[illegible]tium liber medicin[illegible]

[illegible]

[illegible]

843

N. Inw. 843.

I

813

Tabularius liber medicine

3a 1

Tacuinum liber Tabularis

morach alud vel
ny bakbek bondest
alca ny bakel
ny beny carlic
Bonifatius
dicianarum

Enricus e rex boemie

Omnibus

Da nobis q
huius

[illegible]

Ora hy
Ut domine
ieiunii tu
Oremus Da nobis q
deus . p
sanitatem
merito ... tu
... ce vobis
in eterna ...
Amen
Alia ...
Oremus Deus
tui baptismo
voluisti ...
... sco ...
na in eternum
Amen
Alia ...
Oremus Deus
... sco ...
... fideles
... ut ...
... p ...
Justus ...
...
Oremus Deus ...
... solemp
ut ...
... gaudia ...

Tacuinus liber medicinarum tabulatus bi9 Tacuinu liber Tabulays

bonis fuit cest p hipos in campis dimicarat aliud vero

tutelu dno Johanes pbr plenus, ecclie in Wilbek wendet

et hinc pomitis in linda Taxellos cum alia in balel

expendit ita qd parrie nō sunt grosse in ... ecclie

supradicte fuit apparte ... fuit ... ductum

[illegible]

Tacuinum medicinarum

Bonifatius

Sanna primi

Item ponit et supp qd medicatus dns ... et ...

... in ... tempore ... dicitur

nō ... ...

defensiones apparte dni petri ... defensionem ...

... dni petri ... Johanis Laici ... ...

... ... dni petri ad dnm

... ...

... ...

... ...

Anno dni 1448 die secunda marcii Electus ē rex boemie

Item ponit et supp qd a ... dicte ... parte

dni petri ... ... appellacio ...

Anno dni m cccc xlviij sexta die marcii

et petri ... ... dns ...

supradicta ... appellaciones ... ...

... ... est ...

Dunnbur

Item ponit et supp qd ... omnibus ... singulis

fuit et est publica vox et fama

In nomine dei misericordis et pii. Tacuinum
corporum cum ipsorum curis morborum qui accidunt in eis triplici condicione
in membris consimilibus, videlicet officialibus et in separatione continuitatis distinc-
tis in eo. Causis. Signis. Regimine convenienti cuiuslibet membri prout
ut evidenter manifestatur in eo, cum Complexione. Etate. Tempore
et Regione. Et constructum est cum documento discretionis intellectus suf-
ficienter ad utilitatem quemlibet per phisicum carissimum Bene pitum dyrith
ysia. Bingezla phisicum in ydiomate arabico ad opus camere Karuli
Regis cuius fidei xristiane corone et luminis pitorum. Et de mandato eiusdem
regis per magistrum Farraginum Iudeum fidelem eius ad opus camere eius
nec minus ad utilitatem quemlibet omnium fauctorum est translatum. In primis
in foliis sunt distincte in quatuor tabule in quarum regulis notantur Capitula
omnium nominum morborum corporis. Sub compendio cum digno ordine ut de levi
possit inveniri nomine cuiuslibet morbi cum cura eius in quibus tabula morbi
eius ubi primus distincte vel decenter. Et in sequentibus foliis et in quolibet
sequenti folio una tabula notatur. Et in prima regula parvula cuiuslibet
bet tabule distinguitur numerus tabularum significat et sequitur de eo quod multiplicatur
in eo decreto capitulo morborum. In secunda regula ipsius tabule In prima
clausula ipsius regule scribuntur nomina. In secunda complexio. In tertia Etas.
In quarta tempus. In quinta Regio. In sexta Salus vel timor. In septima causa.
In octava Signum. In nona Evacuatio. In decima Cura regalis. In un-
decima cura levis inventionis. In duodecima que est secunda pagina ipsius
folii Cura communis. In tertia regula notantur species morbi. In prima clausula
ipsius. In secunda videlicet ad complexionem. In tertia ad etatem. In quarta ad tempus
In quinta ad regionem In sexta ad Salutem aut timorem In septima ad causam
In octava ad Signum In nona ad evacuationem In decima ad Curam regalem
In undecima ad Curam levis inventionis In duodecima ad Curam quem
quidem sola est in qualibet pagina cuiuslibet tabule. Et sic expeditum
est documentum de sequentibus regulis septem. In quarum primis clausulis
notantur species morborum et in spaciositate cuiuslibet folii ipsarum tabularum
scribitur theorica specierum morborum notatarum in ipsa tabula tam supe-
rius quam inferius continuando ad extremitatem inferiorem per utramque
tabulam vel paginam cuiuslibet folii. Tabule vero omnes sunt quadra-
ginta octo. Quatuor tabule in primis foliis primis sunt de Capitulis
Nominum morborum et xl tabule residue in sequentibus foliis quadra-
ginta quatuor et opus ipsarum est laudabile Et laus deo sit excelso qui
fuit in adiutorium michi.

Magister Blasius de Kazimiria Sacre theologie baccalaurius
hunc librum dedit pro incremento alme universitatis Studii
Cracoviensis ad libraria theologorum vel Medicine orent pro eo
Anno domini 1489

nadcha

1	Febris effimera sedm species eius	Effimera ex calida re	Effimera ex pustulis	Effimera ex calida re supra.
2	Febris putrida et ethica sedm spes eius /	Terciana	Duplex terciana	Quartana
3	Apata secundum species ipsorum	Flemon	Formica	Apa molle
4	Morbi corporis superficiei ex causa interiori.	Morbilli et blactie	Lepra	Varies
5	Morbi corporis superficiei ex causa exteriori.	Puctili rubi videlicet sera	Pustule pue	putuli fili
6	Mobi superficiei capitis et faciei secundu species ipsorum	Allopicia et viciu serpetis	Tinea	Empetigo
7	Morbi superficiei manus et pedis sedm species eius	Rena civilis	Vicium elefatis	Barrites
8	Vulnera et ulcera sedm spes ipozum	Volunus singulare	Ulcus singulare	Ulcus sordidu
9	Ulcera combusture ignis. extinco coloris et percussio corrigii	Ulcus cu vicio bene /	Ulcus nervorum	Ulcus cu structura ossis /
10	Morsus animalium venenosorum et puncto ipsorum. /	Morsus canis rabidi	Morsus leonis pardi canis leopardi et hois /	Morsus mustele vulture pediculi /
11	Medicine mortifere sedm spes ipsarum	Potus medicine calide et mortifere	Potus medicine frigide et mortifere /	Potus napelli /

Effimera ex dolore /	Effimera ex impetu	Effimera ex angustia	Effimera ex vigilia	Effimera ex apate /
Cottidiana	Sinocha	Composita	Ethica	Consumptio
Apa durum /	Erisipila	Cancer	Supayalat	Nodule et Scrofule
Morfea alba et nigra	Empitigo	Scabies et pruritus	Excoriacio cutis	pediculi
Verruce et clavi	Ignis psus	vlcus exyben stima	Mal sanguinis	Sudor itemp
magtudo capit et cor cura eius	Apa molle sub cute capitis	pannus et uarias in facie	Mor et pustule pse i facie	Combustura et fissura i facie
Fissura manus et pedis /	Panaricium	Inflacio et tota lesio digitorum	Carnacio vnguis ipius et subtilatio	Lesura vnguis extalis amente
Vlcus cum caliditate	Vlcus cum frigiditate /	Vlcus cum humiditate /	Vlcus cum siccitate	Vlcus cum apostemate et carne superflua
Vlcus cum dolore	Vlcus maligum	Fistule	Combustura ignis /	Extraccio telorum et percussio corrigiarum
Puncto tirorum et serpentum	Puncto scorpionum /	Puncto vesparum et apium	Puncto arance /	Punctio guarrure
Potus cantaridum	Potus fellis et leporis et tiri tiri	Potus extremitatis caude cervi	Potus sudoris equi	Potus opii

12	Medicine mortifere secundum species ipsarum	Potus iusquiami	Potus mandragore et nucis et methel	Potus psilii et aque coriandri
13	Medicine mortifere secundum species ipsarum	Potus laudri	Potus squille	Potus ligni aixi
14	Soda secundum species ipsius	Soda cum caliditate	Soda cum frigiditate	Soda ex humore calido
15	Morbi cerebri secundum species ipsorum	Birsem	Inflatio faciei masarti.	Erisipila
16	Morbi cerebri secundum species ipsorum	Scotomia	Vertigo	Epilentia
17	Morbi nuche secundum species ipsorum	Paralisis et stupor	Laxitudo	Tortura oris
18	Morbi palpebrarum secundum species ipsarum	Scabies palpebrarum	Capa dimnum .i. barb.	Putrificatio et inflatio ipsarum
19	Morbi palpebrarum secundum species ipsorum	Tinea	Formica	Nodulus
20	Morbi giuttine secundum species ipsorum	Optalmia	Inflatio giuctive re	Duricies eius
21	Morbi cornee secundum species ipsorum	Ulcera	Pustule	Albedo et vestigium
22	Morbi anguli a vvee cornee et cristaline	Fistula	Fluxus	Glandula.

Comestio fungo-ro et tuberis	Potus leporis marini	Potus ianimle	Potus castorei	Potus angtardi
Potus argenti vivi et effusio eius in aurem	Potus cerusse plumbine	Potus calcis arsenici et eris viridis	Comestio piscis rainius asse	Coagulatio lactis in stomacho
Soda ex sudore frigido	Soda ex causa exteriori	Soda post evacuationem	Emicranea	Soda propter apostema cum stomacho
Oblivio	Subet	Subet cum vigilia	Corruptio cogitationis et memorie	Congelatura
Apoplexia	Incubo	Melancolia mirachia	Contrab	Amor
Spasmus cum lacertudine	Spasmus ex repletione	Spasmus ex siccitate	Tremor et iectigatio	Gibbus
Adhesio	quasi arenalis terra sive tamis	Bonus palpebrarum in salcatia	Ordeacolum	Morum
Pediculi	pili superflui et inversi	Aqua similitudinis guardinis	Grossities rubea i. pulat	mollificatio palpebre superiori sevna
Pruritus eius	pannus ruffus i. sobel	Ungula	Lacrima	percussio carta et quae cadit in ea
Cancer	Eminentia	Cavatio	Occultatio sanguinis	Excoriatio
Strictura foraminis	Amplitudo foraminis	Aqua	Ymaginatio ex parte aque	Ymaginatio ex parte glandule

23	Dolores nervorum visus et aurium secundum suas species	Visus in die et non in nocte i. salbatica	Visus in nocte et non in die dicitur gothan	Dolor auris ex caliditate
24	Morbi aurium et naris secundum suas species	Opilatio auris	Tinnitus auris	Surditas
25	Morbi odoratus et lingue secundum species ipsorum	Defectus odoratus	Katarrus	Pustule oris
26	Morbi labiorum et dentium secundum species ipsorum	Fissura labiorum	Emoroyde labiorum	Dolor dentium ex caliditate
27	Morbi dentium gingiue et lingue secundum species ipsorum	Motio dentis	Apostema calidum in gingiuis	Putredo gingiue et famies eius
28	Morbi gutturis et epigloti pulmonis et canalis ipsius	Squinancia	Spine in gula et sanguisuga	Submersio strangulatio
29	Sputum sanguinis et saniei et morbus costarum diafragmatis	Sputum sanguinis	Sputum saniei	Ptisis
30	Morbi cordis secundum species ipsorum	Caliditas cordis	Siccitas cordis	Saltus vel debilitas cordis
31	Morbi ysofagi et stomachi secundum species ipsorum	Caliditas ysofagi	Frigiditas ysofagi	Siccitas ysofagi
32	Morbi stomachi secundum species ipsorum	Apetitus caninus	Dolor stomachi	Sitis
33	Morbi stomachi secundum species ipsorum	Frigiditas et humiditas stomachi	Siccitas stomachi ex flatu vel colera nigra	Siccitas stomachi

Dolor auris ex frigiditate	Apostema calidum in aure	Apostema frigidum in aure	Exitus sanguinis de aure	Exitus saniei de aure
Caliditas auris cum apostemate calido	Ulcera narium	Caro addita in nare	Fetor narium	Fluxus sanguinis ex naribus
Apostema calidum in lingua	Apostema durum in ea	Gustus mutatus ex humore calido	Gustus mutatus ex humore frigido	Ponderositas lingue
Dolor dentium ex frigiditate	Corrosio dentis	Cavatio dentis	Pustule labiorum	Stupor dentium
Fetor oris	Fluxus saliue in sompno	Caro addita in dentibus	Apostema calidum in uvulis	Mollificatio uvularum
Reumata	Tussis	Asma	Defectus et strictus anhelitus	Peripleumonia
Pleuresis	Exitura in pectore	Birsem	Caliditas cordis	Frigiditas cordis
Sincopis ex evacuatione	Sincopis ex repletione	Sincopis ex mala complexione cordis	Sincopis ex mala complexione epatis	Sincopis ex paroxismo febris
Humiditas ysofagi	Apostema calidum ysofagi	Apostema frigidum ysofagi	Caliditas oris stomachi cum colera rubea	Caliditas oris stomachi cum colera rubea
Mala digestio ex caliditate	Mala digestio ex frigiditate	Mala digestio ex humore colerico	Mala digestio ex flegmate	Mala digestio ex colera nigra
Apostema frigidum stomachi	Malus apetitus significatus, ut apetitus luti	Defectus appetitus cibi	Apostema calidum in stomacho	Bolisimus

Sincopis

34	Morbi stomachi secundum species ipsorum	Fluxus ventris et vomitus et ayda	Diarria	Lienteria
35	Morbi intestinorum inferiorum secundum species ipsorum	Tenasmon	Disinteria	Disinteria epatica
36	Morbi epatis secundum species ipsorum	Caliditas epatis	Frigiditas epatis	Humiditas epatis
37	Ydropisis et morbi fellis et splenis secundum species ipsorum	Ydropisis carnosa	Asclides	Timpanides
38	Morbi splenis et renum secundum species ipsorum	Mala complexio frigida in splene	Apostema frigidum in splene	Lapides et arena in renibus
39	Morbi vesice et sifac testiculorum et verecti secundum species ipsorum	Lapides in vesica	Apostema in vesica	Ulcera in vesica
40	Morbi testiculorum et verecti secundum species ipsorum	Congregatio aque in testiculis	Ruptura et varices in eis	Pruritus et pustule in eis
41	Morbi matricis secundum species ipsorum	Fluxus sanguinis matricis	Retentio menstruorum	Manatio humida matricis
42	Morbi matricis secundum species ipsorum	Cancer in matrice	Ruptura in matrice	Emorroyde matricis
43	Morbi matricis et mamille secundum species ipsorum	Privatio impregnationis	Aborsus multa	Difficilis partus
44	Morbi articulorum et pedum secundum species ipsorum	Sciatica	Podagra ex caliditate	Podagra ex frigiditate

Nausea et vomitus	Singultus ex evacuatione	Singultus ex repletione	Ventositas et inflatio stomachi	Defectus digestionis ex nausentiva satietate
Colica	Ylcos miserabile	Lumbrici minores et cucurbitini	Tortio	Emorroide et fissure ani
Siccitas epatis	Apostema calidum ex epate	Apostema frigidum ex epate	Apostema putridum in epate	Opilacio epatis
Ydropisis ex caliditate	Ictericia citrina	Ictericia nigra	Mala complexio calida splenis	Apostema calidum in splene
Mictus sanguinis	Mictus sanici	Fluxus urine	Apostema durum in renibus	Apostema calidum in renibus
Difficilis mictio et ardor urine	Exitus urine non voluntarius	Ruptura	Apostema calidum in testiculis	Apostema frigidum in testiculis
Defectus appetitus coitus	Intensus appetitus coitus non cum spermate	Erectio veretri absque coitu	Ictericatio veretri	Opilacio veretri
Suffocatio matricis	Ventositas matricis	Apostema calidum matricis	Apostema durum matricis	Subayla in matrice
Fistula matricis	Pustule matricis	Ulcera matricis	Exitus matricis	Declinatio matricis
Retentio secundine et fetus mortui	Quod prohibet impregnaciones	Apostema calidum in mamillis	Sanguinis coagulatus in mamillis	Apostema durum in mamillis
Artetica ex frigiditate	Artetica ex caliditate	Duricies et punctio articulorum	Custodia de artetica frigida	Custodia de artetica calida

ij^a pars

De eo quod multiplicatur in eo de febre spiritus

	Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salubris vel insalubris	Causa	Signum
i^a regula	Effimera ex re bus calidis ex tra cibus	Calida	Iuvenilis	Estivum	meridionalis	Salubris	Ex caliditate spiritus de rebus calidis ex trinsecis ut ex sole racione sulphurea	Caliditas tactus capitis primus pul sus et velox
ij^a regula	Effimera ex pu tredinis	Frigida sicca	Senilis	Autumpnale	Septemtrionalis	Salubris	Ex suffocatione sup fluitatis sumositatum spissitudine et prohibitione dissolu tionis	Restrictio cutis quam tangit et in primo modi ca caliditas erit deinde fortificabitur
iij^a regula	Effimera ex poti bus et cibo calido	Calida	Iuvenilis	Estivum	Calida	Salubris	Ex sumptione nutrimen torum vel medicina calida	Rubedo faciei et oc culorum ariditas oris et eius amaritudo in epate inflatio et stomacho
iiij^a regula	Effimera ex la bore	Sicca	Iuvenilis	Estivum	Calida	Salubris	Ex exercicio transgre diente equalitatem	Ariditas oris et cutis et pravitas pul sus
v^a regula	Effimera ex in petu i. ex ira	Calida	Iuvenilis	Estivum	Sed Tralis	Salubris	Exitus sanguinis repente ad superficiem corporis	Eminentes oculi in flatio et rubedo fa ciei et ardor et rube do urine
vi^a regula	Effimera ex an gustia i. estuacia	Frigida sicca	Senilis	Autumpnale	Sicca	Salubris	Ex ingressu caloris et spiritus ad fundum corporis	Oculi concavi et arida facies et prava
vij^a regula	Effimera ex vi giliis	Frigida	Senilis	Autumpnale	Sicca	Salubris	Ex pauca digestione cibi et potus et mo dico spiritu et multi nimia perforacione eius	Oculi concavi sicci declinantes ad sompni gravis motus eorum fa ciei inflatio et albe do urine
viij^a regula	Effimera ex apate	Calida	Iuvenilis	Teceris	Meridionalis	Salubris	Ex caliditate spiritus ex vicinitate apa tis, fit enim ve niet ad cor	Fortis rubedo fa ciei magnus venit et extensus et uri na alba

|

que dr̃ effimera

Euacuacio	Cura ẏgalis	Cura lenis iuuatiuis	Cura gen̄s
Nulla fiat	Cu odore sandali camfore ⁊ aq̃ ros infrigidacione frōt ⁊ palis fricacione olei et aceti	Infrigident anteriora capitis cu aceto ⁊ aq̃ frigida in tribus ptib; eius	Ois effimera
Minuat medicina ne declinet ad putredinem	Cooperiat cu vestibus delicatis et vitat fricatoe leni ⁊ balneatoe p9ea	Cum fricatoe et operacoe sca cum pannis/	Soret paciens
Nulla fiat	Cum aq̃ ordei mucilagine psilly ⁊ inlep	Vtatur lactuca oculis et medulla ipsi⁊ vl cum ciato inugo	Sbect paciens
Nulla fiat	Cu balneatoe ⁊ leni fricatoe cum olo violatico et galliens ⁊ edis	Cum cete vnctoe balneo ⁊ dormitoe	Vtatur paciens
Nulla fiat/	Vtatur quiete anhelitus odore camfore ⁊ aq̃ ros ⁊ potu inlep cum mine/	Vtatur cibis anhelitu quiete ⁊ dormicone/	Audiat paciens
Nulla fiat	Audiat voces letitie ⁊ vtatur balneo ⁊ galiniis	Vtatur leticijs dimissione citrullorum ⁊ cucumeris	Chitigent angustie
Nulla fiat	Vtatur odore olei violis sompno ⁊ suspicione galli culos	Vtatur sompno balneo ⁊ quiete	Vtat paciens
Cum minucione fiat	Cu aq̃ ordei qua tor ⁊ inlep et cucurbita cocta cum agresta	Vtatur quiete in locis frigidis comestione lactuce et malue/	Iliniat aperi

Cura Communis

Ouarum Effimera curari debet cum remotione cause inducentis ea
et si sit ex calore solis vel calidi aeris effundatur super caput aqua
rosarum mixta cum aceto et oleo rosarum. Sepe in frigidata cum vino. tamen
cum pannis lini et mutentur panni quotiens calefiunt. et cessante febre
balneetur cum aqua ebulita cum violis, nunfare, et camomilla. et utatur
ptisana infrigidata cum zuccaro albo. et pane infuso in aqua nimis
aut in sure cucurbitarum cocte, cum agresta aut cum passulis. Deinde
quiete post cibum aut dormitione/

Locetur paciens in camera tepida et cooperiatur cum pannis delicatis
et fricetur corpus leniter. et cessante febre balneetur, et post bal
neum cooperiatur cum pannis. cum gallinulis cibetur frixis vel assis,
et utatur odore maiorane. et si febris non removetur finaliter et aliqua
parte manet in corpore, cum aliqua diversitate pulsus, et urina indige
sta possibile est quod declinet ad putridam, quare fiat minutio, si sustinet
virtus etas et tempus et utatur ptisana deinde syrupo limonum et cessante
febre cibetur cum cibo facto zuribeg cum aceto.

Locetur paciens in camera frigida si tempus est estivum. utatur potu aque
seminis portulace mixte cum iulep et aqua granatorum infrigidat
cum vino et cibo cucurbite cocte cum agresta vel spinatiarum coctarum
cum oleo amigdalarum et farine ordei, et tritici cum aqua frigida zuccaro
albo. Et si tempus est yemale moretur in loco equalis aeris. et bibat
de syrupo agreste et declinante febre balneetur. deinde quiescat per horam
et cibetur cum gallinulis cum agresta, vel suco granatorum. deinde multo
tempore utendum est

Utatur paciens quiete et ocio locis convenientibus tempore imminenti.
et cessante febre balneetur et sedeat in pila aque frigide. et post
exitum eius de ea fricetur cum fricatione leni. cum oleo violis, vel
nenufari. et lavetur cum aqua multa, et tepida et cibetur cum gallinulis
extremitatibus edorum lactucis endivia et portulaca multo cibo
sumpto pluribus viribus ad restaurandum illud quod dissolutum est in
corpore/

Audiat paciens sermonem ornatum de nocumento corporis accidente ex impetu ut attribuatur ei reprobacio eius culpe cum ornato eloquio, mitigante eius impetum et cessantibus eius impetu et febre. balnietur et sedeat in aqua dulci et tepida. et si tempus est estivum lavetur cum aqua frigida. et utatur quiete et odore herbarum frigidarum, et potu aque granatorum mixta cum iuleb et nunc cibariis confectis de agresta vel aqua granatorum. et piscibus assatilibus sekbeg cum aceto et postea multo sompno.

Mitigentur angustie pacientis cum sermone revelando nocumentum corporis accidens de angustia incurabile et inducendo ipsum ad gaudium et ad risum et audiat diversas cantilenas utendo solaciis. et fricacione corporis moderata. Et post declinacionem febris balnietur cum aqua frigida calida et cibetur cum convenientibus cibariis et carnibus edinis et agninis et piscibus assatilibus et si tempus est estivum locetur in loco frigido. Si yemale in loco tepido tamen parum dormiat.

Utatur paciens odore olei seminis cucurbite confecti cum violis. et epythimate super caput facto cum aqua ebulita cum violis nenufar cortice papaveris et ordeo facto. et cessante febre balnietur in media camera. cum aqua tepida et dulci et fricetur corpus cum oleo. et quiescat per horam et cibetur cibariis tenuibus et gallinaceis. evitato coitu cum ipse nimis desiccet corpus.

Illiniatur apa cum rebus convenientibus frigidis et stipticis. ut sandalis aqua rosarum aqua semperviue et utatur paciens potu rerum frigidarum ut psillii aque seminis portulace et rob agreste. et cibo cucurbite vel pisce vel spinachiis coctis cum aqua granatorum. Evitentur balneum et motus dum detinet morbus et dissolvatur apa.

De eo quod multiplicatur in eo de febre

Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Qualitas timoris	Causa	Signum
Febris terciana	Calida et sicca	Iuvenilis	Estiuum	Calida et sicca	Non timorosa si est in regulata	Ex humore colerico	Rigor multus punctio ut punctio acus caliditas pungens et fetor urine et signa [illegible] Et si est [illegible] et punctio mentis cum ea
Duplex terciana	Calida et humida	Adolescens et iuvenilis	Veris	Occidentalis	Timorosa in fine eius	Ex flate et colera rubea putrefacta	Erit gemina et alleviatur in die et fortificatur in nocte et rigor in tercio erit fortis
Quartana	Frigida et sicca	Senectus	Autumpnale	Occidentalis	Non timorosa	Ex humore melancolico	Rigor [illegible] et frigiditas totius corporis [illegible] et caliditas acuta urina fetens et indigesta dimittit per biduum et affligit aliis diebus
Cottidiana	Frigida et humida	Adolescens et iuvenilis	Vernale	Frigida et humida	Timorosa	Ex humore flegmatico	Rigor cum [illegible] oppilatione et pauca siti. subtilis urina vel turbida vel spissa vel rufa
Synocha continua	Calida et humida	Adolescens et iuvenis	Veris	Occidentalis	Timorosa in fine eius	Ex sanguine	Gravedo corporis [illegible] anhelitus spissus [illegible] rubedo oculorum et corporis et urine magnus pulsus et multa [illegible] eius
Febris composita	Iuxta humores	Adolescens et iuvenilis	Autumpnale et veris	Occidentalis	Timorosa in fine eius	Ex putrefactione duorum humorum vel plurium	Iuxta [illegible] humorem putrefactorum
Ethica	Calida et sicca	Iuvenilis	Estiuum	Calida et sicca	Timorosa in principio	Ex precedente febre adveniente vel permanente [illegible] et [illegible] vel regione calida et sicca	Nullus dolor neque remissio nisi aliquando accedit febris putrida, sed fortior fit post cibum et sompnum
Consumptio	Calida et sicca	Iuvenilis	Estiuum	Calida et sicca	Timorosa in fine eius	Ex parte calida in fore caliditate [illegible] et desiccatione humiditate [illegible] vel ex [illegible] et ethicam	Oculi cavi et [illegible] acuti facies et [illegible] corpus [illegible] et tortuose [illegible] siccum et durus pulsus

putrida et ethica/

Evacuacio	Cura regalis	Cura leuis tenuis	
Cum succo granati et pulpa ipsius et zuccari/	Cum syrupo rosato syrupo acetoso cum vino et ptisana cum syrupo viol' aq' cucumeris psyllii cum spodio et iulep/	Cum succo granati mizi portulace et citrulli et aq' facta si isto vel cpite non est debilitas/	Post evacuacionem
Cum electuario de prunis sive cum turbit polipodio et cassia fistula/	Cum ptisana cum zuccaro et syrupo acetoso · postea et aqua rosa/	Cum ptisana et farre ordei.	Post manifesta signa
Cum vomicione si fuerit est inger et decoctione epithimi post digestionem	Cum zuccaro ros. z. vii. syrupi aceto si z. i. et s. et gallicul' cocto zirbeg vel frixo/	Cum vua iudaica et spinacijs frixis cum limoni	Si accidit
Cum vomitu et cum turbit agarico sale indyano et aq' calida	Cum zuccaro ros syrupo acetoso et bi(s)tarda assa iuvenis	Cum ptisana et modicum pte seminum et cibo de blitis et spinacijs cum aceto et limoni coctis/	Debetis/
Cum minucione mediane;	Cum syrupo agreste et acetoso simplici et ribarbaro tostatis citri et aq' ninuis et aq' ordei cum succo granati · mizi et iulep bibita/	Cum mitillagie psyllii et aq' tamarindi et pr' nor vel medulla cum cucumeris et citrulli cum agresta/	Post minucionem
Cum evacuacione humoris dominantis	Cum temperato regimine mixto modum hydropicorum cum studio et consideracione	Cum medicinis convenientibus virtute humori/	Cura eius
Nulla fiat/	Cum syrupo papaveris et frixis balnei et pile aque tepide gallicul' cum mitatibus edimis coctis spidebeg/	Cum ptisana et pis(c)ibus convenientibus spidebeg a' frixis cum limoni et tenui mie citrullis et omnis mollibus	Moritur patiens
Nulla fiat/	Cum cristis et casore et syrupo iniubarum aq' melonum et endiue et gallicul' spidebeg cum oleo amigdol' et papaue recenti	Cum ptisana et pa(r)ue balneo et (e)pessione et aq' tepida vel cum piscibus convenientibus spidebeg vel omnis mollibus/	Si non est fortis

Cura communis

Post evacuationem humoris in die paroxismi bibat de aqua tamarindi cum
syrupo acetoso et iuleb et succo granati Et alio die bibat .l. ℥ ptisane cum
℥ .i. succari . Et post iiii horas ℥ .i. s. acetosi simplicis sugat granatum vin
cum et aquam pomorum et acetum si tempus est estivum infrigidentur intincta cum
nive moretur in aere frigido Si yemale in loco temperato Et si accidit nausea
cum amaritudine vomatur cum syrupo acetoso et aqua calida Et post
vomitum bibat de syrupo agreste et syrupo granati

Post manifesta signa digestionis evacuetur humor cum decoctione absinthii
aut cum eo quod dixi superius dimittatur cibus in die paroxismi et si vir
tus non sustinet bibat de pulte aque furfuris cum succaro post declinationem
paroxismi deinde de ptisana deinde de syrupo acetoso et de trociscis rosis
detur ei et cibetur cum gallinulo et perdice zurbeg coctis

Si accidit in estate in iuvene bonum est utendum tantum predicta cum tenui
dieta . cum iure perdicis et gallinuli cocti spinebeg ut zirbeg caveat
cibis grossis ut piscibus lacte et fructibus carne hircina et vaccina et lentibus
et toto eo quod generat ventuositates Si accidit in alio tempore in nimio fiat si convenit
etati virtuti et tempori et post digestionem cum decoctione predicta evacuetur et post paroxismum
cum trociscis policarie et syrupo acetoso et cum vomitu facto in die paroxis
sive cum syrupo acetoso infusa in ea radice cum aqua calida cocta cum aneto
et dixi bumasinna cum uti induttum super pertinente deinde super pacientem
dum non lavatur aut quod pili barbe hirci si ligentur in collo pa
cientis quartanam innabunt contra eam Similiter tela aranee trita
cum oleo et illinita super corpus et si intret in dimidium viri indutum si
tinentem deinde super pacientem dum non lavatur iuvat contra eam .

Pectoris studere in hac febre ad evacuandum humorem absque in frigiditate cali
ditatis et si accidit sitis da ei .l. ℥ ptisane ante paroxismum per sex horas
deinde per iiii horas ℥ ii . syrupi acetosi cum aqua frigida et si non est ibi acuta
sitis bonum utendum est zuccaro rosato . syrupo acetoso Et si virtus est debilis
cibetur cum bistarda gallinulo coctis zurbeg et confortetur Et manifestis
signis digestionis evacuetur cum turbit agarico et gera pigra ana ℥ s. sale
yndiano . dannik . i . tritis et sumptis cum aqua tepida mane tempestive et
℥ .i. syropi acetosi et aqua calida et sale grosso fructu Et si febris sit
acuta et debilitatur stomachus da ei de trociscis rosis ℥ .i. mastice
~~[illegible]~~ et xiloaloes ana dannik .ii. tritis bene cum ℥ vii . zuccari albi rosati

Post minutionem bibat de sirupo acetoso simplici et sugat granatum muzum deinde
si virtus debilis est cibetur cum iure gallinacei cocti cum agresta et si est
fortis cum lactucis et medulla cucumeris aut cum spinachiis coctis cum agresta
deinde quolibet die ante ortum solis bibat de succo granati muzi et post ortum solis
de ptisana cum zuccaro deinde de sirupo acetoso simplici cum aqua frigida et
cibetur cum cibis de agresta predictis Et si morbus est cronicus et materia sicca li-
niatur cum manna tamarindi et prunis infusis in sirupo violarum et suppositorio
confecto de malvisco bauracis zuccaro russo aut cum clisteri confecto de zuccaro
oleo sesamini elmori rag bliatorum et si sentitur dolor in visceribus constipatur
venter noli dare de ptisana nisi post mitigationem doloris et solutionem nature
et si nigrescit lingua cum mucillagine illiniatur psillii vel iulep et oleo
rosis et bibat de semine portulace spodio cum iulep.

Cura eius compositi de decima febris singularis et si equalis est compositio humorum
inducentium eam fiat regimine cum cibis et medicinis convenientibus tantum speciei eius
et si augetur unius supra alium in ea curetur augens et si plurimum ipsorum est maioris
periculi curetur ipse et si febris composita ledit corpus cum siccatione aceti de cristis
camfore humectetur corpus cum ptisana. Et si rigor et horripilatio in his febribus
curentur cum potu aque calide et ligatione musculorum tybiarum facta cum fasciis
latis. Fricetur post inferior pedum et manuum in aqua calida et cooperiatur cum pannis
et si rigor est continuus et multus fricetur corpus moderate cum mitibus manibus
in uno momento ut quibus sit fricato in omnibus membris et ungatur oleo cocto cum
menstruato. Et si bibit in rigore ante ex febre statica ʒ. unum menstruati
cum sirupo acetoso minuabitur contra eam.

Moretur paciens in estate in loco frigido in quo fiat ventus borialis sistentibus
coram cum vasibus aque in vasis fictilibus cum rosis et nenufare et viol
florum pomorum et spinarum et folii salicis et ex mutationibus vitis cum aqua rosarum sandal
et camfora roratis et dormiat super lectum planum Et si tempus est yemale moretur
in loco temperati aeris et non oppilet et vitet laborem et motum vigiliam et
famem et sitim et coitum et bibat de ptisana cum zuccaro albo et cibetur cum
pulte farine similaginis zuccari et olei amigdalarum vel cum granato bono et pomis bonis
et ficubus faraonis.

Si non est fortis caliditas cibetur de tisana ex ordeo cum lacte fere vel asinino
hora sue missionis et si fortis caliditas de lacte acetoso vaccino et si natura
est sicca teneatur cum trociscis spodii recentibus vel dragaea luti et sirupo mixti
vel de dragaea ista detur ʒ. ii. Recipe medulle seminis cucurbite citrulli et cucumeris
corrosi ana ʒ. i. gummi arabici amidi luti cismi spodii ana ʒ. s. seminis
portulace corrosi ʒ. i. et s. sandalis albi seminis acetose castanee ana ʒ. s.
camfore dimidium i. terantur omnia et decoctis simul et de rob mirti et cibetur cum
cibis coctis cum agresta tamen pisce ex coriantum et corrigatur per decoctionem
cum particula citonii et superspergatur ei de glande recto et si declinat natura ad
pereclam siccitatem sugat de lacte femino et perungatur super corpus et cibetur
cum gallinaceis et coctis cum particulis pomorum et citonii.

De eo quod multiplicatur in eo de apostema

·iii· Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salubris s(ecundu)m hor	Causa	Signum
Flegmon.	Calida et sicca	Adolescens	Veris	Montana	Salubris in senibus in iuvenibus nobilis	Intus scitus ex repletione sanguinis ex tunsione cuius ex volutione fractura vel dissolutione.	Dolor inflatio et extensio et fortis caliditas eius et magna pulsio que comprimitur
Formica	Calida et sicca	Iuvenilis	Estiva	Calida	Salubris in senibus in iuvenibus nobilis	Ex sanguine colere rubee subtilis,	Adustio mente et possibile est quod erit cum ea pruritus cum caliditate.
Apostema molle	Frigida et humida	Senilis	Yemale	Frigida	Salubre	Ex fleumate equali in subtilitate grossitudine et viscositate	Albedo coloris et mollicies apostematis nullus dolor quando comprimitur cum digito sed remanet concavum.
Apostema durum	Frigida et sicca	Senilis	Autumpnale	Frigida et sicca	Salubre	Ex humore melancolico puro quod est fex sanguinis	Duricies nullus dolor color lividus declinans ad albedinem vel ad colorem corporis
Erisipila	Calida	Iuvenilis	Estiva	Calida	Timorosa si sit in [illegible]	Ex sanguine subtili et colera rubea	Rubedo inflamatio et dolor et possibile est quod fugiat sanguis cum comprimitur deinde revertitur
Cancer.	Frigida et sicca	Senectus	Autumpnale	Frigida	Timorosa [illegible]	Ex colera nigra si post ipsius est mixta venas et post extra venas	Fortis duricies cuius forma ad modum cancri
Suberyla	Humida	Senilis	Yemalis	Occidentalis	Timorosum in [illegible] fine	Ex salsitate grosso mala sanguine turbido quod est ut fex aque	Declinans ad duriciem cum minori lividitate et compressione sanies
Glandule et scrophule,	Humida	Iuvenilis	Veris	Occidentalis	Salubres	Ex flegmate grosso	Durus tactus nisi sit inclinata glandula et minus comprimitur quam sanies.

tibus sedm species ipsorum

Evacuatio	Cu'a regalis	Cu'a levius iuvans	
Cum minutione fiat	Infigetur cum sandalis avellana pretyana et bolo armeno stiecados premitte rasura cucurbite ros et aqua spinie	Compleatur cum psillis aq endivie cum sale et lentibus excorticatis tritis cum aq endivie	Si corpus.
Cum aqua fructuum fiat et scamonita	Sumatur cum sithecf premitte acacia et licio aq endivie vel plantaginis	Cum lentibus coctis cum aq ros vel aqua ramorum portulace et capillis vstis	Utatur ipsa
Cum curbit pulpa coloquintida et psilliis iere	Cum aq et aceto in quibus infunditur spongia vel lana ad emplastrandum cum ea.	Cum sale et oleo ros a'aq ebulita et aceto et spongia infusa in eis	Et si generatur
Cum decoctione epithimi	Cum unguento dyabolon	Cum cera et oleo vetusto	post evacuationem
per minutionem	Cum emplastro rase cucurbite spinie et aq plantaginis	Cum emplastro portulace et suco lactuce	Et post minutionem
per minutionem et si in matrice per provocationem menstruorum et decoctione epithimi	Illiniatur cum turia et litargiro cerusa oleo ros et modica cera	Cum cera et oleo et bolo armeno	Ad ulcerationem
per minutionem	Cum emplastro ficus cocte ordei farine sale et sepo	Emplastretur cum pane infuso in oleo et aqua.	Apperit illud
per minutionem et decoctionem epithimi.	Cum unguento dyabolon	Cum emplastro farine ordei et lupinorum ana distemperatis cum urina pueri vel aqua.	Scrofula est

Cura communis

Si corpus non est repletum curetur cum rebus mollificativis ut oleo
tepefacto et aqua tepida et emplastretur cum farina ordei malvavisco
et alumine. Tamen si est repletum evacuetur et infrigidetur capa cum ti
molea sandalis et lactucarum aqua et post quadriduum cum eis misceatur
farina ordei vel tritici. Et si in principio passionis accidit dolor non debet
fieri cura in frigidativis et corroborativis et stipticis. ~~cum aceto et similiter~~
~~cum spinacis vel medula~~ sed cum mollificativis sicut oleo rosarum et cera in eis
infusa spongia et supposita et cibetur paciens cum pisis coctis cum aceto et
similiter cum spinacis vel medula citrullorum et cucumeris. Et si caliditas
preminet fortis bibat de ptisana aqua fluviatorum sirupo acetoso et semine por
tulace sed in fine empletur cum camamilla et corona regia mixtis cum mu
cillagine seminis lini. Et si fiat collectionem in eo et non dissolvitur cum
ferro aperiatur et extrahatur illud quod in eo est et impleatur cum pannis de
lino decenter et ligetur super illud.

Curatur in sua cura desiccativis absque morditatione quia fornica est ulcus
indigens in eius cura desiccativis ut luto ciprino et timolea equaliter
mixtis et acacia imp. s. et distemperatis in aqua rosis et si corroditur et indiget
multa desiccatione recipe galle recentis mirti siccati ana. foliorum lilii ma
nipuli .i. terantur bene et misceantur cum oleo rosarum cum quo liquefacta est
cera et cum eis fiat linicio et bibat de semine portulace mixto cum sirupo
agreste et cibetur cum cucurbita cocta cum aqua granatorum.

Et si gravatur ex ventuositate vaporosa ut accidit laborantibus corrupta
complexione et ebrietate et remocio ipsius potest fieri cum sale trito et
dissoluto in oleo rosarum ut predictum est. Tamen si sit ex materia flatica post laxa
cionem flematis evitantur cibi generantes flegma ut pisces et lac et emplastretur
cum sale et aloe equaliter tritis et distemperatis cum aqua mirti et modico
aceto. Et si potest opilari ligari debet sed incipiat ligatura levis inferius
et ascendat superius forcior et durior.

Post evacuacionem emplastrum fiat cum medula tibie vacce liquefacta
cum cera aut cum ficubus dulcibus et albis coctis bene cum aqua
cum farina fenigreci et seminis lini et malvavisco albo tritis postea ge
neraliter cum oleo lilii. Tamen caveant sibi generantes coleram nigram
ut carnes vaccine hircine et lentes cum aceto

Et post minutionem si oportuna est evacuatio fiat cum decoctione fructuum prunorum et mirabolanorum citrinorum et bibat de aqua portulace mixta cum sirupo acetoso simplici Et cibetur cum cibo facto de agresta et illinitio fiat cum acacia et sandalis et aqua rosarum semperviue.

Ante ulcerationem eius emplastretur cum unguento sanatiue tamen si ulceratur illiniatur cum cerusa plumbina et battitura lota mixtis in oleo et aqua coriandri recentis et centauree trite cum aqua uel cum radice aneti et plantagine tritis et distemperatis cum aqua et si prestatur et nos cum incidere cum ferro nullo modo est incidendum si sit in matrice Tamen si in mamillis aut in aliquo loco corporis carente vicinitate arteriarum circulariter incidatur cum instrumento ferreo acutissimo donec comprimantur vene ut finaliter extrahatur sanguis de eis et curetur cum butiro et unguentis consolidantibus ulcera.

Aperit illud farina ordei mixta cum oleo cocta cum cumpto quando incipiat et emplastrum ipsum ungatur cum oleo aneti Et si nos illud cum ferro aperire aperiatur. Post tamen in capite sanguineo impleatur cum pannis et ligetur cum plumaceolis ut dixi et curetur vulnus.

Scrofula est apostema ut plus accidens in carne molli que est in radice gule et in gingiuis unde paciens eam debet emittere cibos grossos. post evacuationem et attenuationem corporis humoris et diminutionem ipsius et emplastretur cum farina fabarum et ordei radice lilii et malvavisco tritis bene et mixtis cum oleo oxifacino et pice anserinum et cera alba insimul liquefacta et quando incipit aperiri emolliatur cum basilicon deinde cum butiro et pice mundificata bene curetur cum unguento eris viridis donec consolidabitur et si nos scinde cutem eius per longum tendens usque ad medium apostematis et extendatur fissura cum hamo et excoriatur leniter paulatim et sic facias de glandula tamen non rumpatur aliqua pars pellis et si rumpitur sumatur partes rupture ipsius et superponatur pulvis citrinus Tamen glandula non debet evacuari cum digito sed supponatur ei particula plumbi et super eam stricta fiat ligatura

De eo quod multiplicatur in eo d' morbis sup

·IIJ· Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salus cur(atio)	Causa	Signum
Morbilli et blacie	Calida et humida	Iuvenibus	Veris	Meridionalis	Timorosus si calor ... / pars e(st) nigra	Ex sanguine diviso in corpore qui erat embrio vel qui puer lactabatur de menstruo sanguine.	Aut febrem continuam tempore inflacio et que deg rubedo faciei asperitas guttis pustule splendide puncti nigri
Lepra	Sicca	Senectus	Autumpnale	Sicca	Timorosa si in fine / qui cadit in loco	Ex dominatione humoris melancolici super sanguinem intendentem membrorum corrumpet	In primo albedo oculi erit livida et superficies rubea cadent et pili palpebrarum et superficies vox rauca et facies lesa
Varus	Frigida	Senibus	Yemale	Frigida	Salubre	Ex dominatione flatis super sanguinem debilitate virtutem membri in mutatione eius	Color albus pili albi et postquam est qui egreditur quantitas mixta cum colore sanguinis si pungitur cum acu
Morphea alba vel nigra	Frigida	Senes et senibus	Autumpnale et yemale	Frigida	Salubris	Ex dominatione flatis super superficiem cutis si alba et ex commixto sanguine cum melancolia	Color albus cum pili orti ibi non sic sunt nigri si fricatur decadit ut furfures et locus eius rubefit
Impetigo	Calida	Iuvenibus	Autumpno et estati	Calida	Salubris	Ex sanguine calido subtili mixto cum melancolia vel flate salso.	Cutis asperitas et nigredo postquam est ... cortices ut squame piscis
Scabies et pruritus	Sicca	Senes et iuvenes	Autumpnale	Sicca	Salubris	Ex commixtione flatis salsi cum sanguine colerico	Pustule parve in primo ... deinde apparent et pruritus fortis et plus erit inter digitos et in cubito.
Excoriacio cutis	Sicca	Senes et iuvenes	Autumpnale	Sicca	Salubris	Ex flate salso et sanguine subtili	Pruritus procedens et cutis excoriatio sequens.
Pediculi.	Humida.	Senibus.	Yemale	Meridionalis	Salubris.	Ex superfluitate humida grossa expulsa a virtute ad cutem et ex fetibus ... comestis.	Notum est et manifestum.

fiaci corpis extrinsecis itcioibus nō appatis aliau mēbro eius

Evacuatio	Cum rẽgalis	Cura lenis iventoris	
Per minucōnem mediane	Cum ptisana r syrupo papauis g(ra)natis r spinacys coctis cum olo amigd'	Cum mucilagine psilly et malua cocta r ptisana	Post minucōnē
Cum minucōne mediane.	Cu gallinis r anatibus spingnatl redis lactantibus spidebeg' cum amigd'	Cum lacte recenti r gargarismate fco cum olo amigd'	Ante quam.
Cum pilulis iere.	Cu pdiabg r fasianis frixis r lini at' cu gsidio mixto cu sangue pulli columbini r aceto	Illiniat' cu nigella et bauvrac r aceto	Evitatis
Cum pillulis iere	Illiniat' cu lupis r seie radicis et synape tricis cu melle	Illiniatur cum calce mixta cum aqua	P(ost) evacuacōnem
Cum minucōe r potu aque frictum cum cubit	Cum olo tritici ex tricito cu fro callido illinito fr'ca	Illiniat' cu salina hois ieiuni i una hora post aliam	P(ost) purgacionem
Cum minucōe r potu aque fumi tre cu sumat' am' .i. aloe	Cum opio rosa r cere r lauetur in balneo	Cum talce mixta lota cum aceto	Purgato.
Cum minucōne	Cum litargiro aceto r oleo rosa	Cum stercore capno et aceto	Evitatis
Cum pillis iere	Cum subtili dieta r multa balneacōne	Illiniat' cum costo r lauetur cum sulfure	Purgato

Cura communis

Post minutionem utatur potu ptisane cum lentibus cocte in tertia parte
ordei. et in iniunbis et sebesten mixta cum sirupo papaveris et cibo
cucurbite cocte cum agresta et si tardat sporium exitus. Rx ficus v.
lentium excoriatarum ℥ v. seminis feniculi ℥ i ss coquantur in uno
rotuli aque usque ad tertium et cum eis misceantur xxx ℥ aque quatuor
et utatur potu ipsius. et si constipatur natura. utatur zuccaro ros. dis-
soluto in ptisana vel medulla cassiefistule et electuario prunorum et si
lenificatur utatur farre ordei cocto cum granis mirti et gummi arabico
lito armeno. et trociscis spodii constipativis et rob granatorum Et
si cum hoc accidit tussis coquatur cum rob mirti et utatur panico
cocto cum farre ordei et granatis Et evitanda est lenitudo nature
post septimum et in primo instillandum est in oculos de aqua ros. vel de
aqua coriandri recentis prius infusa in eis sumat. Et si in eis sint
pustule imponatur eis antimonium et in declinatione comburentur renes
pacientem. tamariscus et sermenta vitis in yeme et in estate fumigium
fiat cum sandalis et mirto, capiti superponantur ros. trite. et quando siccan-
supponatur eis sal cum oleo sisami per v. horas et laventur cum aqua
ebullita cum mirto deinde cum farina rizi et panici et croco et di-
mittantur per unam noctem et unum diem et cum furfure

Antequam perfecta sit seperandum est in cura ipsius. tamen procedendum est
cum minutione et purgatione sumendum est de continentiis humectantis
ut carnibus arietis et edi et lacte recenti et utendum est gargarismate
cum lacte feniculi cum oleo amigdalarum Evitato aere frigido et ipso paci-
ente locato in loco calido et humido. evitato etiam eo quod generat coleram
nigram ut carne vaccina et grossa et lentibus cum aceto et ungendum
est corpus cum oleo violis adipe anetis et gallina. deinde laventur cum
aqua ebullita cum camomilla et corona regia et fiolis et fricentur
manus cum farina ciceris et fabarum. et bibendum est de aqua casei
qualibet die. rothl. per tertiam et sumendum est de dragea ista. Rx.
mirabolorum kebulis et nigrorum ana ℥ i. polipodii. epithimi. sticados.
buglosse. ana drachmam ii. lazuli salis potrileonis ana drachmam i. Et
sumendum est de trociscis ciperum in aur. i. s. dissolutum in sirupo
mellis, etiam in carnibus ipsorum et signum sanationis per casum corticum
cutis eius

Evitatis generantibus flemma ut piscibus et lacte et tuberibus et fructi-
bus humidis et frigidis sumendum est de carnibus silvestribus sallitis
et illiniendum est cum farina et petroleonum albo. sicciis. piretro papave
silvestri radice vitis. et elleboro tritis cum aceto et tingendum est cum hoc Rx
gadie indici ℥ ii. rubee ℥ i. terantur. et dissolvantur cum aceto per triduum
et utendum est squama ferri mixta clara in fusis in aqua conticum quatuor
Post evacuationem evitato eo quod generat flemma vel coleram nigram ac
correcto nutrimento eius illiniendum est si est alba cum cortice
radicis capparis trita cum aceto vel cum ere usto sale armoniaco et rubea
infusis in aceto et dimissis diebus in sole per ebdomadam unam deinde fiat illinitio
cum eis Et si est nigra fiat illinitio cum arsenico et nitro et furfure tere cum aceto

Post purgacionem et minucionem euitatis generantibus etiam si in facie
sit ungatur cum oleo tritici confecto ut predictum Et si sit in alia parte
corporis illinicio fiat cum mirabolanis citrinis tritis cum gummi pi-
norum dissoluto in aceto vel elleboro et farina ciceris distemperate
cum aceto

Purgato corpore et correcto nutrimento curetur primitus cum balneo aque
salse et fricetur corpus cum farina lupinorum aceto oleo ros. et
pulpa melonis blictarum vel cum aqua apii aceto bauracis oleo ros.
Et ad scabiem bibat de aqua fumi terre et rostri s. sed prius sumendum
de hiis pillulis. Recipe mirabolanis citrinorum aloes dragaganti ana ℥ i.
croci drachma i. terantur et de eis fiant pillule et illinicio fiat de decoctione cum
bauracis sale tosto et condisio ana ℥ ii. tritis cum oleo ros. et balnietur
et lavetur cum aqua ebulita cum usnen deinde cum aqua ros. et sandal.
illinicio fiat cum sulfure albo condisio et arsenico ruffo ana et tantum
de cineribus vitis mixtis cum oleo ros.

Euitatis generantibus flegma corpus illiniatur cum stafisagria cordumeni
et aceto vel cum radice lilii celestis tritis cum melle deinde balnietur
et illiniatur cum sulfure et cineribus tritis cum aceto

Purgato corpore et correctis nutrimentis post emplastrum studeat la-
vare corpus per spissam balneacionem et induere indumenta deli-
cata et munda de lino Euitata comestione ficuum siccarum et illiniatur cor-
pus cum argento vivo mortificato cum stafisagria trita cum oleo
tartarum per unam noctem et balnietur mane autem Recipe costi cordumeni
fellis vaccini ana terantur bene cum oleo sisamino et cum eis illiniatur
corpus deinde lavetur et fricetur cum furfure simile simile

De eo quod multiplicatur in eo de morbis accidentibus

.v. Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Timor in salubritate	Causa	Signum
Puncticuli scilicet ferri.	Calida	Iuvenilis	Estiui	Meridionalis	Salubres	Ex sanguine subtili mixto cum colera rubea vel flegmate salso.	Pustule late et sparse primo cum pruritu forti color est ruffus et sunt iudic. S. colerice in nocte si flegmatice.
Pustule parve	Humida	Senes et feminis	Vernale	Frigida	Salubres	Ex humiditate grossa vel acuta	Acuta capita in acuitate materie et sparsa in grossitudine
Puncticuli scilicet asaf	Calida	Iuvenilis	Estivum	Calida	Salubres	Ex humiditate subtili mixta cum sanguine	Pustule parve et rotunde ut grana panici
Verruce eclami	Frigida	Senectus	Autumpnale	Frigida	Salubres	Cum flegmate mixto cum colera nigra	Pustule magne duple rotunde et clavi sunt duriores eis in radice in qua arrimentum.
Ignis persicus	Calida	Adolescentibus et iuvenibus	Estiui et vernale	Calida	Timor si multus sit	Ex sanguine eruginoso	Ampulle ut combustura ignis et apparitur et eis fluit erugo
Ulcera et combustura	Sicca	Senectus	Autumpnale	Sicca	Salubria	Ex sanguine adusto melancolico	Pustule magne aperte cum cortice nigra.
Mater sanguinis	Universalis	Universalis	Universale	Universalis	Salubris	Ex sanguine sudante subeunte pannes si sint tamen arterie exolute et adheret cum pellicula super eam	Albescit locus et color est inflictus et bene comprimitur et fugit ipse color.
Sudor in tempore	Calida	Iuvenilis	Estivum	Meridionalis	Timor si debilitat	Ex apertione pororum et multis humiditatibus	Sudor manans et est notum signum.

in superficie corporis ex causa interiori non apparentis aliquam mub' eius

Euacuatio	Cura regalis	Cura leuis et communis	
Cum minucione si colerice et cum decoctione mirabolanorum et fumi si flatice	Cum sirupo acetoso rac prunorum tamarindorum et illinicione cum amigdalis amide galla carne melonum et oleo rosis	Cum illinicione farine ordei et aqua apii	Si sit ex colera
Cum iera pigra	Cum subtili dieta et balneo.	Cum illinicione landri et urtice etc. cum aceto	Hec pustule.
Cum minucione	Cum illinicione in balneo facta cum farina ordei et lupinorum et pulpa melonis et oleo rosarum	Cum aceto citrullis et sale grosso trito ad fricandum cum eis in balneo	Illiniendum
Cum decoctione epictimi	Supponant eis pinee sicut apparentes in arbore trite cum aceto	Cum stercore caprino trito cum aceto et fricetur sepe in die cum aceto	Emplastrum
Cum minucione	Cum ungento cerusse et camfore per foratum cum acu	Post perforationem cum acu fiat illinitio cum lentibus coctis decortice granati fendi (?)	Perforatis
Cum minucione epictimi et decoctione	Cum illinicione litargiri et radicis gallie	Cum emplastro lenticum coctarum	Purgato
Nulla fiat	Ligetur post linicionem cum sandal	Cum rosis et mirto	Si sit castella (?)
Nulla fiat	Corpus illiniatur cum luto armeno et aqua rosarum et mirti oleo mirti et oleo rosmarini	Cum illinicione oleo rosarum galle et cerusse gypsine	Illiniendum est

~~Cum cõmunis~~

Si sit coloera rubea bibendum est de aqua oxifeniti mixta cum syrupo acetoso et canfora et illiniendum est cum aqua coriandri et ordei farina et corpus est abluendum cum aqua foliorum oliue coctorum. Si ex flate sumendum sunt ʒ ii syrupi acetosi cum aqua intibi siluestris et illiniendum est cum farina ordei et apio et nisi cessant bibendum est de aqua casei per aliquot dies cum dragea confecte de mirabolis kebulis et mirifica et turbit dramma ii et feniculis ʒ s et postea de aqua casei cum zuccaro albo.

Hee pustule sunt ex humore malo inclusio inter cutem et carnem que purgato corpore et temptato eo quod generat humorem grossum calefacientes sunt pannis infusis cum aqua calida ut egrediantur ad superficiem corporis et illiniendum est postea super ea cum mirra modica mixta cum ruta que infusa erit in aceto.

Liniendum est super eos in balneo cum pulpa meloni et elimis et facie sua est balneato sepe et munda cum aqua ebullita cum corona regia et furfure et non aliquo modo cum aqua frigida quia ut plus ipse morbus generatur et si illinito fit in balneo cum galla et uernis et cineribus tritis in aceto et oleo ros. satis innabile erit.

Emplastrum fiat cum nigella trita aut bacitura cris trita in aceto et non conferat, utendum est callundion deinde butiro et ad corticem extirpandum utendum est iterum absterssiuo deinde butiro. Dum eradicent aut ere viridi ere usto pulpa colloquin. barbati sale armoniaco cum arsenico et usnen pso. anca et calce. v. p. s. tritis magna sapone. tamen debent in principio ligari radices ipsarum cum aliquo pilo equi caude, et ut non renascantur decetero uratur cum cauterio igne bene calefacte.

Perforatis ampullis primo cum acu, superponatur eis cerusa mixta
cum litargiro sandalis et camfora tritis cum aqua ros(e) tamen i(n)
fundenda est bombax in eis. deinde supponenda est in una hora post
aliam, et illiniendum est super eas cum luto armenio infuso in aceto
mixto cum aqua.

Purgato corpore et cavitatis mitimentis quatibus duas colleras vte
dum est alternatimis mitimentis et laudabilibus deinde illiniend(um)
est cum aqua ebullita cum radice lilii colata et mixta cum cera liquefa(cta)
s(e)c(undum) sup(er) ulcerum vestigia et morbillorum illiniendu(m) est cu(m) litargiro et
radice cane p(er)se sicce rizi farina semine melonis et costo tritis cu(m)
aqua seminis melonis.

Si sit in ascella vel inguine vel in collo vel in alio loco corporis in quo s(un)t
multe arterie occulte. nulla cura facienda est cum ferro quia
dubitandu(m) est ne fluxus sanguinis sit intensus in ea. Quod si sit in loco par
varum arteriarum potest curari cum ferro et scindenda est pellis p(er) longu(m)
et extrahatur sanies si qua est in ea et arterie excoopiantur et suspendantur
cum hamo. deinde intromittatur acus cum filo de serico sub uno latere
arterie et ligetur et incidatur filum. Sic faciendum est in alto latere et
abstergatur sanguis. deinde supponatur ei pulvis ... deinde unguentu(m)
consolidativum.

Illiniendum est cum litargiro et galla tritis et dissolutis cum aq(ua) foliorum vitis
et oleo citonino quod sic componitur R(ecipe) citonii et floris eius ana .. s. ros
... etiam una coquantur cum ... quatuor aque usque ad quartum
deinde coletur et misceatur cum oleo ros(arum) in media parte eius deinde
coquatur donec desiccat aqua et remaneat solum oleum et eo utendum

Deco quod multiplicatur ieo d' morbis accide

·vj· Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salubris vel non	Causa	Signum
Tinea	valde sicca vel valde humida	Adoles. et senibus	Autumpnale	calida sicca vel valde humida	Salubris	Ex flate salso	Ulcera in quibus cutis capitis perforatur et in eis erit ut canabus
Emptigo	humida	Senectes	vernale	humida	Salubris	Ex vapore flatis salsi vel ex sanguine mixto cum colera nigra	Cadit de cute capitis ut furfur
Magnitudo capitis et rotunditas ipsius	Sicca	Senibus	Autumpnale	Sicca	Salubris	Ex ventositate grossa divisa inter iuncturas capitis s. scon	Magnitudo capitis contra modum naturalem
Aqua molle sub cute capitis	Sicca	Senectes	Autumpnale	Sicca	Salubris	Ex humiditate subtili inclusa inter carnem et cutem capitis.	Fugit de loco quando comprimitur cum digito
Panus et lentigines in facie	humida	Senectus	vernale	humida	Salubris	Ex vapore sanguinis adusti vel humoris melancolici	Puncti in facie in aliquo colore cum aliqua asperitate
Mor pustule in facie et pustule lenticulares	Sicca	Senectes	Autumpnale	Sicca	Salubris	Ex humore grosso et acuitate	pustule vel ulcera in parte inferiori maxille procedentes vel lenticulariter ut lens
Ustiones et fissure in facie	Sicca	Senectes	Autumpnale	Sicca	Salubris	Ex materia grossa et acuta	Ulcera livida ut tinea
Allopicia et vicium serpentis	Sicca	Senectes vel adolescentes	Autumpnale ing	Sicca	Salubris	Ex aliquo humore	Casus pilorum cum colore humoris agentis

tibus in superficie capitis et precipue in facie.

Evacuatio	Cura regalis	Cura levis et rusticorum	
Cum minutione cefalice et aqua fumi terre	Cum unctione olei rosis et pulvere foliorum lilii	Cum illinitione facta de carta usta et aceto.	Longatur
Cum pillulis iere vel pillulis alte	Lavetur cum malvavisco albo et aqua bliti	Illiniatur cum foliis et baurac contritis.	Post purgationem
Cum pillulis	Cum emplastro facto de mastice trito et aqua [illegible] palmi	Illiniatur cum venis cancoris et oleo amigdalino amararum per triduum	Purgato corpore
Cum pillulis iere si corpus est repletum	Illiniatur cum luto armeno aqua rosarum et aceto et ligetur	Illiniatur cum corticibus granati et nuce cipressi tritis cum aceto et ligetur	Si corpus
Cum minutione cefalice et potu aque casei	Illiniatur cum ustien condito cum semine psillii melonis et farina ordei	Illiniatur cum amigdalis amaris et lentibus coctis et tritis ficubus.	Fiat illinitio
Cum decoctione c pl' picthimi	Cum unguento eris viridis	Fricetur cum zuccaro donec exeat sanguis	Et nisi conferit
Cum decoctione epithimi et minutione cefalice	Fricetur locus et illiniatur cum unguento rufo	Illiniatur cum licargiro oleo aceto et [illegible] citrinis /	Purgato corpore
Cum minutione si ex sanguine et pillulis iere et cochiis si est ex alio humore /	Fricetur cum panno aspero et illiniatur cum amigdalis amaris et oleo balsami	Illiniatur cum capillis ustis spuma maris tritis cum aceto	Cuitatis

Cura cōmunis

Ungatur caput cum oleo sisamino et sup(er) sp(ar)g(atur) est ei depulvere folior(um)
lilij. aut R(ecipe) galle mirti an(a). oli(i) sisamis ʒ. x. cere ʒ. ij. liq(ue)fiat
cera et misceatur insimul, et de eis fiat illinicio. aut fiat deluto et lbani s(ter)
core columbino et sale tritis et dissolutis in oleo sisami q(uod) insi(mul) confiat
minuantur ambe vene que ex aures sunt. et illiniendum est caput de
ipso sangne

Post purgacionem corporis per triduum R(ecipe) farine ciceris ʒ. x. farine
feni greci bauracis nitri albi triti bene et malnamisti ana ʒ. j. dis
tempentur cum aceto mixto cum aqua sepe et assidue radatur caput de
inde ungatur cu(m) timolea oleo ros(arum) et modico aceto;

Purgato corpore sternutacio fiat cum xiloaloes. yrdiano aloe spuma maris
pistitis et sulph(ur) et ambra ana croco. p. s. cu(m) terantur bene et bellent(ur)
et distempent(ur) cum succo maiorane et adpondus am(bo) j. de succo ipso i(m)pone
dum est naribus per nasale p(er) triduum. in quolibet mense in p(ri)mo eius
videlicet medio et fine

Si corpus est repletum evacuandum est et correctis nutimentum (con)tinuendu(m)
est cum eo q(uod) p(re)dictum est et omne desiccatium consumens humiditate(m)
ipius innaturim est

Fiat illinitio talis. Rx corticum tamaricis ℥ v. seminis radicis eruce agrestis ana ℥ ii. terantur cum suco radicis et illiniendum est per noctem deinde et locio fiat mane cum furfure et si pannus est grossus fiat cum sinapi trito et stercore passerum infusis et dissolutis in aqua fimi tortarum et si exinde fiat ardor abluatur et illinitio fiat cum dragaganto et lacte recenti.

Quod nisi conferant medicine, fricetur cum in stio carnugito aut cum zuccaro fricatione bona ad eradicandum ipsum illinito porca cum ungento eris viridis et ipso eradicato finaliter illinitio fiat de ungento rufo et aliis generantibus carnem et illiniendum est super pustulas lenticulares cum cera liquefacta cum oleo deinde cum gummi arabico lavatur et contundisto et si inde fit pruritus illiniendum est cum opio super eum.

Purgato corpore supponantur loco sanguisuge ad sugendum sanguinem adustum de ipso loco deinde illiniendum est super eum delentibus coctis et tritis cum adipe galline et illiniendum est super fissuras faciei cum cera liquefacta cum oleo mixtis cum dragaganto trito et mucillagine seminis citoniorum et abluendum est postea cum furfure salice et si fissura fit in labiis illinitio fiat super eam cum corium cervino usto et trito cum sepo caprino liquefacto.

Cecitatis rebus gravantibus humorem ex quo fit fricetur cum panno grosso locus donec rubescat deinde scarificetur et proinde et illinitio fiat super eum cum allio trito si ex flate vel cum bguirie sinapi et stafisagria tritis in oleo et si fit exinde ampulacio illinitio fiat super eam oleo rosarum cerusa et adipe galline. Si ex colera rubea fiat cum abrotano usto lirio et oleo mirtino. deinde locio fiat cum furfure et malvavisco et si cadunt pili post acutum morbum fumigetur corpus cum edis arietibus et balneo et ungatur cum oleo mirti et oleo emblicarum.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis accidentibus

.VII. Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salubris vel non	Causa	Signum
Vena civilis	Calida	Iuvenilis	Vernale	Calida	Salubris	Ex sanguine adusto vel melancolico	Siccitas spine bene ipsa mota subente
[illegible] elephatie	Sicca	Senectus	Autumpnale	Sicca	Salubre	Ex melancolia	Pes eius est ut pes elefantis
Varices	Sicca	Senectus	Autumpnale	Sicca	Salubres	Ex melancolia et multo labore pedum	Distortura vene pedis grossitudo et viditas spine
Scissura manuum et pedum et crepatura ex exsiccatione	Sicca	Senectus	Autumpnale	Sicca	Salubris	Ex prurintu de humore melancolico et siccitate et lesura ex equitatione	Manifestum
Panaricium	Calida	Senectus	Ver	Calida	Salubre	Ex sanguine	Apparet primum unguis cum multo dolore
Inflatio primitus et lesio digitorum	Humida	Senes et iuvenes calidi et adolescentes	Vernale	Frigida	Salubris	Ex inclusione deinge rei in eis que per frigus non potest dissolvi	Manifestum
Curvatio unguium et retractio partium	Sicca	Senectus	Autumpnale	Sicca	Salubre	Ex siccitate	Manifestum est
Varius unguium concussio et lesio ex calcamento	Frigida	Senilis	Vernale	Frigida	Salubre	Ex flate	Albedo in ungue

mortificatione corporis in pedibus et manibus.

Evacuatio	Cura regalis	Cura levius inventis	
Cum minutione si est cum febre	Cum carnibus arietis et similibus cibetur.	Cum illinitione inbri et usu balnei	Emitatis
Cum pillulis aloe et aqua casei	Cum quiete et otio et unctionibus laudabilibus	Cum illinitione facta cum acacia et amidi et aloe	Post evacuationem
Cum minutione in panarium et decoctione epithimi	Cum modico labore et bono cibo et balneo.	Cum modico labore pedum et balneatione.	Emitatis
Cum decoctione epithimi si sit de melancolia	Illiniatur cum violis tritis mane et sero	Illiniatur cum unguento viridum cocto cum oleo.	Cibat patiens
Cum minutione	Infrigidetur si calida sit cum psillio infrigidato cum nive	Cum psillio trito in aqua et aceto.	Et non mitigetur
Nulla fiat	Emplastretur cum lentibus excoriatis tritis cum aqua bletarum	Cum sinapi cocto cum aqua et aceto	Et in yeme
Nulla fiat	Cum cera oleo a ungendo et oleo viol.	Cum cera et oleo sisamino	Humectandi
Cum pillulis aloe	Cum fenigreco et semine lini tritis cum syrupo acetoso in emplastro positis.	Cum sulfure citrino vivo arsenico tritis cum aceto ad illiniendum decies.	Illiniendum est

Cauitatis acutis ut pustibus z lenticulis cum aceto dactilis z silib9
et illiniendum est sup locum cum aloe adphibendum eius acies
sum z si manifesta e ligaunda est sup tabellam plumbeam z vulnera
est pars egrediens cum ipa tabella cum bona ligatura z suspendedi
z ipa tabella ad extendendum cum moderate ita q9 nō possit icidi
z nisi manifestetur aliqua ps ipius extremitatis scindatur locus ipis
z nisi apparat extremitas aliqua ipius rimat ad extrahendum eā
dum apparat extremitas aliqua ipius remaneat ad extrahendum ea
emplastru confectum taliter ℞ cere rubee qrti ij. olei sisami tan
tundem litargiri cineris tamar9 ana. ʒ. iij. calcis. ʒ. j. z incorpora
decis vngentum ul emplastrum fiat cum psillio z oleo violis

Post enatuatom z illinitonem ligande sunt tibie cum fascibus.
fortibus et latis a calcaneo usq ad genu z tenendum e nomitu
et emplastro seminis caulium cineris sarmentorum vitis supinoz
nitri. stercoris caprini farine fenigreci distemperatorum insimul
cum suco caulium

Cauitatis intrimentis grauantibus colleram nigram. cauendum est
quiete pedum in modico labore ipor̄um q̄ia hec ut plus gene
rātur ex ponderoso onere et correctis intrimentis si nō curand9
est cum ferro z scindendum sup venas deinde ligandum est ipas
venas in loco sano ipar̄um. cum filo de serico de latere quolibet
ipar̄um. et incidenda sunt corpora intermediata ipis ligaturis.

Cibat paciens die quolibet vnius ebdomade. ʒ. ij. de oleo sisamino
z si nat de pedibus arietum z illiniendū est sup fissuras pedis
de alcana distempata cum fenigreco trito z sup fissuras calcanei z pcip
ipius de sepo caprino liquefacto mixtis cum ea galla trita cum medulla tibi
arum vaccar9 mixta cum cera olō violis ligat. litargiro dragaganto
et galla. ℞ sup lesionem accidentem ex equitatione ul alia re in oīs
illiniendum est cum litargiro dissoluto et rosis / aut cum luto armeno
dissoluto in oleo rosis. et sup spgend9 sunt ei rose trite cum mirto.

Quod nisi mitigetur dolor cum infrigidatiuis utendum est medicinis
maturatiuis ut semine mcastri semine lini suppositis ei et sup-
ponendus est ei lini pannus cum psillio infrigidato et nisi aperiatur
per hec aperiendum est / et compurgandum ad expellendum id quod in eo sunt
et supponend' sunt lentes cocte in aqua ros. cum mirto aut ungen-
dum est de ungento albo quod si fortificatur dolor illinitio fiat de opio et
aceto et supponatur ei pannus de lino cum psillio /

Si in yeme illinitio fiat cum ficubus coctis in aqua caulium et lentibus
excoriatis uel cum orobo lupinis et bletis coctis in aqua uel aqua
decoctionis rapare uel cum ficubus coctis in oleo modico et tritis. quando
consumit fiant cum insopano cocto in aqua et si color loci fit liuidus sca-
rificandus est locus et emplastrandus cum eluiris cocto. Et si excoriatio
ipsorum fit ex concussione ungendum est super eos et ligandus est panno
super eos. cum dyaquilon Illinitio fiat postea de russo arsenico et citrino
et opopanaco tritis in oleo amigd. amararum et olo. ad euellendum
unguem corruptum emplastrum fiat cum euellentibus ipsum /

Humectanda est complexio cum nutrimentis conuenientibus ut carnibus an-
netinis edinis et gallinarum et piscibus saxatilibus et utendum est
de dyaquilon dissoluto in oleo amigd. et olo. violis et emplastrandum est cum
mastice cera cum passulis sine nucleis Et si corrumpitur unguis
et in eo cum euellere. emplastrandum est cum dyaquilon et illinitio fiat
cum arsenico russo / et citrino et opopanato dissolutis in amigd.
amararum in oleo. et oleo communi /

Illiniendum est super unguem medicamine facto taliter Recipe misti arsenici auri
cantaridum quartam partem ipsius teratur in aceto et illis fit illinitio super
unguem et concussio unguis expressione ad re simili emplastrandum est cum
folijs mirti et folijs granati cum aqua tritis uel cum farina ordei mixta
cum olo. sisami Et lesio decalciamento curanda est cum pulmone capro
posito super eam et si contingit et supersparget ei puluis cineris eius innabit
cum valde / Etiam sic facit puluis cinis pellis vetuste vste et miti-
gato ipsius dolore vtendum est cinere femigreti et acatia tritis et distem-
peratis in aceto. /

De eo quod multiplicatur ideo de vulneribus

·viij· Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salus et cura	Causa	Signum
Vlnus singulare	Universale	Universale	Universale	Universalis	Curatio eius similis [illegible] nobilis experti	Extrinsecus ut ense vel gladio	Manifestum est
Vlcus singulare	Frigida	Senilis	Autumpnale	Universalis	Curatio eius similis [illegible] nobilis experti	Ex vulnere precedente	Vlnus commune
Vlcus sordidum	Humida	Senilis	Yemale	Humida	Curatio eius similis [illegible] nobilis experti	Ex debilitate membri in dissolucione superfluitatis	Sordities humiditatum
Vlcus cum frigiditate	Frigida	Iuvenilis	Vernum	Occidentalis	Curatio eius similis [illegible] nobilis experti	Ex usu frigidorum in multo vulnere precedente	Liuiditas et pauca caliditas
Vlcus cum mala complexione	Humida	Senilis	Yemale	Humida	Curatio eius similis [illegible] nobilis experti	Ex plenitudine dissolucionis et multa suspicione cibi	Multa humiditas eruginosa et caro mollis
Vlcus cum mala complexione sicca	Sicca	Senilis	Autumpnale	Frigida	Curatio eius similis [illegible] nobilis experti	Cum multo labore et intense pauca cibatione	Ariditas vulneris et macies ipsius
Vlcus cum caliditate	Calida	Senectus	Estivum	Sicca	Curatio eius similis [illegible] nobilis experti	Ex intenso motu et effectu aliquo vel calido et vulnere precedente	Febris rubedo cum inflamacione et dolor
Vlcus cum apostemate vel carne addita	Calida	Iuvenilis	Estivum	Sicca	Curatio eius similis [illegible] nobilis experti	Ex superfluitate precedente ad locum vulneris	Inflacio vel caro addita superficiei corporis

et ulceribus

Evacuatio	Cura localis	Cura lenis iuventus		
Nulla fiat	Cum adhesione labiorum, primus cum tota residente teo	Facta firetura cum quatuor plicaturis centro lateris supinis aseris fiat ligatura /	post adhesione	
Cum illunitore si corpus est ripletum	Cum bombace retusta in firsa in oleo ros.	Cum papaver silvestris usto aut farina ordei et thuris /	Si ulcus non est	
Cum sirupo rosea cio / zenociscis vios	Cibetur cum pdice et gallicenlis frixis ut in veru assatis	Illinito fiat cum melle /	Evitet fumitata	
Nulla fiat	Cum iure ciceris toctoris cum terminibus cibetur	Epithimet super locum cum aqua tepida sepe in die /	Parum bibat	
Cum caribit et ma rabollanis	Illinito fiat cum litargiro oleo ros. et aceto et mortino de albesiut mixtis cum balaustia et cadinis argenti /	Cum thure et farina ordei distpatis cum melle /	Vtatur /	
Nulla fiat	Cibetur cum pulte et iure vnctuoso / et calefiat lotis cum aqua tepida et oleo rosi. /	Cibetur cum omnibus mollibus et supponatur vulnere mane et sero butirum coctum	debet	
Cum minutione	Cibetur cum gallicul coctis cum agresta et ungatur cum fructu et pomum rotundo ne vngento cerusse	Cum ptisana aqua granelli et tamarindi	Infrigidetur	
Cum minutione	Cum inlep aqua ordei et sirupo aceto sor cibo fco cum succo quatuor	Illinito fiat cum vngento cerusse	Supponatur	

Cura communis

Post adhesionem vulneris cum quatuor plumaceolis ex utraque latere
supinis et inferius et eius ligacionem si non adheret suatur et post
fieri sutura que vulnus accidit in latitudine corporis et si calefit vulnus
supponatur vulneri pulvis sandali infusus in aqua eiusdem super plumaceolum
et sutura fiat in vulnere post biduum aut triduum non in sangune
ipsius fricentur labia ipsius cum capite instrumenti lati cum sanguinem
emittat deinde ligentur ut supra dictum est et si vulnus est magnum super
spargatur ei pulvis citrinus confectus de sarcocolla ʒ ii aloe, copie et
sthief memicte ana ʒ i sanguinem draconis mirre ana ʒ s croco
dami ʒ i. tritis et tribellatis.

Si ulcus non est mundum impleatur cum bombace veteri et cum butiro
veteri et mundificat illud. locio aqua mellis et si est sine febre curetur
cum ungento fusco mundificat quoque ulcus et generat carnem. thus
aloe aristologia et radix lilii celestis et cadmia argenti terantur bene
et superspargantur ulceri Et si humiditas sunt multa distemperentur medicine
predicte cum melle. et cum eis illiniatur super pannum lini et supponatur
vulneri Et si ulcus est in capite et non tangit carnem supponatur ei
ungentum confectum de oleo rosarum ʒ x cere ʒ iii. et liquefacta cera solo
et mixtis cum eis aloe. acacie sangue draconis ana ʒ s et repleto
vulnere de bona carne consolidetur cum galla cortice granati ba
laustia. abrotano usto et foliis lilii.

Quitet serpentaria et multum album et suinat gallicutos assos et curetur
cum hoc ungento. Recipe armoniaci ʒ iii eris viridis ʒ i aristologie
ʒ i. dissolvatur armoniacum cum aceto et cum omnibus aliis medicinis
misceatur et curetur cum ungento confecto de litargiro et cerusa tritis
cum aceto et oleo rosarum et si ebullicio sunt multa auge in eis modicam
partem galle. balaustie et cadmiee argentee

Parum bibat de aqua et curetur ulcus cum ungento fusco confecto ʒ i
litargiri de tria parte olei prius trito litargiro bene et cocto dum
nigrescat. deinde misceatur cum thure sanguine draconis et sarcocolla
ana ʒ ii et agitentur bene et paciens comedat de passulis sine nucleis
oleo et ficubus.

Utatur ungento mane et luto vetusto in sero et modico ungento viri
dis eris posito sup illud per totu diem cum bombace veteri et si
ulcus est magnu cum molli carne inflata et humiditate corrupta . utat
medicamine acuto et facta cortice sup illud suppone et butiru cum
bombace veteri et nisi gtulerit finalr combustura fiat cum cauterio /

Debet ongere album ut competit ut curetur ulcus cum rebus mi
noris desiccacionis cum farina ordei et orobi rotatur in cibo
humectatiuis in stellis unctuosis et lacte recenti

In frigidetur complexio et curetur cum ungeto confecto de licargiro . aceto &
et venis catinis et supponatur plumaceolis . sandalis et cum et illinito stat cat
ulcus cum sandalis cum aqua endiuie et portulace et mutatur cum ole
ribus et aceto coctis et cucurbita si est cum febre et si est sine febre cu
gallo . cum suco granati /

Supponatur plumaceolis sandalis . et illinito tota ulcus cum utroque san
dalo , et aqua sup nine et si est cum eo caro addita utatur ungento
eris viridis . et si in labys vulneris est caro dura fricetur cu instrumto
cirurgerico dum cuallatur . et si caro est grossa incidatur cum ferro de
inde curetur cum ungento . et si non potest incidi supponatur de calcidion
et dyaskartik . deinde butiru dum cadit cortex deinde medicamine
dura facies carnem /

De eo quod multiplicatur in eo de ulceribus et combustionibus

·ix· Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salus vel timor	Causa	Signum
Ulcus cum separatione continuitatis vere	universalis	universale	universale	universalis	Timor si sit [illegible] est in materia [illegible]	Manifesta est vel [illegible] sanguis	Si est cruentus exaltatur(?) cum saltu cum colore rubeo
Vulnus nervorum	universalis	universalis	universale	universalis	Timor si sit [illegible] est in nervo [illegible]	Manifesta est	Manifestum est
Ulcus cum fractura ossis	universalis	universalis	universale	universalis	Timor si sit fractura [illegible] in capite	Ex lapide vel extra [illegible] vel simili re	Cum tanges illud manum invenies partes eius separatas et ubi in directum
Ulcus cum dolore	Calida	Adolescens	Ver	universalis	Timor sum(?) [illegible]	Ex forti retentione membri	Manifestum est
Ulcus malignum	Calida	Adolescens	Ver	Calida	Timor si [illegible]	Ex prohibitione dissolutionis et multa quantitate humorum	Ulcus nigrum
Fistula.	Humida	Senectus	Hiemale	Occidentalis	Timor si [illegible]	Quando ulcus non sit XL dies	Cum ulcus fuerit XL dies ob eius situ erit pars inferior lata.
Combustio ignis	universalis	universalis	hiemale	universalis	Timor si sit [illegible]	Manifesta est	Manifestum est
Excoriatio dolorum ex percussione cum fustibus.	universalis	universalis	universale	universalis	Timor si sit [illegible]	Manifesta est	Manifestum est

ulcus nigrum

~~ignis ꝛ extractōe telor ꝛ spine ꝛ ꝑcussione cum fustibus~~

Euacuatio	Cura ygalis	Cura levis i ven's	
Nulla fiat	Leniter fiat locus cū pannis lini infus in aqua ros ꝛ aceto	Supponatur ei pulvis vasis figuli quando extrahitur de fornace	~~Si exitus sit~~
Nulla fiat	Cum oleo ros cū cura condita ideo	Cum lana infusa i oleo tepefacto ꝛ ablue loca cum oleo & gummi ... viridis cum oleo	~~Emitet~~
Cum minutione	Cum emplastro stricto fortiter cum re formatione ossis/	Si est in capite cum aristologia rotunda trita in aqua	~~Si inveniatur~~
Cum minutione	Illiniatur cum sandalis.	Illiniatur cū opio	~~Si sit dolor~~
Cum decoctione aque fructuum ꝛ cassia fi stula ꝛ minutione	Illiniatur ei illud. cū sandalis ꝛ aq ros ꝛ caphora ꝛ ... dat de psiis coctis cū succo granati/	Ungatur lactuca endi via ꝛ repleatur cum ... endivie ꝛ ros malvavisci et oleo viol et ros	~~Si sit virtus~~
Cum minutione si cor pus est repletum	Repleatur cū bonitate ... infusa i vino cocto ad tertiam et pulvere citrino	Cum ... vnaz. ustis ꝛ aqua rosata	~~Si sit valde~~
Cum minutione si dubitatur quod fiat apa./	Supponatur ei ... cū aqua ꝛ ... ar menio infuso in aceto et aqua	Impletur cū len tibus coctis bene	~~Illiniatur~~
Cum minutione	Supponatur ei aristologia trita cum armoniaco	Cum radicibus cane ... tritis cum melle & gummi ... ꝛ pice	~~Extrahatur~~

Cura communis

Si exitus sit sanguinis de manibus et pedibus debet fieri ligatura in locis que sunt super membrum paciens quia innabilis est ei tamen non debet esse lenis neque fortis valde et superspargatur pulvis loto subtilis cum pulvere thuris distemperato cum albugine ovi infundantur pili leporis in eis et superponatur et ligetur super locum volucionibus multis et fortiter et dimittatur per triduum deinde dissolvatur et si adheret medicamen vulneri suppone ei aliud donec aut tollatur cum lenitate et supponatur galla usta et superspargatur ei pulvis molendini et distemperetur in albugine ovi et cum pilis leporis infusis in eis supponatur quod nisi cessaverit fluxus sanguinis incidatur arteria postquam ligata fuit in utraque extremitate ipsius cum filo sete/

Caveat quod non tangat locum aqua neque medicina trita magis sed calefiat cum oleo tepefacto et lana per biduum aut triduum. et cessato dolore et appropinquato aperte cum adhesivis curetur et si sit in eo apostema calidum utatur rebus frigidis cum aceto ut caldarius nitro baccatur cuius cera cortice thuris tritis et positis in olla de lapide et caveat quod non inveniat illud res frigida et si accidit spasmus convulsive nervum incidatur nervus spasmatus. quod si tendit spasmatus ipsius a decubitu prohibit deinde ungatur spondilia dorsi cum oleo violis et adipe galline. et si sit in capite vulnus et tendit ad partes cerebri. non debet consolidari ne pereat paciens sed supponatur ei lana infusa in oleo per triduum deinde unguentum adhesivum

Si invenitur in ulcere os corruptum et signum dat quod consolidatur queque. deinde aperitur revertendo et de eo manat cuius ... impinitur talis ulceri capiti sentitur ... utatur medicamine acuto. et facta cortice super ulcus utatur butiro calefacto ut cadat cum aceto. et facta corruptio excoriatur os. et rapitur osse non potest incidi effundatur in eo butirum calefactum per aliquos dies donec cadat. ad [illegible] sicut ... in eo butiro calefactum per aliquos dies donec cadat. deinde curetur per unum diem cum unguento eris viridis cum aceto. deinde curetur per [illegible] ... et alium diem per lombatem veterem

Si sit dolor fortis debet curari cum granatis dulcibus coctis cum vino cocto. ad tertium positis in templo et illinicione facta extinguitur cum narcoticis et mitigato dolore cessare debent narcotica quia nocent membro in sensu eius et prohibent generacionem carnis/

Quod si vulnus fuit debilis mutatur cum pulvere gallicu[lo]rum et emplastretur
cum eo quod dictum est. Dum modum habeat passio et signum habeat planitudinem
et mollitiem loci et apparebit in tuo ingredimus albedo aliqua et hoc
modo ipsius curetur cum butiro et unguento eris viridis cum sarcocolla
trita bene dum cadat ingressus et tendat ad carnem rubeam et si dilla-
tatur ulcus et non adheret curetur cum oleo rosarum et unguento cerusse
quod si contulerit et nisi curare cum predictis, mitte circumcirca donec provenat
ad sanam carnem deinde curetur cum generantibus carnem.

Si sit valde calcata mitte ei aquam rosis cum cinere vitis et nisi con-
tulerit scindatur et curetur ut vulnus et notum sit quod si vulnus sit
in pectore et pervenit ad ultimam concavitatem aut in cerebro et pervenit
ad ultimum ventriculum paciens non vivet Et similiter si sit in epate
aut stomacho vulnus magnum non salvabitur si sit prius timorosum
erit et possibile est quod salvabitur paciens./

Illinatur cum atramento pulverizato et lenticulis et farina ordei tritis bene cum
albugine ovi et oleo rosarum. deinde cum cerusa et litargiro oleo rosarum et
albugine ovi percussis cum modico aceto. et infrigidatis fiat illinito
et inmat cum unguento calcis Recipe calcis extincte infundatur in aqua et
dimittatur per horam deinde coletur absque aqua et infundatur in aliam
aquam. hoc fiat quater coletur aqua et dimissa spatio dimittatur
aqua cum clara sit / deinde effundatur aqua paulatim paulatim et residencia
desiccetur parum deinde misceatur cum aqua oleo rosarum et spenciatur donec
habeat modum unguenti de eo utendum est Et si combustura sit in aqua
calida effundatur super eam ante ampullacionem eius aqua olivarum
salitarum aut aqua cineris et factis ampullis curetur cum unguento cerusse
et calcis et infrigidetur cum sandalis et aqua rosis./
Extrahatur cum medicinis et si potest capi cum tenalibus capiatur cum eis
et extrahatur et si os est sectum amplietur donec ingrediantur tenales et si cadit
in osse commoveatur sepe deinde extrahatur et si habet addita[me]nta ut hamum ad su-
perius et tenes illud extrahe ne incidat aqua corpa amplietur vulnus ut
bene extrahatur et si tenales possunt tangere adiacencia ut hamum tortura
ipsius bonum erit quod rectificet eam et constringat eam. et si profundatur et frigi-
dum eius fortur paciens nulla forma in qua erat quando recepit in eum sa-
gitta deinde inquiratur et tangatur cum digitis Et si est in opposita parte de- cum
scindi locus in quo sentitur caput sagitte et extrahatur et inquiratur utrum ha-
beat addita[me]nta torta forte fracta sunt in loco et percussio perforationis
curetur cum pelle oliva excoriata statim supposita loca percussio et
sanabitur per unum diem et unam noctem aut supponatur pannus
infusus in aqua rosarum./

De eo quod multiplicatur in eo de morsu animalium

Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Valet ultime	Causa	Signum
Morsus canis rabidi	Sicca	Iuvenilis	Estivum	Sicca	Timosissimum et mortale cum	Ex radiatione siccitatis super pacientem morsum	Componatur ei nux trita et detur cibo galline si moritur rabidus est
Morsus hominis et bestiarum similium	Universalis	Universalis	Universale	Universalis	Timosum est et cum non est mortale	Manifesta est	Interrogetur paciens quid momordit eum
Morsus muscelle et animalium similium	Frigida	Iuvenilis	Estivum	Sicca	Timosum	Manifesta est	Dolor fortis quem audit paciens in tempore morsus
Punctus tiri	Calida	Iuvenilis	Estivum	Calida et sicca	Timosum nisi est precavetur	Ex forti adustione acuitatis et adustionis	Humiditas manans de loco calido cum ampulla ut exigue
Punctus scorpionis	Frigida	Senilis	Estivum	Meridionalis	Timosum et [illegible]	Ex forti adustione et frigiditatis iuncte eius nocumento	Apparet loci morsus cum rubedine et dolore et remanet signum lividum cum puncto et forte accidit sudor sincopis et erectio virge
Punctus vespe et apis	Calida	Iuvenilis	Estivum	Calida	Valde est [illegible]	Ex caliditate veneni ipsius	Dolor absque apparente fortis cum caliditate humiditate vel tela aranee et frigiditate et prurititu et rigore
Punctus aranee et tarantule	Frigida	Senilis	Estivum	Calida	Timosum et venenosum	Ex adustione frigiditatis veneni ipsius	Apparet loci puncti et erit inflatio ut puncto apis et forte et sincopis si est in arteria et mamilla
Punctus scorpionis serpentum	Calida	Iuvenilis	Estivum	Extra terribilis	Timorosa	Ex forti adustione eius caliditatis	[illegible] et tertio die [illegible] et tunc emittet sanguinem cum saltu cordis et sincopi et exitu lingue

venenosorum et punctione ipsorum

Evacuatio	Cura ygalis	Cura levius i vrus	
ponantur ventose super morsum et suggatur	Cum aur. s. de tiriaca farali	Amplietur os plage et supponatur synapis trita cum butiro vel melle.	Post amplificationem
Cum minutione si corpus est repletum	Empletur cum aristologia et radice pireos cum melle	Empletur cum cepa narcisci trita bene cum aceto /	Curetur cum medicis
Ungatur	Empletur cum aqua tepida cocta cum oleo et lavatur cum ea	Empletur cum cepis et aleo	Si mordeat /
Cum minutione	Cum tiriaca minori et tiriaca maiori et mitridato	Utatur in cibo cepis aliis et poris	Si est sitiundus
Ungatur locus punctionis	Illiniatur cum oleo musselino solo	Confrangatur scorpio et cum empletur vel cum castoreo vel cum euforbio et oleo.	Ligetur
Cum minutione	Illiniatur cum luto armeno et aceto	Empletur cum spuma parietis vel aceto vel cum luto vel cum testa cum aceto et luto foraminis vespe cum aceto /	Appiatur
Ungatur	Infundatur in aqua calida et repleatur cum aqua calida valde	Empletur cum sale et nitro et sale dissoluto in aqua.	Cum aqua
Cum minutione et supponantur ventose et sugatur /	Cum lacte recenti et aqua pomi acidi cum aur. i. caseo	Utatur potu aque ordei vel lacte acido ebutirato expresso et in cibo pomis acidis	Iste scorpio

Cum communis

ost amplificationem oris eius supponantur ei ventose bombax sponantur
ventose ad cauterulam ipsius qui sugere intendit pecium dein ponantur
cancri vivi in olla eris et ponatur olla super ignem donec fiant cancri in
cinerem deinde de ipsius cineris dantur iiii thuris dantur ii genciane
dantur ii terantur bene et tercia pars ipsius bibatur cum aqua frigida aceto
et melle, in primo die et si post aliquot dies et pone medicamine in duplici
ei quantitate quia G. dixit quod sanavit quidam cum hoc medicamine
cum timore aque et curetur cum regie laborantis melancolia in illo
consolidetur volumus antequam supponatur ei nux trita nocteque dieque de
inde detur nux galline pullis quia si inde moriatur gallina iterato de
iam supponi amplius sin autem sanatus est et cibetur cum gallina aucubus
menta et melissa quod si timor in potu aque supervenit paciens non potest
liberari cum rogatur in omne melancolia ut mala cogitacione liberantur
et in imitatur aqua ori eius pondotum longe cannule et dicitur quod si aquam aperiantur
ei in vase lingui supellectum dabis clauditantis cum bibit bibat et de ptisana
et mucilagine et ovo tostis mitigantibus tussim cum seminis cucumbite et
citonii et portulace ana gummi amido dragaganto et spodio ana pars
media tritis cum psilio et ovo tostis de his dos. aur. v cum aqua frigida
et dicitur quod epar canis rabidi assum et comestum iuvat

[C]uretur cum medicinis atractivis ut cum emplastro predicto aut cum un
gento eris viridis et morsus hominis nocivus est si est ieiunus hoc
emplastretur cum cinere vitis aceto et oleo aut cum farina fabarum distemperata
cum aceto et oleo ros. Et morsus symee et canis non rabidi emplastretur
cum cepe et sale tritis et super morsum canis hoc supponatur ipsa hora a
cetum aut ponatur lana succida infusa in oleo et aceto aut cepa cum melle

[S]i mordeat catta leprosa locus fiat cum aqua tepida et oleo et fricetur
locus donec extrahantur dentes eius quia non cessabit dolor dum
dentes ibi sunt deinde fugatur locus et lavetur cum aqua tepida et fur
fure et supponatur ei cinis vitis cum oleo et predictis volatum maior e
pediculo et mordet quia venenosus est et non pungit ut creditur penes
quosdam et iuxta pravitatem eius corporis periculosus est et difficilis salus
de eo quia venenum eius est calidum sed curetur cum latte caprino recenti
hora sue invasionis et locus illinatur cum lapide bathar dissoluto
et cum sandalis ruffis aqua lactuce et aqua super ime et rosule et bibat
ptisanam et psilium cum aqua cucumbite et citruli

[S]i est situmdo et glandinosus et potest fieri incisio incidatur membrum sin autem
ligetur super membrum et sorbeat iuscellum factum spideberg cum aucto
sale cinamomo et camula et compleatur cum cancris fluminalibus et cum masticato
farina tritici et sale tritis in lacte recenti finduntur gallicum in hora
sue incantacionis et supponantur loco sepe bibat ℥ s de scorpionibus trite
bene cum maiorana et aqua rute et de isto electuario est expertum et Rx piperis ℥
ii anisi ℥ x aristologie rotunde grani lauri et coriandri ana aur. i tantum
et distemperentur cum vino cocto dosis eius ad modum nucis fabe cum aqua rute
musto cocto et aqua pomi acidi et si processit venenum bibat lac recens cum
cancris fluminalibus

igetur morsus cum fascia templetur cum auellana unde masticata et trita et bibat de tyriaca in[?] maiori et lauetur cum aqua cocta cum camilla arthemesia et ruta et furfure tepida et fricetur corpus et comedat de butiro vaccino aut emplastetur cum mastico trito bene cum farina ordei cum aqua rute et mortiferi sunt scorpiones sahazm qui reperiuntur in ciuitate nasabina et saharsin appellantur /

a perciatur locus cum acu templetur cum cusula et malua coctis valde cum foliis sisami et locus aspergatur ex aqua frigida cum nive d[?] q[uod] si fricatur cum musta mitigabitur dolor eius /

um aqua calida aut emplastretur cum cinere vitis calce et calx tritis bene et ad morsum rutele [Recipe] potus aur. i. nigelle aut sicce et cipi tritorum bene in ʒ ij cum musto cocto ad tertium /

ste scorpio est ut folium amedari [?] candam longam expansam sup terram et generatur in partibus Alsuar in luto in quo effunditur lotio zuccari et pars inveniebatur circa inpuctione eius apud antiquos [?] per modios / unde post inunctionem attrahatur venenum ipsius cum ven tosa plena bombace Quum aut pibit sugens eam et illuminatur locus punctionis eius cum euforbio et castoreo et tertium tirta cum luto ar menico et aceto et detur ei de endinia siluestri sicca et foliis pomi acidi et coriandro sicco in puluere per tria cochiaria et omnes exitus co pomi / proco tiriacam compositam de radicibus capparis. corticibus radicibus cologu absinthio enciana et aristologia rizi et endinia siluestri sicca tritis. dosis eius ʒ ij. cum musto cocto et hic de semine acute cum musto cocto ad tertium [Recipe] rizi

De eo quod multiplicatur in eo de medicinis

Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	[illegible]	Causa	Signum
Poculum medicine calide mortificative	Calida	Iuvenilis	Estivum	Calida	Timosum	Ex adustitate male qualitatis eius	Ardor istomaci et punctio in intestinis cum inflatione siti et siccitate oris
Poculum medicine frigide mortifere	Frigida	Senilis	Hyemale	Frigida	Timosum	Ex manifesta male qualitatis et adustitate eius.	Stringentes corporis manuum et pedum et lingue.
Poculum napelli	universalis	universalis	universale	universalis	Timosum	Ex forti adustitate eius contraria corpori.	Vertigo sincopis apostema lingue et totum oculi
Poculum cantaridis	universalis	universalis	universale	universalis	Timosum	Ex acuitate et fortitudine eius	Fortis dolor vesice ardor urine mictus sanguinis cum corrosione
Poculum fellis leoporis et tiri	universalis	universalis	universale	universalis	Timosum	Ex intensa adustitate et forti contractate eius	Vomitus colericus viridis amaritudo oris et puncturas oculorum
Poculum extremitatis caude cervi	universalis	universalis	universale	universalis	Timosum	Ex adustitate eius	Dolor in intestinibus
Poculum sudoris iumenti	universalis	universalis	universale	universalis	Timosum	Ex eius tractate eius	Viriditas faciei eius citrinitas apparet gutturis eius et sudor fetens et multus
Poculum sucarcan	Frigida	Senilis	hyemale	Frigida	Timosum si est [illegible]	Ex forti frigore extinguentem caliditatem	Congelatio et subsequitur gravedo corporis et odor opii in ore.

mortiferus

Euacuatio	Cura ignalis	Cura lectus [illegible]	
Cu vomitu cu aq calida z oleo sisami	Cu olo ros z olo violato z aq ros z mucillagine psillij.	Cum lacte recenti z ptisana cum olo amigd'	p9 vomitu
Cu vomitu z cum aq calida z oleo.	Cu tyriaca minori inebriato a' medicamine z musto co cto ad medium	Cum alijs cepis et ruta.	Bibat p9 vomitu
Cum vomitu cu aq calida z sale i capare olo sisami z butiro	Cu am. ℥ s. tyriaca faroc ul' co azhar puro sfrato cum aq ros et musto.	Cum corticibus radicum cappare et aqua rute	Post vomitu fiat.
Cum vomitu cu aq calida oleo sisami z decoctione ficuum	Cu mucillagine psillij in lep et olo amigd'	Cum quiestione ficus psarraombz lami.	Cum ppetate
Cum vomitu cu aq calida butiro z olo	Cum aq mg dissolut z azahr z tiriaca faroc	Cum lacte recenti	p9 vomitum
Cum vomitu cu aq calida z butiro	Cum quiestioe auellane z fisticoz	Cum quiestione ficus.	p9 iudificationem
Cum vomitu cum aqua calida z melle	Cum tiriaca maiori	Cum aristologia sale ana ʒ s. cum aqua calida	Cum oleo
Cum vomitu cu aq calida cocta cu ane to radice sale cu melle	Cum tiriaca faroc z medridato	Cum quiestione alij z cepaz um et miciaz.	p9 vomitum.

Cum communis

Ost vomitum et purgationem stomachi bibat de iure galline cocte
spideberg et pultem amidi zuccari et olei amigd et detur cocto cum car-
nibus fugiat quantum pomum et citonium ysicia pira cucumeres citrullos
et lactucam utatur pulvere sandali albi et canfore cum aqua ros em-
plastretur pectus et epar cum pannis lini infusis in aqua ros cum sandalis
clisterisetur cum glisteri confecto de ptisana violis siccis sebesten
iuiubis oleo amigd et olo rosato tepidis /

b ibat post vomitum de medicamine altit videlicet de mirra clara costo
foliis rute mentastro et cordumeni ana in pondere om daltic
tritis cum melle dosis ʒ·ſ· usque ad·v· f calefiat stomachus cum itestinis
cum aqua cocta cum ruta mentastro et nepita fricetur corpus dum
rubeat / Bibat de iure pullorum columbe pinguium coctorum spideberg cum
aneto et cinamomo galanga pipere et cumino et glisterisetur cum melle
nitro olo sambucino cum aqua tepida

ost vomitum fiat cum tyriaca farot cum aqua cocta cum rapis et
flore ipsius et metridato cum butiro vaccino sed qui bibit de
cornibus spite mingit sanguinem et nigrescet lingua et erit mixtio inter
et bibat de canfora cerata ·i· usque ad ·v· cum aqua ros infrigidata
cum vino et aqua granati citrulli iuleb cum mutillagine psillii
et granorum citoniorum et aquam seminis portulace cum olo ros et olo amigd
et lacte acido exbutirato cum trociscis canfore et bibat de lacte recenti
et ptisana et emplastretur epar et stomachus cum sandalis et aqua ros
et canfora cum pannis lini infrigidatis cum vino et mix est quod
napellus est maxime fallacie cum sit nutrimentum muris /

c um proprietate sua nocet vesice tamen post vomitum bibat de aqua seminis
portulace cum iulep et olo communium et cucumbite et quando medullis
cucumeris et citruli glisterisetur cum ptisana cocta cum iuiubis sebe-
sten siccis et oleo amigd aut oleo ros aut oleo violis optimo et mittatur
foramini vereti de albugine ovi et sepe albo et oleo ros et lacte fe-
mino et quotiens accidit ardor in vesica detur ei in potu mutilago
psillii cum iulep cum olo amigd et lacte recenti /

ost vomitum detur ei de electuario confecto de luto armenico gumi lambri
ana ʒ ij coagulo cervini ʒ v mirra et semine rute ana ʒ j et sit
dosis eius ʒ ß usque ad ʒ ij distemperatis cum melle rosato deinde medicamine
et sedeat in aqua cocta cum mamonilla corona regia violis veru[illegible]
ozimo foliorum lactucarum et maiorana et si tussit super potum ipsius phos
tres aut quatuor et non inveniatur spondi est cura eius et bibat de rob pomorum
et citoniorum et qui bibit de felle tyri incurabilis est tamen post vomitum
multum bibat de semine portulace cum aqua in qua dissolvitur lapis
bezahr et de tyriaca aut metridato et aqua ordei.

ost mundificationem stomachi eius cum vomitu multo bibat de bezahr
danik ij usque ad ʒ ß cum sapa aut de tiriaca et metridato ʒ ß

in oleo violis et oleo amigdalarum cum sapa et bibat de tyriaca vel metridato
ʒ ß et ungatur cum iure spideberg carnium arietis

ost vomitum glistrizetur cum cucumere asinino aneto et melle se[illegible]
apii feniculi cimino bamiae et pulpa colloquintide et oleo sambucino et
fricetur corpus in balneo valde et ungatur cum oleo sambucino et oleo
costi et sedeat in aqua calida cocta cum ruta nepita maiorana abro
tano et bibat eius ß de tyriaca maiori et qui bibit de sucaran cum hac
cura curetur et signa eius erunt ut signa bibentis de opio cum ad
primus supervenit ei obscuritas visus cum frigiditate extremitatum et hic
hic agat in corporibus quamvis cibus est passerum domesticorum.

De eo q multiplicatur ideo de medicinis

xii. Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Casus et tor	Causa	Signum
Poculu napelli	vniuersalis	vniuersalis	vniuersale	vniuersalis	Timosum	Ex forti frigiditate et sbralitate eius	Ebetas laxitudo vana loqla rubei oculi et defectus mentis.
Poculi madragore corticis maxsille	vniuersalis	vniuersalis	vniuersale	vniuersalis	Timosum	Ex adustitate eius in corpore	Vertigo ebetas · rubedo oculorum et rubet
Poculu psilli et cap draguicatis	Frigida	Senibus	yemale	Frigida	Timosum et minus du sunt	Ex forti frigiditate et strictura pororum et meatuum	Angustia et clamitas strictus anhelitus sudor frigidus et sincopis
Comestio fungorum et tuberis	Frigida	Senibus	vniuersale	Frigida	Timosum	Ex forti frigiditate et humiditate eius	Strictus anhelitus sudor frigidus et sincopis
Poculi leporis marini.	vniuersalis	vniuersalis	vniuersale	vniuersalis	Timosum	Ex venenositate eius in corpore.	Sputum sanguinis asma strictus anhelitus vomitus sudor fetens dolor stomachi et fluxus ventris
Poculu rane	vniuersalis	vniuersalis	vniuersale	vniuersalis	Timosum	Ex adustitate eius in corpore.	Ariditas corporis liuiditas eius nausea et tristatio
Poculu cantaridi	Calida	Iuuenibus	Estiuum	Calida	Timosum	Ex forti caliditate eius	Febris cum defectu mentis siti et rubedine oculorum
Poculu anacardi	Calida	Iuuenibus	Estiui	Calida	Timosum	Ex intensa caliditate eius	Versania ardor in ore pectore in gutture et stomacho et pustule et ampulle et febris acuta.

mortiferis.

Euacuatio	Cura equalis	Cura lenis (?)	
Cum vomitu cum aqua calida melle et oleo.	Cum aqua cocta cum siccu cum adipe gallis sine oleo nucalis	Cum lacte recenti	Detur ei
Cum vomitu cum aqua calida melle aneto et radice	Cum lacte recenti	Cum aceto cocto cum origano.	post purgationem
Cum vomitu cum aqua calida aneto et sale.	Cum musto cocto ad tertium	Cum mire facto de spidebeg et modico aliis	Detur ei post vomitum
Cum vomitu et aqua calida sale radice et melle	Cum musto cocto ad tertium	Cum digestione rasam fortis caliditatis	Bibat de cinere
Cum aqua cocta et oleo sisami	Cum lacte recenti	Cum ptisana	post vomitum
Cum vomitu cum aqua calida melle et sale.	Cum balneo deinde cum aqua syrupi aceto si	Cum spidebeg aneti cinamomum	post indigestionem
Cum vomitu et tenebit aqua calida et oleo sisami	Cum mucilagine granorum citoniorum et oleo rosarum et oleo amigdalarum	Cum lacte recenti	post indigestionem sed
Cum vomitu cum aristologia oleo rosarum et aqua calida	Cum farina amigdalarum ptisana et sirupo iniubarum	Cum lacte recenti	possibile est

d etur ei semen urtice tritum cum sapa et bibat de iure galline vel carnium arietum pinguium coctarum specibus et curetur toto regimine sumentis de veneno post factum vomitum et mundificationem stomachi

p ost purgationem stomachi post vomitum glistrisetur cum acuto glisteri et bibat de aceto forti cocto cum origano, andegen mecastro montano, et cessante rubedine faciei et oculorum bibat de iure galline cocte specibus

d etur ei post vomitum medicamine unsti et bibat de iure sto specibus et psillium etiam si bibitur interficit bibentem illud et similiter simul sumit de eo Set si bibitur de aqua coriandri recentis rotulum inducit stoconiam vertiginem et alienationes mentis et rancitatem et sompnium longum et roboratur in eo odor coriandri et cura eius debet fieri ut cura psilli

b ibat decoctionem arboris ficus vel vitis cum aqua calida cum sale ad detyriata modi calefaciat stomachum cum aqua cocta cum camomilla origano et ruta et glistrisetur cum aqua cocta cum absinthio ruta melle baniat et aliquo oleo calido et nostas quod tubera que oriuntur in radice olive sunt mortifera, tamen alia non sunt mortifera sed si sumuntur multum de eis, inducunt squinanciam et colicam

ost vomitum cum aqua calida bibat de aqua cocta cum malua et
folijs malue misti et si non cessabit dolor pectoris inungatur basi
lica apperta et bibat de syrupo papaueris vel syrupo iuiubarum

ost indigestionem stomachi cum vomitu fricentur omnia membra
precipue ventris moram longam trahat in balneo post exitum eius
bibat de syrupo acetoso et cibetur cum gallinis et arietibus coctis spideberg

ost indigestionem stomachi cum vomitu bibat de lacte recenti si
est sine febre Sin aut cum mucillagine granorum citoniorum et psillij
cum amigd' ros et bibat de syrupo papaueris

ossibile est quod patiatur malam cogitationem melancolicam et post vomitum
bibat de ptisana cum oleo amigd' per aliquos dies et de mucillagine
citoniorum et cibetur cum cucurbita cocta cum aceto et alijs similibus cum
oleo amigd' et comedat cucumeres et maluam coctam

De eo quod multiplicatur in eo de medicinis

.xiii. Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Qualificatio	Causa	Signum
Poculum oleandri	Vniversalis	Vniversalis	Vniversale	Vniversalis	Timorosum	Ex adustitate et contrarietate eius acuitatis	Fortis amaritudo eius
Poculum squille	Vniversalis	Vniversalis	Vniversale	Vniversalis	Timorosum	Ex contrarietate et acuitate eius	Dolor in stomacho
Poculum litargiri	Vniversalis	Vniversalis	Vniversale	Vniversalis	Timorosum	Ex opilatione pororum et meatuum	Accidet ylios ariditas oris dissinia et ponderositas lingue
Poculum argenti vivi et infusio eius in aure	Vniversalis	Vniversalis	Vniversale	Vniversalis	Timorosum	Ex adustitate et constrictate eius	Tortio fortis et dolor in intestinis
Poculum cerusse plumbi	Vniversalis	Vniversalis	Vniversale	Vniversalis	Timorosum	Ex opilatione pororum et meatuum corporis.	Singultus tussis laxitudo et albedo lingue
Poculum calcis et arsenici	Vniversalis	Vniversalis	Vniversale	Vniversalis	Timorosum	Ex adustitate et acuitate eius	Ardor in stomacho et tortio et ulcera intestinorum.
Comestio piscis assi et cooperti	Vniversalis	Vniversalis	Vniversale	Vniversalis	Timorosum	Ex prohibitione exitus vaporis eius	Mixtio mentis angustia lamentatio et vertigo
Coagulatio lactis in stomacho	Humida	Iuvenibus et senibus	Estivum	Humida	Timorosa	Ex grossitudine et caseatione eius	Rigor sudor frigidus et sincopis

mortiferis

Euacuatio	Cura ygualis	Cura lenius iuvatur	
ffiat cum vomitu	Cum mucillagine psillii et oleo rosarum	Cum mirra femigraecum et bentiro.	Oleandrum
ffiat cum vomitu	Cum lacte recenti	Cum albugine ovi	Or accidit /
ffiat cum vomitu cum aqua calida et melle /	Cum vino cocto ad tertium aut zinzibere condito /	Cum aqua cocta cum ficubus aneto et bauracis /	Accidit
Cum vomitu cum melle et aneto	Cum vino cocto ad tertium /	Cum sapa	Or argentum,
Cum vomitu cum aqua calida melle aneto et sale /	Cum aqua calida cocta cum anisi et semine apii.	Cum aqua cocta cum semine feniculi et anisio	Dicitur q
Cum vomitu cum aqua calida et oleo sisami	Cum iure gallie pinguis cocte spatulis / cum oleo amigdalarum	Cum aqua ordei et oleo amigdalarum	Qui pulverem bibat
Cum vomitu cum aqua calida oximelle et sale /	Cum sirupo pomi aromatico	Cum aqua cocta cum cimino /	Qui pulverem ingrediatur
Cum vomitu cum aqua calida cum aneto et melle	Cum cinere vitis et modico melle	Cum dandis q. coagoli et modico aceto	Ex exasperatione,

o leandrum interficit asinos et iumenta et multa animalia alia et homines· tamen ex amaritudine ipsius non potest occultari apud bibentem ipsum· nisi datum sit cum medicinis amaris ut aloe et curetur cum vomitu et potu inimicorum venenosorum et cibo offarum venenosarum ut salsugidi(?) cum butiro· oleo amigdalarum· et butiro recenti· et dicitur quod semen agni casti coctum et bibitum sanat iumentum comedens oleandrum·

S i accidit dissenteria detur ei dedragaca(?) liniti et rob pomorum O(?) in autem cum rob citoniorum cum gummi arabico et sorbeat de oleo amigdalarum aut oleo sisami et iure carnium spidebergi(?) venenosorum·

a ccidit in bibente illud ylcos quod est colica cum vomitu stercoris etiam accidit squinancia et apam(?) in corpore· et post vomitum iuvat eum bibitio diacatoni(?) laxativi et aque cocte cum aniso et semine apii·

S i argentum est vivum maioris periculi erit/ eo quod propter ponderositatem eius egreditur per inferiora· sed argentum vivum sublimatum et mortificatum mortiferum est/ tamen curetur per vomitum et nisi egrediatur per vomitum glisterizetur cum aqua blitarum et oleo sisami mori· et malvavisco· Et si accidit dissenteria bibat dedragaca(?) lini· et oleo ros· et lacte cocte cum lapide calefacto posito in eo/ Et si sponitur auri argentum vivum/ infert punctiones sensus et ponderositatem nimiam in parte ipsius auris· quare declinare debet caput ad latus alterius auris super unum pedem et sterniatur paciens cum condisio opilatis naribus et imponatur auri oleum calefactum/ et emittatur quod in frigiditur et moveatur auris vehementer·

d icitur q' post vomitum si paciens bibit aur' .f. de cartamo indiano
enim iuuabit tamen vtatur prouocantibus vrinam . videlicet de
coctione seminis apii . feniculi . anisi . et absinthii romani .

p ost vomitū bibat de mucillagine psilli et olo' quatuor cucurbite [illegible]
visetur cum ptisana et olo' violis . coctis cum sebesten et iniubis et
psilli mucilagine seminis lini . et albugine oui Et si accidit tussis de pa
pauere et de siripo iniubarum teneretur ille in eius gutture ingressus
est pulvis eris viridis et qui bibit de nitrolo et alumine cum lacte
recenti et butiro recenti .

p ost vomitū ingrediatur balneū prius inuncto ventre cum mixta aq'
tepida . et si accidit exinde fluxus ventris .s. ayda . curetur cum
cura fluxus . et corrigit indigestionem pistis et coopti post vomitum
bibitio media pixeris . cum siripo pomorum aromatico .

c oagulatione lactis in stomacho plura accidencia mala superveniunt
maxime si lac est grossum ut vaccinum et ouinum tamen post vomitum
vtatur melle et pipere quia exinde dissolvetur lac coagulatum ut
attenuabitur .

De eo q multiplicatur in eo de Soda

.xiiij. Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salg cterio	Causa	Signum
Soda ex caliditate tantum	Calida	Calida	Estiuum	Calida	Nō timosū	Ex rebus calidis sumptis a medicinis aut ex calore solis /	Calidus tactus capitis et equalis vrina et egestio /
Soda ex frigiditate	Frigida	Frigida	yemale	Septentrional	Nō timosū	Ex frigiditate complexionis pannicolorum cerebri vel ex discoopertione capitis in aere frigido. /	Tactus frigidus capitis et mitigatio eius cum rebus calidis suppositione earum
Soda ex humore calido	Calida	Calida	Estiuū et ver	Meridionalis	Nō timosū	Ex sanguine et colera	Si ex sanguine rubedo faciei et venarum repletio et magis pulsus et vrina russa. Si ex colera os amarum pulsus spissus et vrina russa. /
Soda ex humore frigido	Frigida	Frigida	yemalis et autumpnalis	Calida	Nō timosū	Ex flegmate et melancolia	liuidus color et strictum pectus
Soda exterior ex causa exte	vniuersalis	vniuersalis	vniuersalis	vniuersalis	Timosū si est apā.	Ex percussione vel aliqua re cadente super caput	Pulsatio et grauitudo. Et possibile est quod sit cum febre
Soda post euacuationem	Sicca	Iuuenilis	Estiuum	Sicca	Timosum si in excessu	Ex nimio fluxu narium sanguinis et ventris fluxu	Leuis motus et vigilia et ariditas faciei
Emigranea	Sicca	Senectus	Autumpnale	Sicca	Timosa si nimium	Ex humore malo qualitatis frigido vel humido	dolor fortis tendens ad radicem oculi ipsius partis
Soda cum commotione stomachi	Calida et humida	Senis et adolescens	yemale et vere	Meridionalis	Nō timosū	Ex commotione stomachi in morbo ex ascensione vaporis ipsius.	Leue est cum lenitate stomachi. Et graue cum grauitate eius et vomitus confert ei;

iuxta spēs priūs

Evacuatio	Cura regalis	Cura levius iterū	
Nulla fiat	Cum aq̄ ros̄ spundalis sup̄ caput et albo feō cum suco granati.	Cum oleo rosis et aqua citruli et modico aceto sr̄ caput	Et sic est
Nulla fiat	Cū balneo rode maiorane narcisti et musti.	Emplet̄ cū camomilla corona regia maiorana et ruepica	Lavetur cū aq̄
Gymnat̄ de basilica vel sopheria cefalica.	Cibetur cū iure ciceorum aut fasiani	Cum blotis et sinapi	Purgetur
Cum pillulis iere et turbit	Cum cibo agreste et potu in sep̄ et rob agreste.	Cum cibo lenticule citruo et ptisanii sefibeg	P⁹ vomitū
Cum minucone cefalice et clisteri lini	Emplet̄ cū ulso luto armenico foliis cipsi et ros	Emplet̄ cū calamo aromatico et gdire gnati plucstis. pis et aqua rosis.	Empletur
Nulla fiat	Cum gallinis pinguibus et arietibus	Cum omnis mollibus	Cibetur
Cū minucōe et purgatōe humoris inducentis	Oterimte cū olo amigd' amara et aq̄ maiorane i nare ptis dolētis	Purgat̄ frons an cneutu porrisimi cū olo narcisti et nardi	Studeat
Cum vomitu cū sy rupo acetoso et aq̄ calida et sale	Cū gallicnlo sirbeg q' cū suco gnati et olo amigd	Cum pulte de medula. panis albi cū suco granati umgi	Si est ex humoc

Cura communis

Et si est secundum viam febris infrigidetur caput cum p. i. aqua rosarum
et p. i. olei rosarum et modico aceto infuso in eis panno lini. Et si est in estate
infrigidetur cum vino et ligentur iuncture tybiarum et si est cum vigilia
inungatur super caput lac mulieris lactantis feminam. Et si est ex calore
solis effundatur super caput anteriorem partem capitis aqua rosarum et oleum
nenufarum et impleatur cum rasura cucurbite portulaca foliis salicis
et sempervivia aqua rosarum sandalis et malvavisco albo et bibat iulep
et rob agreste cum rosarum aqua et bellinicis et cibetur cum farre ordei
et zuccaro albo et aqua frigida et hec species doloris capitis si non curatur
cum velocitate difficilem curam habebit.

Lavetur cum aqua cocta cum camamilla corona regia et maiorana et
fomententur cum vapore eius et infundatur in ea particula filtri
et cum ea fiat calefactio et oleum lilium et marcistinum iuvabile est ei. Et si
sit ex parte frigoris exterioris ungatur cum oleo rute et cibetur cum aqua
gallinarum cocti cum agresta et pedicis cum agresta. Similiter cavitatis rebus
infrigidantibus Soda ut est nix et semen canapis eruca alium et cepe.

p

Purgetur corpus cum pillulis ʒ. i aloe succotrini et dragme ii de turbit
pulpa coloquintide dragme i scamonee asse. Reubarbari ana dragme
i salis indi dragme i et si tertiis cum aqua. Si est ex humore melancolico
post evacuationem epithimetur caput cum aqua cocta cum camomilla corona
regia et melissa et cordo fracto et cibetur cum carnibus arietis et gallinarum
spideberg leniter et hec est cura Sode. Si est ex vento odor maiorane
iuvat illud et vomitus iuvat sodam accedens ex sacietate nauseativa
cum aqua calida et longo sompno.

Post vomitum bibat de syrupo acetoso cum aqua rosarum et cibetur cum prunis
iuiubis et pomis et cum pisis coctis cum succo granati. Et si ex colera bibat
de aqua tamarindi et psilii cum zuccaro albo et syrupo rosarum cum syrupo ace-
toso et vino aut decoctione facta de mirabolanis citrinis ʒ. x. fumo terre
ʒ. v. rosarum absinthio violis ana ʒ. iii. coctis cum rotulis aque iii. usque
ad quartam partem positis in ea aloe ʒ. ss. et scamonee terantur ʒ. i. asse.
et emplastretur caput cum rasura cucurbite sandalis aqua rosis.

e impletur cum salicis foliis luto armenico oleo rosarum et mirto recenti et ceteris
et si accidit ex vini potu commixtio mentis emplastretur cum malvavisco et
ordei farina violis et oleo rosarum et modico aceto ad inducendum medicinas
et virtutes ipsarum cum subtilitate ipsius quia non dissolvit nec est eo utendum
ad mitigandum./

c cibetur cum carnibus galliculorum cum medulla panis albi cum oleo a-
migdalarum et zuccaro et sternutetur cum latte feminino et oleo violis et cucurbite
et vemifatur et mulgeatur super caput et ministretur cum oleo violis. et cibetur
cum offa amigdalarum et pistum coctorum spidebeg et frixorum cum oleo amigdalarum Et
si est cum febre cibetur cum cucurbita cocta cum agresta vel cum spina-
chiis et ad sodam accidentem post coitum caveat coitum post cibum et comedit
decoctionis et piris et ad sodam accidentem ex angustia curetur cum sompno
et rodere olei violis et succo cucurbite

c caveat uti evacuatione iuxta humorem inducentem morbum Et si est ex ca-
liditate sternutetur cum zuccaro albo trito et canfora tritis bene et
fiat eius impositio in naribus in pondus unius grani cum aqua citruli
et nisi solvatur passio et elongata fit et dubietas superveniunt et arterie temporum
sint velocis motus et plene incidantur ipse arterie etiam vena que est
post aurem in parte dolenti quia bonum erit Et si fuit defectus vocis forte
subito epithimetur caput cum aqua multa tepida et instilletur in aure de oleo
rosarum et impleatur auris de bombace./

s si est ex humore colerico vomat cum eo quod dictum est et bibat de sirupo acetoso
cum seminibus endivie et seminibus podogre lini fumo terre et rosarum ana ʒ i ʒ.
cum iiii rotulis aceti et rotulis ii aque ... admodum cum zuccaro albo
dosis ʒ xv et impleatur caput cum sandalis rosarum et acacio et luto ar-
menico et aqua mirti rosarum et coriandri recentis et ramis palme et ungatur
mustuli tybiarum et sugat cucumi Et si sit ex humore flatico isto. vomat
cum sirupo acetoso in quo incidantur radices cum sale grosso trito pur-
getur pillulis aloe confectis de mirabolanis kebulinis et turbit
ana dragma ii rosarum et mastice ana dragma ii aloe scicotrini ʒ ii ad dor-
mitum et in cibo carnium subtilis spidebeg cum cite

De eo quod multiplicatur in eo de morbis cerebri

.xv. Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salubris vel timorosa	Causa	Signum
Sirsen	Calida	Iuvenilis	Estivum	Calida	Timorosa si est cum apostemate	Apostema calidum in panniculis cerebri vel caliditas tunice cerebri et panniculis eius	Continua synocha et tactus capitis calidior tactu totius corporis cum motu et permixtione et vigiliis.
Masara scilicet apostema faciei	Calida	Iuvenilis et adolescentie	Veris	Meridionalis	Timorosa	Apostema sanguineum in cerebro et arteriis et facie	Fortitudo apostematis ita quod creditur disrumpi cum dolore forti et rubedine in facie
Rubeus	Calida	Iuvenilis	Estivum	Calida	Timorosa	Ex colera rubea dominante super cerebrum.	Fortis dolor in toto capite et inflammatio ut inflammatio ignis cum colore faciei citrino et tactu frigido.
Oblivio	Frigida et humida	Senilis	Yemale	Frigida et humida	Salubris nisi sit diuturna	Ex flegmate dominante super cerebrum quod corrumpit mentem	Fortis febris et subet cum sompno difficilis vigilationis et non videt aliquem nisi cum labore et obstinatione
Subet videlicet sompnus longus	Frigida et humida	Senilis	Yemale	Frigida et humida	Timorosum	Ex flegmate dominante super cerebrum	Sompnus multus et permixtio mentis
Subet cum vigilia	Calida	Senectus et iuventus	Autumpnus et veris	Meridionalis	Timorosum	Ex flegmate et colera rubea	Patiens quasi dormiens et vigilans eminentes oculi iacet super dorsum ut mortuus.
Congelatio	Frigida	Senectus	Yems et autumpnus	Frigida	Timorosa	Opilatio in ventriculo puppe posteriori cerebri ex humore frigido.	Defectus sensus et motus et iacebit super dorsum ut mortuus et remanebit in dispositione in qua erat
Corruptio memorie et cogitationis.	Frigida.	Senilis	Yemale	Frigida	Salubris.	Mala complexio frigida in cerebro aut sicca.	Negligentia et quietudo in motu cum subet et oblivione

iuxta spēs ipoꝛum·

Euacuatio	Cum rygalis	Cu͞a leuis īuenciōis	
ffiat minucō cefalice/	Cum ptisana siru po tamarindi et iulep·	Cum aq̄ seīs portulace ꝛ aqua ꝯuati inuzi ꝛ cucurbita cocta cū agresta et spinachijs/	Post minucōne
Cum minucōe cefalice/	Cum ptisana sirupo papauis ꝛ spodio	Cum aq̄ ꝯuati ꝛ aq̄ seīus portulace·	P⁹ minucōnem·
Cum minucōne cefalice/	Cum ptisana aq̄ inimbat tamarindi ꝛ p̄liorum	Cum seīs portulace aqua· ꝛ ꝯuati inuzi ꝛ cucurbita cocta cū agresta	P⁹ minucōnem
Cum clisteri deinde cū pillis cucijsie deinde cū pillis ierē	Cum zuccaro rosaceo aque citeri	Illiniant͛ tempora cum mentastro et origano/	Si est cū febre
Cum clistere deinde cum pillis cucijsie	Cum effusione aq̄ cocte cum aneto ꝛ nepita ꝛ maiorāna sup͛ caput/	Ligentur musculi tibiaꝝ ꝛ sterimtet͛ cum odore pipis	Si est sine febre
Cum clisteri ꝛ decotione fructuum	Cum iulep ꝛ zuccaro rosaceo·	Effundat͛ sup cap͛ oleum aneti cum aceto/	Cauet͛ paciens
Cum pillis stomachicon ꝛ decotione cum epicthimo	Cibetur cū picardis perdicibus spidebus/	Cum balneo ꝛ ungat͛ caput cū olō moliis ꝛ oleo aneti	P⁹ euacuatōm
Cum clisteri forti ꝛ pillis ierē ꝛ cucijsie	Effundat͛ sup cap͛ aqua cocta cum aneto ruta nepita ꝛ maiorana	Illinia͛ caput cū modica spuma sinapis cum olō	ffricent͛ pedes/

Cura communis

p Post minutionem si potuit fieri et fuit patiens adolescens · fit ventosa ·
deinde bibat de sirupo acetoso · simplici cum aqua frigida et si debilita-
tus detur ei in cibo de inre gallicull[?] cocti cum agresta aut succo granati
et si natura est constipata leniatur cum cassia fistula manna et tamarindi
et sirupo ros · cum sirupo acetoso / et aqua frigida post evacuationem et
complectur caput cum panno infusi in aqua ros et oleo ros et modico aceto
et ligentur musculi tybiarum et bibat de aqua ordei · ℥ · xl · deinde de sirupo
acetoso simplici · ℥ · j · et ß · Et si fortificatur sitis eius bibat de aqua cucur-
bite cocte cum · ℥ · ß · spodii · et sumat de acetositate citri et iulep Et si tempus
est estivum utatur rebus frigidis tum nunc et acetositato cum sandalo
ros sandalis · rotatis cum aqua camfore · et camfora ipsa adodore et
artificialibus cursibus aque frigide · cum nunc et herbis et ventibus frigidis
Et si est yemps utatur loco contemperate caliditatis et abstergatur nigredo
lingue cum panno lini aut cum mucillagine et zuccaro albo /

Post minutionem cibetur cum cucurbita cocta cum agresta et pisis aut
cum succo granati et si passio fortificatur minutio fiat in manu alia
si virtus sustinet et bibat de aqua ordei et illiniatur caput cum aqua ros
et utroque sandali et aqua endivie · et aqua coriandri et aqua semine · et aqua
lactuce et bibat de aqua furfuris cum zuccaro et oleo amigdalarum et potest
ei dari in aqua ordei si caliditas est fortis aur · ß · spodii · et aur · ß ·
seminis portulace triti bene et extracti de cinere et penes dormitum
tantundem cum · xxx · aque granati muzi /

Post minutionem bibat de sirupo et comedat de albo ficu cum succo granati
muzi et in principio illiniatur cum bituro armeniaco sandalo et aqua
plantaginis et in fine negocii cessante hoc regimine · detur ei de
mucillagine psillii cum modico oleo dulci et zuccaro albo cum nunc
si tempus est estivum et si laborat vigiliis et hoc non sit de signis crisis
stude ut dormiat cum papavere et zuccaro et sirupo papaveris /

ſ 1 est cum febre sufficiat ei dare de aqua ordei cocti cum ysopo cum
zuccaro albo pluries datis ei · ℥ · vij · zuccari ros emitatis fructibus
frigidis et humidis · piscibus et lacte et leguminibus ut sunt fabe lentes
et ciceris Et si est sine febre detur ei mel cum sirupo acetoso
seminum · et nisi contulerint detur ei aur · j · de electuario anacardini et
mirabolanorum et emblicorum conditorum absque nucleis · ana · ℥ · iiij · mellis
anacardi granorum lami[?] cippi · ana · ℥ · iij · piperis · ℥ · j · zuccari albi
dragmam · ℥ · j · terantur omnia cum aqua mellis anacardi et eo utatur
post sex menses · et lavet caput et corpus cum aqua cocta cum
camomilla coronaregia · et maiorana /

i est suber sequens febrem aut alium morbum cessacio eius
erit cum cessacione cause eius et si suber ipse est morbus curet
cum calefactivo desiccativo et attenuativo et cibetur cum iure cicer
cum aneto et cinamomo et evitet potum aque frigide et dormitionem
in locis frigidis.

r urcetur paciens humus cum cura composita et de suber singularig
curet deorsum si est humus passio ex congregacione istorum duorum humorum
indurentium suber et deorsum. et studeat magis contra humorem p
dnanciorem et magis nocumentum. ubi gratia si colera rubea est
dnancior studeat ad educendum ipsam coleram ad extinguendum
caliditatem et si fla est dominancius studeat ad educacionem flatis cum
clisteribus acutis et illiniatur caput cum oleo aneti et aceto.

ost evacuacionem corporis cum medicinis iuvabit eum si civitabit
illud quod generat similem humorem ex quo lesus erat et ei accidit
vigilia illiniatur super caput lac femin vel feniculi cum oleo mol
et cibetur cum gallinulis. cocto spidebog. Sin aut illiniatur corpus
vel ungatur cum oleo heri

f vicentur pedes et ligentur musculi tibiarum et cibetur iure cicerum cum
aneto cinamomo et galanga. cutatur melle cum granis viridibus
et bibat de siruppo acetoso semium. et nisi contulerit utatur electu
ario anacardino.

D' eo q' multiplicatur in eo d' morbis cebri

·xvi· Nomina	Cōplexio	Etas	Tēpus	Regio	Saluaciō	Causa	Signum
Scotomia	ffrigida	Senibus	yemale	humida	Salubris i augmēt̄	ffla condnans s' antiora capitis ex vapore stomachi	Erit similis ebrio cum mebris lassis
Vertigo	ffrigida	Senibus	yemale	ffrigida	Salubris	ffla a colera a sang collecti i ventris q̄si cta ceb' q' no pt dissolui i fert vertigiem	videt omnia in vertigine reddit
Epilensia	ffrigida	Adolescētib3	yemale	ffrigida	Timorosa	Opilacō i ventriculis cereb' a ex flate et ex colera nigra	Spuma sup os cum iactatione impedita
Apoplexia	ffrigida	Senibus	yemale	ffrigida	Timorosa	Opilacō i ventriculis cerebri s' tribus ex flate viscoso et forte cum melancolia	Erit q̄si dormiens et non sentiet nec videt et eius anhelitus erit grossus·
Incubus	ffrigida	Senibus	Autūpnale	ffrigida	Salubris	Ex flate et multo cibo et mala digestione ipius	Q' h' dic videt se et cum pati et strangulatum reclamat et non audit vox eius surgit sudato cum grauedine epatis
Melancolia	ffrigida	Senescētib3	Autūpnale	Sicca	Timorosa	Ex multo humore melancolico et ex vapore ipius cum vrit in stomacho·	Mentis permixtio vana loquela angustia et ymaginatio mala·
Cerisi	Sicca	Senescētibus	Autūpnale	Sicca	Timorosissima	Ex melancolia mala et morti ferta	Clamat ut gallus ut nocte vadit ad sepulturas color eius citrinus oculi sicci et cum lingua sicca cum ulcere pedis·
Amor·	Calida·	Iuuenibus	Estiui	Orientalis	Salubris	Animositas i cando et continua memoria eius	Oculi concaui et multi motus ipsorum et cum audit amorem pulsus mutatur contra naturam

Scdm spes tporum

Euacuatio	Cura regalis	Cura levius in vent'	
Ex pillulis iere et cu cthie et si e ex stomacho vomat cu mar melle et calida aq	Cum sirupo xilo aloe et odore musci	Cu masticatione mastices et thuris et reprimetur caput cu aqua h'barum odorifer vino	Si e ex capite
Fiat cum pillulis aloe	Fricentur pedes in tpe insultus cum meri melle,	Cum odore maiorane et comestione aq cicerum.	Si est ex cerebro.
Cum agarico sisileos aur. p cum p zuccari,	Cum bistarda et pdice et suspendatur si patientes poma et vtatur exercicio moderato.	Cum oximelle	Si cad lestens [?]
Cu minutione sofene si corpus e repletum et post eam clistere vtetur	Diminuatur prandium q non comoneatur et detur cu aq calida cu anisio mastice et oximelle.	Cum aq cocta cu cimino feniculis et oximelle	Ne comoneatur
Cum pillulis iere	Cum sirupo aceto so seminum et zuccaro rosis et bistarda frixa	Cum aq cicerum et modico cibo	H' morbus
Cum tisa sofena et decoctione epitimi et pillulis stomaticon	Cum ptisana sirupo papaueris et mol et exercitatibus cedor raricetu cu synapijs	Cum piscibus laudabilibus et ouis mollibus et medulla cu cucumere atriplice et lactucis	Si no pt dormire
Cum minutione tpe insultus passionis	Cum pedibus edi et arietu cu spinacia seu cucurbita	Cum piscibus laudabilibus et ouis mollibus	Pro minutione
Nulla fiat	Cu quantitate amati et castitate moderata et vinitate cu alio vias balneatione et gallinis	Vitatur arte coitus et litigatione et sollicitudine et ne exeat ex parte amati et calore ex parte ipius	Debet regi

Cura cōmunis

i est ex capite illiniatur caput post evacuationem cū aqua cocta
cum camomilla corona regia abrotano et ruta rosarum galia
et maiorana. et cibetur nuce citrulli. et carnibus gallinarum coctis
spinachiis aut frixis. Evitet nuces canabe lac et vina. Et si est ex
humore flatuoso in stomacho laxetur et masticet de mastice et utatur
oximelle semini. Et si fuit humor colericus vomat cū ptisana.
syrupo acetoso et mine et undificato stomacho post vomitū sumat
de rob pomorum et rob agreste simplici

i est ex cerebro purgetur deinde stermitet cum baurac et aloe ana
condisio et croco et granato ana. ℈. ß. redactis in pillulis ut sint
lentes et imponatur de eis naribus granum .i. cum aqua maiorane
olo et maliis. Et si est ex stomacho vomat et sumat de rob pomorum simplici et
rob granati et emplastretur stomachus cum sandalis rosis terris cū
aqua rosis. et aqua spinne et cibetur cū gallinulis et perdicibus coctis
zirbeg assis in veru et absque veru frixis.

i est adolescens. dieta utatur nutrix eius et cibetur cum perdicibus
gallinis frixis et pane bruno et bibat oximel ante cibum.
Et si est in maiori etate evitet lac nuces et erucam apium. et omnia
olera preter mentam et melissam. Evitet etiam fructus et sacietate
nauseativā et suspendatur super eum peonia quia innat cum specietate
sua. et utatur exercitio et cibetur perdicibus et bistardis. Et si fla
est gdnaus vomat cum aq̄ cocta cum radice aneto mentastro
et oximelle quolibet die. detur detur ei deinde decoctione. ℞.
hyssiloes romani sticados. ana. ʒ. v. squinati ʒ. iii. cinamomi costi ge
ciane zingiberis ana. ʒ. i. et semen cassie lignee assari gariofilorum
oxistrio stafisagre. ana. ʒ. ß. coque rotulis aque usque ad rotli .i. et
instillantur cum eis aur. .ii. aloe et eo utatur
n on gmonccatur per dimi deinde bibat de oximelle cum aqua calida
et sale trito grosso et olo narcisti cum emboto detur ei et studeat
ut vomat detur ei de tyriaca. ʒ. i. aur. de ana cardino cū aqua
cocta cum mastice et ramsio et sorbeat mel et calefiat cū aqua caput
calida cocta cum camomilla origano mentastro et nate cariofollis
et assaro et cibetur cum aq̄ cicer in fuso in ea pane bruno et post. vii.
dies si apparet digestio in urina detur ei ierā G. et gargarisetur cū
sinape et cibetur cum nuce cicer cocto cū pullis columbe et post
declinationem morbi balnietur et ungatur caput cum oleo costi.
cuitatis ipsis caveatur in tempore calido et regione calida aut in paciente
aliquam caliditatem.

Hic morbus antecedit epilensiam et accidit ut plus utentibus multo
cibo absque digestione. unde purgetur caput eius de humore obtecto
in eo deinde confortetur stomachus et corrigantur cibaria odoret ma
ioranam vitatur exercicio moderato.

Si non potest dormire cum multa vana loquela et non quiescit nulla
vtatur evacuacione sed detur ei ptisana cocta cum papavere de
inde de syrupo violis et zizimatis bonis et pomis dulcibus et cibetur
cum gallinis pinguibus et carnibus antedictis et ovis
cum pane albo et caveat pane brunum. lentes et carnes vaccinas. allia
et cepas. mel et sinape acetum et vinum et caseum vetustum et totum
illud quod generat melancoliam et epithimetur super caput aqua sopori
ficans. Recipe semen papaveris drachma .x. in vino ordei excorrati fructi cor
ticis cucurbite nimifar violis foliorum lactuce seminis eius ana ma
nipulos .j. coquantur in aqua et epithimetur super caput cum aqua tale
fiat cum petiolis filtri cum oleo violis et lacte femino Recipe mirabilia
si in stomacho est humor humidans vomat et purgato stomacho cibetur
cum iure gallinarum cocti zurbeg et pane albo et sirupo pomorum et
sirupo mellise.

Post minucionem cibetur cum eo quod predictum est et sedeat in pila aque tepide
et bibat de aqua casei cum dirige. de mirabolanis nigris et emblicis
conditis cum lacte polipodio et epithimo et detur ei de tyriaca fa[r]ior. si
accidit vigilia epithimetur caput cum aqua sompnum prestanti et supponatur
ei bombax infusa in oleo violis et lacte femino.

Debet regi regimine humectativo et vitatur in videndis et pratis et ventibus
et auditu cantilene et impediatur memoria ipsius cum historiis et rumo
ribus et fabulis et recreacionibus factis ei et de vita monachorum et prelatorum bonorum
et vitatur fumicio [illegible] et si amata non diminuit amorem et augetur
in memoria ipsius in absencia eius presentetur coram eo alia sint amate
eius forma et moribus.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis medule

.xvij. Nomina	Complexio.	Etas	Tempus	Regio	Cibus et hore	Causa	Signum
Paralisis et stupor	Frigida et humida	Senilis	yemale	Frigida et humida	Timosa inpu cius.	Ex flate dissoluto a cerebro precedente ad nervos.	Mollicio alicuius lateris corporis cum defectu sensus et motus subito absque causa exteriori.
Lassitudo	humida	Senilis	yemale	humida	Timosa et fit post casum	Ex casu a percussione aut humiditate fistosa.	Mollitudo post percussionem vel casum vel crisim vel colicam cum defectu sensus et motus voluntarii.
Tortura oris	humida	Senilis	yemale	humida	Salubris	Ex flexibilitate penetrationis intrinsecus et motu ad musculum faciei tortuositas a spasmo alicuius oculi	Cum claudit oculos remanet oculus qui est in parte sana apertus
Morbus compositus ex spasmo et lassitudine	humida	Senilis	yemale	humida	Timosus	Ex quietatione cum spasmi cum causa laxitudinis	Attractio partis sane ad partem dolentem et brevitas membri ex spasmo
Spasmus ex repletione	Sicca	Senilis	yemale	humida	Timorosus	Ex repletione nervorum et superfluitatibus malis et humidis extendentibus latitudinem et diminuentibus longitudinem	Accidit subito virgine precedens fit ex repletione post ebrietatem
Spasmus ex siccitate.	Calida	Iuvenilis	Estiva	Sicca	Timosus	Ex siccitate nervorum et strictione sed accidit cordis qui approximat igni	Cum precedit cum evacuatio a fluxus sanguinis vel causa timorosa.
Tremor dictus.	Sicca	Senilis	yemale	frigida	Nemorosus	Ex debilitate membri trementis ex mala complexione frigida ex humore grosso a causa exteriori	Revelatio membri et eius declinatio et est motus mortis
Gibbus.	humida	Adolescens.	yemale	humida	Timosus et fit cum tussi.	Ex humore fistoso in nucha disiungente spondile a compage vel casu vel percussione aut exteriori	Manifestum est et cum apparet cum eo est tussis et strictus anhelitus.

spinalis

Euacuacio	Cura regalis	Cura leuis i ven[?]	
post septimu diem cum turbit et gera pigra et pulpa colo quintide sale petro leonis.	Cum zuccaro albo rosis cum aqua cocta cu aniso i quolibet die	Cibetur p quartu die cu iure ciceru cinamomo aneto et pane bruno	usque ad quartu
Cum clisteri si e ex constipatione	Empletur locus casus cum farina ordei licio mastice meiritte et aloe	Emplet locus casus cum aloe acacia et rosis.	Si est laxitudo
post septimu cum pillulis ierre	Cum zuccaro rosaceo et aqua cocta cu aniso	Cum masticatoe visci masticis cu medio bamac	Et curetur
Cum pillulis ierre si est exreplecoe	Emplet membru spasmatu cu mucillagine psillii adipe galline et medulla tybie vacce et cera.	Vngat membru mollificatu cum oleo aneti	Si spasmus
Cum clistere deinde cu pillulis stomaticon	Calefiant caput et stomachus cu aqua cocta cu camamilla abrotano et maiorana	Fricetur in balneo cu pannis asperis cu fricatoe leni post euacuationem.	Spasmus si est
Nulla fiat	Cu ptysana cocta cu iuiubis et sebesten et oleo amigdal et succo cucurbite et zuccaro albo et oleo amigdal	Si no cu febre cu lacte capino et inungeat super caput lac feminu	Bibat de ptisana
Cum pillulis sticaris	Vngat cu oleo costi	Illiniatur cu balneo et cibetur cu iure ciceris.	Si accidit
Cum pillulis ierre si est exflate	Restituat cu spondile ad locu eius cu emplo corroborativo	Cum emplastro dyssoluente ventositates.	Si fit extasu

Cura communis

v ed ad quartum ⁊ ad septimum sufficit tibi dare decoctionem rosarum ⁊ aqua
cocta cum anisio tantum. ⁊ caveat cibum ⁊ potum ⁊ vitatur siti ⁊ fame
et si oportet bibere de aqua bibat de ea in vase vitri ita quod non sit infrigidata
⁊ post septimum laxetur cum eo quod dictum est et cibetur cum iure cicerum
deinde post septimum da ei de medicamine .3. vij. deinde curetur cum iure
galline aut laudule aut pullorum columbe cum iure cicerum ⁊ quolibet
die sumat de melle rosarum tamen non laxetur ante digestionem humoris
ne noceat dissolutio tenuitatis eius humoris. ⁊ non grossitudinis
eius que erit residua. ⁊ post evacuationem ungatur postea dolens cum oleo
costi. et oleo amigdalarum amararum ⁊ oleo sambucino ⁊ oleo nucum veterum
post fricationem eius cum panno aspero ⁊ grosso donec rubeat ⁊ lavetur
cum aqua cocta cum foliis citri camamilla. aneto. ysopo. asa nepita
⁊ maiorana ⁊ cibetur cum iure facto cum origano. andragem. angedem.
⁊ nigella cum nuce ⁊ mellet fisticis ⁊ caveatur ut paralisis cum unctione
cum oleo ⁊ sumptione zuccari vel mellis ⁊ aque cicerum /

s i est laxitudo ex parte casus incurabilis est ⁊ si fit post biduum vel triduum
empletur eius locus cum dissolutivis sicut est emplastrum confectum
de costo aloe ⁊ semine cipressi ⁊ rosarum ana. ⁊ licio ⁊ rami[illegible] mastice ⁊ balaustia
acacia. spica. ana partes .i. tertiis partes ⁊ dissolutis omnibus in oleo rute ⁊ si
laxitudo fit post colicam ungatur cum oleo mollis iiij. ij. ⁊ oleo aneti
partes .i. ⁊ cibetur cum gallicula cocto sibeg

c t curetur tortura oris cum cura paralisis. quando fit in eo modo ⁊ diversificatur
in aliis cum cibo. regimine ⁊ aliis unctionibus ⁊ modis ⁊ primus post
evacuationem. In mandibula que non est declinans ⁊ ponatur in ore intra
bollans kebuling unius ⁊ intromittetur cum condisio ⁊ masticetur cum uvis
passis bauracis ⁊ sinapi. pipere et aristo /

s i spasmus ex repletione curetur cum cura paralisis. cum evacuatione
et empletur membrum mollificatum ⁊ spasmatum. cum emplastro de
rebus desiccativis ⁊ calefactivis et si laxitudo est maior. utendum est
desiccativis magis ⁊ fricatione forti et si spasmus est maior utendum
est mollificativis magis ⁊ lenitivis tamen parum calefactivis et si
laxitudo est in parte ⁊ spasmus in alia parte empletur postea spasmata
cum rebus lenificativis. ⁊ postea mollificata curetur cum forti fricatione /

[S]pasmus si est ex repletione fortioris cure erit quam spasmus ex i-
anitione in paciente etatis vii annorum unde clisterisari debet
deinde bibere de aqua cocta cum aceto et cimino et si urina non est colorata
bibat de metridato et si colorata non bibat de eo sed evacuetur cum pillulis
convenientibus non intensa laxatione et cum cautela detur ei medicamine
calidum si est cum febre aut in tempore estivo aut cum caliditate manifesta

[B]ibat de ptisana cum eo quod dictum est et de mucillagine psillii et granorum
citoniorum cum oleo quatuor cucurbite et abstergatur lingua et fricetur
cum aqua granati boni et oleo amigdalarum et imponatur naribus de oleo violarum
et nimufar et illinatur caput cum mucillagine psillii et oleo violis
et impleatur caput et collum cum malvavisco albo et oleo violarum farina
ordei violis siccis tritis cum mucillagine psillii et ungatur membrum
spasmatum cum oleo violis et medulla tybie vaccine liquefacta cum oleo
galline et cera alba et supponatur loco cande(?) [illegible] et cibetur cum
partibus anterioribus arietum et edorum coctis spideberg cum spinacijs
et oleo amigdalarum ~~evitatis rebus desiccativis~~ vel cum piscis laudabilibus
oribus coctis spideberg aut ovis mollibus aut pulte farine sile
et oleo amigdalarum evitatis rebus desiccativis sicut lente aceto et
sale.

[S]i accidit ex causa notiva videlicet ex angustia vel tristicia vel timore vel
ascensione super loca alta cessante causa qua fit cessabit Et si fit
ex continuatione frigidi cum calefactivis et unctis curetur Et si fit ex hu-
more aliquo evacuetur Et si fit ex potu vini effundatur super caput
oleum rosarum cum agresta et oleo rami palme et ebrietate curetur cum
cura tremoris Et si fit ex frigore cum medicinis et unguentis et
calefactione cum rebus calefactivis

[S]i fit ex casu vel percussione reducetur spondile ad locum eius et utatur
emplastris corroborativis Si ex apate curetur cum cura epi-
apatis Si ex humore grosso et viscoso cum rebus calefactivis et
desiccativis.

De eo q' multiplicatur i eo de morbis palpebre

·xviij· Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salubris vel timor	Causa	Signum
Prunitus et scabies in palpebra	Humida	Senilis	Yemale	Humida	Salubris	Ex humiditate salsa a' causa pulueris a' fumi a' solis a' ex corrupcione regiminis sanguinis.	Cum palpebra fricatur aspera vel parum vel multum vel mediocriter qi salsa ut sicus.
Apa durū sclus bard	Humida	Senilis	Yemale	Humida	Salubris	Ex superfluitate flegmatica	Apa durū in palpebr ut bard.
Petrificacio et flaca grossa	Humida	Senilis	Yemale	Humida	Salubris	Ex superfluitate grossa sit petrificacio in palpebra	Apa prim ut glandula et post durū
Adhesio.	Sicca	Senescens	Autumpnale	Occidentalis	Salubris	Ex ulcere occuli et cura subl et ungule	Adhesio palpebre cum nigredine occuli a' albedine vel cum palpebra alia.
Cu arena vel tra rodim'tur tanua	Sicca	Senescens	Autumpnale	Sicca	Salubris	Ex ventositate grossa intensa in palpebra	P9 dormicōm i occulis invenitur ut cera vel terra.
Brevis palpebra et dū scalia.	Sicca	Senescens	Autumpnale	Sicca	Salubris	Fiat ex vna a' curatura i (con)sciente l' ex carne orta in ulcere palpebre	Discoperto occuli albedinis ex breui palpebra superiori et revolucione palpebre inferiori
Or deacolum	Sicca	Senescens	Autumpnale	Sicca	Salubris	Ex superfluitate grossa obtenta in palpebra	Apa pile ordeo prim in origini pilorum palpebre
Garni i palpebra	Sicca.	Senescens	Autumpnale	Sicca	Salubris	Ex sanguine usto corrupto et malo.	Caro russa declinans adm admodum mori

Evacuatio	Cura igalis	cura levius tertius	
Cum minutione et decoctis in olas et zuccar/	Colliriz(e)tur cum sief viridi et pulvere tuthie bene dissolutis	Cum collirio cinereo etiam fricetur cum basilico	Prima species
Cum minutione et pillulis aloe et iere	Emplastretur cum aromaticis et aceto et cera clara et oleo violis	Illiniatur cum gumi guoz viridium cum aceto et ammniaca	Emplastretur
Cum pillulis iere et cochie	Illiniatur cum medulla ossis tauri cum cera et oleo violis/	Empletur cum unguento dyachilon.	Nisi conferat
Cum minutione si corpus est repletum	Illiniatur locus cum sief memitta licio et aloe	Inponatur palpebris bombax infusa in lacte femine.	debet inponi
Cum pillulis aloe	Ingrediatur balneum	Illiniatur palpebra cum sief nigro	debet attenuari
Cum minutione si corpus est repletum	Cum sief rubeo	Cum unctione cere et olei	Si sit ex vi naturali
Cum pillulis cochie	Illiniatur cum cera liquefacta/	Fricetur cum musca cuius caput est incisum	Si corpus
Cum minutione et pillulis aloe	Fricetur cum rusani et sief viridi	Impleatur cum pasta fregidata deinde superponatur modo medicamen acutum dum ingrediatur et abstergatur/	Si cum ferro/

vrinam speciem scabiei innat(ur) sc(ilicet) sief rubeum (et) lene deinde cinei color(is)
(et) non debet fricari cum zuccaro s(ed) cum sief rubeo (et) acuto. Si cura
prima non sint ei utilis et spes secunda eius fricetur cum rusani vel cum
zuccaro et spes filis g(e)n(er)is sicut fricetur cum zuccaro (et) nisi ei conferat
fiat cum rosis. instilletur in oculis aqua cimini masticati cum sale
post fricationem (et) repleat(ur) cum vitello oui (et) oleo ros(arum) deinde cum rubeo
vel cum zuccaro post quam mitigatur dolor fricationis deinde cum
puluere citrino. et caueat patiens nutrimenta generantia humores malos
et cibetur nutrimento leni et laudabili ut est gallinulus /

c implastretur cum floribus coctis vel fract(is) apia cum foliis suis
aut puluere citrino postq(uam) fricatur cum sief rubeo (et) leni (et) nisi ei co(n)
ferat i(n) ca(sum) scindatur palpebra et extrahatur illa s(ecundu)m c(ur)a q(ue) d(icitu)r bardi
inuersatur palpebra (et) scindatur p(er) latitudine(m) deinde extrahatur cum isto
casti deinde supponat(ur) ei puluis citrinus (et) h(oc) fiat p(ost) purgatione(m) corporis
et dimittat(ur) sanguis egredi in hora sua (et) talia spes ipsius apparitio s(ecun)d(u)m
candead. et curatur ut curat(ur) prima cum hoc debet capi cum capite
tenacissimum /

isi constat cura inuersatur palpebra et aperiat(ur) locus cum instro rotundo
ita tamen q(uod) non scindatur palpebra valde deinde co(m)prima(tur) cum
vngue (et) acuulo q(uod) egrediatur de ipso loco ut particula pulmonis aut
sanies (et) in dissiccato loco supponat(ur) ei puluis citrinus (et) inflato d(ic)ta dif
ficilem facit motum palpebre q(uando) surgit de sompno cum siccitate (et) sit
in angulo lippitudo sicca modica (et) curat(ur) cum balneo et sief rubeo
et vnctione capitis cum oleo malis (et) in grossa spe ipsius videtur pal
pebra rubea et grossa et estimatur esse scabies (et) cum inuersatur videt(ur)
esse iudi de scabie et curatur cum regimine subtili et cibi correctione
(et) illiniat(ur) palpebra cum memicita et croco (et) fricetur oculus cum sief
rubeo /

d ebet imponi castus in loto tinee palpeb(re) (et) cum eo elleuari palpebra
aut extendat(ur) cum hamo deinde excoriat(ur) adhesio cum mahast vel
cum camadin tamen fiat caute q(uod) non attingatur cornea (et) instillet(ur) i(n)
oculo aq(ua) cimini cum sale (et) imponat(ur) fissure bombax infusa in oleo
ros(arum) (et) vitello oui (et) ligetur sup(er) oculum vitellum oui cum oleo ros(arum) (et) cessante
reuersione adhesionis collirizetur oculus cum sief q(ui) solidatiuo /

d ebet attemperari regimine cum continuo ingressu balnei et collirii et cum sief dewrati · cuitatis [illegible] grossis ut carnibus vaccinis hircinis et caseo vetusto ·/

[S] i sit excrescentia non debet curari nisi cum cera et oleo Et si sit excarne addita curetur cum basilicon et sief albi et si sit corrosiva palpebre in convenienti aut excoriare et vix illud curare · cum ferro scindatur palpebra in locis adherentibus · et permitte fluxum fieri de eo · et interpone fissure licinium cum unguento consolidativo ·/

[S] i corpus est calefactum illiniatur cum sief memite et aqua rosarum et bolo armenico Si in autem lavetur cum aqua calida et fricetur cum pane valde calido · aut cum casto posita in capite cera calida et compleatur cum terra mixta cum vitreolo aut cum ficubus coctis cum aloe et si non dissolvitur capiatur cum ungue et incidatur aut cum instrumento capiatur et dimittatur sanguis fluere per horam deinde supponatur ei pulvis citrinus ·/

[S] i cum ferro curatur melius erit quam cum medicinis acutis suppositis ei et si supponitur medicamine acutum imponatur oculo lac sepe ut non calefiat oculus · et impleatur oculus cum pasta ut non tendat medicamen ad oculum et sit cura cum filo quod suspendatur cum hamo et incidatur cum forpice et instilletur super locum de aqua cimini et sale et supponatur oculo vitellum ovi cum oleo rosarum ·/

De eo quod multiplicatur in eo de morbis

.xix. Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Qualis vel salubris	Causa	Signum
Tinea	Sicca	Senectus	Autumpnale	Sicca	Nociuosa	Ex putrefactione mixt colere et possibile est quod misceatur cum flate.	Videbitur in radicibus pilorum res ut furfur et forte ulcabitur et est cinerei coloris
Formica in palpebra.	Calida	Iuuenilis	Estiuum	Calida	Nociuosa	Ex inclusione colere rubee	Cadent aliqui pili palpebre et color palpebre erit ruffus et totus pilorum finditur
Nodulus in palpebra,	Frigida	Senilis	Hiemum	Frigida	Nociuosus	Ex flate grosso	Durus tactus inuenit sit subtilis materie
Pediculi in palpebra	Humida	Senilis	Vernale	Humida	Salubres	Ex cibis malis generantibus superfluitates et ex diminutione balnei	Pediculi parui et magni in pilis palpebre et similiter albi sed rubei magis
Pili additi in superficie et extensi	Humida	Senilis	Veris	Humida	Salubres	Ex humiditate putrefacta collecta in pilis palpebre	Pili orti in palpebra contra ortum naturalem versus ad interius
Apa forte cum humiditate scilicet sanguis comixtus	Humida	Adolescens	Vernale	Meridionalis	Salubre	Ex sanguine collecto manante ad palpebram.	Apa forte in palpebra cum humiditate, et talis color eius declinat ad viriditatem et rubedinem
Grossicies cum rubedine et [illegible]	Sicca	Iuuenilis	Estiuum	Calida	Salubres	Ex humiditate sanguinea subtili	Grossicies russa et corrosio media in radicibus pilorum
Mollificatio palpebre superioris quod dicitur [illegible]	Humida	Adolescens	Veris	Meridionalis	Salubris	Existentium in eo humiditas mala et spasmat inde corpus pigmosum et fistosum	Mollificatio palpebre superioris et si tangitur palpebra cum digito inflatur

palpebre.

Euacuatio	Cura regalis	Cura lenis et leuitatis	
Cum minutione et decoctione fructuum	Cibetur cum perdicibus et fasianis et ver beg	Illiniatur cum litargiro et alcamia de mecta	Possibile est
Cum minutione et syrupo cum vino	Cum sief rubeo et leni	Illiniatur cum sief memitte	Post minutionem
Cum decoctione epicthimi	Impleatur cum vnguento diakilon	Impleatur cum farina ordei et lupinorum cum oleo.	Debet euitare
Cum pillulis ierre et aloe	Lauetur palpebra cum zuccaro aqua et vtatur assidue basilico	Lauetur palpebra cum aqua calida et sale et bauriat	Post purgationem
Cum decoctione epicthimi	Cum basilicon	Inmiscentur sicut pili cum mastice cum pillulis radicalibus	Curetur
Cum minutione ventosa.	Impleatur cum vitello oui et aloe rosis spatio eius	Illiniatur palpebra cum sief memitte et calefit cum aqua cocta cum camomilla et corona regia	Post purgationem
Cum pillulis ierre et decoctione agarici	Instilletur cum oleo aqua rosarum et aqua in qua infusum est sumac	Impleatur oculus cum pulpa granati et contentis (?) lentibus scoriatis cum modico oleo violis	Post purgationem
Cum minutione et ventosa.	Illiniatur cum acacia licio et psilleos et memicta et ceie (?) iuncatis albi et terra tetris cum aqua mirti supspergatur pulvis coloris cineri	Illiniatur cum aqua aloe et aqua mirti et supspergatur ei cucia et zuccaro	Post mundificatione

Cura communis

ossibile est quod tunica accidat ex colera nigra vel deflatie unde e-
vitare debet paciens nutrimenta generancia humorem eius post
purgacionem humoris generantis eam et collirisetur oculus cum sief
rubeo et leni.

ost minucionem et purgacionem cum medicamine evitet paciens
generancia ipsius humorem sicut sunt pisces lac acidum lentes et
cibi salsi et tetibetur cum gallinulis coctis in bog cum suco quatuor
et collirisetur oculus cum sief rubeo deinde cum sief dyadraumo de casfora

d ebet evitare nutrimenta generancia flegma vel coleram nigram et compleat
cum eo quod dixi quod nisi dissolvatur scarrificetur locus et extrahatur
prout dixi in ca° nodum qui fit in toto corpore et supponatur et postea
pulvis citrinis.

p ost purgacionem corporis et locacionem ipsius cum assidua balneacione
evitet paciens nutrimenta generancia superfluitates grossas et ingesti-
onem assiduam sicut statim tetibetur cum gallinulis bistardis et perdicibus
et collirisetur oculus cum rusam et illiniantur cum sifugia alumine
et vitreolo et sterore capri nostri et sale gemme ana terris et distemperatis cum
abrotanno.

ungatur cum medicamine acuto ad cum adhesione. aut cum coctura. et post
depilentur cum isto pili. cognatur locus pilorum et coctura fiat sup
duos pilos et supponatur mastix post cocturam cum albugine ovi. oleo
rosarum. aut depilentur cum isto. deinde illiniatur locus cum sanguine
ranule et sanguine cicadarum adherentium in canibus et ovis formicarum et lacte foliorum
ficus. et cum herba que invenitur inter ordeum tamen comprimi debet
et cum aqua ipsius liquefiat cera et illiniatur locus cum eis et cum sale ar
moniaco et ungula asinina usta. tritis cum aceto. et si pili sunt multi
et non confert medicina fiat elevatio ut dixi supius. Sed casus pi
lorum palpebre accidit ex humore acuto unde evacuatur corpus et
illiniatur locus. cum nucleis dactilorum aut cum sterore muris usto trito
cum melle et collirisetur cum lazulo

Post purgationem corporis debes attenuare dietam cum cibus coctis cum
agresta et gallitulis. et si paciens punus est dieta utatur. mutyrix
et in principio supponatur vitellum ovi deinde misceatur cum eo in die
tertio modica pars opii. et croci deinde suffragatur cum mulaya que sit de
sarcocolla condita amido et zuccaro albo et gummi arabico. deinde utatur
pulvere citrino. confecto de sebef memitte. ℥ ii. et de citrino magno. ℥ iii.
amido. ℥ iii. tritis et cribellatis et unnat guarding pulvis sarcocolle
et memitte et emplectur oculus cum lentibus bene tritis. et farina
ordei et croco et in versetur palpebra et stendatur guarding et suffragatur
ei pulvis citrinus. deinde sebef ruber erit innatiuus

Post purgationem corporis de humiditate bauratina corrigentur nu
trimenta ipsius cum carnibus arietinis et edinis et gallinarum et
pane albo et illiniatur super palpebram cum litargiro trito cum oleo rosis
licio et sebef memitte et illiniatur etiam cum rosis farina ordei et
croco tritis cum aqua endivie et collirisetur cum sief rubeo et refrigelo
agreste confecto de agresta recente et tucia que multum conferat fiat refrigerium
confectum de agresta et tucia et cremis ana ℥ i. mirabolanis tritis zinziber
ana ℥ s. piperis longi et celidonie ana dramma i. p. s. et salis indiani cerati
p. tritis bene et conditis cum agresta et iterum tritis

Post mundificationem corporis eius sedeat inter manus tuas deinde extende pal
pebram cum indice et pollice et comprime cum ad colligendum illa pingue
dinem inter duos digitos et deinde precipe quod attrahatur palpebra deme
dio supercilii et extende cum tu de loco eius ad inferius parum deinde scinde
palpebram per latitudinem admodum flenbotomie et pilis pax. et noli
comprimere ut plus rumpatur palpebra ne noceat tunice cornee. sed fissura
fiat dum tendit pinguedo. deinde capiatur cum pano leni et quomoneatur
sinistra et dextra dum eradicetur. deinde suffragatur ei pulvis citrinus de
inde ligetur cum plumaceolis et mane dissolvatur quod si non apostematur
nec calefit supponatur ei unguentum. et illiniatur cum licio et sebef memitte
sandali ancellana ynda cum aqua coriandri

ossibile est quod tunica accidat ex colera nigra vel adustate unde e
vitare debet paciens nutrimenta generancia humorem eius post
purgacionem humoris generantis eam et collirizetur oculus cum sief
rubeo et leni.

ost minucionem et purgacionem cum medicamine evitet paciens
generancia ipsius humorem sicut sunt pisces lac acidum lentes et
cibi salsi et cibetur cum gallicellis tortis et ovis cum suco granatorum
et collirizetur oculus cum sief rubeo deinde cum sief de atino de camfora

d ebet evitare nutrimenta generancia flegma vel coleram nigram et compleccionem
cum eo quod dixi quod nisi dissolvatur scarrificetur locus et extrahatur
pro ut dixi in capitulo nodum que fit in toto corpore et supponatur ei postea
pulvis citrinus.

p ost purgacionem corporis et locionem ipsius cum assidua balneacione
evitet paciens nutrimenta generancia superfluitates grossas et comesti
onem assiduam sitim sitiat et cibetur cum gallicellis bistardis et perdicibus
et collirizetur oculus cum rusam et illiniantur cum fistigria aluminis
et vitreolo et stercore capri. et sale gemme. ana partes. et distemperatis cum
abrotanno.

c ncetur cum medicamine acuto aut cum adhesione. aut cum coctura. et post
depilentur cum istro pili. cognatur locus pilorum et coctura fiat sup
duos pilos et supponatur mastix post cocturam cum albugine ovi. olo
ros. aut depilentur cum istro deinde illiniatur locus cum sanguine
ranule et certarum adherentium in caudibus et ovis formicarum et lacte foliorum
ficus et cum herba que invenitur inter ordeum tamen comprimi debet
et cum aqua ignis liquefiat cera et illiniatur locus cum eis et cum sale ar-
moniaco et ungula asinina usta. tritis cum aceto. et si pili sint multi
et non confert medicina fiat elevatio ut dixi supius Sed casus pi-
lorum palpebre accidit ex humore acuto unde evacuatur corpus et
illiniatur locus. cum nucleis dactilorum aut cum stercore murium usto trito
cum melle et collirisetur cum lazulo

ost purgacionem corporis debes attenuare dietam cum cibis coctis cum
agresta et gallitulis et si paciens pinguis est dieta ietatur. imitetur
et in principio supponatur vitellum ovi deinde misceatur cum eo in die
tercio modica pars opii et croci deinde suffogatur cum nulcaya que fit de
sarcocolla condita amido et zuccaro albo et gummi arabico. deinde utatur
pulvere citrino. confecto de sebief memitte. ʒ. ij. et de citrino magno. ʒ. iij.
amido. ʒ. iij. tritis et cribellatis et innatet guarding pulvis sarcocolle
et memitte et empletur oculus cum lentibus bene tritis. et farina
ordei et croco et in versetur palpebra et scindatur guarding et suffogatur
ei pulvis citrinus. deinde sebief ruber erit innatiuus
ost pugacionem corporis de humiditate bauratina corrigentur nu-
trimenta ipsius cum carnibus arietinis et edinis et gallinarum et
pane albo et illiniatur sup palpebram cum litargiro trito cum olo rosis
licio et sebief memitte et illiniatur etiam cum rosis farina ordei et
croco tritis cum aqua endivie et collirisetur cum sief rubeo et refrigeio
agreste confecto de agresta recente et tucia que nisi conferat fiat refrigerium
confectum de agresta et tucia et cremis ana. ʒ. j. mirabolanis citris zinziber
ana. ʒ. ß. piperis longi et celidonie ana daniki. p. et ß. et salis indiani cerat
j. tritis bene et conditis cum agresta et iterum tritis

ost mundificacionem corporis eius sedeat inter manus tuas deinde extende pal
pebram cum indice et pollice et comprime eam adcolligendum illa pingue-
dinem inter duos digitos et deinde precipe quod attrahatur palpebra deme-
dio supercilij et extende eam tu de loco eius ad inferius partem deinde scinde
palpebram per latitudinem admodum flebotomie et pilis par. et noli
comprimere ut plus rumpatur palpebra ne noceat tunice cornee. sed fissura
fiat dum tendit pinguedo. deinde capiatur cum panno leni et commoveatur
sinistra et dextra dum eradicetur. deinde suffogatur ei pulvis citrinus de-
inde ligetur cum plumaceolis et mane dissolvatur quod si non apostematur
nec calefit supponatur ei ungentum. et illiniatur cum licio et sebief memitte
sandali amellana ynda cum aqua coriandri

De eo quod multiplicatur in eis de morbis coniunctive

·XX· Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salubre vel timor	Causa	Signum
Obtalmia in coniunctiva	Calida	Adolescentibus	Autumpnus estas	Meridies orient	Salubris	Ex sanguine vel colera rubea fluente ad coniunctivam vel ex fumo vel pulvere	Ipsa coniunctive rubedo et repletio eius venarum
Inflatio in coniunctiva	Frigida	Senibus	Hiems	Frigida	Salubris	Ex ventositate et flegmate flatica grossa vel subtili vel melancolica	Color est albus vel lividus si comprimitur cum digito vestigium fiet nisi sit melancolica
Duricies in coniunctiva	Sicca	Senectus	Autumpnale	Sicca	Salubris	Ex humore grosso et spisso	Tardus motus oculi et difficilis apertio post dormitionem ex duritie ipsius
Pruritus in coniunctiva	Sicca	Iuvenilis	Hiems	Sicca	Salubris	Ex superfluitate salsa et bauracina	Lacrima salsa glomeres oculi et pruritus in partibus anguli et rubedo anguli et palpebre
Panniculus ruffus et dicitur Sebel	Sicca	Adolescens	Veris	Meridionalis	Si recens sit timor et antiquus non salubris	Ex sanguine grosso implente venas coniunctive	Panniculus qui in oculis et rubedo et lacrima et visus lumine solis [illegible] sternutat
Ungula	Humida	Senectus	Autumpnale	Sicca	Non salubris	Ex materia grossa et sicca	Additio nervosa est angulo maiori et extendit et cooperit nigredine oculi et visum
Lacrima	Frigida	Senilis	Yemale	Humida	Salubris	Ex debilitate virtutis oculi vel ex humiditate fluente de capite	Humiditas oculi et fluxus lacrime et macrescit quando debilis fit grossicies eius.
Percussio id est casus et nascitur illud quod cadit in oculos	Calida	Adolescens	Veris	Calida.	Salubris	Ex parte coniunctiva et ex ruptura alicuius vene ex percussione vel ex sanguine acuto	Rubedo loci ipsius et precedens cruciatio lassitudinis vel percussio.

Evacuatio	Cura regalis	Cura levis in vero	capitula
Cum minutione cefalice	Emplet^r oculus cum panno infuso sanguinis rosis et camfora in principio eius	Cum muscilagine grani citonij vel aqua gummi arabici vel albugine ovi vel lacte feminino	Species actus
Cum curabit rem yera pigra	Cum sief albo sine opio et rosis albis	Illiniatur cum aloe et sief memite	Prima species
Cum minutione et decoctione epithimi	Cum pulvere albo deinde cum cibino et fiat cum aqua calida	Cum vitello ovi et oleo rosarum et lavetur cum aqua tepida	Post illinitionem
Cum pillulis aloe et pillulis aureis	Cum sief rubeo leni et pulvere citrino puro	Cum refrigerio agreste	Post evacuationem
Cum minutione cefalice et yera pillulis fere et pillulis aloe	Cum sief rubeo et rubeo et pulvere citrino puro	Cum sief viridi et basilicon et unguento et melle cum succo granati	Post evacuationem
Cum minutione cefalice	Cum sief viridi et basilicon	Fricetur cum sale armoniaco et sale gemme et radice lilii et tucia	Ubi est subtilis
Cum pillulis fere	Cum refrigerio mirti	Cum refrigerio agreste	Hoc iuvat
Cum minutione	Cum lacte femino sanguine pulli columbini vel turturis vel columbi silvestris	Cum aqua cimini masticati ita tamen quod sit cum caliditate et aptate	Instilletur

Cura cōmunis

Species accidentis extranea primitiua curatur cessante causa inducente eam. deinde infrigidetur cum aqua ros. et modica camfora cum pomo sim. deinde collirizetur cum refrigerio camfore confecte de ʒ. ij. tucie et gr. j. camfore tritis bene et illiniatur oculus cum licio sandalis et aqua ros. et coriandri recentis. Et species actus extrinsece intrinseco curetur cum purgatione corporis et cibetur cum farre ordei infrigidito cum zucaro et utatur quiete et ocio et sedeat in domo obscura et infrigidetur oculus cum sief confecto de gummi arabico et amido et dragaganto. ana. ʒ. j. opij. ʒ. ß ceruse ʒ. iij. tritis bene et distemperatis bene cum albugine oui et mitigato apate parum infrigidetur cum refrigerio de camfora predicto. Et species tercia post euacuationem infrigidetur cum eo quod dixi de sief si tempus est estiuum et si yemale cum lacte femino cum sief predicto et compleatur oculus cum psillio cum aqua endiuie et aqua femine et si exigit lippitudinem puluerisetur cum puluere confecto de sarcocolla ʒ. iij. et tutie et gummi arabici. ana. ʒ. j. et modica rubedine et mitigato apate puluerisetur cum puluere citrino et sief rubeo. balnietur et lauetur oculus cum aqua herbarum odoriferarum.

p rima species curetur cum eo quod predictum est et lauetur cum aqua cocta cum camomilla et corona regia et maiorana et balnietur patiens in specie secunda et cibetur cum gallicuslo post euacuationem corporis et bisandi coctis spidebogt et collirisetur cum sief rubeo leni et illiniatur cum aloe et licio et croco. et sief memite et lauetur oculus cum aqua predicta. Et due species alie curentur per euacuationem corporis et collirizetur oculus cum sief rubeo et aneto. et puluere citrino. et lauetur cum aqua camomille corone regie. et origani et maiorane.

p ost illiniationem et purgationem collirisetur cum sief albo et lacte femino deinde cum puluere. deinde cum sief rubeo et calefiat cum aqua calida et illiniatur super oculum cum farina ordei et sief memite et corona regia et vitello oui mixto cum oleo ros. et adipe anatis et effusione olei violis super caput. balnietur patiens et illiniatur super caput cum aqua cocta cum corona regia mimsar et violis tritis et fenugreco.

P ost euacuationem collirisetur cum eo quod predictum est. deinde cum sief rubeo acuto. et collirizetur cum colliriis acutis prouocantibus lacrimam ut cum basilicon karissimo et calefiat oculus cum camamilla et corona regia et modico sale. et vitatur balneo et cibetur cum carnibus edinis et arietinis et pane mundo.

ost evacuacionem si calefit collirisetur cum sief nigro et mitigata febre
cum sief rubeo ut predixi corrigantur unguenta · curetur replecio
cibi et potus in unguentis generantibus melancoliam · curet fumum et pul
verem et magnam vocem · et totum illud quod replet venas faciei et oculi
et nisi confert colligatur subl cum filo post purgacionem capitis et corporis
iaceat paciens et capiantur oculi moderate · ita quod non invertentur palpebre
cum capite pollicum deinde cum hamo suspendatur subl · ex parte anguli
maioris caute · quod non tangat cornea nec primet ei · et capiatur cum hamo
alio · ex parte palpebre superioris · similiter ex parte anguli parvi et teneantur duo
hami moderate cum manu sinistra et forcipetur cum capite forcipis ex
parte anguli parvi modica pars eius · et in eo mittat ei pars inferior acuminis
fecime excorietur et teneatur et colligatur cum instrumento in tota usque ad
angulum maiorem deinde suspendatur hami in parte palpebre inferioris et fiat
ut fecisti primo caute ne puniretur cornee Et si vides venam aliquam
remove vel aliquid aliud noli aliquid agere et signum subl est quod quando
tangis illud cum instro / quod appellatur in hac super guncina suspendatur
cum eo et nisi suspenditur et non remansit de eo aliquod residuum instilletur
in oculo aqua cimini masticati colata cum sale et supponatur ei vitel
lum ovi cum oleo ros et solvatur mane et lavetur cum aqua cocta cum floribus
rosis · et in similiter castus cum oleo ros et imponatur palpebris et mitigabit
caliditate ipsius iterum utatur medicinis acutis iuxta ipsius ordinem /
i est subtilis cum medicinis acutis si grossa et expanditur super foramine
et prohibet visum curetur cum filo dormiat paciens · et suspendatur
ungula cum hamo et excorietur cum aliqua penna aut cultello acuto quasi sit
capillus unius mulieris et impone eum sub ungula in parte anguli et extrahe
eum in parte alia et moveatur cum capillo cum duabus manibus sub ungula
ex parte pupille et cum eo excorietur ungula imminente pupilla a longe
et incidatur cum forpice detinendo eius postquam elevatur pars caute
ne incidatur caro anguli et caruncula inde fluxus deinde instilletur in oculo
aqua cimini masticati cum sale et ligetur cum plumaceolis super quos ponatur
vitellum ovi cum oleo ros et si mane calefit curetur ut optalmia deinde
cum medicinis acutis /

oc iuvat lacrimam si collirisetur oculus cum collirio confecto de tucia
ʒ viij · cadmia ana ʒ j · antimonii ʒ j · folii ʒ j · s · terantur et reddit
cum aqua mirabolanorum et agresta et quasi siccat in media parte agreste
et cumpletur frons cum farina fabarum excoriatarum /
nstilletur in oculo de albugine ovi deinde cum tocor deinde cum thure
mixto cum lacte femine et sief albo et si calefit oculus in quada est
apparent sile ple et fit colore russo et curetur cum attenuacione diete
aut collirisetur cum multaya ros et si vomitu fit cum sief rubeo et
alio Oz ad id quod cadit in oculis vel de pulvere vel de fimo et aliare instil
letur in oculos de lacte femine sepe aut de aqua dulci quod si cecidit in eo a
rena vel aliquod sile quod manifestatur inversetur palpebra superior et
involvatur super digitum pannus lini et abstergatur cum eo et si adheret oc
culo aliquid plane abstergatur et instilletur in oculo de lacte femine ·

De eo q(uod) multiplicatur ideo de morbis Cornee·

·xxi· Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Saluus timor	Causa	Signum
Ulcera	Calida	Iuvenibus	Estiui et veris	Meridionalis	Timosa sup oculum·	Ex humiditate acuta manante ad occulum	ffiunt s(ecundu)m magis et minus occuli et diuisa s(un)t ut p(re)dixi in capite soli
Pustule	Humida	Adolescentes	Veris	Meridionalis	Timosi s(un)t s(ecundu)m cursum si cedat cum dolore assiduo	Ex humiditate collecta inter tunicas tunice cornee	Ingressio coloris qui fuit prius cornee et albedo non fuit postetiam
Vestigium albedinis et cicatrix eius	Sicca	Senectus	Autumpnale	Sicca	Timosum sup oculum	Istud precedunt pustule vel ulcera	Albedo que precessit pustule vel ulcera
Cancer cornee	Sicca	Iuvenibus et senibus	Estiui et autumpnale	Sicca	Timosum sup oculum si perforat	Ex humore melancolica et calido	Apparet durus in cornea et rubedo et dolor et pu(n)ctio cum defectu cibi appetitus
Eminentia	Calida	Iuvenibus	Estiui	Calida	Timosa sup oculum	Ex ruptura cornee et corrosione ulceris vel pustule unde egreditur uva	Resilit inde ut caput formice vel musce vel ut caput clavi
Cauatio	Humida	Adolescentes	Veris	Meridionalis	Timosa sup oculum si perforat	Ex putrefactione ceteri vel ulcere vel pustula	videtur defectus partis de cornea et fit cauatio
Occultatio humoris post corneam	Humida	Adolescentes et senibus	Veris	Meridionalis	Timosa sup oculum si ... fames	Ex ulcere precedente cuius humiditas ibi manat et sedat vel optalmia ... cuius ... tas ibi manat	Similis ungule in forma sed maior ea est·
Excoriatio cornee	Calida·	Iuvenibus	Estiui	Calida	Timosa sup oculum	Ex re acuta ut fumo a(ut) carne a(ut) ex medicina acuta	Excoriatio partis cornee·

Euacuatio	Cura ygalis	Cura lcius ipeu[illegible]	
Cum minucione de salice et decoctione fructuum	Cum sehief albo et lacte femino	Cum albugine oui et cum pulvere corticis oui sericie ros et emathie	Post minucionem
Cum minucione cefalice	Cum sief albo et albugine oui	Cum lacte femino deinde cum pulvere ros scilicet collirio	Fiat cura
Nulla fiat	Cum sief rubeo et pulvere timi marini cinna indiana et zuccaro.	Cum succo papaueris nigri et canis tetti vetribus bene.	Cum medicinis
Cum minucione cefalice et potu agalsei	Cum pulvere emathitis et tucie cadmie argenti abrotano et corallo.	Bibat deptisana ut de lacte ... et collirizetur cum sehief albo	Cauter non
Cum minucione si corpus est repletum	Cum sief plumbi et colliriset cum abrotano usto condito	Ligetur plumaceolis pecia plumbi ponderis ʒ. vij. et colliriset cum pincelleto usto	Cum desiccatiuis
Nulla fiat	Cum marcasita argentea	Collirisetur cum antimonio et sandali usto	Collirisetur
Cum eroicis mol et zuccari	Bibat syrupum papaueris et uiolis et julep et cibetur cum gallinis edorum et extremitatibus arietum	Cum sief rubeo.	Curetur cum dissolutiuis
Cum minucione si calescit oculus	Cum sief plumbi	Cum antimonio asbahani.	Curetur cum eo

Cura cõiũs

est minimo ueni curetur cum mitigatiuis doloris et cum fregatiuis de in
cum puluere albo deinde cum rosso et cibetur cum cucurbita cum agresta
et pisis et spinachijs et bibat de iulep et aqua granati muzi et syrupo
agreste cum aqua seminis portulace et bibat de ptisana et cmplectur cum
bombace in supra in latte mixta cum sief albo uel psillio pressso cum aqua
rosarum et aqua coriandri recentis et fit in ea eminencia de menti fiat plumage
oli et dissoluatur in una hora post aliam et si fortificatur dolor dissoluatur
sief cum aqua semigeri et illiniatur oculus cum licio ropio cum aqua
lactuce uel cum corticibus papaueris tritis cum aqua coriandri et mi
tigato dolore nullum stupefactiuum aproximetur oculo sed digeratur cum sarto
colla cõdito cum latte femino cum cimiolo et z nettaro albo deinde cum rosso
et si non sufficit ad mundificacionem sordicie corallus ustus innat et
repleto ulcere cum sief rubeo fiat cura balnietur et cibetur cum
galliculo et perdice.

Fiat cura pustule ut cura ulceris in euacuatione et stupefactiuis ponens
mitigantibus dolorem et cibetur cum spinachijs et bibat de aqua seminis
portulace et syrupo agreste et nisi siccatur puluerisetur cum puluere confecto
de emathite loto ʒ ij plis ʒ j aleroctam usti et loci ʒ j et se antimonij
cucie et marka sitte ana ʒ s tritis et extractis de cinderto et desiccata
materia collirisetur et regatur regimine supra dicto et si tardat resudacio
materie et eius eradicacio misceatur puluis cum latte femino et de eo in
stilletur in oculo.

Cum medicinis abstersiuis ut cucia indiana ere usto stercore lupi
passerum et arundinum tritis cum melle et si est subtilis sufficiat et
sief rubeum acutum et aqua papaueris nigri siluestris sed si grossum cum
sief uidi deinde cum puluere confecto de sic et cancro marino ustis
ana et spume maris et stercore lupi et cucia yndiana ana p s tritis
omnibus bene aut cum puluere mistato sup sebam albedinis et colle
et cucie ydiane cancri marini sandalis usti ana dimidium ij sue
dimidium ij terantur bene cum melle bene colato et pungato et aqua
feniculorum ana sarcocollis bamac armenici ana p decima terantur
omnia et cum eis collisetur tingat quo oculum et albedine glaucos
collirisetur cum latte asinino calido et cum lijs sief ʒ florum granati
pin cadentis calcadis acacia gummi arcelati ana ʒ v antimonij
galla ʒ iij terantur et distemperentur cum aqua et nisi inuciatur flos granati
loco eius vel panniculum subtilem qui est super grana granati.

Cancer non sustinet medicinas acutas unde curetur cum medicinis
mitigantibus dolorem et si incidatur sanacio eius est difficilis valde
tamen si corpus est repletum minuatur et purgetur cum aqua casei
cum dragea confecta de epithimo ʒ s sene ʒ ij buglosse
ultramar ʒ iij mellise ʒ ij cuscute pollipodij glicoricie ana dimidium
ij seminis endiuie et podagre lini ana ʒ j mirabolanorum nigrorum
kebullorum ana ʒ j et se salis yndiani ʒ j et se sticados et lazuli ana
dimidium j et se masticis tandem tritis omnibus et sumptis cum aqua casei
et si calefit oculus infrigidatur oculus cum sief albo et impletur cum fama ordei

et mollis sicut est et cum farina fabarum et salis malvavisci et malve
cum oleo molli et colliretur cum tutia et ematithe et amido et sief me
micte et luto sigillato et psilio tritis bene

m desiccatis et stipticis absque asperitate ut cum pulvere cerusse cadmie
argenti gummi arabici et si est post annos .ii. et est magna non sanatur
et si vis accipere acum cum filo et intromitte acum sub eminentia et sub
ligetur cum filo et fortipetur cum forcipe. deinde imponatur oculo de
matite et antimonio et salubrior cura erit si sponis acum radici eminentie
cum filo in parte palpebre inferioris ad supinus. deinde intromitte aliam acum cum
filo in parte anguli pertinente ad nasum dextrum in radice eminentie ex
tenditur et incidatur in loco dupliti horum duorum filorum et ligetur cum uno
filo ad inferius. et cum alio ad supinus et extrahatur acus et instilletur
in oculo cimini masticati et sale et superponatur oleo plumaceoli cum oleo ros.
et vitello ovi et mane dissolvatur et instilletur in eo de sief albo et melius
est quod non incidatur quando sequitur penes incisionem eius inanitatem cum
reversio visus

collirisetur cum sief confecto de plumbo usto et cocula usta dragaganto
gummi arabico et abrotano usto vino cocto et antimonio silnada
ana mirra clara opio egiptiano ana p. decima tritis bene et mixtis cum
albugine ovi et collirisetur cum pulvere confecto de ematithe loto ℥ i.
abrotano usto et condito ℥ ii. tutia condita ℥ s. psilii non perforatus ℥
s. plumbi usti ℥ i. antimonii albabani condita ℥ i. tritis bene.

ncietur cum dissolutis et digestis cum tepere ut sief rubeo et minstava
et nisi dissolvatur collirisetur cum melle confecto de aqua croci et
aloe ana ℥ i. vini cocti absinthii et mellis ana ℥ ii. mixtis bene tunc
collirisetur cum eo bis et ter in die quod nisi confert curetur cum ferro scindatur
in loco post angulum prius par ut emanet sanies et G. dixit quod scindatur
panniculus qui est in loco cornee ut ex manet sanies vel quod scindatur
tunica cornee cum flebotomie instro cum fissura non descendente ad
oculum et egredietur sanies et instilletur in oculo de lacte femino et curetur
cum cura ulceris.

ncietur cum eo quo curatur ulcus desiccativis et corrigentibus ut tincta
in principio cum cibis cum agresta et postea cum gallinaculis et gallis
et potu julep et aqua seminis portulace et ptisana et melius est si curatur
cum sief plumbi

D' eo q' multiplicat' in eo d' morb' anguli vuee

·xxx· Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salubris vel timor.	Causa	Signum
Fistula q' dicitur vulgaris Garb'	Calida et humida	Juuenilis	Ver	Meridionalis	Salubris	Ex materia acuta	Exitura anguli vel naris.
Manatio	Calida	Juuenilis	Estiuum	Calida	Salubris	Ex diminutione carnis anguli ex re acuta vel ferri vel post morbillos	Manatio humidi de oculo ad angulum ex diminutione eius carnis /
Glandula	Humida	Senilis	Hiemale	Humida	Salubris	Ex sanguine grosso valde	Augetur caro anguli contra modum naturalem /
Strictura foraminis	Sicca	Senilis	Autumpnale	Sicca	Timor sui accessum	Ex siccitate vel apostemate vel oppilatione ex humore grosso.	Stringitur foramen quantitate eius et quando opponitur ei sol res videbitur ei ultra quam est vel non videbit /
Amplitudo foraminis	Humida	Adolescens	Ver	Humida	Timor sui accessum	Ex apostemate vuee vel humiditate albuginee vel expressione forti /	Ampliatur foramen quando opponitur soli res videbitur ei minor quam sit vel non videbitur oculo /
Aqua	Frigida	Senilis	Hiemale	Humida	Timor sui accessum	Ex humiditate grossa coagulata in spatio pupille /	Si prohibeatur non videbit et videbit ex opposito pupille et color eius est vel albus vel glaucus vel niger vel alio modo
Ymaginatio ex parte aque	Humida	Senilis	Hiemale	Meridionalis	Timor sui accessum	Ex parte circuitu humiditatis que dicitur aqua.	Ymaginatur videre quasi muscas vel radios vel capillos et si sunt capillos et non erit ex repletione sed vel diminutione /
Ymaginatio ex parte stomachi.	Humida	Senilis	Hiemale	Humida	Salubris	Ex ascensione stomachi vaporum ad cerebrum. /	Ymaginabitur videre ei minutem alternabiliter pereunt et redeunt et quando alternantur et augentur cum claritate foraminis /

z eo q' accit inter Corneam z cristallam/

Evacuacio	Cura regularis	Cura levius invenis	
Cum minucione et decoctione.	Sinapia[2] cu memicta croco z emplastro cu laureola masticata vel fenigreco trito cu melle	Empletur cu fecie lini trito cu thure	P⁹ apparicionem
Cum minucione si e possibile	Cum sefief memite croco gummi arabico tritis cu succo mirti	Cum albo gummi arabico in suco i aqua rosis./	Si deficit/
Cum minucione	Cum sefief eris viridis viridis/	Cum unguento eris viridis.	Si augetur
Cum minucione si est ex capate/	Cu balneo z humecta si e ex siccitate z cu oculis calefactivis si caput si est ex humiditate.	Cum extractio modico si ex capate est z frica cone capitis z faciei modica	Si strictura
Cu minucione si est ex capate exteriori ut ex percussione forti	lavet[2] cu lacte si est russa z collirizetur cu ematite	lavet[2] facies cum aqua frigida z illiniantur tempora cu sandalis	Cu amplicat[2]
Cum pillis sere z pillis aloe z pillis aureis	Cu marka usta amni i vase fictili deinde i vase vit' p diebus vii z tunc erit alba tum[2] z cu ea collirizetur./	Collirizetur cum melle z suco feniculi z basilicon	Emitentur
Cum pillis sere et cucusie	Cu cinerib yudiana z antimonio asphaltham condito cum suco feniculi	Cum basilicon	Collirisentur/
Cu pillis sere	Cum zuccaro z rosacea tacta cu aniso et metastro albo	Cum oximelle femnim/	Debet corrigi/

est apertionem apatis curetur cum sarcocolla et aloe sangue dra
conis balaustia antimonio alumine ana ere viridi per p quartu
vel impleatur de nuce corrupta trita vel farina damsor vel cum mirra vel
mirto et pulpa colloqui vel cum salys vite ortensis et si declinat ad fistu
lam curetur cum osticu pso p ii calcis p i vitrioli p s tritis cum urina
pueri et imponatur ei licinium aut de utriusque arsenici calyis ana terantur
omnia et dispergentur cum armoniaco et imponatur cum licinio fistule et si in
primo unum lignum osticu aut napti et imponatur fistule per unum diem et noctem
et postmodum et alia ligna successive corrodens carnem malam ipsius vel sa
nabit eam et nisi consumit medicine et tendat eius putrefactio ad os
naris deinde incidi sed tota caro mala dum tendatur ad os et si non cor
rumpitur os ipsum fricetur cum isto cumadin bene Sed si corruptum
est curatur cum cauterio subtili prius repleto oculo de pasta confecta
cum aqua rosarum et tendat cocta ad partem inferiorem naris et hec cum
signum penetrationis ipsius quod restringuntur anhelitus et oppletur naris
et si egreditur aer per locum fistule perfecta cocta est deinde imponatur
deinde imponatur licinium de bombace vetusta cum ere viridi per unum diem
et post cum bombace sola dum consolidabitur

Si deficiat carnositas anguli in toto incurabilis est et si remanet
de ea aliquod residuum curetur cum rebus generantibus carnem
desiccantibus humiditatem ut marsia sita aliue et memicta et cibetur
cum cibariis quenientibus et bonis ut cum carnibus gallinarum edorum
et arietum et bibat de julep et syrupo mollis

Si augeatur caro ultra modum naturalem supponatur ei medicamen
acutum et ungentum eris viridis quod nisi consumit incidatur cum forcipe
absque mora aliqua et supponatur loco de pulvere cathio et repleatur cum
vitello ovi et oleo rosarum etiam si calefit oculus collirietur cum sief
albo deinde cum rubeo leni

Si strictura foraminis est naturalis laudabilis est si accidit curetur in ex
modum inducentem cum si ex humiditate cum evacuatione sternutatione
faciei et capitis et exercitio Si ex siccitate ex matie oculi incurabilis
est tamen curetur cum humectantibus cum cibariis bonis et gallinis extre
mitatibus edorum arietum et balneos capitis oculi in aqua Sed quod sit
ex oppilatione insanabilis est Et que sit ex calida complexione
curetur cum eo quod infrigidatur et humectat

Quando ampliatur foramen oculi tunc dicitur expansio et si fit ex
capite curetur cum eo minutione et emplastratione oculi cum sale et ve
nusar et mitigato capite emplastretur cum farina fabarum Et si fit ex hu
more grosso evacuetur cum pillulis iere et teuchie et pungetur et colliretur
cum schief fellin et collirijs aque Sed si hoc fit ex siccitate incurabilis
est tamen instilletur lac in oleo et humectet complexio et similiter expansio
morbus difficilis est et insanabilis est tunc dissolvatur cum collirijs
stipticis corroborativis ut cum antimonio allahami et tucia yndiana et
cadimia auri et argenti.

Cauterium cibaria grauancia humores grossos ut lentes et caro baccina et lac
et omnes spes ipsius allium et cepe et pungetur corpus et nisi conferat cu
retur cum ferro si competit iam et dixi designo paciens sedeat inter
manus medici super plumaceolum planum in loco lucido cum radio sol
absque nebula colligentur genua eius adpectus et ligetur super oculum
sanum sedeat super stampum appiatur oculus lesus teneat caput eius
postmus fimicus et elevet palpebram capiatur instrumentum vz mahdac et
approximetur parti anguli parvi iuxta modum grossitudinis casti parum
versum per rectitudinem foraminis et tunc ponatur caput eius acutum in loco
et comprimatur cum violencia dum intromittatur et penetratur cum instrumento donec perue
niat ad locum vacuum et claudatur oculus et teneatur super eum cum manu
alia ut non moveat dum tendit instrumentum ad summam foraminis paulatim
et videbitur corpus instrumenti super summam foraminis super inferiorem partem eius
confortetur paciens cum bono elloquio et mitigetur timor eius an
hic nulla comedat nec bibat deinde bene videbitur super angulum tangatur
cum digito parum plures hoc faciet dum descendit aqua aut suspendatur
cum vnea et quando videbitur quod non revertetur ad locum eius et videbit paciens
aliquantulum extrahatur instrumentum cum volucione eius deinde si revertetur aqua
hoc fiat ter non dum firma sit cura dormiat in loco obscuro caveat
motum et sternutacionem et tussim et cibetur cum cibis coctis cum agresta cum
mica panis sicce usque ad diem vij et dissolvatur.

Collirizentur cum melle composito cum aqua feniculi felle invento a
perdicis piscis sabuc, vulpis gruis vulturis masculi et arietis mo
tam et quolibet altius alis et cum oleo balsami serapino Caventur
cibaria mala et grossa ut lentes cum aceto caro baccina lac et caseus vetustus
et cibetur cum bistarda et fasiano et cibis coctis cum agresta.

Debet corrigi cibus et imponatur oculo de collirio karissimo sepe et si i
stomacho est colera pungens vomat cum aqua calida et oximelle et colli
setur oculus cum corroborativo ut cum collirio cinereo et si leditur
cerebrum emplastretur tempora cum frigidatis et stipticis ordeum et sandalis
cum aqua rosarum nullo utatur collirio oculus et attemnet regimen

De eo q' multiplica' i eo d' morbis nerui visus

xxiii Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salus vel timor	Causa	Signum
Visio videndi in die et non in nocte et dicitur [illegible]	Humida	Senibus	veris	Meridionalis	Salubris	Ex grossitudine spiritus visibilis et turbedine humoris vel ex visu assiduo solis/	videt in die et non in nocte
Visio videndi in nocte et non in die et dicitur [illegible]	Sicca	Senectus	Autumpnale	Sicca	Timendum [illegible]	Ex siccitate spiritus visibilis et paucitate multe dissolutionis	videt in nocte et non in die/
Dolor auris ex caliditate	Calida	Iuvenibus	Estiui	Calida	Timendum si fit [illegible]	Ex ebullitione rei calide aut constipatione pororum aut ex sanguine vel colera rubea	Inflammatio cum rubedine et caliditate et superpositis ei rebus frigidis mitigatur dolor
Dolor auris ex frigiditate	Frigida	Senibus et senil.	Hyemale et autumpnale	Frigida	[illegible]	Ex abundantia rei frigide aut superpositione eius vel flatu	Dolor sine inflammatione et rubedine et superposita ei re calida mitigabitur
Apostema calidum in aure	Calida	Iuvenibus	veris et estiui	Calida	Timendum si [illegible]	Ex sanguine vel colera rubea	fortis dolor et pulsatio cum grauedine capitis et frontis extensio rubedo faciei et si fuerit cum febre.
Apostema frigidum in aure	Frigida	Senibus et senil.	Hyemale et autumpnale	Frigida	Timendum si [illegible]	Ex flegmate vel melancolia.	Ponderositas et extensio absque pulsatione et forti dolore
Exitus sanguinis de aure	Calida	Iuvenibus	Estiui	Calida	Timendum si [illegible]	Ex vulnere accidenti in aure.	Exitus sanguinis ex precedenti percussione vel casu/
Exitus saniei de aure	Humida	Senibus	Vernale	Humida	Timendum si [illegible] et putrefit	Ex ulcere precedente	Exitus saniei ex precedenti ulcere

et doloribus auris

Euacuatio	Cura regularis	Cura leuius inuentionis	
Cum minutione vene vtriusque anguli et cum sera pigra	Cum epate fixo rasso super ignem ipso prope temanatio ad fomitandum cum eius vapore temperamentum post [illegible]	Colligetur cum quantitate calidi epis asst pg q infundatur paro et in refrigio agreste	Vt plus accidit
Nulla fiat	Cum appone lactis pnaste roli et multa balneatione	Cum appone nasali facta de oleo semin fau /	Non fit gestar
Cum minutione si est repletio / et si est ex colera rubea cum violis et similibus	Instilletur in aure lac femin cum oleo ros et aqua rasure cucurbite	Instilletur in ea de albugine oui in vna[illegible] pessoria et desiccetur cum bombace	Lac recens.
Cum pillulis iere ranchie si apparent signa flemmatis	Instilletur in aure de aqua maiorane recentis /	Instilletur in aure de rasure mixto cum suco radicis	Innabit illum
Cum minutione cefalice /	Cum setherf albo mixto cum lacte femo	Mulgeat lac in aure de mamilla	Illiniatur super aure
Cum pillulis iere.	Instilletur in aure de oleo narcisi	Instilletur in aure de oleo aneti et narcisti	Emplastretur
Nulla fiat /	Instilletur in ea de aqua simac cum portulaca	Instilletur in ea de aqua poro napti	Instilletur /
Cum laxatiuo si corpus est repletum	Instilletur in aure de oleo ros mixto cum opio	Cum oleo ros et parto colla /	Teratur /

t plus accidit sabcara in oculis magnis et nigris et curari potest
de dicta subtili emitent(ur) cena et nutrimenta in dnegacia vaporem
ad caput. fomentetur paciens cum cpate asso equo ponit(ur) particule
piperis longi / penes oculos vel in vino sto / non minus spso sup ei pipere
vel cinamomo vel cardamomo et collirizetur cum aquositate eius cum qua
erat tepida deinde illud epar comedat / hoc fiat p(er) tredim successive q(uod)
nisi cfferat meditina collirizetur cum melle mixto cum modico sale ar-
moniaco trito et si cum suco feniculi recentis collirizetur iuvabit aut
cum felle arietis mixto cum melle vel cum suco feniculi

on fit gehar in oculis glaucis quia bene vident in nocte et in lumine lune
et qui patitur gehar videt in nocte. quia nox humectat cum suo aere
siccitatem. et prohibet dissolucionem et potest curari cum humectacione complexi-
onis et imposicionem lactis in naribus. pnasale. et imposicione oculorum
humectancium caput et collirizetur cum ematithe loco cuitatis cibarys
acutis acidis et stipticis.

ac recens si ingetur in ea bonum erit deinde abstergatur h(ora) in ea et
illiniatur circa aurem cum sandalis et aqua ros(arum) et canfora et aq(ua)
coriandri recentis et aqua semine et si fortificatur dolor misceatur
modica pars apii cum oleo vel violis et instilletur de eo in aurem vel de
suco mandragore cum oleo ros(arum) tamen non assidue utendum est in ea
hiis rebus stupefactivis ne impediatur auditus.

iuvabit illum instillacio alicuius medicine acute in aure sicut ut oli radic(is)
vel olei costi vel oli amigd(alarum) amararum et bulliat aq(ua) maiorane cum oleo
et aqua radicis donec remaneat solum oleum. et ipsum oleum iuvabit contra
frigiditatem et ventositatem / et terant(ur) folia salicis appellate garb. vel
recentis. et fodiatur unum granatum et cicatur q(uod) in eo intus. et ponat(ur)
ipsa folia trita ei cum modica aqua et coquitur illud granatum super igne
lentum et instilletur in aure de eius aqua tepida. et si dolor est cum
modica humiditate instilletur in aure de felle gruis mixto cum oleo
amigd(alarum) amararum.

Ilinatur super aurem extrinsecus cum psillio et aqua endivie et coriandri
recentis et emplastretur cum fabis et ordeo et foliis vermicularis et camomille
radice lilii et violis et radice malvavisci terantur omnia cum aqua coriandri
recentis et oleo violis et canfora tibetur cum cibis cum agresta et potu ptisane
et juleb quod [si] non mitigetur apostema cum regimine nostro quod apostema congregavit
[et] saniem unde instilletur in aure mucillago seminis lini cum lacte fe-
mino in die sepe donec emittatur saniem deinde curetur cum eo quod dixi-
mus remittendo saniem de aure et [si] appiatur et citatur ad dissolutionem
coquatur cum camomilla cum corona regia et aqua in vase cuius caput
oblatur post decoctionem ipsarum appiatur os vasis et cum vapore ipsius fo-
meretur auris cum tempore caliditatis instilletur etiam in aure de
oleo violis.

c

Impleatur auris extrinsecus cum aneto camomilla et corona regia et radicibus
lilii et maiorana et cucupida ana fenugreco et semine lini ana p. s. tritis
cum aqua maiorane oleo lilii et si coquitur camomilla cum corona re-
gia aneto et trifolio origano maiorana et aqua in cucumo bene et obturat
caput ipsius dum coquitur et rapiatur ab ipsius postea et imponitur cannula
ipsius ori ex una parte et ex alia parte auri ad imponere auri vaporem ipsius
iuvabit valde. Ad dissolvendum apostema et si apostema est durum emplastretur cum
adipe galline mixto cum modico stercore capiio trito bene.

Instilletur in aure de aqua virge pastoris vel de aqua simac vel de galla
trita bene cum portulace aqua vel de aloe et thure ana tritis bene cum
aqua porrorum et tibetur paciens cum cibariis de agresta et bibat de aqua
[illegible] et aqua seminis portulace et juleb.

t

[T]erantur sartocolla sanguis draconis thus mirra scisset [illegible]
ana cum melle et in eis involvatur licinium lineum et imponitur auri pro
mundificatione auris cum bombace de spume aut involvatur in scisset [illegible]
sartocolla tritis cum melle et imponatur ei. Et si exitus sanici fit
cronicus Recipe mellis ℥ x. aceti ℥ v. coquitur super igne dispumetur et
superspargantur eis eris viridis boni ℥ i. et s. et involvatur licinium
in eis et imponatur auri involvatur in unguento rubeo confecto de
litargiro et vermis citrinis.

Deo q̄ multiplicat̄ in eo d̄ morbis auris ⁊ naris

.xxiiij. nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salus et timor	Causa	Signum
Opilatio auris	Humida	Senilis	Yemale	Humida	Salubris	Ex sordicie vel flatu vel aqua vel animali ut cimice vel musca verme vel ventositate vel carne addita vel lapide et grano.	Per sordicie visum et motum animalis et vermis ⁊ figura rei in ea cadentis
Tinnitus	Humida	Senilis	Yemale	Humida	Salubris	Ex ventositate vel humore.	Granedo cum finitur si est ex humore vel extensio si est ex ventositate.
Surditas	Humida	Senilis	Yemale	Humida	Timorosa si ab auditu sit	vel mala complexione vel separatione continuitatis aut morbo officiali	Si ex parte est extensio ⁊ pulsatio si ex separatione continuitatis erit precedente casu vel percussionem.
Apostema naris cum caliditate eius	Calida	Iuvenilis	Estiva	Calida	Timorosum	Ex sanguine vel colera rubea vel obviatione rerum calidarum	Granedo ⁊ extensio ⁊ pulsatio si est apostema ⁊ sensus caliditatis. tamen si non est apostema vel mitigatur cum frigidis
Ulcera narium	Calida	Adolescentie ⁊ iuvenile	Veris ⁊ estiva	Calida	Non timorosa	Ex precedente apostemate vel pustula.	Videbis ea si opponis nares soli.
Caro addita naribus	Sicca	Iuvenile ⁊ senectutis	Autumpnale	Sicca	Timorosa si sit cancrosa ⁊ dura	Ex humore grosso et sanguine turbido	Polippus est quando dura est ⁊ si levis videbitur cum in sole.
Fetor narium	Humida	Senilis	Veris	Humida	Timorosus si est a cerebro	Ex putrefactione ossis colatorii vel ex humore putrido in nare vel cerebro	Manifestus odor ipsius.
Fluxus sanguinis narium.	Calida	Iuvenilis	Estiva	Calida	Timorosus si est intensus sit	Ex ruptura vel subtili sanguine vel acuto vel ex apertione vel multitudinis ipsius	Si ex ruptura dies erunt certa ⁊ si ex subtilitate ⁊ acuitate eius videbitur.

Evacuatio	Cura regalis	Cura levis convenientis	
Cum pillulis iere et cochie si ex flate	Si ex flate supponatur licinium involutum in bamate trito cum aceto ani	Si ex sordicie cum mundificatione que instilletur de bamate et aceto sanguis uel dimittat primum die deinde mundificetur et lavetur cum aqua tepida.	Si sit ex flate
Cum pillulis aloe si est ex flate	Instilletur in aure de costo croco et aceto.	Instilletur in aure de oleo rute.	Coquatur ysopus
Cum pillulis cocientibus si est ex flate.	Instilletur in aure de suco rute et oleo aneti.	Fiat licinium de ficu et sinapi et supponatur auri putridum si est ex flate	Si est ex flate
Cum minutione et ventosa si est a sanguine	Odoretur aqua rosarum et aqua semprevive	Supponatur nari panis fixus in aqua rosis et sandalis.	Et si caliditas
Ex minutione cefalice.	Si sit humida cum cerusa et litargirio et oleo rosarum et licinio	Si sit sicca cum cera et oleo et mucillagine seminum citoniorum et dragaganto cum licinio	Curentur
Cum minutione cefalice et pillulis iere.	Cum licinio involuto in unguento eris viridis.	Cum licinio in suco et aceto et involuta in pulvere locorum et mirra ana imposito nari	Si caro est dura
Cum pillulis aloe	Gargarizetur cum vino cocto ad tertium cocto cum spica cari ofollis et mentastro	Sufflettur in aure dimidium .i. de mentastro.	Gargarizetur
Cum ventosa super occipicium uel minutione cefalice si est virtus fortis.	Cum aqua rosarum et aqua mirti positis super fronte et fontinelam cum panno lini infrigidate cum nive	Cum effusione aque frigide super caput uel super faciem ligatione extremitatum et spongia infusa in aqua rosarum immissa naribus et cum aqua basilicon et camfora	Et si intensa sit

Cura communis

(S)i sit ex flegmate purgetur et gargarisma fiat cum sinapi oximelle se-
minum et aqua calida sternutet cum condisio et instilletur in aure decoctio
ebulita cum maiorana vinta et tepida aut cum aqua vachse cum baurac
Et si sit ex apate curetur cum cura apatis iam dicta Et si sit ex carne addita
vel verruca incidatur cum ferro si potest fieri Deinde autem cum unguento eris viridis
Et si est ex lapide vel nucleo inponatur castus subtilis superposito ei bombace
et involuta cum visco angwum liquido quia adherebit ei et hoc fiet sepe donec
extrahatur Et si non egreditur sternutat cum sponta licium facti de carta
in nare obturatis naribus et ore et auribus cum bombace comprimet
bitur et expelletur violenter Et si est intinctum aqua in aure erigetur
paciens super unum pedem declinet caput ad illam partem et supponatur caput
plumaciolo et commoveatur quousque nisi egrediatur Et particulam una papiri
in longitudine unius palmi et plus et una pars ipsius involvatur cum bombace
usque ad terciam partem ipsius et infundatur in oleo et alia pars ipsius auri inponatur
et accendatur pars alia involuta cum bombace et infusa in oleo cum igne et
dimittatur ibi donec senciet caliditatis ipsius et sustineat donec egredietur et
desiccet aurem cum bombace et instilletur mica de oleo rosarum et post inponatur ca
nula auri ad sugendum cum ea et extrahatur cum ea et vermis quatuor
in aure vel reptile ingrediens eam et extrahatur cum licino infuso in succo
abrotani et mentastri fluviali vel modico ellucarum vel aqua absinthii
vel succo cucumeris asini et baurac

(C)oquantur ysopus ii et infusa granum lauri folia pini cum aqua et instilletur
de ipsa aqua in aure quousque nisi conferat tinnitus est ex humore grosso
incluso in pannicullis cerebri unde purgetur cum eo quod dictum est vel cum turbit
drachme ii piscipe colloquinti drachme ii et semis dragaganti et sarcocolle ana
drachme i mirabolanorum drachme ii coiter et pillulatis et fiat suppositorio narium
attenuativa et calefactiva per nasale et sternutetur cum thure

(S)i est ex flate purgetur ut dixi et si ex colera rubea vel post morbos
acutos purgetur colera vel corrigatur dieta cum cibis bonis et bal
neacione et si surditas est ex parte cerebri vel nervi vel ex percussione vel
discussione vel ex parte debilitatis virtutis audientis vel non insanabilis
est

(N)on si caliditas tendit ad utrumque ventriculum fiat impositio nasalis cum oleo
venerfar confecto de oleo cucurbite et cum oleo rosarum odore de sandalis
et camfora et aqua rosis et nenufar et moliis et rosarum papaveris et terrentur
apata et pustille cum cibis in frigidatis ut cum farre ordei et zucaro
et aqua granatorum pomorum et prunorum et merorum et emplastretur frons et naris
cum sandalis et psilium et memitte licio et aqua rosarum et aqua portulace et
sempervive Et si sit apud dictum in panniculo narium induto interius id
sequitur extensio et quedam absque pulsatione et vacuamentum vocis secundum curetur
cum lenitivis

c nveniuntur vlcera putrefacta cum locione narium cum aceto deinde cum suffla
cione mirre triste in eis et si sunt humida recipe squame argenti
litargiri cerusse plumbi usti ana terantur in mortario cum oleo
rosis et imponatur de eis naribus cum licinio. Sed si sicca fiat cum cera
collata et oleo violis et olo amigd' et medulla ossis tibie vaccine ana
calefacta cera cum oleis et mixta mucillagine seminis citonii et modico
dragaganto aut imponatur naribus licinium de panno lini inolutum in eis

s i causa est dura et calor declinat ad nigredinem nulla cura fiat quia est
de genere cancri. Si levis et color declinat ad rubedinem, curetur cum
vitreolo et calcadis et mirra ana ʒ. j. calcatar. ʒ. s. aluminis scissi galle
batiture eris aristologie rotunde ana ʒ. s. thuris dampti j. aceti ʒ. xxx.
coquantur in vase ereo donec fiat ad modum mellis et intendum est eis
cum licino quod in ipsis conferat curetur cum medicamine acuto ut citen et dic
bardic. quod non conferat curetur cum fco, videantur nares in radio solis et cum
trita radatur cum isto acuto facto ad modum folii mirti et mundificetur si
naliter deinde imponatur naribus canale de plumbo factum quod non adhereant
et curetur vngento vel vngentis consolidativis.

g argarizetur cum oximelle, seminum et ierapigra vel cum gargarismate
sinapis / et fiat in posito nasalis cum mirra dissoluta in suco intast'
aut de cimini ros stercorum ana p. j. terantur cum oleo instillino
et cum eis illiniatur pars interior narium et fiat in posito nasalis cum
vrina camelina

e t si intensus sit et non cessabit inuoluatur licinium in aloe thure et aceto
et imponatur naribus / vel involutum in atramento. vel calce vel egypso
aut fiat in posito nasalis. cum suco porri vel acacia vel cafora vel carta
usta et cortice granati acidi tritis cum aqua dactili immaturi et cum licino
imponatur aliqua pars de eis quod in ipsis conferat epithimetur super caput cum aqua forte
frigiditatis. et emplastretur frons cum galla recenti granatis ros siccis
et lentibus scoriatis et licio in quantitate omnium tantum cum aqua mirti et aqua
rosis. et emplastretur cum fasteolis coctis in aceto quod in ipsis conferat supponatur
ventosa in loco yponcondriorum in parte lesa. et ligentur bene testiculi et
emplastretur frons et fontinella cum luto armenico et suco barbe yrcine
farina lentium balaustia. ana. p. j. camfora et opio ana tritis cum aceto
vel emplastretur cum folijs salicis tritis et spine sancte et folijs ros tamarisci
tritis cum farina ordei aut licinium tele aranee inoluatur in ticco
lo egipciano et aceto et imponatur naribus et cibetur cum cibis factis
de amigd' et riso cum lacte et caseo recenti de lacte primi partus et a
rietibus lactantibus et formiteria et cibis in grossantibus sanguinem.

Deco q multiplicita ico d morbis instri odoratus

·xxv· Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salus vel timor	Causa	Signum
Essicam vel defectus odoratus	Humida	Senilis	Yemale	Humida	Timorosum ab eradicatum	Ex mala complexione intensa vel morbo officiali vel separacione continuitatis./	Si sit extrarie addita vel humore grosso· erit tussis et per se defectus odoratus·/
Coriza	Humida	Senilis	Vere et autumpne	Humida	Non timorosa	Ex mala complexione calida vel frigida attrahente humiditatem narium./	Rubedo faciei et narium et si fuerit ex calido si est ex calidi(tate) si ex frigiditate frontis extensio vel opilacio narium./
Ulceracio oris vulgariter colla	Humida	Iuvenilis	Vere	Humida	Timorosa si de etate adultis	Ex malicia lactis lactantis vel ex fleumate grosso vel putrido	Pustule late contese fiunt in lingua et in toto ore coloris albi vel nigri
Apostema calidum in lingua	Calida	Iuvenilis et adolescens	Estiuum et ver	Calida	Timorosa si terminetur	Ex sanguine	Rubedo lingue et eius inflacio./
Apostema durum in lingua	Frigida	Senectus	Autumpnale	Frigida	Timorosum	Ex fleumate grosso declinante ad nigrum·	Duricies apostematis et albedo ipsius·/
Exitus humiditatis ex humore calido	Calida	Iuvenilis	Estiuum	Calida	Non timorosa	Ex sanguine et colera rubea	Dulcedo oris si est ex sanguine si ex colera amaritudo oris
Exitus humiditatis ex humore frigido	Frigida	Senilis	Yemale	Frigida	Non timorosa	Ex fleumate	Acidum os vel salsum·
Grauedo lingue	Frigida·	Senilis	Yemale	Frigida	Timorosa si sit antiqua	Ex mala complexione vel opilacione vel separacione continuitatis	Difficilis loquela et grauedo super linguam

et lingue.

Euacuatio	Cura regalis	Cura leuis facilis	
Cum pillulis iere si est ex flate	Cum impositione nasali facta cum aqua maiorane vel mentastri	Cum impositione nasali facta cum nigella et urina camelorum	Si sit ex humore
Cum minutione	Cum pulte aque furfuris et zuccari et oleo amigdalis	Gargarizetur ipso die, in secundo et tertio cum aqua rosis /	Emittet mucos
Cum minutione cefalice et ventosa si est puer	Cum rosis et sumac coriandro et balaustia cum oleo rosarum cera et canfora et cum eis illiniatur lingua	Cum litargirio fricato super lapidem illinito cum eis panno et posito super linguam	Illiniatur /
Cum minutione cefalice /	Abluatur os cum aqua cocta cum coriandro et mixta cum sumac	Lauetur os cum aqua cocta cum lentibus et rosis /	Bibat de succo
Cum decoctione epicrsin	Lauetur os cum lacte caprino et oleo violis.	Lauetur os cum aqua cocta cum ficubus et oleo vel misceatur /	Emittentur cibaria
Cum minutione si est puer cum siruppo rosis.	Cum siruppo agreste et siruppo tamarindi	Cum succo granati musi et aqua portulace et aqua citrulli	Bibat eius /
Cum vomitu cum melle cum aqua calida et sale gemmo trito /	Cum zuccaro rosis siruppo aceto et bistecta assa cum veru	Cum aqua cocta cum mastice tribetur cum cibis spideberg et frixis cum cimini et aceto	Emittetur illud
Cum pillulis iere si sit ex flemmate	Gargarizetur cum oximelle et aqua cocta cum ordeo mentastro et maiorana	Fricetur lingua cum sinapi /	Emetur cum eo

Cura 2ius

s i fit ex humore i[n]viscato cum osse simili calatorio fumiget[ur] cu[m] fumi
gio confecto de nigella feniculis ruffis [et] mentastro ana tritis bene
et positis in vase figuli [et] infusis cum urina camelor[um] .vij. quotiens
desiccant[ur] ter et desiccatis ipis postea supponat[ur] [et] posito ipo vase i[n] sole
et commoto sepe in quolibet die p[er] plures dies infusis ipis rebus cu[m] urina
camelorum quotiens desiccantur ter [et] desiccatis ipis postea supponatur
igni aliqua p[ar]s ipius et cum emboto colligatur vapor ipius ad nares
patientis bis in die vel ter [et] post fumigium odoret oleum rosis ad mi
tigandum acuitatem medicamins.

e vitet nuces caseum vetustum et cervisiam [et] minoretur cibus cuiter[?]
discooperto capitis cooperiatur cum studio dormiat sup[er] latus [et] n[on]
super dorsum gargarisetur cu[m] aqua rosis [et] cibetur cu[m] pulte p[re]dict[a]
et descendente aliquo de naribus ingrediatur balneu[m] [et] fomentetur
cum vapore aque cocte cu[m] camomilla corona regia violis siccis
[et] si no[n] ingrediat[ur] balneu[m] nisi post digestione[m] reumatis et in multa q[uan]
titate descendit fluxus de naribus et est subtilis odoret [et] suscipiat
fumu[m] xiloaloes et camfore suppositar[um] igni vel lapidis calefacti et rorati
cum aceto quia ingrossabit fluxum [et] supponatur furfur infusu[m] [in] aceto
lapidi calefacto [et] cum eo fomente[tur] quia efficax est ad incidendu[m] reuma

Liniatur cum cerusa litargiro oleo rosis et cera et camfora et si accidit
in pu[er]o no[n] p[otes]t assumi ventosa minuat[ur] lactatr[ix] [et] cibetur cu[m] cibo agreste
aut cu[m] sumac et si sit in iuvene p[ost] minucionem bibat de aqua tamarindi
et juleb. et lavetur os cu[m] suco plantaginis i[n]fuso in eo sumac aut cu[m]
aqua rosis. cum coriandro sicco [et] in ea infuso sumac [et] cu[m] aqua cocta cu[m]
moris et rosis [et] suco coriandri cum rob moror[um] et aqua ligamiti vitis
et circetur os cum coriandro sicco rosis ruffis sumac lentib[us] avellana
indiana spodio amido sem[ine] portulace [et] citrin[is] sandalis . ana cafora
p[ar]s q[uar]ta .ʒ. j. [et] digestione facta supponatur ei ungentu[m] ceruse [et] in fine morbi
lavetur os cum aqua cocta cum radice lilij et si fit nigredo cu[m] colla
putrida circetur cum folijs olive mentastro [et] cacabia ana .ʒ. v. ra
dicis lilij origani ana .ʒ. j. aluminis scissi vitreoli . ana .ʒ. ß croci dra[gma]
.ij. tritis bene et suppositis colla corroso.

b ibat de suco g[ra]nati muzi syrupo agreste [et] aqua citrulli [et] teneantur sar
caturi[?] et lavetur os cum eo q[uod] dixi deinde post dies cum ac[etum] eudimie[?]
et declinante apate gargariset[ur] cum aqua cocta cu[m] camomilla co[ro]na
regia et maiorana [et] violis siccis dissoluta in ea cassia fistula et si
declinat negociu[m] ad putredinem [et] ad saniem in lingua aut in alia p[ar]te
oris lavetur os cum aqua cocta cum ficubus siccis cu[m] olo violis
et mucillagine seminis lini [et] si non est magnu[m] sufficiens e[st] indige
ctus cum aqua calida cum oleo violis detenta in ore [et] emanante
ipo apate supponat[ur] ei bombax cum olo ros[arum] du[m] indiscat[ur] de
inde supponatur ungentum ceruse.

c mitentur cibaria generantia fla. r. colam nigram & retineat morem suo
muccillaginem femigreci et seminis lini et aqua ficuum & oleum nenufar
et lavetur os cum eis et abstergatur lingua cum oleo ros. cera & adipe
galline et oleo violis deinde lavetur os cum aqua feniculorum in qua dissoluta
est cassia fistula./

b ibat de aqua tamarindi sirupo acetoso & iuleb aqua granati musi et
cibetur cum iure gallinuli cocti cum agresta et si natura est con
stipata bibat de suco utriusque granati cum pulpa ipsorum si est ex colera rubea
aut de sirupo violis in fine si est ex colera vel si est exsangue & bibat de aqua
portulace seminis cum ʒ. s. spodii et iuleb.

c mitetur illud quod generat fla. cibetur cum bistardis et perdice assis cum
vero aut ferris vel coctis cum agresta zuccara aut cum citibus lave
os cum aqua calida & bibat de sirupo acetoso simplici cum aqua cocta
cum xiloaloes et aniso et evacuetur cum pillulis iere. Rx iere pigre
turbit albi & scrati mirabolanorum kebulinorum et citrinorum ana ʒ. s.
pulpe colloquintide scamonee ana drachma. i. salis petroleonis drachma. s. ʒ.
s. aloe sicotrini an. ana drachma. i. terantur cum aqua et fiant in pillule
deinde utendum est eis./

c mitetur cum eo quod dixi si est ex flate et si est ex causa spasmationis ner
vorum si spasmus sit ex siccitate et repletione iam dicta est cura
ipsius Et si est ex siccitate tarde sanationis est tunc gargarizetur cum lacte
femino oleo amigdalarum & oleo granorum cucurbite et oleo violis & ungatur
occipicium cum cerato olei violis & cere & impleatur cum adipe galline
vel cum cauda ovina et epithimetur super partem posteriorem capitis cum aqua
tepida cocta cum violis & cucumere et ordeo fracto & bibat de ptisana
aut lacte caprino. et gargarizetur cum lacte & oleo violis / & hoc fit
ex casu vel percussione incidente nervum lingue non sanabitur/

De eo quod multiplicatur in eo de morbis labiorum

·xxvi· Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salubritas	Causa	Signum
Fissura labiorum	Sicca	Senes et iuvenes	Estivum et autumpnus	Sicca	Salubris	Ex mala complexione sicca	Manifestum.
Emorroide labiorum	Calida	Iuvenibus	Ver	Meridionalis	Salubris	Ex superfluitate sanguinea.	Color ipsorum declinat ad lividitatem et sunt quasi subtilia
Labiorum pustule	Calida	Adolescentes	Estiva	Calida	Salubris	Ex sanguine et colera rubea	Eveniunt rubee super labia
Dolor dencium a calore	Calida	Iuvenibus	Estivum	Calida	Salubris	Ex apostemate calido in carne dencium vel mala complexione calida in nervis.	Iuvantur cum rebus frigidis per actum et nocent ei calide
Dolor dencium a frigore	Frigida	Senes et iuvenes	Autumpnale	Frigida	Salubris	Ex mala complexione frigida accidente in nervis.	Iuvantur cum rebus calidis per actum et nocet ei aqua frigida.
Corrosio dencium	Calida et humida	Adolescentes	Ver	Meridionalis	Salubris	Ex humiditate putrida putrefaciente eos	Cognitum est
Canacio	Humida	Senibus	Yemale	Humida	Salubris	Ex vaporibus de stomacho descendentibus	Est una limositas que ligatur super dentes
Stupor dencium	Frigida	Senibus	Autumpnale	Frigida	Salubris	Ex masticacione rei acide vel ex humore acido in stomacho.	Cognitum est.

z dentium.

Euacuatio	Cura regalis	Cura leuis in ventosis	
Cum pillulis fetide et aloe si in corpore est humor melancolicus	Illiniatur cum adipe galline et anatis liquefacto cum sepo	Illiniatur cum rosis et dragaganto et superponatur ei panniculus intinctus carne,	Humectetur
Cum minutione cefalice et vena labiorum ventosa	Coquantur lentes cum camomilla et nar gra malua visco et misceantur cum vitello oui adipe galline et cum eis completur	Suffumigentur cum mixture cypressi cinis et capsule glandium tritis bene	Ephelius est
Cum minutione cefalice	Illiniatur cum vnguento cerusse	Illiniatur cum litargirio galla terra et oleo rosarum	Post minutionem
Cum minutione	Cum aqua rosis infusa in ea et sumat deinde posita in ea camphora	Cum aceto et aqua rosis.	Lauetur
Cum pillulis fetide	Lauetur os cum aqua mellis in qua decoquatur .i. ruzusti	Cum melle et propo et sale tritis iniectis et positis super dentes	Dixerunt
Cum pillulis aloe	Cum sale armoniaco et opio tritis impleatur de eis et superponatur ei gummi	Impleatur cum aloe trito	Nisi conferant
Cum vomitu cum aqua calida et oximelle	Cum modica farina ordei mixta cum melle et vsta et spuma maris et pulueris padisto sui trite	Cum sale gemme et radice canne vsta.	Iuuant
Cum vomitu si est ex humore in stomacho	Vngantur dentes cum oleo amigdalarum dulcium	Fricentur dentes cum sale grosso et masticatione portulace	Fricentur dentes

Cura remouens

h nnocetetur complexio cum nutrimentis bonis ut carnibus arietum
et gallinarum et bibat de syrupo molis papaveris et illiniatur cum amido
et dragaganto et cerusa et galla tritis et cribellatis et mixtis cum adipe galli
narum et modica cera positis medicinis omnibus in pondere cere et adipis

m elius est quod incidantur post minucionem et correctionem cibi et complexionis
deinde curentur cum rosis coctis et sarcocolla et cibentur cum cibis,
cum agresta dicta cibus sit fiat subtilis. evitatis cibis generantibus grossi
tudinem et malum.

p ost minucionem si oportuna est purgatio fiat cum decoctione mirabola
norum et potu syrupi acetosi et aqua seminis portulace et cibetur
cum gallinulis cum agresta evitatis cibis generantibus humorem melancolicum
colericum vel sanguinem malum

s anetur os cum aqua simul cum plantagine vel cum fructu tamarisci
et foliis populi coctis cum aceto et si est ex colera rubea purgetur
cum mirabolanis aloe tamarindi et zuccaro.

d ixerunt quod si retineantur in ore sal et acetum iuvant dolore dentis ex caliditate vel ex frigiditate. ex eo quod in aceto est de infrigidatione profunda ad caliditatem et de incisione flatis ad frigiditatem et quod sal incidit dissolvit et attenuat et si coquitur radix cucumeris asinini et de cocto eius detinetur in ore aut ex corrosia speciis cocta in aceto iuvant contra dolorem dencium.

n isi confortant medicina corrosiva fiat tali modo Recipe olei ʒ. i. maioranae ʒ. ii. terantur bene et ponantur in oleo et coquantur bene et supponatur denti corroso candela prima post indisitationem corrosionis ipsius deinde coquantur calefiant duo clavi de ferro in igne deinde infundatur unus ipsorum in ipso oleo et intromittatur candele dum premet ad foramen dentis / et dimittatur ibi dum infrigidetur deinde calefiat in igne et imponatur alius clavus in oleo deinde candele et modo simili fiat de eo ut de primo. hoc fiat ter vel quater et nisi cum hoc mitigetur dolor impleatur foramen cum bombace et eradicetur cum tenalibus sicut decet / et post eradicationem ipsius supponatur eius loco bombax cum oleo. frangit etiam dentem corrosum lac ficus ei suppositum vel alterosis.

iuvant contra hoc spuma maris cortices ovorum usti abrotanum ustum pumex et pulvis parraxidis simul si terantur bene et fricantur dentes cum eis et sal ietne et farina ordei mixti cum melle et usti etiam cortices ovorum strutionis usti vel cornu cervinum ustum et pulvis parraxidis simul ana si terantur et cum eis fricantur dentes.

f ricentur dentes cum oleo sambucino aut oleo bis vel ter et retineatur in ore similiter de eo vel de cimice pingui sed spideberg aut masticetur gummi fisticinum et amigdali dulcium.

De eo quod multiplicatur secundum morbos dentium

xxvij. Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Malicia	Causa	Signum
Commocio dentis	humida	adolescens	yemale	humida	timorosa	Ex humiditate et putrefaccione gingivarum vel ampliacione foraminum in quibus sunt	Cognitum est
Apostema calidum in gingivis	calida	adolescens et iuvenis	estivum tempus	calida	non timorosa	Ex materia sanguinea	dolor et pulsacio in gingivis et radicibus dencium
Putredo gingivarum et cancer in eis	calida et humida	adolescens	ver	meridionalis	timorosa	Ex precedente apostemate	Malicia odoris oris et apercio sanici in gingivis
Fetor	humida	senilis	ver	meridionalis	non timorosa	Ex putrefaccione alicuius dentis vel gingive vel flatu in stomacho.	Ex putrefaccione oris videbitur si ex sto- cibus diminuet fetorem.
Emanacio saliue in tempore sompni	humida	adolescens et iuvenis	yemale	humida	non timorosa	Ex humiditate cerebri attracta ad [illegible] vel ex flatu stomachi	Cognitum est
Caro addita in dentibus	calida et humida	adolescens	ver	meridionalis	timorosa	Ex precedente apostemate calido.	Estimatur quod aliquid adhereat denti ex cibo
Apostema calidum in uvulis	calida	adolescens et iuvenis	ver	meridionalis	non timorosa	Ex materia sanguinea vel colerica.	dolor et pulsacio in extremitatibus oris et lesio penes glutitum
Mollificacio uvularum.	humida.	adolescens.	ver	meridionalis	non timorosa in facie et adhuc [illegible].	Ex humiditate mollificante	Erit quod aliquid adherens gutturi et ore aperto et remissa lingua videbuntur uvule longiores eo quo erant

z uvule z gingivar

Evacuatio	Cura regalis	Cura leuius iuven[is]	
Ex pillis aloe si e ex humiditate	Cum sandalis ane lana yndiana se mus rosis · z mirto ad fricandum cum eis	Fricent dentes cum simac rosis z co pula glandis ceteris	Debilitas dentium
Cum minutione cefa lice z ventose;	Lavetur os cum aq rosis in aqua in fundat z simac	Cum corticibus g nati acidi et simac cocto cum aqua ad lavandum os	Post minutione
Cum minutione cefa lice et ventose	Fricetur cum melle z lavetur os cum aq rosis et aq mirti	Fricentur gingive cum talkadion cum aceto. deinde vngat z cum oleo rosis ·	Post positionem
Si ex stomacho cum vomitu cum pillis aloe	Masticet qubebe cariofillos et zingiber ·	Masticet mastice et fricet dentes cum cipero ·	Si est ex putredi
Cum vomitu fco cum radice et melle	Cibetur cum pdica bus frixis	Masticet thus et masticem ·	Si est ex caliditate
Cum minutione si apa est corruptum	Fricet z cum melle deinde supposgat z ei simac	Incidetur cum fro	Debet suspendi ·
Cum minutione cefa lice vel cum cassia fis tula et zingibere	Gargariscetur cum aqua rosis z aq plantaginis	Gargariset z cum aqua cocta cum simac	Sufficetur
Cum minutione	Sufflet z ingntue memiciti cum scie ros cicto et car damomo	Sufflentur ignit ture sal armoni acum tritum ·	Cum h medicamine

d ebilitas dentium ex senili etate nullam habet curam sed si accidit ex
humiditate gingiue cum rebus stipticis curetur cum aqua filicis
balaustia rosis et mirabolanis citrinis kamik sandalis et galla
et alana demetta et cinis filicis si coquantur cum aceto et aqua rosis
et cum eis lauatur os corroborat gingiuas et restringet dentes

p est minutionem et uentositatem cibetur cum cibariis tenuibus ut cum
carnibus gallinarum et perdicum cum succo berberis et granatorum et lauetur
os cum aqua cocta cum ypoquistidos et barba yrcina et cinere filicis
et corticibus granati acidi et sumac Et si terantur hee medicine in
puluere et puluis in parte eius supspergitur iuuabit contra dictum Aut
recipe foliorum cipressi nucis [illegible] balaustie galle fructus tamarisci
ana coquitur cum aceto et cum aqua illa os lauetur et exitus sanguinis
gingiue fit ex subtilitate eius et debili uirtute retentiua eius et sumat
cum semen rosis et sumac cocti in aqua rosis [illegible] aqua cocta et
mixta cum succo plantaginis et lauandum os cum eis quia exinde ces
sabit exitus sanguinis de gingiua et valet contra apostema calidum et pustulas

p est positionem medicaminis et mundificationem carnis putride supponatur
ei vnguentum ceruse ad generandum carnem et lauetur os cum aqua rosarum
in qua infundatur sumac et galla nux cipressi quia restringunt gingiuam
Et [illegible] consistit medicamen acutum in eo quod opus est coquatur cum
cauterio et post cocturam ei supponatur oleum rosarum et cibetur cum carnibus
tenuibus cum sumac uel granatorum succo uel cum agresta uel cum succo berberis

s i est corruptela gingiua curetur cum eo quod competit et si dens corrosus
[illegible] uel eradicetur et si est [illegible] bibat purgationem deinde
utatur mirabolanis conditis et bellericis conditis cum melle et
lauetur os cum istis rebus Recipe aque rosis [illegible] et optime rotulis .s.
vini cocti [illegible] rotul. quart. i. xiloaloe masticis cariofilorum macis
nucis [illegible] ana ʒ. ij. terantur non bene et ligentur in panno lini
et imponantur in aqua rosis in olla noua et bulliant super focum lentum
donec deficiat tercia pars colletur aqua ipsorum et cum ea fiat lauacio mane
et sero et utatur istis medicinis Recipe sandalis rosis ana ʒ. v. cipperi
albi et corticis citri siccate [illegible] et [illegible] ana ʒ. iij. [illegible]
cubebe macis cariofilorum xiloaloes et masticis ana ʒ. ij. camfore ʒ. s.
musci [illegible] s. terantur omnia et distemperentur et de eis fiant pille et
ponantur pille in ore.

ramik

S i est ex caliditate comedat patiens endiviam ieiuno stomacho cum sale
et pulverizetur cum farre tritici et ordei supposito ieiuno stomacho et si est ex
frigiditate feniculum ... cum farre modica pars sinapis et sorbeat
de elmoti aliquantulum ieiuno stomacho quod nisi contulerit vomat patiens et utatur
trifera persica et mirabolanis conditis. ad saniem manantem de ore infantium
abstergatur os cum acacia aqua rosis. et vino cocto ad tertium/

D ebet suspendi cum hamo et incidatur flebotomia dum egrediatur
sanies aut incidatur penitus et lavetur os cum aceto et aqua/ deinde
cum aqua rosis et oleo rosis. et mane lavetur os cum aqua et melle et pulveri-
zetur locus cum corona regia trita bene/ vel cum simul balaustie.

S ufflentur in gutture de balaustia galla et sandalis albo simul et
semper in eminentie et dentibus excoriatis et venis citrinis et radicibus
lilii tritis bene et extractis prius inde tunc cum sufflentur per cannulam et gar-
garisma fiat cum aqua rosis et aqua solatri/

C um hoc medicamine ... seminis ... rosis seminis simul et ...
salis armoniaci rob liquiritie origani post piretri piperis longi
fructus tamarisci populeum ... mirabolanorum
citrinorum ana aluminis scissi masticis alcanne cardamomi calami
aromatici arsenici ruffi costi stercoris canis albi comedentis ossa
perdicum arundinum ustarum ana terantur omnia bene et sufflentur in guttur
de eis et iuvat quod hoc vicium alumine scissu/ et balaustia sufflata vel
supposita cum coclearia quod nisi contulerint et subtilis sit radix ipsarum et
rotundum est caput ipsarum/ et color ipsarum declinat ad albedinem dubitandum
est ne superveniat squinantia unde ... pars superflua eius secetur paries
in sale appareat os toto posse et capiatur super uvula cum ... in summo et ra-
hetur et incidetur cum forpice/ deinde lavetur cum aqua rosis/ et ... simul.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis gutturis

xxviii Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salubritas	Causa	Signum
Squinancia	Calida	Adolescentibus	Estiuum et ver	Nulla	Timorosa si sit ... est exitum	Ex sanguine cum colera rubea manante ad musculos gutturis.	Os apertum difficultas glutitionis et anhelitus acclor et rubedo et forte cum febre erit
Adglutitio spine uel sanguisuge	vniuersalis	vniuersalis	vniuersale	vniuersalis	Non timorosa	Ex comestione alicuius rei cum spinis aut bibitione aque cum sanguisuga	Interrogetur paciens quare hoc euenit ex comestione piscium uel bibitione aque uel eius illi
Submersio aque uel strangulatio	nulla	vniuersalis	vniuersale	vniuersalis	Timorosa si sit ...	Cognita est causa eius	Cognitum est signum
Reumata	humida	Senibus	Autumpnus et yems	Septentrionalis	Timorosa si sit ad pulmonem	Ex humiditate superfluitate descendente de cerebro	Acuitas ... si est ex caliditate et oppilatione narium si est ex frigiditate
Tussis	humida	Senibus	Autumpnus et yems	Septentrionalis	Timorosa si sit ex pulmone et ex ...	Ex superfluitate descendente de capite uel ex causa exteriori ut ex pulvere	Sitis si sit ex causa exteriori uel mala complexione calida et lesio aeris frigidi uel aere frigido si est ex causa frigida
Asma	humida	Senectus	Autumpnale	Septentrionalis	Timorosum	Ex humore frigido et grosso obtento in venis pulsatilibus que est in pulmone.	Tussis cum rubedine et frequenti anhelitu et emissio anhelitus est melior immissione eius
Strictura anhelitus	humida	Senectus	Autumpnale	Septentrionalis	Timorosa	Ex humore frigido et grosso obtento in partibus canalis pulmonis	Frequens anhelitus absque febre et fortificatur cum dormit supine et alleviatur cum erigitur et emissio anhelitus est melior immissione eius
Peripleumonia	Calida	Iuvenibus	Vernale	Septentrionalis	Timorosum in fine sui	Ex sanguine uel colera rubea manante ad pulmonem	Febris cum tussi et strictura anhelitus fortis dolor sub parte anteriori pectoris rubee ... sitis et cautela in immissione aeris frigidi

epiglotti pulmonis et canalium spiritus

Evacuatio	Cura equalis	Cura lenis iven.e	
Cum minutione et salice et clistere	Cum pulte furfuris vel furfuris sile zuccaro et oleo amigd.	Cum ptisana cocta cum lentibus	Extrahatur sanguis
Cum vomitu /	Cum sicci bona et pingui masticata bene et deglutita	deglutiatur particula panis grossa absque bona masticatione	Gargarizetur
Suspendatur per pedes ut egrediatur tota aqua de eo /	Cum pulte post egressum aque cum furfure farina ciceris et lacte	Effundatur in gutture aqua furfuris cocta cum modico pipere	Submissus mac
Cum minutione	Cum pulte papaveris tritici et grossi et colati si fiat cum amido et zuccaro et pasta facta cum amigd. et papavere et zuccaro /	Cum ptisana cocta cum iniubis et sebesten et sirupo papaveris /	Si sunt extrema
Cum minutione si est ibi humor calidus. Cum optima est evacuatio /	Cum zuccaro violato et oleo amigd. et pulte farine simile et amido et zuccaro	Cum omnibus mollibus vel butiro recenti et zuccaro /	Si est exasperitate
Cum turbit agarico et sale petre bornis et pulpa colloquintide vel cum vomitu facto cum aceto / et oximelle	Cum fructibus pini cum melle et zuccaro mixtis	Cum nigella trita bene melle	Cineretur cum eo
Cum pulpa colloquintide et specie apis turbit agarico et gera pigra	Cum bistardis coctis cum aqua ciceris frixis et melle h gelito cum grano tartari et granis pini	Cum extractis an cibum et stacione facta de balis asperis et aqua salsa et abeatur cum aqua ciceris cum lentibus vel sinapi vel caricis.	Post evacuationem
Cum minutione basilice et cum decoctione cassie fistule et manne et viole /	Cum ptisana facta cum iniubis sebesten et sirupo violatico / et aqua frigida /	Cum spinachiis coctis vel malva.	Post minutionem

c xtrahatur sanguis plures vices paulatim et gargarizetur cum succo plantaginis aqua rosis et succo granatorum minorum et aque portulace vel cum aqua rosis in qua infunditur simul lentes et ce rectolate et aqua psillii extracta cum aqua rosis et sufflet in gutture cum pulvere rosarum amidi seminis portulace spodii zuccari albi et balaustie ana et in die 2o et 3o gargarizetur cum aqua coriandri et aqua cocta cum lentibus et diamoron et oleo mali tepefacto vel cum aqua cocta cum lentibus rosarum et liquiricia dissoluta in ea cassia et fistula quam inspissat confert sufflet in gutture pulvere stercoris canis comedentis ossa pertridum et galle et origani ana et illinatur de eis interiora gutturis quod non dissolvatur gargarizet cum maturativis ut cum ficubus et fimeto aut cum semine mentastre albi cum semine lini tritis et permixtis cum lacte caprino vel cum aqua ficus et butiro omnino et fimento et si maturatur apa non est sufflandum in gutture sepe de rebus stipticis ut de galla ballaustia et semine granatorum et ipso emanante gargarizetur cum oleo violis et aqua calida deinde cum ovo crudo percusso cum aqua rosis oleo amigdalarum et dia gagranto curatur pulte aque furfuris

g argarizetur cum aqua cocta cum ficubus et fimento et vino cocto ut asseritur cum particula carnis et ligetur cum filo et deglutiat et extrahatur cum filo quia cum ea extrahetur spina et nisi egrediatur alia filis deglutiat ter vel bis et fiat cum particula spongie facte cum pasta et si res deglutita est dura ut os aut iniciens penetratur postior pro colli cum percussione forti quod egredietur penitus et si deglutietur aliqua sanguisuga cum iniciat de allio et sinapi ac de aceti fortis ℥ xx dentes allii ii barrete aur iii tantum omnia in aceto et cum eis gargarizetur et si est in loco maiori capiatur cum tenaculis et si adherent sto terant absinthium arthemesia et nigella et in strat cum aceto et bibantur

s ubmissus in aqua regetur cum eo quod dixi et strangulatus si deore eius egrediatur spuma incurabilis est et cum egrediatur deore eius spuma gargarizet cum fiolis et aqua tepida sepe et sorbeat de pulte aq furfuris simile oleo amigdalarum et zuccari albi emitentur vox multa et magna fumus pulveris superstio ciborum calidorum et acutorum

s i sunt ex causa calida curentur cum sirupo de papaveris albi et nigri ana xx lilii radicis facti ℥ xxx gariofili citomorum seminis malvisci ana ℥ xv infundantur omnia in rotul v aq per nocte sequentem deinde coquitur cum desiccat medium et misceantur cum ℥ vii dragaganti et ℥ v gummi arabici et rincedula gariofili citomorum terra bene et zuccari rotulis ii et s deinde coquitur super igne lentum et si est ex caliditate constant cum vino cocto et ligentur in vino cogrio et si fortificatur reuma radet caput et illinatur frons cum bolo armeno trito cum succo plantaginis et ungatur cum oleo salicis cum papavere et cortice eius tritis et foliis et mirti et fomentetur de vapore aceti cocti cum furfure vel de vapore sandalis et canfore minoretur et si capiatur capitale altius sit sub capite et bibetur cum pulte farine simile amidi et zuccari et si materia est grossa et viscosa difficilis sputi cibetur cum pane bermo pullo perdices bistarda et gallinis coctis cum aceto et cum elimon et nive citrum et melle et thastagebam vel conserve mellis regionis argen quicedat sistus passulas balnietur ante cibum et post exiguum modicum bibat de isto medicine de ysopi ℥ iii fit x capillorum veneris liquiricie rasate violis seminis malvanisti malve detamee maioris ana iii iuiubis xx sebesten xxx passulis absque uncleis ℥ xx radices squinanti et floris ana ℥ iii coquitur cum rotul iiii aque donec perveniant ad rotul ii et s et bibat de eis qualibet die partem terciam cum amigdalarum ℥ i et zuccari ℥ i

Si est ex aspitate gutturis raucedo vel tussis sumat syropus molis cum
mutillagine seminum citoniorum et amigdalarum tritis bene cum iuleb et gummi ar.
et dragaganto albo et medula seminum citonii et seminum cucurbite tritis bene
cum iuleb et oleo amigdalarum et teneat in ore dragagantum vel gummi citonii et
cum iuleb tussis Et si est cum febre curetur cum aqua ordei cocta cum iuiubis
pillarum tussis in qua dissolvitur zuccarum moli cum modico oleo amigdalarum et cibetur
sebesten in qua et oleo amigdalarum et granatis bonis et carnibus mellis Et cibetur
cum spinaciis et oleo amigdalarum et sugat de mutillagine psillii seminum citonii
vox magna pulmis et fumus et sugat de mutillagine psillii seminum citonii
cum zuccaro albo Et si est ex frigiditate utatur pulte aque furfuris et oli
amigdalarum et zuccaro rosarum et hoc electuario. Rx seminis lini fenugreci medule seminis
amigdalarum ana gummi seminum p. s. terantur bene et extrahantur per cindatum
bombacis et misceatur cum eis mel. cum medula cassie fistule et coquantur Et si rau
cedo sit ex humiditate curetur cum simila cocta cum oleo amigdalarum et cum aqua cocta
cum liquiricia et melle, et utatur electuario seminis lini fenugreci seminum ma
seminum pini medule seminis bombacis et mellis et cibetur cum predicta spideberg
cum aqua cicer.

Curetur cum eo quod abstergit humiditatem incidit et undis... ut cum oximelle
aut terantur ysopus et radix lilii celestis et hiis temperetur cum melle
et eis utendum est et bibat aquam ysopi coctam cum iuiubis .xx. sebesten .xxx.
ficubus .v. passularum sine nucleis ℥ .xx. seminis malvavisci et malue ana
℥ .iii. liquiricie siccato et fracte ℥ .v. ysopi .i. incastri montani capillorum veneris
ana ℥ .iiii. corticum radicum feniculi corticum radicum apii . radicis lilii
celestis . ana ℥ .ii. masticis spice ana ℥ .i. et s. rotulis .iiii. aque donec remane
ant rotuli .ii. et s. Et bibat quolibet decoctionem partem eius cum ℥ .i. olei gra
natorum pini et oleo amigdalarum amararum cum zuccaro rosarum et cibetur cum radice
cocta in mire cicer spideberg.

Post evacuationem fiat electuarium. Rx seminum pini magnorum fisticorum amigdalarum
excoriatorum ana ℥ .v. seminis urtice feniculi orobi fenugreci ana ℥ .iiii.
medule seminum bombacis ℥ .iiii. terantur et misceantur et coquantur ficus et mi
sceantur cum oleo amigdalarum amararum dosis ana .i. cum aqua passularum aut
vino cocto et fiat etiam syropus Rx abrotani artemesie corticis radi
apii feniculi incastri montani ysopi .i. zuffa capillorum veneris . ana ℥
.iiii. masticis ℥ .iii. ficuum albarum rotuli .i. coquantur cum rotulis .v. aque donec
remaneat rotuli .i. et misceantur cum rotulis .ii. vini cocti et rotuli .i. mellis co
quantur despumetur . dosis ℥ .i. et s. cum aqua rosis emplastretur pectus cum fari
na orobi et fenugreci ana ℥ .v. nigella radice lilii ana ℥ .ii. tritis et mixtis
cum cera cum oleo lilino et nardino emitatis rebus gravantibus retosita
tes et nulla dormiat fiat post digestionem, vel longo sompno est utendum

Post minutionem et potum ptisane emplastretur pectus in principio cum hoc emplastro
cum sandalis albis et farina ordei tritis cum aqua spume vel cum aqua
portulace et oleo violis et in die quarto emplastretur cum farina ordei malvavisco
violis siccis camomilla corona regia tritis cum cera ligata, cum oleo violis
et si est tarde digestionis misceatur cum semine lini fenugreci et farina or
dei et bibat de ista decoctione. Rx iniubas .xx. sebesten .xxx. passularum
℥ .v. ficus .v. capillorum veneris ℥ .ii. seminis malvavisci seminis malve viol
ana ℥ .iii. ordei excoriati et fracti ℥ .x. coquantur cum iii rotulis aque donec
remaneat rotulis .ii. coletur dosis tria post cibus cum ℥ .v. zuccari viol
et oleo amigdalarum dulcium et dormiat paciens super syrupum molis et mu
tillaginem seminum citoniorum et cibetur cum pulte aque furfuris et
zuccari.

De eo q multiplicat' ico d'sputo sanguis z saniei

xxix · nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Declinatio vel timor	Causa	Signum
Sputum sanguinis	Calida sicca	Iuvenibus	Vernale	Septentrionalis	Timorosum	Exiens ut expulsione vel voce magis vel ut extremitate calidi vel repletione et siccitate intensa	De pulmone et pectore cum tussi vel de capite cum rasticatione et de gutture et de stomacho per vomitum /
Sputum saniei	Calida	Iuvenibus	Veris	Septentrionalis	Timorosum si fit de pulmone	Ex apostemate calido in pectore vel pulmone vel post sputum sanguinis /	Ante sputum febris rigor et ponderositas lateris id est et post sputum ponatur sputum in aqua et si residet est saniei /
Ptisis	Calida	Senectus	Autumnale	Septentrionalis	Timorosum in fine eius	Ex ulcere pulmonis cum sanie putrida in eo /	Febris continua fortis in nocte et debilis in diebus et calor genarum et rubedo gene et curvi ungues pannis aperitur capa pedum
Pleuresis	Calida	Iuvenibus	Vernale	Septentrionalis	Timorosa si est cum spasmo pulmonis	Ex humore declinante ad panniculum indutum super costas ex quo fit apostema calidum ·	Febris continua tussis strictus anhelitus dolor pungens /
Scissura in pectore	Calida	Iuvenibus	Veris	Septentrionalis	Timorosa si fuit in interioribus pectoris	Ex apostemate calido quod fit in pectore ·	Si est in musculis exterioribus febris et pulsatio sine tussi punctura et sputo · et si est in exteriori tangetur et apparet durum et extensum /
Birsam	Calida	Iuvenibus	Veris	Septentrionalis	Timorosum	Ex materia manante ad diafragma ex qua fit apostema	Mens permixta febris eius fortificatur et continue vigilie et siccitas oris et evulsio pilorum panni /
Caliditas cordis	Calida	Iuvenibus	Veris	Septentrionalis	Calidus mixt' in tempore fit	Ex sumptis rebus calidis motu laborioso /	Magnus pulsus videlicet magnus longus subtilis et altus /
Frigiditas cordis	Frigida	Senibus /	Autumnale	Meridionalis	Timorosus /	Ex sumptis rebus frigidis et in tempore cibo et motu in tempore valde	Parvus pulsus vel brevis subtilis et rarus /

[de] morbis panniculi costarum dyafragmatis et cordis

Evacuatio	Cura regalis	Cura levis ircu[s]	
Minuat[ur] cefalica si est adgustiure et mediana si est de sto[machi] et basilica si est depulmone	Cum p[ro]dice [et] bicardi coctis cum simmac vel berberis citonie p[ro]g[ra]nis [et] piris et psipan[ni] bibatur cum zuccar[o] iuiubis.	Cu[m] aq[ua] simmac [et] mucillagine psilly vel g[ra]num vel dragato et aq[ua] portulace [et] suco papaveris./	Si est adgustiure
Nulla fiat/	Cum trociscis papaveris [et] lacte cap[ri]no [et] sirupo papa[ve]ris. et cibet[ur] cu[m] extremitatibus. arietum	Cibetur cu[m] lacte ca[pri]no/ pane albo et ovis mollibus/	Si sputu[m] fit/
Nulla fiat/	Cu[m] aq[ua] ordei cocta cu[m] iuiubis [et] sebesten liquiricia syrupo in[fu]sato [et] olo amigd[alarum]/	Cu[m] dragaganto [et] gummi arabico et amido cu[m] lacte [et] cibetur cu[m] lacte [et] pane albo	Si no[n] est cu[m] tali[bus]
Minuat[ur] basilica manus opposite i[n] p[ri]ncipio [et] post longu[m] tempus in manu p[at]ris lese	Cum ptisana et zuccaro violato	Cu[m] mucillagine g[ra]nor[um] citonior[um] et sirupo violis	Cavendum est
Cum minutione	Cum ptisana et syrupo molarum	Cum mucillagine psilly et sirupo papaveris/	Curetur/
Cum minutione basilice/	Cu[m] trociscis camfore cu[m] aq[ua] granator[um] et gallicanis coctis cu[m] suco granator[um] vel ela gresta	Cum aq[ua] seminis portulace [et] sirupo papaveris [et] spinachiis coctis/	Si est cu[m] tussi
Cu[m] minutione basilice [et] manus sinistre [et] ventosa i[n]t[er] spatulas [et] ventositate fructum	Cu[m] trociscis papaveris [et] rotul[us] s[cilicet] lactis ca[pri]ni posita su[per] ela[m] bambace [et] colligendo butiru[m] i[n] p[ri]mis in ca	Cu[m] ptisana cocta cum aquis granator[um] vel farre ordei cu[m] suco granator[um] cocto	Bibat de aqua
Nulla fiat	Cu[m] sirupo pomor[um] cum musto facto et suc.	Cum aq[ua] ros[arum] cocta cum cortice citri [et] mastice/	Curet[ur] cu[m] aqua

[S]i est de gutture gargariset cum sumac et aq plantaginis et lutio capno et armeno et si ex ysofago vel sto cum trociscis carabe ana .℈. i. et lutio capno ʒ. ß et aq plantagis ʒ. i. in qbus infundit sumac et cum trociscis his ℞ rosar balaustie sumac sandalis seis acetose acacie carabe sa barbe hircine ypoquistidos ana dosis ana ℈. i. cu suco plantagis aqua rosis et aq ligaminor vitis et conplectitur trocos cum sandalis et aqua ros vel camne et acacia et ros Et si est de pulmone extrinseca exteriori detur ei de carabe lutio capno amidi et suco barbe yrcine gumi arabico et dragaganto cu aq portulace et mucillagine psillij. Et si est ex repletione evacue et repletio deinde utatur trociscis carabe prout dixi Et si tussis est fortis utatur trociscis papaveris factis cum carabe et lutio capno et sirupo papaveris fcti cu sumibus et suco plantaginis et utatur his trociscis ℞ carabe coralli plar coriandi terrum usti piurcelleci usti ematitis lote ana ʒ. i. rosar seis portulace coriandri ana si papaveris sumac amidi gumi arabici balaustie ana ʒ. i. ß spody acacie suci barbe yrcine ana dank .iiij. tantum et distemperent cum aq sumac vel aqua in qua infundit balaustia Et si tussis est fortis cu mucillagine psillij fiat et bibat de aqua portulace et repleat pectus cu sandalis et aqua rose et aq plantagis et aqua portulace et cibetur cum pulte amidi et papaveris triti et zuccari et bibat de aqua cu lucio armeno spodio et gumi arabico Et si est ex corrosione venar utatur electuario papaveris.

[S]i sputum sit sine febre detur ei de dragagante cantor ustor gumi arabici una capiti et utriusque papaveris albi et nigri et dragaganti ʒ. ij. in pulo dici cum . ʒ. lactis asinini et ʒ. ij. sirupi ... imbar et sine eius ana .ij. cu ʒ. ij. sirupi papaveris. Et si sputum sit grossum detur ei de electuar confecto de amigd dulcibus medula gnor bombacis ana ʒ. x fabis excoriatis ʒ. v. fenugco fricto ʒ. iij. distepatis cum zuccaro albo et penidijs dissolut in aq pluviali et coctis sirupigne mane et sero. Et sputum est mixtum in cassa bile detur ei de his trociscis ℞ rosar carabe coralli gumi arabici rob liquiricie piurcelleci usti ana ʒ. ʒ. v luti armeni et capin ana ʒ. iij. camori usti seminis portulace ana ʒ. x. draganti amidi spody ematitis ana ʒ. iij. tantur oia et distemperent cu mucilagic psillij et inde fiat trocisci et cibetur cum pulte amidi et papaveris et lacti amigd et zuccari et lactucis et cefalion.

[S]i non est cum calliditate manifesta detur ei lac recens tali modo ℞ aq portulace aque cucumis sirugemi aq citruli ana rothe f. lactis capin etatis iuvenis recentis rotul ij. et coquitur molla donec deficiet aqua et bibat de ipo lacte residuo. Et si febris est manifesta cibetur lac et utat et trociscis papaveris et ptisana cocta cu uimbis et cancris fluvial et cibetur cum carnibus cancror coctis cu spideberg et assis et studeas ad mitigandam tussim et utatur dragaca ista ℞ papaveris ʒ. x. gumi arabica amidi draganti spody ana ʒ. iij. seis portulace seis malvavisci seis malve ana ʒ. v. medule seis cucumis citruli et cucurbite medule gnor citonij ana ʒ. vij. tantur bu dosis ʒ. iij. cu sirupo papaveris imbar et nenufari et detur ei de gumi arabico correcto et tto cum olo molis mixto cum tria pte eius zuccari et cibet cu gallicellis coctis cum pisis excoriatis spideberg et si declinat ad ysisico ne cinctum cum eo q deus est igsiptoc et det ei de pulte hinc ℞ papaveris triti et infunda in aqua et colet deinde ℞ ordei excoriati fabar albar excoriatar et fractar ana ʒ. x. coquitur cum aqua papaveris et coletur et misceat cu tantude lactis recentis et mica panis albi zuccar et olo amigd et olo seis cucurbite et coquitur sup igne et misceant cum medula seis citonor et seminis cucurbite et hor ana ʒ. v. gumi arabici draganti ʒ. i. et bibat de eis et si lenit .xi. detur ei de trociscis cafore recentis vel de trociscis spody retentimis cum rob mirti et cibetur cu gallicelis vel pdice coctis cu pisis torrefactis et excoriatis vel pedibus cum riso cucurbita et spinachis.

aiiendū est ne detur de aq̄ ordei cū minutoīn fīam dū minuet sanguis
et accidat quasi sincopis et si dolor tendit ad inferius et ad ptem gpocūdrior
detur ei de cassia fistula aqua fructum ꝛ molarꝫ sitarꝫ deinde de ptisana or-
dei q̄ nisi spuat detur ei ante aqua ordei ·ʒ· ij· sirupi violis cū olō amigd'
et calefiat post purgacoīn cum vase aureo vel argenteo q̄ n̄ mitiget ꝛ cale-
fiat cum panno vel cum fur-fure et si tardit sputū empletur cū viol sitis
gum̄i ꝛ sandalis albis ꝛ farina ordei malua misco furfure silr̄ ꝛ coro regia
tritis cum oleo violis · ꝛ si opus est ad aliquā dyssolucoīn misceant ꝛ cum eis se-
min grecū / et fabe cum semine lily et vtatur pulte furfuris / silr̄ cū zuccaro
et pe nidijs ellectis et olō amigd' / ꝛ si tardit digestio vtat ꝛ aqua ysopi ꝛ zuc-
caro violis et purgato corpe balnietur ꝛ non dimittat ꝛ cura ypleurresi ne
viactur apostema ad indigestionem ·/

uretur vt curatur pleuresis post purgacoīn ꝛ si tardit digo̅ eplet̄ur
cum seniglo et scīe lini ꝛ malua misco et farina fabarꝫ ꝛ ficubus coctis
et bibat de aqua ysopi cum syrupo violis ꝛ si est cū febre vel detur ei calidū
ꝫ aqua ordei cocta cum liquicia fricata ꝛ penidijs bonis ·/

i est cum tussi cū ptisana ꝛ sirupo iniubarꝫ sin aut bibat cū syrupo
tamarindi et sirupo simplici ꝛ si debilitatur sitis post minutonem
detur ei gallinculus coctus cū suco gnatorꝫ et si n̄ est sitta leniat ꝛ cū me-
dula cassie fistule ꝛ tamarindi et empletur post euacuacōnem cū pano
infuso in aqua rosis oleo rosis · ꝛ modico aceto / ꝛ si fortificat ꝛ sitis detur
ei de aq̄ cucurbite cisse · cū ·ʒ· ij· seminis portulace ꝫ ʒ· ſ· spodij et si tpus e
estiuū infrigidentur cibaria cum niue et locus eius sternat ꝛ cum folijs sa-
licis rosis ꝛ sandalis ꝛ aq̄ rosis roratis et lactucis et si remale locus
eius sit equalis tepiditatis et abstergat ꝛ lingua cū panno lini ꝛ mucilla-
gine gnorꝫ citonū ꝛ zuccari ·/

ibat de aqua lactis acidi vaccini exbutirati cum coriandro ·ʒ· j· spodio
tabarabe ana ·ʒ· ſ· camfora dami ·ſ· vtatur sicut p̄diximus et si est cum
febre cibetur cum cucurbita cocta cum suco granati et si est sine febre ci-
betur · cum galliculo ꝛ moretur ꝛ in estate in loco frigido stracto cum folijs salicis ꝛ
rosis / et ozimo cariofolato flore pomorꝫ et citonorꝫ et extremitatibus mirti
nimfar et sandalo et aqua ros ꝛ supponant ꝛ pectori pani cum ipsis rebus
infrectur cum aqua semine et portulace et foliorꝫ vitis et foliorꝫ plantaginis
et empletur cum suco citonū sandalis ꝛ camfora roratis cuitatis labore
ꝛ vigilijs coitu et impetu tristicia ꝛ angustia ꝛ penes dormicōn bibat
de suco gnati ꝛ mucillagine psilly cum luto armeno semine portulace
et christeriscetur cū ptisana cocta cum iniubis et sebesten ꝛ aq̄ portulace /

uretur cum aqua musti dulcis et sapa vel cum aqua cocta cū xiloaloes
et mastice vel aqua citri triti ꝛ compssi vel cum aqua foliorū vete-
rum citri vel cum synapi liquiricie ·ʒ· iiij· ꝛ supponatur pectori cerotum
confectum de suco · nepite maiorane abrotani cum olō sambucino ꝛ
terra sa russa et vngatur pectus cum gallia ꝛ bibat parum de aq̄ frigida
q̄ nisi confortat / fumat de dyaambra et cibetur cum pdice frixa ·/

De eo quod multiplicatur in eo de morbis cordis

·xix· Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salubris vel timor	Causa	Signum
Humiditas cordis	Humida	Senibus et humidis	yemale	aquilonaris	Timorosa	Ex sumpcione multarum rerum calidarum et prohibicione dissolucionis	pulsus levis ita quod existimatur quod caput digitorum submergunt in exitu ipsius
Siccitas cordis.	Sicca	Iuvenibus	Estiui	Septentrionalis	Timorosa	Ex multo labore et paruitate cibi et ob maciacione rerum siccarum rerum superacione	durus pulsus ita quod existimatur esse fortis et est debilis
Caliditas vel debilitas cordis	Humida	Senibus	vere	aquilonaris	Timorosus et periculose	Ex inclusione humiditatis in panniculo cordis vel a parte vel vaporibus melancolicis ascendentibus ad id	laborans ipsa humiditate sentiet quod quasi cor vertitur et si ipsa sequitur sincopis sentitur ante ... et est ut sincopis motu ipsius
Sincopis ex evacuacione	Sicca	Senibus	Estiui	Sicca	Timorosa	Exitu sanguinis vel sudore intenso vel fluxu ventris vel labore vel defectu cibi vel exitu semel de apatibus	Sincopis post evacuacionem
Sincopis ex repletione.	Humida	Adolescens	yemale	Septentrionalis	Timorosa	Ex repletione venarum humoribus vel stomaco vel cerebri aliquo humore	Accidit post satietatem nauseatiuam et repletionem venarum
Sincopis ex mala complexione cordis	Secundum quod fuerit	Adapta sibi	Aptum ipsi complexioni	Conformans complexioni patientis	Timorosa	Ex mutacione facta ad malam complexionem subitaneam	Cum eo quod perdit omnem modum male complexionis
Sincopis ex mala complexione epatis et stomachi	Secundum quod	Iudicetur ipsius evenientis	Iudicetur eius	Conveniens complexioni	Timorosa	Ex eveniente male complexionis subito absque ordine	Sed quod dicuntur sunt in morbis epatis et stomachi
Sincopis ex paroxismo febris	Conveniens calefactioni	Senibus et debilibus	Estiui	Meridionalis	Timorosa	Ex dolore ex caliditate vel magnacione humoris ad stomachum vel a parte in membro nobili	Accidit propter forte caliditatem vel post descensionem humoris ad stomachum et propterea est quod vomat aliquid de eo

Euacuatio	Cura igualis	Cura leuius ireu's	
Cum pillis fere & clisteribus frigidis	Cum dyambra cum aqua cocta cum mastice & xilo aloes & .ʒ.iii. liquiricie	Cum ruta rapio tritis cum salsa sinapis et elimori	Mala complexio
Nulla fiet	Cum ptisana oleo amigd' et zuccaro et iure gallicum cocti spicebeg & balneo	Cum ptisana et potu lactis recentis	Curetur cucuma
Cum uinum modice basilice si ex frigiditate sanguinea uel calliditate	Cum sirupo optimo pomorum bono et aqua rosarum mixta cum ʒ ii xilo aloes & mastice cocta cum plantagine dimidio ii tritis	Cum coriandro sicco et mastice	Si est ex caliditate
Nulla fiat	Roretur cum aqua rosis infrigidata super faciem et sumat de pane in suco in salpa ligata	Roretur cum aqua frigida super faciem et tringat anhelitus cum opilacione narium & oris et ligatione musculi brachii	Nempe debent
Cum uomitu si est humor in stomacho uel si est susadimum cum aqua calida et oximelle	Roretur facies cum aqua rosis infrigidata & ligentur musculi tibie & brachii	Cum fricatione manuum et pedum & bibat de aqua cocta cum mastice & roretur facies cum aqua frigida & prohibeatur potus et cibus	Si caret febre
Euacuatio fiat si est ibi replecio	Cum correctione male complexionis superuenientis	Utatur contrariis male complexionis ledentis	Debemus inspicere
Cum uomitu si cum mala complexione est humor pungitiuus	Cum emplastris aromatisantibus in stomacho	Cum correctione male complexionis conduuantis	Si est ex mala complexione
Cum uomitu si humor est in stomacho	Roretur facies cum aqua rosarum frigida et fricentur manus & pedes & ligentur musculi ipsorum	Euitet sompnum & roretur facies cum aqua frigida & ligentur musculi tibiarum & brachiorum	Si colerica est

Cura communis

m ala complexio si sit humida in corde generans morbum incurabilis est et possibile est quod precedat eam apoplexia vel paralisis post generacionem eius vmptu. pt curatur cum rebus desiccantibus curatis rebus humectantibus ut piscibus et lacte et similibus utatur cum desiccativis mediocris quando debilitat virtutem ut bistarda et perdice et pullis passerum frixis cum elimoni aceto et pipere et carum et cinamomo et ambulacione marcina et pulvere

c uretur cum cura ethice et utatur lacte femino vel asinino et capre etatis iuvenilis et si est cum caliditate cum ptisana ordei et mucillagine psillij et oleo amigdalarum et sirupo violis vel nenufar et impleatur pectus cum panibus infusis in aqua rosis, oleo violis, et oleo cucurbite confecto cum violis et cibetur cum piscibus bonis frixis cum oleo amigdalarum et gallitulis coctis spidebeg

s i est ex caliditate fiat minucio deinde curetur cum succo granatorum et aqua camarindi deinde cum dragea huius confectionis demedulla seminis cucumeris seminis citruli et seminis cucurbite et portulace ana ʒ v. berberis spodio et ligno armeno et rosis ana ʒ ij. cathrabe perlis ana ʒ ij. xiloaloes cassia et mastice ana ʒ j. terantur bene cum sirupo pomorum ultramarinorum et sirupo mentie. Et si est ex frigiditate utatur dyambra et tiriaca magna et dragea ista cum sirupo pomorum et mellise. Recipe xiloaloes cariofolorum ana ʒ j. cathrabe corticis citri liuti ciprum seminis mellise et ciperi et coriandri sicci embliccorum ana ʒ iij. corallj perlarum gingerum ustorum lapidis lazuli et masticis ana ʒ j. terantur omnia et eius utendum est in dragea.

n empe debent approximari ei res boni odoris ut canfora sandalum aqua rosis et fumigetur cum xiloaloes et appinquantur ei rose nenufar et ozimum et cariofolatum et cibetur cum bistarda et perdice et si evacuatus sit ex fluxu ventris cum vomitu vel diarria vel exlaxativo rorretur facies cum aqua frigida et si ex vomitu fricentur pedes et ligentur tibie et fiat suppositorium laxativum et cotatimrab et impleatur stomachus cum rosis aqua rosis et camfora et similibus. Et si ex sudore vix balnietur vix ligentur tibie et brachia neque retineat anhelitus si rorretur facies cum aqua frigida et epithimetur cum aqua rosis cocta cum mirto et aceto et illiniatur cum acacia et licio cum oleo mirti et oleo palme tamen et iaceat in loco frigido in quibus odoriferis et frigidis. Et si ex fluxu sanguinis narium ligentur inunstum pedum et manuum. et utatur eo toto quod diximus in cura fluxus sanguinis enaribus intensi

Si caret febre balneum intrat sin autem non et bibat de sirupo acetoso Et si sit ex humore colerico in stomacho irroretur facies cum aqua frigida et retineatur anhelitus et fricentur os et gingiue et os stomachi et vomat cum eo quod dixi et bibat post vomitum de succo granati musi et comedat de pomis musis et cui laudat vomitus fiat suppositorium laxatiuum et bibat de sirupo absinthii et aqua cocta cum absinthio et zuccaro et compleetur stomachus cum aqua seminis sandalis rosis et camfora et si in stomacho est flegma vomat cum aqua mellis coquitur anetum radix et sal Et si ex oppilatione bibat de sirupo acetoso vel de aqua granati et zuccaro et origano et mentastro et ysopo .i. aqua seminis apii et anisi et feniculorum et ex suffocatione matris retineatur anhelitus et irroretur facies et bibat decoctione ysopi mentastri et origani et non utatur oximelle et adponantur naribus fetida ut altic et opopanatum et in matrice res boni odoris ut muscus ambra et camfora

Debemus inspicere et si est mala complexio ex caliditate irroretur sibi facies cum aqua frigida et pectus et cum aqua rosis et bibat de sirupo acetoso et sirupo agreste et cibetur cum iure gallinarum cocti cum succo granati musi Et si est ex mala alia complexione curetur cum eo quod dictum est superius

Si est ex mala complexione epatis curetur cum correctione ipsius complexionis conduantis cum contrario eius prout dictum est Et si est ex mala complexione stomachi curetur cum contrario complexionis conduantis prout dictum est in cibis medicinis et emplastris

Si colera est in ore stomachi iam dicta est cura eius Et si ex fluxu ventris iam dicta est cura eius similiter Et si est ex causa sicitatis cibetur ante paroxismum febris cum pane infuso in aqua rosis et sapa et bibat de sirupo pomorum et succo citonii et ligentur manus et pedes et fricentur Et si sincopis sit in principio paroxismi febris cibetur tunc cum pane infuso in succo granatorum et sapa et summarie debemus inspicere si cum sincopis ut corrigi possit cum contrario ipsius et bonum erit

De eo q' multiplicat' ieo d' morbis ysofagi et stomachi

·xxxi· Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salubre vel timor	Causa	Signum
Caliditas ysofagi	Calida	Iuvenibus	Estiui	Meridionali	Salubris	Cum usu rerum calidarum vel re magna et multo labore	Sitis sequitur et innanitas ex usu rerum frigidarum.
Frigiditas ysofagi	Frigida	Senibus	yemale	Septentrionalis	Salubris	Ex assiduo usu rer(um) frigidarum vel iterum quiete et ociositate	Pauca sitis et sequitur innamentu(m) ex rebus calidis.
Siccitas ysofagi	Sicca	Senescentibus	Autumpnale	Septentrionalis	Salubris	Ex usu reru(m) siccarum et multo labore et pauco usu rer(um) humidarum	Siccitas
Humiditas ysofagi	Humida	Senibus	yemale	Meridionalis	Salubris	Ex usu humidarum vel intenso et multa quiete vel humore in stomacho	Humiditas oris et multu(m) sputum
Apostema calidum in ysofago	Calida	Adolescentibus	veris	Septentrionalis	Timorosu(m) si [illegible] cu(m) [illegible]	Ex manatione sanguinis vel colere	Febris et sitis fortis et dolor sistens inter spatulas
Apostema frigidum in ysofago	Frigida	Senescentibus	yemale	Frigida	Timorosu(m) si [illegible]	Ex manatione flatis vel colere nigre	Ponderositas inter spatulas absque dolore.
Caliditas oris stomachi (al. [illegible])	Calida	Iuvenibus	Estiui	Calida	Salubris	Ex usu reru(m) calidarum vel multo labore vel pauco cibo et potu.	Sitis et caliditas in ore sto(machi) innamentu(m) ex potu aque frigide superposite eius extrinsecus sup(er) stomachu(m)
Caliditas oris stomachi cum colera rubea	Calida	Iuvenibus	Estiui	Calida	Timorosa si tarde	Ex manatione colere rubee ad stomachu(m).	Nausea amaritudo oris et sincopis cu(m) signis caliditatis

Euacuatio	Cum regalis	Cibaleius ibera (?)	
Nulla fiat nisi corpus sit repletum	Cum julep et sirupo tamarindorum et fiat emplastrum inter spatulas cum sandal. et aq. ros. et camfora	Cum mucillagine psillii et semine portulace	Bibat de aqua
Nulla fiat nisi corpus sit repletum	Cum iure galliculi spideberg cocti cum aneto et cinamomo calido	Cum aq. cocta cum mastice anisio et semine feniculorum	Bibat de iure
Nulla fiat	Cum sirupo molis oleo amigdalarum et iure pinguedinis galline	Cum pulte lactis recentis vel mucillagine granorum citoniorum	Bibat de sirupo
Cum vomitu si in stomacho est humor	Cum sirupo aceto so. et sirupo pomorum muscato.	Sumat de pulvere rosis ʒ. j. et bibet cum elmori	Utatur tri fera
Cum minutione mediane	Cum julep et suco granatorum aut dyamaron.	Cum aq. seminis portulace vel aqua endivie	Bibat de aqua
Cum clisteribus acutis	Cum iure spideberg cum aneto et cinamomo	Sumat de aq. cocta cum aneto feniculo de iure ciceris	Unctio fiat
Nulla fiat	Cum rob pomorum sirupo agreste et acetositatis cafore	Cum suco granatorum mizorum	Utatur de ...
Cum vomitu cum sirupo acetoso et aq. calida post digestionem vel aq. ordei excoriati	Cum sirupo aceto. sitatis citrorum sirupo ribes et sirupo tamarindi	Cum rob pomorum sirupo agreste et acetositatis camfore	Si vomitus

b ibat de aqua tamarindi et iulep z mucillagine psillij paulatim
paulatim z assidue utatur cursu mediocrius in ysofago quia nil
potest retineri in eo et fiat emplm inter spatulas cum sandalis aq
rosis et canfora aqua lactuce et aqua portulace vel aq spine
et tibetur cum albo suci granati imu vel agreste utatur pauca lo
quela labore modico z motu

b ibat de vino cibi cocti spide beg calido actualit z potent z d aq cocta
cum spica aneto · z sapa et vnctio fit inter spatulas cu olo nartisino
vel oleo costino et empl'm fiat cum absinthio aloe mastice z spica

b ibat de sirupo nimufar · z olo frigor cucurbite z de iure pinguedis
anatis et malue z puke farine sile z lactis recentis et de lacte
asinino et caprino calido et vnctio fiat inter spatulas cum olo frigor
cucurbite z olo violis et cera et emplm fiat cum folijs malue fo
lijs fenugrci et oleo violis

v tatur tersera pura z mirabollanis conditis quia iuvant valde ·
euitet potum aque z mutuicenta humectativa utatur gallinis
bistardi vel galliculo frixo cum clinoni et cinamamo

b ibat de aqua seminis portulace cum silleb paulatim paulatim vel aq
ordei cum sirupo violis vel de aq tamarindi in quo dissoluntur cas
sia fistula cum oleo violis et emplastretur inter spatulas sandalis et aqua
endivie et aqua coriandri deinde cum farina ordei malvavisco molis
et furfure simile camomilla et corona regia Et si incipit apostema congregare
saniem apparente signo oripillacionis bibat decoctione ficuum cum sapa
tepida et iniungatur cum emplastro farina fenugreci oleum violis et decocto
ficuum et bibat de pulte aque furfuris et fabarum zuccari et oleum violati

V nctio fiat inter spatulas cum oleo aneti et emplastrum fiat cum camomilla
fenugreco corona regia et decoccione ficuum et bibat de aqua cocta
cum fenugreco semine lini et aneto cum sapa et cibetur cum succo ciceris inter
caulium aneti et similium

V tatur dragaganti ista Recipe rosarum ruffarum seminis portulace et medulle seminis
cucumeris et citrulorum ana ʒ i spodii sandali albi berberis coriandri
sicci infusi in aceto siccati ana ʒ ß camfore dimidium ʒ j et si teratur omnia
dosis earum ʒ j cum sirupo pomorum granatorum et sirupo agreste et utatur eciam
cistis spodii cum aqua lactis acidi exbutirati aut cum aqua aceto sitatis
citrorum aut rob agreste aut rob ribes et impleatur os stomachi cum aq
lactuce aqua spinie et aqua endivie et aqua rosis et rasure cucurbite
sandalis et canfora et modico aceto et cibetur cum gallinulis et aq granatorum
et ramis portulace et piscibus bonis lactis spidelberg

tre S i vomitus sit non desistit purgetur cum decoctione mirabollanorum
fumiterre rosarum passularum tamarindi et aloe et si est cum febre
dentur ei hee pille Recipe mirabollanorum citrinorum ʒ iii ser(?) pigre absin
thii romani rosarum ana ʒ ii teratur et distemperentur cum aqua fumiterre
et fiant inde pille dosis ʒ iii cum sirupo acetoso aut tamarindi
et impleatur stomachus cum rosis sandalis et canfora confusis cum aq rosis

D'eo q' multiplica^r meo d' morbis stomachi

·xxxvi· Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salus vel timor	Causa	Signum
Frigiditas stomachi et humiditas eius	Frigida	Senibus	Autumpnale	Meridionalis	Salubris	Ex superfluo frigidarum et multo potu	Pauca sitis et immanitas rebus calidis posite sup stomachum et sup cedit ipsam
Frigiditas sto' cum siccitate vel colera nigra	Frigida	Senibus et consistentibus	Autumpnale	Meridionalis	Salubris	Ex flemmate vel colera nigra	Acetositas in ore eius vel ipsius.
Siccitas stomachi	Sicca	Senibus et consistentibus	Autumpnale	Septentrionalis	Timorosa	Ex usu rerum siccarum vel evacuatione immoderata vel labore forti.	Siccitas oris et corporis et eius consumptio.
Apostema calidum sto'	Calida	Iuvenibus	Veris	Septentrionalis	Timorosa	Ex sanguine vel colera rubea	Febris pulsatio gravedo sitis lassitudo nausea rigescimenta [illegible] digito in loco oris sto' cum caliditate
Apostema frigidum stomachi	Frigida	Senibus et consistentibus	Yemale et autumpnale	Occidentalis	Timorosum	Ex flemate vel colera nigra	Sentitur grossities in loco oris stomachi absque caliditate et siti
[illegible] i. malus appetitus stomachi [illegible] et cum appetitus	Frigida	Iuvenibus	Autumpnale	Occidentalis	Non timorosa	Ex humore male qualitatis imbibito in ore stomachi	Appetit acetum et salsum lutum carbonem et eis similia male qualitatis
Defectus appetitus cibi	Calida	Iuvenibus	Estivum	Meridionalis	Timorosus	Ex mala complexione calida et mollificati ore sto' vel colera vel ex humore salso et viscoso.	Ructuosa fumosa cuius odor est ut odor febris cum sit nocumentum cum cibo et delectatio de potu aque frigide.
Bolismus.	Frigida	Senibus	Autumpnale	Occidentalis	Timorosus.	Ex intensa mala complexione frigida in ore sto' vel pauco cibo et debili virtute	Frigiditas oris stomachi cum tangitur et cibi defectus appetitus dolor sincopis et consumptio corporis.

Euacuatio	Cura regalis	Cura leuius iuuen.	
Nulla fiat	Cum zuccaro albo rosis et aqua cocta cum xiloaloes et mastice	Cum aqua cocta cum mastice aniso semine apii et menta sicca	Dentur ei cotoni
Cum pillulis aloe vel pillulis aur. ℈ i vomat cum oximelle cum quescione radicis	Cum zuccaro rosis et mastice et aqua rosis cum xiloaloes et mastice	Cum mastice et mentastro aur. ʒ i cum aqua cocta vel aniso et semine apii.	post purgacionem
Nulla fiat	Cum gallicaulis coctis cum cucurbita et spinachis spicebergis	Cum lacte recenti	Vtatur aqua
Minuatur mediana	Cum aqua ordei et sirupo violis et nimfar	Cum aqua ordei cum suco granatorum	Superius bibat
Cum clisteri acuto et catartico aloe	Cum perdice vel bistarda frixa cum cimino et aceto carnium et cinnamomo	Cibetur cum pane cocto [illegible] cum cinnamomo et aneto	Si capa est
Nisi sit impugnans cum vomitu et oximelle cum menta et aqua calida cocta cum radice aneto et sale fracto.	Cum electuario xiloaloes.	Cum semine apii aniso menta sicca ana ʒ i cum aqua calida.	Nisi sit impugnans
Cum vomitu si est ex colera rubea vel humore viscoso	Cum sirupo agreste et sirupo pomorum et gallicaulis cum suco granatorum vel ribes cum vino infrigidato	Cum lactuca endiuia et portulaca	Si ex mala complexione
Nulla fiat	Cibetur cum pane infuso in sirupo pomorum et granatis et cum gallicaulis et portulacis	Cum pane infuso in sapa et roboretur feces cum aqua frigida	Si accidit sincopis

d entur ei crocisti rosarum cum zuccaro ros quod nisi confortaverit detur ei dya
musc[h]a citriata maior cum aqua cocta cum aniso cimino et mastice
et spica et emplet[ur] cum mastice et sic. et xilo indiano et absinthio et croco
distemperatis cum succo citonii et illiniat[ur] sup[er] stomachum cum celtito confecto
de succo maiorane cera et olo mastici[n]is et cibetur cum bystardis et perdice
frixis aut cum iure cicer[um] et utatur hac diagera R[ecipe] xiloaloes masticis
spice nucis muscate ana ʒ. i. marmachur anisi seminis apii ana ʒ. iii
rosis ʒ. v. an. ʒ. cum sirupo pomor[um].

p ost purgationem stomachi dentur ei crocisti rosarum cum melle rosis
quod nisi confortaverit detur de metridato vel tiriaca cum aqua pomorum
vel aqua mente et si virtus est debilis brevius fiat cura cum crocistis ros[arum]
et aqua rosis cocta cum cariofollis et xiloaloes et si fortis sumat de
electuariis magnis et si acidus sit cibus in stomacho sumat de cimino
et cumini. damlt. ʒ. et s. de cariofolis terat. i. de xiloaloes damlt. i. et s. terat
omnibus bene. et sumptis cum aqua tepida et sapa.

v tatur aqua lactis acidi et buturati lacte mulier[um] rasinar[um] vel capriarum
etatis iuvenilis et balnietur in aqua cocta cum violis nimufar et
cucurbite et lactucis et ordeo excoriato et fracto et cibetur cum gallinis
coctis cum cucurbita et spinachiis et lactucis spidbergh et emplet[ur] stomachus
cum ceroto confecto de olo violis oleo seminis cucurbite et olo nimufar
et cera alba et succo lactuce succo spinne et portulace et cibetur cum
piscibus bonis et infrigidetur stomachus. ne fortificetur super eu[m] compositio.

i n principio bibat de eo quod dixi cumplius fiat cum sandalis et rosis luto armeno
et schief memitte et succo coriandri recentis et succo citonio et aqua portulace
et succo mirti et aqua rosis. et succo pomorum et permiscentur simul et aqua
cum cera et oleo rosis in mortario et inspissant[ur] cum sandalis et caffora
et cibetur cum spinachiis coctis et malua cum mica panis boni et incepta
digestione epatis emplastetur cum farina ordei et maluauisco camomilla
sandalis et corona regia et rosis distemperatis cum succo solat[ri] et bibat
de succo endivie et cassie fistule et oleo amigd[alarum] dulcium et si est cum febre
cibetur cum pulte aque furfuris zuccar[o] et olei amigd[alarum] dulcis de mica pa
nis boni fiat visitellum cum olo amigd[alarum] et si declinat ad putredinem bibat
de semine mericasti et maluavisci ʒ. iiii. cum lacte recenti mane et sero
et si est sine febre bibat de aq[ua] ficum ʒ. iiii. in qua dissolvit[ur] ʒ. iiii.
fermenti quia apperitur epar. et emanate epate bibat de lacte caprino
rost. qrt. s. cum sirupo papaveris et inimbar luto armeno et gummi a
rabici ʒ. i. et s. et utatur pulte de amido cum lacte recenti et papavere
trito et colato.

s i apa est molle bibat de aqua cocta cum semine apii feniculi et passulis et
et medulla cassie fistule deinde detiriaca et metridato et emplet cum
aloe sentumo cera russa ana ʒ v absinthio romano ʒ iii mastice
spica bona ana ʒ ii cinere vitis ʒ iii sarabatino ʒ xx mixtis omnibus
et liquefactis tritis et cribellatis et si apa est durum emplastrum dyakilon dis
soluto cum oleo costi et mixto cum croco et spica bona et aliquibus amaris et
aromaticis tritis bene.

n isi sit insipidus utatur vomitu et si est ex humore flegmatico fiat ut dixi
si ex acuto uel salso fiat cum aqua calida tamen et bibat de isto medicamine
R corticis glandis ʒ ii passularum sine nucleis ʒ vi anisi mirabolanorum
kebulinorum emblicorum ana v coquantur omnia cum rotul i sape cocte
ad tertium et colentur et cum defficiat medium rosis quibus die ʒ i et si deficiat
appetitus cibi in habenti in ventre non vomat sed sumat de ista dragaganti
i in quolibet die cum aqua calida R cardamomi chatis ana zuccaro
i in quolibet carmem amcos ana p ii tantum omnia et exercitatur in morbo
sugat ossa gallinarum assorum.

s i ex mala complexione calida fiat ut dixi si ex frigida curetur cum
dyambra et electuario xiloaloes et ʒ ii sirupi acetosi et citonii
confecti cum melle tiriace imperatoris et succo citoniorum ana et detur de dra
gacanti ista ʒ i cum sapa R cimini seminis apii anisi origani amcos mo
castri masticis ana tantum omnia et si deficit appetitus cibi ex colera
rubea fiat ut dixi in cura stomachi qui calefit ex fluxu colere rubee
et cum et si est ex frigide iam dictum est de eo cum sumat de dyaciminon
sarratino et cibetur cum gallinulis frixis cum cimino et sinape et ci
namomo et carui et galanga.

s i accidit sincopis roretur facies cum aqua frigida et aqua rosacea frigida
et odoret patiens res boni odoris et aromata calida ut muscum
et ambram et xiloaloes conditum cum aqua rose et emplastretur stomachus
cum musto et ramis mirto et lilio et rosis tritis et ligentur manus et pedes
et fricentur et evellantur capilli et vox detur in aure magna et pungatur
corpus cum repigente et mitigata sincopi detur ei de pane infuso in
sapa cocta ad tertium deinde cibetur cum perdice bistarda et fasiano
cum aqua berberis et sapa bene cocta.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis stomachi

xxxiij Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salubris vel timorosus	Causa	Signum
Appetitus caninus.	Frigida	Senibus	Autumpnale	Meridionalis	Salubris in frigidis in estate	Ex humore acido in stomacho incluso vel ex evacuatione intensa.	Eructuacio acida humore vel precedens evacuatio si fit extra.
Dolor stomachi	Calida	Iuvenibus	Estivum	Meridionalis	Timorosus	Ex mala complexione calida vel colera manante ad os stomachi vel flatu putrido	Si est ex caliditate mitigatur cum suppositione rerum frigidarum et si ex calida sincopis est et frigiditas extremitatum
Sitis	Calida	Iuvenibus	Estivum	Meridionalis	Non timorosa	Ex caliditate et siccitate vel ex humore putrido.	Si ex pectore est mitigabitur cum inmissione aeris si ex stomacho et cum potu aque frigide
Mala digestio ex caliditate	Frigida	Iuvenibus	Estivum	Calida	Timorosa	Ex mala complexione calida dominante super stomachum	Eructuacio fumosa horribilis salina sicut fetida aque aut odor piscium
Mala digestio ex frigiditate	Frigida	Senibus	Autumpnale	Meridionalis	Non timorosa	Ex mala complexione frigida dominante super stomachum	Eructuacio acida paucitas sitis et horribilitas cibi frigidi
Mala digestio ex humore colerico	Frigida	Senibus	Vernale	Meridionalis	Non timorosa	Ex humore colerico	horribilis salina eructuacio fumosa colerica in sputo vel in vomitu post initium tamen bonum
Mala digestio ex humore flatico	Frigida	Senibus	Vernale	Meridionalis	Non timorosa	Ex humore flatico	Eructuacio acida et defectus appetitus cibi et sputum flatus penes suspicione melius
Mala digestio ex humore melancolico.	Frigida	Senescens	Estivum	Occidentalis	Timorosa	Ex humore melancolico	Eructuacio acida et exitus melancolie in vomitu

Euacuatio	Cu'a rgalis	Cu'a leuis i veris	
Cum pillis aloe et pillis jere si est de flemmate	Cum spidebeg et potu sepe adeturi	Cum omib mollibus	Post purgatone
Cu vomitu cu oximelle et aq calida et clistere cu aqua ordei et aq portulace et oleo rosis	Cum sirupo pomor et sirupo granator	Cum farre ordei et hirinio	ypocras dixit
Cum vomitu si est ex humore in stomacho	Cum rob pomor et rob ribes cu mine	Cum suco granator minor et aqua portulace i frigidita	Si e ex caliditate
Nulla fiat	Cum sirupo acetoso citonino et sirupo limiaz et aq frigida	Cum sirupo granatorum	debet uti paciens
Nulla fiat	Cum electuario et iloaloes et electuario aloe	Cum cimino et mastice et menta et aniso an .3. f tris et aq calida	vtatur sirupo
Cum sirupo rosis maniartalir et sirupo acetoso vel cu decoctione mirabolla nor	Cum sirupo acetoso citonio et sirupo agreste	Cum suco granati muzi in quo coqt menta	Si tpus est
Cum pillis jere et tinsie	Cu mastice et xiloaloes ana dramk ij cu granatis, rob et rpera cu aq frigida in q coq aniseu	Cu aq i qua coqt anisum et semen apij et ameos	p9 pgatonem
Cum decoctione epithimi et cataartico aloe	Cum sirupo mellise et rob galliculorum	Cum menta mecastro et mellisa	Post euacuatoz

Cura comunis

est purgacionem utatur cibis unctuosis ut offis in iuribus spi
debeq conditis de aromatibus calidis et bibat de sapa. Sz
Ypocras dixit q potus vini sanat hanc famē eo q calefaciat sto
machū et diminuit appetitū cū pecim ipius maius est utilitate eius
et hoc sm opinionē legis arabice d' translator Et si cibus descendit
de stomacho cito utatur for-mteia et carnibus grossis et fel ludeg
et euitet res acidas et si lenit* mella utatur dyacitonion muscato
et si hic appetitus sit exparte manducis sumat cibū sm in die sepe pau
latim paulatim ut digeat* et balneet* in aqua frigida et sedeat in locis
frigidis et minorez* motus et ungat* corpus cū oleo ros et mirtino /

y Pocras dixit q quedam mulier congrebat* pati dolorem stomachi
et mitigaba* dolor cum farre ordei et suco ghiator Sz debet
emplastri stomachus cum ligamentis vitis tritis bene cū mica panis
et cum suco citonior et plantaginis et sp mue et oleo rosis /

s i est excaliditate debet uti aliquo rob infrigidatiuo ut rob pomor et
rob pomor cum suco cucurbite asse et sirupo acetoso simplici
cum aqua frigida etiam mane et sero / trociscis factis de medula
seminis cucurbite seminis cucumeris / seis citrulor ana ʒ iiij gūmi
arabico dragagantto amido et spodio sandalis albo ana ʒ ij camfora
drink ij distemperatis cū mucillagine psilli dosis am / cum sirupo
berbis / et aqua frigida et si sitis sit excaliditate in tempore utat* potu aq
frigide / et aque ordei et aque cucurbite et mucillagie psilli et seis
citonior et cibo de farre ordei exfrigiditate ex mue Et si est excaliditate
et caliditate utatur suco cucurbite et cucumeris trociscis arabici rosis et
teneat in ore de pillulis factis ut sup dc sunt et cibetur gallinulis co
ctis cū agresta suco citror et suco pomor granator et cū frigidis rebg
mixtis cum mue Et si est excaliditate cordis ul pulmonis li inspac
aeris frigidi utatur et distoopere capitis et sedeat in loco frigido et
turpeis aq et locis miuis et emplat* stomachus cū rebg frigis pactū /
d ebet uti trociscis ros et spody cū sirupo pomor et aqua frigida
et dragea conferta de rosis absqz copulis et gūo berbis ana
ʒ v. seme portulace medula citrulor seminis et seminis cucumeris
ana ʒ iiij. pody xiloaloes ana ʒ j. mastice ʒ iiij. tritis bene dosis
mane ʒ ij cum aqua lactis acedi exbutirati et in sero ʒ ij cum
sirupo pomorum et ghiator et cibetur cum gallinulis fixis cum aceto
et modico cimoni et coriandro aut cū suco mente et ghiator et
coctis cum menta et agresta et modico apio et sugat citoniū et po
mū mizinum /

v talem sirupo z xiloaloes isto ℞ aque sudoris rosis vnc. ii. ponatur
in olla cum xiloaloes · z sic · ana · ʒ · iii · fructis z despita cariofolis
et mastice mice inuistati · ana · ʒ · ii tu ligari debent in panno raro leuiter
z poni in olla z coomperiri bene z coquantur omnia donec deficiat per tria
et inuistantur cum eis zuccari albis vnc. ii · z coquitur et dum fiant admodum
iuleb · et inuistatur inde postea drach. · i · inuisti dosis quotidie · ʒ · i · et
cibetur cum pane bono et perdice frixa cum aceto z eius modi vtatur pis
sulis z pondijs z masticatione masticis z xiloaloes humectati et
vtatur exercitio et balneatoe ante cibum ·/

I tempus est autumpnale laxetur ti natura ipsius et si estiui vomat z
vtatur eufarbico aloe et purgato stomacho vtatur trociscis rosis
cum spodio z sirupo acetoso simplici vel sirupo granatorum z cibetur cum gal
licutis carnis cum agresta z vtatur toto eo quod diximus in cura male complexi
onis excaliditate ·/

p Ost purgationem vtatur trociscis rosis in · ʒ · p · mastice z xiloaloes
tritis bene ana drach. · i · cum · ʒ · v · zuccari rosis z potu aque rosis
in quo coquitur anisum et semen api et si totus stomachus infunde
deripi humore vtatur pillis aureis et pillis aloe z trociscis stelle
· ʒ · s · cum sirupo pomorum aromatico et ellectuario cuconino laxatiuo
et cibetur cum gallicutis vel perdice modice frixis vel iure spideborg ·/

p Ost euacuationem euitet illud quod generat melancoliam lentes z carnes
vaccinas z hircinas z similium et vtatur electuario letificante vel
sirupo laborantum guesnes z bibat drach. casei cum dragea ℞ polipodij
eupicti ana · ʒ · iii · mirabollanorum kebulinorum z nigrorum ana · ʒ · iii ·
salis · petral · et lazuli · ana · ʒ · i · dosis · ʒ · ii · z s cum vnc. · s · aque casei
qualibet die z postea augeatur usque ad · ʒ · iii · z vnc. z vnc. · i · aque
casei hoc fiat per dies · v ·/

De eo quod multiplicatur ī eo de morbis stomachi

·xxxiiii· Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salubre vel timor	Causa	Signum
Colera i. fluxus ventris cum vomitu	Frigida	Senilis	Autumpnale	Occidentali	Timorosum	Ex corrupcione cibi ex multitudine eius vel ex mala qualitate ipsius	Lamentacio sitis, nausea deinde ventris fluxus vel vomitus
Diarria	Calida	Senectuti	Estiuum	Occidentalis	Timorosa	Ex mala dieta vel repletione venarum vel humore salso vel acuto vel alio simili	Salsedo oris et punctio stomachi si est ex acuto vel mala dieta interrogatio fiat de quo
Lienteria	Frigida	Iuuenilis	Autumpnale	Occidentalis	Timorosa si; nō ē incurata	Ex mala complexione stomachi et similiter debilitante retentione vel expulsivis inducentibus expulsionem	Sitis et pustule in ore et in lingua si est ex caliditatibus et si est ex frigida aqua erit pauca sitis
Nausea cum vomitu	Frigida et calida	Senectuti	Autumpno et estiuo	Occidentalis	Timorosa	Ex multo cibo et mala qualitate eius vel ex humore pungitivo vel grosso inducente vomitum	De dieta precedenti vel subtilitate humoris eiusdem per vomitum si est ex aliquo humore
Singultus ex evacuatione	Sicca	Senilis	Autumpnale	Occidentali	Timorosus	Ex defectu cibi vel ex evacuatione stomachi	De re precedenti eius
Singultus ex repletione	Humida	Senes et pueris	Hyemale	Occidentalis	Salubris	Ex refectu cibi multi grauantis superfluitatis grossis vel defectu exercitii	Ex cibo multo precedente vel ex parvo exercicio vel balneo
Ventositas et inflatio stomachi et eructuatio	Frigida	Senilis	Autumpnale	Occidentalis	Non timorosa	Ex debilitate in bona digestione vel a cibo [illegible]	Si est ex debilitate caliditate et bona digestione et prolongatur mora eius et si est ex cibo grauati in stomacho non prolongatur
Appetitus cibi cum corruptione et appetitus canina	Frigida	Senilis	Estiuum	Occidentalis	Timorosus	Ex debilitate stomachi in digestione	Horribilis eructuacio et fumosa ex precedenti cibo

Euacuacio	Cura regalis	Cura leuis iuuenis	
Cum vomitu aq[ue] calide et oleo amigd[alarum]	Cum sirupo aceto mino stilicz riba si est intensus vomitus /	Infundatur in aqua frigida et dormiat	Debet emplari
Nulla fiat	Cum rob citonino et reuticistis spodii constipatiuis	Riba cum nucleis passulaz bito armeno et cibo cum sumac	Si est expecte crisis
Nulla fiat	Cum electuario corticis et sumac	Cum corallo et balaustia et rosis.	Si est humiditas
Cum vomitu si est ex cibo vel ex humore	Cum julep et sirupo agreste	Cum suco granati muzi	Si est nausea.
Nulla fiat	Cum aqua rosarum muscilagine psillii et oleo amigd[alarum] et Julep.	Cum aqua citrulorum et cucumeris arabici et cum julep	Bibat deptisana
Cum vomitu cum aq[ua] calida et sirupo acetoso vel aq[ua] aneti et indicis expresse	Cum .z.f. ciceris stelle et cum julep et sapa bene cocta	Cum sternutatione cum licino immisso naribus	Post vomitum
Cum exercitio et balneo ante cibum	Cum electuario de aloes origani vel mentastrio	Emplastretur stomachus cum sale et cimino et panico calefacto cum igne	Debet sumere
Cum vomitu cum oximelle et aq[ua] calida.	Cum diversitate stomachi cum cibo citoniorum pomorum et pirorum	In tempore estiuo infundatur in aqua frigida. /	Si vomat.

Cura communis

Debet emplastrari venter cum mirto et citonio oleo ros. et lino armenia
et odoret bonos odores ut zandalum aquam rosis et camforam et fluxus
ventris sit intensus vel vomitus dum accidit sincopis roretur facies
cum aqua frigida vel cum aqua rosis et ligentur musculi brachiorum et tibiarum
fricentur pedes et mitigata sincopi utatur citonio et pomis et cibetur cum
pane infuso in sapa bene cocta vel in aqua pomorum cum bistoto vel in ure
bistarde vel galliculi zirbeg cum bistoto confecto cum sumac vel cum cocto
cum berberis mixto cum particulis citonii et pomorum. Et si est cum caliditate
utatur ptisana cum aqua sumach et infrigidetur stomachus cum sandalis
aqua rosis. Et si vomitus est flaticus utatur sirupo pomorum aromatico

Si est extra crisis nisi sit intensa non incidatur. Si autem incidatur cum sirupo
pomorum et cibetur cum cibo berbis et si non est colica fluens ad stoma-
chum utatur trociscis spodii et ros. et micis granati et morus siccatis acidis
et fiat dragea. Recipe granorum granatorum torrefactorum ℨ x granorum mirti et berbis
torrefactorum ana ℨ iii sumac et farris gosteire et nabt et pomorum ana
ℨ ii coriandri sicci infusi in aceto torrefacti et corim marim et napti ana
ℨ ii et ß mororum siccorum seminis acetose fructus rubi ana ℨ ii rosarum ℨ i
ℨ i et ß spodii ℨ i teratur non bene et in potu dentur ei ℨ iii mane et sero
et in medio diei cum rob mirti. Et si fluxus est flaticus utatur dragea
mesuhaca cum sirupo pomorum aromatico.

Si est humiditas viscosa utitur fiat dragea. Recipe kilanstie granorum mirti sumac
carui, ypoquistidos ana ℨ i galle torrefacte et extincte in aceto co-
pularum granati acidi seminis acetose corim napti mirobalanorum passularum
glandium ana ℨ ii cimini carmeni infusi in aceto et torrefacti ℨ iii ma-
sticis xiloaloes ana ℨ i et ß teratur dosis ℨ ii cum rob mirtino vel
utatur trociscis papaveris cum sirupo pomorum aromatico et cibetur cum bistardi
et perdice cum aceto in quo infundatur berberis impletis desemine granatorum
coriandro et apio vel cum bistardi cum nucleis passularum granis mirtinis
et cinamomo. Et si fiunt ulcera in stomacho utatur trociscis spodii
retentiuis et rob citonino et mirtino et aqua ordei cocta cum citonio et
mirti granis granis cinimi cribrito et unto crispino et cibetur cum riso
cocto cum oleo ros. et bis cocto trito frixo cum oleo amigdalarum et utatur
farre golbero citonio et menta.

Si est nausea ex multo cibo vomat cum oximelle et aqua calida et post
vomitum sumat de sirupo granatorum facto cum menta attenuetur dieta. Et
si est ex causa crisis permittatur nisi sit intensus vomitus et si est colica
sumat de sirupo pomorum simplici et sirupo citonino confecto cum menta
vel de aqua citonii muzi vel de aqua tamarindi ana ℨ et in eis coquatur
menta et coletur et muscatum cum spodio et cibetur cum farre ordei
etiam nune vel bistoto cum succo pomorum hoc fiat bis vel ter. Si illud non sufficiat
unimus et si debilitatur cibetur cum aqua carnium facta de pectore gal-
linarum cum bistoto et succo citonii et pomorum et utatur dragea. Recipe granorum granati
et granorum berbis ana ℨ v rosarum sumac spodii corticis fisticorum exteriorum
ana ℨ ii carabe xiloaloes ana ℨ i et ß dosis ℨ ii cum sirupo pomorum
quod nisi cesset vomitus ligentur brachia et supponantur ventose infra
umbilicum vel coxis et fiat ad mitigandum vomitum colicum. Recipe berbis spodii
et marmathum corticis fisticorum exteriores et mectam sicca xiloaloes
et camfora granum granati dosis ℨ m i cum aqua tamarindi dissoluti
et aqua rosis imposita in vase figuli novo fumigato cum xiloaloes et
camfora et si vomitus est flaticus utatur aqua pomorum et citonii et
sapa cocta cum menta et mecicepto bis mixta cum xiloaloes et mastice et cardi-
momo et zinziberis.

ibat de ptisana infrigidata cu[m] vino mixta cum oleo amigd[alarum] et
empletur stomachus cum cerotto confecto de aqua citrulorum
et cucurbite et semine et farina ordei et malva visco et oleo violis et
bibat de aqua portulace cum sirupo et oleo violis vel de aqua cucurbite
et oleo violis

ost vomitum utatur dragea confecta de cimino carvi anisi
semine apii aniso ana dosis ani cum succo menthe et sapa bene
cocta et si singultus est et colera rubea sumat post vomitum de
pulte confecto de amido et zuccar[o] et oleo amigd[alarum]

ebet sumere de dragea co[n]fecta de anisi semine apii et feniculo
ana ʒ.i. semine nasturcii zingiber et thuris ana ʒ.i. mentastro
montano nepite ana ʒ.i. et s[emis] cum sapa bene cocta vel sirupo mell[is]
et si dissolvatur utatur metridato et electuariis calidis et si nau[sea]
est levis utat[ur] semine nasturtii correcto et cimino carvi in sapa
macerato et correcto et siccato et si multiplicat[ur] et continuatur vomitus innat[ur]
et post eum sumat de zingibere condito et dyapeni et si minorat[ur]
masticet de cimino et thure

i vomat de leni sit vomitus post vomitum utatur electuariis laxa
tivis cum aqua calida et oleo amigd[alarum] dulcium et dyacimino et utat[ur]
fame et infundatur corpus eius cu[m] aqua frigida si tempus est estivu[m]
et minoret[ur] cibus vel utatur longo exercitio moderato et balneo ante
cibum et fricetur stomachus et epithima fiat sup[er] eum cum aqua
tepida et empletur cum panis et ungatur venter cum oleo a
migd[alarum]

De eo q' multiplicat ieo d' morbis intestinor

xxxv. nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salubre vel timor	Causa	Signum
Tenasmon	Sicca	Senectus	Autumpnale	Frigida	Timosum si forte sit ulcus	Ex frigida humiditate acuta pungente intestinum rectum vel ex apate vel stercore sicco in testinis gelibus	Motus in intestino recto provocans egestum et non egit et humiditas glandosa mixta cum sanguine modico
Dissinteria	Calida	Senectus	Autumpnale	Frigida	Timosa si pre sit cum ea sit lepra et excitant	Ex precedenti tenasmoni vel dyarria vel humore salso vel colico in intestinis	Exitus humiditatis fluitive cum rasura egitiume et dolor sub umbilico et tormentis eius
Dissinteria epatis	Calida	Iuvenis	Yemale	Occidentalis	Timosa si sanguis mereat	Ex multo sanguine super epar crepanto motu vel ex incisione mediante magno vel ex debilitate epatis mutatione cibi	Si est cum multo sanguine subito emitti et non deficiet appetitus et si ex debilitate debilitabitur et appetitus redit vel locio carnis.
Colica	Calida	Iuvenis	Yemale	Occidentalis	Timosa si forte tibi dolor eorum	Ex flatu grosso obtento in intestinis colon vel ex ventositate grossa et frigida	Dolor mortis ut perforato eructuatio acida et constipatio nature.
Yleos	Frigida	Senectus	Autumpnale	Septentrional	Timosum si vomit stercus	Ex apate in testino gracili vel opilatione stercoris sicci vel flatu fistoso defectu cibi vel medicine mortali.	Si est ex apate vel stercore sicco extensio erit et opilatio et exalus dolor perforatiuus
Lumbrici et vermes cucurbitini	Humida	Adolescens	Autumpnale	Humida	Salubres nisi multiplicent et	Ex humiditate flatica putrefacta in intestinis	Exitus prior ipsorum egestione cum putrefactione etiam quia sub umbilicorum cum torsione penes cibum
Torcio	Frigida	Iuvenis	Autumpnale	Occidental	Timosa si fortificat et	Ex colica pungente intestinum vel flatu vel stercore condenso vel ventositate.	Si est ex ventositate dolor transmutabitur
Emorroyde caliy et zani	Calida	Senectus	Autumpnale	Meridionalis	Salubres	Ex multa gravatione sanguinis melancolici in epate	Nodositas anguinatum super orificia venarum am sile nunc cuidam.

Euacuatio	Cura regalis	Cura leuius iuuenibus	
Cum medulla cassie fistule et electuario acetoso et scamonea si est ex stiptico cito	Cum psillio oleo violis et mirribus spidebege vnctuosis	Et inuncta aqua tepida supra inferiora ventris et vngatur cum oleo violis.	Plures viderunt
Nulla fiat	Cum cito uno et piris et bibet cum rizo cum lacte et panico et bistardi et sumat et berberis.	Cum vitello oui elixo in aceto vel pulte rizi ebulito cum sepo capono	Fetum ei inpuro.
Nulla fiat	Cum ros conditor cum trociscis spodij constipatiuis	Cum berberis et luto sigillato	Debet confortari
Cum .xx. ʒ. medulle cassie fistule et ʒ. xv mellis ros ebulitis cum ʒ. ij feniculis et minuitur cum ierapigra	Cum dyaticomon laxatiuo.	Calefiant inferiora ventris cum sale calefacto	Dedeat magna
Cum inmitatoe si est ex capite et cum pillulis fetidis si est ex stiptico et sicco inclusio	Cum tiriaca farot	Cum aqua ebulita cum aniso et semine apij et feniculorum et sapa bene cocta	Si est ex stiptico
Cum abrotano absinthio ysopo vel cabil et lupinis mixtis cum melle	Cum mirre yndiana et suco conditi dulcis et elimori et coriandro sicco	Cum radice syna pe et menta.	Curentur cum medicinis
Cum iera pigra et aqua calida et clistere si est ex sterore inclusio.	Cum semine nasturcij torresto vel siru po pomorum	Cum gumis conditi et semine nasturcij torresto	Si est ex fleba etenim
Cum vomitu si sit intensius exitus sanguinis	Cum pillulis et luto capono et trociscis cum karabe et sirupo pomorum per exitum eorum sanguinis.	Supersparguntur ei cinis vncis cipressy	Si emorroyde sunt

linces viderunt in tenasmo emitti sterius sicut cum rasura et estimantes illud esse fluxum ventris curaverunt eum cum constipatis et periculosa sunt cura ipsorum et distinguitur inter ea quia in fluxu ventris erit egestio et rasura absque sterore erit in tenasmon Et si tenasmon erit ex humore pungente curetur cum psillio et oleo violis, Et si est ex fluxu calido cum dragea lini et siruppo mirte et semine corini ciarofolati torrefacto, Et si est cum humiditate viscosa cum dragea nasturcii .i. ʒ. ii. seminis nasturcii et seminis apii. cum aqua calida et abetur cum iure ciceris cum pullis columbinis et utatur suppositoriis cum filo cocto cum opio et thure et croco. Et si est ex sterore sicco incluso utitur eo quod dixi vel cruciatus violis cum zuccaro et fiat suppositorium factum de bamac malvavisco et pulpa colloquintide et zuccaro russo et cibetur cum iure spideberg dignatis vel de blictis coctis cum polipodio

etur ei in principio de dragea lini vel cruciatus balaustie vel dactili curatum vel cortilli cum siruppo mirti vel rob citonio cum plantagine et aqua portulate et si est sine febre detur ei de lacte calefacto, cum lapide vel ferro calefacto, cum bistoto aromatico Et si est cum febre detur ei de pastis spodii constipativis cum rob citonino deinde de aqua farris ordei cum luto et gummi deinde phorcam detur ei ʒ. iii. de dragea confecta de psillio et semine mentastri et semine ozimi ciarofolati torrefactis in luto cyprino et armeno et amido et spodio et rosis, et carabe cum rob citonino et mirtino et utatur pulte confecta de bistoto aromatico golbera et amigdalis torrefactis et oleo amigdalarum et oleo rosarum et ieiuno stomacho comedat de citonio pomo et castaneis gobbera et triosso et nabo et ponantur in aqua sua potus spodium rosis gummi et lutum, evitatis rebus salsis et acidis et acutis et dissoriacio est in intestinis inferioribus clistericetur cum aqua plantaginis et portulace in rotulis .f. positis in eo vitello ovi elixo et aceto et luto cipno gummi arabico acacia sangue draconis et suco barbe hircine et cerusa plumbina ana ʒ. i. tritis omnibus de duobus vitellis ovorum in mortario et si putridis emittit saniem tunc clistericetur cum clisteribus fortibus in desiccatione et si emittitur de intestino recto fiat suppositorium filii confectum de rizo pro. cerici usti acacia balaustia cerusa plumbina sangue draconis, suco barbe hirce et opio egipciano distemperatis cum suco mirti et plantaginis.

ebet confortari epar deinde curari dissinteria cum dragea confectis de berberis et mucileis dactili in matura ana ʒ. iii. rosarum vi. sandali spodii gummi arabico amido ana ʒ. ii. semine acetose ʒ. iii. tritis omnibus dosis ʒ. ii. cum rob. citonino et pomorum unzorum vel rob ribes et utatur mediis faciendibus contra debilitatem epatis ex caliditate et empletur epar cum emplastro facto de sandalis rosarum ana ʒ. vi. sumac balaustia ana iii. luto romano suco barbe hircine ana ʒ. ii. tritis omnibus et distemperatis cum aqua plantaginis aqua rosarum aqua ligaturorum vitis et emplastrum fiat cum eis super pannum lini subtilem et mittetur cum calesit et desiccatur.

edeat in aqua in qua coquitur camomilla coronaria arthemesia cum cicere in paratoris et post eodum laxetur natura cum clisteri confecto de mentastro albo iunibus sebesten passulis cicere in paratoris camamilla corona regia aneto blitis violis. ninufar, malvavisco et furfure ligatis in panno et ebullitis omnibus tunc fiat cum rotulis .f. ipsius aque

posito in eo adipe gallinarum anatum elmori ana ʒ. j. zuccaro rufo ʒ. xv. ban-
rac ʒ. ß tritis in mortario tepide aut fiat suppositorium vel zuccarum mal-
namisti bauracis ana pulte colloquintide p. ß scamonee p. quarta . j . terantur
et distemperentur cum zuccaro liquefacto quod si non sit conferat stercus lupinum in
ventum super spinas illiniatur super umbilicum aut ligetur super coxam aut
de eo bibat dragma j. cum aniso cimino et semine feniculorum et aloe diste
paratis cum melle Et si est ex ventositate fiat collesitus cum aqua calida
et sale et laxetur natura cum pillulis fetidis et clistere detur cum urina
gallorum spideberg cum ciceribus cimino cocto et polipodio per solucione
non debet bibi sola sed mixta cum zuccaro et melle.
[S]i est ex stercore congregato laxetur natura cum medicinis laxativis predictis
[S]i ex medicamine mortifero curetur cum tyriaca et metridato Et si
ex caliditate siruponibus infrigidetur cum iuribus virtuosis carnium curetur
in scipho in eis pane trito si licet detur ei de oleo amigdalarum et mucillagine et laborans
colica non debet uti stricto regimine in initio per correctorem morbi nisi gra-
ditum atque unctuentum bonum cum natis rebus grossis detur et spideberg et zirbeg
et utatur semine sipone zuccari et premdiarum Et si est ex caliditate sumat
de mica panis bruni cum iuleb oleo amigdalarum et gallicrello zirbeg et offis
sub gallinis pinguibus et utatur sipone prunorum infusorum in sirupo viol
zuccaro rosarum et aqua calida.
[V]ermentur cum medicinis interficientibus ipsa alia et emittentibus ea i-
quibus amaritudo et abstersio sicut in lupinis abrotano arthemesia
mentastro et similibus et si dentur simul et composite vel singulariter ʒ. iij. cum melle
et aqua tepida emittentur ipsa animalia ut plus generant generantur lum-
brici leuis carnis leuis vel crude lactuce et lactis recentis et similium
[S]i est ex sua retenta fiat cum eo quod dixi de laxativis et si est cum solutione
ventris fiat cum eo quod dixi de dragea nastricii Et si est ex ventosi-
tate grossa fiat cum semine apii. anisi et feniculorum ameos origano pro
tritis bene dosis ij ʒ. cum sapa bene cocta Et si est ex colera rubea
fiat cum psillio semine portulace rozimi cariofolati medulla seminis
citrullorum et cucurbite ana spodio semine plantaginis ana p. ß de
omnibus preter psillium et tostis cum oleo rosarum dosis ʒ. ij. cum aqua in qua
infunditur berberis et cum sirupo ribes.
[E]morroyde sunt certe apprian cum illinitorio facta de pane porcino et kalkydion
et mitigetur dolor ipsarum cum sepe lini veteri et empleatur cum emplastro confecto
de camamilla et corona regia foliis feniculi coctis et tritis cum vitello ovi
et si sit cum caliditate misceantur cum lentibus excoriatis et oleo violis.
Dum aut fiat emplastrum cum alio trito et decocto cum semine lini et cum eo fiat
uncto tepide quod non confert et iterum eas incide cum medicamine illiniantur cum
calce viva et kalkydion deinde cum vino deinde suffumigant ei cortices
colloquintide vel lupinorum combusti deinde illiniantur cum unguento cerusse aut cum
albugine ovorum et oleo rosis. quod non confert incidatur cum filo quod ligentur et rapa
calidum oppletur cum foliis malvavisci et viole siccis et lenticula excoriata
coctis cum aqua mixtis cum oleo rosarum. oleo violis et vitello et albugine ovi et
fissura curetur cum unguento cerusse et albugine ovi camfora et unguento
basilicon et sedeat in aqua cucumeri et suffumigatur eis pulvis nucis cipressi
mirti sicci acacie. sumi barbe hircine galle recentis serico rosarum et sumac.
Et si cum hoc est apta fiat cum lentibus excoriatis corticibus granatorum cum
pulvis glandium et nuce cipressi coctis cum aqua mirti et tritis cum oleo
rosato.

D'eo q multiplicatur ieo quod accidit

.xxxvi. Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salus vel timor	Causa	Signum
Caliditas epatis	Calida	Iuuenibus	Estiui	Calida	Timorosa	Ex usu rerum calidarum in obmia et in cibo	Defectus appetitus et ibi multa sitis rubedo et citrina urina et vomitus et fluctus colerici.
Frigiditas epatis	Frigida	Senescentibus	Autumpnale	Occidentalis	Timorosa si est intensa	Ex usu rerum frigidarum in obmia et in cibo.	Multus appetitus absque febre ipsius exitus egestionis paulatim paulatim tempore et accidit febris et fiat fetens ut fex sanguinis et colera corr. ut flata crudi
Humiditas epatis	Humida	Senibus	Vernale	Occidentalis	Timorosa si est intensa	Ex usu rerum humidarum in obmia vel in cibo	Multa urina et subtilis et pauca sitis.
Siccitas epatis	Sicca	Iuuenibus	Estiui tantum	Septentrionalis	Timorosa	Ex modico cibo vel ex usu rerum siccarum	Aridum corpus pauca urina et grossa et sitis
Apostema calidum in epate	Calida	Iuuenibus	Vernalis	Calida	Timorosum	Ex colera rubea vel sanguine	Dolor sub ypocundrio ad furculam tendens cum febre et sitis et grossities loci et tussis sicca
Apostema frigidum in epate	Frigida	Senescentibus	Autumpnale	Occidentalis	Timorosum	Ex flate vel colera nigra	Gravedo lateris superioris tussis levis absque febre et siti cum grossitie et duricia si est melancolicum vel flegmaticum
Apostema putridum in epate	Calida	Iuuenibus	Estiui	Calida	Timorosum	Ex apostemate precedenti	Mitigacio febris et rigoris excessus quartanae(?) et fames et calor(?) post ipsius exitum in egestione
Opilaciones in epate	Frigida	Senescentibus	Autumpnale	Occidentalis	Timorosi	Ex flate vel humore grosso	Malus color faciei gravedo extensio in latere dextro sub ypocundrio.

meo d' morbis epatis

Euacuatio	Cura regalis	Cura leuius iuuat	
Cum minutione basilice manus dextre.	Cum exdastis cum sorbe et aqua cucumeris arabici et iuleb.	Cum ptisana et zuccaro.	Emplastretur.
Cum pillulis aloe si natura est constipata.	Cum sirupo acetoso scimim et diapiperon.	Cum quiestione apparimente et passula et cum nucleis masticatis bene.	Debent dari
Cum provocantibus urinam.	Cum bistardis et gallinellis gabaliis frixis cum aceto et elmori carvi et cinamomo	Cum fame et balneo aque salse et ablutione in arena.	Debet patiens
Nulla fiat	Cum iuleb et sirupo inimbar et gallinellis cucurbita et spinachis	Cum lacte recenti et piscibus bonis et pulte farine sile zuccaro et olei amigd.	Debet bibere
Cum minutione basilice manus dextre	Cum ptisana et zuccaro et sirupo acetoso simplici	Cum ptisana.	Vinum vitatur
Cum polipodio spina alba policaria et pissulis et reubarbaro.	Cum sirupo et xiloaloes et bistarda frixa	Cum maduratione mente apii et ruta	Curetur cum trocisc
Cum atractione materie adversam	Cum pulte mice panis albi olei amigd. et zuccari	Cum ptisana.	Emplastretur
Cum declaratione epithimi est in epatis rotunditate	Cibetur cum nucibus cicer et amigd. et cinamomo	Cum aqua endivie cocta cum feniculo rapio colata cum sirupo acetoso.	Dissit in gibbo epatis

e inplastretur epar cum sandalis et aqua endiuie . lactuce portulace
spinne rirasine cucurbite olō roß et cera alba trociscis spodij
cum sirupo acetoso et aqua endiuie et bibat de aqua solat. cum dragan
confecta de mirabolanis citrinis lacca loga rosis et spodio ana . ʒ . x .
cinamomo . ʒ . iij . anisio . ʒ . ij . tritis omnibus . dosis . ʒ . iij . cū zuccar
et cibetur cum gallicenlo zirbegs et pugat de gnatis et pomis et simat de
piscibus solibegs et si est cum febre utatur cibis cum agresta Et si
cum tussi utatur piscis cum agresta et spinacijs et cucurbita Et si na
est leuis utatur trociscis spodij constipatiuis cum sirupo mirtino ri
bes et citomino et olō facto cum simac

d ebent dari trocisci regis cum oximelle et zinghibere condito et
emplectur epar cum cippo squinnanto costo et spica aloe absintio
camamilla et corona regia distemperatis cum olō costi aut c sara
bene cocta cibetur cum bistardi cum iure ciceris cimino aneto
et cinamomo aut frixa uerata cū sepa bene cocta uel cū pane
infuso in sepa bene cocta et epar lupi siccatum tritū si bibitur cū
reubarbaro iuuat contra dolores epatis frigidos et calidos et em
plastret epar ante cibū cum pano infuso in aqua in qua coquitur
spica et squinnantū et aqua maiorane

d ebet paciens euitare cibaria humectatiua ut pisces et lac et cibu
factum de dulci et zolō et chabi et felundhegs etiam mane post cibū
inducatur uncimentum valde et sustineat paciens famem et sitim
et utatur exercicio in locis arenosis et sitiis et natet in aqua salsa
et simat de istis trociscis ℞ rosis dragmas . ʒ . iij . berberis . ʒ . j . spice
bone asari siti . policarie siti absinthij ana . ʒ . j . seminis apij anisi
feniculorum squinnanti ana . ʒ . s . croci drame . s . terantur omnia et de eis
fiant trocisci et fiat dosis cum aqua apij et emplectur epar cū
aloe et storace rapuo . et sale cito cum aceto et aqua apij et lauetur
cum aqua in qua coquitur camamilla et abrotanum .

d ebet bibere deptisana cum zuccar deinde de sirupo papaueris et qua
tuor bonorum et quatuor maiorum natiuorum Et cibetur cum extremitatibus edorum
et gallicenlis et spinacijs et stomaticon cum papaue humido et zuccaro
et amigdalis et mica panis et supponatur epati pannum infusum in aq rosarum
et aqua portulace et aqua spinnie et aqua rirasine cucurbite et olō
violis Et bibat de aqua cucumeris citrulli cum iuleb . et ingrediatur
balneum et sedeat in pila et in aqua in qua coquitur nenufar cū viol
et folijs lactuce et corticibus papaueris et ungatur cū olō violato .

b remiter vtatur in principio ptisana sirupo acetoso et suco granatorum
et leniatur venter cum medula cassie fistule et emplectur epar cum
suco coriandri recentis et aqua cucurbite rasure et aqua seminis sandali
rosis et camfora deinde misce cum eis camamillam malvavisco et ordeo
et si est in gibbo epatis curetur cum provocantibus vrinam et vtatur crocistis
berberis et sirupo acetoso et aqua endivie podagre lini et aqua solatri
Et si est in rotunditate epatis curetur cum laxativo ut endivia et
~~metule et mirabolanis kebulinis et crocistis spodii lenificativis cum si~~
~~rupo acetoso et cum aqua casei~~ medula cassie fistule oleo amigdalarum et
crocistis spodii lenificativis cum sirupo acetoso et cum aqua casei cum
medula cassie fistule et mirabolanis kebulinis ~~et crocistis spodii leni~~
~~ficativis~~ et citrinis ana ʒ x semine endivie podagre lini et semine
cucumeris et citrullorum ana ʒ ii reubarbari ʒ i dosis ʒ i cum rotulis
s. aque casei

c … vretur cum crocistis absinthii et crocistis regis et sirupo acetoso Et si e
molle emplectur cum semine lini et anisos et cordumom et aloe
et radice squinanti et spica et mastice bauriat armeno et sisto pini et
cera et oleo costi Et emitet lac et leguminis et si est melancolicum bibat
de decoctione ysopi Et si est cum caliditate vtatur aqua casei confecta
cum sirupo acetosa et emplectur epar cum fenugreco lini et cera alba
et adipe galline et violis siccis mastice et oleo violis

c … mpletur cum fenugreco et semine lini et semine mentastri et
cepa narcisi et aspalto radice malvavisci et oleo lolii et pulvere
mole radim camamilla corona regia et violis siccis et modica mastice
et storace columbino et bauriat cum oleo violis et cera et adtrahatur in
adipem vesice Et si non est cum febre cum decoctione ysopi et asari et
radicis apii et feniculorum Et si est cum febre cum semine melonum
cucumeris et cucurbite citrullorum ana ʒ v amido dragaganto gummi
arabico suco liquiritie ana ʒ i ß dosis mane ʒ iii cum sirupo
violis et cibetur cum iure pedum arietum spicebeg et cibo de spi
nachis blitis et malva cum oleo amigdalarum post emanationem famei Et
si est cum colatere renum bibat de papaverum cum sirupo inimbarum et cibetur
Et si est cum egestione cibetur cum pulte rizi et amidi

[… i sunt in gibbo epatis curentur cum provocantibus vrinam ut crocistis
absinthii et crocistis berberis cum sirupo acetoso et emitet res
dulces ipse confectas de amido et farina Et si in rotunditate epatis curentur
cum clisteribus laxativis et electuariis aperientibus opilationem et elegantur
ar romano et emplectur epar cum emplastro confecto de camamilla
et corona regia et arthemesia ana ʒ v semine apii et anisis
ana ʒ iii mastice spica bona asaro ana ʒ iii … et diaspermatis
cum aqua feniculorum et ponens ventositatem stomachi /

De eo quod multiplicatur in eo de ydropisi

·xxxvii· Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Casus vel timor	Causa	Signum
Ydropisis carnosa	Humida	Senilis	Yemale	Humida	[illegible]	Ex humiditate flacca et forti frigiditate epatis et humiditate corporis.	Aqua mollis in membris quam qui premit cum digito remanet concavitas tardiusque implentur facies et pedes.
Ydropisis asclites	Frigida humida	Senilis	Yemale	Humida	Timorosa	Ex forti frigiditate complexionis epatis et humiditate eius ex exterioribus frigidis vel aqua frigida.	Sonum dat venter percussus motu corporis ut uter plenus humiditate
Ydropisis tympanites	Cal. vel frig.	Senectus	Autumpnale	Meridionalis	Timor fortificatur	Ex frigiditate non multa epatis	Sonitus ventris est tamquam cum percutitur ut sonitus timpani
Ydropisis cum caliditate	Calida	Iuvenilis	Estivum	Meridionalis	Timorosum	Ex morbis acutis debilitatibus epatis cum calefactione ipsius et vinum non potest generare sanguinem	Sitis et rubedo urine et febris cum signis ydropisis precedentis
Ydropisis cum yctericia	Calida	Iuvenilis	Estivum	Calida	Timor [illegible] a caliditate	Ex opilatione cistis fellis vel debilitate vel caliditate epatis et calefit et non generat sanguinem.	Sitis cum rubedine urine et febris cum signis ydropisis precedentis
Yctericia nigra	Frigida	Senectus	Autumpnale	Occidentalis	Timor si intensus sit	Ex debilitate splenis in attractione melancolie aut opilatione eius	Nigredo corporis liuiditas albedinis oculorum grandedo splenis si est opilatione
Mala complexio calida in splene	Calida	Iuvenilis	Estivum	Calida	Salubris	Ex nimio usu rerum calidarum in omnia vel in cibo	Paucus appetitus cibi sitis multa vomitus melancolicus impossibile est quod splen debilitetur
Apostema calidum in splene	Frigida	Iuvenilis	Veris	Meridionalis	Salubris	Ex sanguine vel colera rubea	Caliditas tactus gravitas eius dolor grandedo extensio febris et sitis

z morbis fellis z splenis:

Euacuacio	Cu'a regalis	Cu'a leuis ireu'	
Cum medicinis p notantibus vrinas	Cum sirupo acetoso semnu' z bistarda sirxi maceto et mori z cinamomi	Cum fame z abulacoe et salsa cum aceto z cimori z sinapi	Emitet vrina abu
Cum ʒ i lanceole z ʒ i anisi in pulte mixtis	Cum dragma ʒ p olei lanceole cu' aqua casei	Complectur cu' sitoe caspio et arsemico citino distemperato cum oximelle	Curent' inp'u'
Cum cimino bemitat et folijs rute mixt' cum melle z supposi storiu' de eis sepe in die	Cum tiriaca fo tat masticatoe masticis et elec tuario narmasat	Cum masticacoe thuris	Emitetur totu
Cum suco solatri veu' z medula cassie fistule	Cum gallicenlis z bistarda zirbeg	Cum barainis limmis salicis	Breuit' fiat
Cum minucoe si est excaliditate	Cum iure pistu coctor' sebeg	Cum sirupo acetoso aqua eudiuie et aq' podagre lini	Si est tussis
Cum minucone saluatelle z decoc coue epitisy	Cum gallicenlis zirbeg	Cum excacio et fri cacone splenis.	Bibat decoq
Cum minucone ba silice z saluatelle manus dextre et decoccoe fructum	Cu' gallicenlis i aceto menta et apio modico	Cum aq' intibe ex guan z aqua ber beris	Iuuant conf
Cum minucone basilice vl saluatelle	Cum crocistis berberis z sirupo acetoso	Cum aqua eudiuie et solatri cum siru po acetoso.	Post minucones

Cura cōmunis

e uitet multum cibum humidum ut pisces lac butirum oleum sisamum et le
gumina etiam res dulces ut zuccarum et mel et omnia inmenta generaliter
minoret potum aque precipue innalis. Etiam euitet motum post cibum tamen
paciens debet uti exercicio ante cibum in sole calido et cibetur cum gallicul(is)
et cabasiis cum iure citeri aceto et galanga et sapa bene cocta in aqua
in qua decoquitur ruta apium et menta et bibat decoctionis berberis et croti
rey et dedragea confecta de semine apij anisio et semine feniculorum
succo policarie absinthio romano et spica bona ana ʒ. i. cinamomo
lacce ana ʒ. iij. radicem lilij ʒ. i. et ß. tritis omnibus dosis ʒ. ij. cum sapa bene
cocta et illiniatur venter cum toto corpore cum emplastro confecto cum camamilla
et corona regia et farina ordei et stercore caprino ana ʒ. x. aloe ra
dice lilij costo ana ʒ. v. mastice spica asaro ana ʒ. ij. tritis et dis
temperatis cum aceto et aqua apij et feniculorum.

c inventur in principio ut curatur febris deinde cum laxatiuo confecto de lacca
et xilobalsami et aqua bamacis in fusi in aceto die noctuque ana ʒ. ij.
anisio mastice ana ʒ. i. et ß. reubarbari succo absinthij succo policarie ra
dice lilij celestis ana ʒ. i. tritis cum aqua feniculorum et bibito cum aqua
calida et cibetur cum iure citeri fractorum et nisi possit sustinere laxatiua
empletur cum emplastro confecto de pulpa colloquintide radice eius camedrio
pidiano butirola scamonea origano et mirra clarra bdellio radice
lilij celestis stercore vaccarum pastenum ana ʒ. i. felle thaurino cucu
meris asinino stafisagria cardamomi amomo sigia liquida eu
forbio ana ʒ. i. et ß. bamacis russo sale petroleum ana ʒ. i. adipe
anserino et galline et vituli ana ʒ. i. cera lib. i. mixta cera cum adipe
et colata et mixta cum medicinis terantur cum eo et impletur venter
quod nisi conferat extrahatur aqua cum cannula et potest cotturam fieri
loco cannule super stomachum eius et super epar splenem et umbilicum
in quibus locis in parte cum ferro in parte cum ligno glandis

c uitet totum illud quod generat ventuositates et utatur pillulis confectis
de gerapigra in ʒ. ij. agarico sale indiano ana ʒ. i. sele apij
anisio ameos radice squinanti succo policarie laureola origano
pso semine feniculorum dauco semine rute asaro et spica tritis cum
oleo aneti

b venter fiat cura cum aqua casei confecta cum siruppo acetoso et
si est cum febre fiat in ʒ. x. mirabolanorum citrinorum et ʒ. ß. reubarbari
et si est sine febre utatur rotulis ij. camelorum lactis cum ʒ. i. olei
laureole Recipe lauri rotulis ß. et coquantur in rotulis x. aque donec
remaneat rotul(us) i. coletur et misceatur cum rotul(o) quarto i. olei amigdal(arum)
et bulliat donec deficiat aqua et remaneat oleum et de eo Recipe ʒ. i. et impleatur
cum sandalis rosis auella pudiana aloe stercore vaccino radice
cucumeris siluestris scilicet memirte camamilla corona regia malua
uisco farina ordei violis siccis et modico croco tritis cum eudiuie
aqua et cibetur cum gallicullo et succo limaci vel spinacijs frixis
cum aceto et elimori.

s i est tussis utatur balniatione et inunctione pistum coctorum sebesten
Et si est ex caliditate epatis utatur trociscis spodii lenitivis cum
siruppo endivie et podagre lini Et si est cum febre utatur post ptisana
maina spodio et granato musto cum cucumere arabito et ribo lentium
citrino et si non est cum febre utatur aqua caseri et empletur epar
cum sandalis et aqua rosis et canfora Et si est ex mutatione lin
morum ad coleram nigram utatur siruppo ros et siruppo acetoso et si
est ex morsu alicuius animalis bibat de mucillagine psillii aqua cucurbite
et aqua cucumeris, arabiti spodio et ptisana et maina et si est ex opi
latione utatur decoctione absinthii et siruppo eius et si est ex morsu
alicuius animalis bibat de mucillagine psillii et ribetur cum pistibus coctis
sebesten et fomententur oculi cum vapore eorum Et si corpus est salium
et in oculis est aliqua citrinitas utatur balneo et recipiat vapore aceti
fortis et colliriscetur oculus cum aqua rosis/

b ibat de aqua caseri cum hac dragea Rx mirabolanorum yndianorum
℥ ii epithimi agarici ana ℥ i salis petri aloe ana drammi
i dosis ℥ ii aut Rx passularum sine nucleis ℥ x rosarum siccarum ℥ v
cubebe ℥ iii infundantur in aqua calida nocte dieque dosis aque
rotulis si ieiunus stomachus ponam ebdomadam successive aut
sumat ℥ ii de lentibus excoriatis coctis bene cum aqua feniculorum
et coctis et urina alicuius pueri non perfecte etatis in potu ieiuno sto
Et si in splene est durities emplastretur cum eo ex dami sunius in
duritie splenis

l unant contra eam trocisci spodii lenitivi cum oximelle et bibat de aqua
caseri cum dragea confecta de mirabolanis rosis berberis ana ℥ v
spodio ℥ ii dosis ℥ ii et empletur splen cum foliis tamarisci tritis
cum farina ordei et aceto et panno filtri in fuso in aceto in quo in
funditur sursum/

p ost minuationem sumat de dragea confecta de ros berberis ana ℥ iii
radice lilii lacta inuncta spodio rensini radice capparis succo
policarie ana ℥ s cito drammi i dosis aut ℥ i cum siruppo acetoso
seminum et aqua frigida et empletur splen cum farina ordei mal
namisco radice granati silvestris ana ros sandalis ana p s ete
et distemperatis cum succo solatri et succo foliorum granatis et aceto

De eo quod multiplicatur ideo de morbis splenis

·xxxviii· Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salubris vel timor	Causa	Signum
Dolor apostema frigidum in splene	Frigida	Senescens	Autumpnale	Occidentalis	Timorosa si tempestiva	Ex superatione frigidorum vel ex melancolia in ea multa	liuiditas coloris corporis viriditas eius pauca sitis et aridum os
Apostema [illegible] in splene frigidum	Frigida	Senescens	Autumpnalis	Occidentalis	Salubre	Ex flegmate vel ex colera nigra	liuiditas coloris duricia, melancolia si ex flate molle erit, cum albedine coloris corporis
Lapides vel arena in renibus	Calida	Senilis	Autumpnale	Occidentalis	Timorosa si [illegible] in mictu	Ex caliditate desiccante humorem grossum in renibus et putrefactionibus ipsum	Exitus urine pumilati cum ardore et arena cum dolore flanci ventris et agez
Apostema durum in renibus	Calida	Iuvenilis	Veris	Meridionalis	Salubre	Ex flate aut colera nigra	ponderositas ventris absque dolore
Fluxus sanguinis	Frigida	Senescens	Autumpnalis	Occidentalis	Timorosa si sit intensus	Ex vulnere in vesica vel debilitate virtutis retentive vel [illegible] exteriori	Cognitum est
Minctus seminis	Calida	Iuvenilis	Veris	Calida	Timorosa si est intensus	Ex apate procedente in renibus et vesica	dolor ventris si est in renibus et [illegible]
Fluxus urine vel diarria	Calida	Iuvenilis	Veris	Calida	Timorosa si est intensus	Ex caliditate renum et forti attractione vesice	Fortis sitis absque febre et exitus urine assiduus absque ardore et alba urina erit
Apostema calidum in renibus.	Calida	Senescens	Vernale	Occidentalis	Timorosum	Ex sanguine vel colera rubea.	dolor ponderositas inflamatio ventris sitis febris [illegible] et vigilie vomitus colericus et difficilis minctus

Dyabetes

et vinum

Evacuatio	Cura regalis	Cura levius iuven.	
Cum decoctione epithimi	Cum granis pini fisticis pinidis et sirupo acetoso	Cum comestione blitorum et synapis cum elmori	Semino stomachi
Cum decoctione epithimi	Cum sirupo acetoso semini	Cum carta illinita cum sinapi distem(per)ata cum melle.	Dentur ei ectisa
Cum vomitu cum oximelle et pillulis nuistatis.	ponantur in cibo amigdali cinis storpionum et vitalium et in ignobili cibo cerebri ei.	Cum pulvere storpionum ustorum et granum prunorum	Emitet urtinta
Cum decoctione epithimi	Emplastretur cum dyachilon.	Ungitur locus cum medulla tibie vaccine et adipe galline et resina dissoluta in aqua calida.	Epuletur
Cum inunctione basilice	Cum crocisis ca(m)phore et aqua ros.	Cum amido luto armeno cum acasimat et portulace	Debet curari
Cum eo quod purgat stomachum ut crocistis cakeng et lacte asinino.	Cum gallicinulis spidelbegi vel pultes sile amido et zuccar et oli ros	Cum cibo malue et pomatiorum vel pisarum vel lenticum vel ovorum mollium	Utatur semis
Nulla fiat	Cum cibo desumac vel de berberis vel de agresta de edis vel acetibus et commestione pomorum pisitorum pirorum et citonium	Cum omnibus mollibus et rebus acetosis et balneatione aque frigide in estate	Bibat optisana
Cum inunctione basilice.	Cum ptisana et sirupo violis	Cum mucillagine psillii semine portulace et iuleb	Empletur cum

cumo stomacho empletur splen cum aceto in quo coquitur sursum cum ruta
ptridum. et si optima est laxatiō detur ei decocto in qua sit mirabolani
nigri fumus terre sutaa et spina alba policaria anisum semē feniculorum
cocta cum .iiii. rotulis. aque donec remaneant .ʒ. x. ipa aq̄ colata et
mixta cū turbit jera agarico ana .ʒ. s. tū bibat mane et tempestine
et cibetur cum pullis perdicum bistardis. cum aceto cinnomi cariti et
cinamomo cū pane bruno fermentato et bibat de sapa bene coctam
post cibum semper cum manducet degunis viridibus et granis pini ẽmitet
formitera leguminia et pastam coctam cum melle et frixam.

8 eretur ei cortici capparis cum syrupo acetoso. et de aqua calcis confecta
de sirupo acetoso. empletur cū emplastro confecto de fenugreco semine lini fa
rina ordei et fabarum corona regia. vsne. stercore omnino bauitur
et radice capparis et de sicubus nigris dissolutis in aceto et colatis
et si est exventositate detur ei dragaca dena sinitio infuso in aceto
nocte dieque et desiccato et trito et distemperato cum farina ordei et i
fornate bene cocto tū recipe ipmis masticis cacti .p. i. corticum radicum
capparis p. i. spice. p. s. dosis .ʒ. iii. cum sirupo acetoso.

c vitet nutrimenta grossa et utatur nutrimentis laudabilibus velocis di
gestionis ut gallinis et bistardis coctis spideberg cū pane bruno
cucumeris ginestione citrullorum et melonum et extrica ante cibum et cessione
facta in aqua ebulita cū camamilla corona regia maiorana folijs
maluauisci et capillis veneris et unctione cū oleo aneti et sumat nutrimentum
post superdonem seminis cucumeris citrullorum et cucurbite .ʒ. iii. seminis feni
culorum .ʒ. s. cum sirupo acetoso et aqua rosis. Etiam id quod frangit lapides
sic lapidem inductum et cinerem scorpionum. dosis .ʒ. s. cum aqua feiclorum
et origani haut et vitri ultra marini usti zingiberis ana .ʒ. ii. cineris
scorpionum .ʒ. ii. terantur omnia dosis .ʒ. s. cum iure ciceris nigrorum et
vngatur locus cum oleo scorpionum et calefiat cum surfure vel panico
vel aqua tepida quod nisi mitigetur attrahatur lapis cū ventosa posita su
per locum vacuum proximum loco lapidis et fugatur paulatim et tū sinintetur
ventosa usque ad uesicam donec perueniat lapis ad uesicam et regidiat uerectum
et si frangitur in aliquo loco in maiori parte sedeat in aqua ebulita cum
fenugreco semine lini malua et maluauisco et vngatur locus cum oleo violis
et oleo cocto cum fenugreco adipe anatis et pullorum columbinorum deinde
iterum sumatur medicamen frangens lapidem.

c pulletur cum semine lini et fenugreco ana .ʒ. v. semine maluauisci malue
aneti et camamille ana .iiii. armoniaco vsto gummi vidis ana .ʒ. iii.
dissolutis illis que dissoluenda sunt et tritis alijs et distemperatis et aq̄ calida
et si est cum aliqua caliditate cinteretur gummi et utatur semine cucumeris
citrullorum cucurbite seminis maluauisci et malua ana dosis .ʒ. iii. cum
sirupo violis aut iulebs et cibetur cum iure granatorum coctorum spideberg
cum oleo amigdalorum dulcium.

d ebet euacuari cum cura sperati sanguis et vtatur trociscis confectis de semine
portulace cucumeris et citrulorum ana ʒ v amido dragaganto
ana ʒ iiii caffure am i acacia succo cipno ʒ ana ʒ ii tritis omnibus
bene et mixtis cum ʒ v psillii et distemperatis cum mucillagine psillii
dosis am i cum succo plantaginis aut succo lingue pastoris aut succo rubi
aut succo portulace et bibetur cum gallicullo cocto cum sumac aut cum berberis
aq' cum intestinis onorum mollibus posito in eis sumac etc.

v tatur seminis cucumeris citrulorum et semine lini ana ʒ iii amido et bolo
armeno ana ʒ ii papaveris ʒ iiii tritis omnibus bene dosis ʒ iii sy
rupo papaveris qui si mugat famem curetur cum trociscis papaveris lacte asi
nino et lacte femino et dosis ʒ ii dragge confecte de semine cucurbite citrolorum
cucumeris et melonum in medula ana ʒ iiii amido gummi arabico ana ʒ ii
et semine cafseng montani et maliter papavere albo et nigro ana ʒ iii
tritis omnibus dosis ʒ iii et si prolongatur morbus utatur trociscis
cafseng cum sirupo papaveris et lacte asinino et bibetur cum pisis albo
amigdali zuccar et papavere.

b ibat deptisana sirupo papaveris et succo granati et de trociscis spodii et tentinis
et succo pomorum ribes et citonii et ros mirtinis et mucillagine psillii iuleb
et trociscis camfore et si caliditas est fortior sumatur cum succo granatorum
et cibetur cum cibis vnctuosis multi nutrimenti ut est terebentina et
caseus recens piscis recens et pinguis et comedat dactillos et uvas passas
et radicem palme cucumeris et citrulos et impleatur renes cum sandalis
camfora psillio bolo armeno et balaustia tritis omnibus preter psillium
epithimetur cum aqua lactuce aqua rosis et bibat de his trociscis de
spodii seminis lactuce et portulace ana ʒ v seminis acetose coriandri
sicci rosarum boli armeni ana ʒ iii sandali albi balaustie et sumac
ana ʒ ii camfore ʒ s teruntur et distemperentur cum succo portulace et
de eis fiant trocisci dosis am i cum sirupo agreste aut succo granatorum
mazorum.

e mpleatur cum farina ordei malvavisco sandalis et sefief memitte et
radice granati silvestris et aqua endivie et tristure cucurbite et olo
violis aut cum pannis infusis in succo endivie succo semine et olo violis
et aqua rosarum et modico aceto et in principio diei sumat de medula seminis
cucumeris citrulorum melonum et cucurbite et portulace ana ʒ i cum iuleb
et aqua frigida deinde deptisana cum sirupo papaveris et violis deinde de
mucillagine psillii seie portulace citrulorum et melonum cum sirupo et
quando incipit digestio empleatur cum farina ordei malvavisco corona
regia fenugreco semine lini violis siccis cum decoctione sicut olo viol
et epithimetur super locum cum aqua calida in qua coquntur folia malva
visci viole et fenugrecum et quod emanat apa bibat de pillulis seminum
et sirupo papaveris et si prolongatur exitus sanici bibat de trociscis
cafseng cum sirupo violis et syrupo papaveris.

·xxxix· Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salubris vel timor·	Causa	Signū
Lapides i vesica	Calida z humida	Adolescens	Ver	Occidentalis	Timorosa sic cū difficult' mictu	Ex humore grosso pe trificato ex caliditate vesice	Arena egrediens cū vrina dolor vesice exulceratione eius
Apa in vesica	Calida	Iuuenilis	Estiuū	Meridionalis	Timorosa sic cū difficult' mictus	Ex sanguine aut colera vel ex causa exteriori	dolor vesice iflamationes eius difficultas mictus fortis constipacio nature ipsius
Ulcera i vesica	Calida	Iuuenilis	vernale	Calida	Timorosa si est cū difficult' mictus nocumentū	Ex precedenti apate vesice	Nigredo coloris febris difficultas mictus ardor eius fetor eius et vrina est similis furfuri
Difficultas mictus et ardor eius	Frigida	Senilis	yemale	Septentrionalis	Salubris	Ex debilitate vesice vel apate vel lapide vel humore grosso vel sanguine vel sanie vel humore acuto	Compressio vesice eius debilitas z signa apatis humore z exitus sanguinis z sanici si est causa
Exitus vrine nō voluntarie	Humida	Adolescens	yemale	Meridionalis	Salubris	Ex mollicie colli vesice z debilitate eius virtutis retentiue ex humiditate mollificante illud.	Exitus vrine nō voluntarius z possibile est q sit cū apate
Ruptura	Humida	Senilis	yemale	Meridionalis	Salubris	Ex humiditate vesica post cibū vel ex humore grosso et nitroso.	Si comprimitur cū digito absconditur recedendo reuertitur
Apa calidū in testiculis	Calida	Iuuenilis	Ver	Calida	Salubre	Ex sanguine vel colera rubea	Calliditas cor rubeo z caliditas tactus eorum
Apa ~~calidum~~ frigidum in testiculis·	Frigida·	Senes z senilis	Autump' z veris	Septentrionalis	Salubre	Ex flegmate aut colera nigra	Mollicies cor albedo coloris paucus dolor in flegmatico liuiditas z duricies in melancolico·

z testiculorum.

Evacuatio	Cura regalis	Cura localis in rem	
Cum decoctione laxativa	Cum vitro usto posito in amigd(alis) et zuccaro cum pasta frixis	Cum scorpionibus ustis.	Debet cantari
Cum minutione basilice	Emplastretur cum sandalis malva mixto farina ordei et rasura cucurbite recentis	Emplastretur cum aqua solatri aqua endivie oleo violis et modica cera	Si sit extensa
Cum medicinis purgantibus flame	Cum acestis papaveris et sirupo papaveris	Cum amidi .3. luti armeni amido spodio dragaganto et sirupo in iubebe	Cibetur cum pisis
Cum medicinis provocantibus urina	Cum papaveris et amigd(alis) excoriatis zuccaro et modico dragaganto	Cum aqua cucumeris arabici citrulli et iuleb.	Bibat de semine
Nulla fiat	Cum nabo et gummis pini glandibus et penidijs	Cum mencastro fluviali nasturcio aqua z .ij. deinde cum omnibus mollibus.	Debet uti
Nulla fiat	Emplastretur cum rosis p(ulvere) mirto balaustia corticibus glandinis farina fabarum distemperata cum aqua rosarum et aqua mirti	Emplastretur cum corticibus granati et galla et affodillo	Si accidit
Cum minutione basilice	Emplastretur cum farina fabarum lentium et ordei et vitello ovi et oleo rose	Emplastretur cum cuscuta infusa in farina ordei et aqua solatri et vitello ovi	Emitet carnes
Nulla fiat	Emplastretur cum farina ciceris cimino et sepo et sapa	Cum semine lini corona regia violis siccis et sepo caprino	Illiniatur

d ebet curari ut si sit in renibus cum minoratione nutrimenti et attenuatione
ipsius cavitatis nutrientis grossis et sumptis medicinis equalibus ut
lapide iudaico fricato sup lapidem molarem et vitro usto gumi p̄sico et
gumi arabico et scorpione usto dosis om̄ ʒ. i. et s. cum sirupo acetoso
et difficilis sit exitus ex ingressu lapidis in foramine vertri sz extrahatur
urina cum instro appellato catheter q̄ꝰ paciens sedeat sup scampnum et
epithima fiat sup pectinem cum aqua tepida et ungatur caput instri
cum olō violis et intromittatur in foramine vertri p̄ rectitudine dū tangat
radicem eius deinde duplicetur caput eius et eleventur ad sursum
ad ptem umbilici et si sentis q̄ pvenit ad locū vacuū extrahatur cannula
que in concavitate instri cum filo q̄ est in capite eius et urina emittetur
cum exitu cannule et extrahatur cum tenalibus quia urina emittetur
statim et si sit in ea aliqua distorsio imponatur et de sief albo cum opio
absq3 sarcocolla tū cū lacte femio et nisi iuvant medicine ad frangedū
lapidem nū scindatur in vesica et extrahatur /

S i sit extancia extiori in ineo fiat et ungatur locus cū olō viol et aq̄
tepida comprimatur vesica ad ptem vertri si urina retinetur. Et si est
extancia extiori emplastrum cum eo q̄ dixi in p̄rio deinde emplastrum cū fe
nugreco et semine lini et farina solij camomilla et foliis sectis dissipatis
cum adipe galline et decoctione ficum tepida et curatur de aqua ista et se
minis portulace seminis citrulor cucurbite cucumeris et melonis et seminis
malvavisci et malve ana p. i. dosis ʒ. iii. cum sirupo violis et iuleb
et si constipatur natura sumat de medula cassie fistule cum fiat decoctione
ex violis seminis malvavisci sebesten sirfuris simul decoquntur in aqua et
colentur et de ea bibat cum olō violis et medula ipsa aut clistere fiat
cum olō violis clinori et aqua blictarum

c ibetur cum piscis et spinatis coctis cum olō amigd et oms mollibus
et utatur medicamine isto R. g̃nor pini seminis cucumis amidi sets
apii ana ani. i. bulliat semen apii in rotulis. s. aque dum pvemat
ad ʒ. ii. et in eis distempentur medicine dosis ʒ. iii. cum sapa et utendū
est toto eo q̄ dixi in generatione lapidis

b ibat de semine melonū cucurbite citrulor et cucumeris excoriati ana
ʒ. i. psilly olei rosis ana ʒ. i. iuleb sirupo violis et aqua rose
ʒ. ii. tū fiant decis avellane que dantur semini cum iuleb et sedeat pa
ciens in aqua tepida et emplastretur vesica cum violis folijs solatro mal
navisco et malva tritis et mixtis cum farina ordei et oleo violis et tepefactis
et si est ex frigiditate sedeat paciens in aqua ebulita cū camomilla corona
regia et maiorana et ungatur pecten cum olō aneti aut oleo scorpionis
et bibat de aqua ebulita cum semine apii anisi et feniculorum et caueatur
q̄ nisi conferat curatur instro catheter ut p̄dictum est quia
valet 9 retentionem urine nisi ibi sit aliq̄ apa quia augebit morbum
tamen fiat penes fortem necessitatem cum temperie et unctione multi olei.

84

d ebet uti hoc medicamine ℞ glandis ʒ v. thimi mastic ʒ ii. gu cerusi silvestris ʒ iii. terantur dosis ʒ ii. cum sirupo pomorum aromatico
et iuvat in lecto iugentem hoc medicamen ℞ cyperi ʒ ii. nasturcii ʒ i.
mentastri ʒ i. terantur et distemperentur cum zucaro et de eo utatur penes
vomitum et postea sorbeat de ovis mollibus et ℞ epiglotum galli si vivit
et teritur et de eo bibitur drachma i. usque ad ʒ ii. cum aqua tepida conferet
iugenti in lecto tamen debet evitare res frigidas provocantes urinam
et utatur spidebeg cum aromatibus calidis et sinape.

i accidit ex humiditate curetur cum unguento et si sit corruptum si sit
stomacus eius difficilis erit templari post cum nuce cipressi cortice
granatorum et alumine sacco balanstia rosis et mirto tritis et distemperatis
cum gummi prunorum et glutine piscium mixto cum eis affodillo et evitet
repletionem unguenti motus fortis et unguentum quando ventositatem et utatur
electuario mentastri et bibetur cum pedice et gallitulo fixis.

c itet carnes et bibat de dulcibus cum sirupo iuleb et de aqua portulace
cum sirupo acetoso et cibetur cum piscis coctis spidebeg et sirupo
granatorum et emplastretur cum farina ordei et lenticulis et fabis et ensula
distemperatis cum aqua solatri et vitello ovi et oleo rosis et evitet
motum et ambulationem.

[illegible] iniatur cum melle cerusa et sapa templetur cum thure cimino et farina
fabarum et oleo sisami compressi et farina malvavisci et passulis cum aristoni
absque nucleo tritis et dissolutis in aqua et mixtis cum sepo caprino liquefacto
et ligetur cum capistro et cum cinere caulium semine lini tritis cum sepo
caprino.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis testi[culorum]

.xl. Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salubris vel timor	Causa	Signum
Congregatio aque in testiculis	Frigida	Adolescens	Yemale	Septentrionalis	Salubris	Ex congregatione humiditatis aquose et frigide in corpore testiculorum et siphac eorum.	Inflatio et extensio splendida albus color et sentitur aqua sub tactu
Ruptura et varices in testiculis	Humida	Senes et adolescentes	Yemale	Meridionalis	Timor si in timor et verum	Ex motu intenso rumpitur siphac et descendit intestinum cum humiditate viscosa	Sicut in precedente causa.
Vermitus et inflatio ue in testiculis	Calida	Senes	Autumpnalis	Occidentalis	Salubris	Ex flate falso vel sanguine colerico	Cognitum est
Defectio appetitus coitus	Frigida	Senes	Autumpnale	Occidentalis	Salubris	Ex pauco spermate ex evacuatione vel purgatione cibi vel complexione frigida et sicca	Habetur ex precedentibus causis
Intensus appetitus coitus absque spermatis	Calida	Iuvenibus	Veris	Orientalis	Salubris	Ex intensa caliditate vel humiditate	Cognitum est
Erectio veretri absque appetitu	Calida et humida	Iuvenibus	Veris	Orientalis	Salubris	Ex ventositate et caliditate existenti in corpore veretri vel ex vigitoste veicte adi exterius pulsantibus.	Pruriticatione si est ex ipso veretro et veretro sine rectitudine si est de venis
Fecticatio veretri	Calida	Iuvenibus	Estiui	Orientalis	Timor sit et in dysenteria	Ex ventositate inclusa in corpore veretri	Aqua calida erectio fortis et impossibile est quod accidat spasmus
Opilatio veretri	Humida	Senes et iuvenes	Autumpnale	Occidentalis	Timor sit si durat	Ex humore grosso vel ulcere vel sanguine.	Ardor urine difficultas exitus eius et illud quod emittitur de humore grosso vel sanie vel sanguine vel cortice ulceris

culorum et veretri.

Euacuatio	Cura regalis	Cura levis et vene[illegible]	
Cum exsiccatione aque non expellitur ab emplastris	Emplastretur cum tinc radicis caulium et sepo caprino vetusto	Emplastretur cum armoniaco et bdellio dissolutis in aceto	Emplastretur
Cum decoctione epithimi	Emplastretur ruptura cum trifolio et ypoquistidos et corpulegiendum balaustia et mirto si est ex humiditate	Emplastretur cum affodillis et cortice granati mastice amido et cimino	Si eminentia
Cum minutione et decoctione fructuum si est apostema calidum	Emplastretur cum lentibus coctis cum sal pol[illegible] tritis in aqua rosarum	Illinatur cum aloe et litargiro et bolo rosis et gummi et amigdalis et sene vrtte et ane cucurbite site si sperma ei	Si ibi apostema
Non fiat nisi sit ex flatica humiditate	Cum carminibus coctis spidebeg arietinis et citeris fractis grandibus	Cum pistibus assis cepis et formenterea	Si est expenatura
Cum minutione si competit	Cum lactucis lacte acido et cum gestione camfore	Cum cucumeribus citrulis et portulaca et lentibus coctis cum panico	Irritant illud
Cum vomitu et laxativis si est ibi materia	Cum lentibus coriandro et granatis granatorum	Cum rosis et balaustia et semine portulace	Debet eo uti
Animatur basilica si est cum apostemate	Cum cucurbita cocta et spinachis et succo granatorum	Cum cibo cocto cum agresta	Fiat illinitio
Animatur basilica si est ex pustulis	Cum aqua cucumeris citrulli et julep.	Cum mucillagine psillii vel aqua seminis portulace et julep.	Bibat de pilulis

c implet̄ cum hoc emplo̊ ex pipis liciar sani ⁊ mitri ana terant ⁊
et distemperent cum cera liquida cum olō oxifacino ⁊ emplet̄ ⁊ calce
pensa in aqua valde tamē aqua coletur ⁊ misceat cum olō lilino ⁊ terra
sigillata q n ꝯferant dormiat paciens ⁊ ponat sub sella ipius pluma
codius levis ⁊ sub pelle testiculoꝝ pannus lineo ⁊ sedeat in pte sinistra eius
et alius sapiens sedeat in pte dextra ⁊ attrahat versus ⁊ pertinue deinde
scindat pellem testiculoꝝ in medio per longū ppe pertinem ptitudines
et extrahatur aqua ⁊ supponant ei medicine consolidatiue

ſ i eminencia intestini est exruptura sifac non ē curā nisi cū fro
licet sit fallax valde aut cum cocturā Si eminencia carnosa potest
curari cum fro extendat omnia ad fri⁹ ⁊ scindat pellis testiculoꝝ et testi
culi expediant excepte sifac que est sup carnem et incidat tota caro
generata ibi pcinitum deinde curetur cum medicinis ꝯstringentibꝯ san
guinem et consolidatiuis et melius ē si cura fiet alio in primo quia
dubitatur emissio sanguinis mortifera cum dolore Si varices possunt
minui et extracto de eis sanguine in bona quātitate emplet̄ cum fenugreco
semine lini ⁊ malvavisco albo et sepo caprino Et curet illud ex gnat
melancoliam ⁊ suspendantur in eis hami dum distropiant ⁊ deinde
intromittat̄ acus cum filo subeis ⁊ ligetur cū filo ultima ps ipoꝝ
et incidatur filum deinde scindant̄ ⁊ extrahat̄ sanguis congregatus
in eis ⁊ curentur ut vulnera.

ſ i ibi apā non est calidum curetur cum eo q desiccat ut ē medicamē
confectum de carta usta colloquīt aloe ⁊ acacia dissolutis in succo
mirti et de eis fiat illinitō sup testiculos ⁊ sup spargat ulceribus pulvis
lini capim et aloe post unccionem factam de olō rosis Et si cum pustulis
est pruritus illinitō fiat cum litargiro cudmia argentea et veneris actor
et galla ana ℥ i baurac armenum dantur j ʒ s tuciis ⁊ distemperatis cum
succo mirti olō rosis ⁊ aceto Et si fit in pelle testiculoꝝ aliq̄ distoriacio
illiment̄ cum olō ros et sup spargatur ei pulvis de rosis ⁊ mirto etc
aut fiat illinitō cum unguento cerusse.
ſ i est exenaciacōe utatur sinmestiuis ut carnibus coctis spideber
⁊ balneacōe cum aqua tepida ⁊ potu sape ⁊ cibo carnis asse si carbones
et anatis pinguis rostis factis cum pane lacte ⁊ zuccaro Et si est ex
mala complexione frigida ⁊ sicca utitur regimine calefactiuo ⁊ humectatiuo
cum carnibus arietum pinguium coctis spideber cū aneto ciceribus et
fabis ⁊ carnibus pisterū ⁊ gruinalorꝝ ⁊ utatur zingibere condito ⁊ ꝯfectōe
de granis pini et gaudio ⁊ solacio et electuario femici et utatur hoc
electuario Rx seminis eruce seminis rape seminis radicis sparagi ⁊ caparis
ana ℥ v zingiberis mente fabarū medulle seminis bombacis ana
℥ vij terantur ⁊ distemperentur cum melle ⁊ recipiat de eis ad me
dium uncie.

rritant illud semen lactuce semen psillii et coriandrum siccatum ana trita preter semen psillii. dosis ʒ ii. et illiniatur pars renum cum sandalis et canfora et aqua rosis. et supponantur partibus inferioribus dorsi particula plumbi aut tabula plumbea quia irritabit appetitum coitus sed ad emanationem spermatis in sompniis caveant ea que augent sperma de nutrimentis et dormiat super lectos frigidos et laventur loca continencia veretro cum aceto utatur lentibus cum aceto coctis aut cum succo granatorum et impleatur venter cum acacia luto armeno ypoquistidos et sumac et balaustia cum succo mirti et portulace.

[D]ebet eo uti quod dissolvit ventositates aut calefactivo et desiccativo aut semine rute cimino et semine aneti dosis. i. ʒ. ii. aut in frigidativo desiccativo. ut semine iusquiami rosis coriandro semine lactuce endivie plantaginis et illiniatur veretrum si ibi est aliqua caliditas cum succo lactuce et rasure cucurbite et sandalis et modica canfora. quod nisi competat instilletur cum eis modicum opium et non est intendendum eo nisi multa quantitate, quia morbus eius erit difficilis sanationis et brevi utantur nutrimento / caveat ab eo quod generat ventositates

[F]iat illinitio super veretrum cum sandalis succo lactuce coriandri portulace vel solatro cum luto armeno. et comedat et non dormiat super dorsum et bibat deptisana cum portulaca quod nisi mitigetur superponatur ventosa veretro cum scarificatione aut sanguisuga

[B]ibat de pillulis seminum cum siropo violis et de aqua citrullorum et de medula seminis melonis cucurbite et cucumeris et citrulorum et impleatur veretrum cum semine psillii et oleo rosarum et raptis pustulis imponatur veretro de sief albo oleo rosarum et lacte femine vel ovis vel ter. Et si opilatio sit ex humore grosso dieta attenuetur cum aqua cicerum cimino et cinamomo et ℞ seminis apii et feniculorum anisi ana seminis melonum p. ii. terantur. dosis aureus i. cum iure cicerum nigrorum et epi[illegible] fiat cum aqua ebullita cum camomilla corona regia maiorana et mencastro.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis matris

XLI. Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salus vel timor	Causa	Signum
Fluxus sanguinis de matrice	Calida	Iuvenilis	Autumpnale	Meridionalis	Timorosum si fit intensus	Ex debilitate virtutis retentive vel subtilitate sanguinis vel multitudine eius vel ruptura venarum.	Multus exitus sanguinis et si intensus fit corrumpitur digestio inflamantur facies et pedes.
Retentio menstruorum	Frigida	Senectus	Yemale	Occidentalis	Timorosum si fit cum sincopi	Ex opilatione vel grossitie sanguinis vel intensa siccitate vel apostemate vel precedente intensa evacuatione.	Oritur gravedo in inferioribus ventris et toto corpore retentio egestionis vomitus debilis appetitus et quandoque nigrescit urina.
Manatio humidi de matrice	Humida	Adolescentia	Ver	Meridionalis	Timorosum si fit cum debilitate	Ex aliquo genere humorum.	Secundum generem eius sit.
Prefocatio matricis	Calida et humida	Iuvenilis	Ver	Occidentalis	Timorosa	Ex multo spermate eius retentione et putrefactione.	Permixtio mentis defectus sensus syncopis pulsus debilis et accidentes morbi caduci interpolatim
Ventositates accidentes in matrice	Frigida	Senectus	Autumpnale	Septentrionalis	Timorosa	Ex mala complexione frigida vel ex abortu vel ex sanguine	Apostema pectinis et ventris et duricies et quando percutitur est sonus eius ut timpani
Apostema calidum in matrice	Calida	Iuvenilis	Ver	Occidentalis	Timorosum	Ex causa extrinseca vel percussione et interiori vel retentione menstruorum aut difficili partu.	Sincopis dolor capitis et colli et fontinelle et gravedo oculorum mollicies extremitatum sitis et dissenteria
Apostema durum in matrice	Frigida	Senectus	Autumpnale	Occidentalis	Timorosum	Ex apostemate duro precedente vel ex grossitie melancolica	Duricies in profunditate matricis gravedo et rubedo in motu membrorum et precipue in facie et gravedo in motu totius corporis.
Dubilatio in matrice (Sanies)	Calida	Iuvenilis	Ver et estas	Meridionalis	Timorosum	Ex apostemate duro frigido in exitu	Fortitudo signorum predictorum et horripilatio.

de sanie

Secundum divisiones partium.

Evacuatio	Cura in generali	Cura localis in terminis	
Minuatur basilica sive cum repletione vel mixto sanguine	Cum trociscis [illegible] et rob citonino et cocta post cum aqua sumac et sebesten et [illegible] locis frixis	Cum pinellectis usis cum armeno [illegible] coriandro sicco et sumach	Si est ex acuitate
Cum minutione safene sinistre partis	Cum potu decoctionis dactilorum et fenugreco et usu gingiberis conditi	Calle fiat umbilicus cum costo cinamomo tritis et bullit [illegible] vel postis in bursa	Si est ex humore
Cum minutione si est de sanguine	Cum rob citonino pomorum et gallitulo cum granis granatorum	Bibat per triduum ieiuno [illegible] drachme ii. de electuario cum ovo molli	Considera decoctionem
Cum minutione safene si sit retentione menstruorum	Cum coitu et clistere cum oleo camamille et musta	Fiat suppositorium cum baurac et cimino tritis	Et si accidat propter
Cum eo quod dissolvit ventositates.	Cum diacimino	Cum aur. [illegible] apii feniculorum et anisi	Ungatur pubis cum flor.
Cum minutione basilice	Cum potu violarum zulab et ptisane	Cum aqua seminis portulace	Cibetur cum gallico
Cum decoctione epithimi si est ex melancolia	Emplastretur cum diaquilon adipe anatis malva misto et farina fenugreci	Emplastretur cum medulla tibie vacce vel vaccine vel butiro vaccino.	Fiat suppositorium
Cum eo quod extrahit sanguinem	Insponatur matrici oleum violis et aqua tepida	Insponatur matrici butirum vaccinum et aqua calida.	Emplastretur cum fenugreco

i est ex acuitate et tenuitate sanguinis curetur cum ingrossantibus sanguinem
et infrigidantibus et si ex colera est curetur cum rebus desiccativis et sup
ponantur aloe sanguis draconis lutum ciprium et ad ingrossandum sanguinem utatur et ex tosta
calsitrabe coralli & luti cipri frictis cum succo plantaginis aqua sumat & aqua
portulace & sedeat in aqua cucumeris in aqua coquuntur & balaustia cortice granati
nux cipressi & cornu napti copule glandium mirtus galla ... domesticum
cavalsit et compleatur pecten cum panno infuso in aqua mirti & supposito
rium fiat de lana in aqua sumac & aqua plantaginis & aqua mirti & pulveriset &
suppositorium de pulvere carte uste copule glandium balaustie cinamomi et
luti armeni vel sigillati et clisterizetur cum aqua mirti aqua plantaginis
et aqua portulace vel cum decoctione sumac collata & mixta cum ʒ iii
... verum. Rx luti sigillati licii acacie succi barbe yrcine portelleti usti
et ianike in quantitate ʒ iiii. quod nisi cesset ponatur ventosa sub mamillis
& ligentur membra & dixit G. quod ipse curavit fluxum sanguinis matricis
cum clisteri succi plantaginis tantum.

i est ex humore grosso & mala complexione frigida curetur cum eo quod calefaciat
et attenuat ut est semen apii feniculi metastrum mastiun cum teri debent
coqui & bibi cum pure citrinis nigri et melle vel oximelle semina etiam
calefactis cum aromatibus iuvat valde sed debet compleri pecten & sub umbilico
bilico cum spica & cinamomo cassia lignea flores schinanti nuce muscata
macere indico cardamomo & costo frictis & coctis in aqua & positis in bursa
et ad calefaciendum cum ea tepide sepe et suppositorium fiat cum succo rute
& aqua metastri fluvialis cum lana infundatur in eis & pulveriset & cum pulvere
... usien pulte colloqu. et absinthii & fumigetur cum opopanace
thure et xiloaloes per aliquod foramen super quod sedeat. & bibitum iuvat. Et si
sit ex alia causa curetur illud quod generat eam & curetur cum contrariis.

onsideranda de quo genere sit & si sit ex sanguine curetur cum medicinis fluxus
sanguinis et si conducat aliqua humiditas flatica fiat suppositorium de
pipere cum rebus que utiles sunt ad suppositorium et curetur illud quod
generat illum humorem post evacuationem ipsius cum eo quod competit corrigantur
dimenta et complexio.

uod si accidit sincopis ligentur musculi tibiarum et membra & oppilentur
nares et roretur facies cum aqua frigida & detur in aure vox magna
et sternutatio fiat cum castoreo et sinapi et odoret res fetentes ut ustiones pe
trolleone & urinam vetustam & fumigetur matrix cum medicamine ambre et
nisi conferat super umbilicum ventosa et si radicem coxarum cum oleo ...
absque scarificatione. et cum morbus est ex defectu coitus. infundat obstetrix
digitum in aqua aromatica & imponat ipsi matrici & commoveat eam & totum
locum eius aut ... coitu deinde post mitigationem sincopis bibat de ...
bene cocta cum absinthio aut sirupo absinthii et sedeat in aqua ebullita cum
camomilla corona regia origano & maiorana & ungantur venter & femur
cum oleo sambuci et cibetur cum mica panis bene ... & ... bistarde
cimino cinamomo & restituta virtute purgetur locus cum pillulis stomaticon
et cum vomitu & ventosationibus & emplastris dissolutis deinde cibetur cum cibis
... & ...

ungatur pes inferior pectinis et umbilici cum oleo rute et aneti et clistericet
cum aqua ebullita cum camomilla aneto maiorana absintio men
castro marinathur abrotano ruta semine apii feniculi anisi et cimino cocte
bene cum clistere fiat cum rotulis ester .i. spiris mixta cum oleo costi
in ℥ iii. et sedeat in aqua ebullita cum camomilla corona regia maio
rana abrotano nepita . et impleatur matrix cum sola spissa ipsius.

ibetur cum gallitulo et spinachis et malva et omnibus mollibus et impleatur
pecten cum farina ordei et fabarum et malvavisco et violis ana ℥ ii. cam
fora drachma .i.s. infuso in aqua coriandri et endivie et supponatur ei
cum cerato facto de cera oleo violis et aqua plantaginis et illiniatur super um
bilicum et pectine cum oleo rosarum et oleo violis et si est ibi ardor cum dolore
in loco aliquo instillatur in eo de oleo rosarum puro cum albugine ovi et
aqua plantaginis et aqua ordei et oleo rosarum et nisi mitigetur dolor in sedeat
cum camomilla corona regia malvavisco et semine lini et oleo violis
et vitello ovi assi.

f iat suppositorium cum lana infusa in hoc medicamine Rx adipis anseris
oleo lilium et cere albe mucillaginis seminis lini et mucillaginis feni
greci ana. liquefiant cera et adeps et cum eis suppositorium et impleatur cum semine
lini fenugreco et semine porrino radice malvavisci et bis et bdellii mixta
cum cera et medulla tibie vaccine et decoctione ficuum et butiro vaccino et
ungatur pecten cum pinguedine et oleis. et sedeat in aqua ebullita
cum aneto corona regia. radice malvavisci et violis

implicetur cum fenugreco semine lini camomilla corona regia farina
ordei malvavisco semine mecastri farina fabarum et radice malvavisci
distemperatis cum aqua calida et aqua ficuum. et oleo sisami et adipe cum lana
infusa in mucillagine seminis lini et fenugreci et seminis mecastri et oleo sisami
et aqua ficuum et adipe anatis et si emanat et emittitur sanies indigestabilis
illud aqua tepida cum oleo violis et si sanies est fetida aut similis aque
carnium. clistericetur cum aqua ebullita cum rizo. psidio et lentibus ex
corticatis. balaustia cortice granatorum et granum mirti et coplis glandium
cum fiat cum xxx. ℥ ipsius aque mixtis cum oleo rosarum et si sanies mittitur
ad aquositatem det bibere de medulla melonum. cucumeris citrullorum
cucurbite et papaveris ana. gummi arabici amidi et dragaganti ana
pondus quarte ℥. tertie dosis ℥ iii. cum sirupo papaveris et ℥ i. psillii lacte
caprino et si tendit ad intestina clistere fiat cum lentibus aut rizo
et coplis granatorum luto armeno. et oleo rosarum et gummi cum vitello ovi elixo
in aceto.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis matricis

Lxij nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salus vel timor	Causa	Signum
Cancer in matrice	Frigida et sicca	Senescens	Autumpnale	Occidentalis	Timorosus	Ex materia melancolica	Dolor fortis duricies in ore matricis color niger et viridis.
Mola	Frigida	Senescens	Autumpnale	Septentrionalis	Timorosa	Ex materia grossa petrificata in ramis matricis	Duricies tactus et mulier erit quasi pregnans.
Emorroyde eius	Calida et sicca	Senescens	Autumpnale	Septentrionalis occidentalis	Timorose	Ex humore melancolico	Color niger et manacio erit similis feci et sicut vue.
Fissura eius	Sicca	Iuvenilis	Autumpnale	Occidentalis	Timorosa	Ex forti partu et primo.	Dolor in manacione sanguinis post illud et in quando apperitur os matricis.
Pustule eius	Calida et humida	Adolescens	Veris	Septentrionalis	Salubres	Ex humore sanguineo	Videntur quando apperitur os matricis et per tactum cum digito
Ulcera eius	Sicca	Iuvenilis	Autumpnale	Occidentalis	Salubris vel timorosa	Ex percussione vel corrosione vel forti partu aut acuitate fetitudine	Videntur quando apperitur matrix et per humiditatem emissam
Ventus eius	Humida	Adolescens	Yemale	Meridionalis	Salubris vel forte fiet cum	Ex humiditate viscosa vel causa exteriori.	Sentitur egrediens foras
Declinacio eius	Humida	Senilis	Yemale	Meridionalis	Salubris,	Ex humore grosso et viscoso obtento in aliqua parte eius	Videtur declinans ad aliquam partem eius.

Evacuatio	Cura regalis	Cura levis i vulg'	
Nulla fiat	Sedeat in aq[ua] ebullita cum fenugreco malvavisco et corona regia	Empleatur cum folijs malvavisce et tentis rugium amigd[alarum]	Si cancer sit
Evacuetur si p[er] dominum vult aliquis humor	Empleatur cum adipe anatis et diabalon	Empleatur cum butiro vaccino	Curetur cum rebus
Cum decoctione fco machitorum	Lilietur cum edis et arietibus et ungatur cum oleo narcissi et lilij	Illiniantur cum ungento fco de litargiro vermis citulis et cadmia cum cera et pice veteri	Iuvant cont[ra]
Nulla fiat	Illiniatur cum adipe galline et anatis et oleo viol[arum]	Imponatur oleum fisticorum mixtum cum oleo	Curetur cum ungento
Minuatur basilica vel safena	Illiniatur cum ungento cerusse	Illiniatur cum oleo rosis cerusa et litargiro	Et p[ost] rosata
Nulla fiat	Clistrisetur cum lacte feminino aq[ua] plantaginis et oleo rosis	Sedeat in aqua cucumi	Si sint excrescentie
Cum pillulis iere et sto in latione n[on] sit extra exteriori	Clistrisetur cum oleo sambac aq[ua] aromatica regalia	Sedeat in aqua cucumi	Post curam ipsa
Cum pillulis iere et turbeth	Emplastretur cum oleo sambac galia et musco ambra et aqua aromatica	Cum oleo et faciat eam declinare ad aliam partem	Curetur cum rebus

i cancer sit in matrice insanabilis est tamen potest curari cum medicinis p-
hibentibus eum de augmento et de dolore et dissoluentibus cum modica dis-
solutione ad modum subtilitatis ipsarum quae emplastretur propter fortem dolorem
cum portulaca et maluauisco recenti coctis cum oleo rosis et clisterizetur
cum aqua tepida lacte femino oleo rosis et aqua portulace quod nisi mitigetur
dolor et effluat sanguis clisterizetur cum succo barbe hircine luto armeno
et cerusa plumbina et succo plantaginis et propter mitigationem doloris medica
emplastretur cum vitello oui oleo violis maluauisco farina ordei et lentillis
dissolutis cum mucillagine seminis lini et colentur et misceantur cum eis
medicine et fiat suppositorium de adipe anseris lacte feminine et modico croco
et opio infusa in eis lana. Et caueat mulier a calidis et illud quod generat me-
lancoliam et cibetur cum pane bruno et carnibus edinis bistarde spinachis
et innaboles sunt ei de fructibus ficus. vua dulcis prunia dulcia et poma
dulcia ficus pharaonis et passule pinee sine nucleis et de rosis spuma que colligitur
in caldaria balnei si teratur cum oleo rosis et cum ea cancer emplastretur mina-
bit eum.

c uretur cum rebus lenitiuis et dissolutis et si certa sit manatio sanguinis
curetur cum medicinis restringentibus sanguinem et si petrificatur in loco
aliquo illa post carnis curetur cum rebus emittentibus fetum mortuum ut
aqua ebullita et cum lupinis et mentastro.

l aueant contra eos medicine desiccatiue et res valentes contra emorroydas
ani et nisi fluant nulla fiat cura cum adustiuis ex dolore illato ex
eis. tamen curentur cum ligatura et ferro iaceat paciens super dorsum et detineantur
emorroyde cum instrumento apto ad hoc deinde ligentur et incidantur et eradicentur
cum forcipe forpice et post incisionem supponatur eis lutum armenum
tragacantha et cornu ceruinum ustum. et ligatio debet fieri in radice fistule cum filo
de serico torto fortiter deleta una uice sine ligatione et post ligationem
supponantur eis plumaceoli infusi in oleo amigdalarum et postea emplastretur
cum panis mica oleo amigdalarum et croco donec cadant per se et ipsis cadentibus
cura fiat cum consolidatiuis

inungatur cum vnguento basilicon et adipe galline et medulla tibie vaccine
dissolutis cum oleo violarum aut oleo liliorum aut cum pice dissoluta cum visco
et fiat suppositorium de eis et ultimo fiat emplastrum de eis et cibetur cum nutrimentis
contemperatis ut carnibus edinis et arietinis et vino ipsorum fcto spideleck

c t ℞. rosarum sicarum cimolee ana ʒ. ii. cerusse litargiri ana ʒ. i. et
liquefiat cera cum oleo rosarum. et misceantur cum eis et eis utendum
est autem post ipsas medicinas absque cera et oleo et misceatur lutum sigillatum
et distempera omnia cum sapi et calefiant lapides et suppo nantur/

s i fuit ex percussione et humore quem emittitur. de eis est de sanguine primo
supponatur lana infusa in suco plantaginis et involuta in pulvere
boli armeni acatie et gumme cipressi et clistere fiat cum aqua radicis ra
mi palme et aqua rosarum et lacte femino et oleo et bibat decoctionis castrube
cum aqua plantaginis vel aqua simae et si emittitur sanies alba cli
stere fiat cum oleo rosarum. et oleo violis tepefactis et si emittitur aliqua
pus residua erugginosa fiat clistere cum aqua ordei et melle vel decoc
tione fenugreci lenticulae et malvavisci et furfuris ligati in panno lini in
quantitate rotul. quart. i. cum ʒ. x mellis. et si ibi fortificatur dolor cliste
fiat cum lacte femino modico opio resoluto./

p ost exitum ipsum iaceat mulier et ponatur sub sella ipsius pulvinar colli
et restringat gemina et supponatur ibi lana involuta in pulvere domestico
ypoquistidos galla et carne sine et vino mixto cum acacia sive et ramib
deinde impellatur matrix egrediens cum contemptione donec revertatur ad locum ipsius
et supponatur pectini spongia infusa in aqua mirti mixta cum acacia et
ramib odorentur aromata ut sunt et ambra hoc mitatur per odorem deinde sede
at in aqua cuminum per horam. deinde revertatur ad usum medicaminis in sup
positione ut supposito fiat ter per diem quod non revertatur ad locum eius per hoc
supponatur ventosa cum flamma ignis forti in loco primo umbilico
super utrumque latus. minuatur ventus et emplectur pecten cum balaustia.
trifolio ortulatio et ypoquistidos et acacia et suco mirti vel plantaginis./

c uratur cum rebus aromaticis et odoriferis cum confricatur manus
cum contemptione donec revertatur matrix ad latus aliud quod nisi revertatur
curatur cum rebus boni odoris quia declinabit ad eos et fugiet de re
bus fetentibus./

d'eo q̄ multiplicatur ideo de morbis matris

xliii. Nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salubritas vel timor	Causa	Signum
Privacio impregnacionis	Calida et humida	Juvenilis	Autumpnale	Septentrionalis	Salubris	Ex mala complexione vel oppilatione vel humore aliquo infuso in ea	Fluxus menstruorum, urine et dispositio ventris ostendit insistit ipsa sterilis.
Multus aborsus	Frigida humida	Juvenilis	Veris	Meridionalis	Timendum si est ex debilitate multa	Ex causa exteriori vel humiditate ventosa lubricante eam	Quantitas mamillarum ante aborsum et aliqua causa precedens.
Difficilis partus	Omnes	Juvenilis	Autumpnale	Septentrionalis	Timendum si est ex debilitate virtute	Ex forma mala vel creatura impediente vel frigido aere vel calido vel aliis causis	Scitur per interrogationem et responsionem
Retencio secundine et fetus mortui	Omnes	Senes et juvenes	Autumpnale	Meridionalis	Timorosa	Ex grossicie secundine vel stabilitate eius vel morte fetus ex parvo cibo vel alia causa.	Mitigacio eius quod est eius postmodum nigredo post levitatem et siccitate mamille
Prohibicio impregnacionis	Omnes	Adolescentes	Estivum	Septentrionalis	Salubre	Ex prava matrice et pravo ventre vel aliquo morbo.	Cognitum est
Apostema calidum in mamillis	Calide et humide	Senes et juvenes	Veris	Meridionalis	Salubre	Ex condensatione lactis in eis.	Inflacio durities dolor et rubedo.
Sanguis coagulatus in mamillis	Omnes	Senes	Autumpnale	Meridionalis	Salubris	Ex debilitate eius et mutatione sanguinis ad eas venientis	Durities inflacio pustule et [illegible] sanguine in capite eius (appito)
Apostema durum in mamillis.	Omnes	Senectus	Autumpnale	Meridionalis	Timendum si fortis est eius dolor	Ex sanguine coagulato vel capite eius calido non dissoluto	Fortis durities nigredo et lividitas et repletio venarum.

z mamillarum.

Evacuacio	Cura regalis	Cura levius iuven(um)	
Cum laxacione humoris prohibentis	Clisterizetur cum oleo nun stillino cocto et mastice	Fumigetur cum mute cipssi et ruta sicca	Si est ex mala
Cum pillulis stomaticon si caret fetu	Cum dyaumbra clistere cum oleo sambac regalia dein cum suco mirti	Clisterizetur cum decoctione galle balaustie ramk et suc	Si fit ex causa
Nulla fiat	Ungatur per inferiorem ventris dorsi et cum oleo sisamino	Sternutet cum pulvere sione licini carte in naribus	Et sic expugnedie
Nulla fiat	Fiat suppositorium de aristologia rotunda sancta et nasturcio trito cum felle vaccino	Emponatur el bytran	debet bibere
Nulla fiat	Gallium fiat post coitum velociter et spissim	Supponatur sal gemme an coitum	Prohibet
Cum minucione	Emplastrum cum mica panis brunni oleo ros et vitello ovi	Emplastretur cum farina ordei oleo ros	
Cum minucione saphene	Emplastretur cum farina fabarum et aqua malvis	Calefiat cum aqua calida oleo sisamini sepe	Calefiat
Ex decoctione [illegible] sui	Emplastretur cum medulla tibie vaccine et cera	Cum cerato rosarum	Emplastretur

[S]i est ex mala complexione curetur cum contrario. Et si est ex aliquo humore purgetur de ipso humore. Et si est ex oppilatione oppiletur(?) et curetur cum eo confortet matricem et innatatur ad impregnationem suppositorium. Tunc fiat cum alumine scisso ʒ ii simul cum xiloaloes et spica ana ʒ i. tamen teri debent et misceri cum melle et infundatur in eis lana et oleo ros. et supponatur post mundificationem menstruorum et bibat de seratura eboris qualibet die et innatant galli(?). Si est ex humiditate lubricante locum spermatis. corticis thuris et ciperi fractum in quantitate ana ʒ x. mirra ʒ iii. Tunc coqui debent in rotl. i. aque usque ad iiii ʒ et colari et cum eis clisterizetur in matrice in quolibet triduo.

[S]i fit ex causa extrinseca cautela adhibeatur de ipsa causa. Et si fit ex aqua humiditate et non est ibi aliqua impregnatio laxetur idem humor, deinde fiat clistere confortans matricem. Et si fit ex ventositate curetur cum dyambra et diagalanga(?) fiat, de ciminio semine apii infusis in aceto et torrefactis. ana gingiber. ameos ana p. s. et terantur ad modum cinis(?) bene tritis dosis ʒ iii cum sapa. Et si fit ex prouocatione menstruorum instigantur menstrua. cum calamento(?) lupino ciperi et cipero dosis aur. i. cum suco simul aut ex ceterach ʒ v. nasturcii et seminis urtice ana ʒ s. coquntur cum rotl. s. sape bene cocte usque ad medium et instillentur(?) cum eis sarcocolla et licium in quantitate ʒ i. distemperentur cum butiro vaccino et melle dosis coclear unum et bibetur post nonam horam hoc fiat per dies(?).

[E]t si est ex pinguedine mulierum vel parvitate matricis percipiatur ut sit sollicitata in partu et ungantur in sirta(?) ventris cum oleo et sedeat in aqua ebulita cum camomilla et corona regia et iaceat super ventrem et ponat gemma inter coxas. et ungantur dorsum matricis et planta cum oleo et cera et dicitur quod fumigium ungule muli leuem facit partum. Et si est ex angustiate mulieris scindatur cum instrumento. aut cum ingressu policis. Et si est ex debilitate confortetur sermonibus bonis. Et si sincopatur utatur odoratione aromatum. ut musti(?) et gallie et fumigio xiloaloes. et sandali et in cibo aqua carnium in pure galli culi. Et si est ex frigiditate sedeat in balneo aut in loco calido et ungatur cum oleo sambuci et insindatur in aqua ebulita cum camomilla et corona regia fenugreci et semine lini et bibat parum de galia cum sapa. Et si est ex caliditate aeris refrigerentur cum ventilabro et moretur in loco frigido et illiniatur venter cum sandalis aqua rosis. et camfora et bibat de iulebe et aqua granati et aqua frigida.

[D]ebet bibere de aqua ebulita cum lupinis in cisternis(?) et asaro et dicitur quod si illiniatur venter cum elaterio et sit cum coctus exhibit secundina et fetum mortuum et bibat drachmam i. gallie cum sapa et suppositorium fiat cum toto eo quod provocat menstrua et si non egrediatur secundina et os matricis apertum videatur secundina in aliqua parte matricis ungatur manus obstetricis cum oleo viol. vel oleo sisamino et imponatur et recipiatur secundina cum ea et extrahatur. Et si est iuncta cum collo matricis trahatur desuper moderate moveatur dextrorsum et sinistrorsum. Et si matrix est in clausa ungatur cum oleo viol. et sedeat mulier in aqua tepida et extracto fetus post medicinas difficilis est et possibile est quod sic sincopatur(?) mulier ex dolore affligente mulierem penes extractionem ipsius cum ferro.

p rohibet impregnationem suppo(sitorium) f(ac)ta cu(m) elkitran z fumigiu(m) nucis cu(m) ipsis
et descensio sup(er) scalas cum veloci saltu z suppo(sitorium) facta cum felle tau-
rino aut aqua rute aut illinitio f(ac)ta sup(er) ventrem de semine caulis aut
suppo(sitorium) facta cum foliis salicis garb. aut fructu eius z hoc non est utend(um)
nisi q(ua)n(do) dubitatur sup(er) mulierem de aliquo morbo aut ex parvitate matris quia
illicitu(m) est q(uod) h(ec) utatur aliqua mul(ie)r contra legem divinam.

d ebet calefieri cum spongia infusa in aqua calida mixta cu(m) aceto
z emplastrari cu(m) farina ordei z fabarum fenugreco z malvavisco vitello
ovi et oleo violis. Et si est inflatio fortis emplastretur cu(m) oleo farina
fabarum z ordei radice guan silvestris vitello ovi suco coriandri.
suco semp(er)vive z suco portulace et mitigata acuitate emplastretur cu(m) cera
et oleo malis tamen misceatur cum eis vitellum ovi.

f alefiat cum aqua ebulita cu(m) fenugreco semine lini z modico pspo
et emplastretur cum sisamo usto bene z trito z distemperato cum melle aut
cum mica panis bruni trita cu(m) fenugreco z distemperatis cum aq(ua) ebullita
cu(m) ficubus. Et si nullus sugat ipsas mamillas et starterit aliquis morbus
emplastretur cu(m) pisis z nucleis passularum tritis z distemperatis cu(m) aq(ua) mirti
et aqua foliorum cedri.

e mplastretur cum emplo(stro) confecto de dactilis coctis bene cum aqua
mixtis cum farina tritici semine lini z malvavisci albi tritis omnibus
cum oleo lilino tamen caveat(ur) illud q(uod) generat inclinationem ut carnes vac-
cine et cepe z lentes z similia z cibetur cum gallinis arietibus lacte re-
centi z piscibus recentibus.

xliiij. nomina	Complexio	Etas	Tempus	Regio	Salubritas vel timor	Causa	Signum
Sciatica	Frigida	Senescentibus	Hyeme et autumpno	Septentrionalis	Salubris	Ex humore grosso et sanguineo vel flegmatico	dolor in parte silvestri descendens facie coxe usque ad calcaneum.
Podagra ex calidi-tate	Calida	Iuvenibus	Vere	Meridionalis	Salubris	Ex sanguine vel colera rubea manante ad articulum calcanei et digitorum	Si est ex colera fortis dolor et calefaccio et est intollerabilis frigidum inflammacio et rubedo si ex sanguine
Podagra ex frigiditate	Frigida	Senescentibus	Autumpnale	Septentrionalis	Salubris	Ex flate vel colera nigra manante ad calcaneum vel ad digitos.	paucus dolor calcanei et si est ex colera nigra niger est coloris et durities. si ex flate color eius est albus,
Dolor articulorum ex frigiditate	Frigida	Senescentibus	Autumpnale	Septentrionalis	Salubris	Ex flate vel colera nigra. manante ad aliquem articulum	paucus dolor. et si est ex colera nigra niger color et durities si ex flate. albus colorerit./
Dolor articulorum ex caliditate	Calida	Iuvenibus	Vere	Meridionalis	Salubris	Ex sanguine vel colera rubea manante ad aliquem articulum	Fortis dolor. et est intollerabilis fervor rubedo inflacio et si est ex sanguine et rubedo si est ex colera rubea
Durities ex nodacione articulorum	Omni	Senescentibus	Autumpno	Occidentalis	Salubris	Ex grosso humore manante ad articulos et difficili dissolucione ipsius	Durities articuli absque dolore et non dissolvitur per decursus humor
Cantela sciatica frigida	Frigida	Senescentibus	Hyeme et autumpno	Meridionalis	Salubris	Ex debili articulo recipiente superfluitatem frigidam	Multus circuitus doloris articuli ex humore frigido.
Cantela sciatica calida	Calida	Iuvenibus	Vere et autumpno	Septentrionalis	Salubris.	Ex debili articulo recipiente superfluitatem calidam	Multus circuitus doloris articuli ex humore calido./

ancharum & pedum:

Evacuatio	Cura regalis	Cura levis sive rusticorum	
Cu minutione basilice & pillulis sine mo dactilorum & de coctione fructuum.	Cibetur cu gallinulis & impleatur membra cu carnibus & mitillagine et vitello ovi.	Vngatur cu oleo sisami triti & opssi vel oleo aneti	Post minutione
Cu minutione si e ex sanguine & vomitu si est ex colera rubea	Cibetur cu iure gallinarum cocti cu aqua granati	Cibetur cu cibo cocto cum aqua granatorum.	Si est cu febre
Cum pillulis hermodactillorum post digestionem,	Cu oximelle albo & aqua tepida	Cibetur cu iure ciceorum.	Vtatur melle
Cum pillulis siccatis & pineis post digestionem	Cum melle rosato albo.	Emplastretur cu armoniaco aloe mirra cimino et semine apii	Vtatur melle
Cu minutione si est ex sanguine & vomitu si est ex colera rubea	Cum ptisana et zuccaro albo.	Emplastretur cu lenticulis excoriatis et pistis farina ordei aqua lacture & endivie	Post evacuationem
Cum laxativis si est ex aliquo humore quem educere debemus	Emplastretur cu adipe anatis & galline mixto cu malva visco albo & mitillagine fenugreci.	Emplastretur cu sisamo trito et succo maiorane	Emplastretur
Cum pillulis sine dactilorum vel decoctione epitimi	Cum fistulis passulis & zuccaro	Cum iure cicerum coctorum cu cimino et origano.	Similiter replecatur
Cum minutione & decoctione opopanaci vel viol siccarum et zuccaro /	Cibetur cu gallinulis gallinae & bis cardis & pedire coctis cu agresta vel aqua granatorum	Cibetur cu extremitatibus avium coctis cum cucurbita pistis & lentibus.	Evacuetur

p ost minutionem debet ingredi balneum et epithima fiat super dorsum tepidi
quolibet die per unam ebdomadam deinde uti per laxativum et purgatione
corporis emplastrum fenugreci triti et distemperati cum oximelle deinde post
declinationem apponatur emplastrum camomille corone regie et maiorane deinde
lavari cum aqua tepida quod ipsum mitigetur et minuatur. vena sciatice que sub
calcaneo exteriori inparte silvum est si ligari debet de articulo coxe cum fascia
lata et ligatura tendat usque ad partes calcanei et remota ab eodem extrinsecus
per spatium quatuor digitorum. fortiter et recte scita et flebotomatus ponat
pedem suum super pedem pacientis si vero durum et minutus fiat prolongum. et
circa exprimitur sanguis frigidus deinde dissolvatur ipsa ligatura et fiat
alia. cum plumaceolis Et si morbus fit ex humore flatico utatur pillis
confectis de agarico turbit aloe et hermodactillis ana ʒ. s. pulpe collo-
quintide ℈ ix tritis omnibus et distemperatis cum aqua et impletur ancha cum
costo mentastro et piretro distemperatis cum sirupo mellis. et clisterizetur
cum decoctione aneti camomille et rute colata et mixta cum elixiori et
oleo sisami tepida et sedeat in decoctione camomille corone regie et rute quod
ipsum conferat ponantur ventose cum igne super iuncturam anche./

s i est cum febre curetur cum ptisana et zucaro et aqua utriusque generis
deinde emplastrum fiat cum rasura cucurbite corticibus melonis et cor-
ticibus citrullorum aut cum panis infusis in aqua rosarum aceto et modica camfora
et inungatur quotiens calefiat aut cum aqua semine aut cum aqua lactuce
mixta cum mica panis farina ordei mixta cum mucillagine psillii aut
fiat cum psillio malvavisco farina ordei et vitello ovi et oleo rosarum. Et
si est ex colera rubea evacuetur cum vomitu et curetur cum potu sirupi
rosarum et sirupi acetosi et mirte. Et cibetur cum cucurbita piscis et spinachiis.
Et si cum febre fiat cum ptisana aqua generatorum et aqua cucumeris arabici/

u tatur melle rosarum quolibet die modico cibo ex iure cicerum et post aliquos
dies peractis digestionem humoris et urine evacua et corpus cum eo
quod dictum est et si tempus est estivum cum vomitu fiat. cum decoctione aneti
et radicis et sirupo acetoso et emplastretur locus cum licio armoniaco et
mucillagine seminis lini et farina lolii vel cum stercore vaccino et capino mixto
cum melle. dissimulato. et lavetur locus cum decoctione camomille co-
rone regie aneti et mentastri et cibetur cum pedice cocta in aqua cicerum./

u tatur melle rosarum iure cicerum et modico inunctio donec digeratur humor deinde
evacuetur cum medicamine laxativo et emplastretur cum mucillagine malve
et seminis ozimi carofilati et mucillagine seminis lini ana ʒ. x. mixtis cum
ceris ʒ. i. ambre amisi cimini ana ʒ. s. tritis omnibus cum vitello ovi Et
post digestionem deinde sumit pillas de mirabolanorum. emblicorum gingiberis
origani. piperis ana dragma. ii. scamonei hermodactillis ana dragma. iii. salis
indiani dragma. i. et s. aloe ʒ. s. pulpe colloquintide dragma ii. terantur omnia cum
aqua et exinde fiat pille et pauco motu utatur nullo coitu et re-
pletione cibi./

ost evacuationem emplastretur cum lenticulis excoriatis et tritis in aqua
coriandri recentis vel canfora viridi granati psillii malvavisco
psillio farina ordei et sandalis tritis et distemperatis cum oleo sisami et vitello
ovi et modico aceto et postea mitigatur caliditatis vitatur eo quod infrigidat mixto
cum eo quod dissolvit absque calefactione ut farina ordei malvavisco corona
regia et viol. tritis et distemperate in succo coriandri aut succo cucumeris et ulla
sit cura cum intensa infrigidatione ne ingrossetur materia. Cum difficultate dissol
vatur et evacuetur emplastretur fiat cum lentibus excoriatis et pistis et bis
cocto et modica canfora cessante dolore si remanet grossa materia emplastretur
cum corona regia camomilla farre ordei malvavisco et viol. sitis et
epithima fiat cum aqua ebulita cum camomilla maiorana et corona regia
et cibetur cum gallinis coctis cum agresta et cibis aliis similibus

mpletur cum sinapi et semine lini ana. fenugreco pars tritis et mixtis
cum cauda lixivia et satis valet et dicitur quod whyes si coquitur mina in
oleo oricinio et sedeat paciens in ipso oleo dissolvet nodulos articulorum
dicitur etiam quod si dolor articulorum sit cronicus sive podagre et non allevi
atur per aliquam curam. decocto duabali claudicantis innabit contra eum
tamen debet ligari cum pedibus fortiter deinde ponatur vina in caldaria in aqua
incipiente cum et ponatur aliqua pars cum ea carnium asini pluris. cum ra
dicibus albis et nigris et cruda. ana manipulus i. unce et rapa. ana
ʒ. s. ruta ʒ. v. cepis ʒ. c. semine feniculorum semine apii et porrorum napi
ana ʒ. v. et debet coqui usque ad terciam. deinde coletur succus et sedeat in eo
paciens tepido

uitet repletionem fieri de cibis et potibus et de eo quod induit nausiam
amina satietatem et vitet coitum maxime post repletionem cibi et potus
etiam omnes dulcedines preter zuccare passulas pinas sine nucleis
et ova; utatur frequenti exercitio et balneo deinde stacione competenti et unc
tione olei et vitet sumere aliquem cibum dum aliquis cibus precedens cum
fuit in stomacho. etiam fructus humidos et semper utatur purgatione corporis
et cibetur cum carnibus subtilibus cum condimentis et aromatibus calidis
ut origano carvi et timimo

uacuetur corpus ante tempus eventus morbi deinde corrigantur
nutrimenta et utatur perdicibus bistardis et carnibus edinis cum
agresta coctis. aut succo granatorum vel aceto vitatur etiam quiete coitus
post cibum. et exercicio ante cibum et balneo. evitatis rebus dulcibus et
fructibus maxime humidis etiam coitu maxime post repletionem cibi et vitatur
evacuatione corporis facta cum vomitu et provocatione urine

Istud capitolum correspondet prime tabule istius libri

capitulum primum

Morbus est quedam dispositio innaturalis ledens in corpore operationes nature per se et non per medium ut sit lesio capitis et gutture pancheliticum et glaucitum et est morbus ~~...~~ In principio dicitur consimilis videlicet procedens in membris consimilibus corporis sive in instrumentis compositis de membris consimilibus et accipit nomen eius de nomine loci in quo fit. Dicitur etiam officialis quia accidit in membris officialibus et dicitur separatio continuitatis qui est quidam morbus procedens in partibus continuatis in se et separatis quo ad illud quod continuatum est cum eis vel in eis et est communis membris consimilibus membris officialibus et nomen eius accipitur de loco in quo accidit et hoc est partitio digna quia corpus quando transgreditur equalitatem eius morbus est aut in ordine membrorum que consimilia sunt in partibus ipsorum et dicitur consimilis aut in ordine membrorum officialium post membra consimilia et dicitur officialis aut in ordine totius corporis post membra principalia ex separatione illius quod continuatum est in corpore et dicitur separatio continuitatis. Morbi autem consimiles aut sunt singulares aut compositi. Et singulares aut sunt calidi vel frigidi vel humidi vel sicci. Et compositi sunt calidus et humidus vel calidus et siccus et frigidus et humidus vel frigidus et siccus aut qualitate durante sine membrum cum superfluitate fluente cum ea. Morbi autem officiales etiam quatuor modis fiunt aut in forma membrorum aut in quantitate aut in numero aut in positione. ~~In forma~~ vero quinque modis fiunt ~~...~~ in ... mentia et concavitatibus. In poris in strictura aut largitate. In asperitate et lenitate. Et qui fiunt in quantitate duobus modis fiunt aut ex habundantia crescente super quantitatem naturalem aut ex diminutione ... Et similiter in numero duobus modis fiunt aut ex augmento naturali aut ex diminutione vel universali vel particulari. Etiam qui fiunt in positione membrorum aut per motionem alicuius membri de loco eius aut per corruptionem eius vicinitatis cum alio per adhesionem aliquam que non separatur de loco aut per separationem aliquam que non adheret debite. Similiter morbus dicitur separatio continuitatis que si sit in osse dicitur fractura. Si in carne ex principio tempore dicitur plaga. Si ex longo tempore dicitur ulcus. Si in nervis dicitur concissio. Si in vena pulsatili dicitur inire sanguinis. Si in vena non pulsatili dicitur discussio. Si in musculo dicitur contusio. Si in cute dicitur distorsio. Si in membro dicitur incisio ut in membro manus vel pedis. Quilibet vero istorum morborum habet causam inducentem eum et accidens sequens videlicet signum sequens superius ~~...~~ de hoc in divisione morborum.

Morbi itaque aut erunt manifesti ad sensum in membris manifestis aut occulti absconditi in membris interioribus. Et cum ipsorum manifesti sint ad sensum quedam sunt ex exterioribus et interioribus corporis ut febres et apostemata et ipsorum qui sunt in exterioribus corporis tamen causa est exterior aut interior. Exterior est ut ex percussione lapidis vel incisione ensis vel morsu aut punctione alicuius animalis vel alterius similis. Ordinandus est iste namque liber secundum istam divisionem et in prima tabula primus dicendum est primus de febribus communibus toti corpori.

~~Febris~~ vero est calor innaturalis cursum supergrediens nature procedens a [illegible] corde in arterias et membra corporis suo bis ledens effectu. Et febris dividitur iuxta partitionem illius

quod in corpore est / que si accidit in spu dr effimera. Si humoribꝫ
dicitur putrida. Si in membris dr ethica. Et assimilatur effimera
vtri pleno / aere calido / que calescit ex calore aeris. Et putrida assi
milatur vasi frigido / pleno aqua calida / quod calescit ex caliditate aque.
Et ethica assimilatur vasi calido / in quo ponitur aqua frigida / et calescit
aqua ex caliditate vasis. Et effimera durat per vnam noctem / et vnum
diem / et possibile est / quod sit minus aut plus / sicut illa que durat per
biduum / aut triduum / Et effimera fit ex causis extrinsecis / ut ex vsu rerum
calidarum actualiter / ut ex calore solis / vel potencialiter / ex aqua sulphurea / aut ex
vsu rerum frigidarum / actualiter / ut ex niue / et aqua frigida. Aut potencialiter /
ut ex aqua aluminis / eo quod includit superfluitatem / que nisi esset eius coadun
acio / tunc dissolueretur. Aut accidit ex sumptione rerum calidarum / aut ex
motu intenso corporis / sicut cum exercicio / aut spu / ut impetu / vel angustia /
vel vigilia. Aut accidit ex apostemate dyafragmatis / cuius calor vadit a corde
deinde ad membra. Hoc cap correspondet 2e tabule etc.

Febris putrida fit ex putrefactione alicuius humoris / quatuor humorum
qui sunt. Sanguis / fflemma / Colera rubea / et colera nigra. Et
cause putrefactionis humoris sunt multe / que sunt / aut quantitate / aut
grossitudine ipsorum / aut viscositates / aut ex violencia superueniente
eisdem / aut ex defectu anhelitus sequente violenciam ipsorum. Et diuiditur
ffebris putrida secundum quatuor humores / et est ffebris fflemmatica / colerica /
et melancolica / et si putrefactio fit inter venas / dr continua et est absque
orripilacione. Et si fit inter venas / dr interpollata. Et ffebris Sanguinis
si a principio eius usque ad finem est vnius tenoris / dr equalis. quia residua
pars sanguinis est ut pars putrida eius. Et si in principio est debilis / et augetur
in finem / dr augmentabilis. quia pars sanguinis putrida est maior parte
residua eius / et si in principio est debilis. et diminuitur in fine / dr diminuta /
quia pars sanguinis residua est maior parte putrida eius. Et quia signa
febrium putridarum incipiunt cum debilitate / et fortificantur / et si separantur
per fortem separacionem / et ipsarum caliditas est pungitiua / et quandoque eas precedit
rigor / et orripillacio / cum diuerso pulsu et defectu / defectu digestionis vrina /
et digestio vrine fit ypostasim planam et albam / et post ipsarum febrium
compoenitur cum parte / et horum significacio super eas / si equales sunt humores
inducentes eas / per signa propria cuilibet ipsorum / et si sunt inequales / signa
conductiua / humores erunt forciora et horum significacio / super speciem febris / quia
si putrefactio est inter venas febris erit continua. Si extra venas / fe
bris erit interpellata / et fortificabitur / die paroxismi. Et terciana extra
venas / durat per xij horas / in afflictione ipsius. Et quartana affligit
per xxiiij horas / et dimittit per xlviij horas. Et cottidiana affli
git quolibet die per xviij horas / et separatur per vj horas. Et ffebris
ethica fit / ex causa caliditatis supergredientis cursum naturalem / in me
bris radicalibus / et humiditatibus corporis / et sic consumit humiditates que
sunt in venis primis proprijs cuilibet membro / dr ffebris ethica ab
soluta / et si consumit humiditates / que sunt in carne tenera / deinde que
sunt humiditates in membris que sunt ad modum roris / de quibus nutriuntur
membra / dr consumpcio / et si caliditas consumit hanc humiditatem / deinde
consumit humiditatem continuatam cum membris radicalibus / dr consumpcio cum ptisi.

Sed febris epidimialis fit ex corruptione aeris / et non egreditur modus fe
brium predictarum / et quodlibet corpus eam recipit / iuxta aptationem eius / et
modum quantitatis superfluitatis eius / et ut plus accidit in habente comple
xionem calidam et humidam / erit quoque cum hac febre sitis / lamentatio /
anhelitus fetens / et frequens / et fit in pluribus hominibus ex corrupto
aere. Et studendum est in hac febre / ad confortandum cor / et ad corri
gendum aerem / cum camphoris frigidis / et fumigio cum camphora corri
gione / cum aqua rosarum et aceto / et in frigiditione pectoris / cum aqua rosarum /
et camphora / cum pannis lini / et primum intincti quando calefiunt / et detur ei de rosis
acetositatis / citrus / et sirupus pomorum / et detur cum galliculis assis / a coctis /
cum aqua berberis. Istud cap. correndet 3^e tabule

Apostema est quedam grossities tumens / accidens in aliquo membro
corporis / ex aliqua materia / inducente illud / que in aut generatur
in membro in quo fit illud apostema / aut supervenit ad illud membrum
ex alio membro. Tamen mandatio materiei / superveniens ex alio membro /
modis sex fit / aut ex virtute expellente eam ad illud membrum / aut ex
debilitate membri recipientis eam / vel ex habundantia multa ipsius materie /
vel ex largitate corporum / vel ex debilitate virtutis alterantis nutrimentum /
quod est in membro accipiente eam / vel accipiente locato in fiori parte cor
poris / et apostema biptitum est / calidum / vel frigidum. Et calidum duplex est /
scilicet sanguineum / et colericum / et frigidum / simili modo dividitur / scilicet flegmaticum /
vel melancolicum / sed quando componuntur humores / accidunt composita apostemata /
iuxta modum compositionis ipsorum humorum / et si equalis compositio cognoscitur /
ex signo significante super unum vel alium duorum humorum. Si de duobus /
fit apostema compositum / et si augetur per unum / super partem alterius /
cognoscetur per signum dominationis humoris / tamen aliquod apud ipsum habet
nomen / aliquod vero non. Sed breviter nomen eius fit taliter / quod si apostema
componitur de sanguine / et colera rubea / nominatur Erisipila / et per humoris
est melancolia est / inter venas / et per alia ipsius / extra venas / de eis
fit Cancer. Et si flegma est equale in subtilitate / grossitudine et viscositate
ex eo fit apostema molle. Et si est grossum / tantum ex eo fit Scrofula /
vel Glandula / et si cum grossitudine viscositate est frigidum valde / et cum
eo miscetur sanguis / turbidus et grossus / ex eis generatur Dubeylas /

Cap. e^e tabule

Morborum accidentium in superficie corporis / quidam apparent aliem in libro
corporis / ut capiti / vel superficiei / sicut est pannus / et quidam non apparent
alicui membro. Sed morbi accidentes in uno membro / biptiti sunt / aut
eveniunt ex causa exteriori / vel ex separatione continuitatis / ut ense / vel ex lapide / aut
ex causa interiori. Sed morbi qui sunt ex causa exteriori / et non apparent alicui
corporis membro / ut sunt morbilli / et blactie / quam greci appellant
Erisipila / et arabice ffilie ignis / et ut est lepra / que dicitur vicium leonis /
dicunt vero quidam / quare sit appellata lepra / quia leprosus habet oculos
rotundos / ad modum oculorum leonis. Similiter est baras / morphea alba /
et morfea nigra / et Emtigo / Scabies / et pruritus / ex toracto cutis / de quibus
omnibus dicendum est per ordinem.

a [A]ccidunt in superficie corporis morbi non apparentes alicui certo membro ut Sunt
pustule parue asafe verruce · et clauus · sunt vero de specie verrucarum
eo quod proximantur in membrum quasi essent claui etiam et ignis persicus · ap
pellatur sic quia similis est ampullis accidentibus ex combustura ignis · et
ulcera accidentia ex sanguine melancolico adusto Etiam quoddam apostema quod
nominatur in sanguinis et est quedam ruptura accidens in arteria sub
pelle sana existente velut pelle consolidata et remanente ruptura inter
sionis arterie sub pelle occulta etiam sudor quando intensus sit et humi
morbi sunt extransa interiori pustule non et ulcera accidentia in corpore for
tis albedinis difficiliora sunt illis que accidunt in corpore bone equalitatis
quod declinat ad ruffedinem quia humiditas super ulcera ipsius condominatur et san
guis ex quo generatur bona caro in eo est modicus Epidimialis pro morbi vero
proximi sunt corpori ruffo et mali coloris et sunt pustule et apostemata cum forti
inflamacione et sunt quedam ruffi coloris aliquando viridis coloris · aliquando
nigri coloris et omnes morbi isti sunt maligni et precipue illi qui sunt nigri
cum circumferencia liuiditatis aut nigredinis et cum eis accidit saltus cordis
cum sincopi ideo sunt magne fallacie precipue quando in eis apparent intensa signa
supra dicta imminente cum eis aere epidimiali et in eis melior est
cura que confortat cor et infrigidat caliditatem et ulceris nulla flebotomia
est inimicior · Sed bibicio fiat de succo granatorum muzorum acetositate
citrorum et acetositatis canfore sandalis et aqua rosis · et habetur paciens de
gallicanis cortis agresta et succo granatorum et moretur paciens in loco
frigido in quo sternuntur salices rosarum et flores pomorum et citoniorum et ex
tremitates mirti nanufaris et superponendi sunt panni infusi in aqua ipsorum
pectori et scarificetur loco et extracto ab eo sanguine · lauetur cum aqua
calida et ut non coaguletur sugetur leniter et non est illiniendum cum in
frigidatiuo ne noceat saltui cordis etiam quando morari in loco
frigido egrum contingit debet cooperiri cum pannis ut nullomodo
ipsum ledat frigus · quia intencio cure inferior debet esse ad minu
endum ut anhelitus sit frigidus non ut cor infrigidetur Sed ut
habeat aerem bonum et conuenientem et post abscisionem loci curetur
cum solidatiuis ·

c [M]orbi accidentes in superficie corporis aliqui apparentur alicui membro
tantum · ut illi qui apparentur capiti tantum ut vicium serpentis allo
picia magnitudo capitis et tortura ipsius accidens ex dissolutione iuncturarum
ipsius · sed Secundum etiam apostema molle sub eius cute Et quidam apparentur
faciei ut panus · et lentigines morum in maxillis pustule lenticulares ad
ustiones et fissure Et quidam apparentur pedibus et manibus de quibus
dicendum est in tabulis · Allopicia vero dicitur vicium vulpium quia illud vicium
accidit vulpibus cadentibus pilis ipsarum Et vicium serpentis appel
latur eo quod excoriatur pellis ipsius et hoc accidit ab aliquo humore
et cognoscendum est signum per colorem loci quia si est citrinus ·
est colera rubea · et ruffus Ex sanguine sit Si niger ex colera nigra
Si albus ex fleumate · Et paciens varices pati potest allopiciam ex
ascensione humorum · ad cutem capitis · Et similiter qui patitur allopi
ciam pati potest varices ex descensione humorum agentium cum ad in
feriora corporis ·

6 orborum apparatorum superficiei manuum et pedum quidam apparent superficie
pedum ut varices leso calciamenti excoriatione facta excequitatione et
conmiter ut vena civilis et fissura accidens in parte inferiori vole manus et pedis
et calcanei barras unguis et carnacio eius et subtiliatio ipsius et quidam
apparentur manibus tantum et quidam pedibus tantum sicut panaricium et
barras unguium.

a lcera sunt de specie separationis continuitatis et sunt in cissura singulari
tantum aut ex morbo officiali aut consimili vel causa aut accidente
aliquo alicuius cause separationis continuitatis et ulcera quedam sunt magna
aut parva. aut erunt sicca aut humida predicte et residuum et accidit e
rugo vel residuatio in ulcere ex debilitate membri indigestione competenti
ei in nutrimento eius quod quando agit debilem dissolutionem superfluitatis eius
Si superfluitas ipsa manans sunt subtilis ex ea fit rugo et si grossa fit
residuatio ex eo quod a quolibet membro dissolutio subtilius fit per poros
illa dissolutio ostustat superfluitatem grossam ex qua fit predictus et vulnus
si est cum causa et materia manante ad membrum cognoscetur per multum fluxum
eius Etiam fit vulnus cum morbo consimili sicut illud cum quo est mala
complexio calida aut frigida aut humida aut sicca aut fit cum morbo offi
ciali sicut illud quod fit ex comminutione quando deficit caro ulceris vel cadit aliqua pars
membri et dicitur morbus ex augmento quando in ulcere fit aliqua caro addita
Etiam dicitur morbus cum magnitudine quando cum vulnere fit apostema fit etiam in
vulnere separatio continuitatis non in carne sicut est in cisso nervorum et fissura
vene Etiam fit vulnus compositum cum accidenti sicut illud quod sequitur
dolor et vultus quando cronicum fit et transit xl dies appellatur fistula
Et fistula est quoddam ulcus concavitatem habens et os strictum et fundum latum
cum carne dura mortua et alba et arida fit quedam humida oppilatur etiam os
fistule et aperitur etiam concavitas eius fit recta fit etiam per tortuosum et
tortuosum quod sunt et in ea quedam orificia multa et si tendit ad aliquam venam
aut aliquod os aut nervum aut membrum nobile corrumpet illud vel
putrefaciet.

8 eparatio continuitatis ossis est fractura ipsius et debet fieri cura ipsius
in principio cum minutione facta in loco convenienti membro fracto
et bibat patiens ʒ. j. de pulveris et cum . j. de luto armeniaco et aque rosis
et purgetur cum manna et medulla cassie fistule et cibetur in primo die
cum rebus frigidis coctis cum aceto. deinde cum gallicinulis extendatur
membrum et de utroque latere leniter paulatim per rectitudinem et
rectificata forma membri ut erat in primo fiant plumaceoli ad modum
membri et illiniantur cum radice granati silvestris luto armeniaco
et mirto. cum succo mirti supponantur loco fracture per circuitum et exten
dantur et supponatur fascia loco fracto involuta super illud per tres horas
aut per quatuor et stringatur fascia in superioribus membri leniter deinde in
loco fracture et inferioribus partibus eius deinde fiant astelle de leviori
ligno aut de ferula desinentes membro ex utroque latere et supponantur
eis panni lini ut leves sint deinde fiat ligatura stricta super ipsis astellis
et astelle sint longiores fractura in utroque latere ad modum trium vel
quatuor digitorum et ponatur super eas fractura et emittatur quando tangit capitia

ascellarum articulum. deinde fiat ligatura in toto firma et fortis ita quod
non doleat. et si dolet dissolvatur membrum statim Et similiter si accidat
pruritus fortis, effundatur super illud aqua equalis caliditatis et
mitigato dolore aut pruritu supponantur plumaceoli infusi in aqua
rosis et modico aceto. et in primo die ligatura debet esse levis. et in secundo
et in tertio donec assecuratur de apostemate deinde ligatura fiat fortior et firma
donec incipiat fieri sarcoides mox [?] deinde mollificet ligaturam paulati-
paulatim gradatim. donec firma sit adhesio membri Et si non est cum
febre nec cum apostemate et incipit sarcoydes fieri mox. cibetur cum farmen-
teria et similibus. et medicinis facientibus ad ingrossandum parum. et sarcoy-
des est quoddam ligamentum cingens utramque partem ossis fracti. quia
os non recipit adhesionem. unde fit sarcoydes ad cingendum frac-
turam ossis. et signum ligationis sarcoydes sit per sanguinem clarum
in plumaceolo et ligaturis absque vulnere. et hoc significat quod sanguis bonus
ducitur ad membrum et ligatur sarcoydes in fractura. et resudat ipsa ma-
teria per poros de loco fracture. et apparebit in plumaceolis et emplastra-
cio sufficiet ei super pannos. Sed in dislocacione extendatur membrum et
reducatur ad locum eius et ligetur super illud cum emplastro. et observetur in ea
prima forma eius Et si sit percussio cum sagitta et vis eam extrahere
a loco eius. caveatur quod non sit ibi arteria. aut nervus. aut locus sit
vicinus alicui nobili membro et si dubium est in hoc melior est eius
dimissio. eius extraccione Si dubitatur de membro nobili aut de inci-
sione alicuius nervi aut de ruptura alicuius arterie Et narravit quidam
secta medicorum. quod fuit iniecta quedam sagitta in partibus stomachi
rumpendo dyafragma et remansit inter stomachum et gibbum et extrahi
non potuit et permansit per spacium longum ibi et signum ipsius habetur
plumbiditatem coloris ipsius loci aut nigredine. unde dimissio eius in-
est utilior sine extraccione et si sagitta pervenit ad membrum nobile mul-
te utilitatis. ut ad cerebrum et cor et epar pulmone stomachum et renes
et vesicam et similia et videns signa mortis et debilem virtutem noli extrahe-
re sagittam. Et si ulcus est bonum et non manifestantur signa mala extrahatur
quoniam si remanet morietur paciens et dicitur quod corruit sagitta in quendam
virum in intestinis et stercus egrediebatur. per locum ipsum et sanatus est
ipse paciens Et relatum est quod quidam cirurgici viderunt particulam
epatis egrediendi per vulnera etiam cibum egredi et potum et nulla su-
venit in eis mors. Quod si accidit vulnus in cerebro et pervenit ad matrem
duram exinde accidet Soda fortis inflacio. rubedo oculorum et mutacio
coloris lingue. et permixtio mentis et si pervenit ad matrem piam. deficit
virtus cum voce. cum tortura faciei fluxu sanici. et fluxu sanguinis
de naribus. Et si invenit sagitta concavitatem pectoris. si niger nigre-
coris egreditur sanguis niger et sequitur infrigidacio. extremitatum
sudor cum sincopi deinde mors. Si in pulmone erit sanguis spumosus
et nisi sanguis egrediatur mutabitur color pacientis. spissus erit an-
helitus. si in dyafragmate inde erit anhelitus magnus et spissus. cum
motu utriusque cubiti. Si in stomacho egredietur cibus Si in intestinis
egredietur stercus vel [illegible] Si in vesica egredietur urina.

9 a nimalium venenosorum quedam mordent ut canis rabidus leopardus
aynstola lacerta leprosa et pediculus volatilis et tyrus sitibundus
glandinosus et degens in aquis et similes, Et quedam pungunt ut scorpio
vespa apis tutela et aranea et scorpio degenerata // Sed dicendum est de forma
canis rabidi ut videns eum euadat de eo. Canis enim rabidus vadit
ut demens. non comedit neque bibit et licet laboret forti siti et inflama
cione nullam aquam appetit. os eius aperitur. lingua extrahitur. et
de ore eius manat umbillago ut manat de ore cameli coitum querentis
caput eius declinat ad latus. oculi eius molles. multi motus
pili eius sunt erecti, et si latrat vox eius est rauca. et possibile est quod
careat voce. ignorat eius dominos agredi. canes et homines fugiunt ab eo
canes. et ut plus eis hoc accidit in estate. Et dixit Ruffus quod hoc fit
ex conbustione melancolie. et si mordeat aliquem hominem morsus eius
et morsus canis non rabidi. erunt quasi sales in ipso. non sentitur in eo
ubi dolor vulneris. Sed post xl dies aut menses vi. aut septem. super
veniet extensio cum rubedine in toto corpore. et specialiter in facie cum sudore
et sincopi et timore de aqua. et quando videt eam contremiscit et non petit
bibere de ea. Sed fugit ab ea et ab omni humiditate et ariditate laborat. Et
si ipse paciens mordet aliquem hominem. ille etiam erit condicione sua et post
et similiter eueniet spasmus. et venenum ipsius est vehementis siccitatis
et in causa huius accidencium est ex processu. venenum in corpore cum intensa
siccitate ideo timet aquam. quia combustio siccitatis fit propter eius fu
giens a suo contrario. videlicet a sua humiditate. et dicit Ruffus quod est de specie
melancolie. est causa in timore aque. ut cum melancolicus est in timore al
terius rei. et quidam dixerunt quod laborantes morsu ipso ymaginantur
formam canis mordentis in eum in aqua Et quidam alii dixerunt
quod vident intestina canis in aqua et quociens curatur ipse paciens ad
timorem aque cito saluabitur. tamen post timorem aque incurabilis est,
Similiter si inspicit in speculo eius faciem ut faciem canis incurabilis
est. et si dubitas in morsu canis si canis rabidus est aut non emplastra
os morsus. cum nuce trita per unum diem et unam noctem. deinde da eam
galline aut gallo et si moritur in ipso die et ipsa nocte canis rabidus est
et si gallina non est esuriens non comedet eam. et dicitur quod sanguinis fluens de
morsu ipso si ponitur in pane et datur cani in cibo non comedet eum si mor
sus est canis rabidi // Sed venenum tyrorum et serpentum est calidum et co
mbustiuum. et de morsu ipsorum accidit dolor in loco morsus. deinde procedit
per totum corpus. et in loco morsus erunt duo foramina ex morsu
duorum dentium. et de illis manat humiditas ut oleum. deinde accidunt,
apostemata cum rubedine et lividitate et ampullis ut combustura ignis
deinde accidit nausea. cum vomitu colerico. cum tremore et sudore fri
gido et corrosio fit in loco morsus. et sanguinolenta fiet gingiua pacientis
et minget sanguinem Sed de tyro glandinum qui moratur in radice arboris
glandis dicitur qui vadit super eum excoriantur eius pedes, et inflabuntur et
excoriabitur manus curatis morsum ipsius et dixerunt quod ille qui ut fiat
ipsum tyrum non odorabit postea nisi odore ipsius et signum laborantis morsu

cum eo quod dixi de signis erit dolor stomachi sitis valida que non mitigatur
per multum potum aque et omnino eam sequitur mors. Sed ex morsu tyri degentis
in aqua homo incurret humiditatem nigram fetidam ut eruginem mortuorum.
Et ex morsu serpentis [illegible] cornua erigetur ventrem patientis et mor-
sus erit citius ventositas pannum egredietur [illegible] completa [illegible]
morsus venenosi sit quod sugatur morsus ita tamen quod sugens eum non sit
ieiunus sed habeat oleum in ore ad eiectandum nocumentum veneni et [illegible]
at illud et ligetur super locum morsus vehementer et si potest locus cauterizari
cauterizetur et ei superimponatur ventosa cum multo igne et de aliis speciebus
tyrorum de quibus nil diximus quia periculi sunt quod si inspiciat aliquis eorum
in aliquem hominem homo ipse peribit etiam qui audiet vocem ipsius vel sonum
vocis ipsius peribit et alia multa mirabilia dicuntur de eis.

Medicine mortifere aut nocent cum tota substantia earum aut cum qualitate 10
et quedam contrarie sunt cum substantia manifestantur in corpore ut napelli
cornua [illegible] et fel tyri. Sed que nocive sunt per qualitates aut ex putrefaccione
earum aut ex corrosione ut sunt lepores marini aut ex calefactione
ut est euforbium et castoreum aut ex forti infrigidacione et stupefactione
ut est opium aut ex opilacione pororum et [illegible] anhelitus in corpore
et est venenum nocens uni membro et non alii et leditur inde corpus in [illegible]
[illegible] sicut nocent cantarides vesice et lepus marinus pulmoni et quedam
que nocent in toto corpore que alterant complexionem ut est iusquiamus
et opium et diversificantur medicine. Sed venenum animalium aut fit ex toto
corpore ipsius aut ex uno membro ipsius aut ex humiditate aliqua ipsius
nocet quoque cum toto corpore ut ranula paludis piscis assus et [illegible]
lacerta leprosa cantarides et lepus marinus et que nocent cum aliquo
membro ut fel tyri et pardi et extremitatis caude cervi. Et que nocent
ex humiditate ut lac coagulatum et sanguis congelatus in stomacho et tamen
veneni quia infert difficilem anhelitum rubedinem nauseam et la-
mentacionem et perturbacionem et suffocacionem et curatur ut est cura lactis
coagulacionis in stomacho.

Quando aliquis sentit se sumpsisse poculum venenosum statim bibat de 11
aqua calida cum butiro vaccino aut oleo sisamino aut oleo et imponat
ori suum digitum aut pennam infusam in oleo sisami et vomat et stude-
at ad mundificandum stomachum de toto eo quod in eo est provomitum et iterato
bibat de aqua calida et oleo ad provocandum vomitum ut mundificatio in stomacho
fiat completa deinde bibat de lacte recenti deinde luti sigillati et medicine
mortifere diverse sunt et de eis locuntur mirabilia multa. Et dixerunt quod
habet herba quedam in partibus egipti comeditur absque aliquo impedimento
et nocumento et comeditur cum lacte et qui invenit aliquem locum vulneratum
in corpore cum sanguine interficit manducantem eam. Et dixit G. quod
quidam portabat epar in manu eundo de una villa ad aliam et sit volens
ire egestum dimisit epar super herbam et post digestionem venit ad accipiendum
epar predictum invenit ipsum fore dissolutum in sanguine et cognoscens quod
ipsa herba dissolvit epar in sanguinem. De ea recepit in magna quantitate et
plures homines interfecit cum ea et cognitis malis operacionibus ipsius
iudicatus fuit ad mortem et eversi sunt oculi eius ut non videat aliquis

in sedendo erigendo se aut iacendo cum apertis oculis aut clausis et
corruptis medrus vel cogitacionis quoque accidit singulariter et quando
est composite quando accidit in senibus [illegible] est apud permutacionem et quantitat
cum cerebro cum viciis quem sunt inter ea et dicturus sum de his in morbis pa
nniculi cordis.

Scotomia et vertigo sunt ex parte cerebri aut exaltius partis et vertigo
sit penes visum factum in rebus girum facientibus et sit ex humore
incluso in venis que sunt circa cerebrum qui non potest dissolvi et verti
ginem infert et sit ex humore flegmatico incluso et inveniet homo
in ore saporem acidum vel salitum et si sit ex colerico inveniet in ore
saporem amarum. Set epilencia et apoplexia sunt ex opilacione ven
triculorum cerebri prohibenti id quod penetrat ad membra sensibilia et mo
bilia voluntarie et precedit apoplexiam inflacio gandegi cum obscuritate
visus vertigine et tinnitu et frigore extremitatum et iectacione totius cor
poris et penes insultum stertit cum pectore etiam quanto magis stertit
fortificatur morbus et si sorbet illud quod ponitur in ore liquidum morbus
est debilis. Omnis autem morbus est malus et dixit Ypocras. Et apoplexia si
fortificatur non sanabitur et si debilis est non est levis cure et epilencia sit
ex causa apoplexie si est debilis. Et sit aut ex ipso cerebro et precedit eiectum
ipsius dolor in capite et obscuritas visus et malicia sensus et quando accidit
apparet spuma in ore et sit ex stomacho ex vaporibus flaticis vel melan
colie et precedit eam egestio super stomachum saltus cordis et punctio et fortificatur
quando tardatur cibi hora et possibile est quod accidit in tempore insultus sin
copis et sit ex parte alicuius membri ut manus et pedis quando ascendit vapor
grossus de eis. Et signa huius habentur quia sentit ante insultum ascensionem
vaporis frigidi de membro in quo est humor et peior species ipsius est que fit
ex spasmo omnium membrorum corporis ex repletione ventriculorum cerebri et peiora
et peiora accidencia erunt exinde, et possibile est quod mutetur in apoplexiam
et quoque epilenticis tempore insultus fluit urina vel sperma vel stercus et iacto
fit morsus lingue. Et epilencia quando accidit post aetatem pubertatis in pectore
non sanabitur si fit ex parte cerebri. Et si fit ante ipsam etatem removetur
sicut competit speratur sanacio ipsius. Et incubus est de rebus precedentibus
epilenciam et dicitur signum epilencie si temptatur cum fumigio mirre aut cornu cervi
primo aut cum odore epatis capri assi aut ex comestione ipsius aut si
induit pellem capream excoriatam statim aut infusam in aqua quia
statim cadet et apparebunt aliqua accidencia. Et de signis eius est calciditas
venarum que sunt sublingua unde quando epilencia fit aperiet partes
maiorianam rutam et acetum quam inhabit eum, et dicitur quod curatur
epilencia curabilis cum odore piretri. Et si sternutat speratur tunc cura
ipsius. Melancolia est permutacio mentis absque febre et fit ex cerebro
ex congregatione humoris melancolici in eo aut ex vaporibus humorum
melancolicorum ascendentibus de stomacho. Et diversa sunt accidencia ipsius
quia pars infirmorum timebit mortem cum mala cogitacione eius. Et pars
multum ridet. Et pars multum plangit. Et in parte multiplicatur anhelitus.
estimabitur penes infirmos quod non sit est et in parte ymaginatur quod est

ex vapore ascendente · et pacies estimabit se esse aliquod aliud / Sed mirachia accidit
ex vaporibus melancolicis et flaticis ascendentibus de stomacho et de partibus
ypocondriorum et signum eius est ructuacio · acidi et fumosi · pauca digestio et
multum sputum · et dolor inter scapulas et in partibus ypo · cum ardore et
inflamacione et rugitu et hoc accidit post sumpcionem cibi et confert est quedam species melancolie que multiplicat sitim et infert ulcera ysbiarum
et faciei · quasi ex morsu cancri · et cassu et concussione et incurabilis est ista
species et succedit hereditarie / Et amor quando in morbus fit erit
morbus · macrefaciet corpus totum · preter oculos et palpebre erunt parve
valde · lacrime · et pulsus amantis est ut ut pulsus laborantis angustia /

De hiis accidentibus in nucha et locis eius sunt laxitudo paralisis Stupor 16
Spasmus · et tremor · quoniam quando accidit opilacio in ventriculis
cerebri · prohibet motum et sensum · et iam predictum est hic in morbis cerebri
Sed si accidit opilacio in aliquo latere eius mollificet et illud latus preter in toto
cum facie · Et dicitur paralisis cum tortura oris simul / et si accidit opilacio in origine
nuche accidit mollificacio in membris aliis preter faciem · et si accidit opi-
lacio in aliqua parte nuche erit mollificacio in membris que sunt in ipsa parte
et si accidit opilacio in origine nervorum · qui procedunt ad musculos fa-
ciei · et erit in aliqua utriusque partis · accidit mollificacio in parte una faciei
et dicitur tortura oris et fit tortura oris ex spasmo et lassitudine simul · et
mollificantur inde musculi unius partis faciei et spasmantur musculi alte-
rius partis · et si accidit opilacio in nervis qui pertinent ad epiglotum ex eo
accidit defectus vocis · Et si fit in musculo qui pertinet ad musculos pectoris
fiet inde strictura anhelitus Et si fit in musculo qui pertinet ad vesicam egre-
dictur urina non voluntarie · et si fit in musculo qui pertinet ad anum egredietur
stercus non voluntarie · Et opilacio fit aut ex humore grosso · aut apostemate
aut desiccacione membri · unde stringitur musculus · et fit mollificacio in loco
eius · et si incidatur nervus de quo procedit per latitudinem · non sanabitur
tamen si per longitudinem sanabitur · eciam fit mollificacio ex ex[illegible] membri
de loco eius articuli · aut ex humiditate viscosa emittente illud de loco eius
sic est post tisim · et fit extolencia ex violencia expulsionis virtutis · et fit
ex causa exteriori ut ex casu vel ex percussione · aut si fit mollificacio statim ex per-
cussione vel casu insanabilis est · quia significat sectionem nervi procedentis
ad illud membrum · Et si fit post biduum · aut triduum speratur cura ipsius
quia significat quod est ex causa apostematis · accidentis in nervo · Sicut fuit in
quodam de quo locutus est · G · quod ipse conquestus est pati dolore in flanco
et dorso et loco medio eius · et curatus est per medicos · per emplastra ei supposita
et non fuit sanatus · quare interrogatus fuit a Galis · qua de causa passus est hoc
et dixit quod cecidit de iumento suo et invenit spatulas eius terra in suo [illegible]
et curavit ipsum cum ipsis emplastris · super spondilis ipsius loci et sanatus est
et dixit de alio quod cecidit quidam · et post triduum vox eius defecit et post
quadriduum mollificati fuerunt pedes ipsius et suppositis emplastris locis causis
sanatus est / Et si tortura oris fit in una utriusque mandibule quando
facies inflari vult inflacio oris egredietur ex una mandibula tortuosa ·
Et Stupor accidit ex causa mollificacionis si est debilis · quia opilacio
si est debilis · vel modica · deinde accidit stupor et sentit paciens cum motu

Sed si augetur exinde fit mollificacio cum defectu sensus et motus voluntarii et in pueris plus accidit spasmus ex replecione et signum erit ante eventum ipsius febris continua vigilia tardus anhelitus citrinus color mutacio lingwe sicca salina et spasmus si fit post febrem est malus et si post eum fit febris bonum signum erit et fit spasmus ex humore frigido inspissante partes musculorum et eas colligente et hoc accidit ex frigore forti et illud dicitur congelacio et dixerunt quod congelacio est congelatus musculus qui est in spondili dorsi et collo et de signis eius est rubedo faciei aut declinacio eius ad rubedinem vel lividitatem eminentes oculi et plus rubent quam videbant ante et videbis pacientem quasi ridentem et sonitum dant digiti eius et quandoque extenditur et quandoque colligitur cum vigiliis et difficultate motus et stabilitate nature et possibile est quod mingat urinam aut sanguinem et in principio huius passionis accidit singultus cum dolore capitis et utriusque cubiti et dubitatur de morte usque ad diem quartum et post quadriduum levis erit cura et iecticacio fit ex ventositate grossa et vaporosa Et gilbus fit ex dissolucione alicuius spondilis declinantis ad anterius aut ad posterius aut ad aliquod latus eius et diverse sunt cause eius et quando fit ex parte pectoris in etate puerili mortem dabit cito et cognoscitur dissociacio spondilis per tactum manus super illum locum.

m Morbus oculorum aut fit in palpebris aut in coniunctiva aut in cornea aut in uvea aut inter corneam et cristallinam aut in angulis aut nervo visivo aut in musculo movente eos aut in venis procedentibus de panniculo cerebri ad oculos Sed morbi palpebre sunt scabies et pruritus et apostema durum appellatum bared vel cadaf et petrificacio et inflacio grossa et grossicies et adhesio et brevitas palpebrarum appellata cornua et discoopertio albedinis oculi appellata Sacra et ordeaceolum et morum et formica et noduli et pediculi et pili inversi et extensi et capa forte et humiditas appellata narteng et corrosio cum rubedine appellata Sulat Et scabies est quedam grossicies ac accidens in inferiori parte palpebre superioris et diversarum specierum est Et species quedam ipsius est minoris grossiciei et maioris rubedinis cum dolore et gravedine Et alia species est fortioris grossiciei et maioris rubedinis et duriciei ita quod scinditur palpebra ut ficus et dolet magis et maioris pruritus est et gravedo palpebre est maior et est morbus cronicus Et Sacra similiter diversarum specierum est et una species est quando elevatur palpebra et non potest cooperire oculum et accidit naturaliter aut accidentaliter Si accidit naturaliter incurabile est Sed si fit ex palpebre sutura in conveniente inversacio palpebre erit exterior et hoc fit eciam aut ex carne addita aut ex vestigio ulceris accidentis in palpebris.

p Pili inversi quando multiplicantur et non iuvat meis cura elevacio melior erit aliis medicinis videlicet quod iaceat paciens super dorsum et inversetur palpebra ipsius et scindatur cum instrumento curvo a dextro minoris anguli usque ad dextrum anguli parvi sub pilis additis et non profundetur fissura et hoc pacto pili erunt labentes ad exterius deinde elevetur palpebre et ligetur super pellem in superficie palpebre in medio cum acu et filo in tribus locis per lineam rectam et precipe quod teneant ipsa fila et extenditur ipsa palpebra cum eis ad supinus prout videbit optimum

q ellenent pili super oculū cum equalitate · et non fiat incisio multa, ne fiat
in oculo Sacri · deinde incidatur pellis ellevata cum filis · cum forcipe · deinde
colligentur due extremitates fissure pellis · aut suant cum sutura duorum
nodorum aut trium in pluribus locis · ut coniungantur extremitates pellis · de-
inde superponatur ei pulvis citrinus et dormiat patiens postea ponatur
in ea saliva masticationis cimini cum modico sale · et in die tercio incidantur
fila cum forcipe vel forpice extrahantur · et curetur locus cum unguento cons-
solidativo · et curantur pili additi si sunt tres vel quatuor et sunt proximi · qui e
ligatur filum tortum subtile de serico vel de seta aut capillis · unus de
capillis alius wlneris et duplicatur filum et imponatur caput eius fo-
ramini acus · ut caput fili remaneat perforatum · et imponatur foramini
aliud filum · deinde intromittatur acus · in radicibus pilorum · ubi videntur
pili additi · deinde interponatur pilus additus aut duo vel tres pili · in plica-
ti filo · deinde attrahatur acus ad superius cum tempore ut extrahat pilum
additum ad exterius · et quando exierit unus pilus · extendatur pilum
qui est in foramine capitis fili ut ampliatur foramen · deinde attrahatur pi-
lus additus ut declinet ad illud foramen et hoc est utilitas fili · quod ponitur
in ipso foramine capitis alterius fili · et possibile est quod extrahatur ipse pilus
absque extensione ipsius fili et absque reclusione acus ho · et si ibi pilus bonus
in iungetur cum gummi aut mastice cum aliquo pilo forti pilorum pal-
pebre et in veniet notum tuum ·

Coniunctiva est albedo oculi coniuncta cum cornea et morbi eius sunt 19
optalmia inflacio duricies grossa pruritus Sebel · ungula lacrima
Carba et guada id quod in oculus cadit // Et optalmia est apostema
calidum accidens in coniunctiva tribus modis · aut fit ex causa exteriori
ut ex fumo calore solis vel ex pulvere et ex eo fit rubedo oculi absque apate
lacrima et ardor modicus · aut fit ex causa exteriori aut ex dictanti humorem in
tiseum et calidum et fluunt de cerebro · et rubedo eius erit fortior cum dolore
duricie lacrimis multis et repletione venarum coniunctive aut fit ex causa extri-
seca · et apostema eius erit fortioris rubedinis ita quod ex apate ipsius pal-
pebre ambe inversantur ad extrius et ellevabit nigredo oculi super nigre-
dinem // Inflacio quedam fit quatuor modis · una fit subito et color
ipsius erit albus et ante eam accidit in angulo dolor ut morsus timidus
et iuste · Secunda est fortior et quando comprimitur cum digito profundebat locus
eius et remanebat vestigium ipsius per horam Et tercia est fortior secunda
et quando comprimitur super eam digito profundatur locus eius tamen
non remanebit vestigium ipsius et color ipsius ut color naturalis ca-
ret dolore Et quarta est fortior tercia et possibile est quod exten-
datur ad utrumque latus et ad genas et erit dura et livida et non profun-
datur in ea digitus comprimens super eam · et careat dolore et ut plus
hoc accidit ex morbillis et optalmia cronica precipue in yeme ·

Morbi cornee sunt ulcera pustule albedo vestigium · Cancer Eminencia 20
Sanacio et collectio sanici post eam et excoriacio eius et ulcera fiunt
in superficie cornee aut in profundo eius et que sunt in superficie eius quatuor
modis sunt unum ulcus simile in colore fumi incipiens de nigredine oculi
per locum multum · secundum est magis ruben a quo et profundius sed minus ·
Tercium fit super nigredine et tendit parum super albedine et ipsius ipsius ·

que est super nigredinem habet colorem album et que super albedinem est habet colorem rubeum Et quartum fit in superficie cornee ramosum et contrana ulcera fiunt tribus modis unum ulcus est profundum et strictum simile grano panici Secundum est ulcus infectum multe corticis et profundum et quod profertur emanabunt humiditates oculi ex corrosione earum in tunicis. Et pustule diverse sunt in colore et loco et dolore et fine erunt nigre et albe et mediocres in colore et que sunt nigre erunt post corticem primam cornee et illa cortex dicitur facilior quia componitur de quatuor corticibus et albe erunt post primam corticem et tertiam corticem eius et illa dicitur difficilior et que sunt coloris mediocris erunt post corticem secundam que dicitur medio cris. inter difficultatem et difficilitatem Et in loco si sunt separate a foramine salubrores erunt Et si sunt super speciem foraminis erunt difficiliores et similiter si sunt post primam corticem erunt salubriores et si sunt post tertiam erunt difficiliores Et in dolore si dolor est fortior erunt difficiliores Et si lenior erunt salubriores Et in fine que erunt salubres finis habent colorem modicum et erunt separate a foramine et post corticem primam et de materia modica Et quo difficilis finis erunt ex multa materia et acuitate post corticem tertiam super statum foraminis pupille quia dolor eius indu cit cecitatem Et eminencia fit quatuor modis. una eminencia est quod eminet modica pars uvee et dicitur caput formice et estimabit eam videns quod sit pustula et differt inter eas. quia eminencia est in uvea Et si oculus est niger glaucus ut columbinus erit in colore eius et pustula radicaliter est alba. cum rubedine et pulsatione in oculo. et species alia eminencie similis est uvee et dicitur velamen et tertia elevatur usque ad pi los palpebre Et quarta appellatur caput clavi quia est ut caput clavi et hoc fit quando adheret aliqua pars cornee et differt inter vestigium et albedi nem. quia albedo fit ex pustulis que sunt in profundo cornee. et vestigium fit ex pustulis que sunt in superficie cornee.

Orbi anguli sunt tres fistula que dicitur gnarbis. manatio et glandula et
21 morbi uvee sunt strictura foraminis et eius amplitudo. et morbi accidentes inter corneam et humiditatem cristallinam sunt aqua et vapores ascendentes de stomacho et color aque si est ut color aeris ei convenit curari cum ferro et si est ut color viridis potest et curari cum ferro. fit etiam in colore albo rubeo citrino viridi. blavo et nigro etiam assimulatur argento vivo in suo motu cognoscitur aqua per eius debet curari cum instrumento debes super ponere manum aliter. duorum oculorum et si vides alium oculum in suo foramine ampliari convenit ipse cure Sin autem non etiam exurgetur paciens in sole et precipiatur ei. quod inspiciatur in celum et superpone polices palpebre superiori et commoneas eam super oculum deinde dimitte oculum et cito aspiciatur et inspice et si moveatur quando separati sunt polices. ab oculo dispergitur non convenit ei instrumentum. et si remaneat collecta et non dispergitur aqua tunc perficitur et convenit et si aqua est fortis grossitudinis ut viscosa vel subtilis. non debet curari cum instrumento. et nisi modo locuti sunt medici de loco in quo generatur aqua ipsa. et quidam ipsorum dixerunt. quod

gnatur de tunica cornee et uvee. et quidam dicunt quod gnatur inter uveam et cristallinam primi allegant quod aqua sit cum amplitudine et non manifestatur de uvea nisi modicum et non possibile est quod ampliatur foramen in tanta ultimitate quod curetur cum instrumento et circuitatur tunica prout erat. unde si scinderetur uvea iam manaret humiditas albuginea exsiccata in strumenti et allegant alii quod sic esset quando suspenditur aqua cum uvea penes curam instrumenti et reprobant primi quod impossibile quod amplietur foramen in cura instrumenti et suspendatur aqua cum uvea et allegant alii quod si esset aqua inter uveam et corneam. videtur instrumentum sub cornea quia est tunica sub qua videtur id quod ibi est quia videbitur in colore tunice que est post eam et nos non videmus instrumentum nisi penes pupillam et excusaverunt se in dicto priorum dicentes quod si hoc esset quod si rumperetur uvea iam manaret humiditas albuginea ipsa est in panniculo subtili prohibente eius manationem unde quod dixit G. quod ipsa sit de cornea et cristallina significatur quod credit quod hoc potest fieri inter corneam et uveam vel inter uveam et cristallinam et si creditur quod sit de cornea et uvea propter hoc dicit absque cristallina sed possibile est penes eum quod ipsa potest fieri in utroque loco. secundo caput acutum instrumenti appellati magdat non debet esse valde acutum quod non scindat panniculum subtilem inductum super albugineam./

Ubi nervorum sunt opilatio gutta serena, obtalmia et separatio continuitatis sit .i. 22
opilatio. aut ex humiditate multa generata circa nervos ad infestandum eos et ergo deficit visus aut minoratur et signum eius est ponderositas capitis precipue in profundo oculorum et si sit ex humore manante ad interiora in oculorum et homo ymaginatur in principio eius videre radios et muscas et capillos absque lesione apparente in oculo aque de signis et si includitur unus oculus et non ampliatur alius illud dicitur mala opilatio quod non penetrat aliqua pars visus ad oculum alium et separatio continuitatis sit ex casu vel ex percussione accidentibus super caput. aut ex vomitu forti et signum eius est eminentia oculi in principio deinde non sit grauius neque contabescens et deficit visus vel minoratur manifeste et gutta serena sit ex grossitie spiritus spiritualis et turbedine oculorum humorum etiam obtalmia sit ex prauitate spiritus spiritualis et extollitione musculi moventis oculum et quando spasmatur aliqua pars ipsius declinat oculus ad ipsam partem et quando mollificatur declinat oculus ad partem contrariam. et musculus descendens iuxta radio nervorum quod non amplietur et separetur. quando spasmatur non ledit oculum tamen si mollificatur ledit oculum quia hoc sit ex materiis manantibus ad nervos et musculum et possibile est quod hoc sit in venis procedentibus in oculos in cranio capitis et inde sit manatio humiditatis. de capite ad oculos. sed morborum accidentium in aure, quidam sunt accidunt in membris communibus auditus. et quidam appropriantur parti membrorum ipsius sed qui accidunt communiter sunt mala complexio. apostemata et separatio continuitatis. et morbi accidentes in fundo auris. aut sunt signa. que dicenda sunt in dolore sistente in cranio capitis in parte pertinente. ad fundum aurium. et que ipsorum signorum erunt extra foramen sunt manifesti sensui et precedit hic casus vel percussio et morbus qui sit contra exteriori non manifestatur nisi ex lesione accidente auditui et morbus qui sit in foramine auditus. aut est ulcus aut caro addita a extreme.

generatio ibi aut sordicies aut casus alicuius lapidis vel grani in eo vel aque ipsius in eo excitatione vel infusione capitis cum aqua vel animalis ingressus vel iniuste vermis aut silum aut vento stantis unde quidem huius morbi sunt partes inducunt debilitatem auditus et morbi qui sunt in instrumentis auditus et nervus eius sunt tinnitus sonitus et vox mentionis gravis auditus et surditas. Et in tabula dicuntur cause et signa ipsorum

opilacio si sit ex humoribus generatis ex humiditate corrupta et signum ipsorum
23 habetur per motum et tremorem sistentes inter aurem et possibile est
quod aliqua pars ipsorum foras egrediatur. Et si sit ex verruca vel carne addita vel sordicie generatur ex superfluitate materie et signum eius habetur quod videtur in sole et similiter videtur illud quod cadit in aurem in sole. et aque signum habetur per balneacionem precedentem et animalis ingredientis aurem signum habetur per motum ipsius. morborum quidem odoratus qui quidem accidunt in naribus in panniculo induto intus et quidam in instrumento primo instrumentorum odoratus que similia sunt additamentis mamillarum et morbi accidentes in qualibet loco huius membrorum sunt aut ex mala complexione aut ex separacione continuitatis aut ex membro officiali Et morbus officialis est ut caro addita in naribus que dicitur polipus et iste polipus obdurat nares cum pedibus si fetor narium sit ex putrefactione ossis similis colatorio. vel ex humore in vestito in foramine eius aut ex humore putrido. et illud sequitur febris et dolor et si humor putridus est in ossibus putrefactis illud sequitur immutacio vocis et morbi accidentes in utroque instrumento odoratus sunt corriza et defectus odoratus.

24 Morbi accidentes in instrumento odoratus sunt Corriza et defectus odo-
ratus Et corriza est ex humiditatibus humidis descendentibus de ventriculo cerebri procedentibus ad nares et fit aut ex calida causa vel frigida Et que fit ex caliditate est ut id quod accidit ex calore solis in capite liquefaciente superfluitates que sunt in cerebro Et que fit ex frigiditate est ut illa que fit ex aere frigido includente superfluitates que dissolvebantur a cerebro Et Casum est defectus odoratus et fit ex mala complexione intensa aut opilacione aut ex carne aut ex humore grosso et viscoso. aut ex separacione continuitatis Et si passio est modica diminuit odoratum et si multa deficiet in toto et quando ab loquitur quasi cum naribus. morbus erit in osse simili colatorio et si loquela non est impedita viam est in utroque ventriculo anteriori instrumentorum odoratus aut in panniculo induto eis interius morborum lingue quidem et locorum oris sunt quidem in corpore lingue accidentes et quidem in parte nervi eius. et que accidunt in lingua sunt pustule que dicuntur colla et apostema calidum et aliud simile glandule quod dicitur ranula et corrupcio gustus qui mutatur ad amaritudinem et hoc fit ex colera rubea vel ad dulcedinem et hoc fit ex sanguine vel ad acidum et hoc fit ex flegmate acido vel ad salsedinem et hoc fit ex flate Et quidem accidunt in nervo ex quo fit sensus gustus. et ex hoc fit diminutio gustus vel eius defectus

in toto et quidem accidunt in nervo ex quo fit loquela et sunt gravedo lingue
et surditatis et hec fit ex mala complexione dominante nervo vel ex opilaci
one accidente in eo aut ex apate aut in festatione aut a parte grosso . et
separato continuitatis nervorum fit ex humore acuto vel percussione vel casu
super cerebrum et fit gravedo lingue post morbum acutum et Sirsam.

m Morborum accidentium ori quidam accidunt in labiis ut fissura et 24
emorroyde et quidam accidunt dentibus ut dolor fortis ipsorum
qui fit aut ex calore aut ex frigore etiam corrosio cavatio et stupor motus
et casus ipsorum et dentes ipsi non dolent quia carent sensu et habetur
significatio huius quia si frangitur dens in aliqua parte ipsius inde illo fit
dolor . et si in frigidatur non dolet sed dolor accidit ex causa mala comple
xionis nervorum qui sunt in radicibus ipsorum aut a parte in locis predictis et
existimatur quod dolor est in eis et si mitigatur dolor per res extra dictarum
dentis hoc fit ex dilatatione loci nervorum vel apostantis quia qui stringit
locus eius extenditur et dolet et qui amplia bit locus mitigabitur
eius dolor et quando medicina tangit locum dolentem mitigatur tunc
dolor ob tactum ipsius et dicitur quod dolor dentium fit ex dilatatione et complex
ione et intelligitur per primum dixi et si ortus dentium tardus fit in pueris
fricentur gingive cum cerebro leporis aut medulla lacte quia satis
iuvabit eum /

c Casus dentium vel commotio ipsorum fiunt ex humiditate gingivarum et nervorum 26
detinentium eos vel ex putrefactione gingivarum vel ex amplitudine foramin
um in quibus sunt . amplitudo foraminum fit ex oportunitate ortus alior
dentium fortiorem eis ut accidit in infantibus et ex opportunitate ortus
aliorum dentium eis fortioribus debet intelligi quod amplitudo fit fora
minum naturalis ita ampla quod in eis possint locari dentes maiores primis et for
tiores eis . et ex siccitate hoc fit ut accidit in senibus in casu ipsorum dentium
et dictum est quod in quodam sene cecidit dens et ortus loco eius alius dens
et plures dixerunt contra deum ipsum preter defectum materie paucitatis ortum dentium
in sene . Et retulit michi quidam fidelis quod viderat quandam vetulam cuius
dentes ceciderunt quod ortus sunt in ore eius dens quidam et hoc non videtur
esse impossibile . et quia relatum est experte ad hec quod potest oriri dens in
tempore senectutis et quod visum est hic Etiam putrefactio gingivarum quoad
dentium vel casus ipsorum malicia fetoris oris caro addita inter dentes
exitus sanguinis de gingivis vel de toto ore dicitur de morbis oris ipsorum
signa sunt similia . gingivis quoque accidit apa extolleri et rubea et mor
bi in malarum sunt mollificatio ipsarum casus ipsarum Et apa calidum et quando
subtilis fit radix urule fit rotundum caput eius et prolongatur tempus
casus eius et non conferunt medicine incidi debet ne inducat squinanciam
Et si est rotunda et radix eius et non est subtilis neque longa et color
eius erit ut color sanguinis nigri non debet incidi quia ex incisione eius
fit apostema magnum et fluxus sanguinis incessabilis Sed si est sub
tilis radicis et longe et extremitates eius sunt ~~subtiles et~~ similes
caudis muris . et mollificate colore ipsius declinante ad albedinem incidatur
pars addita contra modum naturalem quia si inciditur vel quantitate gentes

eius · incisio inducit nocumenta magna interimento pectoris etiam defectum
vocis et alias lesiones ·

Morborum accidentium in membris anhelitus quidam sunt in gutture
vel in gula vel in canali pulmonis vel in velamine indito super costis vel
2a in diafragmate vel in corde Et morborum in gula accidentium quidam accidunt
in glandulis que dicuntur amigdale que generant salivam quarum locus est in utroque
latere gule Et quidam in musculo eius et quidam in velamine indito super eum
Et quidam in meatu eius et qui accidunt in glandulis sunt apostemata calidum
cuius signum est dolor strangulans gulam ponens deglutitum et rubedo in
exteriore parte gule et qui accidunt in musculo sunt quasi squinancia et apostemata
in musculo gule aut ysophagi quod si accidit in musculo interiori prohibet
deglutitum et malum erit et si fit in musculo exteriori erit minoris ma-
litie et illud sequitur difficilis anhelitus eius erectio diminutio ·
vocis · dolor gutturis rubedo oculorum et faciei extensio difficilis deglutitio
et continuitas oculorum et squinancia est apostema calidum accidens in musculo
gutturis Et si fit in musculo exteriori salubris erit Si in interiori dicitur squinan-
cia canina et ista species insanabilis est Et si fit exitus spondilium quod est plus
accidit in infantibus est ex debilitate ligamenti spondilium vel percussione Et
signa omnis squinantie sunt ut alterius tamen omnis sunt fortiora alias
et difficilis fit deglutitus et quando infestatus id quod deglutitur ascendit ad partes
pallati et egreditur de naribus ex opilatione ysophagi et in spina squinantia
apparet apostema more quando os aperitur aut in parte exteriori gule sed in mala
non apparens erit Et qui accidunt in meatu ipsius sunt de sanguisuga bibita
cum aqua et obtenta in gula vel spina piscis vel alterius rei et que accidunt
in velamine gule et gutturis et canalis pulmonis sunt reumata que sunt
quedam descensiones superfluitatum humidarum de cerebro et si descendunt multe
hec superfluitates ad nares dicitur corriza si ad guttur et canalis pulmonis
inducunt raucitatem et tussim · Et si descendunt ad pulmonem et pectus
erit exinde tussis mala et difficilis · et sunt aut caliditate aut ex frigiditate
et in accidentibus ex caliditate fit inflamatio faciei et capitis acuitas illius
quod manabit de naribus et gutturis cum asperitate gutturis Sed in accidentibus
ex frigiditate patietur patiens frigiditatem et opilationem narium quod dimi-
nuitur odoratus vel deficiet vel diminuet vox et in raucitate sentietur
asperitas gutturis cum punctione absque turbatione et fit tussis cum strictitate
absque reumate ex caliditate febrium vel ex frigiditate eius aeris septentrionalis
et cum ea non erit sputum sed si erit et hoc fit etiam ex humiditate gut-
turis et canalis pulmonis et inde vox erit clara et tempore carebit asperitate ·
fit etiam tussis et raucitas ex causa exteriori ut ex pulvere fumo et voce magna
et reumata non possunt digeri in senibus cum velocitate Et morbi acci-
dentes in pulmone sunt tussis fortis asma strictura anhelitus et erectio
eius et piplemonia est apostema calidum in pulmone cum sputo san-
guinis vel saniei et illud sequitur ptisis et tussis ex pulmone fit a
ex descensione alicuius superfluitatis de capite aut ex mala complexione et
superfluitas aut erit acuta subtilis que est peior licet spuatur aut grossa
aut calida super que habetur si ergo per caliditatem anhelitus sitim desiderium aeris
frigidi · rubedinem faciei et possibile est quod quandoque erit sputum Et si est
frigida · et habetur significatio super eam per lividitatem faciei modicam sitim

nocumentum ex rebus frigidis et aere frigido Iuvamentum per balneum et aerem
calidum et strictura anhelitus et asma et erectus anhelitus erunt ex strictura
meatuum pulmonis et si strictura est in venis pulsatilibus erit asma etiam
si sit in dispositione canalium exinde accidit erectus anhelitus et eius strictura
et significatio huius simpliciter per frequentem anhelitum absque febre quia laborat paciens
tiens magno labore et magno anhelitu et fortificatur paciens pones
dorsum in quo fuerit et alleviatur pones sui erectionem missio anhelitus est de-
lectabilior cum missione eius et fit exinde tussis cum commotione Et si erit
absque tussi possibile est quod declinet ad ydropisim Et hec passio accidit
ex caliditate et multitudine vaporum cordis et fortificatur exinde sitis et
paciens magis declinabit ad immissionem aeris frigidi quam ad emissionem
eius Peripleumonia est quoddam apostema pulmonis ex sanguine vel colera rubea
et ea accidit febris fortis cum tussi strictura anhelitus et dolore in parte
anteriori pectoris et rubedine genarum et oculorum.

[S]putum sanguinis fit aut de canali pulmonis aut de pectore aut de ore sto- 28
machi aut de fundo eius aut de capite aut de gula vel de gutture vel de
ysofago vel de ore. Cum si est de pulmone erit cum tussi forti et egredietur
subito absque dolore in multa quantitate in colore rubeo cum spuma Et si de
pectore erit cum tussi forti similiter tamen in modica quantitate quasi sic
sanguisuge et spuitur illud reumata et pectus erit strictum Et si est de ore
stomachi erit cum eo dolor in ore stomachi Et si de fundo stomachi quod dicitur
stomachi erit cum vomitu et dolore leni Et si de capite cum titillatione erit Et si de gut-
ture erit cum screatu Si de ysofago dolor erit inter spatulas Et si de
ore erit egressus eius erit cum alio sputo commixto et fit sputum sanguinis
extrinsecus ut ex percussione vel casu vel voce magna vel saltu ex quo rumpitur
aliqua vena et huius signum habetur per egressionem multi sanguinis subito vel in-
terius ut ex corrosione venarum accidentium ex reumate acuto vel colerico vel fle-
umatico salso. Et huius signum habetur quod paro egreditur deinde in multa quan-
titate vel ex repletione venarum vel condnatione complexionis calide vel humide
vel complexionis male et sicce que condensat venas valde et eas restringit unde
pars earum eminebit super partem et aperientur sicut accidit luto quando
siccatur Sed spuma sanei fit aut ex capite calido accidente in pulmone aut
in pectore vel post sputum sanguinis aut in panniculo induto super costis vel
dyafragmate Et quod fit ex capite horum locorum declinabit ad colligendum
saniem et febris et rigor accidunt in laborante eo pones generatione saniei
et de ipso tempore expectatur emanatio · secundum diversa fit velocitas eius et tarditas
iuxta caliditatem materie et frigiditatem eius et grossitudinem et subtilitate
eius et si est calida et subtilis emanatio erit in vii° inanda a die febris et
rigoris Et si fit ex complexione calida et paciens est iuvenis significatio
exinde habetur quod emanatio erit in vii° Et si non est acuta et grosse substantie ema-
natio erit in xx° die Si materia est grossa et modice caliditatis emanatio
erit in xl° Et si materia est grosse emanationis fortificatur febris · ponde-
rositas et rigor · quando in quo generatur sanies in aliquo capite erit ponderosi-
tas cum eo in latere passionis et quando iacebit super latus sanum sentiet
rem ponderosam suspensam in latere superiori Et si apostema est in medio pectoris
dolor et ponderositas erit fortior in parte anteriori pectoris Et si fit apostema,

in utroque latere pectoris sentietur dolor in eis Et si super aliquod latus iacebit paciens sentiet ponderositatem in superiori latere et emanabit sanies quoque ad superius et ascendet ad sputum et tussim et quoque ad inferius et tendet ad epar per venam concavam deinde ad intestinum adveniens et laborantes hac passione si spuunt velociter saniem ante xl. diem de die in qua emanavit apostema non pacientur ptisim quod si non purgatur sanies in xl. declinabit passio ad ptisim et ptisis hereditarie succedit et morbi accidentes in panniculo induto super costas. sunt species apostematum et exituram et quando accidit in eo apostema calidum dicitur pleuresis Et si accidit in musculo apostema dicitur dolor lateris Et si in pleuresi fit sputum in principio eius erit passio salubris et brevis temporis et si fit sputum in quarto erit crisis in vii^o. vel xi^o. et plus in xiiii^o. et si tardat sputum usque ad viii. diem tardabit crisis ad xx^{um} et sputum significat per colorem sputi super modum apostematis. quod si est rubeum erit sanguineum et si citrinum erit colericum. si album apostematis erit flaticum, si nigrum et lividum erit melancolicum et parum et spumosum erit in musculo in melancolico vel flegmatico aut non fit sputum fit apostema in musculo et dolor pungens Et morbi dyafragmatici sunt mala complexio et apostema vel dolor pungens Et morbi cordis sunt aut ei proprii vel comunes ei et aliis sicut est decessus et morbi cordis sunt aut ei proprii vel comunes ei et aliis Sed qui proprii sunt ut dolor et saltus et qui sunt communes erunt ut sincopis et dolor fit in eo ex mala complexione vel apostemate vel separacione continuitatis ut ex vulnere in qua non sanabitur sed morietur cito Et mala complexio sincopis et saltus curabiles sunt Cum apostemata et vulnera ex veloci periculo ipsorum non recipiunt medicinam neque curam.

29 Mala complexio cordis aut est calida aut frigida aut humida aut sicca et saltus aut fit ex humiditate aquosa aut sanguinea sicut fuit in illo de quo locutus est G. in quo accidebat delectacio in quolibet anno et curabatur cum minucione virtutibus eius et in quarto anno minutus fuit aut tempus eius evenitus et sanatus erat et sic minuebatur qualibet anno ante tempus constitutum ad eius eventum et sanatus erat perfecte Et Sincopis est dissolucio virtutis vitalis subitanea et fit aut ex replecione venarum de humoribus aut stomachi de cibo aut ex replecione cerebri ut est apoplexia aut ex inanicione intensa ut ex fluxu ventris et fluxu sanguinis evacuacionibus vel de matrice vel de colera vel manacione saniei de apostemate aut ex sputo sanguinis forti. aut ex privacione cibi vel potus vel ex mala complexione calida ut in febribus. aut ex frigiditate vel ex forti frigiditate stomachi qua deficit appetitus cibi. aut ex forti dolore. ut est dolor oris stomachi et dolor colice et dolor ulceris articulorum et vulnerum nervorum et capitum musculorum. aut ex suffocacione matricis ex vaporibus frigidis ascendentibus de matrice ad cor aut ex morbo accidenti in corde et ex hoc mors sequitur subito et sincopis accidens in paroxismo febrium fit aut ex causa doloris accidentis ex caliditate aut ex manacione humoris putridi ad stomachum aut ex apostemate febricitantis accidente in aliquo membro eius aut ex debilitate oris stomachi fit eciam sincopis ex accidentibus animi ut ex terrore et impetu Et signa Sincopis communia sunt frigiditas extremitatum. debilis anhelitus et primus recurrens calor et quando vocat laborans

sinocopi non videt quasi esset in partibus longinquis.

Morborum accidentium in instrumentis nutrimenti quidam sunt in 30
ysofago quidam in stomacho et intestinis aut in epate aut in splene
aut in ore cistis fellis aut in renibus aut in vesica. Sed morbi qui acci-
dunt in ysofago aut sunt in corpore ipsius aut in meatu ipsius. Et qui
sunt in corpore ipsius est debilitas virtutis atrahentis cibum vel expellen-
tis eum per vomitum. Et debilitas ipsius fit ex mala complexione vel mor-
bo officiali vel separacione continuitatis et mala complexio aut erit calida
aut frigida aut humida aut sicca. Et apostema officiale est ubi aliud apostema
quod fit aut calidum aut frigidum et separacio continuitatis si fit per longitudinem
infert diminucionem in atractione et si fit per latitudinem infert diminucionem
in expulsione. Et morbus accidens in meatu ipsius est opilacio et fit ex a-
postemate calido aut frigido et signum opilacionis accidentis in meatu
ipsius est prohibicio penetracionis nutrimenti ad stomachum et quando
putrescit apostema eius paciens patitur rigorem et orripilacionem et fortificatur
febris et in stomacho fit morbus aut in ore aut in fundo et est proprius
aut communis. Et quando fit exaltacione alicuius membri ut cerebri in vigiliis
et permixtione mentis in febribus et in epilencia spasmo et subet sed
ex communicacione cordis cum eo fit sincopis et similiter et morbus ipsius stomachi
aut fit quando ei et in omnibus suis sicut est mala complexio separacio
continuitatis et apostemata. Sed ipsius ut est corrupcio appetitus appetitus
caninus et alii morbi de quibus dicturi sumus. Si mala complexio
eius aut erit calida vel frigida vel humida vel sicca vel composita de eis
et cura composite complexionis esse debet ut singularis cum composita.

Mala complexio stomachi aut fit ex equalitate singulari aut cum materia 31
et materia aut erit colerica aut flegmatica aut melancolica et siccitas
et humiditas eius non sunt curabiles quia si conducant et humiditas ex
ea fit ydropisis et similiter si conducatur siccitas ex ea fit consumpcio que dicitur
senilis et apostemata stomachi aut sunt calida aut frigida et distinguitur
inter malam complexionem stomachi singularem et inter malam complexionem
stomachi cum materia de eo quod mittitur per vomitum post sumpcionem laudabi-
lis nutrimenti et si mixtum est cum aliquo humore tunc dicitur cum materia
et si caret aliquo humore tunc dicitur singularis cognoscitur etiam per urinam
quia si post sumpcionem equalis nutrimenti erit spissa et grossa tunc sig-
nificat scilicet malam complexionem cum materia. et si est subtilis et clara tunc
significat scilicet malam complexionem singularem etiam cognoscitur per
egestionem post sumpcionem nutrimenti equalis et si egitur stercus mi-
xtum cum aliquo humore tunc dicitur mala complexio cum materia. Si autem
erit singularis etiam per inflacionem venarum corporis et earum replecionem
cognoscitur etiam scilicet separacionem continuitatis cognoscitur significatio cum eo quod [illegible]
dixi in sputo sanguinis et iam dicta est cura ipsius ibi. Et corrupcio appeti-
tus cibi fit autem ex augmento aut ex diminucione ex defectu aut in circuitu
horribili ut accidit in malaciam et augmentum appetitus quando fit in
quantitate ex inde fit fames canina et malaciam ut plus fit in pregnantibus
penes congregacionem superfluitatis male in ore stomachi in parte que superfluit

de sanguine menstruo · de qua nutritur embrio quia pars ipsius utitur in nutrimen
tum embrionis et pars alia que est minor in bonitate tendit ad mamillas et
fit in lacte et pars peior si remanet in stomacho tendit ad os ipsius et inducit
appetitus malos et accidit in mulieribus in mense tercio et cessant in mense
quarto, quia embrio dum est parvus nutritur cum modico sanguine et maior pars
ipsius remanet tunc quando magnificatur et nutritur cum maiori parte ipsius sanguinis
et non remanet aliqua pars eius in ductus Gualtan Et bolismus est dolor
intensus in membris et stomacho quando patitur fortem frigiditatem non appetit
et quando desiat eius appetitus · appetunt membra cibum de stomacho et non
dabitur eis et exinde fit fames quia in omnibus membris non eporte sto!
et distinguitur in hunc morbum et inter appetitum caninum quia in isto morbo
deficit exinde macilentum fit corpus et debilitatur virtus et in appetitu canino ap
petitus est fortis et membra sunt membra sunt repleta /

Dolor stomachi accidit in ore eius ex mala complexione calida et cognoscitur
32 scitur quia per mitigacionem doloris ex posicione rerum frigidarum per actum
super stomachum et sumptione rerum frigidarum per potum aut fit ex colera ma
nante ad os stomachi et hoc sequitur frigiditas extremitatum sincopis fortis
esset · est morbus fortis et possibile est quod pereat laborans ex dolore
et manat colera rubea ad os stomachi quando tardi fit sumpto nutri
menti et ponens dolorem vehementem et angustiam magnam et ex dolo
re ipso fit morbus quem sequitur mors fit etiam ex flate putredo manante
ad os stomachi inducente lamentacionem et tribedinem et totum illud accidit
ex sensu oris stomachi ex prompcionitate eius ad dolor Sed sitis intensa accidit
ex caliditate oris stomachi vel stomachi vel intestinorum simul ex humore salso congregato
in tunicis ipsius vel in intestinis gracilibus vel in meseraicis vel ex caliditate e
patis vel ex caliditate pectoris et pulmonis et distinguitur inter sitim que
fit ex caliditate pectoris et pulmonis distinguitur et inter sitim que fit ex parte
stomachi et intestinorum et epatis causa sitis que fit ex caliditate pectoris
et pulmonis mitigatur per immissionem aeris frigidi · et que fit ex caliditate
stomachi vel epatis non mitigatur nisi per potum aque frigide · et dixit · G.
quod quidam passi sunt sitim fortem et non sunt mitigati per potum aque frigide
neque per immissionem aeris frigidi et mortui sunt ex ipsa siti quia quidam
ipsorum comederant tyrus sitim inferentes et quidam sumpserunt in potu
de vino in quo cecidit Tyrus · et quidam de vino vetusto quorum stomachus
sunt calefactus valde · et quidam ex defectu aque in navibus sumpserunt de
aqua maris et mortui sunt ex siti et quia quidam levificata est ut ex potu
aque maris et evacuate sunt exinde humiditates corum corporum Sed morbi
accidentes in fundo stomachi sunt mala digestio sacietas nauseata fluxus
ventris cum vomitu appellatur Sayda · dyarria lienteria nauseativa sin
gultus inflacio ventositates et ructuacio · quia cibus quando non descendit cito
de stomacho dicitur tarda digestio et quando non digeritur perfecta digestione
et malus erit tendens ad qualitatem malam dicitur mala digestio et quando
non digeritur nec descendit penitus et corrumpitur in stomacho dicitur in
sacietas nauseativa et mala digestio fit ex caliditate vel frigiditate vel
ex humore colerico vel flatico vel melancolico vel ex sacietate nauseata vel ex Sayda ·

a Yda est evacuacio quedam colerica facta per vomitum et fluxum ventris et fit 33
ex corrupcione cibi secundum modum corrupcionis aut ex multitudine eius
aut malicia aut viscositate unde mutatur ad coleram rubeam et expellitur
a virtute expulsiva ex lesione ipsius et pars eius que subtilior ascendit
ad os stomachi et emittatur per vomitum et pars eius residens in fundo stoma
chi emittitur per fluxum ventris vel fit ex manacione alicuius colere facta ad
stomachum et cetera. significacio cuius per illud quod emittatur de corpore per vomitum
et per fluxum ventris et planitacionem nauseam et sitim et in hac erit cum le
sione modica et penes evacuacionem cibi corrupti fortificatur dolor ex
acuitate colere et acetositate illius quod emittit per vomitum pungens y
sofagum vel per fluxum pungens intestina et animi et exinde fit lassitudo
turbedo nausea cum temporibus planis subtili nare frigidis extremitatibus
penes fortitudinem ipsius accidencium et multitudine humorum paratorum ad corrup
cionem in corpore Et diarria est quedam evacuacio materie subtilium et fit
ex malicia regiminis cibi aut replecione venarum aut ex oppilacione opilante in
mesaraicis aut ex humoribus salsis manantibus ad stomachum Et signum
eius est salsedo oris aut acuitas erit in ore stomachi cum siti et exinde
fit dissinteria et nisi sit acuitas neque salsedo et exinde non fit dissenteria sed
fit debilitas virtutis et distinguitur inter diarriam et ydram. ex cum ydra
erit vomitus et cum diarria non. Et ydra est morbus calidus brevis
termini Et diarria est morbus longus et quandoque diarria fit sicut
accidens in biduo aut triduo iuxta congregacionem humoris in membro a quo
expellitur ad stomachum ad intestina ut accidit in febribus fit etiam
diarria ex humiditate flegmatica obtenta in intestinis ex qua fiunt in
flacio et torcio et hoc fit in modica quantitate et moram longam trahit in
tempore sui emissionis Et lienteria est quedam lubricacio intestinorum
ex qua labitur cibus cito de stomacho nulla mutacione facta in forma eius
et fit aut ex debilitate virtutis retentive vel ex causa male complexionis
frigide et humide et viscose dominantis super stomachum et intestina et lubricantis
intinguentium aut ex fortitudine virtutis expulsive si in stomacho sunt
pustule vel ulcera que pungit cibus in transitu eius unde cum expellit
natura et emittit statim et cetera. significacio cuius per illud quod erit in ore et
lingua de pustulis. et per caliditatem et siccitatem que erunt in ore et dixit
Ypocras. ructuacio acida si fit in lienteria non ante cum. ad signum lau
dabile est et bene dixit quia ructuacio acida non fit nisi penes mutaci
onem nutrimenti quando trahit moram in stomacho et retinetur a virtute
Set nausea et vomitus fiunt ex multitudine nutrimenti et eius ponderositate
super stomachum aut ex malicia ipsius si erit horribile amarum aut
pungitivum aut ex humore pungitivo Et si erit in concavitate stomachi in
ducet vomitum et si inter tunicas et exinde infunduntur provocabit nau
seam et huiusmodi humor aut nabit ad stomachum aut generatur de eo
et si fit ex humore generato de eo erit nausea intensabilis Et si ex humore
manante ad eum mitigabitur aliquando post sui manacionem. et hec
significacio super punctionem humoris per exitum eius per vomitum
si colericus est vel flegmaticus fit etiam vomitus ex parte crisis penes
expulsionem virtutis ex humore inducente morbum Et singultus e

quidam spasmus tunice stomachi inferioris et fit ex repletione vel inanitione
vel ex mala complexione frigida penes sumptionem alicuius nutrimenti
frigidi sicut accidit in senibus vel ex sumptione alicuius nutrimenti acuti vel aque
potum vetusti et fortis Sed inflatio et rugitus fiunt ex modica caliditate di-
gerente nutrimentum et ex sumptione alicuius nutrimenti generantis ventositates
ut fabarum fasceolorum et similium cum in hora ventositatum paruum modicum
erit et significatio humus fletur permutamentum procedens et ructuatio fit
ex ventositate quadam inflante stomachum et ascendente ad os et si va-
pores humorum sunt calidi erit ructuatio fumosa et si ex humoribus fri-
gidis erit ructuatio acida fit etiam ructuatio acida ex cibariis frigidis vel
multis debilitantibus caliditatem nutrimenti in sua digestione et quando
retinetur ructuatio ex inde generantur ventositates et inflationes [illegible] valde

3º Morbi accidentes in intestinis sunt dissinteria intestinorum vel epatis
Tenasmon colica yleos ventositates vermes et lumbrici et tortio
et ulcera intestinorum videlicet dissinteria fit post evacuationem humorum
acutorum et in principio eius emittitur quedam humiditas flegmatica
que est humiditas viscosa illinita super interiora intestinorum excoriata
ex acuitate illius quod transit super eam deinde emittitur rasura deinde aque
pes corporis intestini et si in rasura sunt pelle carnium magne significat
sic corrosionem corporis intestinorum dum procedit morbus ad tunicas
interiores deinde emittitur de orificiis venarum sanguis similis aque
fetenti et in colore et substantia pinguedini et hoc fit ex caliditate liquefaciente
pinguedinem intestinorum et si longum sit tempus huius fiet similis feci
et erit sanguis melancolicus adustus ex fortitudine caliditatis et hii
duo morbi sunt mortales precipue si fiunt cum fetore et hoc signum
super ulcus intestinorum ex pluribus surrectionibus in uno momento factis
quia punctio fit absque tortione et illud quod egreditur non miscetur cum fece
significat quod ulcus est in intestino sed et si miscetur cum eo parum significat
quod est in intestino orbo et colon et distinguitur inter ea quia dolor erit
in inferiori termineto umbilici in ulcere intestini grossi et punctio erit in
umbilico si est in intestinis gracilibus et dissinteria epatica est fluxus
sanguinis puri non mixti cum fece et est similis in principio lotum car-
nium deinde fiet ruffus deinde niger de specie melancolie et distin-
guitur inter dissinteriam intestinorum et dissinteriam epatis quia
in dissinteria intestinorum erit fluxus continuatus cum rasura pau-
latim paulatim et in ea que est de epate fluxus fit in uno momento
subito absque rasura cum alleviatione et possibile est quod sentiatur dolor
in partibus epatis et aliquando cum sanguine procedente de epate
emittitur colera rubea de intestinis et cum ea emittitur rasura unde
peritus medicus firmiter debet considerare et subtiliter ad cogno-
scendum distinctionem ipsarum bona notitia. Sed cum autem perturbat i-
cura ipsarum Et colice quedam species fit ex flatu in clauso in tunicis
intestini quod appellatur colon et quedam ex ventositate extendente
illud et quedam ex apostemate. Et in illa que fit ex flatu erit ructuatio
acida et sentiet paciens quod intestinum quasi perforatur a perforatorio et

hoc sequitur nausea cum vomitu flatus et constipatio erit fortis cum qua non
egredietur aliqua ventositas et in frigidatur a parte inferiori umbilici illa vero
que fit ex ventositate sequitur extensio et doloris transmutatio cum ructu absque
ponderositate. corticem et nauseam leviis erit egestio et natat super aquam
et assimilatur stercori vaccino et cum illa que fit ex ytere est febris sitis
ardor et nausee et cum dolor est punctivus et vomitus colericus et hec dicuntur peior
aliis speciebus colice et ut plus extra accidit yleos et dolor colice assimilatur
dolori renum et distinguitur inter eos quia dolor colice est fortior et acutior
et durabilior et dolor renum est debilior et est in loco renum proprie Et morbi
ani sunt emorroydes fissura apostema calidum et eius egressio et emor-
royde si non apparent supponatur ano clisteris primo aut ventose cum igne
in bombace et inflabitur anus manifestabuntur et super apostema hoc signi-
ficatio per inflacionem et dolorem et dysuriam et si calidum erit rubedo et
mitigatur per potationem frigidarum per aliarum super illud.

Morborum accidentium in epate quidam appropriantur ei et quidam par- 35
ticipant cum eo alio et qui appropriantur ei sunt debilitas eius apo-
stemata et opilationes et qui participant sunt ydropisis Sed debilitas
epatis aut fit ex eo quod debilitat actiuitatem eius in conversione nutri-
menti aqua et inde erit egestio liquida declinans ad albedinem vel ex
debilitate eius in retentione et inde fiat inflatio grossa et mollis vel ex
debilitate eius in digestione nutrimenti inficiendo in sanguinem. vel debi-
litas eius erit ex mala complexione calida vel frigida vel humida vel sicca
et apostemata eius sunt aut calida aut frigida et opilationes. aut sunt
in orificiis venarum eius dum sunt in vena cognita porportarium
aut in vena que est in gibbo epatis Et si opilatio sit in gibbo epatis.
urina erit subtilis et aquosa Et si in rotunditate egestio erit liquida
Et distinguitur inter apostemata accidens in rotunditate epatis et inter apostemata apa
accidens in gibbo eius quia cum eo quod erit in rotunditate deficiat ap-
petitus cum singultu et vomitu colico vel est vitellinorum et eruginem
et cum constipatione ventris sincopi et frigiditate extremitatum tamen cum
tussi et strictura anhelitus minor Sed si erit in gibbo eius erit tussis for-
tior in strictura anhelitus debilior et furcula gibbositatem faciat ad frig
cum ponderositate sub ypocondriis. cetera fient signa in principio deinde
nigra et quando tangitur apostema sentietur in forma lunatica et crossior
et cum hoc distinguitur inter ipsum et apostema accidens in musculo
induto super epar Certa forma apostematis gibbi epatis est ~~eri forma~~
ut forma lunaris et forma epatis musculi est quadrata aut lon-
ga et aliqua extremitas eius et aliqua grossior

Ydropisis fit ex debilitate virtutis epatis generantis sanguinem ex frigiditate 36
complexionis aut ex corruptione accidentis in aliquo membro vicino ei
sicut est stomachus cuius digestio est debilitata. unde mittatur nutri-
mentum crudum ad epar et debilitantur renes in attrahendo aquositate
sanguinis Et ydropisis species tres sunt. est asclites. et dicitur ydropisis aquosa

et est timpanites et dr ydropisis ventosa et est yposarca z dr ydropis
carnosa Et carnosa est quedam conduato humiditatis flatice sup membra
corporis ex mutatione nutrimenti in epate ad humiditatem fleumaticam.
et hoc accidit in epate ex parte duro vel ex parte splenis vel fluxu sanguis
intensus vel retentione sanguinis menstrui vel emorroidarum vel ex frigiditate
epatis vel post febrem longam ex causa potus aque multe z inordinate di
gestionis nutrimenti vel ex parte morbi acuti dissoluentis uirtutem epatis Et
morbus iste dicitur periculosus quia laborans eo non pt saluari ab eo quia
non pt curari cum calefactiuis ex augmento ipsorum in caliditate nec
in frigidatiuis ex augmento ipsorum in ydropisi et ydropisim cuius tamen
est morbus stomachi sequitur diarria tamen illa que fit ex apostemate
erit tussis cum constipatione nature et si in ydropico superuenit tussis
cum fluxu colerico nulla iuuabit eum z morbus tristis coloris rubee.
sunt ytericia accidens ex opilatione ipsius vel ex debilitate uirtutis atra
hentis coleram rubeam Et distinguitur inter eas quia tamen illa que ex o
pilatione erit grauedo in epate. et cum ea que fit ex debilitate uirtutis
predicte non erit grauedo in epate Et ytericia fit ex opilatione cistis
fellis et significatio eius habetur per egestionem albam z urinam citrinam
vel fit ex parte epatis cum qua erit fluxus colericus vomitus cole
ricus cum febre et grauedine in latere in late dextro vel fit ex forti
tudine caliditatis epatis et signum huius est vrina rubea cum non pest
spuma citrina Et si caliditas est valde fortis erit vrina nigra z que
est ex caliditate epatis z venarum accidit subito Sed alie ytericie accidit
paulatim z hoc erit aut ex expulsione uirtutis in colera rubea in die cretico
in morbo colerico et erit cum hoc declinatio morbi et eius mitigatio
erit ex mutatione humorum. ad coleram rubeam ex parte qualis alicuius
venenosi vel medicaminis mortiferi et morbi splenis sunt debilitas eius
opilatio et apostema et ventositas z quando debilitatur in atractione co
lere nigre superuenit exinde ytericia nigra z quando debilitatur in
retentione ipsius colere superuenit exinde fluxus colere nigre in tpr
eius z debilitas eius fit ex mala complexione calida aut frigida et
opilatio eius fit ex humoribus grossis viscosis adherentibus in meatibus
eius cum qua erit ponderositas et possibile est quod accidit exinde
ytericia nigra z eius signum est extensio z apostemata eius sunt calida aut
frigida et sequuntur apostemata splenis macies corporis dixit ypocras quando
eius magnificatur splen macrescit corpus z quando contabescit impinguatur
corpus et hac de causa hoc fit quia magnitudo splenis significat
sup malicia humorum corporis quod non mutantur ad nutrimentum utile cor
pori et paruitas ipsius significat sup bonitatem humorum corporis quod
mutantur ad bonum nutrimentum eius.

Morbi renum sunt apostemata vlcera lapides arena mictus sanguinis et sa
3a mici dyabetes videlicet fluxus vrine quia in eo illud quod bibitur
mingitur cito et apostemata ipsorum sunt calida aut frigida z vlcerie e
mittuntur cortices z quasi partibus similes carnium ex corrosione carno
sitatis renum etiam si fit fluxus vrine semper absque difficultate et

lapides et arena accidunt ex calliditate forti renum ex humore grosso desic
cato calliditate et ipsi petrificantur cursum dierum ipse scilicet de infantibus puris
clara est subtilis urine egreditur et pars eius grossa residua in eis du
ra fit et secundum illum modum fit ipsa generatio lapidum et arene sollicit
balmorum generantur etiam lapides in vesica in intestinis articulis et epate
et dixit .G. quod ipse viderat quendam qui patiebatur tussim continue
qui expuit lapidem et mitigata est tussis eius et viderunt aliquem cirur
gici quod ipsi extraxerunt de facie eiusdem patientis lapidem qui erat in
glandula et de manu alterius patientis extraxerunt alium lapidem
et magnificatur quousque lapis in quantitate mirabili et vidi ego in ma
tristen lapidem egressum fuisse de quadam muliere cuius pondus erat
circa .xv. et post exitum eius pluribus ponderatus fuit et in ventus e
in .3. .xxx. et plus. et color arene eius esse est citrinus aut ad modum
coloris arsenici ruffi aut ad modum coloris arene aut ad modum co
loris cineris Et mictus sanguinis aut ex causa exteriori fit ut ex casu
vel expercussione .aut ex causa interiori fit aut ex multitudine debilitate virtu
tis contentive que est in renibus aut ex debilitate retentive virtutis que
est in venis que non permittit urine sanguinem et exinde sanguis emittitur cum
urina et in hac dispositione non accidit dolor et si accidit modicus est
et sanies aut erit in ulcere renum. aut in ulcere vesice et hoc cognoscitur
ex parte precedenti et per oppilatione accidentem penes generationem saniei
et ex inde accidunt febres diuformium paroxismorum/

Ubi vesice sunt lapides generati in ea apostemati ulcera distilla 38
tio urine ardor eius difficilis exitus eius et exitus eius non
voluntarius Et signum lapidis est dolor in vesica et locis attinen
tibus eius pruritus in ventre et tentigo eius quousque et renibus mollicies
absque spermate. urina turbida subtilis alba et exitus eius difficil
et exitus arene cum ea quod ubi potes scire si in vesica est aliquis la
pis iaceat paciens super dorsum et eleventur pedes eius et commoveantur
cum forti commotione et epithima fiat super vesicam cum aqua calida
et oleo et ungatur cum manibus ad sursum ut ascendat lapis et si
non mingit expellatur lapis cum instrumento catheter. quo movebitur
et exibit post hoc urina et ob hoc cognosces quod lapis est in vesica et
cum exierit erit dolor in pectine et senciet in capud subtactu erit.
difficilis mictus et fortis et constipabitur natura et sanies de ulceribus
vesice erit maior exitu eius de ulceribus renum et difficilis mictus et
distillatio urine erit aut ex debilitate virtutis expulsive penes mal
liciem vesice in eius restrictione super urinam et eius compressione
Et habetur signum super hoc quod iaceat paciens super dorsum et comprimatur
vesica et si expellitur urina erit ex ipsa causa aut ex parte accidente in
collo aut in musculo eius aut ex humore viscoso in meatu urine ex
quo fit oppilatio Et habetur signum super hoc ex eo quod post eam est de libariis
grossis et viscosis. aut ex oppilatione aut ex sanguine coagulato aut
ex humore calido et pungente Et habetur signum super hoc per urine rube
dinem et ardorem eius in extremitate veretri Set exitus urine absque vo

humiditate est sicut in eo qui mingit in lecto est ex mollitie musculi circum
ferentis in collo vesice et debilitate virtutis retentive ex humiditate
membrorum et defectu virtutis attractive ad vesicam et morbus dissat. et
ruptura et vulnus accidens cum ea et exitus zirbi et intestinorum
extra. Dissat erunt in locis circumstantibus umbilici et in partibus in-
guinalibus aut in testiculis fit ex motu intenso aut humore viscoso
aut ex ventositate inflante ventrem et intestina aut ex humiditate visco-
sa lubricante intestina et distinguitur inter hunc morbum et inter
apostema quod iaceat patiens et eo supinato locus eminens ad in-
terius cum manu et si revertitur ad interius et absentatur eminentia
ex ruptura dicitur et si non revertitur et eminet dicitur apostema et si est
super umbilicum parvum erit nocumentum dolens et si erit super umbilicum
multum non dolebit et eminentia umbilici est ex ruptura dissat.
in loco umbilici et si fuerit ex ventositate tactus eius erit lenis et si
est ex eminentia ex carnositate tactus eius durus et si est e-
minentia ex ruptura alicuius arterie color eius violatus et si
est ex humiditate non dolebit per eius compressionem et tactus eius erit
lenis et si exitus intestinorum est erit cum rugitu et expelletur quando
tangitur cum manibus et magnificatur umbilicus quando ingreditur
balneum et morbi locorum generationis aut sunt in testiculis aut in ve-
retro aut in matrice aut in mamillis et morbi testiculorum
aut sunt in eis aut in locis intermediatis eis aut in dissat eorum
aut in pelle ipsorum aut in venis ipsorum Sed morbi accidentes
in corpore ipsorum sunt apostemata defectus appetitus aut multa
manatio spermatis et apostemata aut sunt calida aut sunt frigida
et frigida aut melancolica aut flegmatica et calida aut colerica
aut sanguinea /

Morbi accidentes in corpore testiculorum et dissat circumferente
39 eos sunt congregatio aque in eis et extensio intestinorum in eis
et fiet significatio super extensionem intestinorum quia patiens
petit exercicium et erectionem corporis et retentionem anhelitus et
reversio ipsorum ad supinus erit tarda et ad ipsum locum veniet aliqua
pars stercoris et retinetur in eo et cum eis erit rugitus cum dolore
et partem per eius compressionem sed ea multa et hoc autem accidit inter pellem
testiculorum et dissat. et est eminentia carnosa que fit ex materia
grossa nisi post curam eminentie aquose factam in estate et autem
in venis testiculorum et dicuntur varices que fiunt ex materiis grossis fluentibus
ad venas ipsorum et signum ipsorum est apparitio venarum repletarum molliarum
testiculorum difficilis motus corporis et ut plus hoc accidit in testi-
culo sinistro ex debilitate ipsius Sed morbi in pelle ipsorum accidentes
sunt pustule et ulcera et pruritus et morbi scroti aut in corpore
sunt aut in meatibus ipsius Sed in corpore eius fit dilatatio et erectio absque

appetitu coiens secitas et apostemata ulcera et morbi accidentes in
meatibus eius sunt oppilatio et siccitas ex ventositate in eius corpore eius et ut plus hoc sit in apostemate acuto et in excretione forti
et cum hoc sit quoque spasmus et si declinat laborans eo ad spasmum mo-
rietur cito pones in flaccionem ventris et sudorem ipsius frigidum Et
ulcera et papata accidunt in eo ut accidunt in aliis membris. et
signa ipsorum sunt ut signa ipsorum.

Morbi matricis sunt fluxus sanguinis. retentio menstruorum manatio 90
humida precatio matricis ventositates inflatio apostema calidum vel
frigidum. dubayla cancer. mola. emorroides fissura in ore matricis ulcera
in ore eius exitus eius adextrus declinatio eius ad aliquod latus defectus
impregnationis multus aborsus fetum et difficultas partus retentio secundine
et mors embrionis subitanea Et retentio menstruorum est exitus ipsorum
a cursu naturali. unde dicere volo que sunt menstrua naturalia ut cognoscatur exitus
ipsorum a cursu naturali Et quando menstruorum naturaliter sit in feminea etate. x.
annorum usque ad xiiii. annos. et defectus ipsorum maxime sit naturaliter. xxxvi.
annorum usque ad xl. annos, et continuus ipsorum naturaliter secundum plus
et minus tendit ad vii. dies. et si crescit de non naturalis et inter quoslibet
duos continuus sunt. xx. dies. usque ad menses duos et si retinentur vel
istum modum preteriunt tunc est exitus ipsorum a cursu naturali ex aliquo mor-
bo in matrice aut in toto corpore in matrice non sunt ut oppilationes
accidentes in venis aut grossities sanguinis. et oppilationes sunt ex parte
aut humoris viscosi aut vestigio ulceris consolidati sit etiam ex fluxu
sanguinis matricis aut ex exitu sanguinis de strumosis vel ex fluxu sanguinis
e naribus et in toto corpore namque sunt ut febris corruptio complexionis
ydropisis et pinguedo corporis intensa infestans venas et eas constringens et
manatio humida sit de matrice aut ex debilitate eius aut ex aliquo humore
manante ad eam et cognoscitur significatio super humorem per colorem rei egredientis
quod mittitur destinatur supponatur pannus mundus et albus et extrahatur
et ponatur in sole deinde inspiciatur in eo et si color ipsius est ruffus ex san-
guine sit Si citrinus ex colera rubea est. Si albus ex fleumate est. Si niger
est ex melancolia. Et precatio matricis est defectus inspirationis accidens
ex parte matricis et circa ex communicatione accidunt plures morbi mali. et
communicatione cerebri fiunt Scoti fortis. et plures alii modi morbi et
communicatione cordis sunt Sincopis et alii mali morbi. et hic morbus forti-
ficatur et alleviatur iuxta divisum paroxismum ipsius ad modum epilencie
et ut plus patitur mulier propter fortitudinem et mirabilem paroxismum in
ea et sit huius morbus aut propter retentionem spermatis mulieris aut propter
superfluitatem eius unde extinguitur caliditas ex prefocatione et infrigidatur
matrix aut ex retentione menstruorum aut ex causa alicuius medicaminis
quod sumpsit mulier ad prohibendum impregnationem et ut plus hoc accidit
in iuvenculis castis et hoc non potest fieri in virginitatis Et signum huius
morbi in prima paroxismo est permixtio mentis pigricies debilitas tibiarum
caliditas matricis humiditas oculorum et cum fortificatur et debilitatur
corpus. inde sit sincopis defectus sensus et vocis et exitu pulsu et

dinerso et debili et desiccante in fine negotii ita quod estimabitur quod mortua
sit mulier sed ponetur aliqua pars bombacis sive lane super foramina
narium et si movebitur non est mortua deinde utitur facies ad ru
bedinem quasi esset inflata attrahitur matrix ad superius et quando
incipit potissime alleviari mollificatur matrix et de ea emittitur humidi
tas modica in ventre fit rugitus cum exitu ventositatis de ano

Cancer fit ex capitate duro in matrice quod non sunt cito curatu et ipsa
91 dirum et petrificatum ex materia melancolica et ut plus fit penes
os matricis cum eo fit quandoque ulceratio et quandoque non et qui est absque
ulcere cognoscitur per dolorem fortem in inferiori parte ventris pectore
et dorso et per grossitiem apparentem in pectine et ore matricis sed qui
est ulceratus albus erit cum corrosione putrescente et nisi sit sordi
dus color erit declinans ad viriditatem aut rubedinem aut ad
nigredinem et ut plus fluit de ea humiditas fetens et inflantur vel
tenditur venter ita quod existimabitur quod est pregnans et per longum tempus
ipsius meditabitur quod sit ydropica Et distinguitur inter eas per du
ritiem quia duricies non est in ydropisi verum tamen si sit vetus
ad ydropisim declinabit passio Et dicitur quod mola est quedam caro generata
in tunicis matricis Et quod quedam mulier aborsum facit de quadam
carne ad modum aborsus fetus et ulcera matricis aut fiunt ex percussi
one vel pressione aut ex concussione aut ex forti partu vel attractione
secundine et fetus mortui vel ex pessulis acutis et cognoscitur per
palpationem matricis cum instrumento facto ad hoc quia videbitur et
cognoscitur sed ipsius per id quod emittitur de matrice et si assimilatur feci
significat quod extrema apta est et si est sanguis fetens et niger significat se
corrosionem Et si sanguis est rufus significat se residuationem ipsius.
Et si est similis loture carnium significat se consolidacionem in ulceris Et si id
quod emittitur est sanies spissa et alba non fetens significat se mundi
ciam ulceris et declinatio matricis aut exitus eius erit ex causa
exteriori aut interiori Sed ex causa exteriori fit ut extractione secundine
aut fetus mortui pones difficilem exitum ipsorum vel ex casu ceci
denti de alto loco super sellam ipsius vel ex forti timore ut accidit
mulieri naviganti super mare vel ex tribulatione mortis alicuius ali
filiorum eius Sed ex causa interiori fit ex humiditate flegmatica lu
bricante matricem Et tortura matricis fit ex humore multiplica
to in aliquo latere ipsius inclinante ipsam ad illud latus.

Firmatio impregnationis fit ex parte mulieris aut ex parte viri Si
92 si vis hoc scire sedeat mulier super scapium perforatum coopta
cum pannis bene ut fumigium sub scampnum factum non possit egredi
ex aliqua parte nisi per foramen factum deinde fiat fumigium sub scapno
ipso ut ascendat per foramen ad matricem ipsius et si in venit odor fumigii

in ore mulieris excusanda est mulier quia non est ex parte eius sed ex parte viri et nisi inveniatur odor fumigii in ore ipsius privatio inpregnationis erit ex parte mulieris et si vis temptare si est ex parte viri ponatur sperma ipsius super aquam et si spargitur super aquam dissolvitur et malum est et non est adquirendum et si profundatur in aqua et residet et non vacat significat quod bonum est et potest esse causa ex parte viri propter eadem cum suo sperimate ut accidit arbori que non fructificat. fit aut extranea mulieris ex mala complexione matris aut morbi officialis ut humoris putridi inclusi in concavitate ipsius vel ex pinguedine mulieris vel defectu menstruorum aut ex mala complexione aut vapore calido adurente sperma aut frigido coagulante illud aut humido liberante ipsum aut sicco grossante illud Et morbus officialis est ut opilatio et humor qui est in concavitate matris aut erit flegmaticus vel colericus et significatur super ipsam per terram emissam deca et signa significativa super impregnationem sunt fortis recollectio oris matricis ita quod non potest ingredi caristus in eam non ex apostemate neque ex duricie et in tempore coitus sentiet vir quod matrix quando sugat foramen veretri ut facit sanguisuga et mulier non appetit coitum et dolor venarum ipsius erit viridis et mamille erunt erecte plus quam erant et oculorum albedo erit livida aut declinabit ad viriditatem siccitas erit in facie eius cum nausea paucus appetitus bonus sed erit ad res malas et potest fieri temptatio prout docuit Ypocras quod bibat mulier de aqua mellis et si exinde fit torsio circa umbilicum pregnans est Si autem non Et significat fetus si est masculinus vel femininus quod sunt cum sit color mulieris est remissior motus acutior et venter recollectus et rotundus. et caput mamille rubeum masculus erit quia in femina color erit turpis motus tardus venter longus et caput mamille cognoscitur si est femina vel masculus quod distillatur super speculum de lacte mulieris si recolligitur gutta et fit ad modum perle Si autem femina Et causa aborsus interior est ex humiditate viscosa aut ex debilitate virtutis retentive aut ex repletione aut ex provocatione sanguinis Et exterius ut ex casu aut percussione voce magna et sternutatione continua aut ex medicamine laxativo aut fluxu sanguinis aut inanitione vel ex fluxu ventris per laxativum propter quod fit aborsus fetus et morbi mamillarum sunt ex mala complexione et signa earum sunt in eis ut in aliis membris et sunt aut ex parte calida frigida vel duro fit etiam in eis coagulato sanguine et cum nodulato et dixit Ypocras quod hoc significat super maniam et dixit G. quod intelligo non est sed tamen fit mania penes ascensionem vaporum ipsius sanguinis nodulati ad cerebrum et siccitas mamille in tempore inpregnationis significat sicut aliquod accidens malum contra fetum aut sicut aborsum ipsius Et si sicca fit una mamillarum impregnata est de geminis unus eorum fetum patietur Et si mamilla est dextra masculinus Si sinistra femininus.

Subsequens capitolum continet tabule plures inter tabulas.

99 Morbi AnchArum et pedum sunt Sciatica et dolor articulorum Et
distinctio est inter Sciaticam et dolorem articulorum quia do
lor in Sciatica erit in superficie ossis coxe tendens ad articulum genu
et usque ad calcaneum et extremitatem pedis ex parte silvestri et dilatatur
quandoque ancha in hac passione ex causa ventositatis humoris eius per
longum tempus passionis attenuatur pes et accidit claudicatio Tamen
dolor articulorum habetur cum apparet in aliqua iunctura et si accidit
in iunctura calcanei et digitorum dicitur podagra et in pollice Si
in aliis dicitur artetica · et artetica fit ex debilitate articuli et ex ma
teria fluente ad eum et replente et extendente eum et ista debilitas
aut est naturalis aut acquisita Et acquisita fit aut ex labore multo
aut ex percussione aut expercussione expulsa a membro nobili ad eum · aut
coitu assiduo coitus et ipse post repletionem cibi et ob hanc causam
Ypocras dixit · quod non fit in pueris nec in eunuchis podagra quia non
coeunt et in eunuchis quandoque fit tamen raro ex usu regiminis generante
superfluitatem in corporibus ipsorum sed in pueris minus fit Itaque G. dixit
quod non vidit hoc fieri singulariter nisi penes dolorem articulorum ge
nuum et manuum et si passio sit sunt extrema cruciationis in articulo pedum
et in mulieribus parum fit hec passio nisi penes retentionem menstruorum
parum et dixit · G. quod vidit hanc passionem fieri in quadam muliere
provocatis menstruis eius causa instrumentorum malorum et quoniam me
brum invenitur debile multe materie fluunt ad illud et ex debilitate eius
in expulsione viciatum erit inter omnia membra corporis Ideo patitur
valde illud membrum Et materie hanc passionem inducentes et arte
ticam si sunt sanguinee eius signum inflatio in loco leso et iuvabilia e
runt inflationi dolori et pulsationi frigida supposita eidem Et nocina
sunt calida supposita eis et regimen precedens erat generans sanguinem
Et si sunt colerice signum ipsarum erit citrinitas coloris · fortis dolor et
parva inflatio in locis proximis articulo et iuvabilia sunt ei frigida
supposita ei et nocina sunt calida et regimen precedens erat generans
coleram rubeam Et si sunt melancolice signum ipsorum erunt liuidi
tas eius coloris declinans ad nigredinem et duricies apostematis
et iuvabilia sunt calefactiva et humefactiva et regimen precedens
erat melancoliam et si sunt flegmatice signum ipsarum erit albedo
coloris modicum apostema et dolor erit in proximo membri et iuva
bilia sunt calida supposita ei et regimen precedens erat generans fla. e
rant etiam ipse materie composite sunt iuxta quatuor humores et habe
signum statim · super eas ex diversitate signorum et quando durat per longum
tempus in membro flemma viscosum crescit in grossitie et viscositate
ipsius et ex inde generantur lapides et quando hoc perficitur carebit cura
et sanatione et si curatur mendax erit medicus in cura ipsius

Et sic est finis capitulorum supra tabulas xliiii[or] suprius scriptis · amen ·

Iste liber concludendus est cum aliquibus Ca
nonibus adhibitis · ad pertinendum summam
bonitatem cuiuslibet cure, et cuiuslibet regiminis, ut paciens per eos
duci possit ad salutem eius corporis absque aliquo peccato. Cum principaliter
siquidem dignoscere debemus in tempore cure cuiuslibet morbi speciem
ipsius morbi · nec minus distinguere eius causam · egri virtutem naturalem
complexionem eius egredientem a natura · etatem et consuetudinem
ipsius tempus presens · et regionem egri · dispositionem omnem virtutum corporis
in tempore morbi · Distincta vero specie morbi et cognita causa eius
cum contrario, et eo quod gerit locum eius · extirpanda est ipsa causa,
cum propositum sit medici extirpare ipsum morbum quia contrarium eius eo
contrarium ex ...pit et post illud surgit et pars unius in superacione alterius
partis apparet · Subtilianda est enim consideracio in pondere medicine
et in quantitate eius racione intellectuali et electione artificiali · quia
propter excessum ponderis medicine quantitatis in uno aureo · egredietur
complexio modum eius · et declinat ad morbum et plus medicandi
est in hoc tamquam minus · Circa inspiciendum est subtiliter in
specie morbi et causa eius · et omnibus predictis Canonibus · et si sint
omnes aut pars ipsorum ad tribuendum iuvamentum morbo augendum
est in quantitate medicine et econverso · Si ipsi canones aut pars ipsorum sint
tribuentes iuvamentum medicine in contrarietate morbi diminuendum
est in quantitate medicine iuxta modum iuvamenti ipsorum · Ita tamen
quod non egrediatur modus medicine metas speciei morbi · quia non
est curandum calidum nisi cum frigido et generantibus vicem eius
neque frigidum nisi cum calido · Tamen augendum est et diminuendum
est in quolibet ipsorum iuxta ordinem supra dictum · Cum medicus quan
titate in qua erit patiens et morbi regimine · erit illud quod qualitatum discretio
eius quoque cure et regiminis perfectum modum sequi dignoscitur
quando fecit super terminos qualitatum et quantitatum ipsius · observata
semper dignitate virtutis ipsius corporis · quoniam conservacio virtutis
utilior est curatione morbi · quociens morbi cura inferre cogitur
virtuti debilitatem · cum finalis extirpacio morbi nulla fiat · nisi
per eandem virtutem que data est a deo benedicto in quolibet corpore

Condiciones virtutis et morbi ·

Virtus enim cum morbo tres habet condiciones · aut erit morbo for
cior et dominabitur ei · et non erit ei optima medela alicuius me
dici ut apparet in pluribus egris · qui sanantur absque medicamine a
licuius medici, aut erit debilior eo et morbus dominabitur virtuti
et eo quod dubitatum est super perdicionem egri · tunc optima sit cu
racio medici ei in ipsa disposicione · aut erit equalis morbo et eo
quod dubitandum est super egrum de malicia morbi optimum erit
regimen medici ei ad conservandum eum · super illud in quo est Certe
non erit ita optimum ei medicus sicut quando est virtus debilior morbo ·

Declaratio per exemplum.

Assimilatur vero virtus et morbus pecunie capitali et lucro et medi-
cus mercatori. Unde mercator peritus inspiciens diligenter et mo-
nia eius qualiter empta fuerant nisi ea possit vendere cum lucro
vel morbum curare cum observatione virtutis conservabit pecuniam
capitalem in venditione ipsorum mercimoniorum videlicet virtutem cor-
poris. Virtus autem assimilatur viatico viatoris et morbus quan-
titati itineris vie. Et status morbi loco sito ipsius itineris. Im-
peritus viator parare tenetur viaticum sufficienter in suo iti-
nere iuxta longitudinem vie eius donec applicabit in loco quesito
ipsius itineris. Quoniam si deficit viaticum ante adventum eius
ad locum quesitum eius itineris periculum patietur. Et si sufficiet
salvabitur. Similiter potest dici de virtute corporis quia si fortis
erit sufficienter pugnabit contra morbum et adveniente statu
morbi salvabitur eger. Tamen si debilis erit ante statum morbi
dubitandum est ne medio tempore superveniat periculum. Quare
cum diligencia et studio magno regenda est virtus corporis cum
digna conservatione in quolibet morbo seu cura morbi. Scire vero
medicum debet quod semper studeat quod quociens egrum poterit
regere cum nutrimento convenienti eundem non permittat uti
aliqua medicina. Et dum curare eum poterit cum medicina levi
et debili nullam audaciam sequatur in cura eius cum transgressu
medicaminis fortioris. Et si viderit in ipsius cura sufficientem
esse simplicem medicinam nullum in ea tribuat compositum me-
dicamentum. Cum propositum in ea sit cura simpliciter extirpare mor-
bum et si de levi et cum levi extirpari potest morbus. Quando cum
virtus egri in ipsius cura labori traditur medicaminis fortioris.
Etiam non debet medicum in cura alicuius egri uti medicinis ali-
eius nisi per firmam experienciam de eis exsequeretur proximum ima-
mentu. Nec scienter tenere experimenta alicuius mulieris et rustici
similis. Quoniam possibile est convenire ipsa alicui nature et
non convenire alicui. Cautela etiam adhibenda est cum digna
diligencia in donatione medicaminis laxativi seu vomitivi. Quod non
detur nisi penes opportunitatem eius manifestam. Primus iminente cor-
poris virtute in sua potencia in contemperie etatis iuvenilis et aeris
qualitate. Unde si eger indiget aliqua evacuatione in aliquo membro
eius dum iminet eius virtus potencior audacter fiat evacuatio
iuxta modum optimum. Et si virtus iminet mediocris mediocris
debet fieri evacuatio. Et si debilis nulla fiat evacuatio nisi post
confortationem et restitutionem eius. Fiat ei cum bonis odoribus
et nutrimentis convenientibus. Evacuatio quoque in isto libro ubi-
cumque de conditionalis est et faciendi manifestatis signis repletio-
nis forti virtute et equalitate temporis et regionis. Quia est regio
aliqua fortis caliditatis vel fortis frigiditatis et preparatione materiei
inter esse. Et equalitate etatis iuvenilis cum evacuatio in pueris et

in senibus fallax sit. Et tamen quod paciens non sit passus aliquo
tempore dissinteriam aut ulcus in intestinis ex cuius vestigio iniciatur
est aliquis locus in eis. quoniam transibit medicamen cum humoribus
corruptis. quia cautela adhibenda est in cuius solitudine accidens
primum exinde accidat. Decimo danda est et in medicina laxativa
ad evacuandum illud quod nocivum est in humoribus. Et opportuna
est eius eductio et non est inmiscenda cum aliqua re evacuante humores
diversos ei de humore ledente corpus cuius quantitas innabilis et ei quam
si hec fit inducit lesionem magnam. Et si opportuna est evacuacio in
inveniente virtute corporis debili nulla fiat evacuacio nisi post confortacionem
cionem virtutis. Et si tempus presens est estivum refrigeretur aer circumferens
ferens locum egri et preter hoc evacuacio potest fieri secura. In yeme
non minoris fallacie est evacuacio celebranda. Evacuandus in
si competit locari debet magis in loco tepido. Et si considerandum est cum
aliquo remedio in regione fortoris caloris vel frigoris maxime eciam
eciam nullo modo debet evacuari nisi in modica quantitate datis ei
nutrimentis bonis delotis digestionis. Pueri eciam et seniores nullo
debent evacuari nisi preter magnam necessitatem cum rebus subtilibus
in paucis aut ventosis. Quod si accidunt in corpore duo morbi
diversi. quorum unius cura contraria est cure alterius curandus est
priorum magis ledens et impediens virtutem nulla adhibita postea negligencia
gligencia in morbo alio. Eciam si sequitur accidens cuius cura contraria
est cure morbi in quo sit et ipsum accidens inducit debilitatem virtutis.
Et in primo curandum est illud accidens et post mitigacionem ipsius accidentis
dentis sequenda est cura morbi. sicut datur medicamine stupefaciens
preter fortem dolorem colice. cum sit angeus in colicam terminabile
in ad mitigandum dolorem fortem debilitantem virtutem. eciam interrogacio
terrogacio facienda est cum diligencia egro presencialiter de dispositionibus
bus eius. non minus sepe visitandus est eger in diversis temporibus
quoniam nisi eger sit medicus impossibile est eum recitare distincte
id quod patitur de accidenti et morbo eciam quociens sit dubia cognicio
morbi alicuius membri et ignoratur qualitas speciei ipsius. temptanda
est eius disposicio cum calefactione ipsius membri actualiter aut infrigidacione
cione aut humectacione aut desiccacione cum eo videlicet quod caret fallacia
ut curari possit morbus cum re iuvante eum absque dubio. Eciam
si certitudo sincera non habetur de morbo per aliquam viam correctionis
vel alicuius vere noticie non debet aliqua cura fieri in eo neque
mutari complexio neque aliquis humor evacuari. Sed interim conservetur
servetur virtus cum nutrimento equali. Et si eger caret appetitu nullo
nutrimento utatur dum remanet virtus fortis. Sed si debilis nutriatur
et hoc sustineat donec species morbi non sint bene nota. quia modicum
opus cum securitate melius est multo opere cum dubietate. Ideo quod
medicus debet studere in eius cura egri innanciatur sequi non videndo
do eo. cuius lesio non erit secura. Eciam eger curare debet quod

sequatur appetitum suum timendo semper morbos repletionis et humorum
corruptorum ut ictericiam et ydropisim tamen aliquantulum uti potest appe
titu eius in morbis inanitionis ut in ethica et ptisi. Et confortandum est
cor ipsius cum salute et denunciatione sanitatis caveatur tamen invitatur ad
plus cum cibo convenienti eidem. Etiam si eger appetit aliquam rem
forti appetitu illa res non est prohibenda ei. sed danda est ei in modica
quantitate et promittatur ei. Et res que danda est ei si indiget correctio
ne corrigatur quoniam modica quantitas illius rei non auget humorem
ledentem neque mutat complexionem. et cautela si adhibetur in parte
laudabilis est non tamen in toto et licet periculum sit ei non est adhi
benda fortis cautela medico quod omnino futurum erit quod nisi concedatur e
gro sumere modicum secundum appetitum possibile est quod enim provocet
fortis appetitus ad sumendum multum cum nocumento ipsius et periculo tamen
No in necessitate. Medicus quandoque infert aliquod nocumentum et medi
um tenere bonum est. etiam si accidit appetitus alicuius egri declinat ad
sumendum aliquod medicamen et ad illud non declinat. licet medicamine
abeo refutatum liceat iuvare egrum in suo morbo magis quam aliud ad Nota
quod eius appetitus declinat. Melius est quod sumat illud medicamen
ad quod declinavit animus eius quia iuvabilius erit ei. Et nisi aliqua pe
ricli occasione eius sit in hoc quod declinavit appetitus egri ad illud etiam
nisi aliqua pre diversitatis inconvenientis sit in magno ... qua de causa sumeretur
No retur eius animus. Et si quis indiget evacuare aliquem humorem
de corpore eius et horribilis videtur ei sumptio medicine horribilis ut
est res. si humor ipse est colericus evacuetur cum sirupo rosis. mastice
cum vino et scamonea vel cum lingwis vel cum pasta plena de amigdalis et
zuccaro facta ad modum avellane frixa oleo amigdalorum et in fine posita in
Iuleb aut cum sirupo simplici zuccari. aut cum offata aut cum prunis
videlicet inter ea. Si flaticus evacuandus est cum turbit vino et agarico
positis in aliqua re predicta iuxta modum dispositionis et oportu
nitatis. Si sanguineus non est evacuandus nisi cum inunctione unde sub
tiliandum est et acuendum instrumentum ferri finaliter et ungendum est cum
oleo et locus inungendus si modice calidus est cum oleo ungitur et tale
fiat in yeme cum aqua calida quia inunctio tunc erit minoris doloris
Inter cetera dicta predicta dicendum est de signis pronosticantibus eventum
No morborum eius ut quilibet per eorum morborum ante eventum ipsius prout
competit dignis remediis exstirpetur. Et si accidit pigricia lassitudo a
liter obstinatio inustus sompnus gravedo capitis impedita mentis et per
turbatio sensuum paucus appetitus cibi dulcedo oris in pura sed mixta cum
amaritudine aut viscositate aut acetositate aut salsedine et videt homo
in sompno res esse rubeas et se subiectum quasi omni gravi significant
signa repletionem de sanguine et indicant morbos futuros in corpore sanguineos
ut febres synocha morbilli et blactie epidimiales morbi. chasarra.
No squinantia effluxus sanguinis enaribus intonsus. obtalmia et similia
Et si accidit debilis appetitus citrinitas coloris. amaritudo oris punctio
oris stomachi ardor. nausea. lamentatio sitis. siccitas in lingua inunctio
urina rubea subtilis et videntur in sompno res citrine ustiones et cor
ruscationes. et significantia signa eorum colere rubee pronosticant

morbos futuros colericos ut est febris terciana Bersam pleuresis colica icte
ricia et formica et similia ¶ Et si accidit liuiditas coloris acetositas oris
paucus sompnus et multa cogitacio malus animus arida facies strictura
super os stomachi tenuis urina sompnium perturbans et horribile et vide-
re in eo res nigre et obscure et turbedo aspectus significat secundum dominationem
melancolie et pronosticant morbos futuros melancolicos ut est febris
Quartana morfea nigra lepra cogitacio defectus mentis Cancer apo-
duritum varrices dolor splenis et similia ¶ Et si accidit pigricies tar-
ditas mentis negligencia fluxus saliue multum sputum multus sompnus gra-
vedo capitis inflatio faciei paucus appetitus cibi pauca digestio albedo
coloris et videntur in sompnis flumina nix et pluuie Et accidit incubus
significant secundum dominationem flegmatis et pronosticant morbos futuros fleu-
maticos ut est febris cottidiana apostema molle paralisis tortura
oris et apoplexia et epilencia et similia multa ¶ Morfea alba pronosticant
Baras futuras multi carbunculi pronosticant exituras futuras. Multe no-
dule pronosticant dubayla futura raucitas vocis rubedo faciei cum aqua
liuiditate pronosticant lepram futuram. Soda assidua pronosticant ceci-
tatem futuram et hoc in senescentibus ymaginacio tinnitus et muscarum
et pilorum in oculis si non sit ex causa stomachi pronosticat descensionem aque
futuram in oculis Seccitas corporis cum stupore eius pronosticat pas-
futuram Sectigacio faciei pronosticat torturam oris futuram Incubus si ac-
cidit multum pronosticat epilenciam futuram Inflatio faciei et rubedo
oculorum cum Soda pronosticat Sersa et Bersam futura Angustiosa
cogitacio et pusillanimitas animi absque causa exteriori pronosticant cogitacionem
malam et melancoliam futuram Multa reuma cum macie corporis et
pectoris strictura pronosticant ptisim futuram. Ponderositas lateris
dextri et albedo egestionis pronosticant ytericiam futuram ex oppilacione
Inflatio palpebre inferioris pronosticat ydropisim futuram Assidua tortio
dolorosa in partibus umbilici pronosticat ydropisim timpanidem futuram nota
¶ Clamor cum ventositatibus in partibus dextri et sinistri inferioris ypocondria
cum defectu appetitus cibi pronosticant colicam futuram Ponderositas
renum et flati et ipsorum extensio pronosticant apostema in renibus futurum
Ypostasis arenosa pronosticat lapides futuros in renibus ypostasis si-
milis litargiro pronosticat lapides futuros in vesica Assiduus ardor
urine pronosticat ulcera in vesica et virga futura Tortio et ardor parcium
inferiorum cum fluxu ventris pronosticant dissenteriam futuram Assiduus
pruritus ani pronosticat futuras emorroides Mutacio coloris alicuius
corporis post sanationem alicuius morbi in eo pronosticant exituras futuras
in ipso loco ¶ Febris acuta constipacio nature vigilia planctus liuidi-
tas coloris quociens accidunt in pueris pronosticant spasmum futurum
Perturbacio cerebri post percussionem aut casum pronosticant futuram
apoplexiam. Soda et dolor stomachi in principio egritudinis pronosticat
futurum Suber. ¶ Seccitas parcium inferiorum ypocondriorum pronosticat
futurum apostema dyafragmatis. Prunacio mundificacionis sputi in empimatis
et pleureticis post xl dies pronosticant futuram ptisim. Assiduus fluxus
ventris in habente in utero pronosticat futuram abortionem fetus.

Sputum rotundum in pleuresi si durat per longum tempus prenosticat futu-
ram ptisim. Contabescentes mamille in habentibus in utero pronosti-
cant futuram abortionem fetus. Et si gemini sunt contabescens mamilla
dextra pronosticat futuram abortionem masculi et sinistra pronosticat futuram
abortionem femine. Coadunatio sanguinis in mamilla maniam futuram
pronosticat. Duricies mamille habentis in utero pronosticant futurum dolorem
aut in anchis aut in oculis. Effluxus menstruorum habentis in utero indicat
quod egrotat fetus eius. Habundancia manacionis lactis habentis in utero
prenosticat futuram debilitatem visterum. Similiter post partum nisi
mundificetur bene de sanguine partus pronosticatur morbus in ea futurus
aut apostema in matrice aut in epate. Apostema autem exiens a lumbis
si subito absentatur, si lumbus est partis posterioris pronosticat futurum
spasmum. Si partis anterioris pronosticat futuram maniam vel futurum fluxum
sanguinis ventris aut futuram pleuresim aut perpleumoniam. Ca-
liditas vel frigiditas egrediens modum naturalem aut sudor quociens
accidit in aliquo morbo pronosticat futurum morbum ipsius in abi //

Signum premodum nobilis generale

Et summatie quociens mutatur aliqua disposicio naturalis de modo
eius consuetudinis approbate pronosticatur aliquis morbus futurus.
Et similiter quociens accidit aliqua disposicio in corpore egrediens cur-
sum naturalem ut dolor et similis pronosticatur futurus morbus. An forte
aliquis dicat signum et sufficiens nobis est in medicina uti breviter eo
quod sufficiens erat et signum aliquibus medicis nostri temporis de aqua
ordei et seminum sirupo acetoso et tamarindi. Tamen si adest fluxus
ventris intensus relinquendi sunt tamarindi et nulla adhibenda est
equalitas speciebus febrium. Et quociens augetur febris intendenda est
cum cibo agreste aut re proxima eius regiminis in eo quod competens
est ipsi tempori. Credendo cum ipso regimine conservare virtutem multi-
plicata cum audacia evacuacione inutili. Et derelictis medicinis dis-
tinctis cum utilitatem cuiuslibet morbi et eo quod ad conservandum virtute
videtur utile ac dubietate adhibitam curando morbum frigidum cum
medicamine calido inclusionis (?) ne suppositis (?) in eo quod
contemplandum est et paucitate consideracionis in conservacione virtutis que
dicitur porcina capitalis prout firmatum est et manifestatum. Et di-
missis dictis medicorum antiquorum et priorum approbatorum in cura-
cione morbi. In eo cuius est summum experimentum et verificata est utilitas
iuxta ordinem cuiuslibet morbi extendit se in his omnibus quod complexio-
nes mutate sunt et curationes que sunt in libris medicorum antiquorum
scripte sunt et private. Videndum est hunc contradictori quod medicus qui
breviter utitur eo quod dicam est expulsus est a dignitate sciencie propter
diuturnabilem perseverantiam eius in quiete et pigriciem eius mentis
et subiectionem excecutionis delectacionis eius noti. Et si experiencia
vero eius et pigricies sunt fundamenta eius eius quietis cum expellentes
absolute tradiderunt aptitulo vituperio manifesto. Dicitur cum pigricies
non videtur penitus carere assidue et sollicitudo ... victoris perdicatur

Dixit enim ypocras· vita brevis ars vero longa unde brevis est vita hominis ad
distinguendum rationem scientie medicine **Contra opinionem medicorum·**
Et hoc est contra opinionem aliquorum medicorum dicentium quod docu-
mentum medicine tradendum in sola una hora et medici contradi-
cunt dicte secte ingenii ubi dixit quod possibile quod tradatur documentum
medicine spatio sex mensium timorosa sunt enim penes eos medicamen-
ta calida in cura morbi frigidi ex ignorantia ipsorum in iuvamentis
ipsorum adsita extimatione quod brevius cura facta cum medicinis fri-
gidis est minoris fallatie et nocumenti et non videt ratio estimationis
eorundem cum usus medicaminis sit vehementioris nocumenti in loco inconvenienti
eius· sicut usus medicaminis calidi similiter in loco incongruo eius Et
si aliquis contradicat quod si utimur medicamine frigido in loco inconve-
nienti ei eius nocumentum non erit ut nocumentum usus medicaminis
calidi in loco incongruo ei Respondendum est ei quod indicium eius non est firmum
Et oppositum eius revelat ignorantiam eius quia secundum rationem nulla
distinctio in hoc est inventa·/ Sed audacia facta in intensa curatione absque
nulla opportunitate eius et prauitas gubernationis conservationis virtutis
est vehementioris periculi et maioris nocumenti Etiam dicte sunt su-
perius certe conditiones· que obtinende sunt in curatione cuiuslibet
morbi iuxta quod ediderunt medici periti et construxerunt sapientes eo
rumque pro conditionibus predictis in complexione Etate dispositione
aeris et aliorum de quibus facta est adequatio condignatio studio et
posse Ignorantia quidem intentione antiqua eorum ignorantiam occul-
tant dicentes quod dictum peritorum est instinctum et eius est utilis et si-
gnificans similiter viam salutis tamen occultum sensum habet et manifestum
Et hoc etiam est contra eos quod manifestus sensus dicti ipsorum non potest
firmari nisi post cognitionem medulle sensus occulti ipsius et questiodinis
satisfaciens revelatur certitudo ac per dignissimam contemplationem cer-
tificatur scientia Et qualiter id quod amovet morbum poterit conservare
virtutem Et virtus non confirmetur nisi cum simili Et morbus non amovetur
nisi cum contrario Et qualiter simile et contrarium possit mediari nimis Et
qualiter id quod removet morbum frigidum possit amovere morbum
calidum cum sint duo contraria quorum unum non invenitur nisi separatione
alterius etiam abstinentia cibi penes eos facta in curatione cuiuslibet
febris in quolibet homine iuxta diversam complexionem et virtutem
et dispositio earum remota est a ratione vera quia antiqui intellexerunt
quod in aliqua febre cibari debet patiens post paroxismum et in aliquo
tempore paroxismi nisi fortis debilitas virtutis adest et dubitatur
ne defectus eius fiat ex violentia paroxismi et in alia nulla nutricio est
tradenda ei Sed alii ei dubitatur ut plus de aqua ordei et cum regit
cum eo quod subtilius est ea distinguentes in vero regimine inter aquam
ordei subtilem et inter spissam cum quolibet parium non sit utilis nisi
in convenienti loco eius Et ut medici regimen primum distinguerunt cuilibet
morbo Et si morbus est velocis declinationis et materie subtilis cum
virtute forti regendus est patiens cum dieta subtiliori et econtrario
Subtilior vero dicta dicitur quando abstinentia plurima a cibo et
potu fit et hoc sequitur in subtilitate potus de iulep et similibus·

Deinde grossior dieta dicitur de aqua ordei subtili deinde sequitur cum aqua ordei
cum substancia eius vel ipsius. Deinde cibarium de agresta vel de cucurbita
vel spinacis vel pisis. Deinde cibarium de gallinulis perdicibus iuuenibus
et bistardis. Et grossiorum dieta precedentibus hiis dicitur facta de gal
linis deinde facta de tenuibus carnibus arietis et edorum deinde
alibus ipsorum deinde de maioribus ipsorum quare in hoc modo faciendi est
dieta iuxta species morborum. Vbi vero dixerunt quod complexiones mu
tate sunt intencio ipsorum debet declarari vtrum complexiones in toto
mutate sunt aut in parte. Et si intencio ipsorum est quod in toto mutate sunt
intellectualis racio dictum ipsorum refutat quia necessario complexiones
erunt aut equales aut inequales singulares aut composite. Si singu
lares vel calide aut frigide aut sicce aut humide. Si composite vel calide
et humide aut calide et sicce aut frigide et humide aut frigide et sicce et sic
de dicto ipsorum intelligitur quod complexiones sunt mutate quod in eis addi
ta decima complexio vltra quam dictum est in ipsa diuisione ipsius
rationis que non potest sequi diuisionem decimam in augmento et hoc
falsum esset. Et si intencio ipsorum est quod in parte sunt mutate mala est
loquela ipsorum in hoc et non minus intencio quam existimauerunt esse ad
excusacionem ipsorum. Quia in loquela iam reprobatum est dictum ipsorum
vbi dixerunt quod mutate in toto et totum concipit partes. tamen in
intencione quam excusacio semper sequitur eo quod non est aliquid accidentale
in parte complexionum egrediens a complexionibus nouem predictis possibile
quod intencio ipsorum sit quod complexio in hoc tempore calida dominatur
super hanc regionem et si sic hoc cadit intencio ipsorum. licet cum non
nota sequatur ipsorum loquela. Notum est quod iuxta eum vtendum est
eo quod dixerunt medici ad curandum morbum frigidum cum medicamine
calido. in etate. regione et aere prout competit et si quis allegat consimiliter
hoc excusandum est et quare. si complexio calida dominatur super aliquam
regionem in aliquo tempore. non vtimur medicamine calido in curatio
ne morbi frigidi. licet hoc parum sit. et inueniatur raro medici dixe
runt etiam significationem super quamlibet complexionem mixte quantitatis
frigiditatis vel caliditatis vnde certificata specie morbi et cognita eius ca
usa consideratis condicionibus supradictis in qualitatibus ipsorum ~~Et si mor~~
~~bus est calidus est curandus cum frigido et frigidus cum calido~~ et
quantitatibus intendum est in eis medicamine iuxta modum ipsorum. Et
si morbus est calidus est curandus cum frigido et frigidus cum calido et
si complexio calida dominatur super aliquam regionem intendum est medi
camine calidis in aliis regionibus frigidis. Et si dominatur caliditas in aliquo
in quo dominabatur frigiditas in aliquo tempore consuete sunt dici
tiones regionis que consueuuntur in yeme vel estate, licet de frigiditate ye
mis. non posset dici vt de caliditate estatis. Et si dicat quod omnis regio
est calida et in qualibet complexione non diuersificantur yemps et estas
neque ethiopes neque scoti et si hoc esset negarentur ab eo testificacio
ne certe et eius naturam et quilibet homo licet tempus agat aliquid in
complexione eius si credit quod hoc agat in quolibet animali et vege
tabili subuertendo naturam cuiuslibet, frigiditatis ipsorum in ca
liditatem hoc sequeretur quod portulaca fieret calida nichilominus et lactuca

et sequeretur. Similiter quod complexio frigida cuiuslibet animalis posset mutari
ad caliditatem agentem in tempore certam. Certificata enim per medicos
sunt signa caliditatis et frigiditatis per certas significationes. Unde postquam
invenimus signa significancia super morbum, morbum ipsum remanere
debemus cum eius contrariis. Ubi non contradixerunt prohibentes ex-
empla. Certum est quod medici composuerunt in hoc libros in quibus
manifestaverunt utilitates specierum. Etiam intelleximus per aliquos
ipsorum quod ipsi sic allegaverunt et allegant quod impossibile est quod emplastrum
quodlibet non sit calidum aut frigidum et si est calidum attrahet ad
locum cui supponitur superfluitatem additam que est super eo. Si frigidum
prohibebit dissolucionem illius quod in eo est. Et hec est allegacio inepta
cum dictum ipsum in hoc iaceat super divisionem insufficientem et accepit se-
cundum qualibet divisione illud quod non debeat sumi. Insufficiencia vero
divisionis oritur tali modo quia divisionem altamus (?) refacit debet
habere omnes divisiones et integre quam dividere conatur et eas dicere
ordinarie. Et si aliqua pars divisionis occultatur et non manifestatur
contradictor eius dicere potest quod talem divisionem negavit. Et illud quod
dixi sic quod hoc impossibile est quod quodlibet emplastrum non sit cali-
dum aut neque frigidum non est verum quia impossibile est. Immo possibile
est quod non sit calidum neque frigidum sed contemperatum. Etiam sumpserunt
in qualibet divisione per eos illud quod non debent sumi tali modo dicentes
quod si est calidum attrahet ad locum cui supponitur superfluitatem super-
fluam ei que est in eo. Et hoc dictum ineptum est. Immo falsum, quia possi-
bile est quod sit calidum emplastrum et non attractivum, quoniam inveniuntur
medicine calide et dissolutive que dissolvunt et non attrahunt sicut
est camomilla que non dissolvit et non attrahit de proprietate ipsius.
Et corpus si purgatum. Licet aliquis locus in eo compleatur. Cum eo quod
dissolvit et attrahit non attrahetur per illud aliquid propter purgacionem
corporis precedentem. Etiam ubi dixerunt quod si est frigidum prohibebit
dissolucionem ipsius quod in membro est. Dictum eorum non est verum.
Similiter quia possibile est quod emplastrum sit frigidum et nullam pro-
hibeat dissolucionem et erit frigidum et dissolvens ut est farina or-
dei. Etiam aliqui ipsorum dicunt quod quando emplastrum est frigidum
et revocat caliditatem ad interiora corporis et hoc dictum diversum
est alteri dicto ipsorum quia revocacio caliditatis ad interius necessa-
rio dissolvit exui caliditatis immisse. Verumtamen dum frigiditas
rei frigide durabilius fuerit super membrum, licet in principio fugi-
at caliditas ad interiora eius ob assiduitatem eius continuabit frigidi-
tas eius cum interioribus eius. Res etiam frigide iuvant ad dissolu-
cionem nendum (?) quod quociens membrum calescit egreditur ab equa-
litate complexionis in modo debilitante illud. Et debilitatum non potest
dissolvere illud quod in eo erit. Tamen quando supponitur ei frigidum
in frigidando cum infrigidacione illud reducit ad equalitatem complexio-
nis eius et ad virtutem. Et virtus corroborata in eo dissolvit illud
quod obtinetur in eo. Quoniam quociens membrum sit in equalitate attrahit
ad se iuvamenta et expellit a se nocumenta. Tamen si debile a se non

expellit nocumentum. et res reducta ad complexionem naturalem primo reducat se ad consuetudinem et ad virum facientem precta. | improbacio opinionis

¶ Et si quis dicat quod si componuntur calidum cum frigido nullius etatis erunt. quia effectus unius irritabit effectum alterius. dicitur ei sed magne utilitatis erunt ut inducant equalitatem. Constituitur enim ab equalitate effectus equalis quia erit dissolutio propter caliditatem que est in eo et prohibitio et infrigidatio propter frigiditatem que est in eo. ergo in quolibet ipsorum est magna utilitas ¶ Et non sequitur quod dicitur postquam compositio cadit inter ea pereat utilitas cuiuslibet ipsorum cum composita plura sint de calido et frigido et ex equalitate ipsorum exhibeant utilitates et iuvamenta in eo Quam quod composita ipsorum facta sint. unde hoc est dictum eos qui dixerunt de inquisitione emplastri cum rebus supradictis ¶ Tamen certum est quod in aliquo tempore optimum est emplastrum cum rebus frigidis. et in aliquo tempore optimum est emplastrum cum rebus dissolutivis. cum morbus habeat tempora quatuor. videlicet principium augmentum statum et declinationem. unde quodlibet ipsorum temporum exigit medicamen diversum ab aliis Et sic principium exigit res roborativas et repercussivas res frigidas et prohibitivas Et cum tunc ipso tempore superfluitas in principio eius manationis sit et in membro non sit nulla quantitate de qua dubitandum est de separatione dissolutionis ¶ Illud tempus non exigit sibi utile nisi illud quod prohibet eius manationem ad membrum. et restituit ei virtutem ad expellendum. aut illud quod augetur in tempore augmenti Et tempus augmenti exigit illud quod dissolvit tamen admixtum cum eo quod infrigidat et prohibet et cum superfluitas tunc manaverit ad membrum. illud tempus exigit illud quod prohibet emanationem et ad illud quod dissolvit cum modica dissolutione illud quod obtentum est in membro et tempus status et quod superfluitas in eius manatione finem habuit exigit illud quod dissolvit cum multa dissolutione et illud quod infrigidat cum minori infrigidatione cum tunc maior dissolutio sit optima ei et infrigidatio minor ne sit ibi aliqua residua manatio ei ¶ Tempus vero declinationis exigit pure dissolutiva absque infrigidativis cum tota materia sit in principio dissolutionis et virtus consecuta sit victoriam super morbum ¶ Et cessante omni manatione et omni attractione non sit optima nisi dissolutio illius quod obtentum est in membro. Etiam dixerunt periti medici de iuvamentis emplastrorum in loco cui optima accidentur. Et si quis dicat quod inconveniens est superius emplastrorum dicere debet quod medici peccaverunt ubi dixerunt quod inutabilis est simplicia emplastrorum aut dicere quod conveniens erat ipsorum compacio cum iunt amissimum est ipsorum iuvamentum Sed primum dictum ipsius non est verum. quia medici dicunt cum emplastrum propinqua sit membro cum supponitur aliis rebus sumptis et bibitis effectus eius in eo maioris

inuamenti erit. quia res sumpte et bibite mutacionem multum feru-
tur ante quam competens sit membro debilitatis virtutibus ipsorum
non admodum emplastri. cum virtutes emplastri in eo sunt immixte
absque aliqua diminucione eius effectus. ¶ Et de canone curacionum
hoc iustum videatur quod medicamen contineatur cum membro cura-
to de proximiori loco et utiliori ipsius. Et ad id quod dixit quod
emplastrum innabile erit tamen deficiat ipsius iuuamentum propter
mutacionem complexionis et temporis. Iam satisfactum est superius
qualiter intencio ipsius est incepta. ¶ Et deus excelsus sufficiat
nobis ad discernendum scienciam inducendo nos sua gratia ad rectitu-
dinem cum ipse solus sit prima origo omnis sciencie et intellectus et
laus sit conveniens. deo gracias amen.

Explicit Tacuinum de excelsi adiutorio
neapoli. Idus Aprilis per manus magistri
Faragii supra dicti editum ad opus re-
gis excellentissimi Karoli supra dicti.
Et laus sit deo excelso. amen.

Sub anno incarnacionis domini nostri ihesu christi Millesimo Qua-
dringentesimo sexto Finitus est iste liber per manus Wence-
slai de Bor maiori die undecim millia virginum gloriosarum.

a micum indiuit · qui amici preces condescendit · Sit igitur amicus
cum sit mutua beniuolencia inter duos sufficit vna voluntas
viii Ethi — vtrorumque ex viii° Ethicorum, de quibus indiuere non esset vtile.
Amicus enim qui suum velle tenuit alteri / Ego vero, tamquam amicus
volens sociis meis prouidere propossui meo materiam adobuiandum
pestiferis morbis proximius emergentibus · duxi aliqua autenti
ca conscribendo · pro nobilis ac eximii studii Pragensis et egregie ·
facultatis medicine doctore ac communitate fidelium regnicularum ho
noris prouisione.

a nia pestes consueuit ut plurimum tempore autumpni venire maxime
circa medium aut finem ipsius quo ad finem anni videlicet
Sub Anno domini Millesimo cccc°ii° iterum ventura est non solum
in hominibus sed et aliis brutis ut presumitur et pronosticatur ex dictis ante
ticis philosophorum sapientum et astronomorum clam testante duo . y.
quando eadem die estus et frigus autumpnales egritudines expectare
oportet. Modo egritudines autumpnales ut plurimum mortifere ut in Am
In autumno — ffe. In autumpno acute egritudines et cetera. Quoniam est ex naturis rerum
propter recessum solis a nobis et humiditatum peccancium collector ex aera
aere et complexionibus ipsius ex esu fructium et humidorum verum multis
balneis piscibus lacte multa replecione excessiua · que prohibet digesti
onem · ut gula cibi et potus humiditate et humorum in visceribus terre
talis non consumptis · Nam vnum tempus anni ex natura deberet cor
rigere aliud tempus anni ut estas yemem · prout in Collectorio maiori
recitatur ibi inde quo radix inferior primam signum et cause capitulum pestem
Etiam extradite superiori videlicet Eclipsium cometarum et qualitatum et
planetarum diuersorum motuum · diuersos motus contrarios influencium in
aerem qui est locus non naturalis · qui aer infectus et inspiratus a nobis
est causa febris, pestilencie et consequenter humorum propulsor ex qualita
Cerebri epatis cordis — te membrorum principalium puta Cerebri Epatis et cordis ad sua emicto
ria vbi vniuntur et agregantur simul in locis concauis et concauitatibus
membrorum causando tumorem ut tumores qui tumor appellatur a
postema xiii de ingenio per Galienum / ffebres pestilenciales generantur ex corrup
cione aeris aut in excessu alicuius qualitatis aut propter corrupcionem
in sua substancia ut potest propter putrefactionem · sed aer non putrescit nisi propter
commixtionem vaporum deterrimi ut ab aliis corporibus sicut nec aqua pu
trescit nisi propter admixtionem alicuius turbe substancie · Et quedam
sunt cum apostemate aut pustulis quedam sine · Et causa huius cor
rupti aeris remota est influencia celestis ut causa incognita et occulta
aer sit corruptus attrahitur a corde aut per pulmonem inspiratum et
ipse corrumpit spiritus vitales in corde · cum pulmo sit flabellum cordis ·
vnde etiam humiditas circumstans · spiritus corrumpit et putrefacit et sic

per consequens per putrefactionem in toto corpore generat humiditates quam ante putrefactionem comitatur febris pestilentialis. Prenosticativa pestilentie sunt multe pluvie mutationes diverse iam sol splendet iam pluit apparitiones in aere ignee sicut est impressio chalonis impressio dicta draco vel hasta aut animalium sicut ranarum generatarum ex putrefactione Item egressio quoque de cavernis suis ut sunt mures et rane et consimilia talia omnia corruptiones aeris significant. Sed signa predicte febris sunt dolor capitis et apparitio glandis in collo vel subasellis vel inguine vel apparitio alicuius pustule in quacumque parte corporis de quibus in amforismis in bubonibus et in apostematibus omnibus se inuale sed sine re non erit periculum si quis habuit apostema Quorum urina in principio est alba et subtilis de eorum evasione desperandum est de quo iterum per ypocratem Omnibus limpide mali i. clare. Sed quorum a principio rubea sunt urina et aliquantulum grossa de hiis maior spes evasionis est habenda et quanto plura videris sinthomata seu accidencia terribilia tanto magis timendum de vita patientis quamvis de omnibus patientibus febrem pestilentialem sit valde timendum propter cor quod est subiectum febris pestilencialis unde dixi supra quando humores mali veniunt et aggregantur in concavitatibus generant apostemata que expelluntur a membris tribus principalibus scilicet cerebro. corde. et epate. unde cerebrum propter suam fortitudinem expellit retro aures vel ad collum. Nam vel Prodinor ad partem sit fluxus debiliorem Et cum cerebrum quedam est forte membrum. propellit ad dicta loca que sunt sua emunctoria in loca coctiva tamquam cloace sive propellit malos humores et corruptos generatos ex nimia humiditate que est causa corruptionis Quare rem verum ponendo. aer est causa immediata pestis et non aliarum febrium permixtus diversis humiditatibus et vaporibus infectibus aerem. Consulo ergo quod medicus primis tempore pestis provideat ante omnia de rarificatione et correctione aeris per odores et fumos ut infra dicetur et ante omnia ut in antiquo evacuationes faciat maxime apud nos in Bohemia nimis gulose plus peccant humores isti Colera fflegma et melancolia quam sanguis quare magnus error magnus exstat ita communiter flebotomari. plus festinet medicus ad purgationes hec Albicus. Cor est secundum membrum principale et nobilissimum membrorum tamquam in medio regni sui residens propellit subasellas i. sub humeros. Tertium membrum principale est epar. et sua cloaca est splen propellit suas superfluitates ad inguina. i. circa pubes. Dixi primo quod venena primo petunt membra principalia propter maiorem calorem eorum cuius primum est attrahere Nam primum membrum videlicet cerebrum dat sensum et motum omnibus membris et vocatur cratium Si ergo in tali membro fuit apostema facies flebotomiam de cephalica ut infra scribetur quia talis vena vadit a capite et partibus suis Secundum membrum est cor et dat vitam omnibus membris quare vena trahendi a corde est aperiendi ut pulmatica mediana Salvatella secundum consuetudinem suam et a suis partibus vicinis Tertium membrum est epar i. iecur quod dat nutrimentum omnibus membris vena ergo inguinalis in pede que vadit ab epate vel splene est aperienda de hac materia legas men

Pronostica pestis [illegible]

Signa febris pest

Urina

Accidencia

Loca apostematum

Causa

Aer

Evacuatio

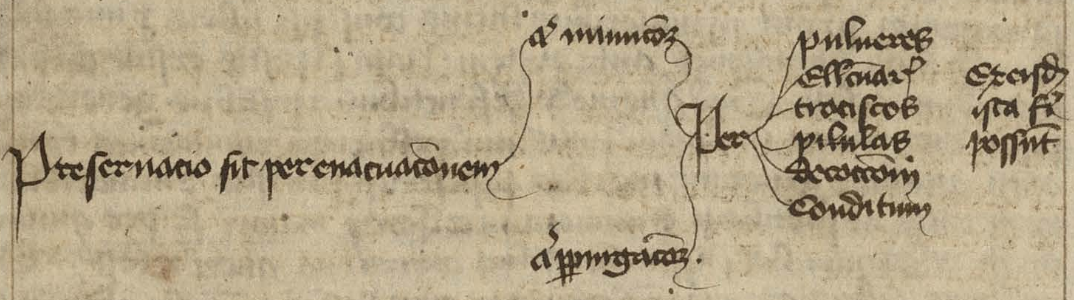
Cor

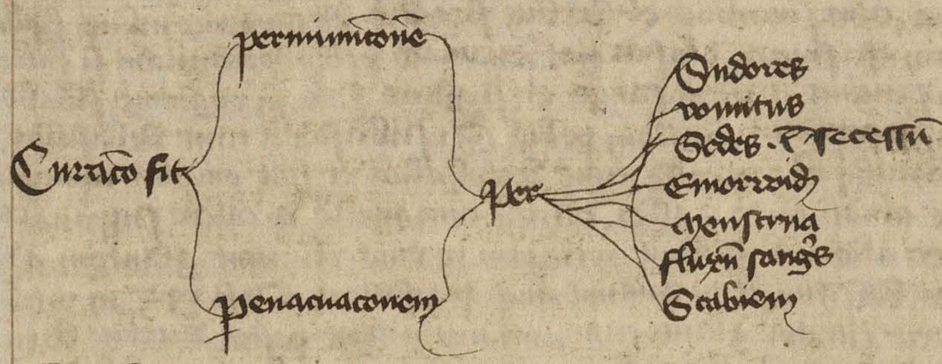
Venena primo tendunt ad principalia membra

Flebotomia

collectorum manus conscriptum Sub anno domini millesimo Quadringentesimo
Cura — vj^{o}. Vendici ubi de radicibus duabus generantibus pestem videlicet
superiori et inferiori pro declaratione premissi plemiori dicit dominus y^{9} in
amfor videlicet mutationes temporum maxime generant morbos et in sacra
pagina et imbres suscepit cum in talibus mutationibus generantur moriuntur
homines et dicit dominus Ar^{lis} pmo meth qui ponit dicta de eis tamquam
generales ad conceptiones et presumptiones Ex quo dixi supra in principali quod
in autumpno occurrit morbus pestilencialis i. epidimyalis febres
apostemata pustule scabies vomitus tusses dolores capitis gutta
paralisis podogra et cirugra et cetere egritudines Talis non pestis extimabitur
etatem Iuventutis plus quam senectutis quorum causas infra ponam Sed
quia tales pestes apostemata solent facere solum in tribus locis
communiter una cum pustulis venenosis que venenositas cognoscitur ex
diversitate color Si ergo apostema erigatur retro aures ut in collo hoc — Apostema retro aures
est in regione animata fiat flebotomia de cephalica utriusque brachii plus
tamen de parte sana iuxta virtutem tenoris ut si est fortis et antiquus plus
minuat de vj set sunt pensanda a medico purgare volenti de 8 etas virtus
regio complexio forma. cons et sinthoma consuetudo temporis et aer Si invenis
aut debilis minus apponendum super apostema tyriacam mixtam cum — Simplex opiatum
melle et cum modico bolo et ficu mixtis calide aut metridatum a^{9} dya
tesseron cum bolo modico sed provocetur sudor bibendo tyriacam cum modi — Sudor
co bolo armeno cum aqua rute in flentico aut scabiose aut ptulace
aut endivie in colerico corpore et si non habes aquas de siccis herbas
rutam aut scabiosam aut alias et decoque cum vino aut cinsia et cum
vino hausta tempera tyriacam aut dyatesseron ebibendo deponatis vos
ad lectum cooperiendo bene et sudabit Sudor frigidus longiorem calidus
vero breviorem signat egritudinem y^{9} in amfor ut infra dicetur aut
metridatum vel fac fieri tibi illam confectionem quam infra scribam videlicet
de electuario preservativo amaro quod hodie venditur in apoteca nova et nos an
tiqua descriptione recepte quia potiora remedia prout clarebit inferius
aut fiat pulvis aut electuarium aut in bolis aut in trociscis Si autem
apostema generatur sub brachiis fiat flebothomia de mediana aut pul — Sub ascellis apostema
monaria aut prope primum digitum in parte opposita et modicum de eodem brachio
Si autem fiat apostema circa pubes in inguinibus tunc minuetis de — In inguinibus
vena virginali hoc est de vena que est sub talo et inter pedem et dicitur vena
menstruosa mulierum seu vena virginalis Sed sciatis quod in pestibus est
festinandum cum evacuationibus sive per sudorem sive per secessum sive — no
per flebothomiam de hoc dicit y^{9} In acutis morbis eadem die differre
malum ita tarde venire ad primam est malum unde venit hoc vulgare
proverbium Infra xxiiij horas post initium in vasionis apostematis est fe
stinandum cum evacuationibus sive cum tyriaca fermentata sive cum
minutione Secundo pomibus abstinendum est a loco pestilencie et appa — Suffumigium
rentibus pestilenciam quam diu pestilencia durat bis vel ter in sep
timana de vespere in introitu vestri recipiatis lauribaccas iuniperum et
absinthium siccum ac tymiama aut mirram aut aliud siccum odoriferum.

ut olibanum nardi et combinitur in camodo dormientis in sartagine
igneis de carbonibus clausis fenestris camodi, rillum fumum attrahetis
per os aures et nares // Item sitis sobrius de mane usque ad tempus prandii
nisi de mane sumetis tria elletuaria medicine electuarium amarum
nomen de nona compilatione sive in pulveribus sive in bolis sive troci-
scis // Tria enim pono preservativa unum electuarium confortativum omnium me-
brorum et preservativum tertium triacam preservativam · Sed preservativum pau-
perum sit tosta panis nigri exacto aut raphanus cum sale quia
utrumque raphanus valet contra venena et aleum quod est vera tyriaca ut
Galli testatur in libro vi° de interioribus capitulo iiii°. et est rusticorum tiriaca
et nantar aut enciana aut rutam aut iuniperum aut pipinellam Sed
curatum eorum videlicet pauperum sit hec predicta tiriaca Recipe lanceolatas pipinella
et zingiber et potestis addere grana iuniperi medie in portiones aut pulverisa
et comede ista tria faciendo desuper haustum vini calidi vel cervisie deponendo
et cooperiendo sudabit post bibitionem et sumet pauper sumendo in quantitate
parue nucis aut plus aut minus secundum quod corpus est forte aut
debile antiquum aut iuvene aut tempore calido aut frigido aut co-
plexionis calide aut frigide ista omnia debent sagaciter ponderari
in ministrando medicinas euacuantes seu in confortativis que condicio-
nes exprimuntur in versibus subscriptis videlicet dies etas

Primo ortu apostemate pauper transglutiat tria aut iiii capita camomille
aut rotule aut tinsia calidi et post quattuor horas non sumetis cibum
ellapsis quattuor horis extunc primum ferculum sit modicum acetosum et ubicunque
potestis semper utamini et periculum evenit balnea quia non intretis
si sentitis corpus esse gravatum quia tunc signum est humorum putrefactionis
Cum male te sentis confert si balnea vites Sitis iocundi ne initis as

p(re)s(er)uatio pauper(um)
Curatio pauper(um)
p(re)s(er)uacio in dieta et loco

fabilis solacieritis. Nunquam graviter debetis tristari / Item cum dicat
vobis de pestilencia habeatis pro non dictis. // Item pro pauperes mane
cum surrexit ante exitum domus comedetis de modica ruta tenta
in aqua munda aspersa modico sale et postea sine intervallo comedetis
unam nucem vel duas magnas aut tostam panis nigri extincto et
portabitis in manu vestra aliquod odoriferum sicut pomum ambre
aut pauper loco ipsius portet partem spongie intinctam in acetum aut
panniculum intinctum in aceto cum aqua rosarum aut sene mixtis odorate
ne vos apprehendat pestis illa et provideatis vobis de evacuacione sive
evacuacio illa fiat per minucionem de venis consuetis In autumpno plus
de sinistra manu In vere plus de dextra Vero Estas ver dextris autumpnus
yems vero tempus sinistris. De medicinis simplicibus pillas de agarico a
pillulas pestilenciales acutas pro corpore carnoso et spisso. Aut flatico
cum turbit esula et agarico semel duobus vel tribus Si mela
colico cum elleboro nigro et agarico sene thimi epithimi lapide lazuli a
armeni vel in electuario purgetis ut flegma cum flegogo ut dyaturbith
bith dragantum cum ierapigra galieni aut cum cartartico imperialis a colubit
ut cum benedicta laxativa Si melancoliam tunc cum electuario dyasene
aut ierapigra rufi et similibus aut cum pillulis purgabitis secundum magis et
minus Si corpore colico tunc cum reubarbaro et agarico aut trifera
sarracenica prout in maioribus latinis conscriptis libris pronunciandum
de modo singuli purgaciones ante pestem Nam si pestis exstat corporis
immundum exstat. Sed quomodo de fructibus et piscibus generetur
pestis dico racione humiditatum putridis aut refluencium et mutaciones temporum
anni qualiter generant morbos pestiferos pro istis et maioribus
recurratis ad subtiliora et maiora in collectorio maiori Sed pro communi
cursu vulgarium hec sufficiant salva correctione quorum interest // Cu
ra huius febris est ut rectificetur aer cum suffumigacionibus odoriferis
et precipue cum floribus et herbis frigidis et irroracionibus frigidis
ut dictum est supra Postea fiat evacuacio per flebotomiam si fuerit
dominium sanguinis id est partem sanguinis et si glandula fuit in inguine flebo
tometur de sophena eiusdem pedis Si sub ascella tunc de basilica
oppositi brachii Si in collo tunc de cephalica et fiat emplastrum a principio
de semine canapis cocte et allei cotunsis cum melle et calide superponatur
glandule et aliqui dissolvunt tyriacam in vino et liniunt glandulam a
cum oleo balsami et invenimus quoque proficuum Et si eger in vita
permanserit curetur glandula cum maturativis ut postea dicetur de cu
racione apostematum et multi qui viriliter comederunt et biberunt
in pestilencijs evaserunt propter quod hortandi sunt pestilenciati
quod si accidat eorum appetitus ut comedant et bibant ultra posse ali
qualiter Et si febris valde fortis fuit potest dari aliqua opiata
ut requies camphore aut spodii aut requies et sic extinguetur fe
bris que si renitetur et fuit intus adhuc fortis iterum detur. Sit aut

pauperes preservatio

pille optime preservative

fructus et pisces

Cura pestis

emplastrum

Comede

extinctio febris

talis opiata ℞ opii piperis ana ʒ. j. croci ʒ. j. fiant inde tro-
cisci cum vino dosis sit sicut vna faba vel altera dimidia In
colico vero cum tysana detur etc.

De preseruacione sanorum a pestilencia

Primo rectificetur aer cum suffumigacione rerum odoriferarum
sicut thus mirra gummi iuniperi tymiame aut vno ex hiis aut
absinthio musco camphora etc. Etiam irroretur pauimentum domus
siue habitaculi cum aceto et aqua rosacea frequenter acetum portando spongiam
in aceto infusam in manu vel muscum vel camphoram vel storacem ca-
lamitam aut vinum aut omnia conueniunt prout supra scripsi Et cauen-
dum est de frequentacione hominum et precipue infirmorum. caueat medicus quod
hoc tangit medicum iuuenem secus antiquum quia morbus epidimialis
est contagiosus et infectiuus Cauendum eciam est a balneis tum quia
balneum commouet humores et conturbat precipue si sunt dispositi ad putre-
factionem Tum eciam quia multi pestilenciati intrant balneum vnde aer
balnei inficitur Et si sit aer vehementer calidus infrigidetur cum ir-
roracione aque frigide pauimentum domus et importentur frondes salicis
Cibus sit boni nutrimenti et apponatur ad omnem cibum acetum quia hoc
exsiccat et putrefactioni resistit. quamuis acetum est res per se generata ex putrefac-
cione tamen resistit sua siccitate et penetrat sua frigiditate et sua acetositate
prouocat appetitum. quod est contra aliquos qui dicunt quod kyssele i. sawer
non valeat in febribus nec sanis error est de quo in collectorio maiori
latius patet. et non tollerentur sitis ne propter eam inflamment humores
et si aliquis humor superauit euacuetur sanguis per flebothomiam Alii
humores per medicinas laxatiuas in quibus obtinent principatum et maxime
cum medicina confecta ex aloe croco et mirra vt dicit Auicenna et Paulus
et rursus omnes antiqui et periti medici dixerunt nullum fuisse mortuum in e-
pidimia qui fuit vsus supradicta continue ℞ ergo aloe ʒ. j. mirre ʒ. ß croci
℈ ß et fac inde pillulas et da cottidie ℈ ß et si videris nimium laxari quod
rarissime contingit poteris in sequentibus diebus dosim illam aliquantulum
minuere Bonum eciam est sumere tyriacam scilicet auream i. ℈. j. cum vino
vel metridatum semel in octo diebus vel in duabus vel tribus septimanis
etiam frequens vsus opiatarum medicinarum est molestus. error multorum
imperitorum qui dant opiatas principibus nec intelligunt quoniam opiate
si dantur commouent et conturbant de hoc latius patet in collectorio maiori
vbi reprobaui tales offerentes opiatas et tyriacales medicinas nec in-
telligunt si causa subest et necessitas ymo faciunt malum vt balnea in
forma per omnia tamen propter paruulos repetam Causa de radice superiori
que sit virtute lune et influencijs mediantibus quibus agunt astra ad
inferiora sunt ista tria principalia que astra causant effectum diuersarum
incommoditatum quam considerant astronomi et astrologi Radicem vero
inferiorem que sumitur ex causa ex fructibus multis et ex corrupcione aeris

Balnea

Aer

acetum

Opiate quid sunt

ex regimine cibi et potus ex loco habitacionis et similibus ut aere et cetera
domini phisici radix inferior est que est immediacior et verior ex sensitiue
vna cum intellectu concludens in bona consequencia hoc fore et esse ven
turum Sed astronomo plus traditur de motibus astrorum et iudicijs
eorundem que est radix superior Medico vero plus deradicit inferiora
tamquam de causis proximis antecedentibus et coniunctis immediate
que existit via demonstracio seu silogismus demonstratiuus Astronomus
autem aut astrologus iudicat de causis remotis que sunt causa pestis
tamen quod sic dicitur communiter quidquid est causa cause est causa causati Medi
cina precedit cognicionem astronomie et astrologie maxime motum
indigent duorum luminarium ad aspectus signorum ut dicit Ptolomeus
et medici ita inuenerunt ita fore quod in signis ruminantibus veniunt
vomitus et in ariete ferro incidi venam capitis aut ventosari est malum
ideo medicine laxatiue non sunt dande quod signum respicit caput est malum
Ita de alijs signis zodiaci respicientibus xij partes membrorum corporis
humani lesio talis membri tali signo currente et respiciente tale
membrum sequitur malus effectus de quibus talia declarare non est
presentis gracia Sed respiciatis Ptolomeum in dictis suis Centiloquij et
almagesti et alios astronomos v. Ar. ca. col. ge. brach. et cetera

Collectum [illegible] manibus doctoris alberti

Sequitur preseruatiua a peste

Ista preseruant veraciter a peste ante omnia purgacio id est euacuacio que fit aut
per flebotomiam aut farmaciam Item acetum et acetosa pipinella ficus
ruta nuces magne pinpinelli raphanus diptamus genciana aristologia
ro lambracia panis tostus aut vinum ex hijs sumptis sicut volueritis
aut fiat vinum conditum id est confectum ex hijs aut tiriaca cum zuccara aut
pille aut electuarium in bolis et vinis sumatur aut tres pillule post
primum sompnum transglucianiantur cum potu aque iij secundum quod quis fortis aut
debilis et bonum est ista ponere confortancia stomachum ut zytuar zin
giber aut galgamum pro epate spodium aut sandalos pro pectore enu
la aut mater vero Gaudet epar spodio mater cor cerebrum quoque musco
Pulmo liquiricia splen cappare stomachusque galanga Item cauere
a fructibus presertim crudis a piscibus maxime squamosis et non degentibus
in locis aquarum decurrencium Item a lacte a boletis et fungis a coitu et
balneo et coniunccione hominum a sompno meridiano a bira melancolia cogitacio
nibus intensis de obiecto pestis Nam solus timor cum memoria con
tinua de peste facit lapsum pestiferum racio quia virtus ymaginatiua
que est superior mandat inferioribus ut virtuti expulsiue quod faciat apa
si fuit humor corruptus in corpore infallibiliter Item a multa et
excessiua potacione quoniam nimia humiditas cocium adiuuat ad putre
faccionem quare assata comedere pauca possunt propter exsiccare et
rosstata hec ille Item amedone caue quia dulcia opilant bonum ergo
esset tam in comodo tempore noctis hore exsiccatiua quam in cibis et potibus
So caueant pueri a fructibus Nam fructus pisces et lac [illegible] omnia mundi

[Marginalia:]
no[te]
[illegible] elect[uarium] / pille
Fructus pisces lac
[illegible] fit [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible] aque
[illegible]

magis apta sunt putredini regula ipocratis similiter In puta anno fructus
plus existunt aquosi et indigesti et plus abiles ad putrefactionem bene
ergo enunciaverunt antiqui nobis patres nostri rem verum Anno existente
fertili in fructibus persiam predixerunt pestem fore futuram hec ille Albicus
Sed dices quare moriuntur pueri in peste communiter et non senes Racio quia in
sene est firma complexio et solida connexio membrorum et compactio resistens
cutis rigida durata ossa nervi vene et arteria propter frigiditatem
claudentem poros In iuvenibus autem omnino sunt aperta porosa et mollia
habent membra que cito recipiunt impressionem vel infectionem propter sui
minorem resistenciam ut infra lacius dicetur Sed hic possunt moveri
multe questiuncule materiam pestis continentes // Prima quare cum superiora inferiora gubernent vel conservare in esse teneantur maxime sol et luna — q° p'a
ut patet primo metheororum necessarium sunt hunc mundum inferiorem esse contiguum
superiori quomodo ergo existat aut possit esse causa corrupcionis et
mortis // Secunda questio cum aer sit corpus simplex et putredo sit — 2
mixtorum quare epidimia vel pestis potest provenire ex putrefactione
aeris etiam quia aer est igne plenus ut dixit c° capitula proponentis
Ad primam dico quod superiora de per se intendunt ad conservacionem inferiorum
sed de per accidens aliquando sunt cause corrupcionis et mortis Nam variis
et diversis motibus moventur inordinatis propter quod diversas habent
coniunctiones et aspectus ex quibus eorum influencias ipsa non conservari
sed male disponi et corrumpi propter tales alteraciones influencias
Ad secundum dicitur quod aer simplex non putrescat et quia ignis admixtionem aliorum non patitur nec putrescit Sed bene cetera elementa
ut in metheororum Omnia putrescunt excepto igne Cum ergo aer nos circumdans non sit purus neque simplex unde Avicenna primo canonis de equalitate
aeris ait aerem dicimus illum in quo est et de isto loquitur philosophus in
allegato proponentis sed de puro in spera propria // Tercia questio quare epydimia — 3
magis accidit in fine estatis et tempore autumpni quam aliis temporibus
cum aer sit tunc frigidus et siccus et minus putrescibilis quam alio
tempore Ad hoc dicendum quod causa est multiplex Prima quia aer existens subtiliatus valde caliditate precedente aptus est recipere quamlibet
impressionem a vaporibus et fumis secum admixtis et corporum aggregacione
extraneo substancie putrescat facilius // Secunda causa quia caliditas precedens
que consumando putrefactionem prohibeat minuitur in fine estatis et autumpni
Tercia causa quia tunc magis multiplicantur venti adducentes seu afferentes secum aliquando malos vapores alterius provincie qui post modum remanentes in aere sunt causa putrefactionis et pestilencie // Quarta
causa quia tunc multiplicat plures superfluitates tunc virtutes naturales
sunt debilitate propter diversitatem temporis dissolvente calidum naturale
ex motu intus et extra ut in comento tercii pronosticorum // Quinta causa quia
habundant fructus in maiori quantitate tunc temporis disponentes corpora ad
putrefactionem ex nimio esu // Quarta questio quare temporibus epidimie aliqui — 4
alique aves consuete stare in montibus et volare in altum et veniunt

ad planiciem et volant prope terram et aliquando est econverso Item etiam faciunt
aliqui serpentes ad illud. Et an plus putrescat aer quam terra ex formis
celi sive ymaginibus facientibus naturam illud. Cuius eventus a medico
in quantum medicus ignoratur. Aves volantes putredinem fugere consuete
habitare in montibus et etiam volare in altum veniunt ad planiciem et prope
terram volant Sed quando in terra causatur putredo plus quam in aere.
tunc aves et serpentes consuete convenire in planiciem fugientes putre-
dinem terre veniunt ad montes ut ibi habitent et volant in altum quantum
plus possunt et aliquando videmus quod aves aliquando prius montes fugiunt et va-
dunt ad planiciem et post lapsum temporis revertuntur ad montes Et causa est illa
quia aliquando putredo plus ascendit in aerem et per tractu temporis
in visceribus terre quia aer est subtilior se habet et facilius alteratur quam terra
et post modum per continuitatem alterationis putredo etiam fit in terra et
ideo epidimia prius sursum incipit in aere subtiliori et vehemencius invadit
quam in grossiori Sed in grossiori durat tempore longiori Quinta quod corpora
facilius leduntur in epidimia an corpora dillatata in poris an stricta an ca-
lida an frigida Sexta quare aliqua corpora pereunt in epidimia talis non
cum tamen sit causa universalis et quare unus in una familia tantum moritur
et alii non. et alii omnes in una domo moriuntur et vicini non primo alii in
una contrata et non in alia Septimo quare nunc moriuntur homines et
non bestie et anno ellapso erat econverso. Procedendo tamen questionum
istarum est sciendum Quedam corpora habere poros latos naturaliter ut ca-
lida et humida Quedam poros strictos ut frigida et sicca. Item quedam
habere opilationes reddentes poros strictos. quedam non habere opilationes
aliquando Et iuxta hoc dico quatuor. Primum quod habentia poros strictos naturaliter
et non opilatos ut sunt quedam melancolici ac quedam vetule leduntur
in aere pestilenciali minus ceteris aliis corporibus Ratio quia modicum
attrahunt de aere per anhelitum propter remissam caliditatem cordis
Similiter et per poros modicum aeris penetrat quia stricti sunt ac etiam
illud parvum quod attrahitur modico tempore retinetur quia nec non
opilate ac etiam quia habent qualitates alias complexionales prohi-
bentes putredinem scilicet frigiditatem et siccitatem Secundo dico
quod habentia poros latos naturaliter et strictos propter opilationes ut cor-
repleta quantumcumque robusta leduntur in aere pestilenciali magis ceteris
corporibus Ratio quia multus aer attrahitur per anhelitum et quia opi-
lationes sunt diu retinentur et sic magis fit impressio mesis ab aere
ac etiam sunt caposi non bene expurgantur ut etiam quia habent
qualitates complexionales conformes putredini scilicet caliditatem et
humiditatem stat etiam prohibita transpiratio que est causa putredinis
Tertio dico quod etiam habentia poros strictos naturaliter et opilatos minus leduntur
quam corpora dicta Quarto dico quod corpora habentia poros latos naturaliter
et non opilatos plus leduntur quam corpora in primo dicta Sed minus
quam dicta in 2o et 3o dictis Et ratio prime partis ex dictibus primi dicti
patet ratio secunde partis ex dictibus secundi Sed tertia pars probatur quam

corpora dictio dicto habent opilaciones propter quas stat prohibita transpira
cio ideo spiritu calidi corrupto ideo fit interceptio a calore medii et talis est e
pidimialis ideo epidimia meretur de facili. Tercia vero in corporibus ha
bitis aer attractus diu retinetur et virtus resistens est debilis igitur cau
sabit interfeccionem in corpore que est pestilencialis. Sufficiant hee
raciones et hoc est contra quosdam. Ex quibus corpore patet quod corpora
calida et humida habencia poros latos naturaliter et opilatos magis leduntur.
Post ista habencia poros strictos naturaliter et eciam opilatos. Post istos habencia
latos naturaliter et non opilatos. Ultimo habencia poros strictos naturaliter
et non opilatos. Ad sextam dicendum quod ex diversitate passorum propter diversitatem Sexto 6o
composicionum et complexionum naturalium et accidentalium in eis repertarum. Et e
tiam propter diversitatem agencium provenientium ex diversitate aspectuum resi
duum quere in visione vel questionis infra. Ad 7am dicendum quod e Septimo 7
ratione proprietatis singularis inherenti huic aeri propter quam sic generatur pestis
in corpore hominis et non bonis. Animo non alleviatio poterat esse proprietas
singularis in aere sic respiciens bonos et non homines. Octavo quare 8a q
iuvenis fortis et robustus moritur in peste et vetula debilis mori non
poterit. Ad hoc dicendum quod potest esse vetula sine opilacione cum suis
poris strictis naturaliter et non opilatis. Iuvenis vero fortis et robustus
habebit poros latos naturaliter et opilatos et sic cicius inficietur. Ex isto
potest patere quare mulieres et pueri inficiuntur plus aliis quia in
mulieribus habundat humiditas et superfluitas cum diminuto calido cau
santes opilaciones malus sanguinis. Et humiditas causatur a fructibus
et cibis et potibus superfluis in moderate sumptis. Nono quare mo 9
niales et carcerati ut in pluribus non moriuntur et aliquando quasi omnes
moriuntur. Ad illud est dicendum quod illud evenit quia habitant in aere corrupto
propter se exeunt in aere discorrupto nec habitant cum aliquo existente potente
inficere. Si vero aliqua in parum sit infecta communiter alie inficiuntur quia
ad invicem habent ~~simi~~ simbolum in humoribus propter eundem regimen. Etiam
quia communicant in anhelitu et in aere vno particulari et ratione particularis
aspectus loci. Nam potuit monasterium edificari et carcer sub tali aspectu
quod vno tempore aer illius loci erit magis infectus quam aer alterius loci.
Ideo cum vnus moritur in vna habitacione debent se alii statim absentare
multo magis quando sunt descendentes ex vno patre quia sepe filii sa
piunt naturam parentum et ideo si vnus inficiatur alii etiam sunt dispositi
infici. Contingit tamen vnum mori in familia vna et non alios propter
particulares disposiciones repertas in illo et non in aliis. Hoc etiam sepe accidit
in contrata et non aliis propter easdem causas. Decimo quare guttosi ra 10
rissime rarissime moriuntur. Dicendum quod in eis sunt pauce opilaciones ex eo
quod humores mali descendunt ad extrema et ibi causant guttas et non sunt
apti infici. Undecimo quare post guerras pestilencie communiter eveniunt 11
et etiam post carestias dicendum quod tempore guerrarum inordinatum habent
regimen propter quod causantur mali humores in corpore apti ad pu

tredinem ac etiam quia superiora disponentia ad guerras sepe contigit
disponere ad pestem post caristias non eveniunt pestilencie quia tempore
fertilitatis fit saturitas nimia causans opilationes inde putredines
Sed quare pueri moriuntur et non senes quia in sene est sua complexio
resistens cutis dura et stricta propter frigiditatem claudentem Sed in
iuvenibus omnia sunt aperta ubi aer cito penetrat Etiam iuvenes in-
ordinate vivunt in gula et quia gravantur malis humoribus Etiam in iuvenibus
fit citior penetratio aeris corrupti ad cor et spiritus cordis propter eorum
subtilitatem ratione caliditatis ipsorum citiorem capiunt impressionem
et transmutationem id est infectionem Bonum ergo est pueros non simul iacere
in eadem camera nec simul loqui nec simul balneari et prohiberi eos a su-
pra scriptis et omni mane eis dare panem tostam panis nigri extracto
et quilibet panniculum aut portionem spongie intinctam in aceto ad odo-
randum et de sero fiat fumus in camera cum rebus odoriferis claudendo
fenestras ut aliquis fumus maneat in camera et comodo ligna sint
pociora lapidosis // Nota inter omnes pillulas contra pestem valent
pillule pestilenciales bis sumpte tres vel quatuor pillule de quibus Avicenna
et Ruffus Nam tempore Christi Maria Magdalena media salvatoris voluit
inungere corpus Ihesu volens corpus salvatoris a corruptione preservare
quia mirra preservat a putrefactione et quia in pestilencia est putredo
ergo tale modo ad pillulas pestilenciales intrat quadrimeron id est quatuor
res que res ingredientes preservant a putredine ut thus aloe
mirra et crocus Crocus ponitur productive ut ducat alias res tres
ad cor et loco thuris ponunt masticem quem plus laudo ut Ruffus testatur
Et pro complexione colerica pillule pestilenciales Reubarbaris valent et odo-
rare res frigidas ut rosas acetum camphoram sandalos aut salicem itaque
tam pro incendiis quam pro pomis pro complexione colerica calida et sicca
res frigide requiruntur Etiam res calide sunt venena complexioni ca-
lide et sicce cum curatio duntaxat fiat unum modum videlicet per contrarium
quoniam contraria contrariis curantur // 3o cogitans tamen in ima penitentie
quam medicine in regula habet veritatem modo contra omnem febrem
requiruntur frigida secundum hic loquor de preservatione nulla febre existente due co-
plexiones calide ut fleumatica et melancolica calida ergo primo pauper colericus in
tinget spongiam panem aut panniculum in aquam rosaceam mixtam
modico aceto odorando fleumaticus aut melancolicus odorabit grana
pini aut iuniperi aut macis aut flores iunsteri aut cariofili aut
musticum prisium et consilia // Dives non colericus odorabit pomum ambre
aut de sandano aut musco bene camphorato aut rosato aut instillato
cum sico aut instillagine prisili // fleumaticus non dives commune
pomum ambre odorabit de mane surgendo Idem intelligas de suffu-
migationibus faciendum tamen cum incendiis ad excitandum et in cibis
agresta aut acetum et bullire cibum cum aquis currentibus Si ergo
aliquis fuit pestilencialis statim evacuatus statim cum festinatione
cum minutione aut purgatione post hoc conforteretur cor rebus cellenarius

Regimen puerorum

pillule pestilenciales

Thus
aloe
Crocus
mirra

Complexio colerica

colericus pauper

fleumaticus melancolicus

dives colericus

fleumaticus dives

Cura in febre pestil…

dyacameron de gemmis · manus christi cum perlis · dyamargariton sandalis
dyarodon abbatis et similibus Post hoc vtatur granatis pomis · pomis
citrinis granatis silvestribus coctanis assatis capparis limonibus pomorantiis
et omnibus aliqualiter acetosis Quare non est melius nisi
vti ratione deus enim fugiebat tempore herodis · pestifer enim homines
vitam conservando Conservemus igitur dei adiutorio quousque hora
debita venit cavendo per fugam pestem · quia pestis non sequitur
fugientem Et precavere debet ab omni infectione rerum victualium quantum
tumque fuit possibile Et fortiter comedentes in peste evadunt non
comedentes moriuntur Similiter habentes vrinas rubeas evadunt
albas habentes moriuntur · similiter habentes vrinas vt in sanitate moriuntur
Quare consulo medico vt in peste bene ponderet pulsum quia infirmatur
cor venenum principale et petit cor et consequenter vadit ad alia membra
et est ymaginandum quia primo inficitur spiritus cordis per inspirationem
anhelitus · quo infecto inficit secundum · deinde tertium et sic
deinceps · recte sicut lapis proiectus ad aquam vnus circulus generat
alium modo idem spiritus qui est circa cor vadit ad totum corpus
talis spiritus inficit materiam in qua existit vt humores humores enim
membra quare medicus subito expellere debet nociva Sed dices
tamen in peste aliquis habet multas sedes aut multos sudores multos
vomitus et tamen moriuntur Dicitur vt videmus videtur si sunt
a natura curat tibi evadit · si vero sintomatice · i · malorum accidentium propter
generatum humorum moritur Nota quaecumque evacuatio quam non sequitur
alleviatio est signum malum sive fiat per vomitum sive per sedes
sive per sudorem que sunt signa cretica · Sudor et vrina ventris
solucio sputum apostema · Sanguinis vomitus sunt cretica signa
Est autem vnum remedium vulgare secundum albicum vti volentibus
vt mane ieiunatus in corpore ante omnem comestionem duabus horis
ad minus ebibere tyriacam cum terra sigillata aut bolo in quantitate nucis
avellane vel modico plus quia illa medicina perdit illam infectionem
et curat · quia sumpta tyriaca et post hoc sumpto cibo et potu isto
statim cogitur illud evomere et si sic fuit et acciderit tunc sumatur
plus de illo electuario de terra sigillata aut de bolo · ar · quousque
totum evomatur malum et postea sumatur tyriaca maior cum de
coctione salvie rute aristologie ro · enciane aut cum vino istorum
lambrate et tormentilla et herbam tincij que alio nomine vocatur
polimonion in vino bono in flegmaticis et colericis cum ptisana aut
aqua borraginis aut endivie aut portulace In melancolicis cum aqua
cap ve · aut capparis aut meliss aut borrag aut buglossi et cum illi
vino sit decocto et inde collato sumatur tyriaca vera modo consueto
semper in ieiunio et semper provocetur sudor aut in lecto iacendo
vel sit ieiunus balneum intrando si non fuit febriens balneando
in calore lento et sudor semper abstergatur cum panno calido lineo

Fuga

prostitucio et vrina

pulsus

Cro de
vomitu sudore
fluxu ventris

post vomitum
[illegible]
debet

r de [illegible]

quoniam non est uberius nisi expellere venena maledicta pestis
et odiosa Errant ergo nec intelligunt qui nolunt comune confor
tari in peste qui non sapiunt dicta ypocratis sic dicentis Non
pura corpora quanto magis nutries tanto magis ledes Ecce
statim festinare euacuare in principio quia materia est furiosa et
qua non expectatur digestio Nota quod est genus ad purgacionem
et adminucionem iuxta mandata domini ypocratis Inacutis morbis
eadem die differre malum Item confirmacio illius per idem dominum
ypocratem in amfo Inchoantibus morbis si quid videtur mouendum
moue in statu i. in tercia vel iiii^ta die silencium habere melius est i. nichil
facere Si vero quis fuit colericus et calidus da tyriacam cum maiori
quantitate boli armeni et minus de tyriaca cum aqua endivie aut
portulace aut scabiose. tamen recipiatis primo ^ra si debilis et iuuenis
minus si fortis plus Valet etiam in preseruacione a malo illo
tale electuarium Recipe nucis maiores xx^ti ficum nundor xv. ru[t]e
manipulum radicis genciane ℥ iii. aristologie pip melle gnom
iuniperi agrimen tormentill ana ℥ i. salis communis ad quantitatem
nucis mellis puri quod sufficit conficiantur in modum electuarii de
quo sumatur ieiuno stomacho ad modum nucis auellane aut
faciat pillulas et transglutiat in^c uno aut quatuor aliqui addunt
tormentillam herbam calacu et hic vsus talis electuarii preseruat a
venenosis et toxicis Ego laudarem quod in confectionibus contra peste
cuilibet daretur iuxta suam naturam etatem complexionem et certam
quantitatem cuius complexionis sigillatim distribueret alias non erit
nisi unum vniuersale et chaos medicine ad instructio non vniuersa
lium sed singularium ita quod Si tener in hac etate inueniuntur detur ty
riaca ut mediam nucem paruam cum bolo ut unum pisum; eo exis
tente seniori detur maior dosis i. mensura quia iuxta etatem sunt
medicine variande et tempus anni quia si forte est colericus extenuatus
et adustus frigida sunt danda cum tyriaca cum bolo ac vel terra
sigillata et cum vno haustu tepide quia omnia que debent facere
sudorem tepide debent bibi et potum ad illum haustu aque et misceri
simul. et si non habes aquam cardui vel altius de ta quas herbas cum
aqua fluuius post bibicionem ponendo ad lectum cooperiendo se bene
et sudabit. quem sudarem bene abstergatis cum panno aspero et
calido Si idem Corpus fuerit senior et forcior detur ut due nucis
parue de tyriaca iuxta modum expressum Si in frigidis complexio
nibus detur tyriaca cum decoctione rerum calidarum ut iuniperi
aristologie et diptam ac similibus ut supra scripsi vel detur cum
vino albo et bono Idem de pillulis pestilencialibus pro omnia regulariter
facietis vel potius uti istis pillulis quas laudo Recipe tyriacam ma
iorem cum bolo ossis de corde cervi vel musci vel ambre grizee.
et modico croci aloe et mirra fiant pillule cum maluasia de

Colericus et calidus

Elect[uarium] et pille
Elect[uarium] amarum

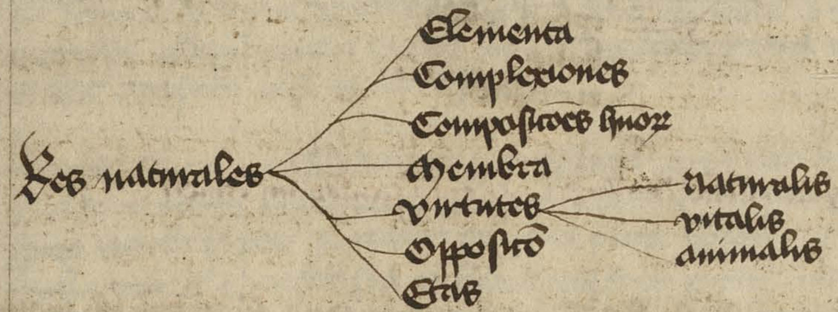
puer

pille pestil[enciales]
pille preservative optime

mane quando surgitis tu[m] glutiatis duas vel 3es aut plures secundum q[uod] sunt magne vel parve. tales pillule prohibent ne aer infectus ingrediatur cor Sed pauper faciat de tymiama pillulas aut de murra cum mastice aut albo thure aut cum laudano aut cum storace cum modico croco Si sunt calidus tunc cum modica campfora vel possunt fieri trocisti eciam dictis ubi ex uno facietis fumum tempore noctis odore corriget aerem eo modo quam corpus humanum etiam confortabit Sed nollem q[uod] in dando preservativa pestis ponentur confortativa omnium membrorum cum preservativis tunc est oppositum facimus et male Nam doctores et physici ante adventum domini ut Ypo. testatur in libro suo epidimiarum practicaverunt de pestillencia que tunc et ante tempora eorum erat et posuerunt q[uod] ante adventum xpi erat pestis primo post archa noe recessum mandator preceptor xpi per galienum inchoata est ira miseria et mortalitas quia omnis homines mundi machina fundata exstat in equali ordine et regimine. Iam nec est ordo et minime regimen iam omnes vivimus in ocio et gula quondam omnes in sudore et labore quam modo in ocio colligimus superfluitates racione quorum venit nobis consequencia mala quoniam indebita administratione rerum naturalium et non naturalium et res preter naturam de quibus sollicitentur in quibus consistit sanitas et in hoc homine omnes doctores finaliter resident

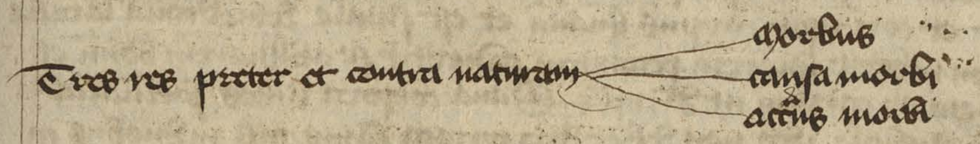
pauperes pillule

pestis ante adventum xpi

Iste sunt res non naturales

Aer esca quies repletio sompnus et ira
Hec moderata prosunt immoderata nocent

Hunc temporis videlicet ut testatur idem Ypocras scilicet ante natalia xpi homines incurrebant pestes quia infectionem aeris ut tempore Regis Castelli et Appolonis ac Esculapii senciebat gravitatem corporis

Cura pestis ...

Nota optima quibus regi castelle apolonii et ... in ... hab...

Nausean dolorem capitis et pectoris vomitum pulsum frequentem et anhelitum difficilem dolorem in pedibus primo quando sentis te gravatum ideo fac statim tunc temporis propinabant tyriacam maiorem mixta sup scripta et sudavit postea minutionem faciebant et quando apostema posuerunt ventosas cum scarificatione et extrahebatur sanguis in fra apostema post hoc purgavit cum pillis colicum et reubarbaro aut fumo terre Si flegmaticus tunc cum pillis turbit aut benedicte aut ieris Si melancolico tunc cum pillis de lapide lazuli aut ierarum aut de elle etuario nigro i. de elleboro nigro aut acutas pillulas pestis cum hys plus reubarbarum aut cum pillis nigri Nicolai in antidotario de scripto sed non scripsi medicinam educentem sanguinem quia sanguis sola flebo tomia evacuatur et post cum tyriaca dissoluta cum aqua scabiose aut rute aut cardinie in corpore colico propinetur et purgatur sepius regis cordis cum tyriaca mixta cum melle et ficu simul mixtis et hec remedia reiterentur quotiens cumque fuit necesse quousque perfecte cu retur ut supra scripsi

Vsnatima rentata in	Pillulis	possent fieri in hys formis
	pulmbus	
	dragea	
	electuario	
	tabulis colandis	
	bolis	
	trociscis	

Cum gratia et auxilio dei benedicti in secula seculorum Amen

Nota de tyriaca breviter dandis Tyriaca corpori sana gravat ipsum tribus modis primo in primis qualitatibus Nam tyriaca multum est calida ideo semper calefacit corpus quod non indigebat Secundo qualitatibus constringit et ingrossat ratione opii in nullo autem istorum modo indiget corpus sanum Tertio horribiliter agravat cum cum non invenit ibi venenosa materiam quam expellere deberet vel in quam agere debet et cum ibi est venenum in tyriaca propter trociscos tyri ideo illud venenum inficit alterat et corrumpit corpus humanum et est simile de medicina laxativa que non invenit humorem peccantem convertit se ad humorem bonum et sanguinem et carnem ut dicit rasis. Sana corpora habentes tyriaca ... uti est difficile ideo non debet dari tyriaca sanis nisi in duobus casibus scilicet ante cibum cum hec cibum suspectum aut cum sit pestilen ticus tunc potest dari sine periculo etc. Nota receptas ponam singulariter tres cum ... preservativas a peste et tres aut quatuor curativas.

Oritur quod aliqui administrant Tyriacam cum bolo armeno aut terra sigillata et non invenit venenum. facit tunc venenum in corpore quia ex nullo istorum generatur humor bonus sed venenosus. quia ex bolo generatur melancolia fex humorum et incisio quo terra generat bonum humorem et quomodo potest digeri a corpore humano talis terra tenax ymo non dubito quin destruat interiora et ex natura provocat vomitum per Avicennam ii° canonis capitulo de bolo Sed quare ponitur cum tyriaca dico ad stringendum sua frigiditate et siccitate ne venena vadant ad cor et tyriaca in corpore sano non debet sumi quia propter tyrum .i. serpentem venenosum commititur in humores venenosos etcetera

Secundum Secretum preservativum pestilentie hostis subblat forma Recipe nuces maiores 20 numero / ficuum indorum xv. rute manipulum .j. radicis gentiane ℥ iij aristologie rotunde ℥ j. salis communis ad quantitatem nucis mellis purissimi quantum sufficit Conficiantur ad modum electuarii In colericis et calidis corporibus cum zuccara In frigidis cum melle quantum sufficit tamen cum melle iuxta mentes doctorum plus laudatur quia sicut est preservat ex tradicione ii canonis Avicenne / aliqui addunt tormentillam habeant tinctum et bene digno sumatur et ieiuno stomacho ad quantitatem nucis avellane usus istius electuarii preservat a venenis et toxicis /

Recipe de tyriaca de terra sigillata et usus eius est ante comestionem immediate ad quantitatem unius nucis avellane per una vice et non sepius et hoc consilio nisi in necessitate.

Recipe Carvi anisi ameos petrosilinum apium seseleos balnoci .i. maratri Siler montanum betonicam ciminum calamentum pulegium ysopum spica nardi piper zinziber salgema ruta hyssopum .i. centegallum herba regia .i. cristrisia olibanum masticum crocum mirabolanorum omnia ana ℥ plus decimo miscetur cum omnibus hic indifferenter addendi sunt ista cynamomum squinantum ana ʒ .j maiorana folium balsamitam basilicon cardamomum galanga liquiritie ana ʒ ij croci ʒ .j et ℈ sandalorum omnium ʒ .j. spice ʒ ℈. fiat conditum aut electuarium cum melle quantum sufficit aut boli aut trociscie prout placet etcetera

Recipe tarriosoll. ℥ j. zinziber ℥ ℈ ~~tro~~ toretffe ℥ iij radicis tormentille radix diptami radix pione peytech radicis feni radicis pipinelle ana ʒ ij radicis enciane ʒ v. radicis agrimonie radicis ypiton ana ʒ j. ficus et cetera nucis magne ℥ ℈ rute ʒ iij flores borraginis buglossis rosarum rubearum verbene ana ʒ ij. spice squinanti spodii ana ʒ j. sandalorum ʒ ℈. radix cappare costi ana ℈ j. crocus et castoreum ana ℈ ℈ allei ʒ ℈. salis communis ℈ ij. tyriaca fermentate et meliore ℥ ij. boli armeni ℈ j. et ℈ aloe ʒ j. fiat conditum cum melle despumato quantum sufficit.

Si laxari volumus aut purgari addit ad ℥ j fiment tyriac pul
verum omn mirabolonorum sene ana ʒ j lapis lazuli et ter
mi agarici turbit et dingrad ana ʒ ß pulmisentur et inspissentur
cum aqua ende q(uod) sufficit p(ro)s(ub)pmetur secundum magis et minus de

Ergo fiuntur iste due recepte bene ad cautelam pauci intelligunt
bene eas nisi sint magistri.

Sed que sint signa co(mmun)ia et que singularia seu specialia ex quibus
quis valeat eligere seu predicere futuram pestem remitto vos ad
Collectorium maius p(ri)me quantum melius malui vero letum
ibi vide et lege et aliqua repeti plures propter impressionem
maiorem memorie.

Explicit Collectorium Minus sub di
versis repeticionibus collectum per docto
rem Albicum in preclaro studio Pragen
Ad usum hominum tamquam caritative collegatum Sub Anno
domini Millesimo Quadringentesimo sexto in vigilia
Ascensionis domini in Civitate Meydico tunc tempore presente

Tractatus primus de aqua et continet primo de aquis naturalibus et est capitulum primum de aque diffinitione

Capitulum primum de aque diffinitione
Capitulum 2m de natura aque et aliorum elementorum in mixtorum compositione 2m que sunt res naturales
Capitulum 3m de aqua 2m que est res naturalis et de utilitate et sunt de aere et igne et terra habitabili in generali / Et generali
Capitulum 4m de aquarum naturalium distinctione
Capitulum 5m de aquarum electionibus et bonarum cognitionibus / Et igne
Capitulum 6m de usu aque potabilis in sanitate
Capitulum 7m de usu aque in corporibus infirmorum
Explicit 2a [sic] tractatus primi de aquis artificialibus in generali
Capitulum primum quare dicuntur artificiales
Capitulum 2m de aquis decoratiuis
Capitulum 3m de principiis operationibus aquarum artificialium vel compositarum quo reducuntur de potentia ad actum
Capitulum 4m de diversitate operationes bonas et speciales velut et compositiones particulares
Capitulum 7m quod quarumque compositiones extinguunt ponere virtutem et specialitatem dicte aque
Capitulum 6m quod virtus simplicium compositorum ... sua spetias et que creaturae sunt specialitates diverse
Capitulum 9m de aquis maturatiuis et quo medicine maturatiue incarnant et saniem generant et cum generis sunt
Capitulum 8m de medicinis sedatiuis dolorum et quo dolor sedatur
Capitulum 9m de medicinis remollitiuis
Capitulum 10m de medicinis abstersiuis
Capitulum 11m de medicinis resolutiuis
Capitulum 12m de aquis infrigidatiuis et subtili...
Capitulum 13m de consumptione ventositatis / Cause
Capitulum 14m de medicinis repercussiuis
Capitulum 15m de medicinis corrosiuis
Capitulum 16m de medicinis consolidatiuis
Capitulum 19m de frigidatiuis [sic] colere acuitate

Capitulum 18m de pustulis putrefactis
Capitulum 19m de medicinis atractiuis
De aqua facta ex medicina atractiua
Aque valentes pulmoni
Aqua contra vermes
Aque perforantes venam et vesicam
Aqua restringens menstrua
Aque frangentes lapidem
Explicit 3a tractatus primi de aquis artificialibus in speciali /
Capitulum 1m de aqua aui... / Et tendere
Capitulum 2m de aqua scolopendrie et...
Capitulum 3m de aqua consolidatiue
Capitulum 4m de aqua buglosse
Capitulum 5m de aqua foliorum sue et bu- / glosse
Capitulum 6m de aqua eufrasie
Capitulum 7m de aqua tartari combusti in igne
Capitulum 8m ysopi ...
Capitulum nonum saluie
Capitulum 10m feniculi
Capitulum 11m de aqua anisi
Capitulum 12 de aqua ...
Capitulum 13 de aqua ...
Capitulum 14m de aqua cetrorum
Capitulum 15m citoniorum
Capitulum 16m absinthij
Capitulum 17m de aqua albe...
Capitulum 18m de aqua rorismarini
Capitulum 19m de aqua rosarum
Capitulum 20m de aqua bethonice
Capitulum 21m de aqua plantaginis
Capitulum 22m de aqua endiue et lactuce
Capitulum 23 de aqua ...
Capitulum 24m de aqua ... seu lactuca ...
Capitulum 25m de melisse
Capitulum 26m spargorum
Capitulum 27m mercurialis
Capitulum 28m centauree
Capitulum 29m bismalue
Capitulum 30m scabiose
Capitulum 31m cyanee
Capitulum 32m serpilli / Ctina
Capitulum 33 de aqua corrosiua et ...
Capitulum 34m salvie

h[...]

ca 13 de vitulo
ca 14 de cervo [illegible]
ca 15 de volatilibus in [illegible]
de gallina et gallo
ca 16 de ansere et anate
ca 17 de fasiano
ca 18 de perdice
ca 19 de columbis
ca 20 de turturibus et [illegible]
ca 21 de volatilibus [illegible]
ca 22 de passeribus

[illegible]

ca 2 de pedibus et extremitatibus ani[malium]
ca 3 de capite et [illegible]
ca 4 de cerebro et aliis membris
ca 5 de carnium [illegible] quantitatibus
ca 6 de electione carnium
ca 7 de usu carnium
ca 8 de saporibus

[illegible]

ca 1 de lactis complexione
ca 2 de lactis diversitate
ca 3 de lactis electione
ca 4 de lactis proprietatibus et operibus
ca 5 de usu lactis et operibus
ca 6 de caseo et [illegible]
ca 7 de aqua lactis [illegible]
ca 8 de sanguine et de butiro
ca 9 de ovorum genere et diversitate
ca 10 de ovorum [illegible] electione

[illegible]

ca 1 de piscium genere
ca 2 de piscium electione
ca 3 de proprietatibus et operibus piscium
ca 4 de usu piscium
ca 5 de

[illegible]

ca 1 de exercitio
ca 2 de fricatione

ca 1 de balneo

ca 1 de [illegible] sompno

ca 11 de ovorum [illegible]
ca 12 de ovorum usu

Tractatus primus de aquis et continet primo de aquis naturalibus et capitulum primum de aque diffinitione

Aqua est corpus homogenium ex materia et forma compositum aliis mixtis corporibus et aliis mixtorum quod in partes divisarum formam [illegible] dividi potest ex quo si ipse non delinquitur. [illegible] primo [illegible] proprie cum [illegible] sufficiens [illegible] et [illegible] [illegible]. Philosophus quod dicit corpus dicit [illegible] corporis [illegible] ab intelligentia. Philosophus quod dicit homogeneum dicit ab [illegible] [illegible] quod totum non predicatur de parte [illegible] [illegible] quilibet pars [illegible] non est [illegible] quilibet pars aque est aqua. Philosophus quod dicit ex materia et forma compositum dicit [illegible] [illegible] quod non sunt composita ex materia et forma sed sunt corpora simplicia. est enim corpus simplex [illegible] [illegible] [illegible] philosophi. Philosophus quod dicit aliis mixtorum corporibus dicit [illegible] multis et [illegible] [illegible] in [illegible] compositorum mixtorum corporum in aliis mixtorum [illegible] quod in partes divisarum formam dividi potest dicit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in partes divisarum formam dividi potest [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] compositorum [illegible] dividi potest in partes di[illegible] formam [illegible] [illegible]

exq̄lib9 ꝯposita st ⁊ idē st ꝯtinuati
ut sortiri ⁊ tactu saltē ligato
ut ꝯstarto sine remisso Dubor
aut qd dr ex aqua appz siccitas et
humiditas dr ab alijs elemētis na
ignis ē calid9 ⁊ siccus sz p°⁊ ma
xime calid9 aer ē calid9 ⁊ humid9
sz p° ⁊ maxie humid9 terra ē fri(gid)a
⁊ sicca sz p° ⁊ maxie sicca aq
ē fri(gid)a ⁊ humida sz p° ⁊ maxie
fri(gid)a Lz aut aer st humidior aq
eē vir(tute) ⁊ i activis tn aq ē humidior i
effectu lx ga pmi9 vlt qd nihil
ē humidi9 aqua qr lz i frigidit9
auferat ab aqua humectas ab ea
i effectu auferri nō pt ꝯ lz humidi
tas eēnt ab aere auferri nō possit
caliditas aut 2m sensu ab aere
auferri pt tn dicunt) dem actu
sum caliditate puttu sz calitas i
effectu q° ad opone nō pt auferi
nisi ꝯverit aer ad tanta frita
tem qn aliqs resolvat acorpibus
nire teste auic p° can fey 2a
Resolucio aut ē effectus caliditatis
caliditas aut et siccitas i effectu 2m
sensu ab igne auferri nō pnt sz
siccitas i effectu 2m opatone ab igne
auferri pt vr qpda corpa multa ei
corpa igni exposita efficiunt humi
diora qm pus erant ut pz i tea
⁊ alijs fragilib9 Terra aut pt
auferri i frigidate i effectu sic ab
aqua sz siccitas i effectu ab ea auf
ri nō pt sic ei terra ad ssp9 pcpi
sicca et i corpib9 qlib9 occurit qnat
siccitate Terra g° mandicant ita sic
citate sic qlite minus noblez ⁊ mag
ꝯparacōi ꝯpiqua et ignis calite sic
qlite mag activaz ⁊ minus passivaz
⁊ aqua fritate mandicant q ab ea
auferri pt i effectu sz nō eēnt Ter
aut sibi humidite mandicant nō

tn potuit sibi mandicare fritatē
qr nō rest sibi n acci9 sn cali
sr mandicant qm ignis q nobilior
ē eo appauit ei cam nc fritate
sibi mandicauit qr cam sr appa
ruit tra q ē eius ignobilis et
alia elementa Et 2m hō dca vi
qd aqua eēt nobilior aere cu
sibi appet nobiliore qlite Adhuc
pt dici q lz fritas st nobilior
qlitas qr activa qm humiditas tn
vō mixtoz adque ea st valde
ordinata humiditas ē nobilior
Qu mixtu nobilius puta homo
ē humidu admodo Tu puto qd hd
mixta pfta a pfectius opantur
qm fritas ut alr pt dici et
forte meli9 qd lz fritas st no
bilior humidite tn ꝯbinatio humidi
cu calite q ē i aere ē nobilior
multo ꝯbinatoe sici cu humido q
ē i aqua qd g° aer sit nobilior
nō ē i rone humidit sz i rone
ꝯbinacois calidi cu humido h
ei ꝯbinaco ē nobilior qm ꝯbi
naco sici cu humido ꝯbinaco aut
calidi cu sicco ē nobilissima et
maxie activa ⁊ minime passiva
Ignis ordi9 mod ē eius nobi
lissima ꝯbinaco aut sici cu sicco
ē nobilior minor ⁊ minor activa
vō mixti ⁊ tc tra e ctor sex Et
Addit vlt i diffinicoe qd ignis
loca eis ꝯbexu tre ⁊ grauis
aer Una tra ē i aqua ⁊ aq in
aere ⁊ aer i igne ⁊ ignis i celo
celu aut totu ubibi nō eē e in
loco n pptes lz ultra spera
ꝯbe loquendo nō st in loco pptes
cu st ꝯtra Licus aut ⁊ locatu
dicit eē distotima Dicet g°
aliquam speram eē i loco sicus dicunt
sz dicet celu eē i loco pptes hu
dicunt una spera lune ē i spera
eiusm ꝯtigue Locus aut ⁊ lo-

ƺ hūta· i eff·
nō ƥ auferi

ƺ dubi°

celum sit distorta / Sed ultima spera
ipse loquendo non est in loco nisi per se
nisi per partes / Et si dicatur esse in loco
hoc est per accidens quia alia dispositio
secundum vero centrum quod est immobile mutatur
quam prius / quia licet quod illa pars celi
quod non est oriens vel terre postea est
in occidente sit tamen ultima spera si non
mutetur localiter sed alia dispositio vero
centrum mutatur quam prius et hoc sufficit
ad hoc quod moveatur localiter et ut
possit esse in loco / Ita eo modo est
in loco quomodo mutat locum et quia solum
mutat locum vero centrum secundum disposi
tionem et formam non solum potest in loco vero
contrarium / Et aut est sua nobilis
et subtilis quinta [illegible] in 8° phisicorum / Si
aut ponatur nona speram que est apta
phorum ultima / sit alia spera super
[illegible] eam continens que sit immo
bilis tunc non est difficultas / Ita
mutabit locum vero spere superioris
et non solum vero centrum et ipse est in loco
et per se mutabit locum secundum dispositionem
et superficiem [illegible] non secundum situm et hoc
poterimus dicere secundum fidem et veritatem
quod ponit celum cristallinum immobile

Dubium 2m
Et circa dicta occurrit dubium de [illegible]
pulchre tangitur quod terra est in aqua / Ita
illa pars terre que est discooperta non
est in aqua sed in aere / et [illegible] de
elementis puta terra est in aqua secundum unam
partem et in aere secundum aliam et hoc videtur in
rationabile / Ita [illegible] locati debet
esse [illegible] loco naturali / Ad hoc dicendum quod
[illegible] non est ipsa elementorum tota terra
[illegible] esse cooperta aquis / sed [illegible] natura
[illegible] ordine posuit quod pars terre sit
aque discooperta propter salutem animalium
et plantarum [illegible] que faciunt ad
perfectionem universi / [illegible] ad hoc
sequitur quod aer non est vere sphericus.

maior est distantia a concavo ad
convexum in una parte aeris / Sed in illa in
concavo aer est similiter cum convexo terre
quam in illa parte in qua concavo aeris est
similiter cum convexo aque / Et hoc est
[illegible] propter [illegible] / Nec non con
[illegible] ymaginari quod convexum terre dis
coopertum aquis equaliter distet a centro
cum aque convexo / Sed aliqui ymaginantur
dicentes terram esse discoopertam aquis
ratione cuiusdam tumoris ut videtur apparet
in parte illa / Restat est intelligendum quod
ad dicta sed quod aqua non est vere sperica
secundum quod convexum eius in una parte eius ma
gis appropinquat celo quam in alia / Nam
convexum appropinquans convexo terre magis
distet a centro et convexum aque longinquius a
est celo et tunc aqua non est bene sperica
quo ad suum convexum sed quod sit sperica
quo ad suum concavum / Sed aut quod huiusmodi
dicta sint de aqua secundum quod est vera recta
naturalis secundum quem modum magis est de con
sideratione physici naturalis quam medici /
Et aqua secundum quod est recta non naturalis qua
contingit bene recte et non recte sed pertinet
medici / Aliquid [illegible] diversa theorica
et practica / Item de aqua secundum quod est re
[illegible] in theorico / Solum in
capitulo de elementis Tertium secundum dubium de
aque talium elementorum in mixtorum compositione
secundum quod sunt vere naturales

Quatuor elementa ex natura
concurrunt ad plures mixtum
saltem perfectum / Sed licet terra multa
[illegible] in mixtis ad [illegible] et [illegible]
[illegible] et ad [illegible] / [illegible]
aliorum elementorum ad hoc [illegible] / non
[illegible] ad [illegible] et [illegible]
[illegible] / Et est
[illegible] aqua [illegible] tota
aqua [illegible] illa
[illegible] mixta perfecta [illegible]
terra [illegible]

& figuras sumant / Aque aut innatum
tum i reb9 gnat & mixt ē ad cp
gendu & ad extendend extra pria
& ad figuras recipiend. Sic videm9
q mixta mag aquosa & humida
mag sparguntur & extendunt & levi9
figurant ut pz i cera & liquidis
& lapidib9 min9 pptera humidu eni
aque a sicco terre acquirit cpsione re-
tentione & figuras formatas cservat
i mixt & siccu terre ab humido aqe
extentione & aliqualr cpsione & figuracoes
~~[illegible]~~ h9i g° passiones mixtor
esse no pnt nisi aqua & terra / Nam
terra ab aqua acquirit figuracois faci-
litate / aqua a terra figuracois re-
tentione. Amplius eciam phibet terre hu-
midu aque a sua fluxibilitate & hu-
midu aque phibz siccu terre a sua
pon dimissione & no adhesione
Nam p humid aque ptes terre sibi
invice adherent & cglutinant & sic
by apparet i artificiis & i lapidib9
q fiunt ex terra & aq. Aer i illo
[illegible] nitat. Nam si aut duo ela no
sufficiunt / Cu e aer ignis ut ra-
rificent & subtilient & ad supiora
aliqualr elevent h9i passiones i mi-
xtis i veni aere cservatas i pote-
cia / Un quanto mixta st rariora
subtiliora & leviora tanto st mag
aerea. Et tn ignis e ignis ad
oe mixtu salte ppt tres cdicoes ma-
turet cmisceat & subtiliet ut p
eius subtilitate intrat p mixta pba
[illegible] ut ex duobus elementis cti9
[illegible] frangat & de elementis ppete
ad [illegible] mixtor ppet &
disponet / Q aliqd mixtu de no-
vo genet h9i mixtu no gnat ab
aliis ut elementa s gnat ab aliis
mixtis sibi / si st univoca gnatio
ut virtute celesti recepta i ma
si st equivoca gnatio ut fiunt

levius

Et non tantum disponet & disponit

lapides & mineralia & alia que
ex putrefactione generant q tc e
aliqua virtus celestis causata
i istis i ferioribus p motu & lumen
2m g° hanc gnaco q h9i mixtu
dat ab agente puta a virtute ce-
lesti oia mixta st talia vir-
tute no i sunt cu no agat nisi
p lumen & motu & p h ullo mo
st i sua re. Tercia q° mixta q st cp
st illa calida st calida ce-
lesti data ab agente & dato q
mixta st talia tali calore tn
st ppt frigiditate elementi cmixt
ei dnat terra plus deinde aq
deinde ~~aqua~~ aer deinde ignis
Quarto vide q oia mixta movent
motu terre aut aque i mixtu ei
movet motu elementi dnantis
i eo i gravitate aut levitate. Quinto
q° oia mixta terrea admodu cor-
pulentia aut aquea plus ei de cor-
pulentia terre aut aque e i oi
mixto q de corpulentia aer
aut ignis & ideo mo motu terre aut
aq. Et si ctinet de corpulentia
ignis tn sed aqua aut terre cmuni
p uno pugillo terre fiunt x ignes
pinde ex uno pugillo terre fiunt
x ignis sic a possunt mixta
pmane q ignis alia desiccet
Et sic i mixt e plus de corpu-
lentia terre aut aque q ignis aut
aer. ideo oia mixta st terrea a-
dmodu aut aquea corpa. Et q
gravitas aut levitas sequit dnium
corpulencie elementor ideo oia mixta ppa
st graviora admodu gravitate elementi
terrea aut aquea st pptea q st
admodu ppt frigiditate elementi. Licet
pnt esse calida calore data ab
agente equivoco aut univoco sic
apiandu e q 2m Nam sed terra
& aqua i mixt ppe dnant
quantu ad gravitate vl ignis et
aer st ex dnant q° ad frigiditate

celesti & calore

6

Et omne mixtum ex elementis perfectum est terreum vel aqueum a dominio et per consequens frigidum siue frigiditate elementari. Et aliqua mixta dicantur calida et ad tactum calida sentiantur ipse non delicata hic non est calidite elementari sed calidite celesti et data ab agente et quo ad quoniam formalem sed de quoniam formali data ab elementis omnia elementa sunt frigida a dominio frigida quod et sicca si sit terrea a dominio. Tertio si aliqua mixta puta bituminosa [illegible] ad tactum in [illegible] aut calida sicut corpora [illegible] et cetera quod ad tactum calida in [illegible] dico quod huiusmodi calidas non est elementaris nec quo quoniam materialem sed est celestis et ab agente et secundum quoniam formalem. Et cum [illegible] quoniam de quoniam materiali data ab elementis est frigidum et siccum a dominio licet de quoniam formali data ab agente et celo sit calidum a dominio [illegible] agentis vel de quoniam ~~formali~~ materiali et celesti data ab agente est calidus et humidus. In mixtis autem [illegible] quoniam fortius data ab agente vincit materiam et totaliter quo corpus declinat ad calidum et hic in [illegible] [illegible]. In mixtis vero carentibus vita quoniam data ab agente [illegible] quoniam materiali et corpus totaliter quoniam declinat ad frigidum totum quoniam hoc de quoniam materiali est frigidum et de quoniam [illegible] est frigidus et de quoniam formali est calidus quoniam et de toto quoniam aggregata declinat ad calidum [illegible] decorde et [illegible] lapis aut et materia de materiali quoniam sunt frigida sed de calidite celesti sunt calida et de quoniam totali sunt frigida. In [illegible] materialis quoniam vincit formalem et secundum totalem quoniam sunt frigida a dominio. Item aut quod [illegible] proportionem in mixtis elementa se extendunt solum de [illegible] est materialis [illegible] aut ignoti [illegible] aut quadam [illegible] proportionem [illegible] quod in omnibus mixtis elementa quoniam plus durant quam levia et cetera in

Calidus et humidus a dominio secundum de quoniam formali

mixtis bene fermentatis tamen quo plus durat terra quam aqua. In mixtis autem male fermentatis tamen quo plus durat ~~terra quam~~ aqua quam terra [illegible] in aliquibus mixtis perfectis plus durat quam ignis. Et quoniam dicatur [illegible] de mixtis in [illegible] quod sunt calida sicut piper euforbium sunt calida de quoniam hic non est de quoniam actu aliquo modo de potentia quoniam. Et ligna sicca licet sint frigida et secundum actum tamen patiuntur ab igne efficiuntur calida et calefaciunt. Sic et piper licet [illegible] et in actu sint frigida a dominio tamen in patitur a calore naturali [illegible] calefit et calefacit corpus [illegible]. Omnia quoniam mixta ipse non delicata de actuali [illegible] totali quoniam frigida sunt. Et ex veritate huius [illegible] [illegible] sic tenendum. Prima quod omnia mixta sunt frigida a dominio ~~calida~~ frigiditate elementari et de materiali quoniam. Secunda quod omnia mixta sunt calida calidite celesti data ab agente et de quoniam formali. Tertia quod omnia mixta de quoniam totali [illegible] data ab elementis et formali celesti data ab agente sunt calida a dominio. Quarta quod de potentia quoniam aliqua sunt mixta calida [illegible] et aliqua frigida. Quinta quod stat quod aliquod mixtum sit frigidum a dominio de quoniam totali actuali et tamen calidum de quoniam potentiali a dominio. Et hec iste [illegible] possunt ex dictis sequi tamen ut magis videatur appareat [illegible]. Prima quod omnia mixta perfecta sunt [illegible] frigida. Secunda [illegible] terra a dominio vel aqua quoniam frigida [illegible] tenet quod terra et aqua sunt frigida et frigiditas [illegible] quoniam est terrea vel aquea a dominio est frigiditate [illegible] [illegible] quod omnia mixta mouentur motu [illegible] ipsis ut sunt [illegible] [illegible] de gravitate et levitate in mixtis terrea vel aquea sunt a dominio quoniam plus

Et quoniam totali [illegible] data

[illegible]

adm̄o frīte elari postea efficī calīu ut patz de lignis que primo sunt frā, postquam ignīunt

quam leuia. 4º a[r]ticulus et frā frigiditate elari plus quam calida. Ideo multo magis quia frīas est qualitas formalior multo et perfectior terra et aqua quam grauitas et perfectionis operatur ad esse mixti ut habz videri 2º metheororum. Ergo terren[um] adm̄o, ut aqua est grauis adm̄o multo magis est frīm adm̄o, et finaliter calīdītas finaliter frīas et humiditas sequntur elementorum complexionem. Ubi ergo est plus de corpulentia elementi frigidi quam calidi ex natura et plus de frīo quam de calido. Sed quod in mixtis perfectis est plus de corpulentia elementorum frīorum quam calorum et per consequens et de eorum grauitate et de eorum loco et sic erunt frā frīte elari adm̄o. Hec rationes faciunt fidem donec meliores ad oppositum adducantur. Et hec vi[de]re est in texto auctoris 7º collectorum ubi dicit quod in ultima compositione ex parte elementorum est calor in actu centralis et loquitur de calore et in[...] que acquisitur corpori mixto. Iuxta hoc est frīas in actu et calor in actu et frīas in actu et calor in actu applicantur non est ut reducantur de potentia ad actum, quoniam talis cum quibus elementa operantur sunt actu in elementis sicut calor in igne et frigiditas in ione et cum corpora mixta ipsa non moueantur elementa. Vult ergo auctor quod in mixto continentur non est calor in actu centralis et per adm̄o et loquitur de calo[re] elari. Non constat quod esse mixtum habet grauitatem in actu. Ergo est bi[...] in formis. Sed ergo mixtum habet formam in actu, ergo habet grauitatem in actu de natura adm̄o frā in actu erit ergo ultimum mixtum sit actu calīm, ut patet auctor et utique sunt frigiditate elari. Dicendum ergo quod prius est frīm frīte elari adm̄o et terren[um]. Licet sit calīm in potentia cum est passiuum a calore unius corporis efficitur calīm plus cum potentia est frīm plus, ita per actionem caloris innati partes ignee in proprie vigo-

rantur et terree partes et aque debilitantur et quoniam primo fuerunt frīe ~~postquam igniunt~~ sunt calida adm̄o. Hoc est exemplum gratia 3º grauis. Sed postea posuit gratia quod mixta quod dicitur frā non habet quod reducatur de potentia ad actum quoniam habet frigiditatem in actu. Unde non patitur a corpore mixto in diminuitur ad minima. Sed mixta quod dicitur calida non habet actu per se et centralis calīdītate. Sed indiget extrinseco mouente reducente de potentia ad actum. Sed ergo non habet calīte per se et centralis. Sed omne mixtum sit conti[nu]atum actu et totum mixta in actu per se sunt adm̄o calida. Unde frā quod in actu temporum ponderis et temporis sequitur igitur quod habens mixta erunt adm̄o frā frīte elari, sed est elementis autem. Sed capitulo de elementis ubi dicit quod elementa grauia plus operantur ad mixtorum generationem quam leuia. Et hoc vi[de]re quod grauiores elementorum generationem plus durant in mixtis. Elementa autem leuia plus ad spiritum motorem generis non tenentur sed in aere. 2ª questio: quia habet omne mixta sunt calida calīte celesti natura ad generationem omnium mixtorum generant calorem celestem principaliter. Sol et homo generant hominem et omnes forme sunt inchoantur in celorum complexionibus in virtute celi. Autem facit ad mixtorum generationem. Lumine suo et motu. Nunc autem celum per lumen suum et motum calefacit. Plures ergo dicunt asserentes causam in frā, non est in sensu quod calīte proportionatum omnibus est ... celo et omnibus mixtis. Et hoc dicit auctor 2º celi et mundi et hoc concludit quod omnia que sunt in sphera specierum generabilium et corruptibilium sunt calida calīte celesti. Omnia ergo mixta sunt frā frīte elari et calida calīte celesti. 3ª questio: quod de generatione aggregata ex calīte celesti et frīte materiali frīte elari aliqua mixta sunt calida adm̄o. Sed illa in quibus celestis calīdītas finaliter vincit frīte elare. Et aliqua sunt frā adm̄o

applicatur

ut patet

i quibus sunt celorum vivit calide cele-
stem i cancellis sanguinem et vita spi-
ritus celorum vivat calide celeste ~~cum~~
non relicta ipse non sunt ad tactum sentit-
tur at ipsius tactus nervus e index ca-
lidi et frigidi. Contra quia relictum ipse non
sunt sentitur de toto quod sunt
e adeo et huius sunt carentia vita
et sanguine et spiritibus. Calia sunt que
relicta ipse non ad tactum calia se-
ntitur propter corpus vivum spiritus et sangui-
nem et epar et non huius de toto quod
calida adeo indicantur. Dicis cum
caliditas celesti simul cum calide
leviter vivit spiritus celorum. Ad huius patet
ad primum. Ad secundum cum sit quedam
mixta calida quedam sunt potentia. Illud
non dicitur medicina calida potentia eius dicitur calidum potentia quod postquam passum
e a calore innato erit plus calidum quam
sunt et plus calidum sentiatur ad tac-
tum ut piper in principio postquam ex piper
reductum e de potentia ad actum a calore
innato sunt tangitur erit vehementer
calidum quam ante sentiebatur et huius
e ita clarum quod nulla ratione potest ne-
quia frigiditate non dicitur frigida gari. Illa autem medicina quod dicitur sunt potentia
contrarium sed secundum potentia actuali non enim
indiget in dimissione minima ut dicere
videtur vel dicitur sunt in potentia quod convertitur in
chilum at proportionale chilo ~~fortiore~~ frigidiore
corporis non ut dicit auctor. Secundum medicina
autem patet calida sunt potentia actum
licet autem sunt non sunt in potentia contrarium ad
sunt ut ad i sunt absolute et post
occasionem spatium e potentia contrarium ad hoc
quod fiat chilus ut aliquid proportionale
chilo et e est in potentia contrarium ad aliquid
qualitatem a forma sed qua non potest in
sunt ad gradum debitum sed quod est
non potest esse non i sunt. Justinum est
corporeum puris non agit ad effectum
nisi primo motum aliquo modo motore a
principali agente sunt unde quod dolabra

non agit ad artificium nisi prius move-
atur ab artifice. Primum at quod e i sunt-
mentum et organum non movet nisi prius
moveatur a spiritu et calore innato. Sed quod
sunt prima i sunt ... alie plus spiritus
non movet nisi prius ab alia moveatur.
Contra dico quod medicina que e i sunt calor
naturalis innati non agit calefaciendo
vel i sunt ... nisi prius alteretur a calore
innato corporis. Et huius e medicine quod sunt non i sunt
sunt calide sunt sunt non agit ad
debitam gradum ... i sunt nisi
prius alterentur a calore innato corporis. Contra
medicine laxative non agunt i ...
nisi prius natura agat i ea sicut dicit auctor
primo canonis. Ad ... plurima venena non i ... agunt
nisi prius reducantur ad actum. Licet medicina
sunt potentia i sunt corporis ...
absque hoc quod altera a calore innato corporis
sed non e ad gradum effectus debitum i
tentum ... nisi prius reducta de potentia ad
actum et nisi prius i formatur a calore
innato. Contra ... per alterationem ... sunt i ca-
lore innato agunt ... sed qua
non potest esse i sunt non sed quod est non
potest agere ad gradum vel ad effectum debitum prius vel
in tentum ... et nihil ... medicine
calide sed medicine calide potentia ... calefaciunt
non possunt nisi prius reducantur ad actum quod
non sunt ... in actu sed medicine sunt potentia
... i sunt aliquo ad actum reducentur
quod huius actio non e regulata ... vel ab
alia aliquo actuetur ab innato calore.
Contra ergo ... dicit de medicina frigida non patitur
neque ... ad hoc quod sunt non i ...
in dimissione ... loquebatur de i sunt
gradatione ... primo ... quo e ad de-
bitum effectum ab alia ... ad hoc est
quod agat ad debitum et debitum effectum
i tentum sed quod reducta de potentia ad actum
a calore innato corporis sed medicine calide potentia
non possunt calefacere corpus ... sed ...

q̄ reducant de po̅ ad actu̅ p̄ qua re
ductione calefiant ad determinatu̅ g̅du
Cu̅ si pip̄ pulverizet sup̄ manu̅
no̅ calefaciet u̅ pn̄e calefiat
a calore i nato. C̄ sed dimi̅so ad
minima no̅ sufficit ad h̄ q̄ m̄e ua
calefaciat ʒ si seme i⁹ sp̄ manu̅
pulverizet sup̄ manu̅ p⁹ occurrit
i frat aī reductio ad actu̅ ē ʒ h̄ 9ⁱ
~~regulato~~ i frato no̅ ē regulata a̅ia
u̅ pn̄e actuet ꝫ sunt i teto. ga
q̄ du̅ dixit q̄ m̄e ua fra no̅ i digʒ u̅
ductione ad minima. ad h̄ ut p⁹ i fret
p⁹ occisu ʒ tu̅ suffit. ga. ad h̄nda
Dicam i l acc̄oz m̄e ue cale 7 fre di
miso ad minima e ppaco suff ue
ad h̄ q̄ m̄e ua fra i fret ʒ no̅ e
ppaco suff ue ad h̄ q̄ m̄e ua cala
calefaciat / tu̅ g⁹ sentit ga. cala
lore i nato sic 7 fra ʒ m̄e fra
p h̄ 9 passioʒ no̅ aqrit noua fri
tute. ʒ tu̅ aqrit mo⁹ i frandi de
t'iatu̅ ʒ m̄e ua cala p reductoʒ ad actu̅
aqrit calite 7 mod̄ determinatu̅ cale
faciendi / Cu̅ ga. no̅ negasset
q̄ m̄e ua cala gutat i lors digo
m̄e 7 sic fra u̅ t h̄ e dra i ter
reductoʒ m̄e ue cale 7 fre ʒ fra e
illa d̄q̄ supi⁹ dra e q̄ auct
no̅ exp̄ssit ꝫ ga h̄ sensisse u̅
su dictu auct meo iudicio e mag
fugiti q̄ dr̄m ga. ua p dr̄m
illu no̅ app̄ʒ aliq̄ dra i ter
mo⁹ a colo cale 7 fre m̄e ue. sed
p dr̄m ga. h̄ 9ⁱ dra e i ma⁹ li lice
ga patuisset h̄ clari⁹ dixisse / Si
q̄ lu⁹ ex dic̄is sat̄ e manifesta ʒ
sic q̄ aliq m̄e ua pt ee actuali fra
7 ~~[illegible]~~ calida i po̅ 7 c̄s / Cu̅ opinat̄
q̄ pip̄ e sui ad me̅ fri te clari
7 cali i actu p⁹ 7 coli / C tu̅.

delicatu̅ n̄c esse sentiat sui ad
tactu̅ p⁹ occisu / sʒ 9 dt tactu e
index calidi 7 fri / C pip̄ g⁹ e fri
gidu / i actu p⁹ coli ʒ tu̅ est
calidu i po̅ coli ʒ tu̅ e calidu in
po̅ coli / sed videt⁹ q̄ ad e fra
i actu p⁹ 7 coli 7 i po̅ coli e
ad cali te ei sic repugna̅t i pposito
q̄ no̅ obstat q̄ pip̄ i po̅ sit sui
calidu a calore i nato u̅ tā co̅ / C est
tu̅ actu sui p pn̄ctoʒ pote sup̄
dc̄e / C po̅ tactu sit dr̄e uide op
posite 7 no̅ aggregat̄ i eode / C po̅
aut qua dr̄ cala m̄e ua i po̅ / i stro
m̄e ue no̅ pt reduci ad actu̅ absque
ut ab alio agete ʒ so⁹ a calore
un co̅ i nato 7 forte p̄ꝑme cor
tpati 7 forte p⁹ so⁹ e i mixt⁹
hurtalis quada ppor̄coʒ determinata
ad unu̅ corp⁹ sic ppor̄coi que
e i sardamate 7 sic ex ita sunt
plure magnee sʒ ali⁹ ita solo
calor i natus reducat m̄e ua calao
i frao de po̅ ad actu̅ / C ʒ alia
sit reducto m̄e ue cale 7 fre / vn
ex po̅ e alia talia ut supius
e exp̄ssu / C q̄d dat reductale
m̄e ue cale i po̅ tales e / ua vn ōr
ut calor i nato pati ab eode et
ptes ignee sugant̄ ptes aut
tres debilitan̄ / C m̄e ua calidior
sit q̄ m̄ po̅ ua caliditas i nata
sim̄l cu̅ calite vpta i m̄e ua i po̅
cala simul cu̅ ptib⁹ ignee p excs
tentib⁹ i ea q̄ d̄ c̄ calidu i po̅ vin
cunt ptes frao 7 c̄ efficit calidi⁹
q̄ corp⁹ a nim̄ e⁹ actu̅ tu̅ ei po̅
e est sui ad me̅ pportoʒ calit
h̄ 9ⁱ / C ui h̄ ex⁹ aqrit p tale acc̄oʒ
quada noua ppor̄coʒ sʒ q̄ no̅ pt
age ad determinatu̅ g̅du calit ut
opari i seralit ad effcu̅ pncipa̅

Vr̄ m̄e co̅ / ou de
potē ahttri i d̄m

Nō mo⁹
i d̄m

et sic qua nunc pt age ad effectum detiatu
1.

itentu aia sz me^na fra no st re
ducit ad actu p actum calor^ inati
vigorant ptee fre sive cta fra
et debilitant cta cala yo p actum
calor inati i me^na fram cta fra
debilitam et cala vigorant no e
sz calor inat istrate n^e dare
fri ter inata s^cu^m g^o ad actu reduci
q agit a caloe inato quada ini
stablu cporco s. quada novam
dispoco3 sz qua i pole e ipam
istrate ad gdu detiatu n opari
ad effcm detiatu itetu pu^r aia
Du^o et sz e dum du^m q no e omitte
du si me^na cala reducat a cor^re
mo quo q potit ee calior co
eu effus no potit ee pfcior sua
ca et ad hanc dubi^o pt dici q
hec pbat expte passi vi videm^9
q lapis calefactus e calidior pla
ma ipm calefaciete s. et pole
e q p reducco depo ad actu a
corpe mo et alio pt dici q hec
pp sit calidi^9 mebi no ty est
calidi^9 caloe inato et caloe ce
lesti q ocurrit ad reducco piper
depo ad actu et q dusi me^na
dusam hnt cporco ad corp^9
nim hunii dusimode reduci
ad actu queda ei calefaciunt
i p^o gdu i 2° et c et q da istrant
Du^o et c. et ite ocerit du^m de me^na fra
si reducat ad actu a mo cor^re quo
g^o potit ee fra sz q de cor^e nim
calm e et agit p caloem inatu
nuc at calm inatu no pt facere
depo fra actu frim s. g^o me^na
mea i po fra no fiet actu fra
a caloe inato et ad ^m dc^m q dubi^o

pcedt expto fudat^o et ad calor inat^9
no reducat me^na fram depo ad actu
fri^te q ut e i po ad fri^te sz reducit
ipam ad ftatu mo^ri i fratione ut
supi^9 fuit dcm et ad me^na fra a caloe
inato agit quada cporco nova
sz q no pt age ad detiatu gdu
itetu pu^r aia et ad hac at cporco
et dispoco me^na fra fuit i po ceu
et hac dispoco agit a caloe a mi
cor^e n^e ab alio reduci pt depo ad
actu (ex hiis e g^o pt ee ut am^m q cali
alr di^r fra de cala me^na et alr di^r
frim de fra me^na no obstam q v^oz
dicat^ cale 2^m pom comunt i h^c q
ambe accipiut pu^m p mutatoe a
cor^e mo ad detiatu gdu et effcm
detiabi pu^r itetu aia sz dicit
i mo^o accipiedi et ad me^na cala i
temo recepta p^o dimidi i ptee p
vas et ad dimisso ad p^ma pbs calo
patile actum dende calor inatus
cede obviando ocerit teii ea puni
sec 3° i flamat^ et calefit 2^m actu
ulla ee me^na et sz calite actu ceni
et p^o augm pariat a caloe inato ut
apparet ga 3° sum et 3° g^o ulla ei
me^na e actu cala to no calefact
n ad actu reducat et fiat cala sz
appt ga 3° g^o ca^o 2° postq aut
me^na cala st e i flamata calefa
cit corp^o fortori caloe aliquo qm
pt calor un cor^e q eam calefact
apta q calas me^na maior e q
cor^e calim quo at sz st pole sup^9
dcm e et e sile de ligms siccis
q p^o i flamant dende augmetat
igne q me^na at fra e actu fra p^o actu
et ceuli et cala a mi cor^e dicit

in ptes prias s3 pcalorez mi cor-
no ft actu fra / vo exse e actu
fra / ez q. ifret ad debitatu gdu
z opat ad debitati effcm i tetum
pur ana h vtiqz h3 acaloe mi
cor / ma acaloe inato aqrit gdu
dispoicoez ph qua age no pt ad de
tmiatu gdu nc opari i ptinetati
ad effcm pur i tentu ana z pt
sic gpe dici i po fra / no q acaloe
mi cor aqrat ifracoem qr calor
mi cor no ifrat s3 oalite rmissa
quat s3c notare pt q mena fra i
po e gpisior actu q3 mena cala
i po / sru forte vellet aliq dicere
q mena cala e cala i po eenli
ez mena fra e fra so i po actu
ali / rua mena cala adhc q calefa
ciat idigz extisseco pstauitate
eam / rmena ut fra no idigz aliq
tupstantate ea ad frte adhc q i
fret s3 so i digz extiseco tupstam
tiate eam adquada dispoicone
ph qua no pt i frare ad gdu tes
pm itentu pur ana tabaia
Ca 47 3m de aque z m qe e res non
nalis z de ejus vtilte i spli igne
z acre z tra tritabili i quali.
Aqua aut iqutu e vnu elo
i gedietu m cor gpoicoz
e res nalis / q ps elo gtinet na
res nalis e qua psistete corpa
mra psistut / z q no psistete
cora mra no psistut / sc aq est
res nalis i quatu igedit gpoicoz
mi cor / r rup dicaq aq e res
no nalis i quatu venit ad vsum
mi corpis z gtiet psvpotu / za
tibz z potu sut res no nales z
gtinentur sub tma re no nali /
no h so de re e deag s3 et deacre
tra z igne / put ei dia res no na
les z malis / ru autoes mene diffuse tcta
verut deag i qutu res no nalis
teorice z practice / sili deacre z tra
tritabili s3 de igne no sit faciunt
capta specialia / ru ga p pmr g
pdeamo ha aq vtilte i qtu res
nalis dicebat / q dea holes vtut
aqua z sn aq vita hois stac no
pt / et ad hac i tetor dicebat aut
p° cam sex 2a / q h h3 ps i t alia
ela ipa aq q i gedit i eo q coe
dit z bibit no ut mulat / qr ullus
pmr mutt / s3 ut mitmetu subtilet
z penetrve faciat / et rup ras 3°
almasor / aqua huor nales i torte
gsuat z albu pitiliado petre facit
z caloes spmit / et rup aq e liq
gentissio ad rex dictos / eu si i spi
da z carez sapor lenissi e recepta
ullius rei sapore puunte / nc vtu
tem sac passiblt / e ei maxle
passiblt / qr e hmdes pm z cuilibet
sapor z vtut maxle recepta z vtut
res rea decoctas / i talia ligda est
mime ipeditia / et at aqua debite
auiisstur sattate pmat z eg tu ne
curat / z si idebite sit te deseit
z egtudies cat / ut i sens appebit / et
no solu aqua e ncia z vtilis
i urox corpm gsuacoe / s3 et
acr / acr es no so e vtm mrox
corpm z spuu / s3 pt h e ca
melioracoe z rpacie ipoz th
rpamtu aqrit ab acreto a
pulmone ad cor z apor q st
arterijs gtinui / nd acr st atracts
pmbz spm ne adigneate gultet
z c oz q h9 acr st puo c pter
hac vtilte ab acre st atracto
sit mudificacio spm / qr p saci

etenim ipsius aeris expirando ex
pellitur superfluitates fumose et
ideo quia aer continue moveatur et alter
et continue corpus humanum immutat exspiran
do et inspirando et si aer sit bonus et
purus sanitatem conservat et si impurus
sanitatem corrumpit et sic patet quod. In
secundis causis debitis ex qualitate
continentis et ex compositione aeris et aque
per viam questionis aer enim est ex exhalatione
terrestri resolutis superius que nulla est res
simul sicut fetor aeris et aque et putredine
venenositas in aere corruptionis in aere
corruptionis et exhalatione sic patet quod aer
et aqua sunt necessaria ad viventia sed
nemo nescit quod debito modo admistis
conservat sanitatem et indebite admistis
corrumpit et sic hiis vita hominis stare
non potest. Tertium sine igne vita hominis
stare non potest nec ei secundum et nec valet
in corpus et aliis motus corporum ut supra
in corporibus et etiam et nec non valens in corpo
ribus et sic et non debita applicatio et ipsius debitus
eius debita applicatio et ipsius debitis
ipsis conservat sanitatem et indebitis sanitatem
corrumpit et sic sine igne vita hominis
stare non potest. Sextum est eius nomine ignis
in aeris respiratione inspirat qualitate
et in aqua sublimatione et respiratione sunt
in rebus rudibus decoctione et in aqua
per viam sublimationis congelatione et calci
nationis et solutionis et aliarum operationum
confectione que omnia sunt utilia corporibus
humanis. Et per ea quedam filiorum hominum
meti quod fuit magnus alchimista dicit
ignis sit sibi unitarum quod ei sol operatur
in mirabilibus annis operatur ignis in
tempore brevi. Sed quamvis sunt aliqui per
opere alchimico aliquid generari videmus
quod multa dignata ex sole non
sunt apta ad hominis usum quod tamen per
ignem fiunt ad hoc apta et bona in
venienti. Cum tamen deus et natura ea cr

eaverunt ad usum hominis hoc est quod dicimus
finis omnium existentium in hoc mundo sensibili
ita et omnia in hoc mundo existentia sunt nobiliora
et perfectiora. Dominium enim homini de genere
nobiliore quam possibile sit in hoc mundo
et nobiliore forma et perfectiore operatione
cum homo inter animalia est. Quintum in terra
metalla et quoque per pigmenta et res
non valent quod potest debite venire ad usum
hominis ut in debite et potest sanitatem conserva
re aut corrumpere. Quintum terra in qua
homines habitant non solum est res non valet
ex eo quod est etiam motus corporum sed et
res non naturales quod sunt ipsius usum et
applicatione contra hominis vita stare
non potest. Cuius quidem debitus usus sanitatem
conservat et debitus autem corrumpit. Hoc enim
et multa animalia non possunt generari ut
est certe. Ut in terra aquis discooperta
ut tota terra discooperta aquis est habi
tabilis natura corporum humanorum sed
aliqua pars terre est in dispositione sed
pars in terra que est sub polis propter nimiam
caliditatem que est sub polis propter nimiam frigiditatem
et sunt alique partes sunt habitabiles ut
habiles habitationi. Una tamen pars est gene
rativa alia. Eunt ei ~~...~~ quedam ibi
multa generantur et alia minus generantur
ut supponitur ad presens. Sextum in climate
melior una pars ipsum climatis est
generativa aliter ad sanitatem conservationem hec
omnia declarare esset nimis longum. Sextum
autem primo capitulo secundi tractatus declaratum est quod
hec sunt tria secundum sanitatem et egritudinem in
de aliis. Et sic patet quod decem omnia sunt
necessaria vita quod sunt res non naturales et non
solum vita quod sunt res naturales. Capitulum decimum
de aquarum naturalium distinctione et operatione in generali

Aquarum usu quedam sunt simplices
ut eis aquis quedam sunt non pure
sed composite. Sed hiis apud nos no

sit aqua pura simpl^r 2^m dictum
sit u^c aliqd aliorum elemtorum teste ga-
lieno p^o simpl^r / Ubi sit dt aqua no est
unda pura 2^m natu sit u^c ali-
qd ad elem depnt tn gustu z visu
z odorato pt ee munda / si sit ab
oibus mal qdicoibus demudata q
apud nos no sit elem purum / Vult
ga p^o de elem ubi dt q elta nroru
corporum 2^m veritate no apparent simpli-
citer / Et p^o celi zc 2^a dt q aer
nos qtinens no e aer purus
simpl^r / q si eet simpl^r no posset pu-
trefieri / q putrefactio e mixtorum pas-
sio ut lz vide 4° metheororum / Tam
putrefco e corrupco calidi pprie actua-
lite aliena / Et q aer nos circudans
putrefit no e aer purus / z p^r hec ex
aqua / qua latin^r putrefiat / vide
q no sit simpl^r pura / Sitr u^c ignis
penes nos ipse ^{ignis} p^r repto e purus similr
ut tra / Et dico q licz aqua quet se
timus no sit simpl^r pura / tn pt ee
2^m simplr simpl^r pure / si sit mal
qdicoibus demudata / q gustu tactu
visu odoratu pcipi ut ifeius ptebit
¶ Utr at ie aqs qs sentimus apt
nos aqua boi fonti e mal qdicoibus
purata z puret simpl^r mag ppiquet
z post hanc aq magnorum flu^m
z aqua pluuial bone celebs in
estate cu nubibus qbus assistit toni-
trua / Aqua ei pluuie bene
cu nubibus qbus assistit venti sn toni-
truis no e ita pura / Aque aut
puteorum z qductum l^r aqs fontiu
z fluuior mi^s sit pure simpl^r ut
i sequens ptebit cu loqm de aqs
bonis eleccione / Aq at lacuu et
paludu sit i pudore simpliciter
Aque sulphuree salse aluminose
z silia distant mag ab aq pura
simpl^r z h^o docet gustus visus z odoratus
Aque et glaciales z niuee no
sit ppinque aq simpl^r pure quato
ei glacies e i purior tato aq e
i purior / z h^o suffciant de aqs i pu-
riorum distinctioe / Nuc restat de
aqs apoibus qmuis aut aq pure
ut ppinque simpl^r pure / Et opaco p^a
sit i frare z humectare pse / partum
tn posst corpa nra calefacere et
desiccare / tm ga 3° 9^m / 8 th vba
Aqua fra no calefacit pse no
i frat tn p^o occurit corpi u^c cessit
i frare qmuis diu i fudit sz cessate
i fusioe calefacit corpus munctus z
carnosi partus / q i calabilis e fort
calor i visceribus / Aqua ei fra cale-
facit corpa pdca q calor extenue
expue rutat i sphidu cor exterior
pte qdesata z i sspissata / Et calor
i tenue qgregatus z no i ssspatus i pius
reddit fortore q rtens expuidatus
pati z adunatus z passus reddit
extinue z calefacit ut dt 2° meth^e
Et hac sntam ponit ga p^o afforum in
qmeto illius aphorismi / Ventres
yeme zc / q at aqua pura i frat
z humectz pse / dt ga p^o simpl^r ubi
scribit aqua cu h^o q i frat e mag
i humectatiue / qmuis ore res tn nichil sit
ca humidine / tn abaq humiditas
actualis ausfri no pt / licz ab ea pt
ausfri forte / z h^o tn dt ga p^o simpl^r
Et hec accidit tantu ex tactu / q uc
e aqua humidine / quo g^o aq e hu-
midior aere / Dico qlicz aer sit hu-
midior ceu^r aq tn e humidior effec-
tiue / Uel alr pt dici q aq est
humidior 2^m sp^m / si humiditas aer
no e sic sensibil 2^m sp^m tactus uer
apparens / Sit g^o appz tm q eciam pse
i frat z humectat licz p accns cale-
facit z desiccat / Et at ad hac

intentionem dicit Galenus 6o aphorismorum xviii
aphorismo quod aquam per se infrigidat sed per
accidens febre et rigore febricitet quantum
Et est enim unde dubitatur quod aqua non in
frigidat nec humectat membra corporis nisi
substantialiter sed solum humectat irrorando
Et ad hanc intentionem dicit Galenus x° aphorismorum
quod aqua frigida si ita quod habuerit ut
bibat non humectat substantialia membra
et hoc probatur quia in substantiam membrorum non
convertitur non enim nutrit Illa autem que
convertitur non ei nutrit Illa autem que
nutriunt humectare possunt membra cor
poris substantialiter cum igitur aqua non nutriat non humec
tat nec infrigidat substantialia membra solum
igitur humectat irrorando exteriora et
non substantialiter et nutrire in talibus Contra
Item probatur quod aqua aliter dicitur infri
gidare et humectare corpora nostra quam alia
mixta que dicuntur frigida et humida vel actu
corporis Et contra ad hoc quod aqua infrigidet et
humectet non est quod reducatur de potentia
ad actum a corpore nostro Cum aqua non dicitur
i refrigerat frigida in potentia comparatione quod non ad
gradum deitatum Et Item alia autem mixta
que ponuntur frigida vel corporis nostri in
frigidant ad gradum deitatum sed non re
ducuntur sed reducuntur de potentia ad actum
ut est superius dictum Cum talia non
agunt in corpus nostrum per qualitatem potentialem
sed per qualitatem actualem et hec
est prima auctoritas et collectio tertia primum
Contra igitur patet de operibus aque potabilis
simplicis pure ut ei appropriatur ab omni
extraneo denudate Et Contra
restat videre pulchre et subtilia de
operibus 2a operibus que sunt valde utiles
et 2a operatione primo ad siti
sedare nam sitis est appetitus frigidi
et humidi Et Contra dicit Constantinus Viaticum

et humido primo respicit ideo aqua est
potissima ad sedanda siti et omnia aqua
admixta Cum sit vinum sedat siti hoc
est vero per aquam admixtam in ipso duranti
saltem quo ad temperantiam eius Multa
enim sunt frigida et humida admixta vel cor nostrum
que tamen non sedant siti quia non sunt substantialia
in substantia nec compleantur siti aque nam vere
sunt substantialia et subtilia cito penetrant
ad membra et melius profundantur igitur
et ad singulas partes membrorum perfectius
applicatur Et Item appetitus sitis est ad id
quod membra infrigidat et humectat qualiter vere
non substantialiter nam id quod membra substantialiter
infrigidat et humectat membra nutrit et ad
appetitum talium non est sitis sed
fames nam per famem appetitur quod
deperditum et resolutum de quoquo substantie re
stauret sed per sitim appetitur solum quod
infrigidet et humectet qualitative et deperditum
non restauret Et Contra aut ad hoc sciatur
quod deperditum restauret et membra irro
rando infrigidet et humectet potest ad
aquam sumere et sitis duplici modo tam
in Item Et dicit Constantinus solum fiat appetitus
famis et aque solum fiat appetitus sitis
per accidens calor innaturalis ad deperde
re resolvitur a membris humor Et Item
per accidens hic calor innaturalis membra desic
cat et calefacit et propter hoc primus naturalis
est appetitus quo famem dicitur et propter 2m
naturalis est appetitus quo sitis a naturalibus
nominatur Item patet quod aqua potabilis dulcis
ut in superiori sitis mitigatione est gen
tissima nichil ei convenit in sitis
extinctione quam aqua Et Respondeo
est igitur in esse quantitatem qua siti mitiga
ta calorem innaturalem non debilitet
et de illo in sequenti apponit ad hunc
perfectione Et Ad hanc intentionem dicit Galenus

viijo de geo sait / aqua fria qfert
hijs q patiunt fluore ex sol ardo
re / ita ea bibita cessat sitis ardor
igneum / sic qfortat / venter
laxit colera p calore qriata
egredit ¶ Itim aqua voc sub
tilitatis sbe hz vna opone q
e subtilitate cibum z ipius subtiliado
facere penetrare z adherere i teto dt
ga zo vis actores / q aq no e cibus
ba qsortor cibi / liret az zo aliqua
ba hoc dt / q aqua subtiliado cibum
ipius facit penetrare tamen sco cam
fcy za / aqua iteta hz qpui q
igredit ideo q vedit z bibit / z
no mutat / hz ut mutatum subtiliam
do penetrare faciat ¶ Et aut opo
za sibi debet q subtilis liqda
qsebilis ¶ Itim aqua voc q hu
da hz mltas opatoes / e ei in
flata lauatia lubricatia z ap
planatia / Inflatio uag ft qpt
resolutione me i vetosit ei illa
ma qsumi no pt / ut vetositas
/ Cu hy bides cibaria vetosa ipe
hic humidte extinca tota p aqua
iplant / z aqua potata e ifla
tia z vetosit quatia / h aut
vetositas i te quat iprima di
gestione / Itm i za i te i za ¶
Aliqua ei st qdo vetositas no
tupit stom z i testia / ut spinar
gie / z aliqua st qdo vetositas
tupit ad epar z ad venas / ut cepe
/ z alie st qdo vetositas tupit
ad membra sicud fabe z cetera ¶
Itim dico q aq voc q humida
z qsebilis e lauatia / ita voc hu
ditas remollit matm z ipam re
mollita sorde trahit z educat / z

hz e lauare z abluere sordes
mixtus adherentes / humor ei no
qsebile / hz glutiosm z adherens
no lauat hz sordidat / sicut gum
arabicum dragagantu mel z simila
/ que licz sint humida tn non
lauant ¶ Itim dico q hu
ditas aque e lubricatia / ide
ei q lauat lubricat / hz multa
lubrica no st lauatia / Cu hu
du no qsebile e lubricans / hz
no e lauatum / multa ei sunt
que matm remollunt q humida
/ hz matm remollita scom non
ducunt / q no st liquida qsebi
lia ppo simo i cumabilia / Viola
la eni e lubricat z no lauabu
/ ita viola matm remollit / hz
eam scom no ducit hz ea dis
ponit z pparat ut amoto se
paret ¶ Itim dico q aq voc
qua humida hz alia opoes sez
aplanare ideo asperas / Cu q
trachearteria e exasperata ex
aliq ca humida aplicata ipam
aplanat / sicut gum arab dragaganti
humida ei aplanatia dicut se
aliqualit adherentia / Cu humiditas
sola q qsebilis e no esse ap
planatia trachearterie ii eide
aliqd viscosu admisceatur
adherere ¶ Itim dico q aqua
fria voc sue frigiditatis hz quq opo
nes / qua prima e qfortare / za
sputum za qstare / iiija i cidere
va stupefacere z dolorem sedare
Aqua aut fria no qfortat sa
guinem z ipm quando uc z li
mificando z ipm eliminando z ad
motu abile reddendo no qs qfor
tat qrte mebra qservando pro
ea hoc mo qfortat vinu z
aqua carnium z vitella ovorum

8 no.

Secundo confortant cordialia sicut muscus
crocus et species et specierum purificanda
et clarificanda ut margarite. Tertio
confortant membra temperate. Primo autem
horum modorum confortat aqua. Sed confor-
tat substantiam membri inspissando que
inspissata calor naturalis in naturaliter non
resolvit. Et ideo in se ligantur et redeunt opi-
niones naturales fortiores efficiuntur.
¶ Haly super Tegni dicit autem 2° capitulo
quod aqua confortat omnes virtutes na-
turales cum sint 2am qualitatem scilicet attra-
ctivam et retentivam digestivam et
expulsivam et confert habentibus raritatem
et tepiditatem. ¶ Item dico quod aqua rosacea que
frigida reponit. Primo quia quod membra
restringit. Secundo minorem occupat locum
et illud quod est in membro expellit ut
materiam aliunde recipit. ¶ 2° reponit
quia temperat membri caliditatem alterate quod
attractio sit a calido et non a calido
remisso minor fit attractio. 3°
reponit calorem fugando per contrarie-
tatem et calorem fugatum secum ducit humorem.
4° reponit materiam ingrossando que
non potest penetrare in membro sicut pe-
netraret si esset subtilis. 5° aqua
reponit calorem in naturali confortando
in membro quo confortato minus recipit
materiam nocivam et materiam iam fluxam
a se repellit. Ipsa etiam ad debilius
pellit unde quod humidat in corde et
ideo in quo est fortior plurimus. Item
quia aqua rosacea quamvis frigida est et composita
calor in naturali partium illuminando et
confortando quia calor in naturalis nocu-
menta repellit et materias nocivas
ad membra fluere non permittit.
¶ Item dico quod aqua rosacea frigida
inspissat materiam congelando et grossando
inspissando. ¶ Item dico quod aqua
rosacea sive frigida incidat et digerit

impedit cum digestio exigat per calorem. ¶ Nunc
autem aqua infrigidat et calorem debilitat et sic
incidat et digestionem prohibet. Raritas et
mollities et motus membri digestibilis et me-
liora digerencia digestionem impedit et pro-
hibet. Modo autem aqua rosacea sive frigida digestionem
confortat substantiam membri inspissando et
materiam immobilitando. ¶ Item dico
quod aqua rosacea que frigida stupefacit et
dolorem mitigat. Uno modo spiritum ingrossando
et immobilitando quod sit habitus ad hoc
ut sit minus inferius sensitivus et motivus. 2° mem-
bri quantum mala complexio quia sine
membri quantum non potest membrum propria ope-
rationes exercere. ¶ Tertio aqua frigida duplicat
stupefacit et dolorem sedat scilicet spiritum
ingrossando et immobilitando et membri
quantum complexionando. ¶ Item aqua dolorem miti-
gat equando mala quantum causa que
ut plurimum est doloris causa. ¶ Item aqua
rosacea quamvis frigida prodest ab ethica ¶
In illis quo quod putant fere calidissimam
non est in malum sine aqua frigida competit
curatione ethice et hoc asserit Galienus pro de
ingenio sanitatis. ¶ Item aqua rosacea quamvis frigida
fluxum omnium phisicorum. Galienus autem 2° capitulo
confert habentibus raritatem et [illegible]
membrorum et in 2° de ingenio sanitatis vult Galienus quod
aqua frigida bibita prodest fluxibus [illegible]
¶ Item aqua rosacea que frigida nunc debi-
litat ulceribus nocet. Frigidum enim ini-
micum est nervis dentibus et ossibus et mor-
dicat loca ulcerata ut ypo. patet
in quinto aphorismorum. ¶ Hec bene sufficiant
de operibus sive tertio aque potabilis
sicut tenuide et de operibus aliarum aquarum
que non sunt pure ut frigide etc. intendo breviter
postea pertransire. ¶ Aqua calida cor-
ta ad ignem non est simplex ut dicit Galienus 1°
simplicium prodest bibita aqua calefacta non est
simplex sed ex parte quadam est composita et
accipit de sanguine partem terrestriale

cu(m) ab h(uius)mo(d)i aqua no(n) aufe(r)tur humectat(i)o
ut humiditas / licet ab ea aufe(r)atur i(n)-
frigidatio actualis fractio / lic(et) etia(m)
fractio ~~[struck]~~ similit(er) no(n) aufe(r)atur
natura p(ro)p(ri)a relicta p(ro)p(ter) h(oc) redit ad
frigiditate(m) adh(uc) i(n) tela ut d(icit) gal(enus) p(rim)o
simp(licium) / Ab aqua dulci no(n) p(otes)t aufe(r)ri
humectatio lic(et) ab ea aufe(r)atur i(n)frigi-
datio actualis / s(ed) i(n) fractio e(st) cu(m) ab aq(ua)
dulci et potabili aufe(r)ri e(st) i(m)p(oss)i(bi)le cu(m)
i(n)s(un)t ei p(ro)p(ri)e et p(rim)o. Aqua q(uae) calefacta
p(rim)o corp(or)a calefaciunt et humectant s(ed) po-
stea i(n)frigidat humore q(uae) calefacie-
bat et corp(us) i(n) solue(n)do calore(m) et sp(iritu)s
q(ui) corp(us) calefaciunt exalando. Unde gal(enus)
p(rim)o simp(licium) sic ait / aqua calida sup(er) corp(us)
effusa calefacit p(rim)o s(ed) postea i(n)frigidat
q(uia) corp(us) calefacit / q(uia) q(uo)d exalat
caliditate(m) reuocata et dissoluit et i(n)frigidat
no(n) t(ame)n ex se sicut plus q(uam) fuit / Si h(uius)
aqua si bibat(ur) stomachu(m) mundat a sup(er)-
fluitatib(us) / relaxat et si freque(n)t(er)
bibat(ur) stomachu(m) debilitat et corrupit. Auic(enna)
p(rim)o can(onis) fen 2a. Aqua vero tepida
q(uae) no(n) delectat ventre(m) i(n)flat siti(m) no(n)
minuit / appetitu(m) deiicit / et corp(us) di-
ssoluit / Rasis 3o almansoris 3o / Aq(ua)
vero qua calida et humida e(st) e(st) mollificatiua
et vero q(uae) calida e(st) subtiliatiua aperi-
tiua et abstersiua / et forte calida poss(u)m(us)
ce caliditas i(n) aqua q(uae) e(st) excorti-
atiua. Item d(ic)o q(uo)d aq(ua) calida et
humida cuti(m) mollificat applanat et
maculas subitaneas i(n)soluit /
corp(us) i(n)pinguat / et bonu(m) colore(m) efficit.
Immoderat(us) aut(em) us(us) balnei aq(uae) ca-
lide corp(us) marcescere facit et car-
nes facit effeminatos neruos i(n)ertia(m)
timet / stupore(m) ut d(icit) ypocras afforismo
De operacio(ni)b(us) aliar(um) aq(uarum) q(uae) no(n)
su(n)t simplices et pure s(ed) ab aq(ua) simplici

fit remote i(n) s(u)b(stanti)a odore et colore
et tactu h(ab)uisse e(st) ostendi / et
h(uius)mo(d)i aque s(un)t aluminose salse sul-
phuree siue puteales et plures
h(uius)mo(d)i aque no(n) su(n)t simplices nec pure
nec su(n)t co(m)pleque ut i(n) s(u)b(stanti)a nec
i(n) q(uali)tate nec i(n) operac(ion)e et h(oc) patet
ad literam gal(enus) p(rim)o simp(licium) / Aqua q(uae)
cursiue p(er) mineram ferri / acqui-
rit q(ua)litate(m) cu(m) q(ua)da(m) stipticitate
Ex h(uius)mo(d)i ei aq(ue) ferri de venib(us)
calidis(?) et stomacum conf(ortat) et exhibet
et de splenem (?) sanitatem (?) i(n) q(ua)
i(n)calat ad coytu(m) et splene(m) i(n)soluit
et ventre(m) stringit / ut dicu(n)t(ur) expe(r)tis
auic(enna) p(rim)o can(onis) fen 2a tract(atu) 3o al-
mansoris. Item h(uius)mo(d)i aque co(n)f(er)t
renib(us) et colice / Aqua aut(em) i(n) qua
extinguit(ur) ferr(um) ignitu(m) h(abe)t frigid(itatem)
et apostemati splenis et mollificat
et stomac(um) et ani(m)e debilitati ei(us) et re-
tinet solutio(n)em antiqua(m) et dissinteria(m).
Item co(n)f(er)t distillacioni et s(ub)tiliati-
one et fluxui ani et e(st) i(n)natiua
stomac(i) humidi ut dicu(n)t(ur) expe(r)ti
auic(enna) p(rim)o can(onis) fen 2a tract(atu) 2o cap(itulo) 2o
de aquis et 3o cap(itulo) 4o de cura
malicie c(om)plexionis stomaci / Et h(ec) sufficiant
de aquis ferri / Aq(ua) q(uae) currit i(n) loco
ubi e(st) sulphur aut pix aut aliq(uo)d
aut bolus(?) no(n) e(st) pura / q(uia) c(on)tin(e)t
aliq(ui)d de s(u)b(stanti)a corpor(um) ut d(icit) gal(enus)
p(rim)o simp(licium) / Unde aque salse sulphu-
ree aluminose no(n) s(un)t pure. Unde
nocent ei gal(enus) p(rim)o simp(licium) / e(st) q(uia) h(uius)
aque calefaciunt et desiccant ul-
cera et sanant ydropisi(m) aq(ue)a(m)
ut d(icit) gal(enus) p(rim)o simp(licium) / de h(iis) aut(em)
aq(ui)s loquit(ur) rasis 3o almansoris / Aq(ue)
sulphuree aluminose bytuminose / sal-

sic renes calefiunt frigidos
eorum passionibus conferunt quia renes
ingrediuntur partibus quibus pustu
lane et scabie efficiunt intestina
et eorum calefiunt ¶ Aque at valt
bulcetes coleram dissolvunt et quo
rum ventositate melius tolerant
et spasmum expellunt humida
¶ Aque at aluminose virtutibus emor
teritate passionum et fluxum cum et emor
conferunt ¶ Item aque salse interius
sumpta primo ventrem laxant postea
stringit ¶ Item aqua salsa valde
et artificialiter incturas confortat
et humiditates melius consumunt et pu
trefactioni corporis obviant ¶
¶ Aque ergo quibus corpus utiles sunt
sic sufficiant de aquis diversis speciebus
et operationibus et effectibus quantum ad medicinam
spectat

Capitulum 7m de aquarum electionibus et bonitatis conditionibus

Eligende sunt aque fontales a principio
sue originis elongate non nimis
ab alto ad yma currentes super terram
liberam super terram liberam non fetidam
vel lutosam luto corruptam sed arenosam
sam non petrosam et currentes super pe
tram minus bona ¶ Item fontes
versus oriente ad septentrionem et sunt
oleum yemale // currentes ad versus me
ridiem et occidentem minus bona et
precipue cum flant venti meridionales
et australes et ex hiis que erit versus meri
diem minus bona et versus oriente me
lior et que erit versus aquilonem melior
quam que erit versus occidentem ¶ Et huius
aqua debet esse in loco ad quem radii so
lares et venti boreales vel
boreales pervenire possunt ¶ Ideo aqua
eligenda est tepida aqua et huius api
quanto (et subtilior) tanto est melior ¶ Item aqua

magnorum fluminum non nimis distantium
a sue originis principio que cito in vaporem
clarificatur et bona aqua et levis et for
te sunt nature fontium et boite ¶ Credo
enim quod aque fontium bone sunt meliores
quam minus habent de terrestritate ut patet ad
sensum ¶ Item ex aquis laudabilibus post
has sunt aque pluviales estive cum
nubibus celebres quibus assunt tonitrua
¶ Item aque pluviales quibus assunt venti
non sunt bone propter vapores
¶ Cum generantur venti magis cum nubibus
celeres et flant nubes grossis generantur
pluvie et huius aque salsate adul
terata ¶ Aque at puteorum et conductum
post aquas fontium male sunt non est sunt
dispositione terre ut terra per
terram liberam longa mansione sunt
manatos ¶ sunt et aque consistentes longo
tempore terrestritate terrestres que non
sunt que in eis sunt multa corrupta et pu
trefacta ¶ Aque cum paludum sunt de
teriores aquis puteorum et sunt magis
grosse et putrefactibiles ideo sumptum cui
tande generant et opilationes in
lateribus et lapides in renibus et vesica
¶ De aquis autem salsis aluminosis sulphu
reis gypseis piceis ereis et similibus
tamen primo dicere expedit non cum
sunt potabiles ut aque sunt extinctorum
generantes quod sitim non extinguunt sed
magis augent ut valet ad ci
borum permixtionem quod virtute aliorum in
eorum corrumpunt quod patet bene quod aliqua
in eis decocta sapori et odori malos
eorum huius aque ag gerunt et aquis venenum
h̃ aqua non sunt eligende quod sunt ignee
licet in qualitate calida et humida caloris haben
tes sunt ¶ Item dico quod supposito
quod aqua sunt laudabilis ut superius dictum

ty si multo et longo tpe sit extra locu
sue origis mala gapit qualitatē
et no e eligenda ymo potius fugienda
et evitanda. Vnde aque bone fontis
si longo tpe sint extra locum sue ori
ginis maneat custodita e mala qz
aque sic custodite a gtinente alte
rant putrefiunt et corrumpunt. Vnde aq
puteorum pluvialis et fontium longo tpe
gservate no sunt bone s3 totaliter evita
nde ¶ Nunc restat de aqua pba
tionibus dicit 2a ad primum pnij ¶ Aqua pba
tis sensibus gustu visu et odoratu et
nos possumus addere qz et tactu et au
ditu / gustu quidem qz sit insipida ad
dulcedinem declinans / aqua enim qua uti
mur no e omnino pura et pura qz sit
nullum saporem habet potius / vnde
sapor sit qualitas 2a sequens gnem
s3 aq qua utimur no e pura s3 opz
qz aliquo sapore pticipet si ergo debz
ad aliquem saporem declinare et h sapor
pt insipidus nominari / vnde ola talia
q insipida nominant ad aliquem dul
cedinem declinant sicut pz in fructu q
agat [illegible] nominant in [illegible] de ali
mentis ¶ Item dico qz aq visu pt
cognosci [illegible] clara pura et
munda no specular / speculum enim si
gude reputat et [illegible] aq e minus
frigida vetusta / tanto melior est sup
posita claritate aq [illegible] clari
nor et magis pura et subtilior minus
e frigida et [illegible] vetusta / [illegible]
e grossior [illegible] e frigida vetusta
vnde videmus qz [illegible] specular e grossior
aliis [illegible] aq specular e
grossior alia aqua / pole e g° [illegible] aq
e pura limosa / et [illegible] grossa et
pole e qz sit subtilis no clara

non pura et pole e qz sit subtilis clara
pura et limosa et talis est
melior ¶ Aque aut subtiles et
no clare non pure non limose no
sunt ita bone / ut aq clare limose
et no subtiles s3 grosse no sunt bone
aq aut grosse non pure non clare non
limose sunt pessime ¶ Odoratu aut
qz aq sit specular [illegible] qz
sit clara limosa pura et [illegible]
[illegible] grosse et no sufficiet / ideo qui
videmus aquam claram limosam qz fri
gidam rei no reputat e subtilior
et per oppositum aq clara limosa frigida
reputamus [illegible] speculi
e grossior / s3 aut visu [illegible]
[illegible] qz faciat levitatē ad aque
[illegible] illustratio et [illegible]
2a aque speculare frigida [illegible]
[illegible] reputantes no obstat
qz sit clare et limose no sit bona
aqua aut subtiles no tm limose
non clare est no sunt bone s3 tm minus male est
grosse clare et limose ¶ Subtilitas
aq cognoscit primo cito calescit et
refrigidat / grossa aut tarde calescit
et tardius infrigidat / 2° qz aq subtilis
et tardius [illegible]
cito calescit et cito infrigidatur
grossa tardius ¶ Item aq subtilis
sit moveat plurimas [illegible]
[illegible] in suo motu ¶ Aqua
et subtilis [illegible] reputat [illegible]
rei [illegible] aq grossa
[illegible] aqua et grossior [illegible] appellit
multo maior [illegible] qz sit 2a
[illegible] et aqua subtilior no et
tanta distancia [illegible] ceter
[illegible] ¶ Item in aq subtilior [illegible]
[illegible] grossior ceter
[illegible] expte illustratione / [illegible]

phanitatis claritatis et distancie ex
in aqua grossiori vero maiori in quantitate
apparebit et tamen minus clara videbitur
quam in aqua subtiliori ergo ¶ Item vero
ponderosa in aqua subtilibus ceteris
paribus citius descendit et tardius in grossa
¶ Adhuc ad descensum nichil operatur
aque claritas vel illuminatio sed ad
hoc precipue operatur aque subtilitas et
grossities ¶ ceteris igitur paribus quanto igitur
aqua est subtilior tanto melior
est tamen hic notandum quod possibile est aquam
esse subtiliorem aliqua alia aqua et tamen
esse deteriorem ¶ Nam possibile est quod aliqua aqua
vocata a. minus habundet in terrestreitate
quam aliqua alia vocata b. et erit
subtilior et tamen terrestreitas aque a.
peior esse et qualitatibus malis dispositior quam
terrestreitas ¶ terrestreitate admixta aque
b. non obstante quod sit maior quanti-
tatis et corpulencie non erit tante
malicie ¶ et aqua erit subtilior et
esse poterit multo deterior supposito
tamen ceteris paribus ex parte eius quod ad-
miscetur de terrestri subtilior est
melior vel minus mala ¶ Item possibile est
quod aliqua aqua currat ad meridiem
per bona transiens et alia currat ad
orientem per mala transiens ¶ Et illa que
currit per meridiem est melior vel
minus mala quam illa que currit ad ori-
entem ¶ Et tamen ceteris paribus currens ad
orientem est melior bonitas autem
et malicia eius quod admiscetur potest
male cognosci per visum sed per saporem
et gustum melius cognoscitur ¶ Unde possibile
est aquam esse subtiliorem et peioris
qualitatis et saporis et possibile est e converso grossi-
orem et minus male qualitatis
¶ Iudicio gustus cognoscitur ¶ Unde non est
confidendum in subtilitate solum

claritate dyaphanitate illuminatione in aqua
comparatione ad virtutem in malicia et bonitate
sic considerandus est de gustu odore et
tactu ¶ Unde aqua que gustui est peior
ceteris paribus licet sit clarior et luminosior et
dyaphanior et subtilior quam alia tamen
ipsa est deterior et econverso quantumcumque
aqua est minus clara dyaphana et minus
subtilis alia dummodo sit melioris saporis
ipsa est eligibilior et melior ¶ quod autem
id quod admiscetur sit male qualitatis quamvis
nunc forte non multum appareat gustui
sicut patet per admixtionem lixivii cum aqua
illa statim que prius apparebit transparens et
luminosa efficiatur turbida et albescens non
transparens ¶ Et hoc sepius expertus sum in
aquis malorum puteorum fontium ¶ Nam
per lixivium admixtum in momento turbabantur
et albescebant ¶ Et hoc tamen reddatur qui
de ... ¶ Item dico quod aqua
subtiliores et grossiores maxime expedit
cognoscuntur ¶ Nam ceteris paribus ponderosior
est grossior cum plus habeat de terrestri et le-
vior est subtilior proposito supponitur
duobus vasis eiusdem ponderis et equalis
continencie ¶ Si ambo impleantur aquis
diversis aqua vasis ponderosioris erit
grossior et ceteris paribus et deterior
¶ Et notanter dico ceteris paribus quia possibile
est aquam esse maioris ponderis quam aliam
et tamen leviorem et minus bonam quia terrestre
ei admixtum est deterioris qualitatis et
ad gustum et tactum ¶ Item aqua
que citius digeritur minus inflat et ab ypo-
condriis citius descendit et minus gravat
stomachum est melior aqua alia ¶ Item
dico quod aqua illa ex qua vinum citius
frigescit et minus mutat saporem vini
ad saporem extraneum est melior ceteris
paribus ¶ Et notanter dicitur quod possibile est
quod aqua minus tollet vinum et
tamen est deterior ¶ Nam ex aqua glaci

melior

alii (sicut uiui) colliget quam ex granda
aliqua que non est glacialis. Unde tamen aqua
glacialis est melior. 3a causa patet quo
uisu et gustu aqua cognoscitur. Et
tamen dico quod aqua cognoscitur odora
tu, debet enim esse priuata omni odore, quia nos
homines sumus mali odoratus, et hoc signum
sumptum ex odoratu est debile. Et tactu
cognoscitur, quia cito debet infrigidari et calefa
cere et cito debet sibi extingui, quia per partes
debet esse constantis puritatis, sicut glacies
et nix. Et tamen ex parte auditus, nam
aqua que proiecta est ab alto super lapidem
asperum tinniens sonat est melior. Unde ce
teris paribus que magis sonat est melior, sub
tilior tamen plus sonat est grossior. Et tamen
aqua que proiecta cito dissoluitur et mouetur
et fluit ceteris paribus melior iudicatur
et subtilior. Et hec sufficiant de aquarum
bonarum comparatione, que eliguntur ex dictis Ga
leni primo simplicium et Auicenne primo canonis fen 2a et Rasis
3o alimentorum et Auerrois 7o colliget, et Ysaac
in libro suo dietarum dietarum 4o et Rasis
3a alimentorum abbreuiando. Et 10a conditio
bone aque, quod aqua sit pondere leuior
sapore [illegible] meliore ad distillationem
prius [illegible] quia cito calefit et cito
infrigidatur, ex quo uirtus prima sustinet grauitatem
omnibus aquis melior est. Unde quia aqua subtilis
extinguit sitim non inflat et cito descen
dit ab ypocondriis. Et qui infrat dicat
de aquarum malarum correctione potabilium
aque enim non potabiles sicut sulphuree
picee et aluminose ut fiant meliores
et potabiles correctione non indiget quia
impossibile esse ad potabilitatem reduci. Sed
aque potabiles que non sunt pure ut puri
ores correctione indiget ut fiant simplices
pure et [illegible]. Et hic sunt aque
fontium non bonorum et aliquorum fluuiorum et
puteorum et conductuum. Unde aqua rectifi
catur colando. Et tamen rectificatur dis
tillando siue sublimando et per decoctionem

et ebullitionem. Et tamen rectificatur sublimando
do. Et tamen rectificatur eisdem aque aliquorum
admiscendo. Et in hoc [illegible] sub
limatio est potior in aquarum malarum co
rrectione, deinde distillatio, deinde de
coctio, deinde colatio. Et dicit Haly in tectis
et Auicenna primo canonis fen 2a aquam coque
colat eam et partem puram separat
ab impura. Et magis autem hoc facit ipsam
sublimando distillare uel distillando
sublimare. Et decoctio autem aquam subtiliat
et rectificat. Unde per decoctionem partes grosse
terree descendunt et separantur et remanet
aqua simplex pura uel simpliciter pure simpli
cior. Unde per decoctionem aqua calefit et
subtilior efficitur. Et sic partes terree
que prius descendere non poterant per decoctionem
descendunt. Et sic aqua remanet
subtilior quam primo. Et dicitur autem talia
liquida per decoctionem inspissantur eo quod
subtile resoluitur et remanet residuum
magis grossum, sed in aque decoctione
hoc non habet locum. Unde quod resoluitur
est homogeneum ei aque resoluitur, remanet
tamen subtilior, quia partes terree in ea ex
istentes per actionem caloris prius scindi non
possent aquam, et descendere ipsa re
ctificata pingue dimidie prout ꝑ aqua
et descendunt, 2a aqua remanet subti
lior et purior quam prius. Et dicit tamen Auicen
na quod aqua bonorum fontium indiget
decoctione pauca ut ultra [illegible]
Sed aqua si ad plurimum decoquatur sal
sugineam [illegible] agunt sicut [illegible]
[illegible] adurit et [illegible] aqua
admiscetur et grossior efficitur quam prius
et peioris saporis. Et aqua igitur bone pau
ca indiget decoctione ut reducatur
ad benignum, sed aque peiores plurima
et maiori indiget. Et tamen ebullitio
rectificans aquam non debet esse fortis.

et aspera sed lenta. Una fortis ebulli-
tio non sufficit cum destruxisset ex
ea permixtione et asperitas sit i-
gitur quo decocta aqua purificatur et ad
benignum reducatur. Sublimatio autem est
perfectior istis. Unde id quod per sublimationem
ascendit minus habet de terrestri. Ideo aqua
sit sublimatio. Item aqua distillata per
sublimationem est subtilior aqua cocta et
per consequens melior. Decoctio autem fit
in aquis non multum distantibus a forte
qualitate. Aqua autem quae multum distat
a forte requirit sublimationem. Et si forte
non sufficiat una sublimatio plures
erunt necessariae. Item nota quod sublimatio per ale-
bicum spectatam ceteris sublimationibus
est perfectior tamen bonum saporem aquae Nota
in mutat. Unde expertum est physice quod hoc
aqua sic sublimando ~~distilla~~ distil-
lata retinet saporem meliorem. Di-
stillatio autem aquam sed sublimatio non
sic perfecte aquam purificat nisi forte
hoc fiat valde saepe. Quartum dico aqua
colata adhuc minus eam purificat
unde plures modo partes terrae valde pure
ab aqua non separantur sed per sublimationem
et decoctionem melius segregantur. Quintum dico
dico quod aqua purificatur per admixtionem
alicuius alterii [illegible] cum [illegible] una
[illegible] admiscetur [illegible] aqua bene
[illegible] colemus aut distillemus
et huiusmodi aqua purificatur. Quartum dico aceti
permixtio malitiam [illegible] purificat
[illegible] bonum et [illegible] aqua [illegible]
quae sit distillando [illegible] per alembicum
spectatum. Item aliqua [illegible] aquae
malae purificat. Et haec sufficiant
de electionibus aquarum et bonitatis aquarum pro-
bationibus et malarum correctionibus. Capitulum
[illegible] de usu aquae potabilis in sanitate

Aqua competit in regimine igne

sanitatis et aquae decoctae elevatae et ebullitae
preparatae et malitiae correctae superius
docuimus est sanitas. Aquae quae sunt sulphureae alu-
minosae piceae et salsae non competunt in re-
gimine sanitatis nisi ei sit aqua de quibus
dictum est. Quod patet primo [illegible] homines utuntur
aqua et sine ea vita non consistit. Secundum dico
quod quae corporibus sanis competit et necessaria
in regimine sanitatis est aqua potabilis de qua
superius dictum est medio modo huiusmodi aqua competit
corporibus sanis. Primo quod de siti extinguenda
cum ei sit appetitus frigidi et humidi. Secundo
aut est frigida pura et nichil ea magis
humectat. Unde ubi aptissima ad sitis
extinctionem. Unde in regimine puerorum non [illegible]
lactatum in quibus calidum innatum est valde
forte consulebat Galenus bibere aquam tepi- Nota
dam puram post sitis extinctionem specialiter i
in iuvenibus calidis. Quartum dico Galenus [illegible] mega-
tegni [illegible] quod patiuntur ex aestu solis
consulebat potare aquam frigidam. Unde in talibus
aqua bibita statim solvuntur angustia
[illegible] confortatur [illegible] cola
per calorem [illegible] egreditur ut dicit ibi
idem Galenus. Sit quartum dico quod aqua competit
in regimine sanitatis per extinctionem sitis et non
quod licet aqua sit potus conveniens ad sitis ex-
tinctionem in corporibus sanis tamen non obstante
si aqua aliquid vini admisceatur est conve-
nientior ad sitis extinctionem et ad [illegible] in fri-
gidationem et humectationem. Unde secundum Galenum primo
simplicium [illegible] aqua per se sumpta sedat sitim
et est fortior in humectando. Quartum dico [illegible]
[illegible] primo canonis [illegible] unde [illegible] lympha
[illegible] ad membra quae [illegible]
in frigidam et humectam. Et per se sumpta me-
bris imbibitur et per se [illegible]
[illegible] Unde aqua permixta vino pan-
[illegible] membra humectat [illegible]
[illegible] aqua pura [illegible] nutrit [illegible]
[illegible] non sic humectat

specialiter membra

stali membra cum non humectat aqua
gdarmo mebra irrorado / sz aqua
lima proxima psone i frigidat
et humectat / 1o psone siti sedat
et specialr si sit ex calefactione
et exsiccatoe glicia mebr 2o di
gestioe sit / ei aut sit / eet ex
aliquo humore acuto colerico i sto
ebulliete tunc aq pura lympida et
clara psone siti aufert / 1o at hr no
sitis sit ex esiccatoe cibi exsti
sechant ad alique siti te ogstioe
tunc vinu mixtu melius ... siti
extictoe / qm aquam qp aqua hz di
gone i pedit et betoste guat ut
ita pste cibo admiscet / ei at sit
sit medosa voe ebet sitis tunc aq pau
ca frigida pura sumpto ~~...~~
paulati transglutita e melior ad
decoction / ad sit hz sedacoz et
ide noctiu bibere di9 ec go p
qua aqua ppetit i rigre sanit
p sit sedatoe aqua at puram
sumpte bibe ... no e bonu i
rigre sani / 1o sit nond q qte
aq e melior tanto e genor in
rigre sani / ... go q pont le
nior sapores retinens meliore
q cito calefit tato i frigidat
e melior / et hz aq sit sonum lau
dabilem de qbus supius e dcm. Et
Itup dico q aqua ppetit corpibus
sanis cibaria pmiscendo tca p
tiliando ut sanlius et liberus po
ssit ad mebra penetre / no em
cibis pmiscet ut nutriat sz ut
cibu subtiliado penetre faciat
ut dr ras et auic / Et Itup dico q
aqua e nociua ad cibos pparatos et
decoctos / nichil ei hindu liqdu et
mistible e ita sene captu ad

cibos pparatos et decoctos sd aq pu
ra est sumpto ad ppia sumpta pure
eo q cibos sapores et nam no in
mutat i mutaroe de q sit eu
vandu / licet ei recipit cibos
seon admistos sapores et virtute
voe sue maxie passibilis / 2o voe
hz e nociua multu i rigre sani
ex ub e bonu dius sani vonable
si sit e appetitus sui / Itrc go e
q holes sicietes plus bibus appe
tunt qm aquam dum ei e q dius se
dat siti eu sit calum et sicum zin
i tecus antos meus / ad hc dicut
dici sit q hz vinus sit calum et
sicum de potentiali qua ty de
mali et actuali data ab eis vinus
e adiuo aquem et vochus gnie vinus
sit sedare siti et cibus sani gene
appetitus sit na pt mebra i fri
gidare / q aut holes sicietes
plus appetit dius q aquam hc e
p / amicabilitete ipius et donaz hua
nam uo q sit magis gnens ad
siti sedanda sz q uitta un cor
pus delectat et vino qm i aq eu
ei patit anio corpe spus gfor
tat multiplicat et sangue augz
Et p hc sicietes plus apetunt
vinu qm aquam / Et Itup ocurit
aliud dubius / supposito 1o pcedes
q aqua pura no nutriat / dubi
tat ay ho tcius moiat bibe
tat ay hz aquam et pelit nichil co
do hz aquam et pelit nichil co
medendo ut aq no bibedo / 1o
magis sit q dita abreuiat de
bilitando calor ex spus qbus gnia
Iz aut oppos sentit ga. sz o reg
dnctores qm qe bibat aquam huc
tat corpus desiccatu et roboat
et nam longo tpe p potu hz aq
frc qs no faceret ut caps bibet
plus go facit / ad dita plonga

Nota
Dubium

dam huectada et actoz calidi et
humidi retardando / cum impediat
calorem naturalem debilitando. Contra 3m°
nam occurrit aliud dubium / cum aliqui
multum fortiat potus terra vel pulvium
cum digo est isficit que est premo
vel potare aquam vel vinum / prima
facie vide quod aquam bibe est de
terminie quia magis impedit dige
stione cum digestio vigeat per
calorem et aqua est fria. Vn videmus
quod aqua posita in liquore vel le
bete bulliente magis impedit bu
licionem quam vinum si poneretur. Ingu
vin vide ee aut propter cam sexta
na repleat potum vinum an comple
mentum digonis / quare facit cibum pe
netrare in digestum et cito exire an
digonem non aut sic aqua na vinum est
magis subtile in actione per eius
quam aqua. Et non obstante potu aque
cibus potest manere usque ad co
plementum digonis / et potus vinum
est ~~magis~~ minus nocivus quam potus aque tal
ei sint qui est in medio pali cum se
datoz magis competit aqua quam vinum
vel vinum lymphatum. Contra tamen est
alia ro adicite / na vinum est nutri
tivum aqua / non aut nichil est
definie quam in digestum sup mediu
digestum primie. Contra tamen vinum est
facilis digonis et digitur an
cibum consumptum et vel deseruit secum
cibum in digestum vel maneat in sto
ult complementum sue digonis et
compiscit tali cibum corruptum / non
obstante 9° quod aqua de se magis
digonem impediat et ebulicionem
retardet quam vinum / tamen alia ro re
formant pactum fiti 9° non in festa
te non e bibendum aqua nec vinum quoniam

digestio stomachi sit quasi completa tamen ei
bibendum est vinum vel aquam vel utrumque
simul et hoc potus assuetudinis dominus
delate vel dicit rasis x° almasoris. Sed
si sint oio i festet an digoie comple
mentum credo quod potus aque est nocivior
quam potus vini non obstante quod 9le usque
sit ad 9rim et cito cibaria erit detio
ra quam coesta fuerint tanto potus vini
erit detior et tanto vinum erit subtilius
ipsa et actione ~~tam~~ ~~ta~~ detemie / et
quare multi non sunt assueti bibe aqua sed
vinum / tamen si bibatur vinum ad sedandum
sitim debet esse debile non forte in actione
si aut loquimur de potu delatio et
post digoie prime complementum dico
quod potus aque simpliciter vel pure non est
conveniens sed potus vini est convenientior ad
cibi delatoz quam potus aque. Nam
aqua non sit est penetrativa sicut vinum
aqua non sit amicabilis digi sicut vinum / tamen tunc
ut sit amicabilis dilige sicut vinum. Tamen tum
est bibendum vinum purum vel lymphatum na
que vel purum et mixtum. Secundum diversitatem etatis ¦pmixti
et complexionis. Et specialiter hic est tibi si ho
sit assuetus bibe vinum / na consuetudo
altera et philosophus multum considerandum est
multi est sit quod multum gravant potu vini ¦i
et talibus est melius quod potus aque quam vinum
et haec intentio dicit rasis x° almasoris
fore vinum bonum quod prope victi dicit perit f.
fuit conveniens. Sunt ei quidam quod cibum
sed vinum digere non possunt et sunt alii quod
vinum gravant et in quibus cibus cum vino
corrumpitur et in quibusdam et vinum facit
fastidium et replecioz et febre. Talibus
est melius est bibe aquam quam vinum
et hoc sunt coleticoz et ciboz delacoz
et et hoc ciboz pmixtioz et subtilia
coz. Contra tamen cita aque 9bibuoz
occurrit unum dubium quod sit est utile.

homines et habent in consuetudine sumere
cum cibo potum et propter bonitatem ciborum per
mixtionem et propter situm exteriorem sed ei mul-
ti qui comedendo bibunt et bibendo comedunt
et bibunt et specialiter quando cibaria que co-
medunt sunt sicca et dura et per modicum
cum debita conmixtione sic reducunt et e
dubio sunt utile quia potus est conven-
iens quia sit exterior et convenientior ciborum
permixtione cum aqua sumptus vel vinum nec
aut sicca facie vel quod potus aque est con-
veniens ad ciborum permixtionem
quia meliorem et ad sit huius sedationem
nam aut quod cum sumitur pribus
potum vini cum cibo timere potest cibum
quamvis sit album sive mallum sive bonus
nam ex hiis potum cibus descendit
de stomacho ante perfectam digestionem et ea opi-
lationem et ex eo quia non est cum
do ¶ Ex potu aut aque non perficit huius
nocumentum sicut ex vino ex eo quod cum
vinum sit facilis digestionis aque digestio
quam cibus cum permisceret et eciam cibum
secum non dum digestum et eciam indigestionem
et opilationem et aqua autem pura et sumpta
non digeritur quia non mutat et retinet cibum
in stomacho usque ad perfectam digestionem et non
est ea opilationem et digestionem sicut vinum
¶ Item aqua bibita cum cibo ciborum
bona naturam non mutat sed vinum permu-
tat et alterat ¶ Item conmixtio ista
si aliquis comedant permisceat cum
vino et fiant fercula ex vino sic
ex aqua et coquant in vino sicut
in aqua hoc est valde laudabile valde
et precipue si cibaria sint bona in se quo
ad hoc bibere vinum cum cibo sic et ti-
mere potest cibum per ciborum permixtionem
et [illegible] non est laudabile. Cum non

in ventre quod aut prohibeat ex posse potum
aque pure cum cibo et timere potest cibum
sed prohibens potum vini. In quantum quamvis
est ut que cognovit eciam bibunt homines vinum
cum cibo et timere potest cibum et non aquam
sumptam puram aquam et non est hoc
et utile et propter ciborum permixtionem et
sit sedationem sed vinum hanc easdem
habet proprietates nam sicut sedat et
cibum permisceret et ulterius habet multum et
virtute confortat digestionem et sua
acuitate confortat spiritum et calorem
naturalem et quia delectat in vino cibus
permiscetur prestinere et ex ipsius permix-
tione cum cibo perfectior sit ebullicio
et digestio cibi in stomacho et ciborum sit digestio
magis diligens et acuit ambas
alias et tenco quod potus vini est con-
veniens quam potus aque ceteris paribus
suppositum scilicet quod homo non conveniat vino
et sit consuetus bibere vinum et quod
quantitas vini sit equalis quantitati
aque que scilicet ad cibi permixtionem
sit sufficiens et ad sit sedationem sit
aut aliquis qui non est assuetus bibere
vinum et alii sunt contrarii qui nunquam bibunt
aquam sumptam. In hiis questio non habet
locum sed quo habet locum in hiis qui sunt
indifferentes ad potum vini et aque et ulterius
suppositum quod cetera sunt paria quod in
ponuntur in cibo Cum ex potu vini
nam cibus in stomacho ad malignum corrup-
cionis gustat non ex potu aque
aliquo modo questio non habet locum. Cum enim aliquis
haberet aliquis stomachum valde calidum
et comederet cibaria valde cali-
da portare vinum propter potum sedatio sit
et permixtio non est tamen conveniens. Item
si aliquis habeat stomachum valde frigidum
et comedat cibaria valde grossa frigida
indigestibilia bibere aquam cum cibo

et i[n]mete post cibu[m] eet erroneu[m]
valde. In talib[us] g[ra]d[ib]us et [com]plex[ionibus] co[n]trar
ia s[un]t supponeda regulis. Tu[n]c
teneo q[uod] pot[us] vini cu[m] cibo et in
mete post cibu[m] e[st] co[n]ueniens ad
cibor[um] p[er]mixtio[n]e[m] et s[i]t[is] sedatio[n]e[m] et
ad bona[m] mixtio[n]em et digestione[m] et ad
totius cor[poris] [con]fortatio[n]e[m]. Et si aliq[ui]s
error [con]tingat cetis p[ar]ib[us] error
[con]tingens ex potu vini mi[n]or est
et magis corrigibil[is] errore [con]tingete
ex potu aque et h[oc] h[abe]t[ur] sic. Unde
tu vides homines pl[ur]es errat i[n] potu vi-
ni q[ua]m i[n] potu aque si forte plu-
res i[n]fira[n]tur bibetes vi[nu]m cu[m] cibo
q[ua]m bibetes aq[ua]m. Q[uia] n[on] h[om]o pl[ur]es
i[n]cli[n]at[ur] ad vinu[m] q[ua]m ad aq[ua]m q[uia] e[st]
delectabil[is] mag[is]. Secu[n]do h[oc] et multu[m]
facit diu[er]sitas vinor[um] q[uae] su[m]u[n]t[ur]
s[e]c[un]d[u]m cu[m] cibo q[ui]d multu[m] e[st] [con]t[ra] ro[ne]m.
Te[rti]um aut[em] auic[enna] p[ro]hibet vinu[m] cu[m]
cibo et i[n]mete post cibu[m] e[st] ex i[n]p[er]ti[nen]te
magna aqua e[st] mag[is] pot[us] delatiuus et
no[n] de vino i[n] q[ua]ntitate p[er]manati. Et e[st] pot[us]
p[er]mixtiuus et ut[ur] [con]fortatiuus.
Q[ui]d g[ra]d[us] vini pot[us] d[ebet] e[ss]e q[ua]ntitat[is] pau-
ce, s[cilicet] q[uod] cibu[m] p[er]misceat et i[m]p[er]ita[n]-
ce, q[uod] p[er]fecta[m] petere no[n] faciat
digestione[m] et i[m]p[er]iu[m] sua acuitate [con]fortat. Et
et[iam] sp[ir]i[tu]m sua acuitate [con]fortat. Et
na[tura]m cibor[um] su[m]ptor[um] ad malignu[m]
no[n] [con]utat et h[oc] p[ate]t q[uod] no[n] e[st] p[ro]p[ri]e
de h[oc] q[uo]d potu [delatio] p[er]mixtio in
secu[n]dis et alior[um] de corde et p[ro]sidera
ti e[st] mai[us]. In sanis e[st] et q[ua]ndo mix-
tionib[us] cor[poris] e[st] ee magna q[ua]ntitate
vini et aq[ue] et melius e[st] q[uod] de q[ua]ntitate
i[n] aqua. Et i[n]q[ui]t q[ue]s d[ebet] bibe[re] magna
q[ua]ntitate vini cu[m] cibo e[st] valde ma-
lu[m] et forte e[st] pei[us] q[uam] si biba[t]
magna q[ua]ntitate aq[ue] cu[m] cibo et i[n]
mete post cibu[m]. Et si e[st] vinu[m] d[ic]i[tu]r

no[n] omitte[re]. No[n] v[ide]t[ur] q[uod] cu[m] cibo s[un]t aliq[ua]
bibe[n]d[a]. Na[m] auic[enna] p[ri]mo ca[non]is fen 3a ca[pitulo] cu[m]
q[ui]s comedit et bibit d[icit] q[uod] cu[m] cibo
no[n] bibat q[uo]d s[ed] p[ost] cibu[m] q[ui]d sufficiat.
Cibo g[ra]d[u] cu[m] cibo no[n] e[st] bibe[n]d[um]. H[oc] at[tamen] i[n]tell[igitu]r
q[uod] de potu delatio s[ed] no[n] de potu p[ro]p[ri]o   mixtu
et p[er]mixtio et s[iti]s sedatio. Et e[st] no[n]d[um]
q[uod] etas [con]ueniens ad potu[m] aq[ue] e[st] pu[er]icia
et iuuent[us] et g[ra]d[us] [con]ueniens e[st] sanguin[e]a et colica
et h[abi]tudo [con]ueniens e[st] carnosa. Et r[ati]o q[uia]
senes, sta[n]t et e[st] p[er] f[rigi]d[it]a[tem] debilit[atem] et
deuet[ur] s[ec]u[n]d[u]m etas [com]parata ad opilaciones
no[n] s[un]t apti ad potu[m] aq[ue] f[rigid]e. Itt[em] et
ieiune et famelici et p[ost] balneu[m] et ex-
ercitiu[m] p[ro]hibe[n]t su[m]e[re] aq[ua]m f[rigidam] i[n] nobili
q[ua]ntitate. Et r[ati]o e[st] no[n]d[um] q[uod] si ali[qu]is sanus
p[ost] cibu[m] sitiat no[n] e[st] [con]t[ra] ro[ne]m bibe[re] pau-
cam aq[ua]m f[rigidam] paulati[m] sugedo. Na[m]
aq[ua] post cibu[m] su[m]pta s[ed] s[e]c[un]d[u]m [con]fortat
augm[en]t[um] appetitu[m] et s[iti]m sedat. Magna[m]
aut[em] q[ua]ntitate[m] su[m]e[re] malu[m] e[st]. Na[m] digestione[m]
extingu[it] s[ed] e[st] ras[us] et tet[er] et ad h[oc] ad[e]st.
Et auic[enna] p[ri]mo ca[non]is fen 3a ca[pitulo] Et r[ati]o no[n]d[um]
q[uod] p[ro]uenit s[iti]s medosa ex crapula
ut ebrietate sup[er] dormie melius e[st] q[ua]m
bibe[re]. Et si o[mn]i[n]o necess[ariu]m s[it] bibe[re] ut an-
gustia remoueat melius e[st] bibe[re] aq[ua]m
q[ua]m vi[nu]m. No[n] q[ui]de[m] magna q[ua]ntitate[m]
q[uae] digestione[m] debilitat et co[m]p[er]iat s[ed] q[ua]ntitate
q[uae] s[e]c[un]d[u]m corroborat et s[iti]m se-
dat. Vinu[m] aut[em] tu[n]c bibe[re] e[st] valde
i[r]rationabile. Et r[ati]o s[iti]s q[uae] sequ[itu]r ex
cibor[um] assu[m]ptor[um] calefactione et dessic-
catione ut ex colera i[n] s[tomach]o ebulliente
no[n] e[st] [con]ueniens bibe[re] vi[nu]m pur[um] s[ed] aqua[m]
pura[m] su[m]pt[a] cu[m] glutita i[n] q[ua]ntitate non
magna[m] e[st] [con]ueniens. Et si aliq[ui]s h[abe]t s[tomach]um
calid[um] ta[m]e[n] poss[it] ex aq[ua] mi[n]orem
su[m]e[re] q[ua]ntitate[m] no[n] t[ame]n magna[m] q[uae]
digestione[m] debilitat et co[m]p[er]iat s[ed] pauca[m]
q[uae] s[iti]s angustias aliq[ua]l[ite]r sedet. Q[uia]

dui°

ipsius confortat digestionem et hoc ut puto est sententia
Avicenne et Rasis super hoc. ¶ Et plures quia ho
mines sani consueverunt comedere fructus
et cum eis aliquid bibere bibendum est quod est
conveniens bibere cum fructibus vinum
vinum ut aquam puram simpliciter et propter hoc facie
vel quod vinum ultimo sit bibendum cum
fructibus vel post. Unde Avicenna primo canone fen
3a capitulo de regimine aque et vini prohibet simpliciter
vinum cum cibis mali chimi et super hoc post
cibos mali chimi. Et super hoc de fruc
tibus et specialiter de melonibus / omnes enim
fructus excepto pomis valde non
effugiunt cacochimiam. Quia Avicenna
tertio 2o / Sunt de cibis et fructibus quod
omnes mala sunt in fructus / Et quod
non effugiunt cacochimiam. Et est
intento Avicenne quod cum fructibus et post
fructus non est bibendum vinum sed ulti
bi potum aquam prohibet et inconvenientius
est bibere vinum quam aquam sit cum
fructibus et post fructus. Sed contra hoc
est quia vinum contra habet cum me
lonibus et aliis fructibus ubi vinum bonum
bibere consueverunt ut fructuum malicia
corrigatur / Rasis in eo capitulo ubi vini: Et si
aliquid alicuius mali accipiatur et nocivum
bonum est et hoc consuevit post ipsum assu
mere cibum illius malicie correctivum. Et
sic dicit Avicenna ita de eo quod comedit
et bibitur / unde autem fructus habet ma
liciam hanc quod per assumptionem vini cor
rigitur et non per assumptionem aque. Et quod ita sit
manifeste probatur: quia fructus sunt cacochimi
et hec malicia corrigitur per vinum tamen vinum
sit bonum et laudabilis nutrimenti. ¶ Item
fructus plurimi sunt ventosi et diffi
cilis digestionis / unde autem vinum ventosi
tatem corrumpit et digestionem confortat ut
in sermone apparebit in tractatu de vino.
¶ Item fructuum plurimi sunt plus

frigidi quam et malicia vino corrigitur / propterea
autem nocumenta per aquam ullatenus corri
guntur, ymmo quod peius est augetur. Et quod aqua
bibere post fructus non est hoc consuetum
propter sanitatem conservandam. ¶ Et Albohali
in textu Avicenne 2o capitulo de melonibus super hoc
vocat bachata / post melones debemus
vinum bibere et post pira debemus austere
ydromel cum speciebus et super hoc ysaac
in libro de dietis particularibus. ¶ Ad dictum
Avicenne nos dicimus quod Avicenna loquebatur
de potu delato et de potu vini
in quantitate magna non loquebatur de potu
correctivo malicie et digestionis confor
tativo in parva quantitate / cum fructibus
et post fructus potest bibi vinum malicie
correctivum et digestionis confortativum / et ad
hoc sufficit parva quantitas. ¶ Et quia
aqua malicia fructuum non corrigit
nec digestionem confortat nec ventositatem
consumit ymmo magis augmentat, ideo
aqua tamen cum fructibus et post fructus
ullo modo est bibenda. ¶ Quia comedunt fruc
tus propter corporis nutrimentum sicut enim quidam
fructus et alias ad consumptionem
nutrimenti apti / ut dactili castanee
pinee et uve et si cum talibus fructibus
potatur vinum, quod abigitur ideo quod
melior digestio fiat quam si aqua bibatur
propter hoc vinum addit ad nutritionem bonitate
et malicie correctionem. ¶ Item fructus
assumuntur propter ventris lenitionem et
propter hoc sive sumuntur / poma / ficus
uve mature / persica mollia / cera
sa et similia et si fructus sumantur ad
hanc intentionem non est bibendum cum eis
aqua sed vinum / quia aqua impedit
ventris lenitionem / vinum vero dominat /
quia aqua omnem eius prohibet actionem
nec bono ut dicit Avicenna 1o canone 2a de
aquis. ¶ Item hic fructus sunt stip
tica / non lenitiva ventris in principio di
geruntur et de post ad actum reducuntur

et qr p assuptu vinum cibus digeritur
et depo ad actu psone vdunt
Ideo p vi^m cu eis assupti psone
bnt vetre et no e bonum bibe
aqm cu hmoi fructibus u forsan
cu aq mellis vl zucc / cum
talibus aut fructibus aditcone
pdam duz ptbile declaraz
ad dulcie ie i scilicet e magis
obecione ¶ dum p fructus i bona
assumunt qp vine pbacatz
et venee uudifrant vt anngule
et melones et adhac i eto no e
vel osonu bibe aqm / no ea est
vel osonu / ea hmoi vine pbo
cato p aqm ipedit / aqua cu
no e bine pbocata s vinu
ptbile e ad hoc mag oene ¶
dum i eto sumunt fructus stiter
ventris vstrictos et adhac i ecoz
coedut p ira cottana sorbe ne
spule et psica i uratica / adhac
at i eto cu fructibus e vinu sto
ptior bibed rubeu et gssu et tito
bibedu e aque ¶ dum i eto coe
dut pp fuore et calore et pt
repressione i ptibus unt e t
spalibus / ¶ adhac i eto nulls
abigit / qui sit melius bibe aq
vinum / vn i ptibus magni fuor
et i hoibus calid / ¶ vide et hntib
stoni valde calm et sitibud p o
cerosa et melones et plict q sm
coedut ad refrigedu et ad sit
fuore extiguedo forte melius
e aq pura qm vinu bibe et si
hr qd dixi i hat pte sit suffice
bene qd / sit aut / ¶ ut ea p
pcemie i gfrendi / ¶ vir g^o post
fructus sit bibi vinu malicie
tortu et vbut digine ofor
tatus sit sicnando cu cibis ma
li chimi et postea bum bibe

no e malu i uno vel osonu ¶ ego
aut ui ga doctia i ptatis sm
dum aute uc 2^m amoz tuo ddiope
hr et no dca atiqz sit reptanda ut
dt ga p^o artiam ¶ Aque at litua
les sulphuree aluose salse et bise
uutes p loca uunerea / ille opetit
sanis corpibus no deh. q^r aq^s nichil e
dm / Aqua at potabl quat vtit sai
no dz ee bebes^t fri^d sed e aq uunie
et glaciei / aqua et calefca adigne
que no e sm p pura bra potus no
opetit i eto igne ¶ Ex hye manife
stue e modus bsp aq potabl sm ^f pu
re i igne stat ag^r calor pmixtos
et pbtilacos et stt exticoz ¶ tuc at
restat dice de uso vsp aq i corpibus
sanis 2^m que applicant ab ex^o s ex
trema lauado et totu corp^s balue
audo ¶ Scie^m g^o q corpa ber tun / scilicet a
balneis aq calide deide balneis
aq fre ¶ P^o g^o dd^m de balneis aq
cale deide de balneis aq frigide
¶ Sic at balnea no deut ee de aq^s
mineralibus sulphureis neqz salsis
tha ei balnea i egte sai no ope
tut / qr sit medicalia aqlis abstre
tut / conservator sct teste aui p^o
cay sey za ¶ Deh hoi balneis fiet
mecio i alio ca^o vbi loqui de aq^s
aum stcolb i corpibus egr vl pat
cade i egtudiez ¶ balnei aq pure
sim ^c tale balneu opetit corpibus
sais ¶ Vn autor / loqdo de regimine
sai dch hoi balneis faciunt mentoz
ut rasis x^o almasoz ¶ Aut s^o colliz
et gaz z^o regimeti acutoz et aunc
p^o cay sey za ¶ Hoi ei balnei vtile
e ad sordiz corpis ablucoz et ad
supfluitatu pbtaneaz resolucoz
¶ ite ad acor i pignacoz ¶ ite ad
cor de macacoz ¶ ite ad cor hu

De balneis

mectacio(n)e et ideo adiuvandum desiccacionem.
Item hoc balneum in complexionibus expol-
let exercitium in hiis quibus exercitium nequit
vel propter etatem vel senectute decrepiti
vel propter aliquam in parum competentem com-
i carceracionem hiis volentes uti debent bal-
neis aque dulcis calide. Quia autem hoc bal-
neum fiat ad sordium ablucionem et vice
bus aliquale cutis mundificacionem et absque
scione non debet esse multum aqua calida
sed tepida et quam estus solis ardoribus
calefecerit. Et hoc balneum competit post
sufficientem exercicium et ad abstergendum
anti a sordibus membra debilitet post exercicium
et ad aliquale membrorum humectacionem que for-
sitan per exercicium fuit exsiccata ali-
quantulum et plus arefacta. Et hoc balneum
competit fatie corporibus post primo
[illegible] noctium vel diurnum. balneum autem
[illegible] fit ad resolucionem superfluitatum
[illegible] que non fuit per exercicium re-
solute debet esse ex aqua calidiori et si
in hoc aqua fuit bullita camomilla [illegible]
[illegible] esset melius. Et tale balneum debet
esse diuturnius quousque digitorum pulpe ali-
qualiter rubeant. Et tale balneum
competit hiis qui exercicium nequit vel hoc
balneum loco supplet exercicium. Hoc autem bal-
neum plurimis corporibus facit. aliqua quia
plurima provocat inanita et aliam (?)
provocat opilaciones aperit ventrem solvit
digestionem confortat et membrorum alimentum
et lassitudinem removet et ideo debet fungi
et sic balneum debite applicatum. Sed plura
inanita sic indebite assumptum habet
multa nocumenta in fine corporibus humecta-
nea sedet superflue et excessive mo-
ranti in balneo cor debilitat nauseam
facit et syncopin inducit. Et ideo [illegible]
cores (?) mediles (?) reddit et facit ad membra
debilitatem declinare. Unde accidit apostema

in occulto membrorum et cor suus superflue fe-
cundi desiderium delet et virtute co-
eundi debilitat. Unde passiones concludendo
quod corpora plena et cacochima non debent
balneari et colerici humidi autem debiles
et frigidi debiles et iuvenes debiles et
multitudo balneari non debent vel saltem
in balneo longam non facere moram. Item
in [illegible] balneo ad corporis impig-
nacionem et tunc balneandum est. Similiter
digestionem completam, et non debet esse longum
tempus morare in balneo vel debet esse debet
caliditate et resolucione. Et autem balneum
fiat propter corporis demacracionem et dema-
cerandum est post balneum tercia digestionem com-
pletam et corpore tam famelico et tamen ita (?)
et debet esse longa mora in balneo et aqua
debet esse calidior tamen resoluta
Unde balneum acrem quoque sophisticum vo-
catur est contrarius [illegible] proposito. balneum autem
quo corpus sanum sit est supposito de-
bito exercicio et venti fricacione non
est ad sordium locorum (?) vel in
desiccacionem. Et hoc balneum debet esse ex
aqua tepida et quam ardor solis
calefecerit non enim debet esse notabiliter
calida et bonum est quod in hac aqua ponat
rose vel flores bullite. Item
bonum est quod pedum [illegible] exceptique
non multum calida sepe laventur
hoc est bonum ad visum et memoriam et au- in ns.
ditum et bonum est quod hoc loco fiat ca-
[illegible] fiat loge [illegible]
[illegible] Item caput loco ex aqua [illegible]
[illegible] laudabilius non quod
negligendum fiat quousque sentit ab hie
in mense et breviter sufficiant
desuper aqua calide extimo applica-
te. Et quam aliquis inveniet quod da-
put de balneo vel aqua frigide

hoc ei balneum non est utile in regi-
stitat corporum sanorum. Propter videmus
multos antiquos de hiis balneo utentes
pectus fecisse metonie, licet quidam
de ipsis fecerunt. Aqua et in qua
balneatur non debet esse debilis frigida
nec hiis aque vive et victum possunt
nocumentum inferre. Frigida frigus nimi-
um est inimicum dentibus nervis et
specialiter medulle. Et tempus corpora
balneanda in aqua frigida non debent esse
macilenta et carne denudata. Hoc
et balneum non competit senibus et decrepi-
tis nec infantibus sed iuvenibus et robustis
non competit et hiis qui nimis debiles
et inedie non competit et plenis et
melancolicis sed sanguineis et colericis com-
petit. Et tempus hiis balneo non est
concedenda longa mora nec hiis balneum
celebrandum in tempore estivo et diei
hora calida et si de iuvenis carnosus
in frigore constat aliquantulum moretur
in illo balneo donec rigere incipiat
dico et melior appetitus incitatur
et calor innatus in visceribus adunatur
et post paululum fortior quam prius ex-
terius redditur. Cum autem balneo hoc
uti debet non debet habere ventrem plenum
nec vomitum nec fastidium nec ieiunium
sed aut fieri in hora in qua corpus
est levius et motus [illegible]. Hoc balneum
post balneum aque calide et post exercitium
satis ut egrediuntur membra exteriora
rarefacta constringuntur et calor qui
exalavit gaudet suo statui in corpus
adiunctum et fortior efficitur. Eius
est quod frigus calefacit per accidens nec
est tanta mora concedenda in balneo
quod superveniat tremor sive frigus rigor
nec horripilatio et frigoris fe[bris] ex po-
rorum opilatione. Et tempus post cenam
et cibo non digesto non est bal-
neandum. Et est notandum quod si balneatur

in aqua frigida post balneum calido redeat
ad ipsum calorem, securius quod inde non fiunt
corrodens motus ad rem. Et per oppositum
si tarde revertitur ad calorem ipsius qui
balneatur sine dubio dicimus quod mora
fuit prolixior quam oportet, ex qua mora potest
provenire pororum opilatio, frigus, febris
et opilatio. Et hoc sufficiat de bal-
neo in aqua calida et frigida. Capitulum quartum de
usu aque in corporibus et sanorum.

Primo igitur loquar in hoc capitulo de com-
munitate aque frigide pure potabilis
aditus et extra in corporibus egrotorum. Deinde
de communitate aquarum que non sunt frigide
pure nec potabiles. Propter primum sciendum
quod in egritudinibus vertitur consumpta advenit
confortatio. Et hoc modo vertitur cibus bonum
nutrimentum et facilius digeritur et aliqualiter
coleris. Et arctica virtute confortat
sicut ei fetor est de maxime virtutem
reprehensibilis et maxime fetor aque et vas
venenosus in aere expressus, teste
Avicenna primo canonis fen 2a. Sic et bonus odor
maxime virtute confortat. Et tempus in
egritudinibus vertitur consumpta ad stimula-
tionem et in suspirione nec et ad bibitus
apertionem et ad spiritus facilitatem et libe-
rationem et urine provocationem scilicet sudor
et fluxus sanguinis. Tunc autem pullo hor-
vertitur aque in egritudinibus. Idem hiis in primo
specie quod pluribus egritudinibus sunt aque
est prohibenda. Et aque ei carent nimis
viscositate nec est arctica non est in
corpore nec apertio nec spiritus in se facil-
litatio nec ventris lenificatio nec uri-
ne provocatio. Non in omnibus hiis aque
pura frigida est impedita sive impedim-
entum apponit et adhuc adiutorio ypo-
[crati]s Iº acutorum. Et aque ultimum bonum in
bene. Et tempus vertitur in cura egritudinum
et specialiter acute corporis humectantibus

& siti mitigatiuis & mala dispositiones
alterantibus / & maxime subtile in spissatiuis
bus / et adhuc sciendum possibile in febribus
acutis in aliquibus aquam frigidam exhibere
Cum ipso non quod in acutis bibitur morbus
et tunc post quod huius aqua non est in hiis morbis
bis regulariter exhibenda tum plurima in
ferat nocumenta & pauca afferat
iuvamenta et hic plus regulariter no
cebat quam prodest / tum in illis hic ~~tardi~~ moui
prodest ~~pro~~ quam noceat distinguere autem
hic est satis subtile & difficile & non est
valde notum medicis operantibus ~~tenta~~
quod autem aqua frigida multum conferat / quam noceat
et quandoque caret / per potum aque frigide exti
guitur febris in hoc in quo tantum ut bibat
Quandoque alibi adhuc in textu sit autem
aqua frigida data huiusmodi se sola praestat
iuvamentum magnum / cum sit quod virtus
tanta quod soluat se / in quo virtus data
ta magis subito ita ut in plus exo
ca in fine / Quandoque adhuc in textu
dicit autem post eam decura se in bli
digo hinc / tolerari ut corpus asca
subtile fiat spissius / & aqua frigida facit aliud
non sit stomachus aut epar frigidus a de
bilis aut sit in visceribus apostema
a dolor / aut sit corpus pauci sanguinis / &
caloris naturalis debilitatis / aut corpus
bibere eam / aut extenuatus / ordinem
autem hic vero nos aqua frigida / sit quod vari
sitas est quod omnia ista observauit / ratio ipsius
est quod aqua sit exhibenda Cum rependitur
aliquid digestionem virtute subtilitate / quae
caret nocumento aque / Et videtur autem
quod si materia sit calida & subtilis in digesta
aut grossa digesta / & corpus sit carnosum
& calide naturata exuberance / Et tunc
porro vesica sana / non opilatus &
sit assuetus bibere aquam frigidam sine

nocumento / tunc aqua frigida est melior ut
tum ei adiuuat ad expellendum materiam
per fluxum ventris / aut per urinam vel
per sudorem aut per os vel / igitur sit ut
siti sanet quod datur quantitate magna
uno haustu / sed est in eo quandoque ix de
ingenio sanitatis / Ubi dicit sic si febris
sit acutissima Cuius valde vel quod utilius
& ad aquam frigidam & post ipsam quantitas
magnum ei iuvamentum praestat ad
dormiendum & balneum ad purgandum putre
dinem cum urina sudore & egestio
ne / Et tunc adhuc in textu dicit quandoque
ix de ingenio sanitatis / si sit febris sit acuta
& nullum signum coctionis appareat
da aquam frigidam mediis et est dare
quam in fine dimittere in tali aqua fri
gida / considerata tamen in digestione no
& opilatione hic dari non decet / consi
derato tamen amne a quamquam frigida sit
melius dare / Cum in se tamen quod vtique
Quandoque ipse fuit expertus tunc venit
habet valde meliore & securiorem
Quandoque ipse tamen exercitium et dixit quod p
cepit quandoque dare aquam frigidam sup
posito et quod apostema sit in tensionibus
dummodo non sit in membro nobili / Si
autem apostema sit in membro nobili
nullo modo aqua frigida danda est / Et
Dicit super quandoque ix de ingenio sanitatis
Ubi dicit aqua frigida confert habentibus
apostema in membro non multum no
bili / tamen cum eius apostematis
magnitudinem / Sed si ethicam / Si autem
apostema sit in membro nobili
caue ne eam des / Et tunc
dicit quandoque ix de ingenio sanitatis / adhuc
in textu / non oportet in se aquam frigidam
dare in ea quantitate quam se ex
tinguat nisi signum coctionis in est

apparet. Sic g° pz q iste gg'n
e dare aquam frigidam i fe. bus. Ex
dict aut gclude possum q 9
sedata mā morbi acute tam
la g'ue et agustiosa sit omi
tpe aqua fria pt dari. Et itm
mā exnte digesta pt subito mta
gna qtitas exiberi p'gm fe. ex
tiguat. eg mā morbi exnte
i digesta nō pt subito magna
qtitas exiberi. Jde 2 pt fieri
si egritudo sit i malie ut i effime
ra. ut si sit fe. sn putdie ut
sinocha. Si g° i fe putrida ante
mē digoz spp'r acui exibeatur
aqua no dz qtitas ee magna
multu s dz ee tanta q suffiat
ad agustiam remediandam. Si at
mā sit digesta ut sit fe. sn putr
dic pt exiberi qtitas magna
valde ut febr' totalr extiguat
supposit' 9dicoibz supius tact' s
q corp 9 sit carnosu et q cali
ditas i ulta sit cohibeatis et
de 9 9stancis et nebra iteiora
sanct fortia et no fria et q sit
9suetz bibe aqm et sn lesioe
qbz absentibz aqm friam copi
osam dare e pitosu valde et h
e mene ga. viii. ix. x. xi de
i geio sanit ut pz subtilr iy tu
enti. Si g° i belam 9 alicubi
ga phibe aqm an mē digone
dicas q ga. itedit de aq i qtita
te mag et p sedata morbi mā
et qplacoe et q maio nocuitu
e i fe putrde 2 con° mē mor
bi quam vde dant' mā tur no
9petit i qti te mag q datur

ad fe. extinctoem, lic posst 9petere
aq i qtite pua ad sitim et agustie re
missioem q forte 9tur mag' i festat
mtm qm morbi malicia et ad hac
i tetoz dt ga. yo de i ge° sanit' si febs
e acuta et multu coccois signu appa
reat da aqm friam 9pue mā dila
sat et pigra melis ei e dare aqm
i sum i tali agustia diuittē. Jn
telexit g° q dari dz i qtite pua et
no i mag qtite et h° e qd dt yx°
de i ge° sanit'. Et in fe. calidissima
damus aqm frigidissimam si 9suerit
no tn multu s paz ut sit exti
guat. Jubemus g° ga dico q an
mē digone no dz dari aq fria
qd e vbz i qtite mag et qm sit
et agustia no multu i festat. Su
ga yx° de i ge° si fe. e cu putrdie
no dee ei aq friam aliqm appa
reat coccois signu et h° vbi 9dic
ci qd e supius dcm. Ubi ei dcm
fuit q i fe. calidissima si multu sign
coccois appeat da aq friam et
dicz hg' autoritez 9dic videant
tn 2us veritate no 9dicut. Cu ei
ga. phibuit aqm an coccois sign
i telexit de aq fria i qtite mag
et q dat ad veram curacoz morbi
9trata ceu° et mā morbi et qm
pcepit aq fraz an mē digos
dar' i telexit de aq fra i qtite
pua q et no dat ad veram morbi
curacoz 9trata ceu° morbi sed
agustie et sit remissione ut ab
ethica psuacoes. Et itm i teli
ga. pcepit aqm dare i qtite

magna subito vno haustu / et pz
p° reg' aor' ut sup° fuit allega
tu et est prep' ut gtitas no st
mag ut sup° dcm est auc'te g' 2°
de ige° et lez hec auctoritates
gdicere videant' tn no gdicunt
na auctoritas ga p° reg' aor' est i
se sn gut dic et i gut ds p° sig
decoccois ss suppoit supponeds
expte cor' sufficient ut sup°
plurics e expssm / Ez auctoritas
ga 2° de ige° sanat' e i se pu
ga sgna decoctionis i q'bz tn e
au sgna decoctionis i q'bz tn e
fortior sit et agustia et tior aes
i ethicam / et ei noch cogat / est
melius no dare tm sig digoes / et
nec digest q' dat et sbtilis nu
cutibz h' ibert' apt ga i li° de
ige° sanat' et Dump est bnt q'
dicto / i q' auc et ga gn ptuit
tere no i tendo / Ea i 2° cam auc
fatet q' p' potu aq' fre p' nec c
digone sat si na morbi st cala
sbtilis melior st nec expulsio
nam dt q' hus potus aq' fre innat
ad expellend' nam p' secessm / et q'
et p' oppo° assit ga 4° de ige° v
sic ~~~~ dt / aq' fra no e dadu
qn na sspat explle mat Aam
aquea fra phibz fluxu' sagnis
p' nares et sudore / et Dump i 7° de
ige° dt ga / q' aquea fra no bah
ad expgand' putredie ca bina
sudore et egone / sz mag' i mea
nutri psstat ad acuitie / et nam
est q' aquea fra innet ad
expellend' nam morbi tm' op
po° assit auc / et Ad hac dubi°
dr q' dura et p'se aq' fra i pest
omeni csumpt / et est dt auc / 2°
tm / ca° de aq' q' igi' aq' innat
no e n de p actue / s. q'forta
do virtute expulsivam et matiam
obediente faciendo augustiam
a sti remouendo et mebr' aliqui
irrorando / no q'de nat mo
biliore faciendo ut apiendo viae
Cu p'q'm euacuacoes i choate
sut / et aquea fra no p'dess nec
innaret / sz potius noceret / sz aug'n
cra° i eu dictum / aquea fra q'fri
gidat pt nam sspando / si sit
sbtilis et diga et dispstam
mata alterando / a sti et agusti
am remouendo / et mebr' irrorando
ei et na sit q'ssa / tn i febr' digita ° cmicis
i q'bz na no e sbtilis ut e au
gustia / ut sit / aut fbornudam
i sestaue / alio tpe gpetit aq'
fra pura / In alijs at morbis
no febr' no gpetit vua potus
n' forte / fluxu colico / sz api
latoe aquea fra cet gene mat
alterando a digerendo et fluxu
ne phibendo / na ut pluries
dcm e aquea fra gfert humiditas
valitate et tpi vulnus st / et
Dump aq' fra sic i potu exhi
bita / sz i sputo sagnis sbito
ea sspm extiguit / Ad h suffici

aut de aque frē exhibitiōe · ab
aut q̄ōes de exhibitiōe aq̄
cale adigne calefacte bibit
me expedia3 / uel h9ᵘ aq̄ₐ frām
indificat ut frig9 fuit dom
ce(teris aposte)ma inceteuat 7 ma3
phlegmatica i fto digerit / 7 i ced
putore pocat / 7 i pulapije p
tēpū remittit / fit p op-
pexo;e tēpū remittit / sit p op-
positu aqua fra h9ᵘ tēpū ang
mētat ut uult ypo 3° reg acu
7 q̄ā ei9 ēuetatōr i gusto ilh9.
aque inltu vsu i uei · Amp
aq̄ tepida ~~multum~~ ^inmodum^ ępetit i egtu
dinib9 ad vomitu pbocand9 7 h
ad pue suffiniat / de aq̄ dulci po
tabili amisfta abit i egtu9
cura · Nunc restat aliq bō dice
de aque potabl amissiōe frē
ccale i cura egtū9 abex / na3
i edf i cura qr̄da egtū9 amist
in9 aq̄9 frām extinc applicadō
7 i te calēz aq̄9 amisiu9 · p° g°
dica9 de ^applicatiōe^ amissiōe aq̄ frē / na
ethica. h9ᵘ aplicatio ęfert ethice i gnat
calor 7 spiritus suie uitt sut i
mebr 3ᵉ digoie / aq̄ g° fra nat
lam distraslam mebz alterat
7 ęsupcoz hūdi tū mebz phibz
7 retardat · th ei facit aq̄ fra
mebra inoradō / na p° hūdi
tas q ęsut p caloēz febrilem
ethice / e hūditas q borcatur
roe 7 p9 ęsut hūdit q glu
tinū uocat · hūditas g° iro
rans mebra i frat 7 huecta
p aq̄9 frām 7 huectata ęsupcoz phibz
7 retardat 3° h9ᵘ aq̄ frē aplicatio
ethica curat 7 aeasju iethica psuat
h9ᵘ aut aq̄ q amist ad cura ethi
ce no dz ee frigīt debet ut dz ee
amisiō pmo paum tpis qr i natia
calidit / no exubecans / pmo paua
7 Bty e deblis 7 eoz mebra st car
ne de nudata / qre no put susti
re aq̄9 debet frit ut loga morā
i eade / h9ᵘ at aq̄ amisiri no dz
ni pcedete balneo huectato tpate
cali de q° i puti pagia tractat
· ai at h9ᵘ balne fiat ad psuad
ab ethica / tut qr mebra adhuc st
carnosa 7 calas inata exubecans
7 roby fort pt ee aq̄ frior 7 bal
neato plixior 7 diutinior · Amp
dico qr h9ᵘ aq̄ frē applicaō ępetit
i cura spasmi i hoie bn carnoso i
inuenile estate media / ut bn appet
gal. 3° ęm ypo 2° afforz · hac
at cura facit aq̄ p acciōs f. caloēz
adunado 7 fortificado q fit ęfor
tatz pasty adunat9 redit 7 uti
exti9 fortior qm pue fuit / 7 na
spasmi ęsut 7 pbibat · Amp
h9ᵘ aq̄ frē aplicaō doloēz articloz
mitigat caloēz ite adunado 7 ali
qualit roe fri 7 hūdi stupefido
sud sp̄m e ip° ęou ęfusionie
aie 7 hūdi i 2° th aut e cura
medosa ut e scema s i pū 7 na
exonte cala 7 doloē i tempo · ap
plicaō aq̄ frē ępetit i herisipla
ubi no gruit ue pbibaō 7 digo

sed secundum quod contrahit alteratio et infrigidatio ut
apparet Galieno 9° de ingenio. aqua vero frigida non
nocet hemiplexie sed prodest. Dubitatur at-
tamen utrum contrahit digestio sed alteratio. Item
sufficiat de applicatione aque frigide extra
in cura egritudinum. Queritur. Tunc dico quod in cura
quarundam egritudinum aqua calida moderate
applicatur extra propter corporis insertationem
et molificationem membrorum. Item non balneamus
ethicos et consumptos non gratia ad resol-
vendum, evaporandum et evacuandum, sed ad inser-
tandum et impinguandum et reumectandum. Unde
huiusmodi balneum debet esse in aqua moderate ca-
lida et non diutinum cum complementum
2e digestionis, scilicet post incepte sequitur. Super
aspersio aque moderate frigide, et post huiusmodi
balneum non est exspectandus sudor. Queritur.
Tunc dico quod huiusmodi balneum aque calide
competit in declarationibus quorundam morborum
scilicet febrium in expollatione ut consummatione
ad resolutionem et consumptionem residui. Sed non
ad partem oportet mittat magis et tunc bal-
neum debet esse magis calidum et magis diu-
turnum et post ipsum exspectandus est sudor.
Dubitatur et huiusmodi balneum fit ad membrorum
confortationem et insertationem, tamen non com-
petit convalescentibus ab egritudinibus. Queritur. Tunc
item exhibetur aqua moderate calida
ad dolorem apostematum mitigandum. Non
aqua moderate calida mitigat dolorem
apostematum ut apparet Galieno in de ingenio sanitatis
liquor pinctum nivosus sit nociva ut plu-
rimum. Ad hanc rationem dicit Galienus 4° de in-
genio sanitatis quod aqua temperate calida subtiles
nec unde liquat ut corpus tangit non
tota extrinseca non propter putredinem.

sibi simplex. Non quia est unum, sed aqua mo-
derate calida dolores melius extra
mitigat. Sed cum aurica propter similitudinem
quam habet ad nervum naturalem. Item hec sufficiunt
de applicatione aque potabilis
in corporibus nostris tamen sanis quam egris
ab intra et extra. Queritur. Tunc dubitatur quod
nunc sunt simplices et pure omnino sed quedam
quo sunt ammistionem tales autem
aque non sunt multum convenientes in regimine
sanitatis, sed magis competit in cura quorundam
egritudinum. Item huiusmodi sunt aque sulphuree a-
luminose salse et sursurree et for-
te pluviales. Sed non aqua pluvialis
competit in cura quarundam egritudinum.
Dicit enim p° ... sexta ... dicit
quod ut immaturum fluxus ventris
sit aqua pluvialis, et sit ita quod
multitudo sui immaturitatem est propter velo-
citatem sue atractionis et propter velo-
citatem sue resolutionis, que non de-
liquat humiditatem in chilo. Item aqua
pluvialis debet esse estiva et ex nu-
bibus quibus apparet tonitrua, non ex
nubibus quibus apparet venti. Aqua
autem pluvialis que longo tempore per-
manet in cisterna non est laudabilis
et cum maxime putrescibilis, sed per
decoctionem huius malicia corrigitur. In
egritudinibus generis putridi in quibus est pu-
tredo humorum ulterius competit aqua
pluvialis. Tunc ratio 3° alimentorum
aqua pluvialis hyemis que in cisternis
febris male sunt et maxime sicut
longo tempore. Aqua autem que continet
super terram extra frigida exhibit con-
fert hominibus magnum splene

h dt ras 3° almasor cost & re
nib3 & colice & aquat i quat fro
igniti extigui q sfort sputo
saguis & apost splet & mol
lificatoi stoi & debili ei & tetu
solutoi atiqui & dissiteriam aut
2° cau & soupt i ssti vrine
& pluxoi aui aut i 3° de cura
malicie giuis stoi ¶ Aq sulphu
ree unde calefaciunt & frigid
egritudib9 sfert solucoi & pustu
lis sfciunt i tesia & ep cale
fiunt fortit ras 3° almasor
Impalis g° spasmo unde stabie
lep i petigie balnea sulphurea
bo sut ¶ Aq alumose bone̅ emo
ptoit cuiorb3 & pluxoi ruis sta
biem ty gudut icalid tpib9
ras 3° almasor. ect st e trata
prima p^a de aq̅s nalib3 & ear
aui sti tib9 corpib9 huaie ecine

Prima 2^a tractatus p^t de aquis

C onsequet artifi^b9 i guali
alig pauca bona restat
dice de aq̅s artificialib3
no ei dur artificiales eo q̅ sor
p q̅m opant^r detur p arte ra
h9 aq opant^r p formae nales
eis i exoutes ulla ei for spetal
fit ut^c p^t pt ab arte / eor q
sunt q̅da fiut ab arte q̅da a
na / forma ei domy q fit ab
arte ullo^o fit a na / p sti for
lapid q fit a na ullo^o fit ab
arte / Dim g° h9^i aq artificial
q̅ fiut ab arte reglante i q̅da
no coadiuuante / for p q̅m aqua
ros opat i strando sfortado re
pcuciedo no e data ab arte / sed
a na h q h9^i sptlhat a ros e ab
arte s^i nat igne arte reglante
h9^i aut aq que artificial dur fiut vero
p viam decoctoie ponedo aq̅s ros
i aqua & h9^i decocto pt dici aq
ros artificial q̅ h9^i decoctione
regulat ~~arte~~ arte / pt h9^i aq dici
artificial ¶ Itm h9^i aq fiut si
p mod^r cui da sblimatoie ponedo
rosas i alembico & exore distilla
bit aqua & pt dici aq artificial
no obstan q 2^m rtute sit ros
nalis & a na ordiata ¶ Aq aut
artificiales fte p viam sblimatoie
& ebulicoie / melius opant^r h9^i g°
aq pl9 qpetut i egtu^r cut q̅m
i regiaie sati / sut ty q̅da aque
artificiales decoratiue cut cor &
capillor capit ab9 & hoies sani
btut^r / sut ulices sane btut^r etib9
aquis corpy decoratiue ca^m 1^m de
aquis decoratiuis

D e quib3 aliquid breuiter dicam
a dede de aq̅s egtu^r cuatic
tamq melior exeiacor q̅m i toio
q^o ad p^m sciendu e q aq decora
tiue fiut ad cor & cut & spealit
facies mudificatoz & absssione et
aplanatoz & lucidite qut es aq
facie absstetes mudificates ap
planates & illumates mt at aq
fabar decortatar excortiatar cutim
toca cor mudificant & absstgit
¶ Itm ly aqua distillata p

alembicum de floribus fabarum et sam-
buci et lilii ¶ Item aqua fontis
in qua gummi dragaganti sit immollitum
et cum ea lavetur facies / applanat albi-
ficat et illuminat ¶ Item si de heat
facie rubea ex calore ut heat
facie maculatam huius aqua fiat ℞
sulphuris vivi ʒ. iiii thuris albissimi
dragaganti cum camphore ʒ. iiii. hec
pulverizentur et permisceantur
cum lb. i aque rosarum et distillentur
per alembicum et inficiatur ruborem
faciei et maculas tollit et eius
multum valet probatum ¶ Ad idem valet succus
caulium et barbute agrestis / ex hiis
ergo si fiat aqua distillata rubores tollit
et maculas alias faciei in corpore ¶
Item acetum forte album in quo galbanum
sit remollitum / lentigines faciei tollit
¶ Item aqua raphani distillata cum
pauco melle mixta idem operatur ¶ Item
acetum rubeum cum felle tauri mix-
tum expellit lentigines faciei ¶ Item
fit aqua contra scabiem et impetigines et ulceras
cutis in serosas / et ad idem valet aqua decoc-
tionis sulphuris lapacii acuti et scabi-
ose et urtice iacee ¶ Item ad idem
valet aqua predictarum herbarum et specialiter
lapacii facta per viam distillationis ¶
Item ut capilli renascantur et multi-
plicentur fiat de corio extrinseco ulmi
et ... et fiat lexivium cum illa aqua
et cum cineribus predictorum lavetur / et lavando
in aqua decoctionis fenugreci extinguit
et si in predicta decoctione addantur folia
salicis et malve ideo est bonum

Et si in predicto lexivio coquantur cortices
granatorum et siccatur et ligni edere
arboris excorticati aqua cortice et
cinere fiat ad capillos colore bono
coloriandos ¶ Item fiat aqua arti-
ficialis ad illuminandos oculos / Sumitur
fit aqua de eufrasia / sive verbena
ruta celidonia rosarum rubearum / ex hiis
herbis fit aqua que lumina reddit
acuta / Et aqua rapa invalescens
valet specialiter ad illuminandos oculos puto
quod eius aqua decoctionis vel distillationis
multum est valens ¶ Item
ad confortandum auditum valet multum aqua
distillationis porrorum / et si in ipsa ponere-
tur spica nardi est et valet cum aqua
multum valet ad surditatem et aurium punc-
tionem / et specialiter si surditas sit
de causa frigida sit sepius lenit
in surditate ... ¶ Item ad idem
valet aqua distillationis frondium
lauri et absinthii auribus imposita
¶ Item ad idem valet aqua decoctionis
cimini ¶ Et ad idem valet aqua pulegii
et aqua cicute sive pane por-
cini ¶ Et aqua maiorane sive amigdale
multum valet ad tinnitum et marces
¶ Item aqua betonice valet ad dolorem
capitis dolores et tincia et specialiter aurium
¶ Item aqua plantaginis et rosarum
valet ad exustiones oris palati et ...
et specialiter ad cura excoriationes et
ulcera et specialiter si huius aqua ad
misceatur cum pauco aceti ¶
Item aqua herbe que pentafilon
dicitur / arcium / fluxum sanguinis
narium stringit ¶ Item huius aqua

ra ad orificium oris gule et lingue ¶ Item predicta aqua multum valet ad ignis combustionem ¶ Item aqua valet ad lippitudinem oculorum ¶ Aqua virge pastoris et herbe que dicitur sanguinaria valet in ulceribus et doloribus antiquis ¶ Aqua agrimonie et nasturcii valet ad aperiendum furunculos si cum fomento punisceantur ¶ Aqua solatri constringit sanguinem narium et mitigat dolorem ¶ Aqua sanationis apposita dentium ¶ Aqua [illegible] apit et ulcera consolidat et mundificat et valet et in tumoribus pedum et ipa doloribus nervorum. capitulum 37 de primis operationibus aquarum artificialium virtute corporum et quomodo reducuntur de potentia ad actum

Ad preteritorum noticiam quibus aque artificiales competunt ad curam egritudinum notandum quod huiusmodi aque habent operationes primas in corporibus nostris et operationes secundas et tertias. sunt autem prime operationes sicut calefacere infrigidare desiccare et humectare. Hee enim operationes pro tanto dicuntur prime quia a qualitatibus primis immediate procedunt; deinde quomodo postquam ad actum reducuntur a calore nostri corporis. non enim reducuntur de potentia ad actum infrigidandi simpliciter sed ad actum infrigidandi ad determinatum gradum et ad finem determinatum. unde prius intentum pro tanto huiusmodi aque infrigidant corpus nostrum ad gradum determinatum postquam reducuntur. habent infrigidare sed non determinatum gradum corporis nostri. unde agens infrigidativum relatum non agit ad determinatum gradum seu effectum nisi preparatum et reducatur ad actum et motum ab agente particulari sicut serra in se non agit per se nisi alterata et ad actum reducta a sole et dolabra et non agit ad effectum nisi prius mota ab artifice aut ab huiusmodi arte. ut etiam sic medicina frigida est in potentia nostre nature in expellendo morbum et digerendo materiam nunc oportet prius reduci ad actum a calore nostri corporis. et habemus per hoc quod aqua frigida infrigidat ad gradum determinatum non sufficit divisio ad minima sed ultra hoc requiritur quod reducatur de potentia ad actum a calore innato. ita quod dicatur frigida calida secundum rei veritatem calore innato et quod de novo acquirat quandam proportionem novam per quam infrigidat ad gradum determinatum. quod si dicatur quod ad hoc quod medicina infrigidet sufficit quod a corpore paratur vere et adhuc ut prius oportet in frigidis et calefactivis quando ad hoc ut prius oportet infrigidet [illegible] sufficit ut ad minima dividatur sed adhuc ut infrigidet ad determinatum gradum requiritur nova proportio quam medicina non habet nisi paratur a calore nostri corporis et hic quia hic non comprehendit sufficienter ut puto eius intentio non solum voluit exprimere illud in quo appellat dixit medicina calam et frigidam unde adhuc quod medicina calida calefaciat prius oportet non sufficit divisio ad minima sed oportet ut fiat actu calida. sic medicina frigida prius oportet infrigidat cum sit sed medicina frigida sed non infrigidat ad actum nisi frigida sed non infrigidat ad gradum determinatum et in vero sensu tamen nisi prius de potentia ad actum reducatur a calore nostri corporis. sic habent sicut meminimus me dixisse in 2° capitulo huius tractatus ubi dicitur quod aurum in hoc passu invise vocavit ignem fugitivum. unde predictum ignem vere appareat dixit in terminis accionis medicine

frani reductionis

calide et sicce quia per dicta autoritas hoc non e
manifestum. Item medicina calida quantitatis
in ethicis sicce et sicca et sicut in redunt
conua de potentia ad actum sicut et alia op
tantum non possunt esse. Aque autem sicce et
humide sunt hee aqua portulace aqua se
cione aqua nenufaris aqua de viol aqua
lactuce aqua malvaru et sicce. Huius aque
sicce sunt per humide de genere animali et ceuli
plantae in die durat eum aquam. Sunt
et sicce de potentia ceuli. Posito ei redu
cuntur reducuntur ad actum a calore innato
aquarum corporum defectata per quam ut pr
qua age non possunt ad defectam ??
per quam et sunt in ?? ue ure ut salte
per ipsa non possunt esse ?? ?? ?? Huius
aut aque competunt in cura male dispositionis
sicce calide et sicce et habitus et abe xt.
Item competunt in cura humorum colericorum.
Item sunt aqua sicce et sicce in potentia que
nunc aqua huius sunt humide actu tamen po
tentia sunt sicce. Posito ei passe sunt
desiccant et ad gradum defectam ?? po
humectaret et non ad gradum defectam ma
ior ei e ?? medicina calida. Item
in potentia sicce non sunt in potentia ceuli ad frigidite
nec ad frigidare, sed sunt in potentia ceuli ad
defectam gradum infrigidacione. Sed in gradu
sicce sunt in potentia ad exsiccacionem et ad de
fectam gradum exsiccacione. Huius aque
sunt aqua plantaginis. Aqua
virge pastoris aqua acacie aqua ypo
quistidos aqua rosarum aqua ?? ??
aqua musilagini aqua mandragore
aqua fabarum aqua porti aqua mir
tilli. Huius valet in removendo ma
lam distemperanciam calidam et humida
que est causa putrefactionis quia putrefactio
digestio per calidum et humidum. Item calida
et pr putrefactione ut vult ysaac

in febrium et ga 3o afforismorum et ar secundo me
theororum. Huius aqua putrefacti respersit et
cauda removent et diminuant. Item
alie sunt aque calide et humide que magis
indigent vermicio in quibus calide que in quibus
humide. Sunt ei in potentia ceuli ad calite
et ad calefacere sed sunt in potentia non cum
tamen longinqua. Sed ad humectare sive
ad humidite non sunt in potentia ceuli sed ad gradu
defectam humectacione. Sunt autem huius
aque aqua lingue avis aqua boraginis
et buglosse aqua enule aqua in
iube aqua ?? aqua ?? et huius
aque sicce competunt in digestione hu
morum ?? et alteracione ma
le dispositionis sicce et sicce que est in ethi
ca senectutis. Item alie aque
calide et sicce et ille maior indigent
reductione ceteris aliis aque sunt ei in
potentia ceuli ad calefacere et desiccare et
sunt in potentia ceuli ad gradum defectam ca
lefactione et desiccacione. Iuhaec autem
medicine non est ita. Item sicca et humida
non est in potentia ceuli sed calida et sicca est
in potentia media sicca aut et sicca et calida
et humida mediocris. Item sicca et sicca
pone est in potentia ceuli ad siccite et calida
et humida post est in potentia ceuli ad ca
lidite. Que autem illarum sunt magis in potentia
ceuli ut calida et humida aut sicca et
sicca dubium est. Item ?? dicunt quod
in potentia calida et humida est propinquior ac
in potentia sicca et sicca. Ratio est
tum quia potentia sicca et sicca. Particularis
est et calor innato vincit calidam
medicinam de potentia ad actum quam medicinam,
siccam. Item abaque sunt austeri
tate in actu et calefacere 2m actum
sed ab ea non potest austeri humiditate ut
sed humectare 2m actum ut dicit ga. post
pinorum et sicut est levius aquam admio

facere calidum quam frigidum potentia vel effectu. Ex quo patet
quod agit de calidis potentia sicut actu ca-
lida a calidis in actu. Hic est vox qua-
litatis activae quae est caliditas. Et quod
fiat de potentia frigidum actu frigidum in
effectu hic est vox frigiditatis quae est qualitas
minoris activitatis. Unde videmus quod
aqua magis resistit exsiccantibus
quam calefacientibus. Ponitur ergo aqua
calida et sicca et magis remota de-
inde potentia frigida et sicca deinde potentia
calida et humida et ultimo potentia frigida
et humida. Hic potentia in totalibus est ac-
tum propinquior. Unde media temperata faci-
lius reducuntur de potentia ad actum et ea
quae sunt in extremo difficilius reducuntur et
illa quae sunt in primo prius temperamento faci-
lius reducuntur. Iuxta hoc autem cadit
una consideratio valde pulchra et
in hoc autem letatur. Aquae autem cale-
factae competunt contra dispositiones frigidas
et humidas in digestione maxime phlegmatice
quae est frigida et humida et huiusmodi aquae sunt aqua
absinthii, aqua rorismarini, aqua
salviae, aqua mentae, aqua acetate et
simplices aquae. Item dico quod est
ponere aliquas aquas artificiales
facit temperatas et sunt illae quae assu-
muntur ex rebus temperatis. Sicut est aqua
asparagorum, aqua lini, aqua febre-
fugii, aqua citri, aqua capilli
veneris, aqua lecom. Huiusmodi aquae postquam
reductae sunt de potentia ad actum conservant
corpus nostrum et non alterant aliqua
alteratione notabili. Ideo dicuntur temperatae.

Capitulum Xm de differentia inter operationes universales et simplices utiles et operationes particulares

Postquam ergo visum est de operationibus
primis utilibus aquarum ar-
tificialium quantum sufficit proposito nostro
nunc restat dicere de operationibus secundis
utilibus et de operationibus simplicibus utilibus quae
non sunt ipsae universales et de operationibus
earum particularibus. Sciendum igitur in medicina quaedam
universales operationes et sunt aliae simplices utiles
et sunt aliae operationes particulares. Item
operationes universales sunt duplices prima et secunda.
Secundum operationem vero prima est infrigidare
calefacere humectare et desiccare. Haec
autem vocantur primae et universales operationes
primae quoniam quia prima calidi operatio est
calefacere nulla ei operatio prior nec
naturaliter nec tempore a calidi procedit et similiter de
aliis et huiusmodi qualitatibus. Sunt ergo et universales hae opera-
tiones sunt primae. Sunt et universales quia cali-
ditas calefacit et quod per se est frigidum
calefacit et econverso quod est calidum cale-
facit. Sunt igitur hae operationes universales et
primae. Item sunt aliae operationes sed non
primae sed universales non ei dicunt aliquam nisi
primae. Exemplum: frigidum primo in-
frigidat deinde congelat nam congelatio
non dicit ab infrigidatione, et ei quaedam
infrigidatio est. Et caliditas cale-
facit et calefaciendo subtiliat et
rarificat. Item sunt aliae opera-
tiones secundae mutuae aperitivae utiles ut
aperire abstergere et mundificare. Nam
huiusmodi operationes videntur procedere a calidi-
tate non ita immediate sicut rarefactio et subti-
liatio. Possunt ea dici universales quia in quibus
particulis corporis hae operationes fiunt possunt fieri
stipticitas et repente est opus sed
non est prima ut secunda non dicitur
sic congelatio quae non dicit aliquam realem
est ei congelatio quaedam infrigidatio stip-
ticitas autem non est infrigidare. Est igitur

opo ulie 2a diu apitt opacoe
rabilla que segt iuncte spina
opacoz et h opaco e ulie qr i gtz
medio cor se pt h aut opaco stip
ticae fri no di ulie qr tut oc
stiptici cet fri ut apire est
opaco ulie iuncte spi9 calidi qr oc
calidi fit cet apitiu na calia ali
qua sut opilata et alis fra admo
apitta sut igr ille opacoe pp
ad no put dici ulec n qr coz
inuantui e i qualibz pte cor cui
aplicant put et dici ulec qr re
alit et ut plius h9i opacoe ab
eis ptedat reglant ei mena
fra e stiptica et regulalt cala
e apitia alie aut opacoe st
plec ulib9 opacoe nuemax vene
nosoz et opacoe venenoz et opo
tyriace et mcmax utzedat et mcmax
latiax et pbocatu sudoz et vriaz
h9i opacoe dr ulib9 plec qr ca
zinuantur et nocumtu e que
toti corpi sz no st ulec ut pme
no ei mena pniciosa sp nerat
sz mena cala sp calefacit ut tyri
aca sp libeat a veneno po i eis
e venenu ut mena sctessia sp
sctessiu facit sz i edu facit vomi
tu et alt mena pbocatia vrine
ao sp vrinam pbocat iste g9 opa
coes no st ulec sz plec ulibz
p mo9 dm lcax g9 inuantu id
nocumtu toti corpi gruat et hic
st opacoe ptiontes cauisare opi
letiam et care cuord et qfortae
cor et pbocae vrina et fluxum
mestoz et ptitiam care et ozna
h9i opacoe st mag ptionees.
q.

psocae sudorem ul vomire vete
ut vomu qopelle acorpe *capitulum*
de qbs opacoe qtigt poiie uirtute et effectu
Nunc aut de opacoe *uirtute aque*
pmas ulec q st calefacere
i frigidae desiccae i frigidare
et huectae no e nosm poiie i mix
tis alia uirtute dratem aque ut
et de opacoe 2ae i duitee qr
sut ide in pmis opacoib9 sozm
druit 2m quadu excessu et
qpacoz quadu excm h9i opacoe
e subtiliae que e opaco calidi
admo testa guare na de h9i
opacoe q st ulec et reglalt no
oz poiie i mixot alia uirtute a
que fra et sctr i te, de qlibz opa
coib9 appat calo et fro humdo et
sicco et adustio e opaco soli ca
lido aetuta et qgelaco e opaco
soli fro aetuta impole e calim
qgelae et fri nuqp aduenit et
ptanto ille opacoe dr ulec
le de hac g9 no oz poiie uirtute
alia u que aut at alie opa
coes q put dici ulec 3e q mul
tu dusse st a pmis opacoib9
sicut h opaco q e abstge apire
stipticare stupefacere na h9i opa
coes pmis st ulec tm multum
dusse st a pmis opacoib9 na
abstge no e calefacere ut stip
ticae sz adurere e calefacere
et qgelae e i frigidae et ppt
hac opacoe et plec oz poiie
alia uirtute aque ita ille ef
fectus que e abstsio et opo no
hz calite pcu adequata qr
hz i vomitu ultare mcmax frac

abstersivae sunt sicut lentes ordeum
et faba / secundo et hoc sunt per ea ad
equata quia multa abstersiva sunt ca
lida sicut lupini cetra et similia / et simili
intelligitur de sicco et humido multa
enim sicca sunt abstersiva et multa hu
mida etc / Tertio capitulum huius operationes in
aliam causam quam in genere / Tertio capitulum huius
operationes oportet ponere alia virtute di
fferente a genere / quod sunt ea inventa in
equata tamen operationum / et similiter per
declarari de operationibus huius quod est stip
ticare et stupefacere / multa enim sunt
calida quae stupefaciunt / Tertio sunt non
est ea adequata stipticitati / iuvat et cali
ditas potest esse ea adequata cum
multa frigida stipticent / Ideo oportet ponere
alia virtute seu proprietate quae sunt ea
potestatis efficium / Tertia quam ad in e
aliquibus pluribus et non in eis uni per
alterum in eis per causam communem / Tertia
ergo in eodem calida possunt esse stiptica
et in eodem frigida etc et una non stipti
cat per aliam ut palam est ex dictis
stipticans per proprietatem quarum in eis re
periuntur / Quarto per huius ergo operationes ulteriores
et esse virtutes ulteriores prima operationibus et
secundo / expedit ponere aliquas virtute
ut proprietate virtutem a genere / Quarto dicit dubitatur di
co quod proprietates operationes quae non sunt ulteriores
sed utilibus pluribus de quibus frigida est metro
omnibus sunt ventre leine / urinam pro
care / sudorem emittere / venenum ex
pellere / corpus venenatum et similia po
nere necessarium est virtute virtute a genere
una huius operationes non procedunt a
genere / quod enim aliquae in eodem sunt prin

ciosa vel venenosa vel venenum expulsiva
non est vel absolute proprietate / non enim faciunt
huius operationes quia calide sunt vel frigide / non quia
frigide sunt quia calide / Tertio dicitur virtute celorum utun
tur et quibus contignata sunt / ut omnis dicitur
celorum consuetur et gubernetur / Tertia napellus
non est venenum virtute complexionis sed virtute proprietatis
multa enim sunt propinqua napello in complexione
quae tamen non sunt venenosa / Tertia et semine
apii et melonum urinam provocat non
virtute complexionis sed virtute proprietatis / multa enim sunt
eiusdem complexionis quae tamen urinam non
provocant / Quarto dicitur semen melonum et a
provocat / Tertio virtute complexionis non proprietatis
ipsum est calidum / Tertio virtute complexionis non pro
vocat urinam adequate / In propositione enim est
quod ubi effectus dependeat adequate
a causa / quia alias non causa proprium non
potest procedere nisi unum / Tertio sunt adversus
potest procedere nisi unum / Et sunt adversa quando
causa quod diversa sunt procedunt diversa / et
concluditur quod semen melonum urinam pro
vocat / non virtute complexionis et similiter sed a causa
enim ergo urinam provocat hoc est virtute proprietatis
in qua conveniunt ut reputo propositionibus quod
in eodem contrarias conveniunt / conveniunt in proprietate / ca
dum simbola et communi / sicut videtur quod
elementa contraria conveniunt et conveniunt in
simbola qualitate / in qua virtute sim
bolitatis facilior est transitus ut arguitur
apparet 2o de generatione et generatione patet primo supra
non aqua non mutatur in ignem nisi mediante
aere quia aer et aqua conveniunt in simbo
la qualitate / Ignis autem et aqua nullam habent
simbolam qualitatem / Maius etc ergo quod cum
et semen melonum non obstante quod sunt
contraria conveniunt in qualitate simbola
per quam sunt urinam provocare / proprietates
huius operationes plures utilibus quae aperiunt

me multo qualitate noverunt / quod ponere
in mixto virtute virtute aque et ad sup
dico quod operationes particulares de quibus
sunt in merito / supponis quod est epilentiam
curare vel etiam curare / vel confor-
tare et similiter in tali et aliis membris / hec
ei operationes non earum de quibus specificis
supponis in eodem sunt valde particulares et
nullus dubitat quod huiusmodi operationes non
sunt aque in mixto adequate / multa
ei sunt in eo gradu quibus cum peonia
ad vide quod tamen epilentiam non
curant / et similiter ad huiusmodi operationes omnes
virtute ponere differentie aque huiusmodi ope-
rationes adequate procedat / ut cum ei
in eis sunt videntur aliquas operationes
dependentes a qualitatibus primis adequate
et in mixto / sicut calefacere et frigidare ca-
lefacere quidem ab igne qualitate sicut calidite
procedit et frigidare ab aqua frigida / In
secundo et aliquas operationes absque
virtutes procedentes a quibusdam qualitatibus
respectu in eis. Igitur modo seorsum de-
pendens a qualitate in mixto / sunt aliorum
tate / et cum bonum est quod ad conveniens est
aquam virtute occulta sunt per illo modo ya-
ginari debemus ~~[struck]~~ medicine
animalia et corporis vero / sunt ei aliquas
operationes aque tales appetitui ut
est supponi omnis / huiusmodi considerare quod
est supponis in aliis videmus ei quod acci-
dit / in aliis virtute ei quod ad
invicem operationes aque et frigido et desic-
cando et operationes appetitu ab athendo
et similiter partem facilitando / sed et in
proposito causam quod in aliis diversis
quibus sunt appetitus / et quod in eadem
re sunt appetitus diverse /

Quomodo autem in mixto aliquod sunt
diversa appetitus aque et quomodo in
mixto contrarietas quibus sunt una appetitus
et quomodo in mixto est de re et omnes sunt
diverse appetitus non est facile ymaginari
cum ei appetitus sunt invisibilium propor-
tionum in mixto dependens amissibilium
proportione / non enim potest quod sunt una
proportio invisibilium secundum speciem sunt
appetitus diverse secundum speciem / Et sic vi-
detur posse quod in aliquo quod sunt eiusdem quibus ap-
petant diversis appetitus / Et sicut peo-
nia curat epilentiam et mixto quod
sunt in eo gradu quibus cum ea alabut
epilentiam / et sic semine melonum et pro-
vocat urinam et non provocabit urinam
nam constat quod proportio invisibilium de-
terminata et eadem determinate appetitus / Et igitur
proportiones invisibilium sunt diverse secundum
speciem quas potest reperiri in re eadem
appetitus / cum ab eadem secundum quidem sunt
natura et eadem procedit / Et tamen sic quod
in semine melonum et apio eadem appetitus
reperiri non potest / Similiter et si in semine me-
lonum est eadem appetitus vel et propor-
tiones quilibet et in eis quibus ut supponere
sicut autem tamen cum eo quod eadem
quibus cum semine melonum eadem
appetitus respectu quod tamen eo plus est
multa ei sunt eadem gradu cum semine
melonum quod tamen urinam non provocat
Ad propositum autem hanc dubitationem so-
lutionem habendam / supponendum est quod qui
invisibilia sunt et non ex eo sequitur ad
mixtionem / in eis proportio reperitur
vel quilibet primas in eis reperitur
et hoc est complexio et ei qualitas

que resultat ex actione et pas
sione primarum qualitatum rerum repertarum
et cetera ¶ Adhuc autem proportionem qualitatum
sequuntur qualitates 2e scilicet color sapor
et odor ¶ Atque post hanc proportionem
que est in qualitatibus primis est alia proportio
que est in substantiis et corpulentia elementorum
et hec proportio mixtio vocatur / est
enim mixtio miscibilium alteratorum unio
ut scribitur primo de generatione / Sic igitur
ad proportionem qualitatum primarum que communiter
vocatur sequuntur qualitates 2e et quod sig-
nificant cum dicunt in
sapore et speciali sic etiam mixtionem
que est homogenea et fixa / sic a
simili sequitur quod ad proportionem mi-
scibilium quo ad corpulentiam elementorum que vocatur
mixtio / sequitur forma specialis mixti
et proprietates alie non sensu percepte que
proprietates possunt esse forti ¶
Atque ad propositum descendendo dico
quod possibile est quod aliqua duo mixta erunt
longinqua in qualitatibus proportione / que
communiter vocatur tamen erunt propinqua in proportione
miscibilium que est earum proportio que
et sic forte erunt propinqua in com-
mixtione / non erunt propinqua in commix
tione longinqua secundum illam proportionem que
tamen erunt longinqua in commixtione
ad quod secundum formam data esse speci
fica / erunt et propinqua in commixtione
ad quam secundum proportionem / sola enim que sunt eius-
dem speciei sunt eiusdem proportionis / hoc enim
quod est eiusdem speciei cum forma [illegible]
[illegible] probat [illegible] / erit igitur
possibile quod non obstat / quod forme [illegible]
[illegible] et aque [illegible] distant in commixtione
forti [illegible] tamen conveniunt in commixtione

[illegible] / ad quam secundum proprietates / et possibile est
quod aliqua sint propinqua in commixtione et tamen magis
elongantur in commixtione ad quam secundum
illam proportionem communiter dicuntur in commixtione ¶ 1 (4o no[tandum] [illegible])
Ex dictis / patet quo eadem proportio potest esse
in pluribus diversis in commixtione et tamen non erunt
in hiis que sunt magis propinqua in commixtione / patet et
quod in eadem specie esse diversae corporitatis
proprietates et possibile / patet et quod in mixtis sunt
proprietates non sensate diversae a qualitate
et cetera proprietates sensate scilicet color et sa-
por ¶ Est autem diligenter notandum / quod
auctores communiter in mineralibus et aliis quod ad
primas virtutes possunt [illegible] / sed quod
ad virtutes 2as et 3as non possunt [illegible]
[illegible] et 7o [illegible] de hoc [illegible]
[illegible] in 2is et 3is virtutibus ¶
[illegible] [illegible] generale / [illegible]
enim est / quod in 2is virtutibus et 3iis [illegible]
est alia [illegible] rei veritate / et forte
hoc est et expertum / sed quod [illegible] non
est in sensu percepta / quod non sunt qualitates
sensu percepte / [illegible] et [illegible]
[illegible] / [illegible] [illegible] possunt
[illegible] / [illegible] in 2is virtutibus et 3iis / ¶ [illegible]
[illegible] [illegible] / quod [illegible]
[illegible] virtutes diversas aque que
[illegible] commixtiones elementorum [illegible]
sunt quo ad qualitatem commixtionis Capitulum 1m

De aque [illegible] et quomodo [illegible] [illegible] et [illegible] generantur

Nunc dicendum de aqua artificiali
[illegible] 2m quod conveniunt ad [illegible]
[illegible] humanum [illegible] [illegible]
de [illegible] / [illegible] aqua non [illegible]
competit [illegible] sanitatis / quia sunt medici-
nales et [illegible] conservator sanitatis
abstinentie [illegible] ¶ [illegible] aque
artificiales competunt in cura [illegible]

egritudinum / Secundus autem aque maturative
competunt in omnibus egritudinibus maturando et
saniem generando / quod maxime locum
habet in apostematibus ad tempus status provenientibus
in istis oportet saniem generare / Aliquando enim si ma-
teria in toto vel maiori parte apostematis sit repercussio
et resolucio / sicut ad tempus debebant
materia est saniei generacio / et in isto
libri capitulo de aquis. Secundus saniem gene-
rantibus breviter tractamus / adhuc enim
ut medicina materia generet saniem / oportet ut sit
calida et humida temperate / et oportet quod eius complexio
sit similis complexioni membri in quo debet sanies
generari / et hoc secundum quod sunt membra
diversarum complexionum / secundum hoc oportet ut diversifi-
centur medicine saniem generantes In uno
enim membro requiruntur medicine calidiores
et humidiores quam in alio / secundum quod unum
membrum est calidius et humidius alio / In
membris quoque carnosis medicina debet esse
calida et magis humida et in nervosis
membris contrario. Secundus quod generatio est ex parte
particulare pacientis / Adhuc oportet quod
huius medicina saniei generativa sit viscosa
et poros opilativa / ut calor mem-
bri intensus retundatur et fortius adu-
netur / Secundum enim quod virtus unita
est forcior seipsa dispersa / Sic huius medicine
debent esse viscose et poros opila-
tive / ut calor naturalis membri intensus
retundatur et fortificetur et perfectior fi-
at digestio saniei / Adhuc secundum videtur ad
medicinam generativam saniem conveniens / si materia
est grossa et frigida egemus medicinis cali-
dioribus et magis humidis / et econverso / si
materia est subtilis et calida egemus
medicinis minoris caliditatis et humiditatis

¶ Adhuc si materia saniada est
profunda / egemus medicina hyptonia et
aperitiva / et penetrativa magis subtili-
ter autem materia sit non profunda possu-
mus uti medicina grossiori et minus hyptonia
et minus aperitiva ¶ Vnde aqua in a-
postematibus saniei generativa est aqua
calida temperate decoctionis farine
frumenti et furfuris depurati
cum oleo communi olivarum vel cum pin-
guedine porci vel vituli ¶ Et si
forte humor est grossior et frigi-
or possumus uti pinguedinibus calefactivis
cuiusmodi sunt pinguedo anatis anse-
ris et gallinae ¶ Omnis aqua artificialis
calida et humida virtualiter et actualiter
sine aliqua viscositate et opilacione
est saniei generativa sive huiusmodi aqua
est facta per viam decoctionis / sive
per viam sublimacionis vel distilla-
cionis ¶ Et est diligenter notandum / quod
medicina maturativa et saniei bene ge-
nerativa debet habere quinque condiciones / quarum
prima est quod sit calida temperate et humi-
da / secundo quod huiusmodi medicina sit hyptonia
et non stiptica / ut eius virtus ad pro-
fundum valeat penetrare / non debet huiusmodi
medicina esse acuta / sed medicine acute
et stiptice et potice ... sunt adhuc
ut sunt maturative ¶ Adhuc medicina
maturativa debet facere saniem in materia
apostemate ad quod sit facile materiam
maturare sed mala complexione membri tempe-
rando et subtiliando humorem si sit grossus
vel corpus inspissando / si sit subtilis
¶ Huiusmodi medicina maturativa debet reficere
in calorem naturalem / ad quod inducitur per
calorem extraneum et putredinalem

q3 igi2 h9i me^ua ee put^e^foïs
p̄hibitiua faciet cessaē putredi
nem. ut calor putredīalis est
ca kirugi2 ꝛ sordicei ꝛ no lau
dabilis sanei. Itemp me^ua ma
turatiua dz ee aliq̄titatu visco
sa ꝛ poroꝝ opilatiua, ut cal
i meb^is no exalaē. Itē9 ꝯfor
tet2. h^c aut e partis bii si in
hui9 agē maturatie ad ponat2 a
ceti ad p̄hibitioꝝ putrefcōīs et
me^ua maturatiua aliq̄li st sti
ticis ꝛ liptoria ut ad p̄sudum
valeat. tpi9 vti liberi9 potē
no est dissō^m. rōi pl9 ei p̄cedit
actu putrefcōīs remouēdo ꝛ p
hibēdo ꝛ me^ue maturatie ruptu
adimiado ꝛ in aīn apo^st alteran
do ꝛ stiliado qui nocē possit
cali^te ꝛ humidi^te me^ue maturatie
remittēdo. Ju maturando ei i
tenco mra ee dz resistē caloi
putredīali, eiq̄de digō e q̄lit
faciens cessaē putredinem. mur
at maturacō e q̄da digō. Rue
igi2 me^ua maturatia dicat calā ꝛ
humida tp̄ate no ē ut putrefcōi
resistat ꝛ me putrefcē. Sz g9 solu
ut nali caloꝝ ꝯfortz q ꝯfor
tat9 gnet saniem laudablem
ei g° ipa difficilis matacōis
p debili^te caloris nalis. Et me^ua
calā ꝛ humida tp̄ate ꝯfortatis ca
lore nale e me^ua vide ꝯueni
ens hitis v^r ad me^ua calam ꝛ hu
da. solm no e ꝯueniens ꝛ ad hanc
intēcōm dt auic 7° colli, q diffi
uicio quē diffi^t ga maturacōꝫ

no e bona. ul i apo^stibus q̄ st difficil
maturacōis p̄p debili^te calidi nalis
na hui9 me^ua sequit dege facit me
cioue ga. ꝯfortat caloꝛ nalem
i membro ꝛ cōisse reducit de pō ad
actu p̄p^r ei9 stli^ue ai na ūra. Et
sic no pt nocē addendo putrefcōꝫ
i mā, qr ex illo pl9 pt p̄desse. ꝯ
fortando caloem nalem. Itē me^ua
calā ꝛ humida no ꝯpetit rōe morbi
sz rōe btuti ꝛ caloꝛ nalis, ma rone
mē ꝯpetunt ~~aque~~ que hnt mam p̄pa
rare ꝛ obedientē reddē btuti cōr
rigitiue ꝛ rone putredis induce aca
lore extraneo ꝛ putredīali ꝯpetunt
q putrefcōi resistunt ꝛ putredinem
cessare faciunt ꝛ h^c no facit me^ua
calā ꝛ humida tp̄ate opilatia poroꝝ
ei q̄de poroꝝ opilacō ꝛ calitas ꝛ hu
ditas sit ee putredīs male i humorib9
coartat. Dic i pz aliq̄li quo me^ua
calā ꝛ humida tp̄ate ꝛ poroꝝ opila
tia e bone saniei gnatia i q̄libet
apo^ste vbi e saniei gnacō necīa, q
me illa me no dz ee tolr demi
nuta abhinc q ~~calor~~ caloi resistunt
ꝛ q̄ p̄parant mam apo^st ꝛ ne reddunt
obedientē. Alr ꝛ pt dici sat sub
tilr, q me^ua calā ꝛ humida e maturatia
tm ꝛ saniei gnatia laudabl no sōm
ꝯfortando caloꝛ nale rōe sīltudīs
sz ꝛ ꝯpetit mam disponēdo ꝛ p̄parando
ad effem que intēdit. s. ad gnacōꝫ
laudabl sanies, ut ibi ꝯstat q sa
ee 2^m q e essene tal nalis de
clinat ad cali^te ꝛ humidi^te ꝛ e calā
ꝛ humida tp̄ate sic sequit ꝛ ppo
stasis vtute nalis. Itē me^ua calā
ꝛ humida tp̄ata postq̄ est reducta

de po ad actu ppabit maxime ut i sa
nicem gutatur / nam caliditas et
humiditas tpate disponunt mat ad
sanitatem laudabilem sz caliditas z
humiditas excessiue disponunt mat
ad virtute sordicie / Et sic pt tolle
rabli sustineri qp calida z humida e
sanitati gruatia / no solum confortando ca
lorem nale membri sz z mat q e
i apostate coartata ad sanitatem ppan
do Tu dato qp medicina calida z humida tpate
no remoueat a materia apost dispo
sitoes gtrarias / qre no reddit matam
obedientem i sanatoi laudabili / cu
ipa medicina calida tpata iducit gliter
disponete ad gnacoz laudabil sa
ni / Et i isto cadit ma gsideranda
valde subtilis / q subtilioribus re
linquitur / Qm go aut dt qp difficil
maturacoie / qm posit ga no est
recta / ut i apostatis difficilis matu
racoe / ppter debilitate caloris nalis / no
tn dt / no ei solum gpetit calidu z
humida roe cal nalis ipius s. g
fortando / sz z gpetit roe mat a
postemat tpam s. ad sanitatem lau
dabilem ppando / Capitulum 8um de medicinis

sedatiuis doloris z quo dolor sedatur

Amplius medici vtuntur aqua ar
tificialibus ad doloris mitigacoem
Racio ei ga go de ige aqua calida
tpate mitigat dolor omnium apostemati
bus nocet pueritie miuoris qp plu
rimum / Et medicina go nc mitigatiua
doloris e medicina subtilis calori nali
subtilis sbe z cito reducibilis
de po ad actum talis eni

medicina omnem dolorem mitigat / corro
borans eu sit ma cal nalis confor
tatiua i mebris / pterea cum dolorem ex
pellit / siue sit calida siue sit fri
gida / Amplius hoi medicine calide z humide tpa
te subtilis ppant mat q e ca
doloris ut sit ... obediens / Nam
postquam mat e informata z actu
ata calore tpato / medicine anodine ipa
efficitur nc obedientior ut ad re
solucoz ut ad expulsioz ut ad i
sanacoem z sic gnis ad doloris se
dacoz / Iste go e verissimus seda
cois doloris gnalis / no tn curacois
totalis / Racio ei qp cae doloris sit
diuerse Racio hoc oz qp mitigatiua a
psce curatiua sint diuersa / Cu
si dolor sit ventosus mitigatiua
doloris oz ee anodina z ventositatis
resolutiua / Et si mala go sit ca
lida oz ee medicina i frigidatiua z si
frigida calefaciens z cetera / Et medicina ut
subtil sbe cito e reducibil de
po ad actu gsimilis calori nali
e omnium doloris mitigatiua Racio vnde
rei / Illa aut q dolorem mitigat
stupefaciendo z ppria remouendo / no sit
ee mitigatiua / ut amisticida sit
ut i genere vrgeat necessitas / Ino(m)nibus
aut doloribus sunt necessaria euacua
toes z ppcaue / si dolor sit mat
tote z plenitudo sit i vene / Et sup
posito e qp no sit plenitudo ad
huc gpetit euacuacio / qz ppter ad
locum mag doloris fluunt humo
res / dolor ei e ex maiore ex
acutis ven / Et aque tpate sub
tiles substancie sunt doloris
mitigatiue sicut aqua aneti cu

oleo olivarum dulcium vel cum pinguedine
anseris vel galline vel aqua camomil-
le et aqua decoctionis fenugreci sunt
satis convenientes mitigare dolorem apostematum.
Unguenta etiam facta ex predictis oleis
et pinguedinibus cum cera alba satis sunt
convenientia ad dolorem mitigandum. Capitulum
nonum de medicinis remollitivis

Aliqui medici vocant medicinas
dictas remollitivas in apostematibus
duris de materia melancolica vel
flegmatica indurata quia apostemata indurata
sunt scirosa. Talia enim apostemata indigent re-
mollitione. Talia enim remollitiva debent
esse pororum aperitiva vel subtiliativa et
aliquantulum mucillaginosa et calida sunt
in 2o gradu. Verbi gratia quod aqua altee
est conveniens et aqua radicis viticelle et si
in ista aqua sit butirum vaccinum et
pinguedo anseris vel galline est conveniens
remollitivum. Et si vis in spetie remol-
litiva bdellium et armoniacum etc. sunt fortia
remollitiva. Capitulum 10m de medicinis abstersivis

Aliqui tamen vocant medici me-
dicinas abstersivas aperitivas mun-
dificativas abstersivas et abstersorias et ideo
definire aliquas breviter sunt danda. Medicina
igitur abstersiva mortificat humores grossos
et viscosos adherentes poris in mem-
bris sufficienter. Et si res sit grossa
et viscosa adherens sufficienter membro
ad eandem removendam non sufficit
pure medicina lavativa sed ad [illegible]
[illegible] ut puta aqua fontis vel ad
[illegible] quod primo operatur [illegible] passiva
sed requirit quod operetur [illegible] activa
et est amari saporis cum quadam bauca-
citate. Unde enim abstersiva aut est seu
mundificativa et lavativa sed non e converso.

et non e converso aliqua sunt que abstergunt [illegible] et alie
sunt que abstergunt exterius et non interius quia ipse
Unde enim aqua abstersiva quia abstergit interius
quia ipse non est abstersiva quia caret bau-
citate et non est amara sed est ad dul-
cedinem declinantes. Exemplum 2m: Cum enim absin-
thium quod est amarum cum quadam bauca-
citate et exterius applicatum non abstergit
impediente quadam eius stipticitate etiam interius
assumptum cum non obstat eius stiptici-
tas quin abstergat et aperiat cum aliqua-
li stipticitate. Exemplum 2m ut radix yreos
est etiam abstersiva et aperitiva interius et exterius
et non habet stipticitatem impedientem quin exterius
abstergat. Unde enim quod exterius est abster-
sivum ipsum est cum quadam apertione est intra
abstersivum. Exemplum 3m aqua fabarum est etiam
abstersiva ab exterius sine apertione et ca-
ritudine et baucitate sed abstergit non
ipse est abstersiva. Abstersiva enim ab
exterius sine apertione et baucitate et ca-
ritudine ipse vocatur mundificativa. Que
autem abstersiva cum pororum apertione vocatur
abstersiva. Que autem mundificatione egent
in cura ulcerum sordidorum. Cum autem ma-
teria sit profunda indiget abstersione et si
materia sit conservabilis sufficiat mun-
dificativa sine apertione. Quare medicina mundifi-
cativa est abstersiva sine apertione. Unde in-
medicina abstersiva est mundificativa sed non
e converso. Unde enim quod abstergit mundificat et
aperit et quod mundificat non aperit. Sed
non quod absinthium exterius non abstergit
quia pori sunt stricti et stipticitas in
absinthio est tanta quod impedit virtutem
[illegible] absinthii et non mundificat
nec abstergit. Aperit enim sua stipticitate
et pororum [illegible] non potest virtus absin-
thii reduci de potentia ad actum ab-
stergendi. Interius autem [illegible] est

laciones / et eius stipticitas non potest im
pedire quoniam eius virtus liberat ad venas
et quoniam reducat de potentia ad actum / quod ca
lor est fortior et fortiori in interioribus
quam in exterioribus / Primo stipticitas
plus interius [illegible] quam impediat / quod
eius operatio est mordosior et vasa per
abstersionem et apertionem magis debilitan
tia vasa confortat stipticitas fortis
Et est notandum quod medicina abstersiva
est fortior indigestativa. Sed medicina in
digestiva est media inter lavativam et ab
stersivam / est enim fortior lavativa et
debilior abstersiva / Cum libri videantur
applicare in medicina abstersiva
apertiva lavativa / tamen dicunt / media sit
alia apertiva que per se non abstergit / ut
indigestant / nam abstersio et indigestio
debet inter adherenti et viscose sed ap
eria debet inter [illegible] in cavitate ve
narum / Dato quod non sit adherens con
sa viscosa operatio apertive est in ve
narum [illegible] non adherentes
sed opus abstersiva et indigestiva est in
inter adherentes superficiei membri et [illegible]
tamen quod omnis abstersiva est apertiva
sed non apertiva abstersiva / Ideo cum
abstersiva tenere est apertiva sed non omnis
Aliquando autem sunt illa apertive que non sunt ab
stersive / etiam abstersiva [illegible] est
apertiva / sed apertive in plus se habet
quam abstergere / Sunt aliquando apertiva
valde subtiliter / quod per se loquendo non
sunt indigestiva / Sunt et alia apertiva
[illegible] / que per se non sunt abstersiva / sed
[illegible] est apertiva / tamen non abstersiva

e

[illegible] est apertiva / tamen non est indi
gestativa / Sed est medicina abstersiva
[illegible] et sapor amarum cum quadam
[illegible] / medicina ergo indigestiva mo
vet humores aggravitatibus membrorum
sine illo humor sit adherens viscosus
sed non / sed apertiva sed abstersiva
solum movet humores a gravitatibus
quod non est adherens / ut viscosus / et huius
medicine apertive apertive sunt debilioris
operationis quam indigestative / et sunt
apertive cum pauca abstersione et
cum quadam stipticitate / Apertive autem sine
stipticitate sunt fortioris operationis et in
digestive et abstersive / Ergo fabe
et ordei et amigdale dulces admixte
abstergunt sed apertive et sunt in
digestive et non abstersive / sed si
admixtum huius aqua [illegible] forsan
erunt apertive / Aqua autem lupinorum
amarorum et aqua orobi et aqua radicis
[illegible] et aqua [illegible] sunt indi
gestive et abstersive et omnes apertive
aqua autem [illegible] sunt apertive
sed non indigestive [illegible] / aqua abstersive
autem citrini forte est apertiva sed non ab
stersiva et indigestiva per se loquendo / Cum
humores erunt adherentes et viscosi
et in cavitatibus inter superficies membrorum
[illegible] erunt fortibus apertivis / Et est
notandum / quod medicina lavativa magna sed
[illegible] est abstersiva / sed apertive [illegible]
[illegible] non / [illegible] superficie membrorum
Sed lavativa facit hoc quando passa et
quadam humiditate [illegible] / sed abstersiva facit
hoc quando [illegible] / Cum aqua ordei et fa
barum / et aqua [illegible] et lupinorum [illegible]
operantur quando passa sunt vocari
lavative / Sed quando operantur

aqua autem sunt
et apertiva sed non
abstersiva et indi[gestiva]

abstersive

qualit[er] lanatiua pot dici absterre
ce igr aqu i spe[te] passiua pt
dici lanatiu[m] s[ed] no ee aqu est
abstsiu et indispatiu[m] vn aq pluv
no e abstsiua spe s[ed] bn e lana
tiua Cone[ra] at istu gssa trea no
cplbli pt ee indisfica[va] et abstsiua
no t[m] lanatiua mchil ei spe e lana
t[m] n pt a[sst] cpleti/ vel at psse
s[ed] aqua e abstsiua et indisptatiu[m]
s[ed] no lanatiu[m] s[ed] aq melle e lana
tiua et lanatiua ua qlit[e] passiua
e lanatiua et qlit[e] actiua indispat
et abstgit vlcera sordida i t[ra] et ext
ymo mchil mag indispat vlcera
plenoia qm mel ut vult auic i 3[o]
Dic igr ps suffi[cit] de aqs lanatiis
abstsiuis indisfica[ue] et apitiue q[ua]
medici vtut i cura egtu[m] Na q[ua]
indiget aptoe s[ed] q[ua] e opilaco sola
tc suffit sola apitiua / qm at noc
sola opila[o] s[ed] e ma gssa ul stosa
adhens supfiei mebrs i te[mpore]
et ex[te]rioris tur indige[re] indisf[va] et ab
stsiua ita et ext / apo g[o] indisfi
catoia et abstsiua appiat mam
adhente i optu e adhens s[ed] aro
apitoia appiat mam opilatum i
optu opilat roe gssitiei ut roe mt
titu[dinis] ex s[ed] me[a] d[ebe]t ee abstsiua
et indisf[va] ex q[ua] pt apitiua s[ed] s[ed] e
apitiua no ocpet q[uod] s[ed] abstsiua
ua e polcp mt e opilata et no
adhens et suffit apitiua s[ed] ab
stsiua cu abstsoz indisfica[o] spe
dentur ms sanioz adhenti s[ed] apio
det[er] me no adhenti meb s[ed] so[m]
opilati mebro[rum] grauitates *ca[m]*
pri[m] de medicinis resolutiuis

Amplius medici ita vtutur.

pmedicinis resolutiuis vt[ut] at me[di]ci re
solutiue e huore i napore uuntur
et dl rpm pte p[ost] pte aimeb[us] exhle
Aque at camomille et aq altee et aq
aneti et aq ysopi humide
st resolutiue vnt at aq altee et aq
ysopi humide et aq aneti st resolutiue
cu qda maturaco e sit aq bdelli
et aqua epithi resolut cu qda isti
cone / aq masti resolut cu qda
stip[te] / aq alme e resoluta cu qda
stipti[te] aq acete et aut resolut cu
qda abstsioe *ca[m] 2[m] de me[dicinis] subtiliatiuis et assimilatiuis*

Subtiliaco ei respicit huore *subtiliatiuis*
Resspiciens ei stiptio respicit huore
grossos[te] adhen[te] ideo h me[di]ci resoi
pnt sbme[ns] abstsiue et resolutiuis
pnto e q me[na] subtiliatiua e debilior
q resolutiua ua resolutiua no so[m] sub
tiliat huore s[ed] ips gutit i vapore
et tade attbit pte p[ost] pte me[na] at
subtiliatiua so[m] huore subtiliat et ips
i vapore no gutit Prima ei opo cali
di e calefac / 2[a] e calefca subtiliar
3[a] e ea subtiliata evapoare / 4[a] est
evaporatu attbe et 5[ta] residui i tine
vare i deni / s[ed] ua pt fort calor
adustio i meli i due i deni[m] corrode
et putrefac / me[na] at i stipma d[ebe]t ee
subtilior i sba q[ua] vet et spe abstsiua
cu i stipso d[ebe]t huori grossos ex q
grossos et gsss[u]s s[ed] abstsio det huori
adhenti ex q mebro adhens / et
subtiliaco det huori ex q gsss[u]s cu
abstsio spe det fauci et subtiliaco
det spe meta[e] et stipso plati vi
grosso no mltu gsso / plati at gsso
det i stipso et subtiliaco aq camomille
aqua ysopi sicce aq sambuci aq
raphani st subtiliatiue aq et sti
aqua calamenti vbi g[o] gnt subti

liato possu[n]t h[ec] h[uius] aq[ue] ase [et] si th[ra] aq[ue]
ponat' acetu[m] albu[m] h[uius] aq[ue] erit i[n] ea[dem] psine
[et] semp aq[ue] decoctio[n]is cape i[n] ea psina [et]
aq[ue] citu[m] [et] aq[ue] rute m[edici]na ei i[n] ea psina
nichil efficit i[n] ea[dem] h[uius] h[um]ore[s] ro[sa] e[nim] ei[us]
ag[lu]tinato[rum] sepat se. q[ui]a p[er] se vinc[it]
sp[eci]e m[edici]ne totiu[s] / Item h[uius] m[edici]na i[n] ea psina
[et] anoru[m] m[ultu]m ag[lu]tinitatib[us] m[em]bro[rum]
q[uo]d facit abst[er]sina [et] indisfra[n]ca i[n]
i[n] ea opone deblior qu[am] abst[er]sina
[et] credo [et] q[ui]a e[st] deblior sbtiliatia
q[uia] sbtiliatia facit opone [et] d[iu]retice
i[n] ea[dem] h[um]ores [et] tp[ri]us at h[uius] a m[em]bris pte
p[ro]p[ter] pte q[uo]d no[n] facit i[n] ea psina / Adust
tina at [et] e[st]stitia faciet [et] corosiva
[et] putrisina sed calid[ior] maior [et] i[n]
sba g[ro]ssior q[uam] sed ~~corosina~~ d[i]ssolu
tia a corosina e[st] maior calid[ior] q[uam]
adustina [et] e[st]stitia facit ca[pitulu]m [vii]m

De medicinis [con]sumptivis v[er]rucositatum

a Amplia e[st] ut cu[m] m[edici]ne [con]sump
tiue verucosit[atum] h[ec] e[st] verucosi[ta]te [con]sta
sbtiliando [et] i[n] aerea fba[m] [con]uert[en]do
[et] h[oc] facit talepa[ndo] [et] sepa[ran]do aptu[m] q[ui]a
verucosit[as] facilius [con]sumit [et] i[n]a exp[e]l
lit / Et h[uius] m[edici]na sit aptiua e[st] for
cior i[n]a sepando pte apte apit
poros [et] vias [et] v[en]tositas libe[ri]us
expalat [et] q[ui]a facilius expellitur
Cu[m] aq[ua] rute aq[ua] aceti [et] aq[ua] polo
podij [et] an[isi] [et] aq[ua] en[u]le [et] aqua
epitin ad h[oc] sunt [con]ue[n]tes at [et] ext
eri [et] h[oc] volu[mus] verucosi[ta]te [con]sumere h[uius]
h[uius] aq[ue] est ad id h[uius] aq[ua] amee
[et] ciru[m] ca[pitulu]m [ix]m de m[edici]ne repercussiue

Repercussiue [et] e[st] [et] spali i[n] ea
capaciu[m] q[ui]a no[n] sit i[n] e[m]unctorijs
m[em]bro[rum] p[ri]ncipaliu[m] s[ed] i[n] ignib[us] ast[ri]ct[is]
[et] fauc[i]b[us] [et] in talib[us] ei no[n] e[st] utend[um]

repercussio si gl[ori]o[s]a vis dissolutio [et] matura
tio [et] mitigatio dolor[is] est i[n] apatib[us]
de m[ateri]a venosa [et] i[n] apatib[us] creticis
no[n] e[st] utend[um] repercussiue i[n] p[ri]n[cipi]o ad p
hibend[um] fluxu[m] m[ateri]e ad locu[m] [et] ad
expellend[um] m[ateri]a[m] q[ua]m plux[it] [et]
p[ro]hibet[ur] apatib[us] qu[od] fra [et] stip
tica formatia qua calore m[em]bro
[con]fortat supflu[ita]tes malas [et] se
[con]pellit [et] h[uius] at fra [et] stiptita m[edici]ne
du[ri]a m[em]bro[rum] [con]fortat calore[m]
i[n] eis ad m[ateri]a[m] [et] tp[ri]us exalatio[n]e p
hibendo [et] dissolutio[n]e sed poros aliq[ua]li[ter]
opilando h[uius] q[uo]d fra repercussina [con]petit
i[n] p[ri]n[cipi]o [et] i[n] augme[n]to at [con]petit dissolutia
at maturatia [et] i[n] ea [con]gnatia s[ed] i[n] decli
natio[n]e p[ost] [con]petit dissolutia [et] matu
ratia e[t] [con]gnatia sicut no[n] [con]petit
[et] i[n] apatib[us] q[ui] debent ad typu[m]
[et] i[n] apatib[us] q[ui] debent ad typu[m]
ut supra [et] dom[i]n[u]s aq[ua] at repercussiue
sunt hec aq[ua] ros[arum] aq[ua] lilior[um] aq[ua] platag[inis]
aq[ua] de pastor[is] aq[ua] portulac[e] aq[ua]
sp[er]ine est [et] s[ed] i[n] p[ar]tes aq[ue] add[it]
at vinu[m] [et] ac[etu]m [et] sol albu[m] om[n]i ca[pitulu]m
de [con]ue[n]tib[us] repercussiua [x]m de m[edici]ne corosiue

a Amplius e[st] letiu[m] m[edici]ne corosiue
[et] e[st]stitia faciet [et] d[i]ssolutiue / opo
[et] e[st]stitia facit [et] d[i]ssoluti[ue] / Opo
at m[edici]ne corosiue e[st] ca h[um]ore[s] op[er]a[ndo]
i[n] ca[n]cellando [et] sbtile i[n] dissoluendo [et] de[str]u[endo]
h[um]id[itatem] [et] calore[m] m[em]bri desiccando
Opo at m[edici]ne e[st]stitia facit mag[is]
sit [et] ppendat ad m[em]bri h[umi]ditate [con]
s[ed] [et] p[er] supflu[ita]tes [con]sumendo
[et] calore[m] [et] spar[gendo] s[ed] supflu[ita]tes [con]sumendo
[et] testa[m] [et] quando e[st] corosiue opo
pte m[em]bri forte e[st] i[n] desicit [et] q[ui]a
sunt ex putrefactiue opo e[st] i[n] m[em]bro
liq[uidi]u[m] matur[a]cione at h[ec] o[mn]ia m[ateri]a[m]
ad locu[m] [con]delicta atq[ue] re[m]ouet [et] putrescit
m[em]bru[m] [et] desicit [et] co[rr]upit / h[uius] at
m[edici]ne [con]uolutib[us] [con]sumere sit sicut

cõpique lic3 put^e factre ut puto
mag^s sit ome appe^tc necesse 7
calor i uate x spm 7 deinde corro
pue 7 deinde cestarra patietes 7
7 deide costina / Itm at me^e nc
costiue 7 cestarra facietibus ad ma
lez carne remouenda 7 sup pluita
sue sit peccato i aplite 7 sba sue
i aptitem cum eb9 me^e uerum ad
rimocos uerucas cestarra at feia^bz
Itm i pluia sagie7 7 wlialibz 7
madeat / Itm corrosiue Itm ad
aptos apatu sue fro uut at ut
te sit me^ne supe^es aduste corrosi
7 putrefiue / Adustiue q^m at atru
co. spma mar 7 euforbiu / Corr
rosiue qsde anacardus cepe allium
stapis elbe 7 ung 7 flos eris
put^e frenc. arsenicu cantaridis
7 de lactitiniis / Cu i thijs fiat
aq p^ma distillatole h^rl aq et
adustiue corrosiue 7 forte putrefiua
7 q^r i illibz expteta pbab rom
pona h^l quanda aq ultas ubi
cu q carne supfluia remoue uerucas
7 paroc 7 apata apit 7 cestarra
i ducit e ca adusta corrosiua 7 h3
ultus alias appe^tes mirabiles na
argetu 7 alia metalla 7 h^r aqua / poita
dissoluut 7 i aq quiuit^r 7 p sic
aq aurum i ducit ad malagma cu
argeto uiuo dissolutt cepis i aq
7 e qda arca cepis aurum pt i duci
i aq ut fiat patale 7 di^l^o forsa
i freide appebit cu de sepi de aq
aurum artifici facie meos spea
ler / Item at pono de speciis
aq ultas ubi q apata apit
7 carne supfluia corrodit 7 cestar
ram i ducit poroc 7 uerucas delet
/ Rl. Lutrioli roni salnit an lb j.
zinabrij ʒ v^j terat^r put i lamina
li lutreo bn forti 7 spiss 7 i alc
bico ponat^r igne supposito lento
cepis qz lutab cu farina 7 albme
oui 7 ponat^r i olla plena cinelibus
ita q^p cnic olle sup fundu lauo di
gito ut possit recipe magnum igne / n^n m^e magna
7 distillabit^r / Pra qde aq q^p p^cede no
h^ebit operacio pcedato 7 c^t aq fiat
cla forte ca h aq p^a no e^t corrosi
ua ut apatu apta u^c 7 uerucas
7 poros deleta / Cu 2^a aq e^t aq
mirabil 7 ultas ubi / Signu aut
h^at aq 2^a cognoscedi 7 sup distic
tu a p^a e q^p si ponere sputella
p^c stilla cadete corrodet^r abea et
denigrabit^r 7 bulict sup fic^o ac
si ect sup igne / Ad signu e q^p ac
cadit qda fumus rubeus i cap^t ale
bici / Ad signu q^p si ica ponat gut
ta monij statu deuoluit^r / Hijs e^t
signis appitibus aq ultas ubi
distillac 7 fit h^rl aq ex uitriolo 7
sale armoniaco 7 zinabrio qnis ex
arsenico 7 euforbio 7 similibus / q no
obstat q^p sit magne ualit^s sit tn i
pba mag^s lprioda / Cu put melius di
stillacos presupe / ex aq ista si tangat^r
poci 7 uerucas 7 cad sup pluita corro
dut^r 7 cadet 7 si tangat^r apata ape
rit^r 7 si cad tangat^r denigrabit^r / Ca^m

Quibus 7 c9 / 15^m de me^ne consolidatione

Quoniam medici 7 c9 / exp^ce 7 cica
trizatiue 7 conglutinatiue 7 sputiu^r / Dicit
qs^s sciendu q^p cicatrizatia sunt singl

latia que est generativa cutis seu alicuius p-
proportionatur cuti est maioris exsiccationis
et maioris stipticitatis quam consolidativa. Secundo et Sen
secundum consolidativa competit ubi non est corruptio nec
cutis nec ossis deperditio maiori exsic-
catione requiritur in cutis regeneratione quam in car-
nis consolidatione. Cutis generatione re-
generatio solum sigillatio et cicatrizatio
et carnis consolidatio sed cutis et carnis
deperditione vocatur conglutinatio sive conso-
lidatio. Et habet medicinas inveniuntur p-
pro declarasse in quadam tertia de ca-
nigra composui. In vulneribus igitur ubi
est carnis deperditio prima intentio est carnis
generatio. 2a consolidatio et conglutinatio,
3a sigillatio et cicatrizatio. Item autem
carnis generativa non debet esse stiptica nec
vehementer exsiccativa, conglutinativa autem
et consolidativa debent esse maioris stipticitatis
et siccitatis, et sigillativa et cicatrizativa ad
huc debent esse maioris siccitatis. Et
si fuerit virus cum istis solutione prima intentio
est mundificatio et abstersio et hec fuerit cum
medicinis carentibus stipticitate. Et hec ei medicine
debent esse calide propter putrefactionem quandam habun-
dantem. Prima igitur intentio est carnis mundifi-
catio 2a carnis generatio 3a consolidatio
seu conglutinatio et 4a cicatrizatio. Et
si generat apostema prima intentio est apostematis
curatio et si fuerit magnus dolor prima
intentio est doloris mitigatio. Superflua
autem vel sive solutione continui. Si flu-
xu sanguinis et venarum incisione sive
solutione continui secundum fluxum sufficiunt stiptica.
Si autem fuerit solutio continui cum ulcere
competunt stiptica et conglutinativa. Si fuerit
sanies competunt mundificativa et abstersiva

atque balaustie cortices granatorum cande
farine ordei torrefacti. Gummi arabicum
plantaginis, cerose, ungule cipressi, lactuce
acetose. Huius enim aque sunt consolidative et
stiptice et specialiter si prius fuerant in
albumine ovi. Et est notandum quod desic-
cativa sine mordicatione convenit non sit
stiptica. Sic consolidat sed vena plum-
bum adustum et rasura cornu adusta
acie combuste. Hec enim consolidat quod de-
siccat sine mordicatione et tamen non sunt
stiptica nec carnis aggregativa. Plumbum huius
et minus abstersiva consolidat quod implet
ulcera carne non enim potest caro generari
in ulceribus nisi mundificentur a sanie et a sup-
fluis humiditatibus quod fit per medicinas mun-
dificativas et exsiccativas. Quod quidem non
est carnem generare sed opus artis est re-
movere prohibens. Nulla enim medicina proprie lo-
quendo proprie generat carnem nec consoli-
dat. Sed enim est opus nature sed per medicinas pro-
hibens removetur. Capitulum 14um de frigescentibus
Quibus in ... utitur colere acuitatem
Quando ad frangendam acuitatem colere ...
et extinguendam ... aque convenientes sunt ad hoc
aqua ... aqua portulace aqua ...
aqua endivie aqua lentium aqua acetositatis
citri, aqua acetose. Et si in hiis ponatur
... et satis convenit huius aqua
sunt convenientes in ... et
...
...
... calefactione ... sufficiant. Capitulum 18um de prohibentibus putrefactionem
Quibus nam est mediocris sepe ubi
... prohibita respiratio est ca-
putrefactionis corporis est prohibita re-
spiratione. Ideo debet huiusmodi medicine debent esse

calor naturalis consumptus superflue. Et
iterum dicunt esse humiditas superflue
consumpta. Et iterum dicunt esse calidus
ex fortitudine alteratione. Et dicunt quod pu-
trefactionum possibilium que desiccat et infrat
et taliter convertit alterat. nam putrefactioni
resistit. Et quamvis autem et aromatica
species putrefactioni resistunt calorem in-
naturalem et spiritus confortando. Et calorem innatu-
ralem superfluam humiditatem consumant sicut
aloe, aqua quoque vite et quinta essentia et can-
tarides aromatica putrefactioni resistunt
ubi est mala dispositio calida et materia
colerica. Quamvis autem et sal putrefactioni re-
sistunt ubi est mala dispositio frigida cum materia
flegmatica. Quamvis autem competit in co-
can aromaticorum spiritus et calores confor-
tando cum aromatica et sal in naturam
confortativa rei eventu sunt putre-
dinem prohibitiva. Non solum est malum in se
liberis se putrefacta propter calorem innati
et spiritus confortationem et putredinem ma-
teriae prohibentes, aromatica acetum et sy-
rupus acetosus cum aliquibus talibus. Iudicio autem
multum considerandum est quod magis sunt in ma-
teria in calore innati et spiritu forti-
ficatione quam in nocumento in male dispositione
augmentatione et sic putrefaciat. De 10 capitulo
Rubrica. Capitulum 19 de medicine actione

Quesitum medicinam sicut tempus applicando
(corpori) sic et medicina attractiva operatur modis 4
agendo et appetendo. nam attractio fit a
vacuo de quo nichil ad apponi
fit et a calido et a tota specie sive appetendo. Na-
turam et in dimentio non attrahit omnem rem
proportionem sed prout attrahit quod est subtilis
[illegible] proprie et quod attrahit
tota specie non attrahit quod est subtilis et
propinque sed attrahit id cum quo habet con-
venientiam in specie et tota specie sed per vacuum
attrahit quod est quod est propinquius et

locum et subtilem et non est intelligendum quod vacuum
attrahit quoniam non est dare vacuum quod actu non est
quod attrahere possit et tale vacuo. Dicitur quod
attractio fit a vacuo. id est ubi vacuum obviterent
quod natura vilis faciat faciunt propter vacuum con-
trarie natura natura vilis refugit vacuum tamquam
privationem suarum et totaliter in totali. Et faciunt
de continuitatibus quod inclinatur est et de corpore
naturali propter continuitatem vacuum movetur et ad
locum sibi appropriatum ad omnem directam portionem
per suam naturam et aptitudinem in specie. Unde
quoque corporibus mobilibus inducitur virtus
a corporibus celestibus per quam quodque movetur
ad omnem directam portionem ut vacuum evitet
et sic omnia corpora mobilia. Sic et natura
dicitur semper ex prius physicis. Et iterum dico quod
aliquid sunt que attrahunt a calido secundum videntur
per caliditatem que est in flamma in flam-
mate licinie attrahit humiditatem olea-
ginosam ad suum fomentum et sic attrahit quod
est unctuosius et flammabilius et aer
fomentum generans. Sed autem dicunt ab a-
ctione que fit a vacuo. Nam illa attractione
que est a calido prius attrahit quod est unctuosius
que est a vacuo attrahit quod est
sed in attractione que est a vacuo attrahit quod est
subtilius sed caliditas que est in flamma non
subtilius attrahit quod est subtilius sed quod est unctuosius
attrahit quod est subtilius quod est unctuosius
tamquam aptum ut fomentum flamme sit
sed sunt bene in colera permixtis sunt per
se. Folium lichnum prius attrahit oleum quam
lignum et sic vinum est subtilius quam oleum. Sic
autem medicine que attrahit agendo taliter appetendo
est ut moveat humiditatem alio in quo est. Et
autem talem medicinam attrahit aspersio quam enim
planetur super locum sic faciunt rem calidam
tamquam liniret ipsi subtilius. Et aut
quamdam que attrahit a calido aspera pro(?)nam
putrefactionem ut fimetum et stercora. Attrahit
sit calor naturalis que et per calidum eius in natura
attrahit prope deprope adducta sunt et inducta
Et iterum alia sunt que attrahunt appetendo ap-

phicata ab ext[er]i et ab int[er]i de q[ui]b[us] h[abe]nt
e d[ict]u[m] illa at q[ue] s[un]t att[ra]hit appetate
seu tota sp[eci]e sunt eu[m] ma[n]ices q[ue]da
s[un]t q[ue] att[ra]hit alime[n]tu[m] ut nieb[us] at
hit h[um]ore sibi [con]ue[n]ie[n]te p[er] nutime[n]to q[uod]
Alia s[un]t q[ue] att[ra]hit venu[m] s[ecundu]m adeps
cocodrilli att[ra]hit ip[s]u[m] venu[m] et s[ecundu]m
cad tyri uel bom eu[m] att[ra]h[it] venu[m]
tyri et cad scorpio[n]is att[ra]hit venu[m]
scorpionis q[uod] Alia at s[un]t q[ue] att[ra]hu[n]t
h[um]ores ut cartamu[m] att[ra]h[it] flem[a] et
reub[arbarum] colam s[ed] q[uo]d att[ra]hit appetate
seu to[ta] sp[eci]e [con]pa[r]ando ci[us] d[ict]u[m] q[uod] ada
mas att[ra]hit f[er]r[u]m no[n] q[uia] calid[u]m u[e]l q[uia]
f[rigidu]m s[ed] q[uia] tale et [vir]tute celesti do
tatu[m] h[abe]t ei no[n] me[m]b[ru]m att[ra]h[it] alime[n]tu[m]
et me[dicin]a att[ra]hit h[um]ore et me[dicin]a libera[n]s
a veneno att[ra]hit venu[m] s[ed] t[ame]n aliq[ue]
me[dicin]e libera[n]tes a veno no[n] att[ra]h[en]do
s[ed] mag[is] co[rr]u[m]pe[n]do et altera[n]do et h[uius]
mo[di] me[dicin]e [con]t[r]a[ri]a[n]t q[uia] venu[m] f[rigidu]m et
me[dicin]e f[rigid]a q[uia] venu[m] calid[u]m et
me[dicin]a tertia q[uia] venenu[m] mordi
catiu[m] q[uod] Alie s[un]t me[dicin]e libera[n]tes
a veno venu[m] expelle[n]do ut tyriaca
s[ed] s[ecundu]m f[or]ificata / na[m] cor [con]forta[n]do ex
pellit o[mn]ia venena s[ed] possz ad[hu]c multo
dubitare / an sit po[n]ere diu[er]sas me[dicin]as
appetate expelle[n]tes diu[er]sa venena s[ecundu]m
e po[n]ere diu[er]sas me[dicin]as expelle[n]tes
diu[er]sos h[um]ores q[uod] h[abe]nt d[ict]u[m] e q[uia] h[abe]t
me[dicin]e expelle[n]tes app[eti]te diu[er]sa ve
nena et s[ecundu]m diu[er]sos h[um]ores no[n] s[un]t
r[ati]o[n]es na[turales] et si s[un]t no[n] s[ecundu]m [vir]tute nob[is]
data q[uia] diu[er]sa me[m]b[r]a h[ab]eant diu[er]sas
[vir]tutes expulsivas diu[er]sa[rum] sup[er]fluitatu[m]
s[ecundu]m [contra]ria h[ab]e[n]t [vir]tute[m] expulsiva[m] se
cu[n]du[m] [con]trarie ca[usa]n[t] et na[tur]as h[ab]e[n]t [vir]tute

expulsiva[m] p[ro]p[ri]a[m] an[im]i et p[ro]p[ri]o sp[iritu]i
et h[oc] l[icet] asserunt p[ro]prietates istas t[ame]n
ip[s]as ad h[oc] d[ict]a q[uia] me[dicin]a h[abe]at [vir]tutes
expulsivas [con]p[ar]a[tas] et de s[e] l[ate]
s[ed] d[e]statu h[um]or[um] n[on] s[ed] d[e]statu ven[en]i
ut p[ate]t 4[o] phi[losoph]o[rum] / ubi s[un]t meto de
mo[do] t[ame]n n[atur]ali cu[m] att[ra]hit [con]p[ar]ata
ut p[ate]t i[n] adama[n]te no[n] s[un]t meto
de motu p[ro]p[ri]o n[atur]ali ei pelle[re] e
[con]p[ar]ata l[icet] i[n] me[m]bris corp[or]is h[um]ani
s[ed] s[un]t res na[turales] me[m]bra [con]p[ar]ata /
q[uae] expellu[n]t sup[er]fluitates na[tur]al[e]s et
suas expellu[n]t s[uper]fluitates na[tur]ales et
h[oc] motu no[n] e[st] n[atur]alis i[n] alijs at
h[oc] no[n] e[st] l[icet] att[ra]h[u]nt d[ict]a q[uia] i[n]ve[n]t[u]s
e[st] lapis adama[n]t[is] q[ui] ex q[ua]da[m]
p[ar]te f[er]r[u]m expellebat s[ed] ei p[er] gen[er]a
tione[m] et s[ecundu]m [con]tra diu[er]sas me[dicin]e
att[ra]hu[n]t diu[er]sos h[um]ores et diu[er]sa ve
nena eo q[uod] s[un]t diu[er]se s[ecundu]m [con]ues et di
u[er]sae [con]ueniae / Sic u[ide]t[ur] [con]ue[n]i[re]
q[uod] diu[er]se me[dicin]e p[ro] diu[er]sas [con]trietates
et dispositiones expella[n]t diu[er]sa vena
et diu[er]sos h[um]ores / sicut ei me[m]b[r]a
expellu[n]t sup[er]fluitates suas app[eti]te
et to[ta] sp[eci]e et me[m]bra [con]p[ar]at / Et u[ide]t[ur]
q[uod] s[un]t po[n]ere me[dicin]as expelle[n]tes na[tur]al[e]s
venu[m] et h[um]or[e]s re[s] disp[osi]c[io]ne sicut
d[ic]i[tu]r e de lapide adama[n]te q[ui] ex q[ua]da[m]
s[ua] p[ar]te f[er]r[u]m expellit et ex alia na[tur]a
att[ra]hit q[uod] Adhuc dubi[tatur] d[ict]u[m] q[uia] no[n]
e[st] po[n]ere tales me[dicin]as ex i[n]tegra na[tur]a / q[uo]d
h[abe]nt s[ecundu]m ordo / na[m] l[icet] [vir]tus expulsiva
ve[ne]n[i] et h[um]or[um] no[n] possit e[ss]e i[n] me[dicin]a
n[isi] de p[ro]p[ri]o ad actu[m] reducta s[ed] no[n] e[st]
r[ati]onabile q[uod] p[ost]q[uam] reducta de p[ro]p[ri]o ad actu[m]
h[ab]eat me[dicin]e tales [vir]tute expulsiva[m]
q[uia] ad h[oc] suffic[it] [vir]t[us] expulsiva me[m]bri
s[ed] no[n] e[st] po[n]ere h[ab]eat [vir]tute expulsiva[m]

in me^na ca ap p reductos de po ad actum
me^na diciti dz agere qd i pediat op^s in
tentu ana z abarte ez s me^na ag
rat vtute expulsiva humor vn bem
hc nam i pediet qa me^na humor
attia vbua i sto de po ad actu
s i sto exns heat vtute expl
stam at expellendi humor asecte in
pediet mo^s attore humor ad itesti
na que tn na i tendit s ptr pt
de me^na libante ab eno aplicata ab
ext qi ei admist^r ab ex tor e
inoabile q heat vtute expulsiva
postqz e reducta de po ad actu q
te pedit op^s ne qz na i tendit
expelle bem p ventz v^ humore be
mor at via morsbz leposs e bita
extior io s me^na libeans abe
neno apponet ab ex z heat vtute
expulsivaz pellet bem asecte z pel
let bem i terme qi at me^na ex
pellet bem recipiat abit ut re
ducat i sto de po ad actu z pellet
bem asto ca g^o hz vem expelli
heat pbiam spassio ut evenit in
morsbz leposis i qbz umq tale
bem expellit p sp^assiu t ppt
expulsioz talis bem abit amitt
re me^nas expulsivaz cet oio gta
rie q ei vbz me^na expulsive redu
te de po ad actu i sto pbelat ad
meb^a z^e dignis z ad meb^a extiora
colt e z vem z ppalit ipa z ei^s
m i sto p manete ppposito ex q
eis vbz ad meb^a extiora per
velat s to ei an pbeitz ad men
bra pnapalia qz ad vem t^c
plus nocebit debilitando meb^a
pnapalia z spus z alios i nata
qz pdesse possit expellendo

et qr venm lem^s acior te expelli^r
p me^na attiam aplicata ab it^r
s^c ztundo q tolet cet i vtile po
ne me^na expe te de tiata z dissi
mili^me expellentm venm de tiatn
z de tiatn humore ca ad illud qd dr
de lapide adamante q expellebat
sfz p bua sm pte st dia q no
e plc qr hu^s lapis facit hoc
p ppe te attiles s me^na libeante ve
nenm z attia humor h^c facit p
ppe te pale p^s q i reducta e de po
ad actu vnt at hz reducta no
st ee ad actu expulsivole s ad
actu attiole ut ousu e qz atrac
tio me^ne p^s me^ne z humor p^s m e
expulsiva ei de bem z humor a
corpe que est vbz meb^a ex
pulsiva qz inicet expulsiva que
e i me^na p expulsiva vbz q e
i me^na fortes i pediet no pars v
tute expulsivaz ec sm ut pat pz
ex dcis ca ad q at qd dr de di
usis meb^a q hnt dusa vtute
expulsivaz dico z q ei no e plc qr
opant p vtute actuale me^ne
no opant p vtute pole no no
e pole q me^ne reducant de po ad actu
expulsiole s bz pole e q att redu
cant de po ad actu attiole q dnc
g^o pz q e pole me^na ttio ppe et
t hentes bem z humore s no est
poure na^nas ata ppe ~~[illegible]~~ z
ppe expellentes hec ei tyaca ex
pellat oia bena roe forme ois
s no e m p^{.}ris ppete z form quiz
que confortat cor qd confortatu expel

lit ase oe bcuii tam cctm qm fm
tam corrosiuis qm put sctus ta. a
spe te qm agne / Ut aliqo i hyd[r]a
e expulsa et q / I psalmo uideo
melior puto q no e tolis carti p le
amustre me uno habetes q[uan]d bonu
athedo p oe z abstra s[ed] me ue libe
rates a bono ipm q[uae]sitio q[ua]m q[uo]d
alterando z oe confortando pnt ca
nustri abit / Q[uod] uit q[uam] in istat a
dicit breuit dune de to spe seu spete
hat p qm me na athit debitam be
ut z huore debitam / Cuius at q[uod]
h[uius] spes no e aliq[ui]d d[e] q[ui]b[us] sensu
pceptis s[ed] color sapor z odor
ut talia ut fm z h[oc] pate aut
2o arg fe y 2a z i h[oc] nite dissonat
I go to spes debilis q no p apiunt
s[ed] u et tur istat du[m] et z tota
t[ame]n spes sit sba ut actus / Aut at
i uai to p moue et uelle q[uod] s[ed] sba
z sbalie formae z ui q[uo]d e i[n] p
q[uo]d ree e i[n] q[uo]d e / S[ed] at bi esse
for[m]a sbalis / S[ed] ta no sunt remote
aut ut ga. ua ga wlt q[uod] me na
athit roe sp[irit]u me z q[ui]eruae q[uod] fm
tut ou huore q[uod] me na e phi sp[iritu]m
z ta q[uo]d istat q[uod] me na athe s z hu
mor actu dut spe z c p tota
spem no possu[n]t itelige form sba
lem / Ad hoc alimtu mo ad mebe
a tota spe ut eo mutat s[ed] alimti
no nutrit mebe u roe me z c
mot[us] alimti s[ed] q[uo]d mo ad mebe
no e roe fore alimti s[ed] mag
roe me z c tota spes no e for
sbalis / Ad hoc uide q[uod] dunse
me ue athit cu[m] huore z c
grauit i spe te illa p q[uod] athit

Q[uod] ta dut z o[m]i spem z c actu q sit
ato spe no fit ato spe no fit a
for sbali / Ad hoc me na no p[ro]p[ter] a
th e u q[ua]re de po adacti i duat
z s[ed] actio e et a for sbali no
r duat de po adactu uapor q[uod]
me na i duta e de po adacti no
acq[ui]rit noua form sbale ut q[uo]d s[ed]
dedit i mai / Ad hoc ulta for
sbalis e p[ro]p[ter] i me ta mot[us] aliam
ut opacole / S[ed] u bide q[uod] fore elo[n]g[a]
no s[ed] q[uo]d u motus local ut alte
ratois ut mai z e q[uo]d s[ed] dedit i / Ad
mot[us] local elo[n]g[a] e i me te p g[ra]uite
z leuite z mot[us] alteracole p cali te
z ~~leuite~~ fri te / S[ed] s[ed] destruitur p
formae oes tam fm q[uo]d mixto
z ultra i bem q[uo]d s[ed] pu z i me ta
aliq[ui]s mot[us] ut alteracoe / Ad hoc est
tenend q[uod] me na athit huore i me te
no p form sbale / Ad illa to spes
no e sba ut de q[ui]b[us] sbe z c s[ed] sit q[uod]
q[uod] s[ed] q[uo]d da acc[id]e sba / Q[uod] at aut
dt i q[uo]d q[uod] to spes e i p q[uo]d
ree e i q[uo]d e no itelegit de to
spe q[uo]d e p[ro]p[ter] no i me ta / Q[uod] s[ed]
dici q[uo]d ut q[uod] ho uid[e]t ato spe no
q[uod] for sbalis s[ed] p[ro]p[ter] i me ta
act[us] nobi s[ed] i moti / P[ro]p[ter] at
i me ta e risibilitas / S[ed] g[ener]o pnit
i mete aut de to spe dicto ei
mete aut de to spe dicto ei
q[uod] p[ro]p[ter] i me ta illius accole no s[ed]
for sbalie e ei q[uo]d solutum for da
tus ee 2m spez ut spaliss[im]a ut
sbalfuat ho ei uid[e]t ato spe
2m spez spaliss[im]a / Ad hoc mo
no e i pole q[uod] i eade re e ent
diuise tote spes q[uod] una e et

subalterna et alia est specialissima. Se
cundo in metheororum primo actiones quedam complexionis
que operantur in substantia in mixto
hoc est complexionis Ideo sunt formarum specia
lium secundum quod est secundum speciem specialissimam et
in eis procedit. V(erbi) g(ratia) vinum aliquod
putandum appellatur hoc complexione propter multa
et hoc complexionis procedit formam et ex hac complexio
nibus per quod corrumpit etiam sunt formam patet
quod corrumpi et destrui complexionis una
et transmutabit alia vina ergo oportet etiam istas
species specialissima alia autem species sunt alia
una et secundum hanc habet dici quod in humore
est duplex complexionis una scilicet per quam
movetur ad membrum et attrahitur a membro
et alia per quam movetur ad membra et attrahitur
a membra et iste species per quam movetur ad
membrum et mittit membrum forte procedit
formam datam esse secundum speciem specialissimam
sed quod ista complexionis secundum illam totam
species per quam movetur ad membra et attrahitur
a membra forte sunt formam datam esse secundum
speciem specialissimam. Contra per hanc viam
possumus dicere quod in membra attrahere humo
rem est duplex complexionis una scilicet per quam co
rrumpit membrum et alios in natura et est
venenosa et alia per quam potest converti in humo
rem et nutrire membrum quare prima sunt formam
specialem dantem esse speciem et alia
complexionis secunda procedit illam formam et
prima est membra per modum actionis et passionis et
alia est membra per modum passionis et non per
fecti. Contra dicendum quod patet quod eadem
complexio secundum speciem recipit vel recipiat
et in duplex sunt videlicet quod in duplex
est secundum speciem recipit una quantitas
sunt vel secundum speciem individualiter una
libet secundum speciem recipit una complexionis

cum secundum speciem sed secundum suppositionem tantum re
periuntur in homine et in bove et similiter recipitur
in turbith et in cathartico quod dicit secundum speciem
una complexionis contra per quam utrumque eorum
attrahit flegma. Contra hoc dupliciter per hanc unam
possibile est quod in eadem medicina sunt diverse
medicine per quod attrahere potest diversos humores
quarum una sunt formam quam dat esse secundum speciem
specialissimam et alia procedit dictam formam
specialissimam licet sequatur formam date esse
secundum speciem subalterna et hec complexio
est vel secundum naturam mixtionis naturam forte
subalternas sanitate et aliorum ordinem.
Contra hoc dupliciter per hanc viam potest dici quod una medicina
per unam complexionem attrahit diversos humores
licet non sunt equaliter primo in corpore duos humores
quorum in specie subalterna sunt quarum turbith
per complexionem conveniens forme speciei et eadem
quantitate attrahit diversos humores ut scilicet habent
convenientiam cum flegmate non turbith per
illam complexionem similiter cum flegmate per
fecta et cognitum cum aliis humoribus
imperfectam et hoc non est possibile. Contra secundum
quod cantarum attrahit flegma quod flegma
ticum quod at secundum unam medicina sunt duplices
complexiones esse propter hoc implicant contradictionem. Contra
dicitur attrahit mater excludo quod similitudo per
quam medicina attrahit humorem non est similitudo
in specie sed est similitudo in quadam complexione quod ei
una per modum actionis et passionis et alio per modum
potentie et passionis et ei in passionem naturali modo ad
passionem. Ideo hoc est complexionis per modum
passionis sunt et alterantur modo ad medicine
quam hoc similitudine in complexione quod est in humore per
modum passionis et in medicina per modum passionis. Et
similiter hoc habet tamen modo ad lapi
de adamante quod hoc similitudine in complexione

155

q e i adamante p(ri)mo actu et p(er)fecti et i ferro p(ri)mo po(tenti)a et p(er)fecti. mit at i p(er)fectu nat(ur)ali mo(tu) ad sua p(er)fectio(ne) cum ferr(um) ei desideat sua p(er)fectio(ne) nisi i fu(er)it e(m)icaniu(m) ut tuc docet. Sed (con)t(r)a hoc appetit i ferro mo(tu) nat(ur)ali ad adamante. alimentu ad mebra et humor(es) adme(n)ta et venu ad id q(uo)d libat abovo q(uod) h(uius) p(er)fectione i p(ro)p(rie)t(at)e et a(n)i(m)a p(ro)p(ter) s(ci)entia in spec(ie). q(uo)d at ga dic(itu)r q(uod) h(oc) e(ss)et p(ro)p(ter) (con)cinu(m) et p(er)fectio(ne) i p(er)fecte no(n) i(n)telexit q(uod) p(er) spec(ie)m forma(m) s(ub)stantie degre sp(eci)e s(ed) in i(n)telexit p(ro)p(rie)t(at)e gute formi et instabili delectat p(ro)portio(n)e. Sed in p(ro)ba(ti)o(n)e aute(m) qui adducit q(uod) ga(lenus) no(n) e adv(er)s(u)s s(ed) ad m(od)u(m). aute(m) et d(icitu)r h(oc) e(ss)e a(c)to sp(eci)e cum h(uius) appetitu no(n) s(un)t to sp(eci)es s(ed) ei (con)ueniens tota(m) sp(eci)em spalissi(m)a(m) ut sp(eci)alia. Ad 3(m) i dicit(ur) oce(n)t bruni d(ictu)m eu d(icitu)r q(uod) humor(es) mo(tu) nat(ur)ali ad mebra s(ecundu)m ferr(um) ad lapide adamant(is) i p(ro)pt(er) p(er)fectio(ne) desideria nat(ur)ali sua p(er)fectio(n)is. q(uo)d h(oc) argu(men)tu(m) mirab(i)l(e) nat(ur)ali mo(tu) ad locu(m) suo comp(ar)abile ut ibide corru(m)patur. q(uia) co(n)tra diligit se p(ro)p(ri)a m(od)u(m) mit at mebra humore co(m)pit ut eo(rum) co mutat(ur) et ad hu(n)c spe(ciem) actu(m) et c(ontr)a q(uo)d humor(es) ad mebra co(n)t(r)a(h)at na(tur)alit(er) moni. Sed q(uia) ferr(um) ad lapide adamant(is) nat(ur)ali moueat. Sed lapis adamant(is) no(n) co(m)pit s(ed) mebra co(rr)upit humore et p(er)fecti ut h(oc) i humore co(m)pit ut h(oc) i. humor(es) no(n) mo(n)ebit adme(n)ta nat(ur)ali ut ad mebra. Ad [illegible] Ad hoc d(icitu)r brevit(er) videb(it) q(uod) humor(es) na(tur)alit(er) mo(tu) ad mebra no(n) nat(ur)ali forme da(n)tes e(ss)e 2(m) spe(ciem) spalissi(m)a(m) s(ed) no(n)

ad mebra nat(ur)ali. Nat(ur)alit(er) cu(m) dis(pos)ita (pro)portio i(n)stabili(s) ad q(uod) s(ecundu)m q(uo)d a (pro)p(ri)e tas q(ue) e i humore p(ri)mo po(tenti)a et i(n) p(er)fecti s(ed) i mebr(is) p(ri)mo actu et p(er)fecti. Sed at (pro)portio no(n) co(m)pit s(ed) p(er)ficit (con)firmat aut specifica i(n) spe(cie) s(ecundu)m que forma(m) s(ub)stant(ia)e (pro)p(ri)e. Sed h(oc) for(m)e p(ri)m(um) illis mot(us). Illud q(ui)a p(ri)m(um) i(n) ca(us)a p(er) q(uo)d alimentu(m) ad mebra no(n) co(m)pit s(ed) p(er)ficit na(tur)a i mebr(is) et i humore no(n) d(icitu)r 2(m) p(er)fecti et i p(er)fecti. Sed eade(m) sp(eci)e ut puto et p(er)fecti i te(m)p(or)e de humore i(n) me(mbr)a at h(uius) na humor no(n) adme(n)ta vo(lun)t(at)e cu(m) dis(pos)ita (pro)p(ri)e(tat)e gute forma(m) da(n)t e(ss)e sp(eci)fica(ti)o(n)e(m) ut vo(lun)t(as) h(oc) co(m)pit aute(m) at h(oc) e(ss)e vo(lun)t(as) saluab(itu)r ap(p)etitu(m). Sed (pro)portio (pro)p(ri)e(tat)e de(bi)ta forma(m) vo(lun)t(at)e cu(m) p(er)ficit corp(us) i(n) e(ss)e et mobili ad mebra co(m)pit(ur) et dis(pos)itu(r) aute(m) na at h(oc) e 2(m) q(uo)d at h(oc) sp(eci)e ei oppo(n)i humori 2(m) q(uo)d mit. Sed no(n) co(m)pit humore i (pro)p(ri)o at h(oc) et p(ro)p(ri)u(m) h(uius) p(er)fect(i)o(n)e cu(m) humore atracto na(tur)a sp(eci)e ut s(upr)a s(ub)iectum no(n) co(m)pit. Sed e(ss)e me(mbr)a at at h(oc) co(rr)upit humore atractu(m) (pro)p(ter) dissi(mi)l(itu)d(in)e i(n) (pro)p(ri)e(tat)e. i me(mbr)a vo(lun)t(at)e (pro)p(ri)e(tat)es gute forma(m) et humor(es) vo(lun)t(at)e (pro)p(ri)e(tat)es p(re)cede(n)tes for(m)a(m) et p(ro)p(ri)u(m) saluat vo(lun)t(at)e p(er)fectio(n)e. Et (con)tin(u)e i(n) (pro)p(ri)e(tat)e me(mbr)e gute forma(m) et i(n) (pro)p(ri)e(tat)e humor(um) gute forma(m) ei d(ebe)t. Sed in [illegible] medico melior possu(m) q(uo)d ymagi nari q(uod) (pro)portio s(ecundu)m (pro)p(ri)e(tat)es p(er) q(uod) ali menti nat(ur)ali mo(tu) ad mebra e q(uo)da(m) (pro)portio sat i(n) ip(s)a me(mbr)a q(uod) no(n) co(m)pit(ur) s(ed) p(er)ficit(ur). Sed eo no(n) d(icitu)r ut p(er)fectu(m) et i p(er)fectu(m) i eade(m) sp(eci)e sic(ut) magis calidu(m) et mi(n)us calidu(m) et sic(ut) puer et noviter nat(us) et p(er)fectus ho(mo). Sed h(oc) e pelagno

magne navigacionis quo pole e comprehe
tas qua lapis adamantinus attrahit
ferrum et appetit qua ferrum attrahit sicut idem
secundum speciem. Et hoc appetitus non videtur suscipere
magis et minus / Adhuc contra dicitur quod sicut
comunitas in celo diversificatur secundum magis
et minus ut in terra et aqua quod terra est gravior
aqua sic non est impossibile quod eadem comprehe(n)sitas
sit in attrahente et attracto et perfectior in
attrahente quod in attracto et sic ad dicatur
duplex ergo compulsiva attracti ut tunc
simplex primus attrahens secundum quod attracti fuit
attrahens et secundum quod magis complexitas fuit
attrahens et lapide adamantino sicut
attrahit ferrum quod magis complexitas aquae plus pon
derosus quod pura complexio terre. Ad hec
dicendum quod complexio duplex
primum appetitus est ideo per modum potentie et passivi
et passivi et sic remanente ferro magis
et ipsius est ideo per modum actus et propter quod habet
appetitus est ideo per modum actus et quod scilicet per modum actus
sicut per modum actus et quod scilicet per modum potentie et
forte quod scilicet per modum potentie et
mens videtur differre secundum speciem. Et probabile
videtur quod hoc appetitus in attrahente et in attracto
puta in ferro et in adamante et in menstrua et
humore et in membris et in infinitate secundum speciem
et formam differunt. Et hoc appetitus corrupte
et perfectior ea generabilis perfectior quidem in
et perfectior alia specie. Sed quod humor generate in membro
quod ideo dicuntur ad illa comportes. Propter hoc
quod ideo moveri ad locum sue corruptionis possibile
naturaliter motus non est naturalis naturaliter
dicitur convenit quod ille motus non est naturalis naturaliter
humoris sed quidem naturaliter quod non membri
et virtuti toti regitive humoris est quod
imperfectum et incompletum quod natura ordinat
ad aliquid perfectius. Et ordinat et movere
naturaliter ad locum sue corruptionis propter nimis
bonum attentum causa ubi totius corporis

regitiva. Et istud de humore respectu menstrue attrahentis
attrahere humorem ad membra in quo humor sit
in spera tota in membro. Et membrum non co
rumpit humorem sed membrum non corrumpit
humorem in quo sicut est humor sed
in quo generat eidem. Unde cum quod aer non
ad celum ignis et ignis corrumpit aerem
non movetur ad locum in quo ignis est ex
ruptio aeris sed in quo tali loco est virtus
conservativa locati sicut prima movetur ratione in
opposito naturaliter humoris movetur ad membrum in quo
in membro est virtus conservativa humoris. Et tamen co
rrumpitur in membro in quo est virtus corruptiva
per quam ergo et appetente generate formam membri
membrum corrumpit humorem sed per quandam appetitum
tatem accedentem est simile humoris et ut
sic non corrumpitur et ut sic non movetur ad
membrum sicut prima movetur est de humore respectu menstrue
attrahentis. Unde hec dicitur quod secundo in ter
menstrua et humore est appetente generate formam
sed in appetente est generatio omnis de opposito e
de membris et humore et adhuc cum dicitur ot
dicitur habet dicendo sicut patet quo non est omittenda
menstrua tam movens et motum nichil est eius menstrua
na tamen movens et motum in mobilibus corporeis
et movens et motum in mobilibus corporeis
sicut movetur et movetur pure naturaliter quod non
movetur secundum maius est in toto et perfectum in parte
tam secundum maius est in toto et perfectum in parte
adamas non attrahit ferrum quod non est sicut omnium
ferro licet sicut non cum eo in plurimum dicunt
quod non sunt de mente autem quod adamas non
vocat ferrum sed et quod ferrum non ab alio sed
quod ab adamante. Unde hic motus non est
motus totus sed est motus ferri ad lapidem
adamantinum et motus assimili ad membrum
et humoris ad menstruam sed est motus naturalis corporis
secundum lapis ex sorte data agitante non
deorsum sicut prima movetur per totam opposito
naturaliter cum ex se naturaliter movetur ad locum de
orsum secundum ad locum sue perfectionis et sal
vacionis. Et ferrum movetur ad adamantem

ꝛ ferꝛ ad mētem lʒ no ſit totł ſp̄e
na gīue mō deorſu nꝑq̄ʒ hʒ ꝙ ſit
i aliq̄ diſpoīoe de loco deorſu ꝛ
aliq̄ꝗ diſtancia mō ad ꝗꝑm ſʒ no
ſit e deſio ſ adamāt no ei mō
ad adamāte n ſit i aliq̄ diſpoīoe
de adamāte debita / vꝫ ſi ada
mas ſtrict allijo no athit ſrū
ꝛ vn̄ ꝙ ꝑu mot ſrī no ſt ada
māte ꝛ lapis adamātis atrahit
ſrū / ꝛ ꝗꝑ dt ꝙ iſt mouet ꝛ motu
no ē mē q̄ꝛ deīt ee iūctꝰ 2ʒ
vtute ſʒ no 2ʒ locū ꝛ corpulētia
qnūt gᵒ lapis ſit ſepat corpal
ꝛ localt̄ aſio vtnalt̄ tū ɔiūcta
ſt / ꝛ ꝯſtet ſt athē ſꝛ nalr̄
ſt ea at arſ iᵒ phoꝝ ſt de tota
tiali iqᵒ athee pᵒ mō nalr̄ aſe
ꝙ attn mouet de motu at ferri
ad adamāte ꝛ ꝑlib motib no ſect
metoꝝ arſ q̄ꝛ medij ſt i iſt mot nālēs
ꝯſe ꝛ mot ꝯnalēs tēt ꝛ ꝑlꝑ in
hꝰ mot ſt nālēs apꝰ i tuſeꝛ ꝛ
i hꝰ ꝯiet cū motu ꝗūi ꝛ de nāte
ꝛ ꝗꝑit mouet ꝯtuſem pūe tīt
ꝯuit cū motu ꝯnalī tēt ꝛ ꝙ hꝰ
mot ſt medij ꝗre ꝑ ꝯuīt dedt
arſ ce relige hꝫ mē mot / na
ꝯmoꝗ put dici ꝗmot nālēs ꝯſe
ꝙ mouet agnāte ſꝫ ꝗma talio
put dici ab alio ſ ab athete ꝗeſ
ꝯnte ſ moto / ꝯuꝛ ſꝛ no mō ad
magnete n adſꝛ vt magnet ꝑ
velꝫ ꝛ eide ſorti adhet ꝛ ſꝛ
cet i aliq̄ diſpoīoe de magnete
ꝛ ꝯ ꝯouāꝰ ꝑt dici ꝙ magnes athit
ſꝛ ꝛ ꝙ no ſꝰ tīet ſrī ſ motu

ſʒ ꝛ ſacit ꝛ cat hꝰ motu ꝛ ꝑꝯulꝯꝫ
lʒ actiuite vꝫ hꝰ mot ſʒ ſ ē ꝑū
ꝑaſſiꝰ ſʒ ſt ſꝛ mouꝫ mēꝰ / iſt ꝗꝑm
ꝛ adamāte hꝫ no eū vob mot
i ꝑaſſi ei ab adamāte ꝯſpcit ꝗᵘ q
i ſio ꝑ moꝰ ꝑaſſiꝰ tū ꝑſti diſ
poīut ſꝛ ut motu recipiat ab
adamāte ꝑmoꝰ act ꝛ ꝑſti diſ
poīt adamāte ad motū actiue ad
ꝗꝑm ſꝛ / lʒ gᵒ iſte mot ſit ꝑhe
motu nalī ꝯſe tū 2ꝰ ꝛeſ līte
dt ab eo ꝛ ꝛ dt amotu tēt
de ꝗᵒ ſcāt metoꝝ arſ i qᵒ phoꝝ / ꝛ
ꝑut vīuīt dd ē iqᵒ ꝛ quo mot
ſrī ad magnete ꝛ ſerꝛ ad mēcāꝫ
dt amotu ꝗūiꝰ ꝛ ꝗᵒ ꝛ quo ꝯuēt
cū motu ꝗūiꝰ / 2ᵒ declaād ē quo ꝛ
i qᵒ hꝰ ꝯ tēt dt amotu tēt deqᵒ
loq arſ ce ꝛ quo ꝛ qᵒ ꝯuēt / ē ꝛ hꝛe
declat ꝑſuppē appebꝛ ꝑ q̄ue mō
ſerꝛ mō ad mēcāꝫ ꝛ ſꝛ ad lapide
adamātis ꝛ quo: ē iām ꝯpoitū de
clād / ꝯpꝛ ꝑꝰ ſcīend ꝙ ſꝑli mag
iſt motu ſrī ꝛ magnete ꝛ motu
ꝗūiꝰ deorſu / ſꝯ nāꝫ ꝯūit q̄ꝛ ſꝰ
ꝗue nalr̄ mō deorſu ut ibi ꝑ
ſtāt ꝛ ꝯſuāt ꝛ no addit ut ꝑſe
mouet ꝛ ꝑſe motu ſꝛ ꝛ ſꝛ mō ad
magnete nālr̄ ut ibi ꝑſcāt uᵉ ꝑꝑe
dimidꝛ ꝑſe mouet ꝛ ꝑſe motu ta
liꝛ ei q ꝑſe ꝯuiduit ꝑte ꝑſe mo
uete ꝛ ꝑte ꝑſe motu mō aſe ſꝰ
ꝯtahet / no ſꝰ ꝗuit ꝛ lēma ſit ꝯſ
ſꝛ uᵉ ſerꝛ uᵉ vēnū / lʒ gᵒ dicām
ꝙ ꝗuit ꝛ lēma mouet ꝯſe nalr̄
ꝑſe tū no mouet ſʒ agnite re
mouete ꝑhibēt / ꝛ ꝑlꝛ ſꝛ moue
ad lapide adamātis no ꝗde aſe

q dividat i parte p se movente et
parte p se mota sed forsan modo expe
nalis s i psens modo ad sua p fctos
et illa s cu g pdicata multi dicunt
q h motus e s motus gni et re
p se nalis et ex p se sed no a se sed ag
nitate et movente phibente etc. pz
gnatio cu motu gni h motu
... g restat ponere dram i ter
motu et motu gni et leui et gra
gnat et lenia q to mag appropinquat
suo loco velocius movet motus vero
gni velocior e i fine q i pncipio econtrario
e i motib violent et dicunt i motu
gni nulla penitus violentia reperit
i motu fri ad magnete at viole
ne reperit est ei fro i pn gne
monet ad magnete sursum violent
et dicunt fe no modo ad magnete
a quanto distantia et dicunt fe maiori
gnitus et coniunctione no tamen et velo
cius modo credo tamen q h motus
fri ad magnete velocior e i fine
q i pncipio p et motus gni alt ex
no tet nalie s g pz i q drt
motus fri ad magnete a motu
gni et ig guet et dicunt drt i
alio na adhuc q gne moveat de
orsu no oz q sit i aliq dispositione
ad magnete ut si lapis adamantis
fucet alibi fe no movebit ad
adamante etc. brevi pz q no e totali
s de motu fri ad magnete et de
motu gni et dicunt i motu fri ad
magnete reperit quida s h do i sba
et ppeb ut ostitet oce saptetec
et h i motu gni no e necis dico

2° q gnatio e et dra i t motu fri ad
magnete et motu tetis de q^o loqt ar
q^o phorum dra etc e q s i motu tetis
de q^o lo ar movet et motu ther
et tetu simul movent tethe p et be
long modo quamvis tetu ... at i motu tetis
no oz q movens moveat sed gestat tetu
at s modo et dicunt ille motus tetis de q^o
ar loq et a se et ab alio modo p te
sed at e nalie et dicunt i motu tetis
de q^o loqt ar i thee divid i p
tem p se movente et parte p se mota
no s at de magnete fe athea
etc. pz q h motus fri ad magnete no
e motus tetis de q^o loqt ar q^o phorum
et dicunt i motu tetis de q^o loq ar no
oz q sit s ... i sba et ppeb
q h e necia i motu fri ad magnete
et dicunt i motu tetis de q^o loqt ar
no oz q thee et tetu differat ...
spem et forma ... oppo gtigt i mo
tu fri ad magnete et ... et tetis g
velocia e i t thee motus et i motu
tetis fri ad magnete fe modo a mag
nete fe et reupit aliq dispositionem
s qua movet no posse p ... modo
etc. et i motu tetis de q^o lo ar tetu
modo a thete ita q thee i pmit mo
tu ... tetis ... i beso ... tetib a thee
et a tetu ~~no sit ... sed i tetu de q^o~~
~~loq ar de ... sit ...~~ s ... ta
loco et sba ... tamen fri et s ... tra
hee et tetu no sit ... sed i tetu
de q^o loqt ar de na ... sit ... ita
q i ea corpa nichil e medium pan
cae g gnatione h motus fri ad mag
nete cu motu tetis de q^o lo ar et
nectao drie etc. s ... motu no ...
r pani ... cu motu gni ... nectao
... gnatione tamen h motus no ...

dicit et non est possibile imponere cum motus
quod fit ad magnetem et alias et per se
in parte sed non a se sed ab alio scilicet ab attra-
hente et agente et a movente philosophus
naturaliter agente sed in parte et quia
naturaliter relinquitur ad adamantem et sed
dispositionem ab adamante et quando sed
quod moveri non possit quia dispositio sua
est potens movere medium et movendo medium
movetur se et per adamantem fuit causa
dispositionis fuit et ad alium motus et
non fuit in eo efficiens et motu per
dicta attrahens et tertio per ad movetur
per virtutem suam datam agente et per dis-
positionem suam datam ab adamante et per
per se movetur medium et per accidens movetur
se per quod quia movet secundum per ac-
cidens movendo medium et licet secundum
sit valde sterile quod sufficit dicere
philosophantibus hic cum secundum continuos
autem motus. Secundo quod dicendum est dicendo
quod primus motus lapidis adamantis non
movetur per motum localem sed motum
alterationis non est principium eius motus
et ad adamantem non est vere attractiva nec
motiva nec in medio in medio. Et tamen secundum
secundo per non movetur ab alio nec ab
motu sed movetur per se quod est contra
tertium articulum philosophi quod est in medio motu
tertio et pulsus non ab alio et tamen secundum
per movetur ab adamante secundum dictis
respectu in se primus primum motum agente
et ab adamante et per quem secundum adamas
elongetur a suo secundum dispositionem posita non
veniret ad adamantem. Ita posita ex
sufficienti motus ferri ad magnetem et
per motum movetur ad per adamas

dispositionem per sufficientem et ad motum dispo-
situm et sic secundum adamas ultra elon-
getur movebitur per ad magnetem sed
sine dubio hic est prima una secundum per elonge-
mobilis post per fuit dispositum ad
adamantem non posita movere per non
est per ad non quod vere mota adamantis
non potest attingere per et tamen post
per est dispositum ab adamante
secundum adamas fuerit alius per non
movebitur ad adamantem sed secundum habeat
in se causam sufficientem alius motus ut sic
movetur et non possit moveri facta
separatione in alio et non est non quod
vere non potest attingere corpus per et quia
per modo adamas movetur et attrahit
per a se et tamen secundum per dispositum
ab adamante movebitur ex se et non
a se nec ab alio nec oportet ponere
secundum non in parte et est ferrum in attrahente
et attractum secundum in se per in magnete et sic
medium in motore et bonum et medium
et sic melius et aliud non ei oportebit
ponere virtutem attrahentem per medium principium
tractum secundum ad ferrum per medium passive et in
tractu secundum quod attrahens ultra habet
principium activitatis secundum motus tertius et sic dicendum
sterile non videtur sufficere dicere quod
lapis adamantis non per se dispositum
per ad motum et movere medium sed est
movetur corpus per per medium motum tertius
secundum intelligentiam in mobili permanente esse
per se et per accidens movetur tertius in
principium motus secundum et lapis adamantis
totius in mobili et quod fertur movetur per
divino secundum in tali distantia quod ei [illegible]
ad per percipere possit per ad per
motum sibi impressum ab adamante non

net motum 4c quod actiue mouet se tempore
non mouet motum ii primo sit motum ab
adamante adamas est causa efficiens
ad ista et inmediata motus fit ad mag
nete et quia motus est ipsius magnete
et e adamagnete vocatur motus et tunc
et dicitur quod magnes trahit ad se ferrum
et licet sit difficile sit ymaginari quo
ad distans et non vnitum ei et super se
possit mouere aliquid tamen secundo hoc celebr
i dubitanter / Ad dato quod inter hoc a
trahens et tractum sit distancia 2m
locum sit tamen vnita dicitur vel lap
adamantis qui mouet ferrum est vnitus
fero 2m virtute ita quod inter adamantem
2m virtute et ferrum attractum nichil est medium
vel dato quod inter lapidem adamantis et
ferrum sit medium puta aer tamen inter virtutem
adamantis et ferrum nullum est medium / Patet
aliquid localiter sit districta tamen inter
ipsa sit medium et tamen 2m aliquid virtute sit
vnita et districta tamen inter ea nichil
est medium non est impossibile. Et puta exemplo
secundum vg. inter piscem stupefacientem et
manum est medium s. rethe tamen quo ad
hanc virtutem stupefactiuam nichil est
medium secundum quod piscis stupefacit manum
inmediate et tamen non est vnitus manui inmediate
Bene per medium sic dicatur quod lapis adamantis
mouet inmediate ferrum dato quod inter sit medium
s. aer / Sic et color mouet inmediate v
irtute ~~visiua~~ visiua et tamen inter ipsum et
virtutem visiuam est medium. Ad 4m dicendum est
quod causa efficiens motus ferri est lapis
adamantis per ista virtute mota et
aut virtus mota non est in adamante
te non tamen ipso quia tamen videtur trahit se

non inmediate quia tamen medium attrahens ferrum et
ferrum tangit continua actio quia enim medio quod
est plenum / Ista virtus mota actiue quia
virtus mota vocatur immobilis remanet in
actio secundum quod virtus stupefactiua immobilis
fixa permanet in pisce stupefaciente et virtus
per quam manus stupefacit immobilis remanet
net in manu / Et tamen virtus ad stupefaciendum
non abstrahit medium corporale. Vel dato
quod attrahens et attractum non se attingunt seu
tangunt corporaliter tamen tangunt se spiritua
liter seu virtualiter. Ad 4m respondebitur / Ad dicendum
quod actiones corporales et motores sunt
per contactum vt dicitur primo de generacione / Ita
inter attrahens et attractum in mobilibus naturalibus
est tactus virtualis et spiritualis licet
non corporalis / Licet enim attrahens olim motum
tactus ita attractum vna tamen continuat eandem
virtute attractiua et sic ad ferrum bellet
dicendum quod virtus attractiua quam est attrahente
continuat attracto faciente non spirituali sed spiritua
liter accidit non tamen in corpore magnum. Ad 4m magnetes
spiritualiter coniungi ferro tamen hoc contactus et vnio
spiritualis est vera adhuc vt ferrum moueatur
a magnete / Sed adhuc vt magnes
mouet virtute ferrum. Ad 2m respondebitur
quod inter attrahens et attractum non est medium
ita per virtute attractiuam attracto spirituali
continuata attrahens inmediate attingit attractum
Ad 4m respondebitur quod inter mouens et motum
non requiritur medium dato quod magnes
non vniatur ferro corporaliter vnitur tamen
spiritualiter per virtutem attractiuam eandem spiritua
liter continuata / Sed quo sufficit de motu 2m
quem adamas attrahit ferrum et ad ferrum
alimentum inmediate et mouere tamen. Sed tamen
hic / Ex dictis quo sufficit patet sic / Quod.

adhuc quod materia acthiat humore non est quod
corporalis maneat adhumore sed supposito
quod operationalis et vitalis ut dicitur est de
dominante et fixo, non est etiam ad oe
remotum quod materia antequam attrahat humo
rem ipsum alteret et formet aliquid qualita
tem ex qua alteratione et formatione redda
tur dispositio ne ... virtus expulsiva
membri incitabitur contra materiam, ex qua
alteratione et virtus contentiua membri de
bilitabitur et expulsiva confortabitur, hoc
autem non habent locum in dominante et
fixo. Ad tertiam dico ex dictis supposito quod
supposito quod materia attrahat aliquod humo
rem ipsum non evacuet tamen virtutem quod
supponitur est aptitudinalis quod materia non
semper est apta ad evacuandum. Et sic evacuet ut supponendo vires membri
bene supposito quod materia non vincat
sed vincat et superet tamen virtus utriusque
utitur in humore quem debet evacuare
ut in humore vincat et tamen superet
ac tamen talis expelletur ac in humore
quantitate quam evacuare debeat si humor
superasset. Supposito quod materia sit tal
et in humore dicat ut possit quantitatem
in humore quam evacuare debuisset. Et
ut materia sit talis et in humore quanti
non possit sed forsan sed materia
sit fortis attractione que virtus non
possit et ipse digeri non potest tales
virtus materia expellitur et non digeritur
in humore quantitatem et attrahat fortis
materia et violentia adductus autem di
cebant in principio ratio quod licet dicat
quod materia attrahat sed non evacuet hu
morem propter quantitatem in eadem ratione est in
alia. Intelligitur etiam de materia

fortibus et violentis et digestione non sunt
suscepimus. Contra alia ratio. Hic dicitur primum assentit
intellexit de materia debilibus que digestio
suscepimus et compositis ut si dicat quod
cartamus est debilis materia et facile
patiatur et si virtus autem non vincat
humorem virtus superet quantitatem in
plurimum et non tollendo et si quis dicat
sed cartamus est ita et similiter in pluribus
est et tamen sed digeratur et tollatur
contrariatur et non in plurimis. Ad hoc dicendum
dico quod licet cartamus sit quantitas et
quantitas magis debet quantitati et tollendo quod
in pluribus in se quantitatis magis
se cum multis magis est aptum ut quod
utatur in pluribus. Et hoc quantitatis sed per
et in propria est plurimis quod tollendo quantitas
expellit quantitas fortis sed per se tollendo
quod plurimi se quantitas tollendo confortat
et se quantitas plures per se quantitate
materia sed tamen expelle materia fortis ut
duplicatur. Et non obstat quod cartamus
sit talis et plurimum ex forti quantitatis in
quantum materia attrahat in se quantitas
ex causa et ab eis et sic et inde quantitas
materia attrahere non possit quod fortis est
debilis plurimum exhibitum ut quod materia non in
tendit dimittere aliam in pluribus quod eo
in digestis etiam hoc materia actionis expelletur
ut si digeratur in plurimum quantitas. Dico quod
cartamus per eandem speciem in pluribus con
utitur in pluribus attrahit in plurimum quantitatem con
utitur sed digeritur tamen vincatur attrahit
ac plurimum sed non vincat in plurimum hu
morem. Hic de cartamo speciem est quod
evacuet plurimum quod plurimum. Et est quan
titatis in pluribus quod plurimum capitulo 20 de
aqua facta ex materia acetina

Ex medicis attractiua put fi
aq artificiales attractiue p via
i[n]fusione & p via distillacionis &
p via sublimacionis [et] h[e]c possu[n]t fi[eri] de
Itarum i[d est] attractiua aque & attractiua
appetitiue q[ue] at c[on]ferunt q[uia] med[icin]a attractiua
e[st] appetitiue & aque e[st] p[er] sie attractiua a
q[ue] & ex[empl]a de attractione a[qu]e e[st]
aq pulegij calamenti cetinodij
costi fenicu[li] q[ue] hu[n]t acahte [et] ex
his g[o] fiat aq p[er] via decoctionis
& sublimacionis & p[er] ea duplicate ut
stuppa canabina i[n]fundant[ur] i[n] p[re]
dictis aq[ue] & applicet[ur] locis ad
que volu[m]us ad t[ra]here ut ex the
a[ssa] fetido corpis & pulegi[um] ead[em]
h[ec] mag[is] ex[per]ta [et] ex h[oc] t ei sagit
tas corp[or]i i[n]fixas [et] sump pirethr[um]
& ei[us] aq valet ad id & spalt[i] i[n]
attrahendo. Item acor[us] p[er] se. Item put fi[eri]
aque artificiales attrahent appetitiue
humores de lo[n]ge [et] [com]pos[it]e & put h[ec] aq
fi[eri] p[er] via decoctionis i[n]fusionis & p[er]
viam sublimacionis [ut] ergo decrevit p[er]
ei rent [com]quassat[i] cu[m] eis [et] ponat[ur]
i[n] alembico cu[m] aq et lapacia & et
assafetida & sal[is] se[m]p[er] sebestis ac ipsi e[st]
decre[vi]t [cum] alijs p[er] se de turbith &
aloe & mezereon colloq[ui]ntida & carthamo
folijs sagalio & turbit & p[er]sicis
& addant[ur] ʒ xij h[oc] ꝯ aq cu[m] sufficient[er]
ʒ ij rent [et] i[n] g[o] ponat[ur] i[n] alembico
ponat[ur] de aq cu[m] q[ue] i[d est] de ex thi
posset ʒ xij [et] decre[vi]t ʒ ij & et
dosi iiij & s[imi]l[ite]r colliga[n]t i[n] alijs ꝯ
ea q[ue] med[icin]a attractiua est fortior ꝯ
h[ec] tu[n]c de ea et apponend[um] ij
ʒ xij aque. aq valentes pulmoni

a Aump i[d est] ea[m] v[ale]t[ur] faciliter sputa
& indisificatib[us] sputi portus
& pulmone & ad h[oc] valet q[ue] sequitur
[con]f[ecta] camomilla ordeum capill[us] veneris ꝯ
in primi tant[um] ater nasturtium ysopus
croc[um] s[e]m[en] altee s[e]m[en] iuniperi apium q[ue]
migle dulc[is] petrillu[m] liquiricia cum alia
[et] ex his ergo fiant aq decoctionis ut
sublimacionis ad pectus & pulmone mu
disificandi & ad pectoris sputa facien[da]
a Adump i[d est] medica aq[ue] vinee
v[ale]t[ur] cerebris & tiscusiacib[us]
vinee & hec s[u]n[t] absinthium abrota[num]
s[e]m[en] tant lupini cetrines pulegi[um]
s[e]m[en] apii cucumerum nasturtium
s[e]m[en] persicor[um] polium siticardo a
folia persicorum [et] radix tort[ilis] citra[n]gulas [et] ex
meos prassium tort et ubi si p[er] via decoctionis
his fiant aq ut p[er] via d[e]coctionis
ut sublimacionis ad n[ostr]um educto[rum] vel
i[n] tempor[e]. aq provocantes urina[m] & [men]strua

Amp i[d est] ea[m] v[ale]t[ur] p[ro]vocat[ivu]s &
vrinam & menstrua & h[ec] s[un]t ab
absinthium abrotanum acorus capill[us]
ve[neris] camomilla rutha nigella sat[urei]
valeriana marrubium agaricum centaurea
costus s[e]m[en] petroselini maioraca pulegium
ruben maior [et] ex his g[o] fiat aq
artificiales dictione p[ro]vocant[es] & menstruor[um]
eductio[n]e. aqua restringens menstrua

~~Aque restringentes menstrua~~
Amplius i[d est] ea[m] v[ale]t[ur] menstrua restri[n]
gendis ea & s[un]t h[ec] acetosa la
lapatia hypoquistidos alu[m]e[n] th[us] olibanum
terra sigillata bolus ar[meniacus] caalbe[n]
[et] ex hijs g[o] fiu[n]t aq decoctionis ut
sublimacionis ad menstruorum restrictione[m] & ve
tur retentio[n]e. aq frangentes lapide[m]

Amp i[d est] ea[m] v[ale]t[ur] medica fran
gentibus lapide[m] & s[un]t h[ec] radix

acetose pollin apin anisos abrotani
altea alt nigre feniculi lauri lap
spongie sanguis ytra petrasilon
saxifraga gma pini spagi miphia
nus capilli ve. Extracc(i)o q(uo)mo fiat
aq artifi(cia)les ad lapid(em) frang(endum) / Aq
alt bit pila i h(ec) e genus. Est imp
i rel lotum me(dicin)a laxative ḡ bene
de qb(us) suffi(cien)ter dom i(n) uro tractatu de
bonis z ib(ide)m uro de yg(ia)ne sani(ta)t(is). Et
sic finit(ur) p(ri)ma 2a cu di adiutorio
z bte marie. Incipit 3a tractat(us) p(ri)mi de
aquis artificialib(us) i sp(eci)ali

a Aqua exoticatis auri tractet
p(ro)ficit m(od)o sit exoticat(ur) la
mina auri i aq bor sont
Xl. vicib(us) usq(ue) ad consump(cionem) (secun)de
p(ar)t(is) aq / Inde colat(ur) z ip(s)i re
s(er)uet(ur) z sit aur(um) pur(um) z (com)pleto aur(um)
e purius z (con)ficiens tanto e(st) melior
z p(er)fectior / Sed aur(um) alchimicu(m) no(n) est
utile corp(or)ib(us) huanis sed me(liu)s est aur(um)
de minera aur(um) pu(rum) e na(tu)ra ipsa bti
dei / Hec aut aq ualet in abilitate spe
ciem z bonas i (con)fricc(i)o(ne) auricale z
i p(re)s(er)uac(i)o(ne) corp(or)u(m) humanor(um) et i
cordiacis passionib(us) ut est cu cord(is)
confortatio z ipius illuminatio z sup(er)fluitatu(m)
consumptio z (con)fortat o(mn)es virtu
tes et retinet ... i phiacis
ventus z sporte ph q exoticole fu
h aut aq ualet e lat leprosis z
ad lepram dispo(sitis) / z aditetes no
e multu cu abie ad biibetes / Est
e diliget nondu q quida ope al
chimico aur(um) quitut i aqs potabiles

p(ro)d(uc)bi z uicel z h(uius)l aq ouat lepra
z paralisim z (con)fortat z sp(eci)aliter z calo
uale sine i natu z i vetu e cardi
nat q(ui)da q(uod) ipse e de hac aq tpe
p(ri)mi cardinalatus i terti de inua
incta noble / Hec q(ui)de ope alchimi
co fit p(rim)o q(ui)de aur(um) maligniando / 2o
ip(su)m aur(um) calcinando 3o ip(su)m i sp(iritu)s
q(u)a vitriu(m) (con)u(er)tendo / 4o ip(s)a sp(iritu)s
i aqua vite i sup(er)posit(i)o pipinelle
genciane collando p(er) filtru(m) p(ro)miste
do z e(st) (etia)m dulcis potabil(is) ut bo(nu)m
vi(nu)m / q(ui)da aut sapientes dicunt hac
ce valida i multas eg(ritudi)n(es) cura z
h(oc) e (con)firmabi p(er) expiencia (et)c q(uod)
h(oc) fit ope alchimico p(er) bra sub
tilitate i tali opeiuq(ue) (con)u(er)tat(ur)
i aq(ua)m maligniat(ur) z calcinat(ur) / q(ue)
aur(um) aut calcinatu(m) e re(ver)a veterosa
27 i (et)c sapientu(m) sp(eci)alit(er) aur(um) 2o alch
no bi ce (con)s(er)uum vol q h(uius) aq de
beat corp(or)ib(us) humanis exciber z ego
no dubio (con)silé q(uod) ad ea lirtet
n(on) i sp(iritu)s vyge n(on) i eg(ritudi)n(es) cura n(on)
de ea mando here p(ro)bacio(n)e q(ua)m
usq(ue) nu(n)c h(abe)o / Qui aut voluerit
i aq (con)u(er)te oz p(rim)o ex(em)p(l)o (con)ponere ad
aur(um) maligniand(um) z calcinand(um) / Re
sal armoniac(um) sal nit(rum) an lb. j.
sulphur(is) ʒ iij z p(u)lu(er)izet(ur) z sit un
scant(ur) z p(er) via(m) distillac(i)o(n)is pan
lati flat aq q(uo)usq(ue) h(abe)at ...
aq q(ue) (ser)u(et)(ur) i bona ampulla
bus optimata Ite rape stokm
aur(um) de auro bono z sp(iritu)s faciat
soliat / Inde p(ro)miste fit illud
aur(um) soliatu(m) cu argento vivo in
crusibulo z p(ro)miste fit donec

Cum corpus eius uos maligna sunt
amplius malignatum a deinde pone ille
in frustis tradde ei tunde de sulphure
vere et sic fiat cum mercurio pone et
postea pone super plures in scutello super
igne et in gaudenti in capite arde fuisse
quousque durabit flamma deinde remoue ab
igne et ita terc et in scutello pone
super carbones ignitos donec in scutello
sit ignitum et remoue et hoc amplius
calcinatum et plures et tanto subtilius
et de hoc plus ut possis flammas duos
et pone in dragma .j. una aqua super
dicte et unne solucionis et apta etiam
de his et solucionis hoc facto sicut istius aqua
super dicte unne libras .j. et distillet
postea amplius huius aqua iterum dissoluatur
sed super eius donec et ita distillet
quousque eo exiret in fundo vasis in
coleret postea auri que sunt in fructibus bu
tiroso sicut quo amplius fit post maligna
deinde fit cum eis admouens calor de
inde fit butyri vel admouens butiri et
in butyro puniet cum aqua bite in
superiore super puncte et gebane et g
madrce sed i aqua in q. in superiore sit p
dica post colet et deinde butyro super
dicit eam admisceat iste quo est
unus compositione aurum in aqua potabile
huius aqua operatione et subtili sit una
liber in continuo ca^m 2^m de aq stolo
pedis flore
endiuie
Que per via distillatione
et sublimatione facta ex stalope
dra cicorea eius cum radicibus et
petrusello et absinthio est valet in
uanitati in opilatione epatis et sple
nis et in yctericia et hoc aq fit per
per via decoctionis et suspensionis et ut sit maior
delectabilis sapor sit dulcorari cum zuccaro
al. et potari cum vino albo et subtili ca^m 3^m
Que potata plagas de aq consolida ua
sanat et fit per via sublimationis
ex ea videlicet anastasia et ulmi et
tanapo et ex rubea tincturis sed appo
nat duplum de rubea ex hiis fiat
aqua per via distillationis et sublimationis
et ista eadem aq fit per via decoctio
nis et suspensionis ca^m x^m de aq buglosse
Que fit de herba cum radicibus que
cor confortat sanguinem mundificat
et melancolia remouet et colera in secundo
humore aduste et melico curat de inne
tos et febres quos lippe cum sanat cum
amplius huius aq bibit in corpore stabi
cum et lepre ca^m 4^m de aq foliorum sene et
a Amplius fit de aqua vinalis buglosse
Acordiat colera aduste alba cum dulcibus
melancolia tollit et leticiam inducit et spat
tiales eporte sine ratione fit autem hec aq
ex buglossa cum radicibus et folia sene
et floribus buglosse tres vinis est cum
aq vinalis et fit cum bono vino bibi
Que vinabilis ca^m 6^m de aq eufrasie
est in confortatiue visus et reparatione eius
de et spatii in aetate et hitudine flauca
et sic eufrasia albemar ruta celidonia
sit ponatur in alembica et fiat aq vina
bilis in repercussione et confortatiue visus
in aetate et igne frigido ca^m 7^m de aq
tartari combusti in igne
Aqua fiunt boni
Aqua ponatur tartarus combusti in
igne et deinde aq colatur et lauatur ma
nus eius mundificat et pelle subti
liat et sanguine adiuuare trahit et co
rugationes remouet et omnia extendit ca^m 8^m

Que est bona de aqua ysopi flore
pectoribus et pectus mundificat et pul-
monem antiqua phthisica confirmat et disposita
et ulcera valet et tussi humida et vocem cla-
rificat et valet in epilentia capitulum 9m de aqua salvie
Que valet in doloribus calidis nervorum frigidis
et paralisi et unde spasmo et epilentia
et pluribus passionibus valet et in mollicie
nervorum sanguinem et ad corporis confortacionem et
multas causas frigidorum humorum quia frigide sunt mul-
tum nocivi et hec aqua possit sumi bibendo
lavando epithimando et embrocando et ita
modo aliis eciam propter optime vale dicitur
Que valet in caligine capitulum 10m de aqua feniculi
oculorum et ydropisi et in litargia et
ulceribus obviat bene et valet in nefreti-
ca passione et medetur egritudinibus vesi-
ce et provocat urinam et menstrua et humo-
res grossos resolvit et provocat lac et
spuma et tollit nauseam dolorem curat
Que aperit opilaciones capitulum 11m de aqua
et preservat a colica ventosa ....
rectificat et tollit eructaciones acetosas
et valet in iliacis lactantibus et tollit
dolorem renum ex ventositate et arenulis et
rinedi festinum nascantur dolorem de
fle et mundificat renes ab arenulis et
album dirigit et bonum colorem facit lac mul-
tiplicat et auget lac et indigestum
est in mulieribus capitulum 12m de aqua graminis
Que renes mundificat ab arenulis
et urinam provocat opilaciones aperit
et fit et proprium statim dolorem mitiga-
re mitigat et adiuvat magis morbi ad
evacuandum breve quia est radix diu retenta ....
ta .... magis .... et in .... ali-
as capitulum 13m ungularum
Que sanguinem solvit et ....

.... fiat in lingua gracioris et spuma multi-
plicat capitulum 14m de aqua altheae
Que de radicibus et floribus altheae
et sambuci ventre solvit et
opilaciones splenis aperit ydropisi curat
et tumores pedum removet capitulum 15m de tutomorum
Que stipata cum panno lineo stomachum
confortat et ventre restringit capitulum 16m
Que valet in ablacionibus stomachi frigide absin-
thii
quod est ei sicut quod tota sunt fe-
apud dea laudi est hec quod in .... et per
stringit de succo hic dabat illi ad
bibendum quod portat dux exercitus cedere
per hoc sic victoriam et triumphum super inimi-
cos cepit. Unde hec aqua valet contra lubricos
et vermes putredinales maxime late
tes in lacte a cutis et ea dissolutiva aperit
et constringit et calefacit vel alias stipticat
confortat bonum absterget quia aperit et
quia stiptica membra confortando quia
aqua stomachum confortat mundificando abster-
gendo et provocando stipticam faciendo ....
abstergendo confortat valet et contra opilaciones
splenis et epatis contra tiriana contra epilentiam
contra loquelam amissam et contra suffocaciones propter
frigores et contra vermes et hic febrem calefaciat
....o epatis provocat urinam et menstrua pro-
vocat et separat reprimit bono appetitum et
inflammacionibus et caloribus bene reprimit
et eius sub fungis est purditati et .... est
... lavetur non fistulas nec cicatricet
ea male valet contra epidimiam tacte pe-
stilencia removet nauseam et valet in tu-
moribus et doloribus matricis et paralisi si ....
ca fiet. Sophia .... hec aqua valet contra
tumorem lingue et uvule si fiat ex ea
gargarismus capitulum 17m de aqua alkekengi
Que valet in ablacionibus stomachi ....

urine et indisposicione renum et vesice a
aqua arenosa. Et valet contra ulceribus
renum mictum sanguinis. Capitulum 18m de aqua ros- marini

Que sive fiat per modum decoctionis
et infusionis sive fiat per modum dis-
stillacionis [illegible] virtute solis
sive fiat per [illegible] sublacionis. Appetitus
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
corporibus. Est et utile cordibus egro-
tis frigidis et excitat appetitum. Et spiritus
confortat et calorem naturalem [illegible] [illegible]
qua aut delectatur et prima stiptitate p
quod ista membra agregantur et spiritualia confor-
tat cerebrum. Et tota membra nervosa. Et si
cum hac aqua laventur capita capillorum re-
tinet et confortat et multiplicat. Et hec
ipsa aqua preservat ab [illegible] et mala
[illegible] et confortat stomachum cordis et [illegible]
flegmaticum et facit [illegible] [illegible]
[illegible] forte quam assiduaverit hec aqua
[illegible] non putrefiet corpus [illegible] ipse
[illegible] hec aqua [illegible] de
[illegible] [illegible] [illegible] et fistula
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et fistula
et hec aqua ulcera et hec ulcera purificat
et desiccat [illegible] cardiacis passionibus
et nausea et [illegible] [illegible] Et ipsa pa-
[illegible] et [illegible] [illegible] laxacionibus et
expellit de ventre [illegible] et puri-
ficat materias [illegible] et prodest ad [illegible]
[illegible] Et valet [illegible] decoctionis eius
et cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et facit [illegible] [illegible] aqua [illegible]
tute [illegible] Est aqua quedam [illegible] [illegible]
[illegible] magistrum et tale [illegible]
[illegible] vita [illegible] rorismarini
et [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] fit per [illegible] [illegible]
flores [illegible] [illegible] et recipiat illa
aqua et portetur ad solem per xl dies

[illegible] [illegible] et [illegible] balsamum [illegible]
fortat cor et [illegible] totum corpus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] pannos et maculas
faciei [illegible] [illegible] et [illegible] bal-
samum [illegible] et [illegible] telas et [illegible]
[illegible] et maculas oculorum [illegible] gut-
ta ponatur in oculo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] recipiat [illegible] [illegible] et
[illegible] et curat [illegible] [illegible] et fistu-
las et [illegible] que [illegible] sanari non possunt
et [illegible] facit aqua [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] decoctionis rorismarini [illegible] [illegible]
[illegible] aque. Capitulum 19m de aqua rosata

Que cor refrigerat tota membra
[illegible] confortat [illegible] [illegible]
[illegible] dissolvuntur [illegible] dissoluta
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] confortat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
confortat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et si ponatur cocto [illegible]
vino [illegible] [illegible] et confortat
[illegible] [illegible] hec aqua [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aloe et [illegible]
et sola aqua rosata cum [illegible] [illegible]
[illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] confortat [illegible] Capitulum 20m de aqua

Que [illegible] et [illegible] [illegible] bethonice
[illegible] [illegible] [illegible] hec aqua
lapide [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] curat [illegible] ex
pellit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
per vomitum [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

eructuacionem acide brancham purificat et ve
tre lenit, dolorem splenis placat stomacum
confortat et digestionem adiuvat valet
contra sputum sanguinis confert dolori stomachi
et renum et vesice et confert ydropisi et
purificat congestiva et confert in sputo sa
nguinis apertionem et pulmonem et confert in
yctericia et in consolidando vulnera in ca
pite et extrahit a vulneribus fragmenta
ossium, confert et dolori dentium et obscu
ritati visus et tortuose cathaRRo et diffi
cultati partus et phlebotomie. Potus
huius aque aufert fastidium a gibalo ste
tibus et huius aque confert dolori ventris et
podagre dolorose et extrahit venenum ca
nis rabidi, confert et dolori aurium et
surditati et ad caligines oculorum et ad
casum lacrimarum et ad fluxum sanguinis
narium et ad pustulas et vomitum et
ad stomachi dolorem et ad dolorem emorroidarum
et ad gutturis, si exhibeatur an
acceptionem per ad spacium hora, at aqua confert
paralisi spasmo et timori, item valet
ad ventris dolorem et timorem. Capitulum 21 de aqua
Que est frigida et sicca 2o gradu plantaginis
Quoniam dechinatur ad aliquantulum stipticitatem et ca
liditatem abstersiva et tamaricia, multum
ei confert ulceribus corrosivis et est
stiptica multum, confert in fluxibus
ventris et testiculorum et ulceribus bibita
et excoriatis et aperit opilaciones
epatis et splenis et abstringit sanguinem et
extinguit inflamaciones sanguinis et
sanat fistulas et abstersiva
et stiptica et huius aqua confert in tamaricis
fistularum et alia ulcera stagnat etc.

multum confert ulceribus corrosivis et in
fluxu sanguinis emorroidarum. Item confert
doloribus dentium quod extra lavat os
et radices eorum masticacio radicis eius
et est in ulceribus oris. Item confert mor
sui canis rabidi et combustionibus igne
et confert fistulis aurium, et confert sputo
sanguinis et ulceribus pectoris et pulmo
nis et confert in febre terciana. Capitulum 22 de aqua
Que est frigida et humida endivie et lactuce
Quoniam bonas epatis aptitudinem et confert
in apostematibus calidis et herisipule et pro
vocat sompnum et confert in ycteritia et est
medicina bona in opilacione narium et co
rise, clarificat eius abstergit ulcera que sunt
in cornea oculi et confert humoribus eo ipso
Que est ad pauca declinat. Capitulum 23 de
caliditate et stipticitate et aqua feniculi
stomachum corroborat et eius virtus unidi
ficativa et purificat brancham et valet ad sta
bilem et spiritum et lavat eo et sanguinem
mundificat ab humoribus adustis. Capitulum 24
de aqua verbene seu lacrime virginis
Que frangit et expellit lapidem si
bibatur cum vino et valet contra impetigines
et serpiginos et lacrimam que exit a frangente
vitis quando ponitur in igne debet bene mane
et potare et aqua paliorum et corporis eius
valet in fluxu ventris calido et confert sputo
sanguinis et humidis ulcera in testiculo
et confert apostematibus calidis et herisipule
et confert pruritibus humidis appetitum
corruptum. Capitulum 27 de aqua melisse
Que est calida et sicca, confert stomacho fri
gido et humido et reumat digestionem letificat
et confortat cor et cerebrum et re
movet solicitudines et tristicie que accidunt
in melancolia et inflate adusto et valet
contra morsum canis et puncturam scorpii

omnis, bibita in dolore dentium, et bibita suffocacioni, fluxui malorum et puntur... testiculorum et resolvit scrophulas. ca[pitulu]m 26m

Quae est temperata, pasturam de aqua sparagi.
Q... dechiaris ad sciri ... aperit ve-
nas epatis et splenis, provocat uri-
nam et bibita contra ictericiam et mundificat
renes et bibita in dolore lumborum et renum
confert. Item acetositate et plantagine in dolore
colico, et mollit ventrem et mitigat do-
lorem dentium et confert stringue ... te ...
re. ca[pitulu]m 27m mentastre

Quae est calida et sicca purgat co-
lem, flegma cum facilitate
et bibita in ventribus facit ab adustione
ignis et bibita in splenetica passione et
fit ... ... et tinctura ...
humoribus descendentibus ad nares ...
loco aurium et fauces et mixta
cum vino consolidat ulcera antiqua
et magna. ca[pitulu]m 28m centaurea

Quae est amara et sicca ... ...
... ad dulcedinem pasti ... de-
claris aperit opilaciones, reddit
et dimidiat et sublimat humores grossos
et purgat eos, valet clisteriizantur cum ca-
strata et podagricis et educit hu-
mores grossos colericos et flaticos, et
provocat ... et facit aborsum. Item
... consolidat ulcera ... ...
bibita in dura splenis et epatis et in ye-
tericia et in pannis ... et palis et
in macula oculorum. ca[pitulu]m 29m bismalue

Quae est frigida et humida, lenit et mollit
... et ... calorem, altarum
duricies remollit et ... educ-
ta. ca[pitulu]m 30m scabiose

Quae est calida et sicca in 2o est
... et dissolutiva

et bibita in scabie et lepra et impetiginem ser-
piginem et alopiciam et ... ... cum
capsula. ca[pitulu]m 31m morae

Quae est frigida et sicca et valet contra
morsus venenose bibita et suppo-
sita et bibita contra opilaciones epatis et sple-
nis et contra opilaciones ... epatis bi-
bita ... ca[pitulu]m 32m capilli

Quae est calida et sicca deopilat epar
... splenem et confortat stomachum
frigidum et ... et bibita contra morsum venenosum
et sedat vomitum, aperit opilaciones
narium et confert lapidi et distillacioni
urine et strangurie et torpolibus ... et li-
targie et ... ca[pitulu]m 33m ex ros marini et spica

Quae est dissolutiva et mundificativa ...
... ... aqua lavetur manus et fa-
cies reddit ... ...
et panni deponit. Item ... aqua ... pro-
vocat opilaciones aperit, ... expellit ...
mundificat, ... dolorem ... podu-
gra ... curat et ... frigore
... ca[pitulu]m 34m salvie

Quae est calida et sicca. Item virtutem
dissolvendi et ... et ... contra
pectoris ... ...
paralisi et ... membra ... confortat
stomachum plenum malis humoribus et excitat
appetitum. Item ... aqua et panco ace-
to ... fiat ... cum panco
... ca[pitulu]m 35m de aqua saxifrage

Quae est calida et sicca ... ... lapidem
frangit ... ... et bibita in stra-
nguria et dissuria et in pannis ... sive
bibita sive ex ea fiat cum capsula. ca[pitulu]m

Quae est calida et sicca 36m mente
et habet virtutem dissolvendi ... ...
et confortandi ... ... contra
opilaciones epatis et splenis et ...

urine valet contra fetorem oris expurgando
gingivas stomachum confortat appetitum
incitat vomitum prohibet. Item valet contra de
fectum et syncopim cum pane tosto po
natur in hoc aqua et aceto vel vino et
naribus et temporalibus applicetur. contra dump
mate indigestat bibita et cataplasmata
et sucus epithimata et dissolvit lac co
agulatum in mamillis valet et hoc aqua contra
vermem [illegible] vomice et valet contra tussim
de humoribus frigidis et [illegible] exca
[illegible] vel contra [illegible] campana urinam
provocat. Roytum capitulum 31 raphanum

Que est calida et sicca in 2° et subtilia
habet virtutem aperitivam urinam provocativam et ab
sterssivam et dissolutivam valet contra impetigines
et serpigines et aufert albedinem unguium
nebulas oculorum et indurat partes et clarificat
vocem et subtiliat humorem grossum et viscosum
qui sunt in pectore et pulmone et valet
contra morsum scorpionis et contra fe
bres quartanas et rigoribus febrium quartanarum
contra ydropisim et yctericiam et frangit la
pidem et auget desiderium coitus stomachum de
bilitat et nauseam facit et contra menstrua
mortificata et (?) et dissolvit humores qui
sunt in cornea oculi et delet maculas que
sunt in facie dissolvit squinanciam et tumores
splenis et urinam provocat et contra hec que
supradicta sunt fugat malos. capitulum 38 de aqua

Que est calida et sicca apud scolopendriam
subtiliat et aufert duriciem splenis
et lapidem frangit et distillacionem urine
et singultum yctericie contra capitulum 39

Que est valde frigida et humida portulaca
que est lubricata vel constipata et aufert
sitim et frangit [illegible] aufert de an

[illegible] valet contra [illegible] sputo sanguinis valet
in apostematibus calidis et herisipila et flegmone
et ardore stomachi et super calefactione epatis
et contra vlceribus et testiculorum et fluxum
menstruorum vomitum prohibet [illegible] debilitat
visum epithimata super caput prohibet
frenesim confirmat capitulum 40 de urtica

Que est frigida valde et parum sicca et
est repercussiva et contra herisipilam et
apostematibus calidis de ambulatione et sedat
dolores podagre calide et contra combustionem
ignis et cum oleo rosarum contra dolorem capitis
et si detur in potu cum acredine labiorum et
contra fluxum ventris et contra ulceribus
in testiculis et frenesim prohibet capitulum 41 de aqua

Que est multum frigida et sicca vel de plantagine pastoris
ad pauca frigida [illegible] est stiptica valet
contra repercussiva valet in apostematibus calidis et
herisipila et flegmone et apostemate in principio et
valet contra ardorem ardorem inflamacionem
stomachi et epatis et contra ulceribus et apostematibus
ad que humores fluunt et consolidat et
conglutinat vulnera antiqua cum suo
sanguine et contra dolorem aurium et desiccat
sanies tenera et contra ulceribus in testiculis
et fluxum ventris et fluxum sanguinis valet
omnibus valet hoc aqua urinam provocat
provocacione forti et valet contra mor
sibus [illegible] (potata) [illegible] contra [illegible] post antidotum
est epithimata super anteriore parte
capitis frenesim confirmat capitulum 42 de
aqua expressa florum et foliorum eius

Que est calida et sicca cum temperamento
que est absterssiva et dissolutiva valet contra
impetigines et serpigines mixta cum melle
clarificat oculum faciem et maculam si
exca fit locio et explanacio et cutem
rubificat pariter et delet maculas faciei

et provocat oc. venenum, durities matris et t... sanat ulcera et multa b3 i ...
sione ignis et morsibus vero... ca^m

Que e cala et sicca ... radix yreos
Que in potu sumpto et abstergit et ma
turat ... pector et pulmonis ... va
... et b3 ... grosso et humores
... et ulc... sordida ... corrosi
... ventre ... in
... sicca et ...
morsibus ... et spasmo et
rigoribus febrium et provocat ... dimi
... cum aq ... radix yreos
... dolori matris et opilacioni
... et ... impetigini et ...
... colorat ...
... et ...
... bene
... dolori ...
... et ... e ... ossa
fracta ... corpus et ... fert
dolori lateris et sanguine ... ca^m

Que e frigida et humida xx^m nenufar
Que ... sompnum inducit et ...
... gravacione ... et
pollucione nocturnas ... in ...
... ventre ...
... et ...
... morphe
... ca^m 27^m ... equi...

Que e frigida ... et ...
... et ...
... et ... sanguinis
... et ...
... et ...
... ut ...
... et ...
... et ...

sanguinis ... et purgat ...

Que e calida et sicca ca^m 28^m centaurea
Que ... et ... et ...
... provocat ... et ...
... antiquo ... et ...
... et ... et ...
... expelle
... antiquo ... et ...
... et ... ca^m ...
... et ...

Que ... ca^m 29^m capill veneris
Que in potu sumpto ...
... et ... et ...
... capud ...
capillos capitis ... et ...
... pectus et pulmone ...
... et frangit lapidem
et ... et ...
et ... et ... et
... ca^m 30^m ...

Que e calida et sicca ... in
... et ... purgat ... et ...
... sanguinis ... et ...
... et ...
provocat et ... et scabiei
... capite ...
... ca^m 29^m ...

Que e calida ...
Que ... provocat ...
... et ...
... et ...
... et ...
... ca^m 40^m ... masculi

Que e calida ... et femelle
Que ...
... et ...
...
... aqua et pauco vino ...

ventre lenit et dicunt aliqui quod si ex
hoc aqua lavetur pedes ventre stringit
be est calida ca[pitulum] [illegible] balsami

Q[ui] et specia 12° et multum stiptica et
provocat urinam et menstrua expellit secundinas
et fetum mortuum. multum valet ad in
[illegible] frigiditate matricis ab
stringit cerebrum et visus multum valet asma
ticis et tussientibus epilepticis et colericis
[illegible] et liberat a morsibus vero se
et contra maliciam [illegible] et dolorem et
torsionibus ventris et [illegible] frangit
et plateas et frangit lapidem in magis
[illegible] bene [illegible] opum bibitum et
contra frigor malorum [illegible] ada
mate bibitum ca[pitulum] [illegible] juniperi

Q[ui] est calida et sicca 13° multum st
[illegible] et stiptica diuretica et
est multum genus et mollificativa vlcerum
sordidorum provocat urinam et menstrua cum for
titudine extrahit fetum mortuum et facit
abortire et expellit [illegible] et [illegible]
[illegible] decoctio juniperi
in dolore matricis [illegible] si
fiat balneum [illegible] sit fuit
in te [illegible] cum tali adiutorio [illegible]

2us de aere. ca[pitulum] [illegible] de diffinitione aeris

Aer est elementum unum corporis
et spiritum [illegible] quod est
[illegible] meliorantem et pre
[illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aer [illegible] ad cor [illegible]
pore [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible]
pulsus dico quod aer est [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] sit [illegible] sit [illegible]
[illegible] [illegible] alia [illegible] ut [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] elementa et sit [illegible] partes
corporis humani [illegible] partes [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] sit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad
[illegible] [illegible] est [illegible] et aer [illegible]
[illegible] [illegible] cor [illegible] [illegible] vel
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non sit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est quod
aer est [illegible] [illegible] corporis et spiritus [illegible]
[illegible] sit [illegible] aeris [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] magis ad aerem
[illegible] et calor [illegible] et aer est [illegible]
[illegible] [illegible] et spiritum quod [illegible] aer sit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] 2° ca°
[illegible] [illegible] quo [illegible] aer [illegible] est
[illegible] [illegible] est [illegible] aer et [illegible] [illegible]
est [illegible] [illegible] [illegible] quod aer [illegible]
[illegible] et [illegible] spiritum et cordis
et calorem [illegible] aer et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
per poros [illegible] arterie [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] cordis et arteriarum [illegible]
[illegible] quod [illegible] aer sit [illegible] est [illegible]
[illegible] spiritum cordis et calorem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 2° [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aer [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est calor
[illegible] [illegible] magis est [illegible] aer
[illegible] [illegible] [illegible] cordis [illegible]

p(ro)p(ter) q(uo)d ambit(us) aer(is) e(st) maior (et) p(ro)p(ter) h(oc) minor
e(st) virtus infrigidandi. tanto tanto
dyastoles e(st) minor. Cu(m) aere aut(em)
p(er) attractio(n)e p(er)mixte s(un)t sup(er)fluitates fu-
mose et p(er) motu(m) systoles i(d est) p(er) motu(m)
constrictio(n)is fiat cu(m) aere expulsio
et q(uod) continue aere renovat(ur) q(ui)a q(uo)
fumose sup(er)fluitates s(un)t et validi(?) calidit(as)
i(n) natura e(st) debilis et pauca virtus
et dilatat(ur) e(st) p(ro)pt(er) q(uo)d constrictio maior.
Inde s(ecundu)m q(uo)d i(n) (h)o(m)i(n)ib(us) e(st) magis p(re)di(ctum) i(n) sup(er)-
caleffactione q(ua)m i(n) putrefactione, attractio e(st)
maior q(ua)m constrictio (et) e(st) i(n) h(ii)s e(st) magis
p(re)di(ctum) i(n) putrefactione q(uam) i(n) sup(er)caleffactione
dilatatio e(st) minor constrictione. Ca(pitulu)m 2(um) de di-
v(er)sitate t(er)re habitabilis et aeris 2(m) latitudine

Vide(n)d(u)m 2(um) q(uo)d t(er)ra habitabilis regionis
e(st) medianet(?) tu(m) et magis di-
strac(?) a polo 2(um) h(abe)t aere alt(er)i(us) et
alt(er)ius n(atur)e a (h)o(m)i(n)um q(ui) e(st) et moderate
(con)veni(enter?) diversificata(m) n(atur)a p(ro)pter q(uo)d p(ro)pt(er)ea
t(er)ra habitabilis e(st) magis media(n)te tanto
e(st) humidior et calidior et p(ro)pt(er) h(oc) e(st) magis
temp(er)ata(?) tanto e(st) sanior et sanior.
Cu(m) i(n) t(er)ra p(ro)pe climat(is) q(ue) e(st) t(em)p(er)atum
calidi(?) et equinoctiale e(st) calidior magis
et q(uo)d ap(er)ti(us) de 2(o) climate et 3(o). In
hiis et (con)gregat(is) sole no(n) multu(m) recedit
a capitib(us) habitantiu(m) p(ro)pt(er) alia illa(rum) p(ar)-
tiu(m) s(un)t i(n)habitabiles p(ro)pt(er) nimia(m) calo(r)e(m)
s(ed) ille q(ue) s(un)t sub t(ro)pico cancri (et) licet
alie p(ro)pinq(ue) t(ro)pico cancri s(un)t habitabi-
les s(un)t t(ame)n male habitacio(n)is. Ter(ti)u(m)
m(od)o t(er)ra a(u)t(em) q(ue) e(st) s(ub) polo e(st) i(n)hi-
tabilis p(ro)pt(er) nimia(m) frigiditate(m). Ter(ti)a 2(m)
cu(m) recessu distat ... alia t(er)ra
et longo t(em)p(or)e ... linee
adeas ... C(ir)ca a(utem) 4(m)

climat(is) et 5(ti) declinat mi(n)us ad frigiditate(m)
p(ro)pt(er) p(ro)p(ri)a distantia ab ... (et) ... t(er)ra aut(em)
7(i) et 4(i) climat(is) s(un)t magis t(em)p(er)ate, i(n)u(enitur) cor(pora)
humana. Cu(m) ho(m)i(n)es habitantes i(n) 3(o) cli-
mate et 2(o) s(un)t mi(n)or(is) virtute p(ro)pt(er) ...
... maloru(m) ... cibor(um)
calor ... dissolvit
virtutes ... frigor ... app(etitu)
... minuit colore(m) ... ut ...
... debilitat tanto ... i(n) ...
... habitantes i(n) hiis regionib(us) calidis
valde h(abe)nt corp(or)a ... capillos
crispos. Et p(ro)pt(er)ea habitantes i(n) regionib(us)
frigidis s(un)t valde fortiores et audaciores ...
... digerunt et ...
... p(ro)pt(er) ... magna calore ab
i(n)tra ... fortiores
efficiunt(ur) ... motus ...
... duat ... extrema ...
possum(us) i(n)telligere q(uo)d ... medie s(un)t
... habitantes i(n) ...
... s(un)t longior(is) vite ...
... meliores ... cor(pora) ...
... s(un)t habitantes i(n) ... climat(is) ...
... tempus(?)
... e(st) magna aer(is) calidit(as) ...
... aer(is) calid(itas) ... t(er)re s(un)t i(n)-
habitabiles ... distantes a t(ro)pico
cancri ... ut ...
lineam equinoctiale(m) ...
e(st) mi(n)or calid(itas) ... s(un)t habitabiles
no(n) t(ame)n s(un)t bone habitacio(n)is ...
e(st) dicta q(ue) e(st) s(ub) equinoct(iali) ... s(un)t
bone habitacio(n)is ut ... i(n)habitabilis
ut male habitacio(n)is ...
... p(er)veniunt ad
illa t(er)ra q(ue) ...
... possessio(n)e ...

cum sapientes antiqui illam terram mediam
inter duas temperatas vocaverunt torridam
sive adustam plagam, quia sol transit
bis in anno per perpendicularem super illam
terram, scilicet sole existente in capitibus duorum
equinoctialium, sed super terram que est sub tropico
non transit nisi semel in anno et sub illa terra
que est sub tropico est inhabitabilis propter caliditatem nimiam,
multo magis terra que est sub equinoctiali
est inhabitabilis propter eandem causam. Ad istud dicendum
quod terra sub tropico (?) propter ... equinoctiale
est parum habitabilis et non bene temperata corporibus
humanis, multo magis terra sub equatore
est male habitabilis quam terre prope tropicum
quia parum non habent habitudines, sed terra sub
equinoctiali habet habitudines, quia sol bis in
anno transit per perpendicularem illam terram,
hijs autem rationibus non obstantibus opinatur
et dicitur quod sub equatore dicitur esse terra temperata
et magis temperata corporibus humanis, et
quod ibi est habitatio bona satis et melior quam
que sit in aliquo tropico ... et ...
... et habitationem ... propter ...
in pluribus locis ... quia ... caliditas
magna per plus ... habitabilitatem ...
dicunt quod ... non obstante quod sub
equinoctiali sit ... sol ... non est
inhabitabilis ... quia sole existente
in duobus punctis equinoctialium ... punctorum
... declinat ab equinoctiali ...
... sit maior ... ibi ...
non durat per ... sed sub tropico cancri
... oppositum, quia declinatio
sit valde parva ... diebus pluribus
habet ... et habent ...
et inhabitabilitatem ... sub equinoctiali
est ... et habitabilitas quod autem
... declinatio ... per ... quam

... sol ... quia plus ...
est maior caliditas quam in medio, non
obstante quod in medio sit maior ...
et inhabitabilitas magis apparet ad caliditatem
quam ... Dicitur igitur tamen autem quod
sunt loca que sub equinoctiali est habitatio
bona, non obstante ... et quod sub equi-
noctiali non est tanta caliditas sicut sub
tropicis et terris temporis propinquis, sed
ad hanc opinionem autem confirmandam per
aliam modo valde subtilem, quia sol per
motum diurnum describit circulum equinoc-
tialem quando terra sub equinoctiali habet ...
dies ... et circulus est magnus valde,
sed quando sol sub tropico est describit
minorem circulum in parte equali, et sol
describens circulum equinoctialem velocius
movetur firmamenti quam describens
tropicum cancri vel capricorni et quia velo-
ciori modo ... describit circulum equinoctialem
minus figit radios suos in terra equinoctiali
et minor sit reflexio radiorum solarium
sub equinoctiali quam sub tropico, quia motus solis
motu diurno sub tropico est lentus
et morosus et sit fortior reflexio ra-
diorum. Causa autem reflexio radij est
maior causa caliditatis quam radius incidens
et hoc bene patet in speculis concavis
et hijs sentiunt perspectivi, igitur non
obstante quod sub equinoctiali sit directio
radiorum quam sub tropicis tamen non est magis
reflexio radiorum propter velocitatem motus
firmamenti in illa parte, quia pars illa firmamenti
que est circa polos cum motus firma-
menti iuxta polum est valde lentus
et circa equinoctialem velocissimus, et hoc
patet quod cum sol describit equinoctialem circulum
motu firmamenti velocissime movetur et radios

i terra fige non pt et per oppo(situm) cum
desiccabit et cultu tempori motus e lectis
ar radioes fige pt[...]tur at fixio
et reflexio radiorum e magis cum ea
lib(et) / ita radij non calefaciunt in loco
radente s(ed) complexione s(ecundu)m p(ar)tem i(n) spe
cial(i) gn(er)ali(bus) / a(d)mp itra s(ed) q(uia)
non li dicere s(ed) eqles noctib(us) p(er)
se tpre ipe dice s(ed) maiores noc
tib(us) / hic igi(tur) g(ra)da p(er) suum tenere pt ...
ob istam ratione q(ue) est septentrionali terra
i(n) ea no(n) e inest calid(itas) et ceter(is) vero
s(ed) e bone h(ab)itacoie in choras quia
tre q(ue) s(un)t ... tpibus o(mn)ib(us) una p(ar)
te q(ue) ... sola ingra e b(ene)...
ratione latitudine h(uius) dub(ij) / ch(ap)i(tulum) g(ra)
e gregrand(ius) / 2m latitudines ... ita
tamen q(uod) i(n) o(mn)ib(us) alijs disposit(i)o(n)ib(us) stetis
existant a 3m de aer duplex 2m te(rr)e
et regionis latitudinem
Vide no(n) s(ecundu)m 2 latitudine q(uod) atte
dit(ur) i(n) a(e)ternat(ur) ... p(ro)babit
dupl(ex) / i(n) aere et i(n) videlicet et tiua et
... s(ecundu)m 2m vita(lia) q(ue) atte
dit 2m longitudine q(ue) e de longitudo e
ab oriente i(n) occidente / et ei ... di(citur)
longitudo q(ue) .180. gradus e s(ed) latitudo
no(n) e n(isi) .90. graduum ... ab equo
noctiali ad polum s(un)t .90. gradus s(ed) ab
oriente i(n) occidente s(un)t .180. gradus / Cum
longitudo continz ... celi et latitudo
... p(ar)te s(ecundu)m continue vi(n)ta. Terra
disposita ... q(uia) et ... no(n) h(ab)itabi(lis)
e ... s(ed) ab oriente i(n) occidente h(ab)itum
de terra .180. gradus / a(d)duplex at que
p(ro)babit i(n) aere et corporibus ... longi
... no(n) e tanta ut ... ...
s(ecundu)m e duplex / q(uia) p(ro)babit ~~...~~
vel latitudine / maior ei duplex

e ~~duplex~~ i(n) h(ab)itatis i(n) p(rim)o ... et
4o ... et ... h(ab)ita
q(uia) s(un)t i(n) h(ab)itatis i(n) oriente et i(n) occidente
supposita eade latitudine / minor ei di
u(er)sit(as) i(n) aere p(rim)i climat(is) et 4(ter)mi sup
posita eade longitudine qua i(n) oriente
et occidente supposita eade latitudine et h(uius)
e ma(teri)a(li)ter / p(ro)pter grau(ita)t(e)m / et cu(m) o(mn)i
no(n) s(un)t tanta dupl(ex) vel longitudine s(ed)
vel latitudine s(ecundu)m dub(ium) t(ame)n adhuc p(er)
... dupl(ex) / s(ed) magis q(uod) ... q(uod)
stat ... q(uod) p(ar)s terre supposita p(ar)ti celi
q(ue) e ... p(ar)te ... et ...
... q(uod) p(ar)s terre supposita p(ar)ti celi
... q(ue) e occidens / ... magis s(ecundu)m p(ar)tem
celi dext(er) q(ue) e oriens una nobilior
e q(uod) p(ar)s celi ... sinistr(a) q(ue) e occidens
una s(un)t et aer coniunctus p(ar)ti dext(er)e
celi e nobilior et nobiliorem recipit
i(n)fluentiam q(uam) aer q(ui) coniungit(ur) p(ar)ti
sinistr(a)e celi q(ue) e occidens una / C(ontr)a
ei tam barbari q(uam) greci attribuunt
loco q(ui) sinist(ra) e dex(tra) / et ma(xim)e q(ue)
i(n) oriente et oriens celi e nobili(us) occidente
s(ecundu)m dext(er)a ... e nobilius
sinistro q(uia) a dextro i(n)cipit motus et p(ro)p(ter)
dext(er)a e fortior e sinist(ra) / i(n) p(ar)te i(n)
toto vni(uer)so dext(er)a q(ue) vni(uer)si e nobi
lior sinistro / et p(ro)pter vni(uer)si ... orien
tem e nobilior q(uam) dext(er) / i(n) p(ar)te vni
u(er)si ... occidente q(uam) sinist(ra) / s(ic) i(gitur) aer
e nobilior i(n) oriente q(uam) i(n) occidente et s(imi)l(ite)r
terra et o(mn)ia terre nascentia et lapides
et mineralia habere et talia o(mn)ia
... p(ro)pter p(ar)te orientis q(uam)
occid(entis) / Sic vide(mu)s zaphiros orientales

perfectiores occidentalibus virtutes et mo-
rales et intellectuales temporibus quibus vigu-
erunt in oriente apud caldeos fuerunt
perfectiores quam apud occidentales temporibus vigu-
erunt et vigent in occidente sicut patet per hoc quod
de artibus dictis et operationibus que vigent
in occidente et Hali adhuc adducit quod in pa-
rte quadripartiti quod contemplationes philosophorum quon-
dam in oriente respectu contemplationum habitancium
in occidente sunt secundum contemplationes brutorum respectu
contemplationum hominum Et sicut prophantes
hoc tempore sunt secundum homines respectu prophancium
quondam in oriente et philosophantes
in oriente sunt secundum viri et secundum se perfectiores
homines ita illi fuerunt perfectiores istis
Et sic patet quod fuerunt tenendum quod habitantes
in oriente sunt meliores aliis aliis habi-
tantibus in occidente et quantum ad animam et quantum ad corpus
et quod aeris dispositio est perfectior et sic terra
est melioris habitacionis et quod terre mysteria
et minera alia sunt perfectiora et quod naturales ho-
mines in climatibus sunt meliores in oriente
licet hiis temporibus philosophia et milicia apud
eos defecerit in occidentalibus Ad dictum non
in tertio dicendum quod in oriente clarior et sub-
tilior ad caliditatem et siccitatem est declinans
Inconveniente Ad tertium corporibus mortuis caliditas
est et humiditas maior et aeris siccior et ma-
gis et habet in venti orientales ponunt
subtiliores et clariores et puriores venti
occidentalibus in venti orientales regulariter
flant a principio diei sole in orizonte stante
super regionem et exalacio que est ventus
in venti subtiliore et puriore et minus va-
poribus grossis admixta venti autem occidentales
regulariter flant in fine diei sole rede-
unte ab emisperio et aer est magis et

poribus et minus calidus et siccus et in ventus
est minus bonus et utilius purificat aerem
et si forsan venti orientales flant in
fine diei non esset ita purus et venti ut
aere sic purificant et si venti occidentales
flarent in principio diei non esset ita malus
quia ablueret motum solis qui ipsum purifi-
caret ad naturam removet Quantum
in parte occidentali habitabili sunt maria valde
multa aquis in circumferencia et altitudine ratione
aer est grossior et impurior et sol cum pervenit
ad partem illam statim recedit ab emisperio
et eo aerem purificare non potest In parte autem
orientali habitabili sunt pauciora maria et
eo aer est subtilior et purior et sol post
ortum non tam cito recedit ab emisperio et
potest melius aerem purificare et sufficienter
patet ex dictis diversitas aeris et terre
habitabilis et in montibus et in aliis et habitabilibus
quod provenit ex parte regionis terre et situs
ex parte celestium Capitulum de diversitate terre
Nunc diversitas in eo habitabilis ex parte celi
in aere provenit ex parte celesti sunt
ex coniunctione planetarum in tercio quod sunt
tres puta caliditas aeris et siccitas sunt
verbi gratia ex coniunctione solis et martis provenit
caliditas in aere siccitas magis et proprie
si hec coniunctio sit in signo calido et sicco
Ex coniunctione autem saturni cum sole provenit
in aere frigiditas et caliditas diminuitur
hic autem effectus magis apparebit in
aere supposito signo in quo est hec con-
iunctio et specialiter si in signum sit appa-
rens dispositio terre cum si hec coniunctio
sit in meridianis signis magis erit
apparens effectus in meridie et si sit
in signis septentrionalibus magis

apparebit in autumno et si aliqua civitas
esset circumdata sub hiis regionibus vel
regio cetera sub eis, hoc est quia effectus ma-
gis apparent in civitate, videlicet si sol
et mars coniungantur in cancro quod multum
appropinquat capitibus nostris et cum magis
nos calefacit apud nos quam apud habi-
tantes in meridie et ideo si coniungantur in
capricorno, tunc ut coniungantur in directe
apud nos et cum magna calefactione pro-
pter hoc coniunctio est in cancro et tempore autumni
sunt regiones sub hiis quo circumdata sunt
civitas meridionalis, si terra est hoc est ex
parte magis debet apparere in hac
civitate meridionali. Capitulum de diversitate
aeris ex altitudine et profunditate terre

Unde diversitas provenit ideo ex
utraque profunditate et altitudine. Est autem
terra profunda et in vallibus situata et
est terra alta et montosa. Unde aer
in profunditatibus et vallibus in rectis du-
mo ad talia loca radii solares va-
leant pervenire est magis calidus et spa-
liter si huius loca sint circumdata
parietibus et spatiis longis cum gradibus ad
modum speculorum sunt radios reflecto
seu refracto et per consequens maior cali-
ditas generatur. Et cum quod radius reflexus
magis calefacit quam in directo unde ut
in terra profunda et in vallibus maior sit
radiorum refractio et reflexio et per consequens
maior caliditas quam in locis altis
et montanis vel in pedibus montium. Et
generatur maior caliditas quam in eorum sum-
mitatibus. Et etiam quia huius loca profunda
esse non sunt libere possunt pervenire ro-
tata aere et cum aer inferior et in pinguior et mi-
nus compare aere ... quam in ... altitudinibus
generatur in talibus locis spiritus alto ad ignem

veritate generatur et multe superfluitates
magne ibidem conveniunt generantur et ad
sic putredinis sunt parati et ad egrotare et
ad egritudines cetera quorum una est oppilatio
et multa alia quorum et ad ydropisim sunt parati
et ad eorum cataractam et ideo sunt magis
egrotati quam habitantes in montanis. Capitulum [x]
de diversitate aeris ex vicinitate maris et vicinitate

Nam diversitas provenit ideo ex vicino
domui vicinitate aut sunt radios re-
flectendo aut reflectendo radios solarium
prohibendo aut ventos prohibendo aut non
prohibendo. Verbi gratia si terra sit aquilonalis
et montes sunt a parte aquilonali re-
flectentes radios solares ad regionem
illam, hoc est aer efficitur calidus et plurimus
motus venti habitatur in illa despe-
ctus quod in parte aquilonis est illa terra. Si igitur
sunt montes circum positi et sunt adversus
radii solares ... reflectere
efficiuntur et refrigerant et regio illa efficitur
calida valde non obstante quod sol multa
distet ab huius terra. Si sit in parte orien-
tali esset montes positi. Et per hoc generatur
... quos a borealis radii solares va-
lent pervenire prohibentes radios in parte
et eos reflectentes et refrangentes ad regionem
hoc est regio esset calida valde et parti
in talibus ex parte orientali una sunt terra oc-
cidentalis et sunt montes in oriente ad
quos radii solares existentes in occidente
refrangi et reflecti possunt causabitur
ex hoc caliditas maior in predicta terra
occidentali sed non ita perfecta sicut dicta
est in oriente eo quod sol in oriente existens
generat radios in oriente et ideo tamen ad
occidente sed cum sol est in occidente dato quod

peratur radios ab oriente tum contra reddit
et elongatur ab oriente eo remotius solis in
occidente ab oriente et efficacior reflexio
que fit a sole orientali ad occidentem et his
bus maxime cum partes [illegible] et possi
bilis [illegible] de regione que est in meridie sole
existente [illegible] sole existente in can
cro et montes sint in meridie ut equinoctiali et p
cancri. Item dico quod montes prohibent
impediunt transitum radiorum solarium ad
regiones. Verbi gratia ponamus quod sit civitas aquilo
nalis et montes sint medii inter civitatem
et meridiem isti montes impediunt transitum
radiorum solarium ad regionem et illa regio
seu civitas frigidior efficitur. Verum possi
bile [illegible] de occidente sicut ei montes impe
dientes transitum radiorum solarium et causa
frigiditatis et diminutionis caloris. Item
montes impediunt ventos venire ad
regiones et prohibent esse causa caloris aeris et
frigiditatis. Unde si montes impediant ac
cessum ventorum calidorum sunt causa frigiditatis
aeris et si impediant adventum ventorum
frigidorum sunt causa caliditatis. Ergo terra in
[illegible] sit cooperta a meridie et disco
operta a septentrione efficitur frigida et aquilo
nalis. Et si aquilonaris sit cooperta
a aquilone et discooperta a meridie in
[illegible] calida et meridionalis. Et similiter
modo [illegible] de oriente et occidente. Et si
civitas orientalis sit cooperta ab
oriente et discooperta ab occidente [illegible]
bitur occidentalis quo ad [illegible]. Item
contingit quod civitas est situata inter
duos montes [illegible] discooperta
a meridie et venti meridionales [illegible]
rius [illegible] effectum [illegible]
[illegible] ad regiones [illegible] magis [illegible]

et [illegible] saltare [illegible] disp
sit [illegible] quod aqua [illegible]
[illegible] magis [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] e contrario
[illegible] et aeris [illegible] quod civitas sit
cooperte a meridie et discooperte
a meridie ab oriente et aquilone. Item
sit maior [illegible] borea aquilona
lis et meridionalis quam [illegible] orientalis et
occidentalis [illegible] venti orientales [illegible]
[illegible] et meliores [illegible] de
[illegible] ad [illegible] et [illegible] de [illegible] aquilo
nales [illegible] et [illegible] australes
[illegible] calidi et humidi [illegible] venti
disponunt aerem [illegible] ut in
sequentibus apparebit. Capitulum quartum de diversitate aeris
[illegible] et elongatione

Unde diversitas [illegible] in aere [illegible]
[illegible] propter [illegible] et
elongationem [illegible] terra [illegible] mari est
magis frigida [illegible] humida. [illegible]
aqua maris situata est [illegible] et [illegible] frigida
[illegible]. Et terra [illegible] est humidior
quam terra longinqua maris. [illegible] sit
aquilonalis et terra illa [illegible] humidior
[illegible] et [illegible] venti aquilonares quoniam
super [illegible] aque [illegible] et
[illegible] civitates maris [illegible] humidi
[illegible] septentrionalis borealis venti
super faciem aque maris [illegible] congelate
quod aqua [illegible] sunt [illegible] calida [illegible]
[illegible] terra [illegible] plate venti
super faciem aque maris [illegible] et aer [illegible]
[illegible] priora [illegible]
[illegible] sit meridionalis plate venti
meridionales super faciem aque marine [illegible]
efficiuntur grossiores [illegible]
[illegible] impedientibus [illegible]
[illegible] non efficiuntur calidiores

Ventus qui atonat ex eius transitu super
faciem aque maris atonat frigidior
efficitur et siccior. Et ventus meridio-
nalis ex eius motu super faciem maris
meridionalis compositior iudicabitur. Nam
ille ventus meridianus vaporibus quibus
admiscetur calor est et eius caliditas
remittitur non augetur. Ventus autem ato-
nalis forte minor est frigiditas eius
vapores multum elevati quibus ad-
miscetur utique aque congelate super quam
venit et eius frigiditas augetur. Et propter ista
quidam tenent quod venti atonales super
faciem maris atonales transeuntes sunt
frigidiores. Et venti meridiani super
faciem maris meridiani transeuntes non
sunt caliores compositiores. Causa vapores
huius maris quibus venti admiscentur humidi
sunt minus calidi quam venti meridiani. Et
vapores atonales maris quibus venti ato-
nales admiscentur sunt vero huius frigidiores.
Quia videlicet ad frigiditas maris est ca-
liditas sed minor quam occidentalis quia sol
plus extrahit et resolvit. Ipse orient-
alis quam ipse occidentalis. Et plures tenent pro-
bis quod venti occidentales ex eius transitu super
faciem aque maris occidentalis frigidior iudicatur
seu minus calidus. Et ventus orientalis ex
eius motu super faciem aque maris ori-
entalis non calidior efficitur ymo minus calidus
iudicatur. Sic persolvitur universalis
experientia iudicatur. Si autem venti pla-
nerint huius aer est magis apertus et
serenus quam si venti non planerint. Huius
aer est putrefactus paratus et magis et
putrefactus paratur. Ipse meridiani et
occidentales et minus ipse atonales et orientales.
Inhabitat autem in terra venti boreales sunt
meliores propter eos aerem puri-
ficant et magis putrefactioni resistunt. Et
post hoc orientales. Deinde occidentales. Meri-
dionales autem deteriores existunt et non
eum sic aerem purificant nec putrefactioni
resistunt. Capitulum 2um de diversitate aeris per ventos

Nostrum iudicare post ventorum exbett
diversitate proerte diversitas hic
eius vere venti sunt causa diversitatis quia ma-
teria cuiuslibet venti est exalacio. Causa est ista
ut habetur videri 2o methe[o]rorum. Tum sortitur
venti diversitatem sicut diversitates materie et quoniam
ventus eius meridianus calidus est et humidus
calidus quidem quia venit a plaga multum
calida et humidus quia in medio est marium mul-
titudo aquarum virtute solis resolutarum multi
vapores elevantur quibus admiscetur ventus
et est talibus ideo et huiusmodi sunt calidi et hu-
midi. Ideo laxantur membra corporum in-
nuit debilitat et turbine et porros
aperit et humores liquefacit et ab interioribus
movet ad exteriora et infirmabus et morbis
efficiunt gravitates et excessus quia putrefactionibus
validis et excitat. Et huiusmodi ventus sic causa re-
cidive et parit tamen in podagra et spasmus
mo et commovet epilepsiam et inflammant se pu-
tredine et auferunt sompnum sed non ex-
ceperant guttam in pectoris. Sed lenit
in ventre stringunt sed magis lenunt.
Et ventus borealis contrarius est vento me-
ridionali. Est enim frigidus et siccus. Frigidus
quidem quia transit per loca valde frigida et
aquas congelatas et super montes multos
nivium resertos quia eis non admiscentur
multi vapores quia ex parte septentrionis
sit pauca resolutio virtute solis. Huius
ventus non transit super aquas solutas
sed communiter plurimum transit super aquas congelatas
a quibus non elevantur vapores. Et huius vero
est sanus et tamen plateas ... maxime

purificat aerem et putrefactioni resistit et propter
hoc corpus indurat et quia stringit poros
et poros claudit et digestiva efficit
meliorem, debilia fortificat et humiditatem prohibet
et pestilentiam sanat et e contra destemperantiam
calidam a calidis aperit et pulmonem
per viam cuiusdam expressionis. Et spatium
sequitur dicit ventus australis. Et ex hoc ventus
dolores generant in capitis membris duos
et in isto malleolis et vesice et pectoralibus por
tualibus. Et ex hoc quoque provocat tussim costa
et dolorem lateris. Et partem et diffi
cultatem mingendi et hoc propter hoc et contra
sitim quam potum agit. Tertio assequitur venti
orientales et occidentales horum comparatione sunt
partium. Et occidentales tamen declinant ad frigidum
et humidum et orientales ad calidum et siccum.
Occidentalis ventus est humidus quia in occidente alto
sunt multa maria a quibus vapores ele
vantur qui vento admiscentur. Sol et
in occidente non habet virtutem magnam calefaci
endi ventum. Eo quod sol non movetur quo
ventus nascitur oriente non vero sol
non versus occidentem et ille ventus veniens
ab occidente declinat ad humidum. Et frigidum ventus
autem veniens ab oriente est calidior quia venit
a parte illa quam sol movetur et primo cale
facit. Ita sol primum partes calefacit
orientales quam occidentales. Et ita cum est in occidente
pars toto recedit ab eminentia non sed cum
est in oriente non sic. Et tempus ventus oriens
est et sol circuit in motu et sol sit
maioris caliditatis ventum orientem quam occidentem. Et
tempus in oriente a longum sunt pauca ma
ria. Et non multi vapores elevantur
qui misceantur cum vento. Et ventus ...
... Et hi duo venti comparati aliorum
duorum sunt partium orientales tamen perfectior
est occidentali et magis purificat aerem
et magis putrefactioni resistit quam ventus
occidentales. Iste quoque ventus orientalis si flaverit
in principio diei post solis ortum sed regulariter
contingit. Inde velut aerem depuratum et rectifi
catum a sole et aliquantulum calefactum. Et
calidiorem et siccum est. Inde ventus iste fla
verit in fine diei et in principio noctis non
erit tunc illius bonitatis quia non invenit tunc
aerem depuratum et praeparatum a sole. Et ventus
occidentalis si flaverit in fine diei erit temperatior
et melior. Inde invenit aerem puriorem
et meliorem. Et si in principio diei venit
erit grossior et peior. Hoc autem minus contingit.
Ventus quoque orientales plateae de mane
sunt meliores quam plateae de sero. Et
venti occidentales sunt meliores plateae de
sero quam plateae de mane. Et ventus
orientalis plane de mane est melior quam
occidentalis plane de sero et iterum multo
melior est occidentali plateae de mane. Quo
ad sunt meliores ut orientalis plateae de
sero ut occidentalis plateae de sero dictum est.
Ita occidentalis plateae de sero invenit aerem
purificatum et praeparatum. Sed orientalis plane
de sero non invenit aerem ita purificatum.
Et vi comparata plane de sero sunt meliores
orientali plateae de sero. Et nigrum huius
argumenti. Ita sunt venti orientales habet a
liter minus malos in perdita et alia ma
teria et loca et loca in quo generatur est prope
in plumina cuius. Et sed iste ventus orientalis
est melior occidentali. Sed puto quod aer de
pressus in oriente est melior non solum de
mane sed etiam de sero quam in occidente. Et
non supponit plus supponit ei quod aer
dispositus in occidente sunt meliores in solis
occasu quam in oriente quod forte non est verum.
Et est diligenter notandum quod plus in regione
hac sunt bona natura. Et quarto ventorum qui dicitur
est sunt contingere oppositum et de hoc quando

motum ut ex alia dispositione par-
ticulari aeris. Unde licet ventus boreas
annuatim sit calidus potentialiter quod per-
veniat ad aliquam civitatem propter monti-
um nivosorum et quia huiusmodi ventus pervenit ad
montem nivosum et nivibus plenum quod
ad civitatem et pervenientes ad civitatem frig-
idicabit. Et potest esse quod ventus boreas
ut in diebus canicularibus perveniat
ad aliquod talium [illegible] eo quod a
[illegible] transit est valde calidus et huiusmodi
ventus calefaciet. Et potest esse ~~et potest~~
quod huiusmodi ventus boreas in diebus canicularibus
per deserta adusta et valde calida perveniat
et huiusmodi ventus est aliorum ventorum calidior
transeuntes per montes frigidos et nivo-
sos et per deserta [illegible] [illegible] [illegible] quanta
sit ex quatuor ventis principalibus satis [illegible]
sit quod [illegible] est de aliis ventis in-
mediis [illegible] inter orientem et boream po-
situs [illegible] [illegible] [illegible] plus
est boreas quam oriens et aliquis plus oriens
quam boreas et aliquis ut medius et plus
inter orientem et austrum erunt tamen [illegible]
medies et occidentem erunt tamen [illegible] occidente
et austrum tamen erunt [illegible] venti prin-
cipales [illegible] collaterales [illegible] [illegible]
satis per expositione. Capitulum 9m de dispositione
aeris ex parte aque et terre

Ex parte [illegible] in aere provenit dispositio-
nes [illegible] ei quod terra est alia ut terra et
[illegible] aque supposita [illegible] aer est alius
et alterius nature [illegible] [illegible] [illegible]
si terra sit [illegible] et [illegible] aer
est malus et [illegible] et corruptus. Et
si terra sit [illegible] aer est [illegible] et
[illegible] et si terra sit [illegible] et [illegible]
[illegible] aer est [illegible] et ubi [illegible] alia
et alia dispositio terre [illegible] aeris
dispositio. Ubi et sit terra fecunda

[illegible] arboribus et plantis et [illegible] aer
malus efficitur. Cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fecundata [illegible] et [illegible] [illegible]
et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in-
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
est quod sit fecundata [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non est et [illegible] quod in terra
[illegible] sit magna arborum multitudo [illegible]
[illegible] aer [illegible] [illegible] et humidior et [illegible]
vior. Et [illegible] si aqua sit [illegible] [illegible]
et [illegible] et [illegible] aer est malus et si
sit aqua [illegible] [illegible] oriente [illegible]
[illegible] est aer et [illegible] [illegible] [illegible]
Capitulum 10m de aeris dispositione ex anni temporibus

Nostrum ex dispositione temporum anni provenit
in aere dispositio [illegible] vere est tem-
peratum [illegible] corporum humanorum temperato in
[illegible] Cum falsa est opinio dicentium
quod [illegible] est calidum et humidum [illegible] temperatum in-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dispositio
aeris calida et humida multa est [illegible]
[illegible] [illegible] quod dispositio ad putrefactionem
[illegible] calidum est putrefactivum [illegible]
et [illegible] [illegible] humidum est [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] dispositio [illegible]
[illegible] dispositio ad putrefactionem et ad humido
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] calidi [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] extrinsecus
[illegible] [illegible] calidum et humidum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod in huiusmodi temporibus [illegible]
magis putrefiunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] ab ypocrate [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod ver est temperatum tempore
in [illegible] [illegible] forte dicatur calidum et
humidum [illegible] [illegible] [illegible] temperatum [illegible]
[illegible] forte opinio aliquorum po-

uern[alis] v[ero] ca[lidum] et hu[midum] ut forte respondit
q[uod] v[er] e[st] calidum et humidum temperate / Et tunc
aer dispositus non e[st] tam prius dicitur id
e[st] predicte Cum e[nim] q[ua]n[do] ver ponatur
temperatum tunc r[ati]o[n]e corpus non declinat ad
quandam caliditatem et humiditatem / ita in p[ro]posito e[st]
q[uod] eius temperamentum sit oro [...] actu
temperato non corpus [...] actu [...]
potentia quoad tempus q[uod] prius declinat
ad caliditatem et humiditatem / Et p[ro]pter hoc et mo[...]
[...] q[uod] aliqua [...] e[st] temperata non
[...] actualiter ponitur eius [...] sit
[...] non [...] Sed q[uod] non faciat
in corpore alterationes notabiles et sensibiles
Et tunc [...] labitur et [...] cor
[...] assimilatur q[uod] cal[idum] temperatum Sed cal[idum]
temperatum [...] et assimilatur [...]
Sed [...] temperata non assimilatur Erit ergo
patet quo ver e[st] temperatum et non e[st] calidum
et humidum / adhuc [...] sequitur ypo[cras] q[uod]
ver e[st] [...] minime mortiferum
et q[uod] pueri [...] affines bene digerunt
in [...] pueri et [...] affines sunt temperati
optime ei [...] 2[...] pueros [...]
tem [...] alie etates sunt deteriores
hac ut aut[oritas] ga[leni] p[rim]o de regimine sanitatis In
[...] aer e[st] purior et [...] et mag[is]
[...] excellentie [...] tempore
[...] non indiget [...] pannis uel
cooperimentis propter frigus nec exeunt pannos
propter cal[orem] [...] at tempus non 2[...] astro-
logos e[st] [...] sol in ariete et 2[...]
[...] incipit ver in eodem tempore et fi-
nitur in eodem tempore in [...] pervenit ad
ultimum [...] geminos et eius [...] e[st]
[...] dies [...] et medicos
[...] tempus non e[st] [...] ud
frondere arbores et florendi et eius

finis e[st] non fructum et casus florum /
Sed 2[...] [...] e[st] in festo
kathedre s[anc]ti petri [...] festo b[ea]ti ur-
bani e[st] eius finis / Et [...] cest[...]
[...] in hoc / [...] ypo[cras]
3o aph[orismorum] [...] non placet [...] ma-
teria Sed [...] temperamentum q[uod] [...] e[st] [...]
hoc tempore [...] in corpore sunt humores plec[...]
[...] tempore commouentur / Et sunt [...]
[...] q[uod] purgatione indigent hoc tempore
sunt purgandi et q[uod] minutione indiget hoc
tempore minuatur [...] 3o aph[orismorum] hoc
tempore uere assimilatur de [...] / [...]
tempore / [...] in [...] minutionibus
[...] balneis et [...]
sunt [...] Quest[...] [...] sunt estas q[uod]
e[st] calida et sicca [...] temperamentum [...]
et incipit 2[...] astrologos [...] in [...]
non tamen / Et 2[...] [...] in festo
s[anc]ti urbani et 2[...] medicos [...] tempore
[...] s[unt] [...] fructum [...]
et eius finis e[st] tempore principij casus foliorum
ab arboribus / Et 2[...] [...] e[st] in festo
s[anc]ti [...] / [...] tempore [...]
[...] sol [...] assignat [...]
[...] capitum [...] et
dies sunt [...] / Et aer [...]
[...] calefit et desiccatur et [...] aeris dispositio
e[st] calida et sicca et [...] multiplicatur
[...] et [...] dissoluitur [...]
digna [...] hoc [...] tempore
[...] sunt [...] in frigi-
dabilibus et [...] / Et [...] que
[...] digerunt [...] et [...]
[...] / Et [...] [...] et
[...] et [...] et [...]
[...] / Et [...] q[uod] i[n]
q[uod] [...] sunt de duobus temporibus [...]

s. de specie capitis et fine predictorum. Vera
sunt apud nos quia sumus septentrionales
et illi autem qui sub equinoctiali habitant tempus ca-
ncri (illa habitatio in medio) scilicet sub eq-
uinoctiali ut est equator et tempus capricorni
aliud habent eorum primum tempus. Habitantes
sub equinoctiali habent unam estatem so-
le transeunte primum initium arietis et ali-
am estatem sole transeunte primum initium libre
et habent duas estates. Et hiis temporibus
duobus sol transit per cenith capitum
eorum. Et hiis duobus temporibus est apud
eos maior caliditas et propter hoc quando
sol transit primum initium cancri habent
unam hyemem et aliam cum sol ingreditur
primum initium capricorni. In hiis duobus
est sol magis remotus ab eorum capitibus
sole ascendente ad gradum 17 thauri
habent unum autumpnum et aliud habent so-
le pertranseunte ad 17 scorpionis et
habent unum ver sole pertranseunte ad
medium leonis et aliud sole pertranseunte
ad medium aquarii. Et post duas estates
sunt duo tempora autumpni et post duas hye-
mes sunt duo tempora veris. Sed autem igno-
rantibus astrologia non est hoc facile va-
riari. Et habitantibus in primo climate in ter-
ra inter equinoctialem et tropicum capricorni alterius
sunt. Ecia ipsi habent duas estates et
duos autumpnos et unam yemem et
unum ver. Durant est unius mensis
cum dimidio et incipit circa medium mar-
cii sole intrante primum initium arietis
et terminatur circa primum maii sole pertrans-
eunte ad medium thauri et tunc incipit
eorum estas prima et terminatur circa medium
junii sole ingrediente primum initium cancri
et deinde incipit primus eorum autumpnus

et terminatur circa primum augusti sole pertranseun-
te ad medium leonis et tunc incipit secunda eorum
estas et terminatur circa medium septembris sole
ingrediente primum libre et tunc incipit secundus eorum
autumpnus et terminatur circa medium septembris
decembris. Hyems autem est longior primo et fortior
et durat quousque sol ingrediatur primum capri-
corni. Deinde incipit eorum yemps et
durat usque ad medium marcii sole in-
grediente primum arietis. Et apud eos a primo
gradu libre usque ad primum arietis secundum medi-
cos non sunt nisi duo tempora scilicet unus autumpnus
et una yemps. Et a primo arietis usque ad
primum libre sunt quatuor tempora scilicet ver, due
estates et unus autumpnus. Et ista sunt tempora
scilicet a primo arietis usque ad primum libre sunt
equaliter secundum astrologos. Sed secundum medi-
cos sunt minora temporibus que sunt a primo
libre usque ad primum arietis. Illa autem duo
tempora a primo libre usque ad primum arietis sunt
inter se comparata sunt equalia. Apud quosdam habita-
tores sub equinoctiali tempora anni sunt 8 que
inter se comparata sunt equalia quilibet enim horum
tempus est unius mensis cum dimidio. Et apud
habitatores in primo climate sunt sex tempora. Et
quatuor ad invicem comparata sunt equalia, ver,
due estates et unus autumpnus. Et alia
duo inter se comparata sunt equalia scilicet duo
eorum autumpnus et yemps. Et hec duo tempora
continent circuli solaris secundam medietatem. Tempora
quatuor tempora continent primam solaris medietatem scilicet
illa que est a primo arietis usque ad primum
libre. Et hoc patet quod distinguuntur tempora
ultra habitatores tropicum cancri. Habitatores autem
habitantes circa tropicum cancri ut circa
habent quatuor tempora que omnia sunt equalia secundum
astrologos secundum quatuor zodiaci partes
in quatuor partes differentes sole transeunte

equales. Et sic hec quatuor tempora apud nos et etiam
forsan apud meridianos sunt inequalia licet
sint equalia secundum astrologos. Et secundum
medicos non sunt equalia. Et ideo dicendum
quod apud habitantes citra tropicum cancri
in diversis climatibus citius aut tardius
incipiunt secundum medicos. Et secundum astrologos
in omnibus climatibus citra tropicum eodem
tempore incipiunt. Verbi gratia in 2° et 3° climate
ver citius incipit quam in 6° climate unde
et secundum medicos. Unde arbores citius
incipiunt frondere et florere in 3° et 4°
climate quam in 7° et 6° et 4°. Et tardius
incipit ver quam in 6° et tardius terminatur
et tardius incipit estas et citius terminatur
et ideo in 4to climate estas est brevior
secundum medicos quam in 3° et in 6° brevior.
Item autumpnum autem 4ti
climatis citius incipit quam in 6° et tardius termina-
tur. Et yemps in 4to climate citius in-
cipit quam in 6° et tardius terminatur. Unde
yemps 4ti climatis longior est yeme
6ti climatis et ver longius estate. Autem
et autumpnus sunt tempora breviora in 4° cli-
mate quam in 6°. Et e converso in 6° climate
autumpnus et ver sunt tempora breviora 6° clima-
te quam estas et yemps longiora sunt
licet in eodem estas sit maior yeme
et in eodem ver sit maius autumpno et
in eodem ... 4° 9° climate et in 6°
in eodem ergo. Unde in 4° 9° climate
estas est minor yeme et autumpnus minor
vere. Unde autem in 7° climate estas et
yemps sunt equalia ut suppono. Minor est
dicta in longitudine estatis et yemis in
climate 6° quam in 4°. Item debet
et autumpno in regionibus calidis citra
tropicum estas est maior yeme et au-
tumpnus maior vere et in regionibus frigidis

ergo. Et quod debet estate dicta ut
sufficiant. Et post estatem sequitur autumpnus
cuius principium secundum astrologos est sole in-
grediente primum punctum libre et secundum medicos
in festo Bartholomei. Et secundum astrologos
finitur sole veniente ad primum punctum capricorni
et secundum medicos finitur in festo Clementis. Unde
Festum Clementis caput est yemis veniente
Cedit yemps ita kathedrato sancto Petro
Ver fugat Urbanus estatem Bartholomeus
Et ex hiis versibus patet distinctio 4or temporum
anni secundum medicos. Item notandum autumpni
secundum medicos est ... causa ... et
finis eius est ... causa ... Et au-
tumpnus autem in 4° climate secundum medicos
citius incipit quam in 6° et 3° climate et citius
terminatur. Et autumpnus autem apud nos est
brevior quam apud eos. Yemps autem apud
nos est longior quam apud eos et similiter
ver apud nos est longius quam apud eos
estas etiam apud nos secundum medicos
est minor. Yemps vero apud eos est ergo et sic
secundum medicos. Secundum autem astrologos 4or
tempora sunt equalia et apud illos habitantes
citra tropicum cancri et ultra tropicum
cancri sunt inequalia. Item in 7° climate circa
tempora 4or opposita non sunt equalia
secundum astrologos. Sed duo estates et duo
autumpni et unum ver. Et 4or tempora opposita
sunt equalia et sic duo tempora scilicet duo autumpni
et yemps sunt sex mensium et alia 4or
tempora scilicet due estates et duo autumpni
continent sex menses et quodlibet istorum continet
mensem cum dimidio. Item apud illos
de primo climate sole progrediente a primo puncto ari-
etis ad primum punctum libre sunt 4or tempora equalia.
Quod patet. Ver incipit sole ingre-
diente primum punctum arietis et terminatur sole ingre-
diente ... thauri. Item ... capit

estas vnde et terminatur sole veniente
ad principium cancri. Et tunc incipit autumpnus
primus et terminatur sole veniente ad principium
virginis. Et tunc incipit 2a estas et termina
tur sole veniente ad principium libre et tunc
incipit 2us autumpnus et terminatur
sole veniente ad principium capricorni et tunc
incipit tercia yemps et terminatur sole
veniente ad principium arietis. Autumpnus vero
Autumpnus secundum se et dequalem(?) autumpni est con
trarie temperata in qualitatibus activis
et passivis declinat ad frigus. Contra
si ipse temperata in activis cum ad frigiditatem
declinat non est possibile esse temperatum in
activis et passivis sicut videtur. Ita caliditas
tunc superveniens frigiditati yemis est po
tentior in temperando aerem quam in temperando aerem
frigiditas quam frigiditas superveniens
caliditati estatis in temperando caliditatem estatis.
Ita accessus solis ad nos potentior
est in calefaciendo quam eius recessus in frigefaciendo.
Et sole in principio ... non accessus sol
est potentior in calefaciendo quam in frigefaciendo quando
in fine principium libre et spatium quod per accessum
est eo potius temperatum est et magis
proportionata ideo ver est magis temperatum
quam autumpnus. Item caliditas est
fortior activa quam frigiditas et caliditas
tunc eius calefaciet et frigiditatem re
mittit quam frigiditas infrigidet et caliditatem
remittat. Licet quidam dicant quod tempus cale
faciendi et infrigidandi est equale ab anni
tempora. Non est inconveniens(?) quia similiter est equale
sed quod non est dicta tempus calefaciendi
et infrigidandi quam humectandi et de
siccandi. Item quod autumpnus non
sit temperatus in activis sed declinat ad
frigus probat ex aeris subtilitate

et subtilitate natura exalationum et presentie in
principio in aere frigiditas quia corpora natura
cum transeunt de calido in frigidum citius et
mollius patiuntur et senciunt aeris alte(?)
rationes frigiditatis quam caliditatis. Item autumpnus
apud nos declinat ad frigiditatem vel corpora
nostra. Cum enim tunc aer sit frigidus et sic
talis eque cito transit caliditas in principio
sed frigiditas tunc corpora nostra assueta in
estate calore non sic patiuntur caliditatem
autumpni sicut frigiditatem. Item autumpnus magis
indicatur frigidus vel corpora nostra quam calidus
non obstante quod caliditas veris sit fortior
in remittendo frigiditatem yemis quam frigiditas
autumpni in remittendo caliditatem estatis.
Item autumpnus non potest esse temperan
cia in passivis ita perfecta sicut videtur
et ideo non potest esse in autumpno in activis
temperancia ita perfecta sicut videtur. Item temperan
cia in activis sed dependens a temperancia
in passivis. Item activa a(?) bonos(?) sunt
in paciente disposito. Et quia est per
fectius temperatum in passivis non minus sit
ideo est perfectius temperatum in activis. Sed
aut hic probat quod in vere sit perfectius
temperatum in passivis quam in autumpno. Et hoc
virtute est dictum. Item caliditas superveniens
yemi adveniente ver fortior est
in exsiccando. Item quia caliditas re
solvit et desiccat quam frigiditas super
veniens in humectando. Videmus enim
humidum in de calido citius exsiccari
quam siccum in sicco humectari. Item tempus ex
siccandi est ... brevius quod tempus humec
tandi sicut. Item autumpnus remanens nobis(?)
siccus et declinans ad frigus in une(?)
rigoribus(?). Cum non obstante quod forte

2m rei veritatem et ipse autumpnus sit plus ca-
lidus quam frigidus tamen sit autumpnus corporibus
indicatur quia corpora iam assueta a calore
estatis quia pori sunt aperti plus indicant
aeris frigiditatem quam caliditatem quia ab assuetis
non fit passio. Et tamen patet quare autumpnus
sit magis frigidus quam calidus et quare paulatim
declinat ad frigus et multum declinat ad
frigus. Et tamen in autumpno est diversitas
in horis diei maior quam in aliis temporibus
tamen noctes autumpni sunt valde frigide
et dies calidi et maior est distancia inter
noctem et diem autumpni in hoc quam in estate
et quam in vere et yeme. Et propter hoc in ordi-
nacionem et humorum in ciucacionem et habitu de-
bilitate. Et hoc tempus est magis mortiferum et in
eo pestes et acuime [illegible] generantur
et aliqui querunt hic quare sunt racionabiles
[illegible] quod corpora assueta in frigiditate yemis
ad [illegible] caliditate veris non indicatur ver
calidum plus quam frigidum. Et ver 2m compara-
cionem ad corpus nostrum est calidum sed dico
quod calidum est magis amicum corporibus nostris
et non faciunt impressionem in corporibus nostris ita
manifestam. Et secundo facit frigiditas autumpni
hoc et complecit ex parte dispositionis aeris
in autumpno fit impressio propter frigiditatem
guidem ad [illegible] quod in vere calidi hoc
complecit ex parte corporis nostri corpus
nostrum in autumpno est varium et eius pori sunt
magis aperti et eius meatus sunt impressibilia
magis aperta et eius [illegible] sunt susceptibilia
et confirmantur in multitudine aeris in autumpno
quam a calore in vere non obstante quod in vere
bonitate aeris declinat ad calidum plus
ad frigidum vel ponderem quam [illegible] in
dicatur temperatum attamen quod non faciunt
in multitudinem nobilitate in corporibus nostris

2m quemadmodum dicimus aliquid nutrimentum esse
temperatum non quia dicimus temperate quod nullam
in multitudinem faciunt in corpore humano sed
quia non faciunt nobilem in multitudinem. Et hoc
autem tempore autumpni corpora curanda sunt
regenda sicut in hyeme quia confortat virtute
et corpus humectat et in hyeme quibus videtur
corpus amortuum frigiditate et adeo caliditate
ut in hyeme quia resistit et in ciucacionem
et adustioni humorum. Et ergo at cor-
humanorum. Et in hyeme et aliis temporibus anni frequent
facias tamen corpus temperate. Et post au-
tumpnum sequitur yemps. Et hoc tempus est frigidum
et humidum et pluviosum propter nominis locationem
et sol autem corporibus elongatur. Et hoc
tempore sol multum elongatur a cenith capi-
tum nostrorum et dies sunt breves et pauca
sunt [illegible] radiorum quia sol existit
longius respiciens capita nostra. Et ideo multum
in valescit aqua frigiditas et vapores
elevantur et non consumuntur et aer est
grossior et humidior. Et ad tempus plus actio
[illegible] sustinent et ciborum vel
[illegible] largitate et mali et grossitie et cor
de nimis tollat [illegible] in tempore
yeme. Et tamen est hoc tempus sit calidissimum
et plurimum indigent multo dato eo quod
a calore extrinseco et hoc minori a corporibus
nostris sit resolucio eo resolucio quia fit
a calore naturali. Et quia in pluribus locis a ge[illegible]
[illegible] occulta tempore hoc est satis magis
et maior quam in aliis temporibus et post
hoc tempus sanitas confirmat ut in eo veniunt
egritudines non ex magis calore. Et hoc tempus
propter aborem et potum multitudine et digestio
[illegible] et pororum clausiones et pauca a cor-
poribus resoluciones frigore et acti humores
multiplicantur in vere. Et plerumque est [illegible]

quum vero sanguis qui est sanguis semi
coctus propter hoc multiplicatur. Et multi
plicatur phlegma in hyemis tempore nam tunc
convertitur in sanguinem et humores. Hoc tempore sit
hiis contrario in percipiente frigiditate et
humiditate convenient et phlegma unde con
vertitur in sanguinem hoc tempore et magis
multiplicatur hoc tempore quam aliis. In colera
autem hoc tempore non multiplicatur quam sanguis
in eo tempore in coleram non convertitur et im
peditur frigiditate et humiditate convenient aere
in mutat contrario ad suam crassitudinem. Ciba
ria et alia vero sunt grossa et multa
que non sunt apta ad generandam coleram. In
estate autem multiplicatur colera. Hoc enim
tempore estivo convertitur sanguis in coleram
propter convenientiam complexionis. In multis
autem in estate et autumpno multiplicatur
colera nigra. Sed in yeme et vere
phlegma et sanguis multiplicantur. Et hec
de quibus istorum temporum. Capitulum de regimine

In quo ponitur tractatus temporum anni
In quo sunt ea quibus corpus sit regendum
et specialiter in tempore regimen sanitatis.
Insuper etiam magis consistit corporis sanitas
de dulci ea in motu me dixisse
sermone longum in meo compendio de
regimine sanitatis tunc proprie composito et
ordinato in studio per[illegible]. Quia inter
principia media et finem cibus est nimis
necessarius. Preterea dolores multum ca
le[illegible] et humectat et diminuitur
ex carnibus et potibus et utitur sub
tilibus et lenis est calida temperato quod
sit magis calida estatis hoc et tempore
non replicatur quia cibus et potus parat
tardius abstinere amarum salsum
et acutum et pungitivum et habet dulce

dimissa. Hoc et tempore minuere purgare pre
[illegible] sicut augmentare calorem et ma
xime in complexione. In eo et vomitus pla
cetur. Sed est autem doctrina et raro in
physicis locis. Quia ergo voluit ypocras dicere
ventre yeme et vere calidissimus sunt
natura plurimo quia indiget cibo. Tunc autem
dicitur quod cibus est minuendus ad dominum quod multa
est in dicto contrario. Natura cibus in se enim
minuendus est omnibus quia in yeme superbat sed
in eo indiget plurimo multo in estate
et autumpno. Et dominum quod pauci est cibus
exhibendus comprehendit plenitudo dilicta
per yeme predicta fuit ablata et
quod dicebat sapiens quod in principio ver
to dicebat cibus est minuendus comprehendit plenitudo
sit ablata dum sit corpora non certe
plena debet scire posset dari cibus
multis et quod in vere cum sit corpora plena
bonis est quod cibus minuatur comprehendit se ita
sit minuendo ut purgatio. Item quia sit
sanguis habundantia secunda fiat et
si sit habundantia alterius humoris secundum
fiat purgatio. In estate autem minuendo
ex cibis et potibus et excercitio et mutat
ex cibis dimittat et coopta loca et bibat
cum [illegible] calidis et colatis et frigidis
intemperata et grossa comedat quia
semper et parum in vice. In humano autem
bibat syrupum acetosum de fru
ctibus acetosis vitetur acuto et acetosis
abstineat a salsis acutis et pungitivis et
vehementer dulcibus cum et forte di
mittat et vitetur delicti omni et adiungat
ad aquam. Cibus comedatur actualiter
fine in locis frigidis et horis frigidis
assumatur in horis per que domine et rege

stare possit. In autumpno sunt ve-
genda ea omnia que vitabant in esta-
te usque ad pluuias. Ad ventum vero
pluuiarum ad vetus aucto malo non
secure reddit. Ex hoc enim humorum ma-
licia reseruatur et corpus humectatur et
2 eorum malicia mitigatur. Sed cum au-
tumpnus sit longus et estimatur maior cu-
stodia est adhibenda et eo in tercio
in malicie humorum et post hoc tres corum
humectacio et virtutis confortacio. Sed enim
tempore humorum mali in inicio et adusti
in corpore durant corpora sunt plurimum de-
siccata et virtutes sunt in summa de-
3 bilitate et humores indigent correctione
et preparatione et corpus indiget humectacione
et virtus debilis est confortanda. In cura-
tione per flebotomiam et purgationem non est
tempus in estate [illegible] magis nocive ad hoc
nocere inueniat et adusti maior in eo
sit et cor humectacione et virtutis confor-
tacione quam in estate. Nam in hoc tempore cor-
pus in labore stat et debilis et magis
quam in estate. Sed enim tempore quod sunt mali
regitur ut largus vti coitibus dic-
tamen quod est despicere. In mundicie au-
tem se exponat soli et a frigore
[illegible] nocturno sibi caueat quia [illegible] et
caueat a labore quia extra sol-
[illegible] hoc tempore sunt vitanda plus quam in estate
quia corpora sunt magis exsiccata et de-
bilitata. Nam et corpus sicut rebus
4 vinum debilibus exponi sufficere non possunt. Et
quia humores sunt esse forte in humectacione et
specialiter cum aliquali porcione aque sed
et magis humectat quam aqua sicut magis
[illegible] sit sedat. Sed doctoris sapientis

Sed et tempore vinum lymphatum ad sitis extin-
guendam et corporis humectandum et ad vir-
tutes debiles confortandas est concedendum quod aqua
cum aqua hoc tempore bibi potest est euitanda
In estate autem vinum quod est debilis et
magis lymphatum quam in autumpno. In hieme
autem vinum competit vinum non sapiens ex-
siccat et humores non egeret eo quod propter cor-
humectacionem non competit vinum propter frigore
In estate autem maiorem est malicie et ma-
iorum [illegible] sit lymphacio vini sit
magis habundans. In yeme autem generis
est et laudabile vinum lymphatum. Vinum
autem tale est lymphandum ut aquam deles-
tam faciat et corpus impinguet et
[illegible] tamen non faciat [illegible] nam vinum [illegible] lymphatum [illegible] mali fiat
non lymphatum [illegible]. Postea sed
Sed et tempore autumpnali corpora sunt bal- balneum
neanda in aqua dulci tepida non
[illegible] in balneo diu morari [illegible]
[illegible] corpus non resoluatur et virtutes
debilitentur. Et balneum enim humectat
et non resolutum competit hoc tempore ut
humorum malicia et adustio remittatur
et totum corpus humectetur et moretur. Sed 2
et tempore famem non sit quod sollare
permittat non se cibo repleat in una
vice. Faciat quod cibum ut perfecte
digerat. Sed et tempore vigilie sunt vi- 3
tande quia corpus exsiccant et virtutes
debilitant et augmentando est [illegible]
quia corpus humectat et virtutes confortat.
Et sicut in hoc tempore aliquis coitum exigat contra coitus 4
sunt cauenda [illegible] estate est [illegible]
cum [illegible] nam hoc tempore coitus
autem sunt breues in tempore et sunt longe
valde sed enim breues et temporales.

ppt humorum acuitatem et malicia et ppt
virtutis debilitatem quia virtus debilis fortem
motum sustinere non potest et virtus virtus
debilis magis pondus sustinere non
potest. contingit autem illis egritudines longe
ppt humorum grossiciem et adustionem. ita
humores grossi et adusti tarde digeruntur
et acrius expelluntur. Sunt estiue egritudines
ut plurimum breues. autumpnales
vero longe et maxime quia adueniunt
contingunt. hoc autem longitudo humorum grossiciei
et acuitas sunt et pororum opilacionis et virtutis
debilitatis et frigoris. Et etiam corpus ex
siccat cor et debilitat. multum accidunt
et absconditur in hoc tempore et in hoc tempore evi
tanda sunt animi accidentia. tristicia seu hor
ribilia que virtutem consumunt et quia cor
calefaciunt et exsiccant et humore adu
runt et inflamant cum sit ira timor
pusillanimitas. contrario leticia et spes
tendit ut cum gaudio et leticia quia corpus
humectat et virtutem confortat et meliorem
efficiunt digestionem. ira iracundia et tristicia
digestionem corrumpunt. gaudium autem moderatum
tum digestionem perficit et confortat. ut plu
rimum ... asserunt sapientes. Quare
autumpno autem regimen fieri similiter quam
tempore et temperatis corporibus maiore adhibe
da custodia. ita ppt suam malignitatem
et virtutis corporis humani debilitatem et egro
malicia et mediocrem assistentem non
... etiam sustinere non potest. In yeme
vero virtus corporis ppt malicia re
giminis sustinere et largius cibo
et diecta non despicere et demum tempe
rate conservat ut tamen quis egrotat
ut fortis curat ea. Iuliis est tempore
amenus ... et cauendum

quum est pale ut casus magne necessitatis
curat. hoc est tempore humores sunt immobiles
et quieti et calor in interioribus humiditas et
virtus fortis non quod sit sine apti ut per
me(n)ta educat. tunc est de frigoli monet
ad egritudines cauendas et quia calore fortis
in visceribus in hoc tempore abundantia est
grossa per frigus digeruntur et laborum mali
na per frigus corrigit. Iulius est tempore co
piosius comedendum et magis laborandum
ut planeticus ... nuntiat ... minus
comedendum et minus laborandum. Patet autem hoc
tempore quod est grossior et vistosior et minus
fluctuatio que in aliis temporibus. Tamen est
dicunt esse grossior temporibus melioribus et sic
estis canibus meliores. hoc est tempore
caules sunt generaliter ... et at
plices holus autem frigidius conveniunt ex gaio
nes ... ... temporibus hor
tulanis ... porrum et raphanum
et similia propter plures malicie passionem
temporis multiplicandum ... et ppt
frigiditatem aut humiditatem temporis obviatorum
et ppt humorum grossiciem et viscositatem sic
... et ... ppt opilacionem
apercionem cum holus in ... regi
ones ... sunt plantaginis et fre
quentes ... ... allia
... ...
valde ... malas. Cum hoc asserit gr
p. de ... sanitatis ppt allium et ...
... Homines autem ... ... co
lerice ... ... hoc acuitas ...
... non ... ... vel
estate ... ...
farmacia eis est ... ... autem
... et allia cum vino potest sic. ...

10 de corr... amb... anime

hiempe

Uene Vaporibus calidis et humidis tuetur
corpus a nocumento veneni et specialiter
fri / Exemplum est corpus unum tuetur a fri
gore adveniente / Hoc quoque est valde conve
nientibus frie et pro loca frigida et in nocte
et pro montes glaciales volentibus uti
et per montes glaciales volentibus transire / Et aut... in hoc tempore sunt calme
verare / Et aut kalendis in hoc tempore sunt calme
actualiter non sunt calme ut statim abig
ne depellit / Et febres hoc tempore non
contingunt quia hoc tempore bevere non solent
n exterea valde forti propter particularem
distoveriam / Et forte e ignis qui
aquam non extinguit quia hoc tempore ut
plurimum ex magna plenitudine contingunt et
ex multa opilacione / Et tantum quoque sunt
vestra de opilationibus et evacuationibus
na pro u p° fiat evacuatio de opi
latina et per contra bene at sudor
auget opilaciones et precipue si
plenitudo sit magna. Hoc aut evacuatio
fit per cum plora et farmaciam et cistere
Et quia tempore yemis cuius ideo flocie
et farmacie bonum est cistere i si
sterc / Hoc ei tempore aptum ne cistia sit
magis dilata / Et si forsan cisteria
non sufficiat potius ad alia p
tempore / Juli in tempore flora e fleda
in maiori gradu et in statu mag
mite et sit farmacia / Cisteria at
si piculo fit puit quia maz evacuat
et dimittit a nobilibus mebris adig
nobilia tandem / Et putant hoc et cisteria
fit debilia fortia quia et si non per
ficiunt ad salutem saltem non facient
unt nobilem lesionem / Et plebo mie quia
aut et farmacia quia sit fortiter nue
si non perficiunt ultra afferit non

actum / Illis aut quibus plus fecerit cum
flomo possunt facere sunt illi qui multa
carne et multo vino et multis dulcibus
et vinctuosis multo otio et multis gaudiis
et letitiis sunt bene tibus ei cum flore est
procedens / quia at abire gustus et mat usque
sit et nos sapientiae magis cum farmacia
sit purgandi apparata humori peccanti
hores aut mi tempore hoc et moderatus
faciunt florae apposito consilio medi
corum et in morte et statim repletione
ex qua contigit festina senectus et omni
virtuti debilitas et morbi malig
nitatis ultra quo prestat flora celle
bre u cum bonis et pultis mediatis quia
plus fit in farmacia et specialiter in hoc
tempore yemali / Et tempus in hoc tempore quia nec
iuvenis bene igne propter aeris frigiditatem frigi te
et humiditatem propter porros opilaciones / Et ad
igne utendum est dorsum ne pes po
sterior frioris anterior / Ignis est
multum obest visui / Non est multum
igni appropinquandum quia calorem unum ad ex
teriora trahit et virtute debilitat et per stivit
et corpus dissolvit virginem causat et capi
tis dolorem inducit / Et specialiter si sit ignis
ex carbone de ligno malo ut ma
tuus sufficat ut ex ligno corrupt
ut carbo venenosus / Melior quoque ig
nis est ex ligno sicco bene non
viridibus / Et hoc quoque dicta sufficiant ex dictis
atque extracta de regimine corporis humani
secundum quatuor tempora anni Capitulum duodecimum de aeris operibus

Quamvis expeditis *Jstne et omnibus*
qui superius dicta sunt multa sunt in
variata de aeris operibus et effectibus
*C*um vir bolo i buo bti ca° aliqui

spalia et calia aggrae de spye et
aliis operibus oppo ei aer gis est
caloz nalem ocatac de suope
vapoibus spum indisptae taere incte
vtutes orbis celesti adouce defert
et loquto aere e pudor et psfor tato
ceius i une corpibus psfore gnat i
plurencias opto et aer e pudor et
psfor tato spus q sut aere mete
puta bys audits odoats sit psto
rees et g gnes fantasia yagnaco co
gitao et celtute bn i aere bo et
psto oes hole opacite sit psto
rees A etemp aer calne excesste
corpus calefaat poros aprit cor
dissolut vtute psstut stu idnat
appetitu dicit colocz cor exhuat
et inde magsfcat Appe hitatee
regiobz valde calide utethiopes
hent capillos nigros et sit timidi
et hunt debilez digmaz tato addu
cit eis stmu s r3o enis et hunt
eos corpa lenia et cuti nigra A er
at sind poros claudit caloez for
tisicat et ad umat dignaz meliore
coloez albisicat capillos causat
placiem et intellecte spus gis hita
tes i rgiolibus atonalib et i a cli
mate tolt sit fertoces et audaces
rees et plus hunt et mag fertoces
et ni abstinentes et i smo acalbus
et notibus belectores et sit rgio sthu
da emt carnositate albiores et
teneriores hitates aut i aere
hudo sit ptcias facies et eoz
cutes lenes et ni debiles et in
excitant cota laxat A et fribus
adhuc fibres loge et flux ventr
et fluxus saguis et epilcia A hitates
at i aere sino offuscant et indura
tur eoz cutes et fortes hunt unos
et nodo ad hec eis laxitas et ma
xie sccom sit abcattubus et vlcelibus
putris A etemp hitates i aere alto
saneres sit et dinci vinunt et sut
fertoces et ad moti abiliores A hi
tates at i aere psudo sit i ba
uitu et ydpia et sit stotra epici
ppletica et max sit sit clude aq
state et clude A locus aut psudus
e calidior spus radios solarim ma
iorz spratos A alto loco e oppos
iudicat A aer aut i fecto malis
vapoibus e gssior et i pucobe et mis
seuo sano u bebis atonales et on
cutales spus pusficet et sbtilicet
Julor at hitates petis et disopt
estate e valde calt et yeme fra
na clapidis fort i psfo calidit
et frigitat res dunaci et sitat
lapidu et copa hitacon sit dura so
lida fortia A multos capillos et
fortin et sut malors mozs et scdm
i obedientes et bellicosi et cutu bi
gilates et i eis e solertia et acmen
i speculatoribus et practis mechanics
Aer aut i fecto mat vaporibus et
corrupt et fetidus A gi beos et mat
arboribus obobratis et mat lyts seo
dats et mat obitalibus et coo ppetubus
i fortunats attiges cor i mete
i ficit spum vitale A cor et caloez
corrupit i natu A hindus i ficit ra

dicale quod scribitur primo et sic est causa pe-
stilentie causa est. ~~[illegible]~~
que epidimiales dicuntur et hec dispositio aeris
que epidimialis nominatur. causa vero est terrestris
vel aerea vel celestis. terrestris
quidem quando aliqua elevantur vapores vene-
nosi et putridi ab aqua aerem inficientes ex
quorum odore et attractione cor inficitur et vita
dissolvitur. aerea quidem quando aer inficitur
propter aliquos infectos ibidem de novo venien-
tes qui aerem inficiunt. causa secundum contagionem
vel inficit contagio sicut et contagio inficit
contagiosus sicut leprosus inficit aerem et hoc
aerem sic infectum inficit alios ibidem
habitantes. sed est contingere quod res ve-
nenosa expansa in aere per ventum
defertur ad alium locum et tunc est causa mor-
bi in loco ad quem defertur. causa
vero celestis est aeris superfluus calor
partes vel infrigidatio vel mala distri-
butio et aspectus corporum supracelestium per radios
in aere multiplicatos sicut luna mo-
vet et ista influentia vel agunt a
quo alterando secundum ignem calefaciunt
et aerem infrigidant. celestis aspectus secundum
proportionem mutant epidimiam. et contra ce-
lestia vero agunt in omnia corpora al-
terando sive calefaciendo infrigidando vel
aspectu sive comfortando vel humefaciendo vel eorum
corpus vel humefaciendo vel eorum corpus
pede vel vita destruendo. secundum eam aliqua
coniunctio planetarum vel aliquibus
signis aspectus est vita hominis
destruere. secundum forte coniunctio magna
Iovis et Saturni que fuit anno domini M°CCC°XL°V°
que fuit causa epidimie valde magne et
generalis in partibus meridionalibus quoniam hec coniunctio
fuit in aquario quod est signum
humanum. in illa etiam coniunctione Saturni
fuit dominus valde magnum quia planeta
est valde malivolus et Iupiter placa-
bilis et amicabilis. et fuit epidimia valde
magna et fuit causa celestis influentie in-
ter homines imaginaria eventus. hoc
est forme celestes agunt aspectu et
quod coniunctio aspectu fuit humanorum cor-
ruptiva et perturbativa quod aspectus per
verbum multiplicata fuit generali modo
luna in aere nos circundante mediante aere
ad homines contra provenit et infecit contra
et aerem putrefecit circa infectionem
generali. nam aer dispositus non apparebat
corruptus et hoc homines perturbat. et illa
epidimia sive pestilentia fuit et ap-
paruit. tamen secundum physicum stupefacit ma-
gnetem vel vitrum stupefacit ne
the(?) et secundum adamas attrahit ferrum mediante
aere et non attrahit aerem. sed magis
non quod hec constellatio inficiebat cor-
ruptum et sensibilius non inficiebat aerem
non generalem. fuit autem epidimie diffi-
cile et superficie magis quam terrestris cau-
se. et propter causam noscere medici mala
complexionis durant quia hec ratio est for-
ma celestis influentie. non est id cuius
eventus ignoratur. Capitulum secundum de aere bono eligendo.

Eligendus est igitur in malo aere evitando
aer in civitatibus primis temporibus
et licet omnis distemperantia sit vitupa-
bilis et frigida et distemperantia
in calido et humido tamen est vitupa-
bilior et deterior ut doctrina sa-
pientum et generaliter Galieni primo coniunctionum et ypo-
craticum epidimiarum. hec igitur causa aeris di-
spositio est maxime pestilentialis

et maxime ad putredinem disponit. Unde vi
demus quod res magis putrescunt in aere
calido et humido et minus putrescunt in aere
frigido et sicco et propter hoc vento boreali.
Item aer acutus et similiter acetosus prohibet
rerum putrefactionem quia sunt frigida et sicca et lon
giores lapsus in aere. Hic lapsus est ma
ioris elevationis. Alii 2 lapsus sunt evita
di scilicet in calido et sicco, frigido et humido, frigido
et sicco et propter hoc lapsus in calido et humido est
aeris deterior dispositio. Unde videtur notabile
quod lapsus aeris in frigido et sicco est minus ma
lus et minus operativus contra putrefactionem. Sed
an lapsus in aere deterior sit in calido
et sicco vel in frigido et humido videtur dubium. Pu
to tamen quod lapsus in calido et sicco sunt de
teriores in aere nos continente et magis di
sponit contra ad putrefactionem. Unde videmus in
yeme contra [illegible] quod in estate quanto
igitur aer est temperatior in actione et passione
tanto est melior et eligibilior et quanto
distemperatior in calido et humido tanto
incompatibilior et quanto plura corpora animalium
declinant ad calidum et humidum tanto dete
rius. Propter quod et contra 2um [illegible]
natura est in [illegible] obtinere [illegible] quo di
re [illegible]. Eligatur igitur aer temperatus ut [illegible]
natus [illegible]. Item aer debet esse pu
rus et clarus et subtilis cui nec [illegible] non
admisceantur exalationes ignite [illegible] ad
igneitatem [illegible] [illegible] cum eo admi
sceantur vapores fetidi et corrupti et he
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] aer
evitandus. Eligatur igitur aer clarus subtilis
qui cito calescit [illegible] non [illegible] [illegible]
Item [illegible] igitur [illegible] et [illegible]
[illegible] non sit [illegible] alius [illegible]
[illegible] non sit aer in [illegible] [illegible]
tes [illegible] [illegible] planete et [illegible]

non potest provenire sed igitur aer in loco su
fficienter elevato et discoopertus [illegible] et
specialiter ab oriente et aquilone. Unde bonum
est in [illegible] quod [illegible] sunt orien
tales et aquilonares et specialiter in estate.
Item aer eligendus debet esse in terra non
[illegible] nec fetida nec corrupta nec
[illegible] [illegible] et arboribus [illegible] et [illegible]
bonus aer non debet esse a bole arboribus
[illegible] [illegible] et specialiter malis
[illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
Item aer habitationis non sit iuxta aquas
[illegible] [illegible] fetidas et corruptas
sed prope aquas [illegible] et [illegible] et bonum
est [illegible] terre [illegible] sunt [illegible] non fetida
nec corrupta quia aer fetidus sit de aere
[illegible] grata [illegible] [illegible] et [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] sufficienter
[illegible] [illegible] [illegible] quod de aere
[illegible] grata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod terre [illegible] maris sunt
[illegible] [illegible] et quanto [illegible] tanto
[illegible] sed in [illegible] aquilonaribus sunt
[illegible] et [illegible] aquilonares [illegible]
[illegible] terre [illegible] maris sunt [illegible]
in [illegible] quod [illegible] [illegible] a mari [illegible]
[illegible] [illegible] aeris caliditas re
mittitur propter aquam maris [illegible] [illegible]
sed in aquilone auget [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] forte
in [illegible] terre [illegible] maris sunt magis tempera
te in [illegible] [illegible] sed in aquilone [illegible] [illegible]
[illegible] terre [illegible] maris sunt [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] aeris [illegible] [illegible]

Unde ponenda sunt signa [illegible] per
[illegible] cognoscitur quod aer sit malus et co

ruptus et tepidus quorum ei placet ventus
australis et fossolas regelat et aer
conturbatur sine pluvia et nubes appa-
ret et non pluit et post ipsam pluviam et
aliquando die aer manet conturbatus et post-
ea clarescit post pluviam et non est ca-
lor in estate et multiplicantur animalia et sunt
frequenter noctes et tamen post solis occasum et turbu-
lentus caliditate et in hieme dimissus
in eadem die calor et frigus sunt contingit
in autumpno tempore in nocte apparuerit
stelle comparatione ignite et colore aeris
apparet vertice in nocte radii videtur
et splendor et flaverit ventus post quod fla-
tum multum est ... et ... moritur
et apparet multe rane et locuste et nume-
rose et hanelitus et excrementa hominum sunt
fetida et corrupta et hominibus magnum pa-
ciuntur ardores et siti vehementes et cor-
extrema sunt ~~fetida~~ frigida et multum
angustiatur et corpus ... debet et cum
febre maior dilatatione et videtur a
malia habitatia sub terra fugere ad
superficiem terre et videntur animalia male
vel et mortificata et videbitur diminu-
tur vides ... Hec omnia sunt signa quod
in aere est corruptio et pestilencia animalia
ei voce contraria sola in ... vel aer
percipiunt corruptionem mortem et putrefactionem
frigiditatem diminuitur vides et ova
na ... aer melius percipiunt quam
homo ... et animalia est peior odoratus
... odoratum non sunt percipit natu-
ra aeris maliciam per multa aliorum ani-
malium ... non est ... comparabiliter
animalibus in ... sic ei homo sunt melior
~~...~~ ... tactus alijs animalibus

In aliquibus sensibus deficit a multis
animalibus ut dicit ... Nos quod auditum
... gustum ... odo-
ratum precellit aranea tactum ... ergo ...
non dico quod aranea habeat tactum certio-
rem ita quod perfectius percipiat et cognoscat
differentias tangibilium quam homo ... organum
tactus in aranea sunt magis equale ... organum
tactus in homine magis equale
et perfectius percipit differentias tangibilium sed ...
aranea ... percipit motum tele quam
homo posset percipere ... dicitur illo capitulo

Capitulum 17 de correctione et rectificatione aeris

Nam vero in hieme dicit quod aliqui sunt qui dicunt
Natura debilitatur propter maliciam ...
et corruptionem cibi et potus et aeris et quia
... que a virtute dissolvit ...
ulla ... est fetor et spiritus fetor ...
et ... vaporum in aere expulsus ... et
... quod ... aeris malicia
maxime nocumentum inducit in vero corpus
cuius nocumentum in ... attingit primo vite
... ei est corpus quod ... in principio
in ... vicinamentum et nocumentum et
est idem cuius consideratio est digestio ... sunt
... ut dispositio ... dispo-
sitio ~~...~~ ... est idem ... in medici-
na ... sunt ... tota fuit ... pro-
... et ... semper
... ut ... assint ... philosophi et
... quod ...
... de aere et ... dispositione est
multum necessaria medico ... practicanti
ut ... eligat in sanis
et egris ut ipsius malicia corrigat
... quod consideratio ciborum et po-
tuum et talium ... non ... sunt
multum necessaria medico practicanti

tamen puto quod aeris gravitas est magis ne-
cessaria tamen Galenus ix de ingenio 3o tegni
quod si extendo sit calida et sicca et aer
est calidus et siccus dissolvere contrarium
quem tenga non possumus nisi ab eo re-
cedere tunc vero alie res non valent
in tantum dicunt ad siccum et humidum declinare
secundo aer declinat ad calidum et siccum et
tercio videtur quod aer solus tamen operetur in
corpore nostro sicut alie res non va-
lent sed cum tamen laudetur contra egritudinem
generatam ex aere corrupto circa hec
loca sunt purificatio circa et tabela
cum generantur in aere maxime dispositio
pati in aere pestilenciali et corrupto cum
sit sanitas et puritas et illa que color
est intensus et quod potum sit lacium balne
ancia et calida et humida tamen contra
contraria et humida tamen calida et mali
vigore et que cor est debile et sunt mal
humoribus plena tamen calida et pura
corpora forte non patiuntur aliquid pe-
stilenciali. Et per oppositum corpora hum-
ida poros strictos corporibus dura non
balneatoria non plena malis humori-
bus non sunt apti recipere pestilenci-
am. Ergo aer lavatur et recedit a putre-
factione qualitatibus putridis reducendis et per contrarium
nam si sit calidus plus quam oportet
refrigeretur cum aqua frigida rosarum et folia
salicis et vitis et nenufaris et similibus. Et si
aer sit frigidior quam oportet calefiat cum
igne lignorum laudabilium. Et si aer
sit nimis siccus humectetur cum aqua et viol-
is et similibus. Et si sit humidior desiccetur
cum igne lignorum siccorum et generaliter
aere rectificato per contrarium. Et sit
in fectus malis vaporibus et fetidis superius et in-
tentibus vel tamen dissolvere cum ex eo quod
aere est putrido fetido et corrupto. Iterum
plus valere. Et contra perversitatem emendationem
aeris proveniente ex vento et aqua et talis
putrefactione aeris. Et contra aerem ino-
rat cum herbis quod putrefactioni resistunt sicut
cum aceto. Fiant ergo suffumigia cum aro-
maticis confortabilibus spiritum et calore cor-
dis naturam. Et quedam sunt calida quedam fri-
gida ut rose camphora cortex citri
et talia. Et aliter aut sunt aromatica
confortat et odor frigidus et siccus putrefactioni
resistunt et vero stiptica et resolutionem
prohibent. Suffumigatio ex hiis confert
febricitantibus. Et alia sunt calida ut thus
mirra lignum aloes ambra cortex ci-
trini et ligna iuniperi laudabilia in tempore et si-
milia. Et suffumigiis ergo calidis in febribus suf-
fumigatur aer cum rebus aromaticis. Et in
temporibus frigidis et humidis et pluviosis et non
febricitantibus ut aer suffumigatur cum rebus
calidis aromaticis siccis et stipticis. Et cum
vero calidis et siccis expellunt malam
aeris qualitatem et vero aromatica confortabilia
cor et spiritum et calorem naturalem et vero sicca
et aromatica putrefactioni resistunt et vero stip-
tica resolutionem prohibent. Capitulum 10m de cura aeris pestilencialis

Quamvis pestilenciat aer
sit ea fuit terrestris aut aquatica te-
fugiendo est ad loca alta et non corporis de-
quo vapores terrestres tanquam fetidi et
corrupti non sunt de facili elevantur per
vere et alia sunt per corporibus vicinantibus
vi. At ea sunt celestes tunc fugiendo est
ad cavernas terre et ad loca valde

ꝓfunda ad q loca aer ī fectꝰ acc°
muꝰ pt pvenire / tert° cū maꝰ īficit
aere ꝓfund⁹ et ī cauīs qm̄ aere
apti et ī motaīs ꝯspati h° ē vex
de ī fectōe 1ᵃ q ē appēte occulta /
Sequela supi⁹ sc̄a p̄ut meto na si
loquēu de aer ī fectōe tert° ex calor
excessiue et ī vallib⁹ forte fiet quarto
ī ꝑsso qm̄ ī motanīs comuo ad ıa
loca radij sol ptīge qant / In tp̄e
eō aer pestilēt hītet loca ad
q vēti boreales et orientales p̄nt
ꝑvenire / sm̄ eī vēti aerē mag̃ pu
rificant et eccide acilēs meridionales
nime / eo hᵉ vēti fortiᵉ aerē ad
putrefac̄ ꝑparant et dispommt et non
fortiᵉ aerē / eo eē huor eoꝝ un̄ ex
hᵉ vēt ꝑant putrefact et cluhon
eligant loca cooptā aīdie et coīte
et discoopta a plag̃ oppos / et apiet
fenestre orientales et occidētales et clau
dant meridiane et occidētales / It eō tp̄e
corᵃ nō s̄t vtēn excitād nᵉ balne
anda / aer eō ē ī ꝑcand⁹ et nō cale
facied⁹ ut nō s̄t nocāle athēdi acē
ua excitū et balneū / et aer calor s̄t
ta maiorē actōe q ē valde ma
lū / Et cū ī hᵉ aer dispo°ne nōe
remand⁹ ꝓpt ī hᵉ tp̄ib⁹ ꝯsueuit cibos
appetitus desice / hoīes comedi debent
cibū raro et ꝑpe tq s̄t facient ab
solent et bibet et alij ꝑ cunt / It ad
cēs ī tp̄e pestilēti acētō et acetosis
hᵉ cī putrefact resistūt rōe frigiditatis
a sitit et rōe subtil resolutōe ī pedi
unt et ꝓhibent rōe frigi calorem
febrilē / altant et remouet / It eciā

tp̄e estādo sit dieta ventosa trata
Cum ī hᵉ tp̄e acetume et vino et ꝯfortatiuis
de melle et ꝯfructib⁹ dulcib⁹ ...
tib⁹ ab alhieo et coytu et forti exer
cīo et labor aīe actib⁹ ē abstinendū
et p̄ter tamen ē a pisces et sp̄ vtat
pisalib⁹ assēut sup carbones et hor
sane ē stetigend ī hᵉ q actu febri
citant / Et sp̄ de ppt vtūt debilite co
actis sit comede carnes et bibe vinū ut
pulli gallinacei et capones iuuences
carnes ꝑdrices ꝯ et tribul⁹ lactāle
cū suc ꝯ acetosꝭ s̄t carnes coquēnde
tes / ꝓ hᵉ eō scim tp̄e pestilēti viti
put / ꝯ pisalib⁹ abstinendū et ꝯfructib⁹
dulcib⁹ vapos et ab oīb⁹ ꝯ / et vinū
magnis potētib⁹ nō cū ꝯplene aque
uel ī ꝯplete pauca valde addetur ꝯ
portatoꝭ et nō s̄t ex hic / Tēmp
cū hᵉ tp̄e ē alacte et alactiꝭ imo
cū eō nō s̄t dulce nigrū uel
rub ꝯ ꝑ / It sp̄ subtile albū de
clinās ad potēū adolēsc / It aque
s̄t boī fontiū crente ad alonem
uel oriēte / Tū⁹ ꝯditōes bone supius
dēte s̄t ī scīa dra. ca° de aque
elac et male coquede / Unde at hor
tp̄e pacis bim vnt sbat adolesc
nō dulcꝭ ꝑ ad potūi declināt ꝑpt
vtūt ꝯfortatō ꝓprium ꝑpatrōem
nō ē ꝓhibitu / Na hᵉ tēmi ē sᵈ
ꝯtrā magna ut recitat ꝯstat in
fine cap pticlari / Et de illa
appetit ī forme tēcium de ~~aque~~
uina / hᵉ aut aer pestilēt ī ste
estat s̄t ī autūpno mag̃ ꝯtīgē
ꝯsueuit / Cui g° ī ste estat s̄t
calor magnꝰ autūpnꝰ s̄t sicc⁹
et puluerolent a pluuie venire

tardandum. Vel cum maius opus sit in
frigiditate et humectatione terra est
irroranda aceto et aqua et panni linei
madefacti in aqua et aceto sunt parietibus
domus apponenda et fenestre ad o-
valem aperiende et aere eventandus
et domus spergenda cum foliis salicis
et vitis et rosis et nenufaris et violis et
similibus. Insuper estivo tempore cavendum est ne
quis in sole sedeat nec ambulet
nec coitus sit tardandum sepius quoque cor-
dis ... est parvus una vice et si in
die dormire contingat dormiat in
loco frigido et aduncoria quia supina-
cio sit de regione ... Sed bona
sufficiat de aeris mali correctione et
quomodo contra regimen debeant in aere mu-
tacionibus. Debilibus sunt per frequentes locutiones in
tractatu quem composui tempore de auc-
toritate ... de regimine corporis humani ...
aggregat quod dicta sunt ibi cum hiis quod hic
dicta sunt est opus magis perfectum. Tamen
dicta et mala. Capitulum secundum de aere veri
et de eius applicatione corporibus sanis et egris.

Dicamus secundum autem supra cum aere dig-
Non gratiose ... sit equalem
ut dicit ... secundum Galenum ... tercii
e digor gratiose ... regione ...
aer dispositus est celestie de quo
dictum ... proposito. Et est quedam signi-
ficatione quod medici ... cum ...
cata sunt ... est aer
dispositus ut vult in conplexione et secundum de
dispositione ... et ... assidue sibi ... conve-
niens ... et cum causa ... corpora eius celestia
non ... corpus ... in mente
aere ... eius ... contingere lacrimabus
celestibus mente aere. Totum et hic
modo contingere ... celestibus celestibus

solis ut ... gubernet in de
corpus eius ... gubernat ... celestibus
celestibus corporibus ... mente aere
... est hoc ... subiecti sunt volubilibus
celorum. Tertium propter quod gratiose dispositione
aeris multum est necessaria ad regimen corporis
humanorum tam sanorum quam egrorum ut eligatur
dispositio aeris conveniens et fugiatur dis-
conveniens in sanitatis conservatione et egritudinis cura-
tione. Circa conservationem sanitatis non debet esse
... calores in aere ut idem corpus resolvantur
in sudore et debilitetur. Item non debet esse
ita frigidus aer quod oppilationes inducat
atque ... Item aer debet esse condatus(?)
non debet esse multum mollis nec humidus. Item
multum ... et ... sordida
... et ... optime
et ... ab aliquo hoc sunt lapsus ... que
reducat ad temperamentum. Item ad corpora
... lapsa ... nobilis ... vel
... ut eligatur aer quod ...
... labant corpora in calido et sicco eligatur
aer frigidus et humidus. Item si corpus fuerit
valde pingue et humidum eligatur aer
siccus et si corpus sit siccum eligatur
aer dispositus humidus et talibus
... bona ... sit ... ut
... secundo ... et tales ... ad
... et si ... ad ... non
... in lapsibus ... talibus
... applicata quod ad aeris dispositionem
... ad ... non ... debent
esse magis moderata quam in lapsibus
... Tamen cavendum est quod in
... non ... aer malus. Nichil
aere ... quod ita ... resolvat et debi-
litat sicut fetor aeris et aqua ut
... fuit ... ... Similiter

dico q supfluitas emitte et taciuie
puat / atiq: fetid e valde timo
rosu / Amorari et i stuphie i qbs
aer e retlus ad q radij sol non
veniut hoi e valde piculosu / nam
aer no eventat ut aple alibi
i Epicte retlus vde sue sbtilit
et passibilit ato valde putrefor supi
pit ut volt ga pº sup? me uies / Si
aut aer sit fetid et putridus emen
dat dz oi suffumigacoib ut supius
dicebat / Vlt at h' nouis diliget
q no qlz lapsus nat e ca q qua
illi lapsu sit aunfitda sz oz q
ille lapsus faciat corpa nra ce esse
pata ad prua cade i egritu(dine) ita q
si regant sbi sibtilis fiat et in
egritudiez cadat / Et sic expedit q
h9i corpa reducant et lvant q
rije / hoc no regimis qfrat et ab
egritu(dine) ppuat / Non q dant h9i
terra ut dist' hant apta nali que
sz ut pp vet a ca i egritu(dine) adq
sit valde pua sit sbtilis regent / Quibz
ex lapsus no redit corpa pura i
egritu(dine) rg. aliter dicitur illi
ab hoie sit lapsa a spato hoie et
ex 2 h lapsu no sit prua cade
i egritu(dine) / Et g a lapsus q e expte
spei hita qparoe adx9 no oz
ut regant ad hnj / Et sic de
lapsu pt/ spei hita qparone.
ab eo / via stitucio spus chate sit.
nltu lapsu r hitadu i x° chate
et hz ille lapsus no facit i a corpa
egritaria nec egra aequione nam
vde h9 no idiget regie p xria
p xria ubi no cet homi q indis

tussiz ad regioz strain 2h by mt
auit pº cay sey p doct z a lau si
midis tussiat ad regioz straz a i fima
bit et moret / Et sic puto qrundi
spaty 2 regioz rdie si se tussiz
ad x iuit pp chia qmale heret
qtu e vde h9 lapsus qpt gº lapsus
nalet expte spei at pt spei hita
qparoe ad ex no e nam regimen
p qria nec expte aer nec expte
aliox / lapsus at pt spei hita q
paroe ut it si sit nobl facit co
pua cade i egritu et tal lapsus idigz
regie p qria. rg. / Supº chate e
dicitu i dividuu spatiss 2 h8 chia
et multa alia i dividua sit q sit multu
lapsa labunt v i qi i dividui / Et 2 / ut
tlez lapsu h9i i dividua sit egtatia
et i dividuu spatu est sanatiu et
i dividui idigz regie p silia sed
aliat i dividua multu lapsa ab illo
idiget regie reductio / Tot q regat
p qria mediato ut ut supius dice
bat / Et e ih9 clima sit i dividua pas
lapsu r tpati ? chat / Sz totum
clima sit multu lapsu r chat tpati
2 gº que debita i dividuo 2 q tale
i dividui i qlz chate sit multa egta
ta sz no 2 que pt spei / Et 2 ex
que debita i dividuo hita qparone
ab it no ducet corpus egtaty nec
app hr sz regi p xria / Nam chate
gaudet i eo qd e sibi ex ut ga
3º affe / Sed 2 gº lapsus nobl 2 q
plexioz i dividui qparoe hita ad
i tra facit corpus egtaty et sz
rg regie reductio / Et p qria no

deate. Lapsus consuetudinis est regi per
contraria i. e. eorum contrarium. Ille quo volebat
sua sanitate conservare vel consuetudinem, contrarium
cor curare. Permutat sane magna
aeris mutatio. Verumtamen magis
mutatio que e declinitate ad climata diversa
et contraria i. e. climatibus est maior diversitate
tanto est debilior mutatio. Sicut constat
cum primo vivunt incolentes in ipso
climate quam in alio huius mutatio de cli-
mate ad clima est magis aeris mutatio
ideo ex mutatione sunt ea morte; sicut
ut quidam corpora aeris contrarius affectus post affectus. Et quia
mutatione a calore in frigus sed etiam
latitudine sunt maiores quam mutationes
de oriente in occidente, et minus longitudine. Et
illos mutationes climatum sunt de horrore in
sanitatis conservatione et consuetudinis mutatione quanto
inter huius mutatio fiet ad clima contrarium.
Sicut puto quod homines primi climatis ancillis vi-
vunt et sanitate sunt in septimo climate quam si
se suffecerint ad tertium vel quartum climatum ad hun-
ianus ceteris si se suffecerit ad sextum. Item ad
clima et in ceteris climate presentibus atque
et contrarius curatione licitum est. Verum
permutare illorum habitabilia sibi. Sicut
si etiam permutet ad aerem frigidum et hu-
midum in regionibus et sanitate pro pectoris permu-
tet ad loca habitabilia calida et sicca.
Permutet se ad aerem frigidum et humidum
et paralitica et humiditate et epilentici per-
mutet se ad aerem calidum et siccum. Et pa-
cientes autem ulcera permutet se ad
aerem frigidum et siccum et pacientes
ydropisim ad aerem calidum et siccum
se permutet paciens tussi et per-
toralium cum dolores permutet
se ad aerem calidum et humidum et aust-
rum et vitet aerem borealem. Paci-

entes autem fluxum ventris eo quod mutet
se ad aerem frigidum et siccum et borealem. Et
sic huius sunt ipso climate cum de climate ad
clima diversum. Etiam per habitatores in
aere in quo sunt illi consueverunt et ipsa
contagiose, veniunt aerem per mutationem.
Et morbi autem contagiosi sunt lepra mor-
billi variole scabies obtalmia
lippa febres pestilentiales apostemata
putrida et mala typsis et cetera. Et
ut cum quibus fuerit diu in frigus in aliquo
loco et alios maiores bonum est huius
loco et maiores permutare. Ideo cum
sit cessus aliquo tempore in aere sunt
et reducta. Forsitan asperitas et ae-
ris ancipiti in eo loco non sunt bo-
num mutatio innata sunt. Et sic de
cum mutatio innata sunt. Et hic de
aere dicta sufficiant ad honorem
dei altissimi et beate Marie virginis et cuius
cum suis propositis. Tractatus 3us et e

de vino et est summa prima de vinis. Capitulum
primum et prima pars capitulum de generibus vini

Postquam est dictum quod vinum de
complexione multum temperari
proficiscitur ex diversis elementis
eo ponderant esse et hu-
mide generis cum sit humidum aqua a
diversis male formabile forma composi-
tum quod formabile forma aliena et de
ea incerti me dixisse et sunt de
aqua ubi loquitur Avicenna de omni mix-
tis generibus. Ibi est demonstrationes p-
ertinet est quod omne mixtum de genere multi
temperari est frigidum et siccum ut fere a
dicimus. Prima quarta terreo quod vinum
de genere multum temperatum data ab ele-
mentis est frigidum et humidum a diversis. De
compositione male formabile forma propria
et bene formabile forma aliena quod

aq supnatat e aqu aduio. Cum
oleu dato q st cpbile tuc ipo aq
ty supnatat. Et forsan e acren
aduio r aq dato forsan q st aqu
r acr. Sed tam aq oleu e leuie siae
e qnc. Et pz de qnc bini ntali
z actuali data ab che ez bi de
poli qnc z forti data ab agete
bi e cunxotu qd e cale qnc qd
est supi9 fuit pbatu i tetatu de aq
f. z b. z f. z. a. qd est h repetere
no ttedo. Sed de aggata qnc
ex ntali z forti z hc tenco pbeo
q bi e fre z humde qnis qr ad
tactu delectu ipe ne ex eo appet
fritac z humditac ncate. Ipse aut
tacty e hc index calidi z fri u vi
de qnc atuli tali e fry z humd
z aqu aduio. Cu9 hic at qmilue
pax onat artifex me. Ita 2m
hat qnc pax opat bi i corpibz
vne. Ppter hac qnes e pone in
bino z i alys q ceit no apxiant
qnc vna q di poterat z qre hy
9o di polic i tetatu de aq suffit
dcuy e. Talis ei 9 det hyis sm
q hent quida pporo cu corpibz
vne i eode tbi ut me sd ada
ntac z sis hut sili z pporto
tl ei silr e it vi z cor9 q pq
vi pati acor e nro ipm calefact
ut i frat desiccat ut humectat. Et
unt at experia q bi pq pusit
e acor calefacit z desiccat pse
z ntali z si i fret ut humectz hc
e p acnc. Et h e sapientu in

tenco loqum de bini qnc. Qd aut
bi calefaciat exponit qa 3o. 9 dy
bri assit q vi calefacit vnt me
z bra cibi na bra aucti sagne z
sprim ultiplicat z oc tale calefacit
z ungm z spm i sague z sprm qnti
calefacit. Bide9 est q bi exsiccat
z osolidat whia z c vi e stomm
cu si bi no reducet de po ad actu
a calore eu cor. Et i frigidarz z hu
mectarz z exph pvenit q vi supetu
i qpli te magna reductio pt de
po ad actu a calore nro i frat z
humectat. Ita tu 9 actu vnat po
tencialr z supat. Et cat egtn nee frac
z humd ut spasm palist z mocoz
z epilam z silra z alpr h c assert
sapientes qplz bi st calm z stom
quat ey egtu uee stoe frac qm s
eust ad ruoe z ad celys cu sua
actuli z cenli fri. Te q no reduct de
po ad actu st bide9 q lignu su
ppocat igne z extigut qy no re
duat de po ad actu. Sed si binu
no reducat de po adactu frac ge
nerat egtn uee z si pste reducit z
i humore qnta nalc z bo ny potest
multiplicae colam z sague q cau
sabut z causae potunt egtn uee
calidae. Et 9o pz q vi e caly vn
qa 3 9 dy st ait qn bibi un corp9
calefacit 2m q e me ua z est cale
fact 2m q e cibi 9due. Ex9 port
qa de ligms qbusti bi q igues
augmentat. Et cibi augmentat calorez
i nalem ppe binu q ppu e ci
ato acorpe pimitai. Pm ei be
lorit z ato uniteti e binu

ut dicitur 2o affo(rismorum) agri(cultur)e. Quia est expertum
est lignorum pinguium et siccorum cito ab
igne dissolui et inflammari, et vinum
calefaciat corpus dupliciter: primo quidem in quantum
in sanguinem et spiritum convertitur, et tunc calefacit
in quantum cibus, modo licet convertitur sanguis et
spiritus calidus. Secundo calefacit in quantum
medicina, et ista calefactio est continuata, secundum
quam calefactio continuata et substantificata.
Primo calefaciendo omnia corpora nutritiva
calefaciunt hoc modo et si sit frigida.
Unde lactuca corpus hoc modo calefacit.
Secundo modo licet lactuca in quantum medicina corpus
infrigidet. Omnes enim cibi in virtute cibi corpus
calefaciunt sanguinem generando et spiritum et
calorem. Sed non omnes cibi in virtute medicine
calefaciunt, sed quedam calefaciunt ut
vinum, et quedam infrigidant ut lactuca. Et
similiter de siccitate et humiditate, nam omnes cibi
in virtute cibi humectant. Vinum in virtute
in virtute cibi humectat humidum augendo constitutive
et substantifice et quo ad corpulentiam, sed in
virtute medicine quedam desiccant et quedam hu-
mectant. Unde puto quod in virtute medicine vinum
desiccat et non humectat, supposito quod
proprie reducatur dispositio ad actum. Sed lactu-
ca in virtute medicine humectat. Quod autem vinum
in virtute medicine desiccat patet, quia videmus
quod vlcera desiccat et vulnera consolidat,
et volatilia sunt exsiccativa. Quod autem
vinum habeat huiusmodi operationem, scilicet exsiccandi,
asserunt sapientes qui de hoc experiencia
fuerunt, quibus in hoc fidem adhibeo. Et
hec de vini calore sufficiant. Quia autem
de complexione vini est dictum, nunc quedam
sciendum quod 2um Ga(lienum) 2o simplicium et plura
loca doctorum sic in medicina. In vino

sunt 3es partes sicut in massa sanguinea. Quarum
una pars est in imo et est fex, alia
pars est colerica et est spuma, 3a est pars
flegmatica et est aquositas, 4a est substantia vini
pura similis sanguini. Contingit vinum depu-
rari a fece per partem inferiorem et a
spuma per partem superiorem, et ab aquositate
non depuratur. Nam si quid flegmatis remanet
in sanguine, et tempore nutritionis convertitur in bonum sanguinem,
quia est sanguinis secundarius sic et aquositas
propria per ebulitionem vini mutatur et in
bonum vinum convertitur. Et hoc est quod Galenus dicit 2o
simplicium medicinarum. In vino novo remanent
de caliditate solis partes scintille ignis et
per hanc caliditatem mutantur partes aquee per partes
quia iam 2um medium calidum mutantur, et propter
hoc vinum bullit, et quam mutatio est
completa dissolvitur caliditas que excitat ea
ebulitione. Sed ex dictis istis quare vinum patet
quod vinum novum ante ebulitionem et in actu
ebulitionis est calidius propter caliditatem
et celesti quam vinum antiquum. Sed caliditate
propria naturali mustum est minus calidum, quia
in musto et vino novo sunt plures partes
terrestres aquee et minus mature digeste quam in
vino antiquo. Sed contra hoc autem sentire
videtur quod vina nova sunt calidiora, cuius
contrarium asserunt omnes alii. Alii videntur
concordare, tamen non est contrarium. 2um vero virtute
na ut sic maturius est exaustum propter
dicta et quod vinum per ebulitionem purificatur per
superius et inferius, vinum vetus est bonum
et melius et medius est magis purum et ma-
gis sapidum et magis a superfluitatibus de-
puratum. Cuius oppositum contingit de melle
et oleo, nam mel sursum depuratur per su-
premo et oleum per inferius. Item mel me-
lius est in fundo et oleum in supremo. Vinum

aut in meo unde dicit avicenna 1a in glosis
est plus de subtili aqua et fece sicut de
biliora et ideo in avicenna ideo est minus
de aquositate et minus de fece et plus de
partibus vinosis et ita in quo vina sunt po
tentiora et propterea avicenna cuius conversum in a
cetum quam secunda / Dico ergo quod vina de
bilia et aquosa cuius acetosantur quod pri
ma potentia et hoc est quod ga. dicit 8° simplicium
ubi sic ait avicenna quod vinum in quo complectitur
multa aqua in ... decrescit ex
qualitatibus eius et talibus vinum debile quod
portatur ad loca remota facile a
cescit / Et ita ei vinum facile aceto
santur ... ponuntur in loco ... et
super ea cadit sol radiis / ea autem
propter quod vina aquosa debilia cuius
convertuntur in acetum sicut bibunt est ponere
da / Unde 2m ga. 8° simplicium acetum
fit quia partes vinose infrigidantur et par
tes aque putrefiunt et propter hoc acetum
potius frigidum propter privationem caloris vini et
potius calidum calide putrefiendi et propter
hoc in aceto est duplex sapor acutus
et acetosus / unde acutus sapor est in
aceto ratione calidi putrefiendi et acetosus
est in eo ratione frigidi per privationem vinositatis / Et
propter hoc dubitaverunt aliqui de natura a
ceti / quidam ei posuerunt acetum frigidum
et alii calidum sed videtur quod acetum in toto
infrigidat et in toto calefacit / Unde ratione cali
di quod putrefiat calefacit et ratione
frigiditatis per privationem vinositatis infrigidat
Sed forte ergo in fieri acetum plus calefacit
quam infrigidat / acetum est in facto esse
forsan per accidens calefacit sed per se
infrigidat Et ad hoc in textu dicit ga. 8°

simplicium acetum calefacit sed non sicut calidum
Aut quod sed duas substantias aut quod aggregat substantia
partes et poros claudit aut quod mordicat
et dolorem facit et dolor attrahit magis calorem
ad locum / Sed acetum 2m secundum naturam et per se
est frigidum valde plus ei declinat ad frigidum
quam mel ad calidum mel autem est calidum
in 2° acetum est frigidum in 3° unde ga. 8°
simplicium ut per pura conpositione aceti cum
multa melle constituit temperamentum et ex hoc
concludit quod acetum est magis declinans
ad frigiditatem quam ad caliditatem et in vino
debili partes vinose cuius infrigidantur
et eorum calor cuius exalat et partes aque
cuius ebuliunt et putrefiunt sicut supra innuit
Ideo vina debilia et aquosa cuius in acetum
convertuntur / Et ex hoc sequitur quod acetum
ex vino debili citius declinat ad fortes
conversione quam acetum ex vino forti et
potenti / Ad dubium sequitur quod acetum ex vino
debili est calidius calide putrefiendi quam
acetum ex vino potenti et frigidius est
frigiditate opposita caliditati naturali Et hoc est verum
in fieri forte ei sed in facto esse acetum
ex vino potenti est frigidius quod acetum
ex vino debili / Et in aceto ex vino
potenti sunt plures partes frigide quam in ace
to ex vino debili / Unde sicut in vino po
tenti erant plures partes vinose quam
in vino debili sic post conversionem eius in acetum
sic in aceto vini potentis plures partes
frigide Et concluditur quod acetum vini potentis
debet esse frigidius acetum vini debilis
in facto esse licet in fieri per oppositum contingat Et
Et hec de vini conversione et corruptione
et aceti sufficiant Capitulum 2m de diversitate
vini ex parte saporis odoris et substantie

Circa quam diversitate vinorum sciendum
quod 2m ga. 3° regiminis acutorum vinum

diversificantur ex parte saporis ex parte odo-
ris ex parte substantie ex parte caloris ex parte
etatis / Dicamus igitur primo de diversitate ex parte
saporis / nam sapor est secundum quem vina va-
riantur et operantur / Sapor enim est passio
facta in humido a virtute caliditatis / Sunt autem
sunt quedam vina quorum sapor est acutus
et ideo autem sapor acutus facta in maiori caliditate
et ex acuitate facta subtilitate substantie / nam talis
sapor fundatur in subiecto subtiliori
et propter hoc huiusmodi vina sunt calidiora et sub-
tiliora et magis aperitiva et minus nutritiva
et magis colere generativa et multiplicativa / Sunt
et alia vina que ad acuitatem de-
clinant quod est ad caliditatem ultra latinum
et sunt grossiora quam acuta / nam sapor
acutus fundatur in substantia grossiori et ideo vina
robuste substantie sunt nutribiliora quam acuta
cum sunt grossiora sed robustae confortationis et
generis minus nutrit / nam sapor dulcis in-
trit / quod igitur magis dulcis est et dulci minus
nutrit / vina autem ad dulcedinem declinan-
cia media sunt et vina ponderosa sunt alia
vina dulcia que sunt calida parte minus
et calida quam acuta et acerba et huiusmodi vina
sunt grossiora tarde nutriunt et sunt renum
et epatis opilativa licet huiusmodi vina deopi-
lent renes pectoris et pulmonis / huiusmodi
etiam vina multum nutriunt et sanguinem
multiplicant / Sunt autem alia vina ace-
tosa et acerbitate redolentia et huiusmodi vina
sunt minus calida et sunt subtiliora quare huiusmodi sa-
por fundatur in substantia subtili et huiusmodi vina
parum nutriunt et urinam multiplicant
et renes aperiunt ratione subtilitatis substantie
Sunt autem alia vina potica et stipti-
ca que etiam sunt parum calida et sunt gros-
siora quam acetosa et ratione substantie sunt
nutribiliora et sunt magis confortativa
stomachi et testiculorum et capitis et urine

nutritiva / Sunt et alia vina que in superfi-
cie bruniciem agunt / De quibus dicit Galienus 2o
aphorismorum quod parum nutriunt et urinam non pro-
vocant et sunt parum calida et paucissimi
fumi quod autem commento 1o aphorismorum corpora que
nutriunt copiose et cum quibus quod
medicus dominus est in asserere dicit etiam quod talia
vina sunt velocia ad exitum cum urina
Dicimus quod quod dicit hic non est quod huiusmodi vina urinas
aperiant et urinam provocent sed dicit hic generat
cum quibus exeunt urinas et urinam mul-
tiplicant et huiusmodi vina sunt aptissima ad
exitum cum urina et pars que est secunda de
vinorum diversitate ex parte saporis et substantie
vina et diversificantur ex parte odoris
nam vina boni odoris et suavis et de-
lectabilis sunt meliora nutrimenti et magis virtu-
tem fortificant / nam secundum magis odor
virtute debilitat et confortat et calorem
et spiritus resolvit ut fuit planctus (?) su-
perius dictum in tractatu de aqua et de aere
secundum dictum autem primo capitulo secundum / Etiam
cum debilitatur corpus quod spiritus resolvit
quare nulla est plus fetor et per oppositum odor
bonus est de maxime confortabilibus virtute
et vinum boni odoris magis virtutem
confortat et melius nutrit sed Galienus 3o vero
acutum vinum boni odoris est melius et hi-
mi / Tercio vina diversificantur ex parte
substantie sunt enim aliqua vina grossa alia sub-
tilia et alia mediocria / Sunt autem vina
grossa cetera paribus plus nutriunt et opilant
et subtilia cetera paribus minus / mediocria
mediocriter / et sunt vina grossa cetera
paribus minus digestibilia et subtilia magis
et media mediocriter / Quarto vina diversi-
ficantur ex parte coloris nam quidam dicunt
quod color non est causa diversitatis sed propter ...

Nam vina alba citrina sunt minus calida nam
albedo est filia frigiditatis vnde vbi vina alba est
frigor rubea / Vina ergo alba que sunt
magis aquea et habent plures partes aqueas
et ideo sunt frigidiora et minus inmittunt
et plus multiplicant vrinam et minus sunt odo
rifera et virtute minus confortant et plures
partes exhibent / Vina autem rubea sub
tilia et vina citrina sunt rectius plurime
calidiora et magis apta ad caput sub
tiliora et plus virtute confortant et magis
ardentia et plus inmittunt et multo plus quam alba
et magis vrinam prouocant licet minus vri
nam multiplicent / Sed autem vina minus
vrinam multiplicant quia sunt minus superflua
Vina autem nigra minus sunt vnde ceteris
paribus et regulariter calidiora sunt albis
sed frigidiora vinis citrinis et rubeis
clarioribus / Et hoc vina citrina sunt nutri
tiora propter grossitiem sue substantie regulariter
et sunt grossiora / Vera autem illa consequentia
est 2o. assertio vina nigra esse nutritiora
et est de hoc consequentia est quod rubea sunt
nutritiora secundum 3o de alimentis quia 9o ga
assignat vina nigra fore nutritiora 12o
assertio intelligitur ea esse nutritiora par
tibus quia consumunt tardius dissoluuntur
Et inmittunt vinum rubeum tardius dissoluuntur
et minus durat / Quod autem ga assignat vina
rubea esse nutritiora intelligitur quod plus
de eis in sanguine conuertitur et minus sunt super
flua / vel potest dici quod comparat vina
nigra ad vina rubea subtilia / plus
enim inmittunt vina nigra quam vina ru
bea subtilia / Et vina rubea grossa
plus inmittunt quam vina grossa nigra
sunt enim magis apta vertit in sanguinem
conuertuntur / vel potest dici quod intelligebat
per vina nigra vina rubea grossa

Rubedo in substantia grossa accedit nigredini et per
rubea intelligit rubea subtilia et
vina nigra sunt nutritiora quam rubea
sed rubea grossa plus inmittunt quam nigra
grossa / Hec ergo patet solucio alterius conclusionis de
vino rubeo et nigro / De vino autem
rubeo et albo citrino plus citrina sunt
calidiora et minus inmittunt et subtilio
ra sunt rubeis / Vnde videtur quod vina
2a parte processu procedunt de rubeo
ad citrinum et ideo ergo et hoc patet de
vinis de coloribus quod procedit de
rubeo ad citrinum et ideo vnde color
citrinus attestatur maiori calidi et subtili
quam color rubeus et minori inmittunt
Contingit diuersificari vina ex parte
substantie nam quedam sunt subtilia et clara vel
de talia sunt grossa talia media
Vina autem subtilia minus habent
de fece et minus de terrestri quam vina grossa
nam dominium terrei est causa grossitiei vnde
vina grossiora plus faciunt supposita
eadem complexione et ceteris paribus minus sunt cla
ra et hoc sunt quod sunt difficilioris digestionis
et tarde penetrationis et minus vrinam
multiplicant / Et vina subtilia possunt
digeruntur citius et velocius descendunt et
plus vrinam prouocant et multiplicant vina
et subtilia rode dicuntur superiorum aque in
maiori vrinam multiplicant sed non pro
uocant sed vina subtilia rode igneis
et aereis vrinam prouocant lucas aperie
do et velociter descendendo minus exere
quam vrinam / puto quod vina sub
tilia rode agitant durant minus nu
triunt quam vina subtilia rode possunt
vinositate aliter / Ergo vina sunt subtilia
in substantia rode dicuntur ponderosa per

tes vinose et fecales / et huius vina
sunt subtilia in substantia et in actione et minus
nutriunt cetera vina et magis uri-
nam multiplicant / Alia sunt vina sub-
tilia que parum habent de fecibus et mul-
tum de partibus vinosis et parum de aquis
et huiusmodi vina sunt subtilia in substantia et spissa
sed et in actione / Et huiusmodi vina plus nutriunt
quam subtilia primo et magis urinam
provocant et minus venas multiplicant
et propter virtutem confortat et spiritus calorem
et spiritus multiplicant / Vina autem medi-
ocria in subtilitate et grossitie vina nutriti-
va sunt eligibiliora sicut et operationes
et iuvenculam proferre in nobis corporibus
quam extrema / Propter quod ei erit. Cum veram
integritatem virtutis et medium obtinere cum
corpora que non sunt diversa sunt, sed media inter
extrema ideo sunt eligibiliora ut in se
ratione apparebit / Item propter diversitatem
vina ex parte terre in qua sunt nata habent
differentiam / Nam quanto terra est calidior tanto
vina sunt potentiora et magis odori-
fera et minus aquosa / Nam vina que in
civitatibus sunt aquosa et debilia et propinqua
vene aque ... vinorum ... et ... civitates
et propter vina orientalia que ceteris
partibus sunt meliora quam occidentalia vina
Item vina existentia in terra alta
montuosa lapidea et grossa dispo-
sita ad meridiem et cooperta ab aquilone et
oriente sunt meliora et potentiora et
meliorem nutritivum / Vina autem existentia
in terra plana cooperta a meridie et
oriente non sunt bona sed sunt grosso-
ra in substantia et minus calida et minus odori-
fera / Propterea dico et teneo quod vinee
meliores ad bonum vinum percipiendum

sunt ille in quibus blada minime seruntur
licet quedam terre bone ad bladum non sint
ita bone ad vinum / Item dico quod vina
ex humidis et vitibus multum elevatis a ter-
ra ut sunt in Polonia non sunt ita bona
sicut vina ex vitibus minus elevatis a ter-
ra. Vina ex vitibus propinquis terre perfectione
digeruntur et maturantur quia in loco propinquo
terre perficiuntur et radiorum solarium reflexio
est ad quedam loca excellentes et gelu
loca que vites sunt multum elevate a ter-
ra sicut et propinquis propter magna calidita-
te per reflexionem ex inferiora radiorum solarium
reflexione adveniunt vine / In talibus
quoque locis non est malum vites esse altas
et elevatas et propter in terra multum pingui et
fecunda bonum est esse vites elevatas ut
alimentum vitis ad racemos ... vinum
... sunt magis partes et magis aque
... sunt in terra sicca et gerosa
non calidis ... bonum est quod vites
non sunt multum elevate a terra ... terra
... ubi vinee sunt in terra gerosa et
lapidea sicca non pingui terra ...
terra vites sunt propinque terre ... autem
calidioribus partibus ubi sunt vinee terra hu-
midior et pingui vites magis magis
elevantur a terra sicut in nostris civitatibus et pri-
... quod in terra vinearum bladum seratur
et supposito et quod in huiusmodi terra non seratur
bladum ... terra illa esset multum
pinguis et fecunda bonum esset vites esse
elevatas a terra ... tamen ... Di-
versificantur etiam vina ex parte modi serendi
non ... provideant ponendo sunt
vinee ad ... diminuendo aliquibus
diebus ... aque mala
et ... fiat / Item et vinum
est ... subtilius et meliorem odo-
rem et ... et tardiorem

destes⁹ tun⁹ vno ꝓlocatu/ lic̄
forsan h⁹ vinu sit mag̃ mult̄
atq; luna diu sit erat ex pte
etat sit ei luna noua q̄ ndu
ꝑfte subiert ꝑ q̄m ebulicoz ei
depurat ut superi dem e th⁹ vin̄
vocant noua / Luna at alid dun̄
q̄ p⁹ ebulicoz ꝓ pstaz depuracoz
loge tpe ꝑ manserit luna at ue
dicet sit q̄ p⁹ ꝑfstaz depuracone
ꝑ maturacoz p̄ ebulicoe pauco tpe
ꝑmanserit / Et at alia via que
cō depurant ꝑ ta^a tardi⁹ vin̄ for
san et aliq̄ vi^m q̄d no et nou
ū ꝑ ex^or mo⁹tes ua ip̄ ete tpe et
ꝑfte depurati ꝑ desecati / talnd
eu^m et q̄d ip̄^m aun no et ꝑfte de
purati / Eui q̄to luna sit pote com̄
ꝑ q̄ssiora tato tardi⁹ depurant
ꝑ q̄to sit debiliora ꝑ mag̃ aqt oci⁹
depurat / Tunc at dico q̄ luna no
va tetre mag̃ incitunt tuni⁹ cala
sit tuni⁹ ododifea tun⁹ q̄fortata
q̄m atiqua seu h⁹ vi^m p^o calun
i p^o gdu vi^m at atiq̄ m e calıu i
2° gdu ut usq; ad 3^m gdu unde
atiq̄ mag̃ q̄pet^r vin̄ me^{ue} q̄ua
cibi ꝑ pot / h⁹ at un⁹ mult q̄m
nou̾ ꝑ mag̃ caloez q̄fortat ꝑ di
gestione adiuuat ꝑ vetre lenit
ꝑ vina ꝓuocat / Eu^m at medio^e
q̄uen e uni^{to} ꝑ a^{or} ꝑ melior̄ un
ci q̄m vi^m nou̾ / Na i vino nouo
sit ptes aqe q̄ sit fortete q̄ p⁹
ebulicoz sit ꝑfte ꝑ uate ꝑ dige
ꝑ e h⁹ vi^m depurati ꝑ desicati
ꝑ ebulicoz sta^m calore solie

sit stutille debite ꝑ mixto e meli⁹
ꝑ maior mult ꝑ q̄uenā cor^{pi} vit
cibi ꝑ pot q̄uie via me^{ue} e pole
q̄ luna atiqua i q̄^ta ca^{t}pl^{is} eun̄
q̄uentia / Et e nou̾ / q̄ h⁹ r^e ad
cali te sit delicta ꝑ mixto q̄ ꝑfte
e stutille ꝑ q̄m cali te sit ebulico s̄p
mixte e calidi⁹ de cali^{te} aqli ꝑ teeli
q̄m atiq̄ ꝑ me^m / Eu ꝑ mixtu ad
tactu calidi⁹ / vel q̄m vi^m atiqu
ꝑ medioc / h⁹ tn̄ r^e ad ptes mosas
ꝑ aqtes exq̄litas vi^m q̄pon / vi^m atiqu
e calidi⁹ / na i vino depurato ptes
aqse ꝑ uate ꝑ ebulicoz sit ma
turate ꝑ ptes vinose sit piores ꝑ
a pap pluli⁹ mag̃ unde illa aut
caliditates sit ꝑfte stutille ꝑ ebuli
coz expalat / licz q̄o mixtu sit calidi⁹
h⁹ r^e adm calid te sol ꝑ q̄^o ad ebu
licoz ꝑ cali^{te} aoilem ꝑ tecnle ey de
q̄ue pol / ꝑ h⁹ r^e ad ptes aqe
ꝑ lumosas vinu depurati mediore
at atiqu e calidi⁹ / ꝑ hec puto prisse
i tetoz aut y^a colt ꝑ gex e^o s̄p / Et
h⁹ de uinoz diu̾sitatib⁹ ca^m 3^m

Et exoram dict / De vini electione
Sat̄ patet ꝑt debini electione
ꝑ vinu q̄d mediocte̾ obtinz et
ocs extremitate̾ e meli⁹ s̄p / Et ꝑ spat
tor^{is} sue ꝑ tpat at ꝑ lapsu ꝑ
ꝑ pauto q̄piqs / Eliga^r q̄o vi^m mediocr
sapor ꝑ ad pauca dulce^{ue} de clarie
mediocr calor / mediocr ꝑbe medi
oct etat p^o tubit / Et ꝑ hoc ei erit
2^m vins i regte no s̄p i aut lib⁹ ꝑ
ꝑlat exper coib⁹ ꝑb⁹ uocio e
medi^m obtine oim extrema quo dicte
erunt ut q̄a assit 2° de rege^o sat
Ca^m 3^m De vinoz operibus

Vinum enim stomachum calefacit et cap-
itis et siti mitigat / cibum permixtum
et adunatum defert / sanguinem generat
atque carnem et calorem et spiritum auget
naturam etiam in suis operibus adiuvat
ideo quia per spiritum fit digestio et superfluitatum
expulsio / via urine ventrem lenit
pudorem et vitam prestat et exhilarat
tristitiam et aviditatem producit et sensum
retundat / Vinum preterea animum letifi-
cat et gaudere facit / Ingenium subtili-
at et reddit eum quod alias sine vino bibentes
vinum preterea bibere consuetus melior est
effectus et 2m animam et 2m corporis / Vinum
est calidius / sanguinem clarificat / venas
additus totius corporis et maxime venarum
aperit / aperit opilationes / aufert melan-
colicam propter tristitie gravitatem ex-
pellit totiusque corporis membra corroborat
ut non solum in corpore cuius virtutes sed est
in anima audire facit et animam gaudere
et oblivisci tristitiam / confert ad vestigandum
subtilia et difficilia contemplandum / eis
huit audaciam et largitatem / aut
vinum confert omnibus etatibus sexibus quidem
e ... pro eo quod confirmat senibus ju-
venibus ac etiam quia eorum ... affectat
pueros ut e ... et ... coorum san-
guine et calorem auget ... e ... et ...
superfluitates delatos abutens ma-
ximo desiccat / Sapientes ac assi-
milaverunt vinum tyriace magne quod est
operationis contrariorum nam calefacit frigidos
et frigidos calefacit desiccatos humec-
tat humidos desiccat ipsum enim per se
calefacit et desiccat sed per accidens
infrigidat et humectat / Item ipsum vinum

confortat calorem naturalem in natura / et ut
calor in natura confortatus expellit nocu-
menta caloris et frigoris temporis modum
tyriaca dicitur quia habet contra omne venenum tam
frigidum quam calidum / Item vinum confortat
calorem innatum quod per se accidit et rec-
repelat bone virtutes et rec multiplicat
et calorem suum et calor / Hinc ergo antiqui assi-
milaverunt vinum tyriace magne / Item
vinum ipsum coagulata dissolvit et ipsum
... coagulata ... et ipsum
hoc idem dissolvit ... dolorem mox in
... dolore ... solvit
Vinum et ... calorem excitat naturalem
et totum corpus calefacit et membra confortat et
humores ... et virtute confortat et ...
... et alia ... in ... ypo-
... et alia vinum moderatum ... bi-
bitum solvit / Item confortat ... ex pa-
... non ... / Ita vinum ...
stomachum debilitat et ... ut assit
... / Vinum ... e paucie
... non ... capiti / ... vinum
ac ... caliditas capiti ... magis ...
3o ... dulce ... in ...
vehementius quod ... / ... dul-
ce ad ... vinum est dulce et ...
e melius ... ut ... faciat / quoniam
confortat virtute debiles ... humores
... vinum potum et album ...
... duobus ... quod ... ad ...
... plus quam ... 2o quod ... abeo
descendit plus quam ... ga ...
... / ... at ex ... q
... vinum album ...
... non potum ... non dulce
... non ... 3o ...
... et 3o ... / Vinum at ...
vinum ... cordiate ... et

abro et unie i pedi[tu] pstat / Item quandoque
spasmum epilensiam palisim ebrietatem
et morte generat subitaneam / Item parte
at si fiat vitte valet / et experitur
in senibus quam maxime / viii^m cum puro
cum pauca commixtione aque ostendit huius
quod generet vetositatem pati soliti sunt
et humilibus stomachi et ex fria / ix^m aut
cum modica commixtione aque ostendit hum
bus dolores per caput et hume quod expori
vini capitis generet et dolores i re
opprimunt / Item generat vetositatem i sto
machus cum non vetositate quam ebrietas
et capitis dolor et generatio vi^m at non
et dulce i pinguibus velatibus est generet
sed est vehementer opilans et relaxatibus
constrictionem grauans / Item dico cum
autem quod magis nocumentum vini est i tero
aliunde / Item dato quod bibitur sicut ethicum et
potum tamen generat egritudines frias ut po
te palisim quandoque epilensiam et spasmum
ita ipsum vi^m facit petras accelerare
et nudos vel pue sensibilit i moderate
pinguem i digestum penetrare facit / Item u
nos ipsum et nos pfite digestum petrat
cum unos / x^m vi^m pfectum aqua delictu
i aceti generat et tat egritudines valde
frias / constrat quod vi^m quod vocatur
ab aliis ablutum nuus pteo to sit
musti et lima aqua et sit ebulitio mo
derata quousque tota pe consumat et hor
vi^m generedat tamen bonum ca^m x^m de
usu vini i
corporibus sanis

Dixi vero loq[uendo]
restat 2^m quod conveit ad usum cor
poribus sanis deinde 2^m quod convenit cor
poribus egris est autem vina quo fieto i sanis
et egris p virtute confortatio et conservatio

pri ga assit i plurib[us] locis et quia vinum
e confortat virtute vel cordi et boe
reparat complexione i sanguine spiritum et calore
in hoc solo i spasmo competit sanis et
egris eo quod virtute confortat et
sanitate et spiritum multiplicat cito et bene
multum competit i sanis et egris competere
est sed pt sunt multe alie ce dicit quod
bonum generatur i corporibus sanis pa e aborum
commixto ua p prolibim vini albaia quo
ipsa et tussiosa q sepius conveniunt
sepius conducunt i sto melius p misceri
et melius trahi digeruntur / Item aqua ad
hoc sunt convenientes tamen vi^m adhuc in contrarium
sed ad aborum commixtionem quam aqua potius
at tamen quod e ad aborum commixtionem debet esse
paucus spiritus ne cibum penetrare faciat
et de sterile desto unquam digeratur psee
et sit ca opilationum locum egritudinum
gravius e indigestio et opilatio / Item
at quod bibitur appetit aborum commixtionem
non debet esse aliquantum et acetum et acris et
non sed debet esse vinum album debile
et sanum sed debet esse vinum album debile
i sicca fac sensibile et capitum huius cum
vi^m post aborum commixtione melius e
quam aqua pura / Item incompletis tempat sa
nis ut temperato frigide et competito ho
mines sunt calidiores ut ab hoc geme
rale ut etiam ut frigidiore tanto
huius vinum quod assumit appetit aborum co
mixtionem debet debilius bonum sit ad
ceteris ut sanguinis a cavilla
nomen sequentibus / Item dicit ceteris
tamen dicit quod vale permaneat per aborum
commixtione ~~debet esse debilius aqua~~
limpida pura. est ero sat. hinc

vel si eius detur brevem propter sitim extraneorum
et ciborum commixtorum bonum est quod sit vinum
de debile album et aquosum et ut sit
ad unam diem. Quanto homines sunt calidi
dicens tanto vinum quod permittitur ad ciborum
permixtionem debet esse debilius. Et si forsan
autem alicubi potum prohibeat simul
cum cibo ut superius dicebatur in tractatu
de aqua non loquitur de potu permixto
sed de potu delativo non loquitur etiam de
potu in quantitate parva sed de potu multo
non loquitur etiam de potu vini conforta-
tivo et mutativo ciborum concocto nam
talis potus competit simul cum cibo et quanto
cibaria sunt grossiora et fortiora tanto
potus permixtivus debet esse maior.
Item dico quod vinum competit corporibus
ad sitim sedandam et ad melius humecta-
tionem et adiuvat idem vinum est sitis generativum
nam vinum ratione generis acuat et calefacit
in specie et humectat et sitim sedat unde
gratia primo sit unum vult quod vinum lymphatum
plus sedat sitim quam aqua simplex et si
vinum est forte ut vult autem primo canonis
fen 2a. Vina ut generaliter ad sitim seda-
tionem et ad corporis humectationem sunt vina
alba subtilia et debilia huiusmodi enim vina
sunt generalia ad sedandam sitim et ad corporis
humectationem quam aqua. Item vinum
est utile corporibus sanis propter delationem
ciborum et dimetiendum est digestione. Et licet
aqua ad huiusmodi delationem sit utilis tamen
vinum est utilius et melius propter subtilita-
tem sue substantie et caloris et propter suum motum
velocitate est eius velocior motus et
subtilior substantie et sapidius et cum hoc

stomachum confortat et appetitum excitat. Habe-
bit et venam purificat. Huiusmodi potus dela-
tivus non debet esse simul cum cibo sed post
digestionem stomachi iam completam, cum assumptione
alterius cibi proxima horam ut trahat
et tale vinum pro potu delativo potest esse
potentius vinis aquosis et debet esse subtile
in substantia et acuitate et debet esse stomachum robo-
rans. Vinum non debet esse nigrum et grossum sed debet
esse rubeum subtile ut citrinum et de
isto potu delativo prohibent autem quod
non recipiatur cum cibo habet ei potum
delativum prohibent autem cum cibo et et
post cibaria mala et grossa cum me-
lonibus et post melones et huiusmodi cum
ab malis et ... ut melonibus bibatur
vinum digestivum confortativum et malitie co-
rrectivum ut precipit. Autem non prohibent
vinum et cum fructibus et post fructus vinum
digestivum confortativum et malitie fructuum
correctivum. Vinum homines sunt habentes calida
debilia et venas debiles non debent uti
vinis potentibus sed debilibus magis
ut natura vini est in tebo. Habentes autem
stomachum semper ventosum et aptum incurrere
colicam et yliacam ventosam non debent
uti vinis debilibus nec commixtis cum
aqua nollo. Habentes autem habere semper
tum ... vinis ad aliquale dul-
cedine declinantibus. Habentes spiritualia
multis humoribus occupata utantur
vinis dulcibus inmaturis ad strue
atum. Habentes autem habere minimo
flexibiles competunt vina potica
et styptica. Iuvenibus vina alba
debilia sunt magis generalia. Senibus
autem vina potentiora rubea

vel aetna sunt mediocra. Vinum autem puero-
rum aetati ultimitati propinquius est igne addere
igni. Calidis enim plurimum sunt caloris
innati et sunt virtute debiles et cerebri
debilis. Et ideo vinum tenuibus non est debile nisi
sit valde debile et multa aqua quod
usque post annos septenarium sit tempera-
ta. Galenus eis exhibebat tenuibus pueris aquam
tepidam propter earum ad sui exsiccationem et ad
contra humectationem et ad ciborum permixtionem
quia aptiores sunt his temporibus magis appro-
batione potum vini debilis bene permixti tamen
acta post septenarium annorum minus appro-
priatur secundum aliquos quia post (vinum vero) digestiva
est debilior ut non est fortior et tabaria
quibus multum sunt difficilior digestione
et sunt virtutes fortiores et cerebri fortioris
et ideo vinum fortius potest exhiberi quam prius.
Unde dicit sic in amico prestat bibere vinum
in quantitate nobili non facit eadem in spasmo
nimium tenuitate alienationis in paralisim
rebetudinem et subitaneam mortem
unde quod fatiosam sumere nobili
prestat bibere vinum in quantitate nobili /
Item post vehementem exercitationem et bal-
neum unde prestat bibere vinum in
nobili quantitate exhibere ei potest eo quod
ethica tenuibus consumptos prohibere le-
dit et vires et cerebrum / Nam debilia
sunt convenientiora ad ciborum permixtiones
et sunt sedationes / potentiora sunt meli-
ora ad ciborum delationem et ad virtutis
confortationem vinum quod sunt post ciborum
permixtionem recipi paulatim et sic ei
ibo sed vinum quod sunt ad sunt sedationes
et sedationem quia causat exadustione
ebi adusti non dicitur sumi in in fe-

in corpore / Sed autem observandum quod bibat
in cibo quoniam minus potest esse dum non suffi-
ciat ad cibi permixtionem et ad sui sedatio-
nem multum potius esse in indigestione et opila-
tione. Sed quoniam ebria sunt consumptio et sic
ciora tanto potius permixtione dicitur esse ma-
ior et eius tempore sunt inducta ex ciborum
consumptione est maior tanto potius dicitur esse
amplior et eius hora autem quantitas non
potest certis bene denotari ut assumit Galenus
3° de regimine sanitatis. Et tamen dico quod si
contingat sitis post digestionem iam est inchoa-
ta ut quod in metas sepe contingit terrapu-
los et tenuiores quod est contingere post ex ca-
lorem propter magnam caliditatem et siccitate
ut ex colore ipso ebulitione vel exomi-
tu loquendo ut ex igneis super calefactio-
ne quod vigilantis est non est necesse non est
bibendum sed quiescendum et dormiendum et ultimo
tamen est bibendum / Nam hora autem sunt lenitu-
dinem ipsius auget ei causam sitis secun-
dum quod in parte aliquantulum mitigare in-
super tamen maior efficitur. In hac ergo sti-
tu non est bibendum nisi tenuis aqua et si omnino
quod bibere cogatur post sitis angustiam
quia dormire non sinit tunc melius est aquam
paulatim sugere et sitim mitigare aliquali-
ter dato quod ex hoc potu digestio retarde-
tur non tamen additur in tantum sitis nisi digestio
corrumpit / Sed autem potatio digestione corrum-
pit in tantum sitis additur et abunde
sero ante digestionem descendere facit et est
ca pessima egritudinis quoniam mire in dige-
stionem et opilationem et ad hanc tentationem
dicebat ypocras in suis aphorismis quod siti-
entibus de nocte bonum est super dormire
et forte melius quam bibere. Si autem sitis

augustia nos cogat et dormie no
pmittat tc tollare sti e pena sb
inmatrie ut e i tcto. ca. 1° de iij
gc et i ili cau bo⁹ e bibe aq̄ pau
lati sugedo et gargado cu bas
stti orficij et forte hoib⁹ i q sucti
bibe aq̄ et q̄ ualti expotu aq̄
pure noli⁹ e vi⁹ deble albu bij
lipħati sugedo paulati assume
q̄ aq̄ sup⁹ Iuli⁹ b g° et q sttib⁹
ualtu granda e hoib⁹ na g° et q
suetudo stt ppcare qda ei st qui
ualti guant expotu aq̄ pure et
aly p oppo⁹ guant expotu bini
et ipu⁹ abhorret tebe ty pib⁹
poty aq̄ i tali cau e securor potu
bini et h° ad pne tenes pma
Itup et ca limos qda expibcos dili
get e grand⁹ q̄ lima mag gssa
i sba p aliq̄te aq̄ admixtio ci
uies i ebant q̄ exh° adeebs an⁹
efficimat et adunos tussiut bin
bi⁹ q̄to sttib⁹ et petttb⁹ certerie
pib⁹ natue ebat dato q̄ ei⁹ eb
etas an⁹ ipoluat Inebias at
ex bino gssa e tardior et ei⁹ ipso
luos e difficilior bina g° gssa
et deblia st valde longa adh° ut
i ebent bz bina sttlia et potecia
st aptissa ad ebaud⁹ cito bina
at gssa et potecia st apta ad cau
saud⁹ i ebatos longu et difficult
resolubles hez h⁹ i ebas bini
no st velox bina et sttlia de
blia st adh° longa ut i ebent
st ty apcora ad cito i ebaud⁹ qui
gssa deblia et gssa deblia sut

apcora ad fortit i ebaud⁹ seu ad
caud⁹ i ebatos difficile resolubles
Qnida at uros sapietu assent
q̄ i ebai sit ut bis i mese qpett
i regie sait cu exh° ebete in
duat sopus long⁹ et vtutes aia
les gsert et resoallat et sup
flui tees euacuat ut p uomitu
ut p sudore ut p urina ut p secessu
et corp⁹ remane nudu hic at ebe
tas no dz ee mag⁹ et i ordiata ex
qua cels deblite debilitacoe no
bili qa tc ebetas adopilacoes
et palis sppat et disponit no dz
g° ee ebetas leoia ut portina
s gaudiosa no ei dz ee ebetas
q̄ mod bestales i duat et leoni
noe et porcinos s dz ee ebetas
q̄ gau⁹ et letica i duat et deinde
sopo⁹ ut uomitu ut sudore ut se
cessu et h bina mit sufficiac⁹ d bini
amusttoe i sani corpib⁹ et ad h⁹
p store i tlige⁹ bidebat² cap⁹ de
bini lcpe i nio li° de regie sait. ca
dicta aut ordiato i studio pissien
ano 1331° ca⁹ 6⁹ de vsu vini in
Vnde 2⁹ ca 3° sup⁹ corpib⁹ egr°
bi⁹ datu p⁹ ino⁹ na ferau at
stacte et betosas aug⁹ i esfiat
curat et sauat max° si st atiq
i cpli te mag et st laudabl gnis
no ei dz ee vi⁹ albu vicinu
uc aq̄ ut dz ee mg⁹ potio et
stipticu s dz ee mbeu clax ucl
citu douti et odoifes dz ei ee
antiqu et depurati tale ei vi⁹

e magis medicinale quam potabile et
cibale. Nunc itaque dico quod hic vinum simpliciter datum
debet esse potentis magne ut virtute medicine
sue sua virtute valeat destruere venenum
si vinum exhibetur in pauca quantitate forte
plus noceret destruendo virtutem veneni ad
cor et adiuvaret quantum prodesse possit sua
proprietate et quantitate virtute et qualitate veneni
destruendo magis quam confortando. Unde ve
nenum destruit et confortabit calorem in
naturalem. Nam quando venenum est alta virtute
et quando venenum sit puta iusquiami ut
opii et quando proprietate confortabit cor et spiritus
et calorem naturalem multiplicabit. Calor
autem naturalis virtute veneni expellit
nam calor naturalis expellit non natu
ralem et frigiditatem veneni. Vinum igitur quando
sue proprietatis proporcionaliter cum corpore
non est contra venena. Ita cala
quantum sua sit tyriaca vinum atque assota
multum vinum tyriace magne ut supra
dicebatur. Et quando sic venenis potest
esse contra venena sua [illegible] potest
quando vinum est contra [illegible] morsibus
et venenosis et spalti [illegible]
in tali de morsibus [illegible]
et assumit sapio et aggravacionibus humorum
conspirati et desperati in digestione [illegible]
[illegible] multa [illegible] et restauracione
carere febre ut forte sic illi qui pa
ciuntur ethica senectutis. Preterea quod quoniam
potabili ut cibali [illegible] facile
[illegible] potu quantum cibo [illegible]
vinum [illegible] ut ita assumit
2º [illegible] et ad hac [illegible]
megategni [illegible] potest [illegible] convene

[illegible] est refecto multa sed vinum febre
[illegible] absente [illegible] debet [illegible]
[illegible] vinum [illegible] vinum [illegible] debet [illegible]
[illegible] multum et multum [illegible]
[illegible] et aque [illegible] et quod sue
[illegible] confortat et calorem naturalem
[illegible] puto quod in [illegible] ethica senectutis
ubi est refecto multa et [illegible]
[illegible] et calor naturalis et spiritum mul
tiplicatio et spiritum vinum est [illegible] non
[illegible] aliquis hic [illegible] nimis expellit
[illegible] nimis calorem
confortat sed vinum [illegible] quod est
[illegible] ut [illegible] vinum debet esse [illegible]
[illegible] ut [illegible] debet esse aqua [illegible]
[illegible] nimis
[illegible] sed debet ad ali
[illegible] et ad aliquale et ad pau
quale [illegible] vinum
[illegible] et [illegible] Unde
e magis [illegible]
[illegible] et in magis
[illegible] in hoc non
[illegible] aliena [illegible]
et aliquis subita [illegible] ut [illegible]
[illegible] vinum est ca
[illegible] et sicca et sic est mala [illegible]
calida et sicca et vinum quando [illegible]
[illegible] febribus
[illegible] calida
[illegible] non [illegible] febris [illegible]
[illegible] febre tale
[illegible] non [illegible] et maxime in [illegible] cala
et sicca [illegible] humorem
[illegible] in [illegible] sed
[illegible] alba [illegible]
[illegible] est vinum
[illegible] colore albus et [illegible] sub
tilis non potest [illegible] et

acutu vl dulce vl acrs h[ic] asser ga
3o reg[imen]t acuto[rum] / Ach[illes] ei vino logbat
ga 8o de ingeo gu dt ypo. no som
exibuit vinu[m] i essi ic[us] s[e]d z i acut
h[..] ei vi[num] exibei sit ad sit ex
iteraco[rum] z adcor[um] h[umi]ectaco[rum] z ad luna[rum]
apco[rum] z ad sudor[is] z vrie p[ro]uocaco[rum]
h[...] ei vi[num] cu aq[ua] mixtu i fe. no
h[um]orali ut i essi[c]a z ethica ve tpe
competit natale vinu[m] s[ed] mixtu p[ro]pria
tu e malicia aq[ue] s[u]p[er]i[us] p[ro]pe s[im]ul
e e[ss]e malicia vini puri / aq[ue] em
s[u]p[er]i[us] v[ir]tute z calore debilitat z vno
s[e]c[un]d[u]m mel[iu]s humectat s[ecun]d[u]m vinu[m] mixtu vi[num]
at pur[um] disp[er]sa[m] augu[m]tat z
no s[ed] siti sedat z cu vi[num] mixtu
e pot[us] gener[osus] i ethica z i essira
i tpe maior[is] dispi[ci]e exibeat
vinu[m] mag[is] mixtu / tpe mi[n]or[is] di
spe mi[nu]s mixtu. Adiu[n]x dicit q[uod]
i feb[ribus] h[um]oralib[us] i t[em]pore collat[ionis] z co
m[m]unis h[...] vi[num] e de[n]iq[ue] z t[em]p[or]e feb[ris]
e mag[is] q[ui]eta z mag[is] c[on]ferat tanto
vi[num] d[e]z e[ss]e mi[nu]s mixtu z mi[nu]s de
bile. Adiu[n]x i p[ri]mo an[te] digo[ne]z nec
vi[num] d[e]z h[ab]ere n[e]c re mixtio[ne]z aque
z p[o]s[t] digo[ne]z mi[n]e mi[n]ore z adhat
i recto[rum] dt ras[is] 10. alma[n]sor. de fe
pestilenti[a] z q[uod] dat i fe. vinu[m] albu[m]
cu[m] m[ul]to aque z p[ro]b[atur] q[uod] i fe. pesti
lenti c[on]tigit vinu[m] bn mixtu z hor
ma pot[us] s[e]d app[ro]p[ri]at[ur] c[on]fortaco[rum]
dat vi[num] pauce c[om]mixtoo t[em]p[er]ate
p[ro]p[ri]a ad c[on]fortaco[rum] co[rdi]s vi[num] de
bile p[ro]ter no e ita c[on]ue[n]ie[n]s s[ecun]d[u]m
forte / ad hac recto[rum] ypaca sit
c[om]pete / ca plures do[m]i e / q[uod]
vinu[m] e sole ypace magne z

ad hac recto[rum] dt aut q[uo]d cau[sa] i vna
terciane ne tenere cu[m] vino plurim[um]
mixto / Vi[num] ei s[ed] mixtu c[on]s[er]t i re
solue[n]do i[n] o[mn]i[bus] vacua e p[ro]p[ri]o z
p[ro]uenit aq[ue] penetr[an]do cu[m] fortitu[din]e
sua z p[ro]p[ri]a calefac[ti]e q[ue] e i eo
z p[ro]p[ri]e[tat]e s[e]c[un]d[u]m i[n]frat z h[umi]ectat z s[ecun]d[u]m e
i terciana vtu yagior i aliis fe.
z ve[r]ed[is] e febrib[us] bibe vinu[m] qu[am]
aq[ua]m pura[m] vl vinu[m] rectificat / Vinu[m]
cu[m] ma digta d[e]z e[ss]e mi[n]or[is] c[om]mixtio
nis / ca vinu[m] pauce c[om]mixtiois mag[is]
vnaz p[ro]uocat z sudore[m] q[uam] vinu[m] multe
c[om]mixtiois et i an[te] digo[ne]z nec s[ed] ex
iteat[ur] / vinu[m] pauce c[om]mixtiois mag[is]
agitabit z c[om]mouebit an digo[ne]z z c[on]
digo[ne] i[m]pedit[ur] t[ur]bulento z p[ro]p[ter] eo
dig[esti]o augeb[itur] i fe. disp[ositi]o augebit z c[ontra]
an digo[ne]z nec vi[num] plurime c[om]mixtio
nis app[ro]p[ri]abit c[om]mixtio[ne]z car[e]t i sti
t[er]o[ne] h[umi]ectaco[rum] z s[it] sedaco[rum] debi
dat / Ez ma digta det vinu[m] mi[n]or[is]
c[om]mixtionis app[ro]p[ri]abit ca dige sen
sibile expulsor[um] / Juditio c[on]f[er]t app[ro]p[ri]e v[ir]tut[em]
debilitate z dissoluco[rum] cogim[ur] dare
vi[num] cu[m] p[ro]p[ri]o mortic[orum] z p[ro]xim[orum]
z an nec digo[ne]z na[tur]a atta[ch]ylh[i] v[ir]tute
dissolubil[iu]m illico dad[e]re e albu[m]
ut s[c]ribit ga. p[ri]mo affor[ismorum] z q[uod] vinu[m]
e exh[ib]ere c[on]tin[u]isse z p[ro]f[i]ssime
v[ir]tute restaurat i tali cau. feb[re]
neglecta exibe[re] e vinu[m] boni sa
ni c[on]solt[us] / Juditio c[on]f[er]t an matic
vl digo[ne]z dam[us] aq[ue] si[mu]l z vno vi[num] app[ro]p[ri]at[ur]
fe. mag[is] aci[dum] z s[it] ang[us]tia[m]
t[em]p[er] ei v[er]o q[ui] vinu[m] bat t[em]p[er]e ethica
z ad aq[ue] si[mu]l c[on]ti[n]u[us] 2m doct[ri]na[m]
ga. xo de ingeo z 2m doct[ri]na[m] ras[is]
h ei i[n]ve[n]itur magnu[m] p[re]stat

ad acui⁹ t h͡c ꝑpt⁹ memini me dixi
sse ca͠l° de aq̄. / q͞p ad vi⁹ i tꝯ / i ac
cessoe sit dand⁹ / t no s̄b⁹ an ac
cessioꝫ ꝑꝫ ꝑ historias q͞p vexatat
ga . ꝑ de i g͞ro de muene marro
cui⁹ corp⁹ erat lacertosi t nnosi
caliꝫ t sicci t erat annoꝝ 27.
annoꝝ cui ꝑp͞t sincopi i accessioe
vi⁹ exhibuit / ꝗ͞ tu i uuenis ꝑp͞t
abstinentiam longa t ꝑp͞t sic . ss⁹ a
nuꝑ sit t motu t loq̄la / deinde de
apto t vino i t mi s̄s̄ redijt vir⁹
ei⁹ t sanat⁹ e / sincopis at ꝑt ꝯtige
ꝑp͞t coleram citrinam nocete oi sicci
t ꝑ ꝯpassioꝫ ledete cor t tuc ꝯpet͡t
vi⁹ mixtu cu aq̄ . frā ad tolle re
ꝑssioꝫ / In tali aut casu ꝑt ꝯ pete
suc⁹ granat⁹ / si aut sincopis sit ex
hu͡a gssa frā t humorosa i h⁹ si
copi ꝯpetit bi⁹ magis bnose sit
tile t penetratiu qui i ꝑori sincopi
tale q° bi⁹ sit vetus citm vt au
reu no tn acu qui nās no grat
boni sag̃uem t nos sto / ꝗ e i tcio
ga . q² de i ge° ca°. 3.° t amic i x°
Ju sincopi febrm ꝑp͞r coleraꝫ essu
sam ad stom q sincop morta vot
doꝫ exhibe mican pare cu sicco grat
qui q° aggat sincopis t se . tc si
copis e dec͞ors euacoe t si i digꝫ
panon vi⁹ det cu aq̄ ꝑ mixtu h͡c
ꝯpit aut q͞ aut sincopi pacui
ꝑp͞r humores cdas vi⁹ sp̄iant q͞d ge
nerat sag̃uē meliore ceteris t a to
petrat t digeꝫ adiuuat q͞ aut
sincopi pacui ex hu͡oꝫ multi͡ue

aucant bna gssa dulcia q multi
nutrunt bina cx aqsa t valde de
bilia no sit bona eligant g͞ t media
unde ga . ꝓ° de i ge° Ju ol ei sin
copi ꝯpetit vi⁹ / Ju sincopi ex cata
ex humore colico ꝯuas ꝯpet͡t vi⁹
albu potion mixtu cu aq̄ . frā
Ju sincopi at ex humoꝝ e dtate
t i digeone ꝯpetut bina vinosa
sbtilia t penetrtia / Ju sincopi at
ex humoꝝ multi͡ue ꝯpetunt bina me
diocra no multu muteria t hec
suffi͡aunt de bini exhibiōe / Ju febrib⁹
t sincopi / Nunc de bino i doloe in
doloe capit͡ i q° no ꝯpetit binu
unqu͡m na 2⁹ aut in ad bini no
cumbi e i tco̅ vni h⁹ bina ve
du i sanis ꝗ cs i ifirmis ꝯsuerunt in
ducere grauedieꝫ t doloꝫ i capite t ad
hoc i tetoꝫ sibt ga . 3° ꝗ͞ acutaꝝ
q͞p vi⁹ no potit mete i ꝑp͞t sui
cali͡te t veloa͡te esfumatoie ad capt
t eleuacoꝫ humoꝝ cu eo bin vi⁹ est
e vapori et capit replet⁹ t sen
humores ducit ad oelbꝫ t vi⁹ i capi
tis doloe t grauedie sentit i tengi ꝑt
de catarro t reumate / Na vi⁹ spcit
euapoare tinay ad capt͡ t c͞ capitt
repꝫ t catarru multiplicat sed
bna me͡re frigidi͡te pauca i tco ca
tarru maturat t celeꝝ calefacit t de
siccat / Jnquatu q° vi⁹ e capit re
plet⁹ no ꝯpetit ꝗ i q͞p bi e ꝯfor
tat⁹ calefac⁹ t exsiccat⁹ ꝯpetere
ꝑt i capti͡te pauca 2° no ꝯpetit
bna pot⁹ ꝗ vna me͡re ꝯpete ꝑt
Ju doloib⁹ ocloꝝ ꝑp͞o dos exi
tes bi⁹ / doloes et ocloꝝ bini
pocio soluit t h͡c e bez i de

clinacione et materia digesta tr ei in
nat ad ia sue solucionem et expulsionem
et ad 6 tut confortacionem/ Tercio dico quod
in egritudinibus cerebri humorosis et turbacionibus pre
calidis pre frigidis non competit bina
vina potens nec forte in declinacione In
epilepsia quoque spasmo paralisi tremore
podagra ciragra et sciatica non com
petit nec sit in declinacione et specia
liter vina potens et competente nobili Sed in
pauca competente vina mediocris competit valent
confortacionem et spiritus et caloris naturalis nec
replicacionem potest competere vinum in egritudinibus
cerebri humorosis vina competente nobili
et vina potens superflui velocissime ad
nervos et iuncturas movetur et secum
trahit humores crudos et indigestos et
ubi continetur in acuti et nervos nocumento
nobili prout at exces superflui virtute
confortat et calorem naturalem et spiritum nec
replicat et excusat multi potens
aq A et e res nobilior ut scribit
Avic 13o de via passionum nervorum
cum salvo meliori iudicio puto quod in
paralisi et tremore in principio consuete competit
vinum competente pauca et vina mediocris Sed
non vina potens/ hoc ei vinum debet esse bonum
et odoriferum et non multum subtile et non debet
esse album et aquosum sed in declinacione horum
vinum competente maior et vina potens potest
exiberi In egritudinibus pectoralium sicut in
tussi et asmate et difficultate hanelitus
et ptisi et egritudinibus pre sicut apatie vinum
competit declinans ad dulcedinem et ad
albedinem et ad subtilitatem declinans Vina
ei opposita nigra et potica at stiptica
vel clara vel acetosa in talibus casibus
sunt mala et totaliter evitanda

In apatibus at cum fe sed in pleuresi et
peripleumonia in principio cum nondum digesta non
competit vinum et valde mixtum sicut vinum
album ut aq vicum declinans ad a
liqualem dulcedinem/ Sed materia digesta potest
vinum securius exiberi sicut album subtile ad
aliqualem dulcedinem declinans/ nam hoc vinum
iuvat ad screatum ut bene asserit ga 3o
reg acu In passionibus at stomachi frigidi
et ventosi et malicia digestionis competunt ma
la que frigida et humida bona e gene
ra vini digesti confortat stomachum calefacit
et desiccat humores superfluos et viscosos
incidit et subtiliat et sua aroticitate
cor et spiritum confortat/ hoc at vinum debet
esse subtile in sua racione odoriferum
aliquantulum participans cum pauca stiptici
tate/ Vinum ei opposita dulce nigrum pon
derosum et stipticum vel album vicinum
aque in hoc casu non conveniunt In morbis ap
petitus canini competit vinum bonum vetus
et subtile quia hoc appetitum prohibet ex humo
ribus frigidis ut bene asserit ga in 9o
Alii potest indigestia In fluxu at
ventris lienterica vinum debet esse tale at
nigrum vel potius vel stipticum cum dulcedine
pauca et stiptica sed hoc lienteria prohibe
mit ex debilitate virtutis contentive stomachi et
sicut cum hoc sit debilitas digestive competit
mala que frigidam hoc vinum sit potens
tur et vinosum et sit debilitas digestive
prevalet ex mala que calida hoc vinum
sit album debile potius dulcedinem et aliquantulum
aquitate participans/ et si fluxus sit colericus
cum debilitate contentive in de vinum album
potius vel stipticum debile esse debet
et sit forte fluxus sit ex oppilacione

79

Beaz que sunt i c storii z epar
tur competunt vina subtilia i sba et
acrore/ aptia bear participatia a
liq ponticitate vel stipticitate i tali pluxu
vina alba sunt mag ydonea quam
nigra vel rub. Vina at dulcia i
beatur pluribus sunt cavenda/ quia
hepat vina vetre lenit z vias opi
lant. Vin i bebo stiptice vina al
ba subtilia ad dulcedinem declinancia sunt
valde bona. Incidentie splene z
epat vina subtilia citrina sunt vino
sa no dulcia sz acuta sunt magis co
gruia vin alba biunt nec aqua sunt
retinquenda. sunt vina rubea z ni
gra grossa sunt penitus cavenda. In epat
calefactione sine opilacione competunt
vina alba biria nec aq. si sit
opilacio expedit q vinum sit subti
le urine provocatum z viarum apitum
z aliquantulum mag vinosum quam vinum
album nec aquosum. In apate epa
tis cum se. non competit vinum i principio au
digestionem sz post digestionem competere pt ut
supius dicebam de splenis. sz vinum d
non d esse dulce. sz d esse album sub
tile apitum declinans ad aliqualem
acuitatem z acredinem. In ydropisi cum
epatis frigiditate competit bonum vinum subti
le ad aliqualem acuitatem declinans. i quantitate
pauca. Si aut sit ydropisis cum epa
tis caliditate competit vinum debile quam
i ydropisi de frigiditate. In ydropisi cum de
bilitate competit vinum z tot cencie
morbi z tot te ancedet. s. tone
sitat. Sz i ydropisi cum epatis caliditate

Cum febre non competit vinum i tone
cencie morbi non tñc febris nisi tñc
calidis epatis. In si at ydropisi conueit
bonum tñc confortacione epatis. Sia ignis co
fortat epat digiriacz. In uoi ydropisi
pectat z desiccit ut gra assit i contrario
illius cas tñe ydropes febre malum hec
go i spectto pt exibei bonum non tm i
quantitate magis. In subtilibus dissentis uni
gedi quam opilacionem z grossitiem z viscositatem
humorum competit vinum subtile apitum
subtilatiun i sapore z urine provocativum
tm. In ulceribus renum z vesice vinum
tm album subtile declinans ad aliqualem dul
cedinem i quo sunt vires mundificativa quam si tm
dulcedinem participans pauca stipticitate non
est malum. Quia tñc stipticitas aliqualis
prohibet ulcerum augmentum z tñc dulcedinem
z subtilitas mundificat et consolidat z ppt
eas rones dico q i debilitatibus [illegible]
i ticoz competit vinum sine i principio z
i fine z i [illegible]. In mul
titudine at urine ut i diabete non
competit vinum t spat subtile apitum
z urine multiplicatum cum sit vina
alba subtilia urine provocativa z mul
tiplicativa. In tussi cau mag competunt
vina nigra vel rub grossa pontica
vel stiptica q plus unitivant z minus
multiplicant urinam. In apatibus hec
[illegible] z aliorum non compet vinum i principio
ni debile aquosum z album nec aque
turum ut supius dicebam. Quia i de
clinacione sermonis proxibei tn ei
iuvat ad [illegible] expulsionem non faciat
mo agitacionem (nisi febris acuta) In
suffocacione at cordis meo non valet
competit vinum q vinum faciat evapo

vase m(ateri)e tradit celer(ius) (et) nvoc
ut dicebat(ur) matrixat c(um) meliu(s)
anositas (et) i suffocatio(n)e matric(is)
celeri(us) (et) vini plur(imum) parum (et) i(n) co
roc(ationi) h(uius) d(icend)i(u)m no(n) c(om)petit vina pot(ius) i(n)
mag(is) c(om)p(e)t(it) (et) s(ed) via m(edi)e i c(om)p(e)t(i)t(ur)
pauca c(om)p(e)t(it) co(n)d(i)t(i)o(n)e c(on)fortatio(n)e c(om)p(et)e(re)
p(otes)t (et) c(om)p(er)alt(er) q(uod) co(n)t(r)a suffo(catione)m matri(cis)
ualet p(ar)ti vn(de) stirpe p(ro)cedit ual(et)
e(tiam) pati vn(de) stirpe p(ro)cedit suffo
catio s(ecun)d(u)m deb(i)l(itate)m antec(e)d(en)t(em) forti(tu)me
ut a(p)p(ar)et am(plius) 2o cap(itulo) ca(pitulo) de hoc
(et) to hito v(el) adh(uc) vi(num) c(om)p(et)e(re) p(otes)t
(et) bonum via m(edi)e (et) c(om)p(e)t(i)t(ur) pauca
In ulc(er)ib(us) at melius extica (et) solu
tab(ilis) q(uan)titate c(om)petit vini
in desiccat(i)o(n)e (et) ex(s)iccatio(n)e ut (et) dice
bat(ur) de ulcerib(us) i(n) co(rpor)ib(us) Item v(ini)
b(us) i lact(is) coagulatio(n)e (et) p(ro)p(ter)ea s(u)p(er)
cu(m) pauco oleo / v(i)n(um) aut(em) e(st) ma
ter(ia) coagulatio(n)e dissoluit (et) a(d) p(ra)c(tic)a(m) i(n)
tussi(m) motu (et) abest e(st) (et)
a(d) p(ra)c(tic)a(m) h(oc) dissoluit dolor(em) ocu(lo)r(um) ut
a(p)p(ar)et ga(lenus) a(ffi)r(mat) 6o (et) h(uius) g(ener)is go lact(is)
coagulatio(n)e c(om)petit vi(num) cu(m) pauco
oleo (et) ad(uer)sa admixtu(m) (et) ext(er)ne
applicatu(m) (et) h(uius) vinum d(icitu)r e(ss)e s(u)btile
vinosu(m) acutu(m) no(n) dulce potiu(s)
ut s(e)p(ar)atu(m) no(n) nigru(m) ut d(ic)it(ur) s(e)d
citrinu(m) ut aureu(m) Q(uo)d v(ero) vinu(m) ferre
vini adusta (et) no(n) adusta fex vi
ni adusta calefaci(t) (et) d(esic)cat
multu(m) (et) abst(er)git ulc(er)a (et) a(b)st(er)git abesse
(et) carne mala (et) co(r)h(ib)e(t) e(st) s(e)p(ar)atu(m) (et) c(etera)
p(er)ho(c) ulceras angustu(m) s(ecundu)m at ei(us)
p(otes)t adustio(n)e cito resoluit (et) no(n) e(st)
adu(st)i(on)e fida p(er) eu(m) q(uod) n(on) vocat(ur) a
dusta (et) c(on)s(er)uet(ur) i vase st(r)icti ori

fici b(e)n(e) op(er)turato Fex at no(n) adusta
e(st) s(e)p(ar)atica (et) p(er)his p(er) plur(imum) h(uius) loco do
loci (et) no(n) s(i) fiat ep(ithima) de fece vini
cu(m) oleo mirto (et) mastice s(u)p(er) ventre
stringit ventre (et) s(u)p(er) matrice stringit
m(en)stra / fex at adusta p(otes)t i m(edi)c(in)is
acrior s(ecundu)m (et) h(uius) c(um)ta (et) c(etera) e(st) s(e)p(ar)atica et
exsiccatiua (et) resolutiua (et) c(etera) v(e)l d(i)c(itu)r o(m)nib(us) cicatricib(us)
ocul(orum) (et) i lacrime (et) i signis ocul(orum)
(et) i visu(m) debil(itat)e / fex (et) adusta cu(m)
oleo aut(em) albu(m) de vi(n)g(ru)m illinita
(et) h(uius) de vino suffi(ciat) aut(em) ca(pitulu)m a(lio) de a(qu)a

Et e(st) cu(m) b(ibi)t h(uius) d(icen)d(u)m aceti (et) glue
[E] de aceti n(atur)a glue c(om)pone c(om)pone
(et) applicatio(n)e corp(or)i de h(oc) e(st) aliq(uid) p(ri)n
ci(pio) sunt d(ic)t(i)o(n)es p(ri)m(u)m ca(pitulum) de g(e)n(er)e vini
aceti e(st) g(e)n(er)at(ur) ex vino ut ga(lenus) vult
po(n)t(e) p(ri)mo / (et) e(st) p(ro)ter aq(u)e q(uae) s(un)t i(n)
vino ebullit (et) p(ro)p(ter) fert r(e)sp(ir)ant
(et) p(ro)ter vinos(ita)te i(n) frigida(tio)n(e) (et) c(etera) acces
sunt (et) (et) g(e)n(er)at(ur) acetu(m) s(ed) e(st) vini
g(e)n(er)a(tur) acetu(m) vn(de) acetu(m) e(st) calidu(m) ca
lit(er) p(ro)p(ri)e d(i)c(itu)r (et) f(rigidu)m s(ecundu)m fr(igidi)t(at)e op(er)ita
cal(idi)t(at)i n(atur)ali vini (et) c(etera) e(st) c(om)po(si)tu(m) ex
co(n)t(r)ar(i)e ulc(er)a contrar(i)e vn(de) e(st) i aceto
s(unt) sapore co(n)t(r)a(ri)i / v(n)a i aceto e(st) sapor
acut(us) q(ui) atte(sta)t(ur) cal(idi)t(at)e (et) aceto(sus) q(ui)
atestat(ur) fr(igidi)t(at)e (et) a(ccidi)t(ur) ab isti(s) sapor(e)
sedant(ur) i s(u)btili s(ecundu)m ga(lenum) x i(n) p(ri)mo
aceti e(st) f(rigidu)m fr(igidi)t(at)e vini (et) e(st) calidu(m)
cal(idi)t(at)e p(ro)p(ri)e d(i)c(itu)r h(uius) fr(igidi)t(at)e i(n) aceto
vincit cal(idi)t(at)e (et) h(uius) d(ic)t(i)o(n)es exp(er)ientia vn(de)
ga(lenus) x° p(ri)mo d(i)c(it) q(uod) aceti pauc(um) cu(m)
melle mixtu(m) facit (et) c(om)pl(e)tu(m) at
ne(que) c(om)pl(e)ta (et) declinatio aceti ad
fr(igidi)t(at)e e(st) p(ro)ba(tio) q(uod) melle ad cal(idi)t(at)e
cu(m) g(e)n(er)e mel s(ecundu)m 12° calidu(m) aceti e(st)
f(rigidu)m p(ro) q(uod) 12° (et) c(etera) p(ro)b(atio) q(uod) aceti
e(st) f(rigidu)m (et) e(st) s(iccu)m s(ecundu)m e(st) vi(num)

cat stercꝰ et lig aceti ponit aure
dicit stȝ et sterc de glie poli ꝯ
de arbiali tocunt ꝯstȝ et humid ꝯ
sit aqu admo sꝰ supiꝯ memini me
exposuisse et bꝰ ꝑs de qne ꝯpoicōe
et quātitate aceti ca 8 de ꝯpōib aceti

Unde acetu mitat lz ꝯponēs e
corꝰ uno hz et aliqs ꝯponēs
ꝑ actione naturā aceti ꝑ actione cale
facit ꝑ mordicādo et dolores cāndo
et adlocū eꝰ dolores currunt humores
et spūs et acetu calefacit sꝰ calo
re et tenuio adunado et īspissāndo
cuti et resolutiō ꝓhibēdo et ꝑs q ace
tu ꝑ actioe calefacit et hoc e q dicit
gal 2o simplꝰ acetu ei calefacit lz
no sit caliu aut q mordicat et
dolores facit aut q calores et tenuio
stinet ꝑ ꝯit q hz i se ꝑtes calidas
stinet ꝑ sunt q hz i se ꝑtes calidas
acetu ei ꝑ se infrigidat et hoc e q dt
gal 3o simplꝰ acetu ei infrat et eiꝰ
infrigidatio e vehemēs acetu ponit
mete et uno ut gal ꝓ ꝑ rat acri ace
tu et vinꝰ ꝑueniunt mete et uno
Itm 2o de ingeo acetu ꝑcussit e i
bēz et cordas et ligamtox acetu
tiddit humores grossos et viscosos et hoc
dedit ei voce sue acuit et subtilit et no
voce sua acetu 2o ꝑ acuit acetu
i dedit acetu e i īcido humor grosso
et viscoso acetu no notz humidis
humores grossos q e grossos humo
attenuatiꝰ ut asserit gal 12 de i
gno acetu i duro apate splenie
et lactox sꝑ voie ꝯcediꝰ gal ibi
de acetu e que digestiꝰ melioꝰ
sen mathe calidi et frigidi In fn

gidi ꝑtē q ꝑscidat male digestiue
et radit et subtiliat et eiꝰ infrigidatio sa
cat frangi In calidi at no eligat
aliqs sicut i sꝑ hi ꝑ sꝑꝰ au 3 cap
de cura dolor capit acetu et alia
q reticipat stipticitate et acetosa si re
cipiat i stomacho sit stiptica et ve
tre stringunt sꝑ stiptica et potica
stipticitat eꝰ si sapor acetosꝰ i tenuit
stomachi humoribꝰ corruptis laxabit vetre
i humores ꝑ pandendo et expellēdo et voce
sue acuit mat i uidendo et hemenc
ras i almaꝑ et sapores i aggregaꝰ
ca 9 de usu aceti i corꝑibꝰ sanis

Et q acetu mitat liber aque
corꝑ humi et corꝑ sani et ꝯseruat
sit ꝑficua et acetu no e sꝑ eo e
magis medic na mitat ꝯpetit i
corꝑibꝰ sanis ꝑpat et ꝑpatio ꝯꝑige na
ꝯseruator sanit no dz veti aliquo me
dicinali ei go ꝯpetꝰ corꝑibꝰ sanis hoc
e ꝯpetit te pauca ad ꝯseruat et cibi
baria grossa et viscosa corigēd et ad
putrefact ꝓhibend holes go sai co
leri at mitat sapiens i calo at eꝰ
humido at calo et sicco i tepibꝰ et re
gionibꝰ calid et si dubitat de aer
putrefactoe tepidia et hudox corrupte
i hiꝰ sꝑ ocibꝰ casibꝰ uti aceto e
sal geni i saporibꝰ frigidis et ci
baloꝝ et ordeibꝰ et moracolibꝰ domo
et ꝑpalꝰ si cibaria sit grossa et viscosa
calida et humida putrefaci parata In
tepibꝰ go maxie est holes nunc
vete et valde calidi sꝑ tribuendi put
bibe aqua ꝑ mixta ei pauco ace
to hoc ei potꝰ magis infrigidat
et humectat et sitū extinguit q aq

cu vino deq° fuit fca supi⁹ me
cio Cu ualti hoice fai ꝯſuenit
bibe tlez poti ꝑſt̃ exticcõe ⁊
abos ꝯmixtioe ⁊ delatõe ꝯ° go
pȝ quo aceti ꝯpet^t i tpe sau^{tz}
quo no ꝯuali aceti bo^m e colic^s
⁊ e bo^m uatiet ⁊ e nocito utribz
ledt ei cap matrice spuz aceti
desicit spãz exsicãdo ⁊ sbtiliãdo
debilitat et visu Acetu e bo^m sto
⁊ ꝓbocat appetitu Eu at hutes
nuos debiles tuctuas ⁊ tebes de
bile ⁊ odos debiles no deut vti
aceto u^c pbz acetoꝝ sbti hoice
frigidi at cicetate ut exqne no
ceat^z aceto at acetoꝝ Ctm̃p ha
betes visera debilia apta ad fluxũ
ꝯ ꝯtebie ⁊ dignue debilit^e bitue
deut aceti na aceti e purgatiuz ⁊
ledt i testia tictat exptsiaz ⁊
debilitat ꝯtetũz ca^m 10^m de usu ace

Unde i dolore capit ti i cors ꝯgs

Uꝯ cauz calaz sue s^e ca p
natia ⁊ extuscta ut sorsa ca
lor sit sue s^e ca aucedes ⁊ cor
pat. s cola at sage a vapores
calidi ⁊ eleuati sue mala distpa
cala sue cuma sue sz ma ace
ti aplicati abs o cu pauco aceo rosꝫ
e ola gone distpaz altando et
melis ꝯfortado ne maz ⁊ sum^s
recipiat ⁊ si distpa sit viis ca
lida ti aceti aunsetu abit e ꝯ
veiene ⁊ si h⁹ distpa s^t cu ma
gssa ⁊ vistosa ti aceti ꝯpet^t vo
distpie altãdo ⁊ re ne sbti
liãdo ⁊ icidẽdo ⁊ si ma s^t colica

adhuc vo^e ud aceti e ꝯueus ua aceti
vo^e sbti^t digit ⁊ adequat humore colicu
Ctm̃p vo^e sbti^t huore colicu sbtiles
⁊ ꝯspissat ⁊^c pȝ q aceti ꝯpet^t i digoe
huor colici sbtil ⁊ gss ⁊ ꝯpetit
i digoe huor flatici Indigoe aut
huor uelici uo ullu ꝯpetit q^r me
lãcolia e fra ⁊ sicca ⁊ aceti sbti sȝ q
aceti e sbtiliatiuz ⁊ uelia e gssa ve
h⁹ pt aliq^r ꝯpete ⁊ pcipue si aceti
fruc fragat^z ⁊ cuilla cu zuct ⁊
melle vn sirup⁹ acetosꝰ aliqt pt
dige uelicam ⁊^c forte pt ꝯpete iz
q^r tana ⁊ cottidiana fe In fe at tra
ua ulle dubitat ꝯuo s^t ꝯue di
gestiuz Ducat et at unas tebri
uectuas ⁊ malt acetu e i ꝯueus d
na aceti i iuicat teb° euu uectuo
⁊ malti cu i apoplex epila pali
si podag ⁊ i uocet spasmo ti susps
carde matris ti ꝯtubz octos aceti
e uead Intinetu auriu ⁊ surditate
fu⁹ aceti recepti i aure p mo^m suffu
migi e balde bu⁹ aduerta ⁊ pcipue
si s^t aceti i sufsione uithe Ctm̃p
i lecto aceti cadi i aure i essicit
uuces auriu Ctm̃p loco or exaa
to calo riuou dolorꝫ detur ua s
dolor ca sit ma cala te i voe que
ex altãdo distpiam ⁊ huore calidu
congedo ⁊ digendo si at dolor sit
ex ma fra gssa ⁊ vistosa te vz
maz exsicãdo ⁊ sbtiliãdo ti tede
do ⁊ ꝯginac ꝯfortãdo ⁊ aliqualit
i ꝯspissãdo ⁊ stupficãdo ne maz reci
piant ⁊ phuc mo^m aceti i ei do
lor detur u^t ꝯue Ctm̃p ace
tu gargaritu i squinacia ti cassu
viole ⁊ si sagsuga adhereat

palato vel gutturi. Item sup(er) us(us) in tussi
et asmate et cum bo(n)us e(st) p(ro)p(ter) ei(us) frigidi
tate frangat te(m)p(er)is acuitas et acredo
cu(m) melle. Et tunc ei(us) co(m)petit mag(is) p(ro)p(ter)
tenuando et i(n)cidendo et ad expulsione(m)
p(ro)p(ar)ando. Tercia tussi et asma (con)venit sunt
ex tali ma(teria). Item sup(er) aceti epithimati
abstrahit fluxu(m) sanguinis undique veni
at et co(m)petit in sputo sanguinis et in spu
to mestruos narium et in fluxu emor(roida)r(um)
et in fluxu sang(uinis) ex vulnere. Item sup(er)
epithimati us(us) in exitu matris et in exi
tu longaonis et p(ro)p(ter) h(oc) co(n)fundant
res stiptice s(e)c(un)d(u)m m(in)ima mix(tione) cap(s)u(la)
cortex g(ra)nati masticis et (con)s(imi)lia. Item
evaporacio et effumacio f(ac)ta i(n) aceto
in quo s(un)t ap(er)atum e(st) bene et p(ro)p(ter)ea si
in aceto i(n)fundantur beniamin vincere
resolucio(n)em et exsiccatio(n)em ex co(n)s(ideratio)ne valde
s(e)c(un)d(u)m p(ro)p(ter) aceti cum camomilla et
(con)s(imi)lia. Item sup(er) epithimato cu(m) aceto
in quo s(un)t ap(er)atum e(st) bene et p(ro)p(ter)ea si
in aceto i(n)fundantur alique stiptica
et (con)fortativa ut ros(a) plantago et s(imi)lia
et p(ro)p(ter) loca volunt epithimare cu(m) aceto
p(ro)hiberi ap(er)acio. Item sup(er) aceti epithi
mati co(m)petit in h(er)isipila et formica
et i(n) petiis et ap(er)is et vlcerib(us) malis
et fraudulentis et in magnis p(ar)tib(us) et s(imi)l(iter)
cogit cu(m) albis (con)venit (con)s(imi)lib(us) supp(er)fluit
ad ventre. Item sup(er) aceti (con)venit mor
sib(us) brevis calidis et frigide qui calidum
potius sup(er) loca app(lica)te et re(s) vel et vel (con)
venenum (con)t(r)a sanguine(m). Et forte app(lica)te
vel (con) morsum calid(orum) s(e)c(un)d(u)m p(ro)p(ter)ea at de
s(e)c(un)d(u)m morsum fac(iun)t metor et non de
calido s(e)c(un)d(u)m aceti bibiti vel mecum mor
tificat q(ui)d ut puto e(st) app(lica)te plus a
(con)v(enien)te. Item sup(er) aceti bibiti calidum

vel coagulaco(n)i lactis et sanguinis et (con)s(imi)l(iter) non
ei(us) ubi frigorae si bibatur calidum cu(m)
pauco sale. Et de ei(us) exclusione in
sanie et egr(itudine). Cap(itulu)m iii(m) de agresta

Vnde i(n) aceto e(st) acuitas q(uam) (con)tinuat
acacolo p(ri)m(u)s h(oc) s(e)c(un)d(u)m g(ra)d(u)m. Et p(ri)m(u)s
et alibi s(e)c(un)d(u)m g(ra)d(u)m q(uod) aceti e(st) frigidus
et s(imi)lib(us) p(ro)pt(er) agresta. Succus e(ni)m
agreste non e(st) aliq(ui)d calid(um) oio sapor
(con)s(tat) agreste e(st) acetos(us) tendens ad
pontic(um) ut stiptic(um). Sua lima alba
p(ri)mo h(abe)t sapore(m) stiptico(rum) deinde pontic(um)
et deinde cu(m) plus s(imi)li(ter) humor eff(ici)t(ur)
sapor acetos(us) et tu(n)c fit agresta et tu(n)c
p(ro)p(ter) ulterio(rem) digestio(nem) et calidi solaris actione
eff(ici)t(ur) sapor dulcis. Et sic via p(ro)cedit
a stiptico sapore ad pontic(um) et a pontico
ad acetos(um) et ab acetoso ad dul
cem i(n) mult(is) fructib(us) ut i(n) uvis et i(n)
pom(is) aliquib(us) vn(de) multa s(un)t poma
i(n) q(ui)b(us) p(ri)mo e(st) sapor stipticus deinde
ponticus p(ost)ea acetos(us) et postea dulcis. Et s(un)t
aliq(ui) fructus i(n) q(ui)b(us) de stiptico et pontico
p(ro)cedit(ur) ad dulcedi(n)em et ab eo p(ro)cedit(ur) ad
sapore(m) acetosu(m) s(e)c(un)d(u)m p(ro)p(ter) i(n) me(s)p(u)lis
et sorbis et amigdalis. Sed hec non i(n)venit(ur)
sapor acetos(us) cu(m) forte cu(m) e(st) s(imi)l(iter)
cu(m) multa (con)spissat(i)o(n)e et pauca humiditate
eis. Ex dictis (con)s(tat) p(ro)pt(er) q(uod) agresta e(st) frigida
et humida et de (con)v(enien)te actuali et ceteri
et et de (con)v(enien)te pot(entiali). Sed tamen salvo meliori
iudicio puto q(uod) agresta frigida et humi
da (con)venit(ur) v(e)l cert(e) tamen Sua in lima
acerba e(st) multa humiditas i(n)digesta
q(ue) p(er) viam maturatio(n)is et digestio(n)is et ca
loris solis acquirit quandam s(e)c(un)d(u)m ite
pos(si)bile v(e)l cert(e) tamen. Et ante digest(ionem)

et maturorum eius succus remanet sine
et humidus et dulcis / Sed agresta que
est valde frigida non competit multum in
regione contemperati intemperiis tempato via
ubi nec vina potest / In hominibus autem valde
lapsis in calido et sicco et in temporibus et in re
gionibus calidis cum ab valde calidis in
citum est uti agresta / In hominibus valde
calidis in temporibus valde calidis et in calidis
regionibus loco potus potest bibere aquam
bonam cum agresta ad sitis extinctionem
et caloris calorem precipue coleram et dolorem
ligamenti aperit et vini debet hic tamen sit
magis conveniens agresta cum est conveniens
alterationem et correctionem ciborum calidorum / Et tempore
in temporibus quibus dubitatur de epidimia tempe
stive conveniens est uti agresta in cibis
et potibus / Sed cum agresta sit calido
est valde conveniens / Et sit intelligendum de e
pate calido et sicco valde competit in
propria ex humore colerico mordicante
orificium stomaci et in tali cum agresta
est dulcior quam acetum / Et tempore agresta
est valde conveniens pregnantibus et confortat
eas stomachum et valde restituit corruptos
eas appetitus et prohibet vomitum et
propriam eam defendit quod pregna
tibus evenire consuevit / Et tempore a
gresta vel in fluxu ventris colerico et
in vomitu colerico valde confert sed
in laxatiuo res ipse conveniens quod stringet
et confortant / Capitulum primum de cervisia et aliis
Unde sciendum est quod de potibus aliis
diversis potibus quibus homines
utuntur loco vini et ad sitis sedandam
et ad ciborum permixtionem et eorum ad
melius delatorum et primo de cervisia que
valde est in usu apud habitantes in

septentrionali climate et vocatur sicut apud anglicos sco
tos ybernicos frizones et holandrinos
et apud quosdam gallicos / Unde cum est
cervisia potus ita conveniens in regione frigida et
corpus ita sicut vinum ita vinum sua
ardore plus virtute confortat et spiritum ca
lorem in natura multiplicat et sua proporti
onaliter ad nos corpus plus nutrit et magis
quam cervisia / Sit autem cervisia ex fru
mento ordeo tamen aut / Dicendum est in eius
compositione primo mittat apud sedentes et secundum
sic cervisia est alterius talis composita et opo
nitur / Sed autem cervisia ex ordeo et frumento
facta est inacceptabilis et indigestibilis ma
teria quoniam gravat constipat et opilat
ex splene et in renibus lapidem generat
Cervisia ex frumento generat humores malos
et magis belanum et bene valde
Sed cervisia facta ex ordeo magis est ven
trosa et provocativa magis in renibus et vesica
Cervisia que sit de riso est minus in
flativa / Cervisia autem que sit de pane
fermentato assimilis melior et apud
nobis alius melior iudicatur / Et in dispositionibus
et temporibus calidis non est bona / Cervisia de ordeo
facta minus impedit / capitis dolorem facit
et inflat et magis tamen provocat et calorem
et debilitatem reprimit / Que autem sit de ordeo
tamen minus opilat et minus nutrit
et minus generat ventositates / Que autem sit ex
frumento magis nutrit et magis opilat et quanto
cervisia est spissior et turbulentior tanto
deterior et quanto subtilior et clarior tanto
melior / Vetus autem cervisia de qua tamen
quando facta spissior est quam bona et multum
disponit ad digestionem et opilationes in
visceribus facit et magis quam est nova
ventositatem generat et dolorem capitis inducit

et appetitum tibi dederit. hic cuncta mala
e i[n]se q[uod] g[ro]ssa et viscosa et ex [con]gruo
viscositate i[n] aqua f[ac]ta. Et e[st] mala i[n]
artificio q[uod] fit p[er] [illegible] motum et putre
factionem tardam i[n] sui [com]positione rec[ipit] ma
las assumit. Q[uo]re p[er]fusio si c[um]
h[ab]it pt cuncta e cintada sp[ecia]lis
i[n] sui vetustate et nomi[n]e postq[uam] g[ra]d[us]
clarificata e[st] securi[us] pt bibi. Item
fit pot[us] de aq[ua] et melle q[ui] vocat[ur] aq[ua]
mell[is] sive mellicraton et e[st] pot[us] calid[us]
a[m]p[li]one et opilate et g[e]n[er]at ulcera
ex[c]eto p[ro]p[ter] ratione et maxi[m]e cu[m] mel no[n]
e[st] b[e]n[e] coctu[m]. Ju[n]c[tu]m cal[id]is g[ra]d[u] et iu[n]orib[us]
et t[em]p[or]ib[us] calid[is] et hu[m]id[is] [con]vel[uer]it. Sp[l]ene
et la[te]ra opilata no[n] [com]petit t[ame]n potu[m]
[con]venit et p[ro]p[ter] ti[m]ent t[em]p[or]ib[us] et re
gionib[us] frigid[is] h[ab]it pot[us] e[st] s[ic] [con]ve
nie[n]s. h[abe]t abst[er]g[er]e et incidit et fleg[ma]
g[ro]ssu[m] i[n]cidit et dimi[n]uit et s[u]btiliat ve
t[er]e l[e]nit. Sed cu[m] pot[us] [con]v[en]it c[h]olerice q[ui]
patiu[n]t[ur] f[ebr]es eg[ritudi]nes. Et [con]venit valu
e[st] n[on] [con]ve[n]it sa[ne]i indispositio[n]e sive sa[ne]e
s[un]t i[n] sto[mac]o sive i[n]te[sti]nis sive i[n] pectore sive i[n]
[illegible]. De vino de uvis pass[is] t[ame]n
cu[m] pot[us] e[st] s[ecun]d[u]m vi[num] g[ro]ssu[m] et nigru[m] i[n]
virtute t[em]p[er]ione s[ed] e[st] min[us] calid[um] vina
at q[ue] s[u]nt de uvis pass[is] de melle
et g[e]n[er]at p[ro] loco vini sive qui bib[er]at
et sedant bibant i[n]flatione et s[t]o[ma]ch[u]m
[con]f[o]rt[a]bu[n]t fastidiu[m] et flux[u]m ventris fa
ciet. Sang[ui]ne[m] [con]v[en]it et cola[m] movebit
q[uo]d v[er]o de melle fit t[ame]n cu[m] coctu[m]
s[u]nt mi[n]us i[n]flat. Oximel at q[uo]d
fit de melle et aceto et aqua e[st] s[u]m
ma calore et colore rubeu[m] re[pri]mit et
i[n]frigidat et s[i]ti[m] aufert. Cu[m] no[n] ulla

p[ro]p[ter] d[i]ssolut[io]ne[m] fleg[m]a[tis] q[uod] i[n]cidit et sub
tiliat a[per]it venas et urina[m] p[ro]vocat [con]ve
n[ien]ti[bu]s et pect[or]is q[u]e[m] a[ff]lig[i]t cu[m] ulla ardo[r]e
div[er]sa. Vinu[m] at [illegible] d[e]b[er]et atq[ue]
te[m]p[er]ati sint e laborantib[us] et ta[n]de[m] medi
ci[n]alib[us] no[n] c[on]tin[et]. [Con]fortat cor et lenit
q[uod] h[abe]t sto[ma]chu[m] fr[igidum] et t[em]p[er]atu[m]. Julep
s[i]m[plex] fit[ur] aqua gutt[ur] lenit sto[mac]o i[n]
fla[m]ato [con]fert, febre acuta re[pri]mit
bibit[us]. Idromel sim[plex] calid[um] e[st] et
lenit et f[e]b[r]e pa[ssi]entib[us] eg[ritudi]nes [con]fert
si r[e]c[ipi]t apponant[ur] sp[eci]es calde cordi
et epati valide no[ce]t. Sed sto[mac]o [con]fert
p[ro]p[ter] [illegible] i[n]dispositio[n]e et p[ro]p[ter] calo
re i[n]ducit et colera[m] amovet. Item
ex aceto et pomis fit pot[us] q[u]i h[ab]et
p[ro]p[ter] ex clarificatio[n]e utu[n]t loco vini
ad sedatio[n]e[m] sit et [illegible] p[ro]p[ter] mixtio[n]e[m] [illegible]
[illegible] declaratio. Lic[et] h[ab]it pot[us] mi[nus]
sit g[e]n[er]at[iv]e corp[or]ib[us] sa[n]e i[n] sa[ni]e s[i]m[plex]
tat[u]r q[uod] mi[nus] ma ex mult[a] e[st] minus et
tardi[us] t[ame]n b[ona] q[ui] mult[u]m vini p[otan]t
vi[num] mag[is] e[st] t[em]p[er]at[um] mag[is] [con]fortat[iv]um
v[inu]m q[ui] p[ro]pt[er] pot[us] grata t[ame]n sp[ec]ia
colore sapore et odore. Hic pot[us] fit s[ecun]d[u]m
o[mn]e vino q[uo]d r[e]liq[ui] pot[us] fit ex mel
le et aq[ua] et [illegible]. Talis cu[m] pot[us] fit
mi[nus] calid[us] q[uam] v[inum] et mi[nus] bo[n]i[tatis]
lic[et] b[ib]itu[r] mod[er]ate pot[est] sed[at]
[illegible] et p[er]ide i[n]ducat eg[ritudi]nes
magis subito q[uam] p[re]d[ic]ti pot[us] facti ex
aceto et pomis. Si g[ra]d[u] posset h[ab]ere co
pia vini ab h[oc] potib[us] abstine[n]t [con]p[ro]
lo. Et abstinet eu[m] [con]s[u]lo ab olib[us] excu
sa[n]tib[us] e[st] dulcis quo[niam] lic[et] sit digesti
bilia aliq[ui]b[us]. Lic[et] t[ame]n g[e]n[er]ant hu[m]ores q[ui]
modica occasione putrescu[n]t s[u]ppe
febres g[e]n[er]at mali hu[m]or[is]. Hic aut[em]
pot[us] s[ed] fit ex fructib[us] q[ui] s[un]t caco
chimi et mali mult[u]m. Itelinit
tito.

et tales per experientiam apparent et disponunt
et cetera. Huiusmodi potus sit evitandus. Item nota quod autem
et dilutum vinum bono vino adhere
compilatum et huiusmodi potus totaliter dimittere.
Item potus fit ex succo violarum re
centium cum sapa violacea potest
bonum pro eius clarificatione et ebri
etatis et frigidi et humidi. Item violarum
et in se frigidat et humectat et lenit pectus
et ventrem laxat stomachum debilitat et
appetitum deperdat. Item semper ex succo
rosarum fit potus cum sapa rosata
fit notam cum appetitum excitat et frigidat
et ventrem solvit et quidam dicunt quod huiusmodi
potus fastidium facit. Item semper fit potus
ex succo citoniorum qui reprimatur ebullitione
et deinde clarificatur et huiusmodi potus stringit
et potest ventrem stringit stomachum confor
tat et sitim aufert. Item semper potus
fit ex succo malagranatorum ace
tosorum qui est vomitum retinet ventrem
stringit crapulam et dolorem capitis
ex crapula lenit confert. Item vinum ma
lagranatorum acetosorum succus confert tremori
cordis ardori stomachi et fastidio [illegible]
[illegible] vinum ac vue acerbe et agreste
sic sequitur [illegible] [illegible] reprimunt ei
coleram rubeam vehementer et [illegible] ardo
rem stomachi et sitim que ex calidite procedunt
sedat ventrem et vomitum stringit. Item vinum
ac pomi citrini [illegible] [illegible] pota [illegible]
[illegible] [illegible] calores reprimunt et extinguit
[illegible] [illegible] sapere vue acerbe ex pomis
acetosis malagranatis pectori nocet. Vinum
ac [illegible] ex succo prunorum [illegible] et co
leram rubeam et calores extinguit et
ventrem laxat et guttam [illegible] [illegible]

Explicit 2a de vinis artificialibus

que continet plura capitula et est primum capitulum quo sunt vina artificialia

Quae valent plura tamen [illegible]
cognitionem huiusmodi ac vina artificialia
componuntur ex vino et quibusdam
radicibus herbis ac floribus vini tempore
vindemiarum fit vinum salviatum et enu
latum huiusmodi herbe ac flores ac radi
ces ponuntur in musto antequam bulliat et
post ebullitionem et clarificationem huiusmodi vinum habet
mirabiles operationes. Secundum alios [illegible] et in
[illegible] ante ebullitionem et [illegible] in parte
ante ebullitionem bulliant [illegible] [illegible]
[illegible] in parte musti deinde ponatur in
vase cum alio musto [illegible] [illegible]
[illegible] hoc [illegible] fit vinum salviatum ad
[illegible] et nervorum et [illegible] nervosarum confor
tationem [illegible] huiusmodi vinum salviatum valet in paralisi
tremore spasmo [illegible] et suffocatione
matricis. Hoc [illegible] modo fit vinum enulatum
ad pectoris mundificationem et [illegible] clarifica
tionem. Item semper vinum salviatum et enulatum
valet dolore dentium et [illegible] gingi
varum huiusmodi vina [illegible] [illegible] valent
in [illegible] nervorum et [illegible] nervosis. Item in
paralisi [illegible] vinum salviatum competit [illegible]
[illegible] repithiatum. **Capitulum 2m de vino
quod competit cordiacis et tristibus**

Pro quibus cordiacis et melancolicis
et tristibus de colera adusta labora
tibus et quartanariis et spleneticis fit
vinum artificiale et facit ex eo bonum sanguinem
possidere et facit homines [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
fit autem huiusmodi vinum cum buglossa cum
radice et foliis [illegible] et [illegible] et floribus
[illegible] buglosse et accipiat de bu
glossa plus quam de [illegible] et [illegible]

131

[illegible] floribus et aliis sicut que de oculis fiunt esse porcionem et plumatis albi accipiunt ʒ. i. [illegible] et hoc vinum eo post ebulicionem et clarificacionem [illegible] at hoc vinum sicut [illegible] non apponatur [illegible] capitulum

IX^m de vino borag' et buglosse

Vinum de borag' et bugloss' fit vinum cordiale. Eodem modo [illegible] in timore cordis melancolia et [illegible] in stabile et [illegible] passionibus. Hoc vinum confortat virtutem corporis regitivam et [illegible] clarificat et [illegible] vinum buglosse [illegible] humores [illegible] [illegible] [illegible] humore melancolico [illegible] [illegible] [illegible] sanat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanata fuit. capitulum X^m de vino laxativo

Unde fit sicut laxativum [illegible] modo unica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ponatur [illegible] scamonea [illegible] ligetur et vina efficiet laxativa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] laxativa [illegible] et [illegible] modo fiunt [illegible] rose [illegible] colorum eo [illegible] rose [illegible] ponatur [illegible] colores [illegible] [illegible] [illegible] modo fiunt [illegible] [illegible] olea ex [illegible] capitulum XI^m

Quod fit [illegible] de vino citoniorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] clarificaciones [illegible] et utile valde [illegible] [illegible] et dissolutivo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] confortat [illegible] removet [illegible]

ventris [illegible] capiti [illegible] [illegible] sedat [illegible] facit colorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] capitulum XII^m de vino rorismarini

Addimus sicut fit vinum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virtute [illegible] confortat et fortificat et sua caliditate et [illegible] [illegible] [illegible] removet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] confortat et fortificat et si [illegible] lavetur [illegible] clarificat et si [illegible] lavetur caput capillos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] morte [illegible] post mortem [illegible] confortat cor [illegible] [illegible] [illegible] et si [illegible] lavetur [illegible] [illegible] et si [illegible] vino lavetur fistule et cancer et [illegible] [illegible] Addimus et [illegible] [illegible] tale vinum [illegible] et cordiacum et passiones cordiaca [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] passionibus [illegible] aqua rorismarini [illegible] [illegible] [illegible] Addimus si ex [illegible] [illegible] vino [illegible] rorismarini fiat aqua [illegible] aqua marini [illegible] [illegible] fistula [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lavetur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] floribus rorismarini sicut [illegible] [illegible] balsamo [illegible]

bae aliq̃ sterti olfsioy ex floribus
rosarum maii et ponatur in arena ad
solem et sepeliatur usque ad medium
et ibi stet diebus xl. postea ponatur
in aqua et ita quod cooperiat et ponatur
in ampulla vitrea bene optuiata per
dies xl et ibi spissabitur et digetur
ad modum balsami et valet bene ad
supradicta et specialiter ad maculas
oculorum et palpebrarum ca^m 7^m de vino de
opilatione splenis
et epatis

Quod fit ex quo-
(Q)uod fit ex q.
officiarum ex scolopendria
ceterach tabsentheo remolliatur quo-
que infundantur in albo vino et de-
inde clarificetur et colletur post
colatur et lactum et post hoc infundatur in
vase thomarisci vel fraxini et
melius ad corporis nostri ca^m 8^m de vino

(Q)uod fit ad plagas curate plagae
operatrices mirandas solo potu
huius autem vinum fit ex radicibus rubi
maioris canabe caulibus rubi et
urtice et hic quoque cum quassata in sac-
culo porta bulliat in vino et aliud
vinum potui detur bis in die et super vulnus
positum tamen ponatur et unguatur sicut de-
bent aliquis autem in hoc potu ponit
tendosilla tam pipinella tarcolam
et herba platago ca^m 9^m de vino alkekengi

(Q)uod fit unale ex granis rubi
operatur motum urine super dicto et vo-
catur vinum alkekengi hoc vinum est mira-
bile in retentione urine nam provocat uri-
nam retentam per x^or dies et res ex
parte hoc et vinum mundificat renes
et vesicam arena arenosa ca^m 10^m de
vino eufrasie

(Q)uod fit per visus
clarificatione et bibendo et extra

colando et lavando et ad opilationem
renum et eos mundificandum ab are-
nosa via et dolores intestinorum mi-
tigandum diu tenendo mane ad vias uri-
ne per eandem viam fit vinum de gume
et gumato Item fit vinum de ysoppo
quod bene senibus flegma mundificando a
pectoribus spiritualibus et bene in tussi et asmate
et ydropisi tepata C Item fit ex tri-
cole anni ita quod vinum in quo extingui-
tur igniti multum confert et dehoc sat-
sunt domi in tantum de aqua multum
et confortat cor et stomacum totam viscer-
ra plusquam aqua in qua extinguntur set
in hoc vinum bene circa passione
et in fluxu ventris et lepra et in illa Item
fit vinum cortile de absinthio et hoc
vinum est utile ad multa valde primo et
bene contra lubricos bene et in opilationibus la-
terum et ytericia et bene in defectione
et de sitione appetitus bene in cepita in
amissione loquele et timore vinule et
lingue C Item bene potum ex flegte
salso et si ex eo lavetur vulnus non
consolidabitur nec crescet mala caro
Item hoc vinum provocat menstrua C Item
bene contra ventum frigorum ischiam et cibi
et corporis hoc vinum clarificat visum
et bene tempore et pede et tactum mutatione
et corrupte et in fine visitatione
bene in podagra et arte et ab ex C Item
fit vinum contra tussim et asma ex liqui-
ricia anisio et feni et ligno fit supra
alios Item fit vinum quod constringit ventrem
ex vino citoniorum depuratum cum
vino rubeo sipticio tamen rosarum Item

fit vinum confert mulieribus pregnantibus
quia confortat virtute contentivam quod abortum
non faciant sed fetum in matrice usque ad tempus
partus. Recipe: florum apii, menthe, florum
nuceos ana. ana ʒ ii. macis, ga
riofili, maceris, cardomomi, rosarum rubearum
ana ʒ i. cinamomi ʒ i et semis. zedoarii
piperis longi ana ʒ ii. Zucari al
bissimi quantum sufficit. fiat claretum ex preditis
ut fiat electuarium. utatur mulier
pregnans hoc electuario et isto claretto et fetus
servabitur in matrice nec abhortiet.
Item fit vinum ad filios procreandos
et ipse in mulieribus pregnantibus et forte non
inveniat in stabilis. Recipe cinamomi ʒ i.
et semis gariofili ʒ ii. al feniculi ʒ i
semen leuistici, spice, piperis longi ana
ʒ semis. galange, piperis, cinamomi ana
ʒ ii. fiat claretum cum bono zucaro et mel
ʒ ii. Hoc claretum est satis calidum et in temporibus
calidis et in regionibus calidis tempore caniculari
et bonum est contra hoc claretum liphetum
cum aqua passulatum et liquor uterus amici
tiae et caritatis remittatur. Item
fit vinum de anisio. Et hoc vinum virtute
confortat et opilaciones aperit et digestionem
confortat et acetosa eructuaciones tollit
et multum confert mulieribus lactantibus
lac aperiendo, subtiliando et sanguinem ge
nerando et digestionem meliorando et ventositate
consumendo lac multiplicat
et restaurat et confert urinam provocando
in dolore ventositatis, arenositatis et in dolore
colice, radicibus anisi coctis.
Item fit nectar quod sexibus, pueris
et mulieribus confert, renes et totum corpus

calefacit et amorosum humore tollit, ci
bum digerit et bonum colorem facit, canos
retardat et visum acuit, mentem confortat,
opilaciones aperit. Recipe cinamomi ʒ i et semis
spice, xilobalsami, carpobalsami, mastices,
macis ana ʒ i. liquiricie passulate ana ʒ ii
zucari et mellis quantum sufficit. fiat nectar
postea et hoc vinum fit tempore vindemias cum
musto bono. Et de modo liphadi vinum
vel fiendi quia convenit modus inficiendi vinum
cum aqua et quod aqua sit fervens et bulliens
et quod hec aqua ponatur ad vinum bibitum
et quod dimittatur infrigidari. Nam per hunc
modum fit hoc per horam mixtio vini cum
aqua. Cum satis est artificialis quia in mente
libeat mixtionem facta, nam mixtio non
est facta nisi post tempus magnum. Cum bonum esset
quod hec prius mixta fieret primo ydromellum per
unam horam ante refectionem. Nam non tenet
unus laborabit in digerendo vinum et ma
liciam aque consumens et permissa per vinum
et eciam. Hoc genus est commendabile valde in sanis
et egris. Et hec de hiis vinis artificialibus.
multa alia dici possent, ista tamen ad
presens solo sufficere. quia ex dictis multa
nondum dicta cum possit perficere nativis et
competentes componentibus. Et sic fit
tractatus de vino cum dei laude et
glosis matris eius. Tractatus quartus de pane
et genus passus et capitulum prima pag. de pane
et genus passus et capitulum ... de pane diuturnitate expedit glosis
P ostquam tractatum de aqua acia
ptissimo et eorum adiacentibus,
P nunc restat loqui summe de
pane scilicet de cibo nostro de genere
et de panis diversitate et speciebus et operationibus
decoctionibus de speciis usu in pane et

et in fine. Panis autem vero eius simpliciter et
complexionis et operationis diversificatur secundum materiam
panis originalem et secundum artificium et secundum
vetustatem et novitatem et secundum quantitatem ut
puta magnitudinem et parvitatem. Materia autem
vero panis originalis est frumentum et ideo secundum
quod frumentum fuerit alterius talis naturae et complexionis
et operationis secundum hoc et panis erit alterius complexionis.
Huius autem frumenti diversitas attenditur in di-
versis secundum speciem, sunt enim diversae species quamvis
ex frumento ordeo et avena fiat panis
et spelta et milio et aliis consimilibus. Quod sicut
frumenta sunt diversa in natura quoad complexionem et
operationem, sic et panis ex his frumentis factus
erit alterius talis complexionis et operationis.
Similiter etiam diversitas attenditur in eadem
specie secundum diversa frumenta ut sunt loca in
[illegible] secundum eo quod frumentum est natum in
alia et alia terra secundum longitudinem et latitudinem
et secundum dispositionem et secundum pinguedinem et macre-
dinem; secundum hoc frumentum est alterius talis naturae
et operationis. Item secundum quod frumentum habet plus
de medulla et minus de furfure et econverso.
Item secundum quod frumentum est antiquum vel magis
novum secundum hoc est alterius naturae et operationis.
Item secundum quod frumentum est ex meliori
messe collectum vel minus bona secundum hoc
diversificatur eius natura et operatio. Item secundum
quod farina novit facta est vel [illegible]
[illegible] secundum hoc diver-
sificatur natura panis. Et eodem modo secundum di-
versitatem fermenti et salis diver-
sificatur natura panis. ~~ex diversitate [illegible] panis~~
Item secundum diversitatem aquae cum qua
fit panis diversificatur natura panis.
Haec ergo sit diversitas panis ex diversitate

materiae panis. Panis est quoddam artificiatum
cuius materia non totaliter compleverit, tota eius
materia in sua artificialium est materia ut
scribit 2o physicorum, verum sicut lectus ex ligno
fit et generatur non lignum utique sed lignum
utique. Et patet quod sua res artificialium
est materia. Quare ergo patet quod diversitas ex
operatione panis et materia est ex parte materiae sicut
ex parte frumenti farinae fermenti salis et aquae
et hoc [illegible] in loquendo de materia
panis professe. Item dico quod diversificatur
natura eius in pane secundum artificium, est enim panis
cuius mensura est fermenti et salis tenere et
mediocris est fermenti et salis et secundum hoc panis
est alterius naturae et complexionis. Panis
autem cuius est parum fermenti et salis et secundum hoc
panis est alterius naturae et complexionis.
Panis autem cuius est multum fermenti et salis
est panis multum tenere ex [illegible] valde
et illeo cuius est parum fermenti et salis multum
[illegible] et tarde digeritur. Panis autem cuius
est mediocris fermenti et salis est bonus
multum facit digerere et descendere. Panis
autem azimus [illegible] cum
[illegible] et non [illegible]
[illegible] pinguibus et [illegible]. Item
natura panis diversificatur secundum vetustatem
et novitatem. Natura panis novi cocti et ex
multo tempore cocti non est eadem operationis
et complexionis [illegible] ut [illegible]
[illegible]. Item panis diversificatur
secundum quantitatem maiorem et minorem. Natura panis
magni est multum [illegible] et plus habet de me-
dulla et magis laxativus et econverso;
mediocris autem medio modo. Item alte-
rius diversitas in pane ex parte farinae,
nam si farina sit depurata a fur-

fine et pane est nutribilior et melior
multum et tardioris descensus et cetera.
Si farina ex qua fit panis non fuerit de-
purata a furfure panis est minus nutri-
tivus et minus boni et tardioris descensus. Exemplum
si in pane apponitur fit multa quantitas
aque panis est minus nutritivus terrestris pibus
et gravioris descensus et cetera. ca 2m ca 9o
iuuit' q sit i vestiganda

Hyo q° plibat dictum quod est panis bonus
et terrestris melior. Contra hic q dta
sit ex quo fiat maius quam panis sit minus
bonus quia ... et idem sui oblique. Respondeo
dicendum quod est panis bonus non ea sufficit
scire quia recte est ut si recte est non fiat
quod est. Secundo dicendum quod est quo boni panis et quod
est quo panis deficit a bono pane. Tertio
dicendum quod est ex spectatione et operatione boni panis
et quomodo praeter deffectus et operationibus a-
liorum panum deficientium ab optimo pane.
Quarto et ultimo dicendum de usu panis et qualitate
varietatis in regione sanarum et egrorum. ca 3m

Propter hoc quid est bonus panis
primum sciendum quod panis bonus optimus
fit ex optimo genere optimum autem granum
est frumentum seu frumenti granum ponderosum
frangibile et tenuis album a cortice huius
sensibile coloris subrubei bene maturum
non vetustate corruptum nec valde
novum ex bona messe collectum. Et tale
autem granum non crescit in terra et maxime
terra scilicet terra sat pigni nec crescit in
terra valde ubrosa nec valde perfida
scilicet in terra alta soli et bene disposita
ventis. Item autem frumenti melius est cum terre
latitudine in plaga aliorum ... in medio
nali plus ... medulle et minus

cortices et est ponderosum terre pibus
secundum autem terre longitudine frumenti orientale
est melius occidentali et est nutribilius et me-
lius multum. Exemplum farina ex qua
fit panis non debet esse nova nec nimis
festa nec nimis antiqua et debet esse bene
formata in suis partibus. Aqua et debet
esse laudabilis et bona ex qua fit panis.
Exemplum aque quantitas debet esse moderata
sal et fermentum debent esse bona cum
tempore posita. Exemplum panis debet esse
mediocris quantitatis non excedet nec nimis
parve quantitatis. Exemplum farina ex qua
fit panis debet esse a furfure depura-
ta. Exemplum ignis debet esse bene proportio-
natus ita quod panis non nimis desiccetur
nec male coquatur. Exemplum optimus panis
debet esse mediocris fermentatus et non debet
esse in duratus propter antiquitatem nec debet esse
calidus in quo virtus ignis adhuc remansit.
Et quo sit conditiones boni panis et opti-
mum panis qui fit ex aliquo genere quam
cum panis ex frumento non est optimus panis sed panis
ex ordeo et siliginis faba vel ... et milio
certe aut plus panis ex frumento est nu-
tribilior et melior. Sed hoc contra dictum
... usque ad finem antiqua ... pondere-
rata terre genere est nutribilius. Dicit autem dispositio
terre ratione dicitur quod frumentum est nutribilius or-
deo. Item dicitur quod frumentum est nutribilius
quia eius nutrimentum tardius dissolvitur et tar-
dius assimilatur. Sed ordeum est nutribilius
quia panis vero sed supplementum quod frumentum
et terre genere in melius et illa est quod
dicto quia sit ordeum est nutribilius per se et
frumentum per accidens. Vel potest dici forte

melius quam fructus et mutabilis posse quam
ordeum ceteris ei pilus fructus est
ponderosior a pluribus sed medulla quam
ordeum et est mutabilis posse et si or-
deum dicatur mutabilis hoc est parum grossi-
cies mult quam fructus ex ei virtute
est quod panis ex ordeo plus panis de fructo
est melior sanior et mutabilior et spissa
et tenacius meritis id est panis est melior
simpliciter in corporibus at panis panis ex
fructo est simpliciter melior deinde panis ex
siligine est minus bonus deinde panis ex
avena et spelta et milio hoc ei mit-
ta desiciunt a bonitate ab optimo Item
dicunt alii ut [illegible] panis ceteris
pilis aliis non est optimus et ille panis
ex fructo qui crevit in terra [illegible] sicca
sed ex fructo ex mala messe collecto
non est optimus panis et si habeat ignem
proporcionatum et aquam et sal et fermentum
et si non sit a furno depuratus talis
et si non panis non est optimus Sed sufficit
patet quod dicto quod requiritur ad bonum panem
et quod panis est bonus et ipse non Capitulum xm

Nunc quo restat quid est optimus panis
Dico quod est optimus panis et ex hoc
apparet diffinitio panis non boni sed defi-
cientis ex panis simpliciter mali Est quo
panis optimus alius preter futurus ex bonis
et optimis sanguine generatur et dicitur de
perditis nature per assimilationem adiuvans
posse restaurare Et ideo quo quod est
alius ad dicta inferiora et bene Item
quod corpus nostrum ingreditur ut est alius
ut in mediate ut vetum ut alius mediate
ut in mediate abat ut in mediate simpliciter ut in me-
diate ut vetum mediate Est
quo alius panis non talis mediate ut
in mediate abat ut in mediate absolute

ut in mediate ut vetum mediate
ut vetum absolute Dico ei futurus
quod triplex est alius secundum quod est tercio quando si alius
futurus ut panis in mensa talis in via
sed panis iste talis in actu abat et
actu interius sed humiditate quam actui
membra quando tercio assimilatur Item
in bonum sanguine quando futurus talis dicitur
panis bonus a malo et ab aliis alius
mal quando futurus ut fit in bonus sanguine
generatur Item patet quod est bonus panis et optimus
et quod malus est ei panis malus alius
futurus in malum sanguine quando perditis de
perditis non posse restaurare Capitulum xm

Quare in videtur bonus et optimus panis

Videtur at quando tercio dicit quod panis
optimus ex optimo fructo sit calidus
et siccus ita secundum quod ita ipse ponit quod
fructus est calidus in primo gradu panis at est
calidior Item agit calide abique et a
fermento et sale farina at quando et ca-
liditate agit in emolliendo Item unde
et siligine quod panis est calidus et siccus in secundo
gradu Sed aut est sat in alterius quod an-
tecedens ponit panem abest temperati in
ex protecta doctrina quod panis optimus solum
patitur acorem in membro et in agenti corpore
nostro actione nobiliter sed in quod sit tala
in secundo gradu faciunt actiones nobiliter in
corporibus nostris Et ideo quod est calidus et
siccus in secundo non sit generare optimus sanguine
temperati Item quod generat optimum temperati
sanguine non est natura lapsus aut at
optimus sanguine generatur ex optimo pane ut
apparet quando primo dicitur alium Item panis
optimus est alius temperatus Et ideo si panis
est calidus et siccus in secundo non appetet
acorem in membro temperato in corporibus temperati
appetit plus plus Panis aut

no eet pbi pite ꝫ meli e dice
qꝫ panis de gne actuali ꝫ ceuli ꝫ ꝑ
se e pre ꝫ spe gnis qꝫ e trans
adinis ꝫ oia illa sꝫ spa ꝫ spcta
de gne actuali ꝫ ceuli data ab e
lement(is) lꝫ de gne formali data ab
agete forsan sꝫ calide gnis sꝫ
alia mixta ꝫ de 1o meum me dixisse
ꝑpis i tractatu de aq xi ca o de vino
Et panis de gne poti i opti cibus
e tpatus, dein aut ysaac exponit
de gne actuali data ab agete
i 9o sꝫ form sat cito compitur
Et i panc e qda ꝑportio ptcdes
form vꝫ cuius hꝫ roue cibi ꝫ uuti
ꝫ 2a illa ꝑportio uisibiliu ꝑ qua
panis pati a caloe uri cor eidem
effici pite piti ~~valde~~ ꝑpi qua
ꝫ deui effici valde pite qꝫ uuito
e ꝑfta assilatio / Cplexio aut
panis ordei declinat ad fri te ꝫ c
i te de unlis ꝫ panis Et 9o auene
ꝫ ꝑpelte arisi declinat ad calite
cols go panis de frumto e tpatus cibus
Et go pꝫ q e 9o panis boi ꝫ opti
ꝫ aliorꝫ ab eo desicecun / Vn panis
de frumto i 9 e ultu sal ꝫ fineti
ad cali te declinat ꝫ panis i 9 e pax
fineti ꝫ sal declinat ad siu ꝫ sicti
panis azimus / panis ꝫ i 9 e ultu
ꝑfinꝫ ad sicci te declinat / panis at
azimus sꝫ furfure ad humi te de
clinat ꝑpali sꝫ hꝫ panis hueuit pa
ui igne / cibaria aut fca ex me

dulla fimeti i aq decocta ad humi te
declinant ꝫ forte ad aliqle fri te sicte
sꝫ ꝑ ultes sorbiles sꝫe ex farina fru
ꝫ sicti fculu fcuꝫ ex amido. cu aqua
fiuꝫ ꝫ sicti i te de lagams fact
ex farina ꝫ aq decocta ꝫ aq forte
cu hꝫ cibaria declinant ad humi ꝫ o
opti panis ꝫ cor tpati Et hꝫ ci
baria depastata sꝫ fricat i oleo
forte declinabut ad cali te ꝫ sicci te
hꝫ go sꝫ que in apparent de panis
gne probabilia / Et qꝫ hꝫ dta sꝫ ali
quali complecta et i eis sꝫ aliqꝫ
erroneu qꝫ no credo sꝫ posterioribꝫ
corrigendꝫ / Et de gne fru hꝫ gra fru
po calis i ꝑo tpatu i te sicci humi
Et furfur po calis ꝫ sicci / medul
la po cala ꝫ humida / In fineto est
calas ꝫ siccitas vꝫ salsedie ꝫ
nitꝫ ꝫ ad e fri vꝫ acetosi
ꝫ eiusde gnis e amido lꝫ forte
plus declinet ad calis / Ordeu fru
e ꝫ siccu ꝫ ad ordei fra e humida
at fra tpata i te sicci ꝫ humidi / Avene
ua cala e ꝫ sicca / Spelta e fra
ꝫ humida / Far e pite ordeo drt bi
ab ordeo ua gnu farris e mag
logu ꝫ mag ꝑpi / Ordeu hꝫ spica
ꝑparata ꝑ or ordinu / Far vo duoꝫ
ꝫ far e ultu dung ordeo trecedit
ab ordei boi te / Milu e fru ꝫ sicci
sicti ꝫ panicu / Risi calis ꝫ sicci ꝫ
hꝫ ꝑpi aut de gne panis ꝫ quoꝫ pa
uisicu ca 9 6m de opacitis panis

Itaqꝫ visa gne panis ꝫ quoꝫ pa
uisicu uuc dcꝫ e buisse de
eoꝫ opobꝫ / Et ꝑo de opobꝫ panis

opti cui9 gditoes dite sit appt qd sti
cuidi q oe q opat i une corpalib
alto tn mox opat ul aui ul aque
ul atota sspe et h9 bi sentit aut
po cali sic 2a c 1o dehie q sbe
niut exclusie q cedut t bibut Id
aut dr aia qdi so9 pati t guti
Id aut q opat aque t to sspe
agit t no pati n de q de po ad
actu rduc t p9 rductos agit plg
paciat ipo no paciat passioe deg
sit curandi Illd aut qd opat a
ua rdui de po ad actu s p9 re
ductos no agit actioe nobili s 9
tinue pati t derui d'pditi re
staurado i sbam meb guti Ht
aut opati ptate dr aia q sor
corrupi tiua i iuane q dependiti
rstaurado recipt sorm meb Sit
ei de no carne eao no qde sorti
s mati / ua po carnis rsoluta fuit
po malie s qua pt ee sor meb
tuo fuit po sorlie s q sor ui
xti ee no pt Ius rsolucoe at sta
xcalo no rsoluit sor mebri s po
malie meb rsoluit t sit i uulcoe
no gnat sor mebri s po mat
mebri rstaurat q pue fuit rso
luta / Opo at opti paie e dspati
rstaurae seu corp9 nutre t fame
sedae sicut ea ppotu sedat sit
p calm sedat fames Na p actos
cali i nati t hud radicale meb
2e digoie dup i tut i comodu
ua exch ad dehudo radicali re
soluit t po mat meb ad hac
at i auicioue t 9sciptos sequit
qdam atraco auec q athut

aliceis mage t magne athut ab
cpate / ep aui sat t uu sorte a
sto / ai po meb pugent apuis
xcie t athent que p9 a mage atra
hut ut dnr e xxoh i anito t conga
isto causa t qr stoe e mebr uno
sit t valde sstle sentit t papt sia
i amicos seu amigacoz Et h9 sp9 e
dolosi istoi guate t fames uoca
h9 go appeti cigiale e a mebr
2e digoie t opletie t sorti a sto
A Amp p h9 acios calidi i nati i
hud radicale meb calesiut t
desicrat t puant hudite rorali
q meb isfat thuectat h9 aut
i comodu ea pueit i stoma e ea sit
Cu sp9 h9 exub isto bot sitie
t lo hoies flactes appetut sia
t huida t morat meb hoies at
faelia appetut dura t sica ma
sicablia q pnt diu restaurae t
tene locu dependiti Loci at dependiti
sut poro sirue p calidi actio in
hud diminutoe at ex poro sit
no poro q go dependiti rstaurat
i poro rcipi tibi i meb guat
t qr h9 dependitu sut diu i ncon
sptible ut hud male timable timo
appo Ideo dice spieuit q fames
e appetitus sici p pnacoz humiditat
q e obus sit t z appetitus calidi
p pnacos sri moadutis meb gre
obus sit Cu i do desideat p
fame e uidz tatu t sicori r
ei9 qd appeti p siti uu flactes
appetut sia t huida sptilia
male timo appo timabilia Ged

famesetetee appetunt sicca huius tuna
blia tunas q͠p͠o q putat stare loco
deperditi et talia sunt calida et sicca
et quia melius quod fuit deperditum est
aq͠ᵘ fuit ad resolutum est talius adiuvo
et est siccum adiuvo de genere eo convenit
dicit quod fames est appetitus calidi et sicci
hic est quod per famem appetitus est aliquid
mixtum quod est talius ipso et siccum in actu
et est siccum in potentia in quo est ipso ut fiat
melius quod est adiuvo siccum de eius genere
quando autem fuit thiucid appetit per sitim
non fuit superius tetatum de biuno hic
hoc opus dicat autem quod panis mutat
vere mutat tunc adhuc restituit tunica eo
species passivam excepte passivi et alias
per modum acti et excepte medium et ex hoc
probatur quod non de hoc mani mutat
quod non de hoc mani hic species per modum
passivi qua attrahit ad melius levitia
species per siccum modo per famem et melius
mutuum vero per sua tenendum est quod me
lius attrahit alimentum secundum adamare attrahit
hic est quod talius non solum mutat a in
hoc et appetentia potest eo species mutari
hoc et appetentia omnia cibaria curat
fuhar at species omnia cibaria curat
in forte quod hic appetat est unica 2ᵐ species
in cibus alius hic sunt per siccum modo
in simo cibo quia calido panis g̊ et eo
hic dicunt species in quitum tunc alibi sunt
eius de speciei sic quod de humores ex eis ge
nerati sunt eius species in sanguine ex pane
generatus est eius species in sanguine generatus
ex carne et sanguis de sperma genera
to ex carne et pane et sanguis de huiusmodi

nibus 2ᵉᵒ et 3ᵒ et est medius in quo g̊ hic
opus est omnia tunc hic et tota species for
te autem quod tota illa species sunt speciei
passiva quod est tabo non corrupit in
genere cibus in melius hic species 4ᵒ non
fiat resolutio usque adiuvat pura
in actu in colore cuius opposita vult
credunt hic est ad panes sine dubio re
linquitur non est putat omnia ut debet
cibus dicatur hic et species in
optio panis est perfecte in panibus
de speciebus unus species hic at species
per panem fuit et panis ordei de
meum in panis de siliginis deinde in panis
de avena deinde in panis de spel
ta et ultimo in panis milii et ut sit
adinvicem dicere 2ᵐ quod panis est melior
at minus bonus 2ᵐ hic participat in hic
species per siccum non panis at in quo est
magis operatur furfur vetrem
sollicitat et indigestat tabi stiguit et pa
nis malus male digeritur et cito descendit
Item panis in quo est multum sal et
fuerit tractum de medulla quod spurata
tardius et panis de furfure multum mutat
tarde digeritur venas opilat et la
pide in rellibus generat Item azimus at in quo
nichil est fermenti ut sal et ex sa
rina grossa quod sulca voce generat
humores grossos et viscosos male
digeritur venas opilat lapide ge
nerat in renibus et sicca illis tanto
competit in fortibus valde et muscu
lentibus venas latissimas messoribus
laborantibus et pugilibus et fortissime
exercitiis in pedatibus panis aut

ex subtilior parte farine facte. sed sim
fure cum fructo competit e fanlte
digestione et competit convalescentibus et
debilibus ma cito digeritur et bene nutrit
Panis autem ex farina grossa et ex sub
tili sed furfure mediocris fructatus
et salitus non competit coctus e pane
optimus et competit sanis et fortibus Panis
autem furni nocatus non competit sanis
et fortibus cum ipsi digerit fortibus ali
ment sed decipe de pane frumenti et ce
deri sit de pane ordei et de pane de
avena et de spelta Isti tamen panes sunt
minus boni nutrimenti et corpora mira magre
exsiccant Panis autem de milio humidi
tate exsiccat stomacum confortat ventre
stringit Item sufficiant de operibus pa
nis optimi et deficientium abcede
Capitulum de operibus diversis tractatus de fructibus
De quibus breviter et tractatur et primo de
operibus fructuum vide cortices e ei
lavatus abstersivus et mundificativus
tamen et solutivus maturatus vide ei cortic
sum e abstersivo et mundificativo ma supra
abstergit mundificat et lavat sed vide me
dulle e leviter solutivus et maturativus
Amigdale fructum olibus gravis e magis nutri
tivus nutrimenti melior et preparatore generat
sanguinem te calidus et spatii et flocci et
humidus fructus vetus minus nutrit et tardius
digeritur fructum novus e vistosi durus
et inflativus vetus vetustate facies fructum
ex terra valde pingui e pinguibus grossis
et umbilis ex terra macra e corpus
medium quod melius e et subtilius terrae
et grossae calidae et frigidae fortes ad
dispositiones fructuum in terra elixatum
tarde digeritur et e inflativus opilativus

et generat lapidem in renibus et vesica At
si bene digeratur dat nutrimentum de multo
spatii si coquatur cum aqua cum mixtura lau
dabilius vel cum lacte amigdalarum fructum
coctum cum lacte plus valet olibus alijs vel
et calidus calor in membris et habundancius
Amigdale valet replet venas et ad se
ciatica et podagra et ad flegmones
et ad lapidem frangit et destruit et ma
gna in teritis generat cupata Item
de operibus fructum sufficiant Amigdalarum
e frigidus et humidus et vistosus valet pectori
abscidit facies et valet a pectore et e
stipticorum seu bene vel solutivus est in
ventribus existente est eius alicui conglutinativum
et bene in spute sanguinem et contra sanguinem
et sputum vetustas sanguinis pectoris et pul
monis valet asperitate Siccitat e di
gestiole sed bene digestum bonum generat
sanguinem et multum nutrit Amigdale aurum
spissat cataram fluxum descendere
a capite ad pectus et pulmonem et spatii
si coquatur cum lacte amigdalarum et multum
expellit humores ad extra plurales
solidat et ventris odorem Farina
lenta e multum nutri si fuerit de pasta
a furfure et bene nutrit et leniter est
ad ventres et ad totum corpus Farina e ma
teria spatii et faciei generativa si compo
cum oleo et aqua et emollita diruncie
si componatur cum aqua et mitta Farina
ex pectus et pulmone mundificat et as
peritate levat et tussim sedat Et tamen
hoc farina cum aceto mixta posita
super pustulas faciei eas delet Furfur
paris multum nuale multum et tarde di
geritur et tam digestum a stomaco descendit Vin
Virtus nutrimenti non competit e est furfur

lenitiva abstersiva mundificativa pectoris
lenit et ventrem laxat et est bona
sorbitio ex eius colatura et zuccaro et
oleo amigdalarum vel lacte amigdalarum ad
leniendum pectus et mundificandum et abster-
gendum materiam que est in spiritualibus. Commixta
aut aceto vel pusca et stabiei et
volubilibus cathaplasmata cum vino
et aqua mixtis aufert duriciem mam-
millarum. Commixto cum calce et sterco-
re columbino ut dicunt aliqui ac salsedine cum
eius salsugine et uritura et ideo vel ipsa
gradatim apposita acetositate et subtiliatur
resolutivum apertivum et ex virtute subtile
et frigida abstergentibus ad exteriora et si
cum eo et sale sextulis apponatur ma-
turat et aperit furunculos et venenum
aliquorum in mensibus per morsum vespere ad
interiora tempore non sinit et prius se
compleri cum tempore urtica et mellibus
confectum est grossum viscosum humidum ad
digerendum opilativum splenis et epatis
lapidis generativum in renibus multum multum
si bene digeratur fortis est cum ex pasta
azima non cocta non habente fermentum
vel sal pectus humectat et ad tussim
siccam et ad dolorem pleumonis et pectoris
valet et ex cibo et stercore ... et in sputo
sanguinis si coquatur cum aqua carnium vel cum
lacte amigdalarum multum multum sed generat
humores grossos et viscosos et lenes
opilat et ventrem constipat ... nocumentum
eius ... cum ... ut calamenti
vel ... vel ... cum
zuccaro et ... ca. ... de ordeo et
Ordeum est abstersivum aliqui dicunt
mundificativum lavativum set ut semen

sed non est sic grossum et viscosum et opilativum sed
semen bene ex ordeo fit fortem melius
et digestibilius et minus opilativum et lapidis
generativum quam ex frumento unde ypo. tysa-
na vero ordeacea multo melior videtur
super omnia de quo cibatum ... in
sorbila et potus facta ex ordeo meliora
sunt quam ex frumento in sanis et egris ... pa-
nis de frumento melior est simpliciter pane
de ordeo ut superius dicebatur quoniam cum
ordei est optimum ad sanitatem quam quoniam vi-
ni potest esse conveniens in sanis ad sanitatem
faciendam sed de pane ordei vel tysana
non colata est conveniens sanitati in sanis et
infirmis ... si hoc sanitati fieret ex quo
frumenti non est sanitati infirmis conveni-
ens forte in sanis ... et eis sanitati opila-
tiva ... et digerere difficiat dum ex or-
deo fit tysana colata et comptus potus
in sanis exceptionem ... permixtione et
admixtione de lactone ... in infirmis et in sanis
et si hoc potus fiet ex frumento non est ita
... proprietates hoc potum facere
non docuerunt sed bene docuerunt facere
tysana colata et non colata ... aut
tysana colata siti extinguit et humectat
aperit pectus lenit urinam provocat ventrem
... corpus infirmi humectat ...
... reparat debilitatem. Illud autem multum
... est bonum et laudabile ... sit
pauca. Tysana autem non colata medio
... multum ... sed facit digerere ... in
... est dyeta grossa ut ... sed mediocris
quod virtute custodit nam dyeta grossa virtute
... prout patet et cum portia
... virtute minuit ut
aqua ordei colata ... moderata v...
virtute custodit ut tysana non colata
... pane boni ... lota
... quod autem aquam ordei facere velit

laxatiuam addatur malogranata et
zuccarum violaceum. Si autem cum bolis
facere benedictam apertiuam addamus radi-
ces feniculi brusci sparagi. Si autem bolus
facere pectoralem lenitiuam addamus liquiritiam et
passulas. Si autem bolus eam facere
ventris constipatiuam addamus rosas et
mirtillos et paruum masticis. Si autem cum
bolus facere ventositatis consumptiuam ad-
damus anisum carui eos. Similiter ordeum et faba
vocantur sementum expulsiuum et ex eo fiunt ma-
ne. Ex eo oleum et cera quando fiunt
tysana ex vna parte ordei et x aque.
Et alii ex vna parte ordei et viginti
aque et tanto plus decoquitur et grossior et
nutribilior et tanto minus decoquitur est
subtilior et minus nutrit. Et est dictum de
ordeo et que fiunt ab eo. De aueua et
siliginea. Ista nutrit minus quam alia et nutri-
tiua exemplo ex ea pane et facendo fru-
mentum ex ea sicut fit ex ordeo tysana.
Creditur quod eius nutrimentum sit bonum uer
sicut in tysana vnde Galienus quinto de alimentis
dicit quod est cibus semper singularum et superfici-
cialium ypapios. Et autem nichil lo-
quitur de eius nutrimento Ysaac et in libro
dyetarum vllam penitus de auena facit
mentionem. Et hoc est signum quod non est conue-
niens cibus. Est autem calida et sicca et
resolutiua et curat apparatas in
capite in durationem. De rise quod est calidum
in primo siccum in secundo ventre stringit salu-
pari colica nocet. Nutrimentum nutrit si
capiatur cum lacte amigdalarum et cum
aqua carnium. Et cum oleo amigdalarum
est minus stipticum et magis nutrit et
temperatorem generat sanguinem et spermatum

multiplicat. Et si integrum in aqua decoquitur
est magis stipticum et eius nutrimentum non est
ita bonum. Sed cum decoquitur fiunt conquassatiue
eius expandendo. Aqua decoctionis eius
cutem mundificat et lentigines curat. De
de spelta. Sed spelta quod nobis habet
de furfure est differt digeritur et panicium
nutritiuum non bonum. Sed competit in vistosi-
tatibus pulmonis et tussi et expectorat et
granum vocatur mundificat et desiccatur.
De milio quod est frigidum in primo siccum in secundo eius
nutrit cetera genera ventre stringit malum
sanguinem generat. Non laudatur milio quod ut
corpus sanum impinguat et sic ex eo sanguinem
laudabilem generat. Similiter torrefactum
ventositate dissoluit. Et valet in doloribus
ventosis. Competit autem in calidis generat
frigidum refrigerando et confortando et humiditatem
desiccando et ventrem constipando. De panico
quod est simile milio sed minus nutrit et minus
bonum sanguinem generat et milium vero nutriti-
uum est panico. Sed panicum est magis
stipticum et magis ex feculentis et magis
resolutius. Et panicum vero nutrimentum est melius
milio. Et non autem in secundo plus comedat
panicum quam milium. Sed Galienus in de alimentis
quam comedat milium et telex et ga-
lea tamen vero nutrimentum generat non est bono.
panicum autem excolatum si coquitur cum aqua
carnium pinguium et cum oleo bono et
pingui melius nutrit et plus nutrit naturam
eius et spissitudine et stipticitate plurimorum
potius colligit coctum autem cum lacte. Coctum
autem cum lacte non est conueniens et ad hoc minus
coctum cum aqua sufficit. Sed autem panicum
sit excolatum potest coqui cum aqua duobus
modis. Vnus quod in sanguinem generatur et de

ita quod ad unam mensuram farine decem
aque apponantur. Et postea aliquantulum ebullientes
coletur et in colatura illius coquatur quousque
ad spissitudinem veniat et hic modus est
commendabilis valde. Hic enim modo farinis di-
geritur et eius scriptura. Enim autem recepto
decoquatur tunc ergo ad unam mensuram ap-
ponentur .14. aque et decoquantur quousque
ad panis veniat spissitudinem. Sed cum
farinis digeritur et valde multum tritico de-
sto creatur. Et exhibent aliqui vagantes quod
diminutio est laxativa panis cum sit grani
sit scriptura sed si farina depilata
a furfure decoquatur in aqua per modum
supradictum. Hoc similiter sic apparatum est
scriptura. Et hic multum ero gravant. Et se
de operibus consimilibus eius panem suf-
ficiant que dicta sunt. Capitulum nonum de usu
Dequod aliquem abma panis in corporibus panis

Dicimus ergo quod panis est alimentum
satis conveniens tum ex pane optimo gene-
ratur sanguis optimus ut asserit Ga-
lenus, cum generat optimum sanguinem humanis
corporibus est conveniens. Et patet quia omnes ho-
mines appetunt illud genus corporibus
humanis. Homines autem naturaliter appetunt
panem. Ideo fames est naturalis appe-
titus et talis. Et ideo constat quod sit
conveniens plus appetit panem. Tamen si
homini famelico offeratur panis et caro
magis panem eligit et delectabilius quam
carnes. Et patet hic quod panis est conveniens
alimentum corporum humanorum. Corporibus
autem temperatis et temperato complexionis tempore
panis optimus de quo supra fecimus
mentionem est utilis et conveniens. Sed autem

aliqui sunt calidi valde fortes et multum
laborantes et ebriorum fortibus in
fundates et ex viribus indigent pane
fortiori nutrimenti. Et difficilioris ela-
borationis sunt eorum panis. Sed habere minus
fermenti et salis et aque quam panis quem
optimum diximus quod sunt passiva debent esse
proportionata agenti. Sed cum fortiores
fortioribus indigent alimentis. Et per oppositum
debiles et senes pueri et convalescentes
et decrepiti indigent subtiliori pane
et magis debili et velocius resolubili
ut passiva sint proportionata agenti
debiliores enim indigent debilioribus
alimentis et minus nutrientibus. Panis quo
talium debet esse subtilior et de subtiliori
farina et debet habere plus fermenti, salis
et aque quam panis optimus. Item homines
pingues multum et repletes suis corporibus multa
mediocres et ex terminatis. Et habentes de
bile digestionem indigent pane subtili
et exsiccativo et parum nutriente. Et hic quidem
est panis ex subtiliori farina cum
furfure habens fermentatus et salitus cum
multa aqua et bene coctus. Item homines autem
graciles sui corporis impinguationem cupientes
indigent pane multum nutrienti. Sed et eorum
panis debet esse ex farina grossiori et parum
fermento et sale et sine furfure. Sed in corporibus
autem sanis bene per fieri ex una
ea parte et ex unica duplex panis
cum quod homines sunt dispositi nature et genere
ut quidam sunt adinvicem diversi homines for-
tiores indigent fortioribus panibus
et ergo et mediocres mediocribus

Et tamen sunt et leviter stipticum
naturale in digestione panis minus stipticus quam
eius quod est ante panis sit magis stipticus
et eius quod est defensibilis quod ponitur in corporibus
et signis perfectionis suae, patet ex hiis que
supprimis dicta sunt de generibus et operatione
generum panificii. Item ex genere de frumento
non sit semper bonum, unde forte necessario
viribus calidis valde fortibus et magis
exercitiis insudantibus. Item hic semper
est oppilativus humorum, generativus et viscosus
generativus et colica generat et lapidem in
renibus. Ex genere ordei et eius farina
potest fieri semper genera et cum aqua carnium
et cum lacte amigdalarum et similiter ex risi et
amido et similiter ex panico et milio ex
cortice potest fieri satis bona semola cum
aqua carnium pinguium et cum lacte amigdalarum et
mixto oleo. Hec sufficiant de usu panis
et generum panificii in corporibus sanis. Capitulum
secundum de usu panis et generum panificii in egris

Et licet de generibus panificii in egris
in corporibus egrorum multa superius dicta
sint, hic tamen dicentes ad brevissime cum secundum
sciendum quod quidam panis corporis egrorum vel panis
corporis sanorum debet esse quod facit leviter et fra-
gibilis. Item subtile leve et fragile est
magis debile et levius masticabile. Cum
nebule que sunt subtiles leves et fra-
gibiles viscositate carentes leviter et
leviter masticabiles et sunt ex farina
subtili cum multa aqua et ovis
viscositas per ignem in subtili ipso
multum ex [illegible] ponitur in febribus
conveniunt egrotantibus. Et sic [illegible] apponetur
ad [illegible] de [illegible] non est

natum. Item quoniam panis quidem in febribus debet
apponatur quod sit subtilis levis frangibilis leviter
masticabilis viscositate privatus et sic panis
nutritivus et bonus et facit digestionem panis eius quod non
eum nutriat et dieta sanorum et est panis
multum nutritivus facit digestionem et bonum chimum
et est panis optimus de quo superius facta est
mentio. Et hic panis non est conveniens in febribus
sed sanis et talis est panis facit digestionem
et paucum nutrimentum et bonum chimum et boni
chimi et talis subtilis frangibilis leviter
masticabilis ex medulla subtili boni
nutrimenti cum multa aqua sufficienter fermentatus.
Et alius est panis multum nutrimentativus et digestionem
difficilem et mali chimi ut panis
azimus qui non competit sanis nec in febribus.
Alius est panis difficilis digestionis multi
nutrimenti et boni et ille panis conveniens est in mu-
neribus sanis fortibus calidis insudantibus
fortibus exercitiis quod in febribus nullo competit
panis autem difficilis digestionis et pauci nu-
trimenti et boni chimi est [illegible] in
[illegible] panis et facit digestionem [illegible]
nutrimenti et mali chimi et [illegible] natura
[illegible] panis et facit digestionem et pau-
ci nutrimenti et mali chimi forsan est [illegible]
[illegible] et est panis de spelta sine furfure
[illegible] cito digeritur et parum et male nutrit
et [illegible] non competit [illegible] sanis
nec in febribus et est panis difficilis digestionis
et pauci nutrimenti et mali chimi et ille
panis difficilis digestionis est in quo est mul-
tum de furfure et parum medulle subtilis
non fermentatus. Item est panis diffi-
cilis digestionis et parum et male nutrit
et ille panis nullo competit nec sanis
nec egris. Ex dictis sufficienter apparet

q panis i furnoꝝ nō dz ee d'mixto
paleis t spelta t auena nō ei sit
huius nutti ut accept apt naz t sīlr
panis azimus nō competit i sanis t
sīlr ebria a expasta grossa t viscosa
sit ei difficil digestionis. Infirmi aut
i diget alimenti fa'it elabdacione
t sīlr panis cu furfure c mali
nutti t difficil digestionis tō egris
nō c conueniens. Item ex panis habet
plurimus medulle grosse frumti ut ordei
t paꝝ furcti t salis t paꝝ aque nō
competit egris q egri i digest ebria
panis nutri t sbtil tat at panis
e dyeta grossa multu nutrit t ideo
nō competit egris panis quo egris
conueniens ex farina frumti ut ordei ut
ordei sbtilior t colatili cu multa
aqua t pauco fermento. Item panis leuis
sbtil fragilis leuit masticabl
t bn nutrit t paꝝ nutrit. Est aut
alia consuetudo conpetentiores fm ma sed
ethica. s. t ethicis senectutis In
hijs aut egritudinibus i digestus panis facit
digestione t multi nutti t hoc t t in
sbtilibus eq q vlz e debil t debilior
quam i sanis tō huius panis dz ee sbtili
or t digestibilior quam panis sanoꝝ
t dz i pti te minori quantitati quam in
sanis In egritudinibus at malis panis dz
ee panis nutti i panis sanoꝝ q cura
nō puta ipto magis nutit tato magis
ledere Qui at egritudo sit mala t q̄ calta
t sicca tc panis ex farina ordei sb
tili cu multa aqua t pauco fermento
t sale c conuenientior quam panis frumti t
sīlr q panis de spelta. Quia huius

panis declinant ad frigidum t humidu
vl frumti. Similica aut panis i fusa
i aqua t asiat t humectat t i fe
bricitantibus appetitum t ducit seu re
ducit. Panis t frumti lotus pluuis
locoribus conueniens e febricitantibus de
clinat ad frigiditate t humidite huius aute
loco sit ut fermenti vlz t sal re
mittat a panis In mala dispositiva
sicca t humida panis tritici bis ferme
tatus t salitus nō viscosus t grossus ut
humidus sīlr panis de auena sit
conuenientior quam panis ex ordeo t
spelta at panis. Item si panis pistet
ex aq pluuiali at ex aq ex decoctione
fri at calibis igniti h̄ e melius
t si i panis i ex apponat anisum
ut fen. ut aliquantulu ciminoi et
panis conuenientior t sic patiat plurimus
ventris ex debilitate retentiue stoi bonum
e q panis fiat cu aq pluuiali et
frita t q i panis apponere paꝝ ma
stic apponat ei at i itroitibus f
at solucio ventri panis ex farina frumti
t auene e melior cu pauco fermento
t sale ei nō grauis ventris leuiꝝ bonum
e i primo comede paꝝ panis cu furfure
ei nō grauis ventres apertis panis
ex ordeo t auena t spelta sit conueni
entes panis cu defectu e opilate
Est at generalis observatio q nouiter
cocta panis die qua fuit coctus n
fuit caliditas ignea a panis re
cessit. Quia huius caliditas corrupit
calores t extingit ppter quod i pedit

digo ¶ pue & ultra 2^m die d'cor
cois no͡ e bo͡ na alteracio͡ recipit
tabes recessit qui͂e egestas 2^m
recessit a 2° die & h̄ e i teto aue
zoar i tetatu sua de t'gie sanit
pais ablut͡ e i frigidac pana
mit^ti te gene calesac & gnat
opilacoe & febri^te ¶ reddit appe
tit͡ cu pais i fust i aq fra co
mestioe ¶ ubi q̃ri^9 renu & vesice
mdificacoe͡ & urine pbocacoe͡ pais
de spelta e generor h^9 & pue e gene
rati tussi & tetostal^{ib}9 pector et
plmoie ¶ ti qtas vete restrco͡
pais de farina miliij sunt pue
e gene ¶ cl͡ de illo cap^m ij^m de regula
observandi i comestioe panis
Nunc igit͡ qui volo pone i has
observacioes i panis comestioe &
alio͡ q coedunt q multi sunt ~~[illegible]~~
utiles i sanitate regenda vel reparanda
p^m g^o observad e q̃ no coedut
pais & alia q sunt coedut cu pae
n͡ cibus prius assumpt͡ sunt gplete
digesti & stoe sunt i aniti͡ ¶ nichil
ei mag evitad e q̃m i digestu
sup sedigm apponere na cib͡ 2°
sumpt͡ i pedit digo͡ p'mi & p̄ter p̄^o
sumpt͡ i pedit digo͡ 2^i sumpti ¶ sciend^9
at pore digo͡m expelle tertia
& leui^te color͡ & sapor͡ cibi in
ructu p̃nacoe & plus debili^te & ex
fame urgete precedere ¶ 4° expul
sioe superflu͡ p^e st'i & 2^e per
egestioe͡ & urine celebrad͡ e expo
acon ut calor i macsh͡ excitet͡
& 3^e digone superflua libe^9 expo
pellant͡ ¶ et nulla sequat͡ fames
& statim e coeded͡ & no tardad͡
nam fame tollare stom͡ replet
humorib͡ mal͡ corrupt q^d humores
stoe i amt͡ tha͡ amebr͡ frigid͡ q
pse retinent q^d bonu e tp^e malu
e abie pmittut sto aut sic re
pleto mal humorib͡ no e coeded͡
sz humores illi mali sunt evacuandi vel
p vomitu vel p secessu exhibicoe
syrupi acetosi vel mell͡ ros͡ vel cas
sief ¶ itm sicut aer sunt valde sub
tilia coede sutile cibu ut ova sor
bilia & carnes volatilia e malu
valde ¶ qa tc h^9i cibaria sto co
rrupti͡ & faciut q^da repleciones
fantasticas & falsam sentiali g^o cru
ab^9 grossior e gnador i p^ri^o comestioe
q̃m ab^9 subtil quo regulant cibaria
subtilia & faciut digone p^ue sunt reci
pienda q̃m grossa ¶ q at subtilia prius
sunt subtilia q̃m grossa expresse vult
ga 3° reg͡ acutor͡ i comto illi^9 p^9
tysana si aq mell͡ bibat & oz ei
tysana si aq mell͡ bibat & oz ei
ut sumat͡ i^d prius cui^9 digo e facilior
& destess͡ celerior͡ deide p^9 i^d q̃ est
grav illi^9 & p̄ot q̃ tysana tardi^9 de
scedit ¶ ite sebit͡ ga 2° reg͡ g^{to} c͡ ubi
dt q̃ bo prevenit tysana tanq̃ ei^9
e vna oz dare e i re una te q̃ aq
prevenda e tp'ea tysana no gstat
q̃ aq subtilior e tysana ¶ itm h
i teto e ga p^o de regie sani͡ ubi
dt q i te͡ rrent͡ superflu^te ob
malum ordinem sumpcoe ¶ q

grossi sunt

grossum ponitur cum subtile. Assump-
tum in textu Avicenne primo canonis fen 2a tractatu
(?) alimentorum et habebatur primo petere eius (?)
cum subtile recipiatur postea sequitur error
magnus contingere. Nam subtile cibus di-
geritur cum grossum et non habebit exitum
et remanebit in stomacho propter digestionem eius et co-
rrumpetur et respondebit corpori. Secundo autem
recipiatur cum subtile quando grossum hoc
peccatum non contingit. Ratio cibus subtilis
citius digestus descendet et grossus in
stomacho remanebit quousque digeratur perfecte.
Ratio brevis quia pars subtilior non compatitur hoc
pars grossiori. Assumptum si subtile recipi-
atur cum grosso excessive per viam ebu-
litionis perfumus fiet unum corrupti-
one ad modum tysane. Ratio per ebulitionem bene
ascendunt et permiscebitur cum grosso et grossum
quod postea descendet. Et subtile in stomacho
per magnam ebulitionem et digestionem faciet unum
cum grosso. Ratio facilius est subtile ascendere
cum grosso subtile et sic si subtilia permitta
... perfectior chilus in stomacho generabitur propter
breviam digestionem et ebulitionem. Et est dilige-
nter notandum quod si huius subtilitas sit lub-
rica et bene lenitiva primo ... una sicut
cassia fistula rosata et similia est omnino con-
traria quod sumantur in eadem mensa
cum aliis cibis nec ante nec post. Ratio
talia sic sumpta cum ea descendere
cibi ante perfectam digestionem ... cum
... malum chilum. Secundo
talia ... aliquam causam de-
beant recipi ... per horam
ante suspectionem aliorum cibariorum
et hoc est in textu Rasis ne sit cum aliis
cibis permisceantur et aliis cibis co-
rrumpat. Assumptum in pane suspectione
et aliorum que comeduntur cum pane vitan-
dum quod diversa cibaria in subtilitate
et grossitie et pluribus in proprietate et operatione
non sumantur in eadem mensa. Ratio extra
libros difficile est quod fiat unus chilus
quod eius ex diversis ratione et proprietate bene
potest fieri unum. Non est bene voluptate
et operatio sit possibile ... est difficile. Ratio
eius plus laborat in digerendo diversa
et heterogenea quam uniformia. Et hoc erga
unum aliquid comedebat panem in mane
et in cena carnes ... dicitur
sapientia ista utilitate proprietate et operatione
in mensa eadem ... et secundum ...
... intelligi de potibus. Assumptum
... quod mensa non prolongetur. Ratio ex
tali prolongatione fit digestio sed quedam
difformitas quod non est bonum. Quanto enim
digestio uniformior tanto melior. Et
... quod ex pluribus magis nocivum stomacho
est repletio nauseativa. Tertio hoc non
augetur corpus gulosi quod cibus non digeritur
hec scribit Avicenna 3a canonis. Non est ex his
qui transglutiunt multum homo sed ex his
qui digerunt ut scribit Galenus. Non quod re-
cipiatur cibus repletive augmentante stomacho
ut patet in capitulo ut Rasis dicit in allegatis
27o. Et si forsan aliqua hora contingit
... comedatur per longum tempus ...
... ut scribit Avicenna primo canonis fen
2a. In tali casu summa medicina
est abstinentia ut scribit ... 3o
... capitulo 2o. Contingit etiam

volunt custodire sanitatem Item
diversa cibaria sunt comedenda in eodem co
nvivio quia vt experimento patet quod plus comedit
quis in convivio diversorum quia appetitus natura
liter semper plus delectatur in plures cibos et ap
petit primum et secundum quod vtile est semper
enim sanitatem tempore fertilitatis quam
tempore famis tempore sterilitatis Quarto quia
plures moriuntur subita per viam suffo
cationis quam plures moriuntur paula
tim per viam consumptionis et debilitatis
vnde quod quidam homines sunt quibus aliquod
nutrimentum bonum et laudabilium est nocivum
vel aliquod oppositum econtra ut appetitum
et forte alicuius minus bonum et generaliter
relinquatur habere alius melior et vita
vnde deterior et forte alius deterior
est pessimus ita huius sentit rasis
x° almansoris Quintum quod homines in ptu
put debent evitare cibaria mala in
tempore oppositum tempore et ea fit Item quando ga
no et neglige quod iura et bona
facere omnia quod ad vsum parant cibaria
quae mixta et nocentia quod fit diebus singu
lis nos seneant cum multo tempore fit
maius et alibi abstinere confusio ab
omnibus cachoconijs et alijs communis
facile digestibilia sit licet et in
corpore malus humor et modica occa
sione putrefactionis sufficiens generat
scilicet mali morbus Et eo non decepi
atur ille quia mala digeruntur aba
via quibus licet in principio non noceant
tamen in posterum ad pessimas devenient
egritudines Sed autem ac alius tempore
malus sit bonus huic et sebo sed malus
huic vel secundum non sit secundum sola experien
tia ut talium effectuum sit separando cod
te et semper certos fructus ex nam
id cuius cuiusque ignorat in sanitate aut
quod certis pilus quam melius sapit melius
nutrit item ex sentit ga cooperi quod ex
quo sana sit et delectabilis et sapo
rosus est melius et si forte sit coactus
quod comedere mala cibaria parum comedat
ex eis tamen eis permisceat ad ma
ius eorum correctionem sed calidum frigidum et sic
licet correctum sit calidus frigidum fit sic
calidum et confirmatur subtiliata cala
ut ysopus petro persicum et sicca
ut refert comedat multum mollibus sicu
t desiderat appetitum tunc appetitum
attenuat et subtiliat Inductio est
autem multa grossa et fria rasis dicit loq
uens et allegi 27° cibaria subtilia magis sanite
conservant minus virtute augmentant grossa
grossa et alius virtute augmentant Subtil mi
nuit moderatus custodit ut apparet ga
x° aforismorum Item ex ab grossa preveni
tur egritudines ut multas opilationes lapidum
lapidum et vnilibus et eorum regimen ne
lacolice et splenice generantur Et ex subtilibus
aut plerumque fit acute apetta acuta
et similiter huius cibaria sit calida subtilia cibaria
calida appetunt hijs quas stoles et opera
sit frigida et originaria debilis Iusto aut
et operate calidum et fortibus subtilia ei
baria adveniunt et colera confinitur grossa
quo terra sit genera h e iterato ga cenic
rasis xx Ex subtilia multis et multis
vbi et faciat digestore et pueris homines
ex medulla fructibus boi secundum sursum
huius fluctatis lenis frangebat non

grossius nec ponderosus et bene masticat
et deinde bene fuerit sumptus et semper ova
sorbilia et que carnis laudabilium
et semper bene carnes gallinarum iuvenum
non dum ovancium. hoc est cibaria que
petunt debilibus senibus et convalescentibus
maxime et digestibus egre sumptio
et nutriente. Casei spissi et parum
nutriunt et difficile digeritur et mali chi-
mi est caseo salita casei salitis qui
sunt salti et panis superfluente cum
modica medulla et nullo fructu et
hoc cibaria ultra sunt convenientia naturam
ut ergo casei sunt et parum nutriunt
et faciunt digerere et boni humoris alia
bona et preparata ut brodium lactuce mala
maturata et grata et panis de subti-
liori farina cum bene fructus et bene
coctus hoc est panis parum nutrit et bene nu-
trit. hoc autem cibaria competunt pinguibus
in quibus est calor debilis et digestiva
defecta. Casei subtili parum nutriunt sa-
cilis digerere et mali chimi primo et
carnes abortivorum et panis de farina
milii subtili bene fructuatus et bene coctus
via hoc panis parum nutrit et cito digeritur
et hoc cibaria ultra conveniunt via nutriti
quia est male nutrit via nutrimenti ultra
competit. Casei spissi natura nutriunt et boni
et difficile digeritur ova elixa dura et
cum carnibus agni et cum porcina non vero
ut nomen natura et panis ex furfure sum-
gnissior quam puta cum bene fructata
sic spissi hoc est panis multum nutrit
et tarde digeritur. Ista cibaria competunt
fortibus et laboriosis. Casei spissi nutriunt
et mali chimi caro vaccina anatis

ansirum et avium degentium in ripis et pi-
scis aquarum hoc est multum nutriunt
male nutriunt et tarde digeruntur et
de cetero sumuntur cum albumine ovorum elixa
tur duris hoc est ultra competunt quia est
et mali chimi ultra conveniunt ad esum
Delatoribus in digestione multo altum
suavitate et calefaciente moderate
colericis est in digestione eo quod infrigidat et humectat
cagnis in digestione nutribilius sunt et parum
nutrit in quibus sunt calor fortis plurimis
in digestione calidi et sicci in quibus est subtiliatur
et calefacit. Casei in digestione multo spissior
solidus aut et spissus eius sicce sa-
cilis fervunt cum 2o competentes 3o
iuvenes 4o pueri ultra infantes et
quibus sunt acrepores et caliores mag
fervunt cum decrepiti infantes de
biles convalescentes fame sustinere
non possunt. Via hoc est cor acrius fame
sustinent necnon decrepiti parvo
digerunt multo multo est calor eorum
sufficiat sicut parvus ignis multis ligis
et humidis extinguit. Secundo isti sepe
debent comedere et parum sumere, sicut est
de luna parata extinguitur pueri nomen
natura et natura competunt debent multi
subtilibus et facit digerere non obstante quod
calor eorum sit fortis via cibaria liquida
et humida et subtilia sunt ceteris sed magis
subtilia eorum corporibus proportionata
via eorum certa adhuc sunt humida. Hoc
est cibaria sicut lacte magis subtilia aliquo
lacte nomen sicut separatum et ultra eorum
cibaria sunt multo magis convenientia tam
quanto quod ponitur in digestione eorum cum
calor non est acutus sed illecebris et sua
vis et cibaria grossa ad digerendum suffi
ciencia non sunt hoc calori proportionata.

quo aut vinu appetit ferib; et pueri
dom e sup. i. Et tam de vino. Aut
pluribus vinu dal pueris usque adultos
annos ubi loco de ygie i fant. De
nib; aut def vinu bonu cpta ua co
ra tollare pt / Sz unicuib; tpate
pueri aut due bini e adde igne
igni maius. Et nocentia bini e in
celb; annis aut at cele puei
fiunt debile annos ut vult ga
3° puerorum i. 9to illius passus / Puerit
puerorum iuuentia dura est sicca coe
de assidue fruite dorit et caloris eo
incipit et nam de sicat cotroventiosa et
custos cfbert otoptas et amst de
sicnum / Amp grandis q repleto
pars nauseata detior e repletae
cipun et hic ex cele fibus e dige
siblon carne vel pne dunnei
est scritate mag ei bi apporto it
carne et corpus inni quam it panes
et corp dunnis est e facilis nate
corpe repletos carnis quam pars / pane
gra i sedunte cu uo digit e uelu
carnis at nocenti e minus hic / Amp
aliq abala sit q sit uo sit adeunda
cpli et adeguate pvert pueam
tua vg. lac ai. rebus acerb; acetosi
et lac et pistus cpli ei pvert ad
lepra et sic lac acetosi uo est
coedam cu raphane ut ai caribus
bolatilibus pli et ut ctioi fractu
niag uelu. p virsn hic et plitu
e ab experimentatoribus idic / Amp
explimet uo apponat olen u ree
viciosa q deua at plurbs ste
tet basse ut coedant assabile

ste sup carbones mantos / Vet
et sup suffocatos carbones fac
ex lignis malos lignos et corrup
tos at vedos sd forte erunt car
bone pestiadad / Amp stred q
tas assata lig sit digone diffial
e ts. boi nut et multi vni assata ce
ter pib; plus nutriunt quam elixata
lig ei elixata sit humida a ride
et partipem ts humida sibali assa
ta sit humida / Vnliis assata in
cousfenna sit siccora elixatis
ts i psudo sit humidora et pcapue
si carnes sit nalr humide / Sd sit
carnes porcos et castratos hi at uo
e de carnalis nalr ualit siccis
et mailes ut carnes avium modo
nat assate sit siccore q elixate
na cop pauca humidas pigueri
assate ssint et p aqui melis 9 s
nat / Ou puto q carne natr uelu
sicce elixate plus nutriunt quam non
elixate / Sz carnes humide esse et vi
sicce e9 elixate minus nutriunt et
asse plus nutriunt et pz sic 9 cordia
it medioer et plos / Na plyi dicit
q assata sit humida et media giu
/ Amp coede bnae p9 assatide
e inoable qr vne facili diguit
et tarde desicdit et p9 assatione
coede bnae e inoable vlde sz giuatt
sz aullis coedi put ua cxli acu
tas assatie remitti et sit extingui
et assesso vapor ad caput phibet
et p9 assatide no cpetit potus

facti ex dactil et ficubus Iuvenes pulli
gallinacei plus temperant humorem quam iuvenes
galline sed galline iuvenes plus nutriunt Ex
galline assate melior est quam assatura
in vetere aqua et cum ita sit humiditas
pessime consumitur quam ignis non immediate at
tingit gallinam sed mediante aqua et edo
edus sive est melior quam eius gesit
sapor plurimum et malus ideo quod in
eo est plus non percipitur quia malus
odor resolvitur et quod est in eo saporosum
et delectabile percipitur Agnus autem me
lior est calidus quam in ipso malus odor
resolvitur ita odor et sapor agni frigidi
bonus est et agnus calidus est melior et edus
sive melior Nota quod edus habet quandam
humiditatem nitrosam et silvestrem quam retinet
ipso existente calido et dempto ad actum reduci
tur et est peior odor et sapor et minus acceptabilis
acceptabilis Et agnus totus oppositus habet
enim quandam humiditatem saporosam et odoriferam
que depo ad actum reducitur et melius percipitur
ipso existente calido quam ipso existente frigido
Assando enim illa mala qualitas ita est
resoluta et melior odor et sapor efficitur
Iunagnus autem calido est humiditas bona
reducta de po ad actum saporosa In agno
ergo calido malus odor resolvitur et eius quod
resolvitur non est bonum et quod remanet est sapo
rosum depo ad actum reductum sed in edo ca
lido reducitur depo ad actum quedam humidi
tas mali saporis et non boni odoris sed prius
quam sive est calida humiditas est sopita et
percipitur bona humiditas et saporosa
Assature suffocate et cooperte sunt
pessime et venenose et plus elixata

consumata in humido loco pessime sunt
Assature pistee Sed aut memini me
dixisse in tractatu quod debere con
poni Cum repleto sit nova ute
dum est electuariis confortativis di
gestionis ut dyacitoniton cum speciebus
dyapipeon et dyagalanga et similibus
et si repleto sit antiquitus utendum est
medicina laxativa ut dixi Qui utunt
laboribus magis et fortibus exerciciis
sunt fortiores super digestione grossorum et
viscosorum propter enim forte laborem
fortificatur calor in membris et digestio
et cito membra attrahunt cibum et tamen
digestio in isto parte celebrata et propter
istud hominis laborantis reddunt in sene
nute et senectute pessimas egritudines
et ad senium raro perveniunt ut rasis
asserit Nichil aut melius labo
rantibus quam sopnus post fatigacionem Cum
cibus prius innatant ad digerendum vin
perpluribus diebus perveniunt sopno citius
sic cadunt egritudine Cum cibus vomitus
sumptus corrumpitur isto non est alia via
nisi quod evacuetur per vomitum ut sceptissime
et postea sumantur pauci cibi Facit
digestionem et bonam Exemplum multum grandem
est quod cibus bene masticetur nam humiditas
masticacio multum iuvat Unde posuit
constantinus bona digestio sit in ore Unde
enim quod per masticacionem aliquorum cibus per
dit saporem suum proprium et odorem et co
lorem Unde in pantegni et melius digerunt
cibum masticatum per bona immixtione
cetis prius quam cibum alia ere preparati

ffrn^bi ei masticatu p stomo maciat
cipata qm ffrn^bi corbi iaq 4^c
ut tene p bona masticaco dim
dit^r ad ima / dimisso ei ad minut
facile p3 cibo actio / corpus cum
pw 7 sbtile cm9 altat^r a cibo
qm g^ss^e duz ut appz ga p^o
sim^a 7 art p^o de ptib9 ali^m9 / no
so^m9 at cib9 ad minima p masticaco
diuidit^r s3 eo dige^r t sbtiliat^r
vole ligne 7 humiditate salivac / na
ligna mem 7 stoc s^t 9tigua 7
colligata 7 una pellicula coopta
tib9 g^o d3 optie masticari / unde
lude9 aialia carentia dentib9 i una
madiblar / s^t aialia comuta gpt
mala masticaco^e hic mala digo^e
s^m digme boi^te / Ct amp ita coe
stio^e grare de mo appetit9 i te
sione 7 rarussioe 7 digme debite
7 forti^ue / ua hutee i tesu appeti
tu in debite digme no de^t a
ppetitui suo sat face no g^o coe
dant ad sacietate s3 d3 famie
i ligac g^o fuae / hutee at appe
titu i tensu 7 digole boi^te 7 for
titudie caloe3 tm appetit9 e p
portonat9 digo i tlee put appe
titui apo sat face / tlee em
hut valy bona 7 tpata 7 optia
q tm appetit q^m9 digere pt / ei at
appetit9 st i tesior 7 fortior digoe
te no e sat faciend9 appetitui / di
cunt q^o heat digo^e forte 7 appe
titu apstu 7 desedatu te pro
c de cibo sumend^9 qm appeta / Ct nec
aut stom^9 t ep sia lig co^s appetit9
st i tesi^9 q^r frigid^9 stoc bo^9 e ap
pete digere at mal^9 no d3 appe
titui sat face mi g^o gramedat q^r
appetut / hutee aut ep calm 7 stom
calid9 7 debile appetitu 7 ap st bi pt^9
appetit9 co^e postulat ua tlee meli^9
digunt qm appetut / optia ei na
tm appetit^u quti dige pt / Ct amp
cor^a tpata 7 tpa^ta appqua 7 pa^9 lap
sa tlia coedat glia appetere / appe
tunt ei slia 7 pti^9 slia st igeba
coopa at ultu lapsa lapsi nali
ua tlia coedat glia appetut appe
titu nali / ut3 tlia cor^a ultu lapsa
lapsi nali appetut s^r slia qbus
st iigat^r egtabut ceasse / bo^9 e g^o q
cetunt^r ontib9 usu modeate / tlee cun
ledunt^r apslib9 sue ep i tiunat^r agri^e
modeate usu 7 dei^e metun me dixis
se i gstrotib9 3^e pt tegni / Ct amp
grand9 q tu cibo biba gtu mi^9 pote
bi cu cibo ez q no bibat qe s^t p9
gptite q cibo suff^at 7 sl affert aut
intelex^t g^a aut q in cibo no e bibe
dn potu ulta 7 delatio s3 no i tel
lext de potu pro 7 p mixto no ex
i telext / de potu pt sedatio canto
exorbi coesti estuaco / ut ei potu
in cibo i fe cibi pt exaberi / potu
aut delato gpet^t q^i digone gpleta
7 dei^o supi^9 metum me dixisse in
cotatu de aq 7 i tt^u de vine de illo
g^o ibide i gni^r / Ct amp de fructib9
7 deolcib9 pt dari regla gnalie

bua quo nullu apetit corp' sine
bua nullus. Si autem caueat q sua
tor sal' q no vtat aliq° indiscrete
cu' sit fructus toles. & si appetit
corpibus h' e ppt aliqua vtilitate ut
i can magne nece' & no via [illegible]
De fructibus at zolib' i sine dicit
plr. & de leguis' & pistibus & carnibus
& carni' & piscibus [illegible] apetit
de eor [illegible] i sanis corporibus & egris
dedi [illegible] sine suffi' q fruct' no
e ffrigunt cachocimias sed de sicuds
& humi q melior sit ex his fructibus
sicut ga. q cachocimias no effigi'
i plr. a' ego de oleribus h' i oleris
lactuca & borago sit meliora. Tempus
i uno comestionum i die nali ultra
e grandi pigrib' ei & corpulet
bona & fructibus diger' suffi' set comede
i die nali. Si sanus corp' manteri
comedat bis i die scilicet i prandio & i ca
lendarius i cena. pcias q° [illegible]
ptes & una pte comedat i prandio
& duas i cena. Comestio ei set
fra i die corp' exspirat [illegible]
[illegible] si bis i die [illegible]
[illegible] cena & prandium sequens sit
ut [illegible] prandium [illegible]
[illegible] hore ut [illegible]
[illegible] ga [illegible]
ua ppt sompnum [illegible]
[illegible] melius digerit cena q prandi'
ua digo sit i spacio [illegible]
[illegible] & [illegible] non
[illegible] digo. Ita q° comestio debz
ce prima [illegible] ad [illegible]

no comedat n' [illegible] pane & [illegible]
nichil bibat. Et hic [illegible] i libro
suo de [illegible] (ex [illegible]) ante
saciant' comestione no e comede bis
i die. Si i duobus diebus ter s' bis
i una die & alia die sed sit q
i' una comestio & alia [illegible]
spacium [illegible] horarum ita loquendo de co
mestione saciante. Appetitum nali
sat saciante dicit e i sto [illegible]
[illegible] ut autem appet z° can [illegible]
& alibi dicit q equaliter inde [illegible]
i sto & [illegible] & [illegible] horae
[illegible] hore & i' bua comestio et
alia [illegible] spacium [illegible] horarum
si comestione sit saciate [illegible]
hic & [illegible] consuetudo e [illegible]
consuetudo ei e vero valde forte & ea
[illegible] nocu' [illegible] magno. Si
q° [illegible] bis comede consueuit & se
[illegible] ad una comestio' [illegible]
[illegible] & [illegible]
set comede consueuit [illegible] & se [illegible]
rat ad alia comestio' accidit corpo
pigricies & [illegible] & [illegible]
[illegible]. [illegible] at deblem digestiua
comedat bis i die ita si set com
edit q [illegible] ne sufficiat [illegible]
poterit digere. Habentes at dige
stiua bona & forte & corp' pigre
set comedat sicut superius dicebatur
& e [illegible] can [illegible]
Ille [illegible] p' comestio' accidit
calor [illegible] comedat [illegible] &
paulatim ne ei accidat dispositio

mala ut timor qm pt̄a sē fe
ri ab' extra fit . Et e diliget no
tand' q qdā hoib' gveit ut
multu esuriant et multu comedat nec
adveit sacietas fastidiosa . Ut cu
egone t vina egdit res plura
ut cop corpe ipugnat hic at ca
e bonitas appetet digiue t rectie
cu calor fortie aq° fit plura di
ssolucō i istt resolucō . Sd cum
i vinis potētib' vide ut e vi'
de voltura i tple pressu no appet
fere qr calor vini fete cōsumit t
i sptib' resolvit st plurio in
talib' corpib' no st fere nabtes
ut vire 2' cptite assumptor . Ppter
eande cam cor'a ipugnat ii tur
nosa sunt . Ex dat at pz q i th
rgre no pt dai cta regla vna ut
ois ppt multiplices hom' vnetates
t diusas dispoiones talib' tiou t
ab exterion . Sat d° i trāga° ab ho
mib' ut dcm e na ppt etate rgio
nem t dne t pplia st multa ppa i
pli' q no pnt sciri n experimēto
p lōng dutt tib' exprimitu viat . Vz
lu ga p° de alimet st dt . Et g° cau
siderat lōng voletū gre loce no oz
attēde mag at oz dde hie q lega
experiēa depheft st . Un recitat al
b'tz de qdā puella q loc aranea
comedebat pz lepoe qm t alijb'
visu e patefit . Tun ei ee st ppe
tates oculte ut fortue celi facie
tes ee nemu v° cui' cvcto pceto
igndat . lio p experietia videat
q Pump bis grand' e q appetitus
q fames dr̄ no st medosia sed ebris
crapulosis fastidiosis . Una hntib'
hui' appetitu meli' e dormire q abu
ndl potu repe . Alia fames coestio ma
tutia dz ee minor qm serōta ty i fine
te' e oppo' na coestio serōta dz ee
minor t pppue si st morb' nat nat
nali- mag laborat na i digerendo ma
morbi de nocte t io vsq nocte na est
mu' cibo farciāda . Dico i fine' abos
i te ptes pniat t due ptes exibeant
i prādio t tota i cena ty' assit aut
i z° de cna paliu . Et e nond' diliget
ttah' q si egtudo e paxalis t poxis
st demane t dechiato pcxi st
vsq nocte tr coestio serōta dz ee a°
t matutia minor q i poxio obn' . vz
abstīe . Appone ei lesio e . Sump
tz i sane comede i die bis ut i duob'
duob' ter no ty e obsuad' i i fine
. Cu' csue° ga fuit cibare sanoz i
die bis . Ju simos i die ter . Sui i fine
ex e vt' debit occupata cta mag
morbi t io pxed' e cib' i plures
ptes ut nu' na gvetur t morbus.
digat' t nu' ipediat a pugna q̄
morbu t e diliget nond' q i ciba
do sanos t i simos e cleri i tētio
s' vtut' csuato t custodia . Ju sa
nes at q ta' vtut' augmtu . Jui
fimis at robu no q ta' vtut au
gmetu . Jue ei e vt' csuada
nt pax minuēda / csuada q dem
i tuo' pax minueda i aut' gsta
aut dycta . Vtute augmtat i sane
cpetit t no egr' no ei dz ee eade
dicta sanoz t egroz ei ei gsta die
ta exibeat i fine no digeretur

quod virtus est debilis et morbus aug-
mentabitur aut distrahetur a pugna
contra morbum. Et si dieta fuerit grossa in fine
est conveniens secundum sanos in sanis. Dieta autem
mediocris que virtute conservat in egritudinibus
longis est conveniens valde nam subtilis
dieta eis non sufficeret usque ad
statum egritudinis. Competit autem dieta
competit in acutis nam quod morbus est brevis
subtilis dieta sufficit usque ad morbi
statum et si virtus posset durare sine cibo
melius esset cibum non dare. Dico dato quod
virtute conservet morbum tamen augmentat
si morbus sit malus unde et non
pura corpora quanto magis nutries tanto
nec cibi subveniente non pura corpora
in malam qualitatem mutatur. Iudicatione
ergo sumpta a morbo et a morbi
[illegible] cibus vel quantum cibus est exhibendus
secundum indicationem sumptam a virtute. Cibus
secundum dari sit ei dyetam in fine non ut
morbus augeatur sed ut virtus custodiatur
unde indicatio subtilior [illegible] sumitur
a virtute est ad diligere [illegible]
quod in exhibendo cibum sanis duplex sumitur
indicatio una quidem est sumpta a rebus
naturalibus secunda est sumpta a rebus non naturalibus
In egris autem sumuntur indicationes a re-
bus naturalibus et non naturalibus et sumitur ultima
iudicatio a rebus contra naturam scilicet a morbo
et causa morbi et ab accidentibus. Dico quod
in sanis sumitur iudicatio a rebus naturalibus
a qualitate etate complexione sexu et virtute
et similibus. Vigilia [illegible] complexio
est talis [illegible] bonus et calor
fortis cibum grossum et multum [illegible]

assumere potest et per oppositum atque debet
et frequentius cibum grossum et malum digerere
non potest. Contingit ille qui est humidus natu-
re indiget dieta humida secundum illam dieta sola
Unde indicatio sumpta a rebus naturalibus
simplex sit exhibenda in hoc cibo in cibo
[illegible] cibi solum est pati et non agere
sed si loquimur de cibo qui non sit cibus sed
sit cibus medicinalis. Et dico quod indicatione
sumpta a rebus naturalibus forsan contraria po-
terit exhiberi in sanis. Vigilia, coloricis
multum lapsis [illegible] est frigidus et humidus
ut eis [illegible] [illegible] tamen non [illegible] in [illegible]
cibus sed in [illegible] medicinali. Contingit
Dico quod in [illegible] sanos indicatio
sumitur a rebus non naturalibus nam in yeme
grossior cibus est exhibendus et in maiori
quantitate et est calidus in estate totum
oppositum [illegible] [illegible] de regione calida
et frigida. Civitates et regiones frigide habent
calorem fortiorem [illegible] egent for-
tioribus. Indicatione ergo sumpta a rebus non
naturalibus [illegible] exhibet simplex in sanis
[illegible] contraria. Et indicatione sumpta
a regione [illegible] simplex sit exhibenda [illegible]
[illegible] [illegible] et multis in regione nam [illegible] — temperata
[illegible] regione disponit ad egritudinem [illegible]
[illegible] [illegible] me dixisse in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in finem. Nam secundum quod in fine
sit [illegible] etatis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] hoc quod [illegible]
sit [illegible] aliud [illegible] et regio est alia

et alia. Et collectis et statutis raris et
densis fortis et debilis in estate et ye-
me et hiis sunt materia granibus. Et tempore
dico quod in tribus et in 4 simul sunt indi-
catio a morbo et causa morbi non ex
parte dyetandus in morbo calido et
sicco longo et brevi materiali et immateriali
et accidentibus virtute dissolubilibus et non
dissolubilibus. Vnde exinde dicitur in principio
augmento statu et declinatione. Et probatur quod
a morbo et causa morbi et accidentibus
morbi sumuntur indicationes in 4 temporibus
ab antea. Nam in morbo ex calido indigemus
dyeta frigida et in sicco eius. Nam in materia grossa
et opilatione egemus subtiliori attinen-
ti et aperiente. Nam in morbo longo dye-
ta grossiori. Nam in morbo brevi eius contra-
riis. Nam in morbo materiali egemus minori
cibo. Nam in materiali eius. Nam in principio morbi
egemus grossiori dyeta quam in augmento. Et de-
inde in statu adhuc plus indigemus subtili-
ori quam in augmento. Nam in accidentibus aut
virtute dissolubilibus illico dandus est
cibus et si acciona sit in missa virtute
non dissolubili non bene dare cibum. Ergo
ut apponam dicta gratia predictis operis comple-
mentum de dyeta in 4 temporibus tractatum fa-
ce separate et de viribus vita cum vite et sa-
nitate tractabis de omnibus eg... magis
theorice quam qui ... per aliam sunt tractatum
finem quamvis inventum tractatus de pane et
generis panis sit ad laudem salvatoris
cui sit honor et gloria in secula seculorum. Amen. Explicit
2a tractatus et ... de leguminibus. Capitulum primum de natura
leguminum in generali et de quibusdam speciebus e-
orundem

Primo quidem de leguminibus loquimur et primum
natura simpliciter et generice. 2o de com-
positione et specie. 3o de com... utilitate et
applicatione in sanis et egris corporibus. Ergo
hec primum sciendum quod legumina sunt in speci-
e sicut faba et cicerula fasioli ro-
belie pisa lentes. Sunt et sicut lu-
pini orobus. Semen lini fenigrecum agnus
castus et semine zizanii. Primo quidem dicamus
de compositione generice et eadem de com-
positione et operatione in corporibus sanis et egris.
Et omnium est sciendum quod natura omnium horum
est terrestris et ventosa. Hoc enim dicit Serapio in
aggregationibus sua et de robeliis generali-
zat enim de omnibus leguminibus quod compositio sua
est terrestris et ventosa. Auicenna tamen
de omnibus talibus id affirmat suo com-
muni... complexione ... terrestris et magis
quam ... et generat passiones
et in corpore natura et magis terrestris et ventosa.
Ad ipsarum notitiam generaliter omnium pre-
dictorum sciendum quod si loquimur de generatione
actuali et virtuali materialiter data ab ...
omnia legumina et dicta predicta sunt frigida et
sicca ad minus circa ... et ... in corporibus
mixtis ... mone
... motu terre et motu elementi pre-
dominantis. Hoc enim in prima parte huius operis me
... me dixisse et demonstrasse ...
sic. Ergo si loquimur de generatione actuali
data ab agente huius legumina et generaliter
sunt calida ad minus ut et supra dixi.
Et de generatione aggregata huius semina et
legumina sunt frigida et sicca ad minus in
... huius legumina ... vitit et separat

fortem 4° colle est frigida et sicca sed de
hiis quibus non considerat medicus sed solum
considerat de possibili quoniam / Sed quod per po-
tentiam quoniam in tertio de ingenio sanitatis dicit
est quod ei accidit reductum est de potentia ad
actum a calore nostri corporis et calefaciat tunc
dicitur calidum in potentia autem reducta sed postquam
reducta sint dicitur calidum actu / Sed quod
quedam legumina postquam reducta sunt de potentia
ad actum infrigidant et quedam calefaciunt hu-
mectant et desiccant hec est causa quare deg-
medicus mutat et debeat quoniam sunt boni
et debemus cum conveniens sint tamen quod est ad
intelligendum quod hec legumina in quantum sunt cibus
actu calidus determinate augmentat ca-
lorem naturalem et conservat / Sed etiam parti-
culariter et non agunt et ideo sunt non calefaciunt
nec infrigidant / Sed nunc dicitur quoniam lactuca sunt
frigida quamvis actu conturbat et multum tota com-
parat loco deperdito et sic ex parte eius non
potest non infrigidat / Et quamvis hec legumina sunt
alimentum in via tamen non actu calidum et utique
reducta de potentia ad actum calefaciunt
vel infrigidant / Et hec est causa quare de leguminibus
sunt boni et sunt de aliis quoniam de
simplicibus superius fecimus mentionem. Capitulum 2m de quoniam et
natura leguminum in particulari et primo de fabis

De quibus fabis attestantur sapientes
quod faba est complexionis equalis licet parum
declinet ad frigidum et siccum cortex autem eius
est frigidior et siccior medulla et faba vi-
ridis est frigidior quam sicca et sicca est humidior
et est calida et humida quoniam non mu-
tu dissolutis apparuit cortex autem est
siccior et minoris humiditatis quam medulla
Quedam ponunt autem calidum et humidum talis

ponunt calidam et siccam / Album autem est minus
calidum et minus siccum et nigrum eius / Quod tempus
pluviosum est calidius quam estivo / Quod tempus
siccum est ~~humidum~~ calidius et minus humidum viridi
faseoli calidi sunt et humidi circa primum
gradum / Rubei faseoli calidiores albis
et minus humidi et albi eius siccum autem cali-
diores sunt viridibus et sicciores / cortex
eorum est frigidior et siccior medulla et sunt
in crocellis / Inter cetera legumina faseoli
minus possunt conservari eorum substantia magis
est corruptibilis et putrescit / Robelia post
frigida in primo gradu et postmodum declinat ad siccum
et eiusdem quoniam cum fabis / Cicer
quod pisum notatur ultimo est ...
robelie in figura sed differunt in colore
nam robelie ad viriditatem declinant et
pisa sunt alba et pisa habent corticem
exteriorem subtiliorem quam robelie et
perfectiore et rotundiore / Unde puto quod
pisa robelijs sunt meliora / Lens post
frigida et sicca plus frigida quam sicca unde
est frigida in primo sicca in 2° / Alii ponunt quod
est declinat ad caliditatem et siccitatem Res
tamen quod legumina quamvis sint sat
propinqua temperato et habet proportionem satis
convenientia corporibus humanis licet
multum sed quamvis cibus annuatur multum
at legumen non est ita proportionatur mine
corporibus sed tamen multorum aliorum quamvis sint
minus temperato propinqua multum non
est ita conveniens corporibus sed multum
multorum aliorum sed est multum bonorum car-
nium et bonorum piscium / Orobus i.
herba et sicce in 2° / Cicer zizanium calidum
est in primo et humidum in 2° excorticatum

e(st) humidi(ta)s (et) ventuositas. Q(uonia)m papav(er) nig(rum)
frig(idum) e(st) (et) s(e)m(e)n v(iri)de. Album e(st) mi(nus) frig(idum).
Agnus castus castus calidus e(st) (et) siccus
in 3° (gradu). Q(uonia)m hui(us) ca(pitu)li e(st) c(ap)i(tul)o ad
humidi(ta)te(m) desiccandu(m). Ca(pitulu)m 3(m) de op(er)ib(us) fabarum

D e (h)is (com)petentib(us) (et) op(er)ib(us) (et) (com)m(un)
de leguminib(us) aliis e(st) d(icendu)m. ... at
faba h(abe)t una(m) op(er)ac(ione)m q(ue) ei d(ebe)t(ur) p(ro)p(ter)
me(dium) passi(onis) (et) (ra)tio(n)e su(b)stanc(ie) sue s(e)c(un)d(u)m (ra)c(ione)m
sue (com)p(ar)ac(i)o(n)is e(ar)u(m) exeunt i(n) ea
(ra)c(ion)e cu(m) a(n)i(m)e (et) appeti(t)u (et) corp(or)is
nut(rimen)t(o). Ea ei q(ue) corp(or)is nu(tri)m(entum) i(n) (con)ve(n)
dunt(ur) (et) p(ro)ueniu(n)t acc(i)d(en)te (et) corp(or)is s(e)c(un)d(u)m
nutriunt du(m) s(e)c(un)d(u)m op(er)an(tur) a(n)i(m)a. S(ed)
q(uo)d sp(e)ctat ad op(er)a d(ebe)t(ur) fab(is). Nam
fabe nutriunt corp(us) nu(tri)m(ento) (com)po(sito) ei
testificat(ur) e(st) bo(n)i(ta)te nut(rimen)ti fabaru(m) (et)
(con)s(e)rvac(i)o(n)e sa(n)i(tatis) ab eis ut v(ide)tur. Au(te)m
q(uo)d op(er)a i(n) e(st) fab(is) mag(is) (ra)c(i)o(n)e me
dulle q(uam) le(n)itat(e) i(n) cortic(e). (Et) (er)go (com)m(un)i(ter)
bona i(n) cortice e(st) mali nut(rimen)ti (et) pa(r)va
(et) difficil(is) dig(esti)o(n)e. (Et) (er)go at medulla e(st)
melior(is) nut(rimen)ti (et) p(ro)ptiu(s) e(st) p(er)f(e)c(t)e
decoq(ui)t(ur). Fabe at s(i)cce b(o)na nut(rimen)ti
melio(r)es s(un)t q(ua)m v(ir)ides. (Et) yp(ocras) i(n) t(e)x(t)u
de fabis s(i)ccis (et) de ear(um) medulla s(i)n(e)
cortice ex(cor)tic(a)ta. De his (er)go fab(is) s(e)c(un)d(u)m
test(imoniu)m ysaac filius r(e)g(is) adoptivus q(uod)
s(an)g(ui)ne(m) g(e)n(er)ant laudabile(m) (et) q(uam) ordeu(m)
mag(is) nutriunt acc(i)d(en)ta(liter). H(o)c ordeu(m)
mag(is) nutriat na(tura)l(ite)r p(lu)s ei ex ordeo
i(n) f(a)b(a)r(u)m nut(rimen)ti g(e)n(er)at(ur) (et) pa(n)co(n)ge
h(abe)t sup(er)fluitate(m) q(ua)m faba s(ed) ei(us) nu
t(rimen)tu(m) r(e)solui(tur) ac(ri)us q(ua)m fabe nut(rimen)tu(m)
at fabaru(m) tardi(us) dissolui(tur) (et) nut(rimen)tu(m)
fabaru(m) op(er)at(ur) i(n) mob(ilius) q(uam) fu(m)ctu(m)

op(er)at(ur) i(n) pasta. (Et) r(aci)o(n)e sue ventuositatis
carne dilatat. (Et) e(st) dilig(en)t(er) nota(n)d(um)
q(uod) (com)m(un)is fabe ralde nutriunt (et) humore(m)
bonu(m) g(e)n(er)ant s(ed) s(un)t i(n)flative (et) dure
dig(esti)o(n)is (et) maior(is) i(n)flac(i)o(n)is q(ua)m s(i)n(e) cor
tice. Q(uonia)m y(sa)a(c) g(alien)us d(ici)t q(uod) fabe s(un)t dure
dig(esti)o(n)is valde i(n) t(e)x(tu) dixit de fab(is) cu(m) cor
tice. N(on) fabe cu(m) suo cortice sa(n)itate(m)
(con)s(er)vat. N(on) ralde b(e)n(e) nutriunt. Fabe ei
sic s(un)t i(n)flative q(uod) p(er) decoctio(n)e(m) i(n)fla
c(i)o(n)e(m) no(n) amittu(n)t ut g(alien)us 2° r(e)g(imi)n(is) acu(torum).
Q(uo)d forte v(er)u(m) e(st) de faba no(n) excortica
ta. (Et) fabe elixe s(un)t facilior(is) dig(esti)o(n)is
(et) maior(is) i(n)flac(i)o(n)is. S(ed) fabe frixe
(et) assate (et) s(un)t durior(is) dig(esti)o(n)is (et) minor(is)
i(n)flac(i)o(n)is s(i) coq(ua)n(tur) cu(m) cepis ut alliis
cort(ice) ut oni(bus) ear(um) i(n)flac(i)o. Ut vetusta(s)
remittit(ur) (et) h(oc) asserit g(alien)us. P(ri)mo d(icun)t aliqui
(et) ad(dun)t (et) h(oc) p(ot)est a(n)isu(m) orig(anum) pulegiu(m)
calame(n)t(um) (et) salvie piperis (et) ciminu(m)
(et) oliu(m) (er)go p(ot)est ventositate(m). Ex colica ut
ex crepatura fabaru(m) illos coqua(n)t
q(ui) forte no(n) p(ot)est colligi q(uo)d totu(m) ve
t(us)ta(s) careant (et) p(ro)p(ter) h(oc) e(st) recipiat(ur)
i(n) corp(or)ib(us) a(n)i(m)al(ium) p(ot)est. Co(m)m(un)i(ter) s(un)t pati ad
colica (et) crepati. Bo(n)e at alii h(abe)n(t)
fa(b)e s(u)mme p(ot)est nut(rimen)ti fabaru(m) vel
f(a)c(tu)m ear(um) de s(i)n(e) cortice decoct(is)
decortic(a)t(is) (et) (com)p(ar)at(is). Q(uonia)m circa nut(rimen)t(u)m
fabaru(m) p(ro)cedit t(ame)n d(ic)i(mu)s fab(is) p(ro)(pri)a(m)
f(a)c(ultatem) q(uod) nut(rimen)tu(m) e(st) melius ac nut(rimen)tu(m) fabaru(m)
decortic(a)t(is) (com)p(ar)at(is) ut nut(rimen)tu(m) boni (et) boni
vini (et) bonar(um) carniu(m). Ita p(ro)p(ter) (com)p(ar)ac(i)o(n)e(m) v(ir)i
(com)m(un)i nut(rimen)tu(m) fabaru(m) s(un)t melius n(on) fabe
s(un)t (com)p(ar)ac(i)o(n)e t(em)p(er)ato q(ua)m bo(n)i panis
(et) bo(n)i vini (et) bone carnis. Q(uonia)m aut(em)
e(st) t(em)p(er)am(en)to (com)p(ar)ac(i)o(n)e v(er)o t(em)p(er)e

maiore3 pportoz cu corre uis 4 per
que meli9 nutrit qualiuto ei
cppetat p mo9 passi tn melio est
ppetat p mo9 acti sd cfrio 4
adamate qn eo at q e magis
tpatu decebis bir ee pfor ppet
4 corpi mo pportonabilior 4 per
que meli9 nutt / h aut bide i
faba ua faba e ppiqua valde tpato
4 io ppiqor tpato qui fares bois
4 bo9 vi9 4 boe carnee 4c meli9
nutt / Et si qs dicat oppo9 h' error
4 opiabl putabi volgo / ita optim9
gnatr ex carnib9 bolatiliu 4 maior
pisciu q pelagalee dicunt ga appet
p9 de alimt / 4 dicit dum9 q faba no
nutrit roe gnie gnit form9 sed
roe curta pportoie 4 cloz q se
tenet ex pte mc q dedit form9
4 ppt hc dr q cib9 agit ropatr a
ua / nuc aut h faba de gne
coli sit pfor rn cortiui 9 vi9
4 patt bon9 tn qo adie9 pportoz
q pcedt form9 roe nutt 4 deper
diti restaurat faba / multu de
ficit abono pane 4 bino bono 4
bone carnib9 4 bone piscib9 q at
4 aliqo sit tpacor qo uos sit ita
bona pporto no e ipole qn 4 i
memo tpat poi gnie tpameti
4 cu cie no e illa pporto tone
tu9 ad nutt / 4c go pole e q
faba sit tpacor i gne tactu
deficit i ppone 4 9mixtioe
4 pportoz q eta i meta 4 ptisa
gne cib9 bn nutt 4 ic pz de ppete

posita faba9 ppl qui roz cibi ppt
qui f pati ruo agit pati qbe q
admeb athi pati 4 q amebo
gnti deperditu restaurado 4 illa ppor
cio 4 ppetat gne pportoz q ei faba
i ipsu e ab9 actu cibale 4 ipsu ab9
i bia 4 ipsu cib9 futur9 no corupi
qui meb9 nutt 4 deperditu restaurat
s mag pfoit / 4 est ei i ma fabe
cu actu nutabl mo pfori 4 p9
mutit 4 i actu nutabl mo pfori
ei ei pporto compet seqtr q
mot9 alimti admeb9 cet q nat
4 biolet9 / michil ei nali ppe no
nali ad locu sue corruptois seu
gne ud deorsi ut ibi salnet / loc9
ei gsuat locatu / ei igi illa ppor
to compat i meb9 ille mot9 et
biolet9 illi pportoi 4 michil eit
a cibo p q nali mo ad meb9 q
sz nutri 4c mot9 admeb9 e bio
let9 q violetu e cuj9 pri9 e alez
no gsente bi passo / 9 at oppo9
ocbi dicut ua cib9 mo ad meb9
sd pz ad adamate / mot9 at fri
no e biolet9 s nalie ut appet
gnuta or aut 4o pfor 9 ·to· mot9
ei fri ad magnete 4 alimti ad
meb9 qd gsestit poit sti ne 4 et
sti ga i fie p acutoz ti 2o de
btutib9 nalib9 4 id i unit ga qo
sint / ple e go demoti fri ad
magnete 4 de moti alimti adme
b9 / mot9 aut fri ad magnete e
nal ua aut poit moti fri ad
magnete sfoz moti gnie 4 levi9
unc at mot9 gnere e nalis /

Sed igitur proprietas passiva cum presencia eius
magnetis non corrumpitur apud magnetem
sic se habet nutrimentum quod proprietas passiva qua
cibus non admiscetur alimentum in membris
non corrumpitur sed proprietas proprietas tamen
passiva quod ferro attribuitur a magnete est
proprietas quae formam sequitur ferri sed
proprietas passiva qua cibus non ad
membra convertitur et praecedit
formam alimenti quae corrumpitur in actu in
formam alimenti in
proportione per formam membri quod non est
ipsa posset esse for-
ma formalis cum sit ipsa posset esse for-
ma formalis. Proprietas autem
membri sed est per materiam proprietas et
per modum acti quae est in membris sequitur formam
membri. Et huius proprietas proprie loquendo non
est proprietas materialis. Alia per materiam ultimam
operacionem et ideo per formalis unum illud
quod mittitur est per formam non materialis
tamen formalis mittit per gradacionem novam
per materiam. Et ipse cum formalis sit res-
lucio per resolucionem per materiam et ipse
in mixtione non generat formam membri unde et
per resolucionem corrumpitur forma membri sed for-
ma materialis resolvitur et regenerat proprietas
autem passiva que derivata proporcio in
stabilitatem per quam eadem cibus futurus remanet
in cibo actualitate sive in cibo acti
mittente sed non proprie est in cibo acti
alitate et actu mittente propter in statu
mixtionis quam in futuro cibo et in cibo quod
est cibus sive cibus futurus. Alia per
actuale mixtionem. Huius proporcio et proprietas
quae proporcionis stabilitatem sit sequitur for-
mam non sic sequitur formam rei mixte. Item
illa autem per materialem generata per mixtionem
est proprietas quae formam membri

in quo illa per materiam est ad per formalem et
ut sic cum in est proprietas per modum acti. Vero
actiua et consumata. Unde huius est proprie est
proprietas praecedere formam membri quod est
eadem in cibo cum actualiter consistit et in
eodem est proprietas activa quae formam membri
et passiva praecedit formam vero tamen diversorum
ita per modum acti est talis proprie vero cibi
exigo. Huius proprie per nutrimentum et proprietas pas-
siva est in eodem vero cuius quod ab eo per un-
a tamen. Sed tamen ponitur impugnata per
tria. Contra tamen proprietas per modum acti
coextitit sabarum et proprietas per modum acti
ficacis admixtorum vero alibi exigo per nutri-
mentum impugnat. Quod non est et proprietas pas-
siva praecedit. Vero quod potest impugnari
et nutrimentum. Et huius omnibus. Et non reputo
per impossibile quod in eodem sit diversae proprietates
dicuntur vero diversorum. Dicebat autem ma-
gister meus me dixisse superius in primo tractatu
cum loquebar de virtute activa. Secundum etiam
persuasit dubia valde fortia. Nam
in mixtione corrumpitur cibus. Verbi gratia corrumpitur
faba et generatur caro. Sed si forma generacionis et
corrupcionis est una per autem ut hic vidi per de
generacione unde in ea generacione sit resolucio
usque ad materiam primam. Et una generacio et consum-
macio totius in hoc toto illo spiritu remanet tamen
Tertio videtur quod hic proporcio eadem non remanet
ut est proprietas. Et tamen diciturque replicatur
quod corrumpitur per se formae in potentia est aliquid
aliorum remanere et non remanebit ut proprie
ut est corruptio. Et tamen ipse est proprietas
activa non potest hic proprietate passivam. Et
per consequens cibus est consumptio hic proprietate activa
vero non remanebit proprie passiva. Ad haec
dubia concedo diversa quae prima quod in mixt-
ione fit resolucio usque ad materiam primam

sic q̄ nulla for̄ stabilis dās ee di
sctioi 2m̄ ppem & ee suppoitale re
manz ī ma et eē h9 formc com
put' ī actu gnōis & mutcōis Et
q̄ alig̃ pportōes cōuertes ī ma nō
rmacant ī ma an gnōz & mutcōz
& post nō itelext arīs Et hc̄ mō in
telig̃dū ē q̄ gnaco ē trāsmutaq̄ his
tolis ī hc̄ toti p'ma pa ē sbm ge
nacōis & mutcōis h9i ei pporco est
ī mabys elōz & rmanz elōz ma
eade an gnacoz & p9 st pt eade p
porco rmane lig̃ sit pfcōi mo
ī gnato qm̄ ī compto ut ee posst
ua carnes gnate ex fabis Sent
h9i ppete passiaz pfcon mo q̄ heret
fabe lig̃ eade sit ī fabis & ī carne
nat Et qm̄ dr̄ q̄ corrupt' pcs sbiec
tez ē aliqs i's gnon form̄ h de se
quētibz mat̄ nō est ī pole Sui ī ma
bim ē bna pporco pcedes form̄ bim
q̄ ppat & dispoit mam adh'c ut idu
cat for̄ acci q̄ pporco nō corrupit
h pficit xp at ī eo posst ee ppe
taci p' mo pfci gnis mat & diuis
respectibz nō ē ī polent supius fuit
dom Et go pz de ppete passia fabaz
q̄ corp9 nutriunt & dep̄ditū rstaurat
Cortex fabaz ē bilhent' stiptica
ei9 sbā ē abstsiua & indiscōa
Itm̄ de ppete fabe ē q̄ ī flatia
& mag̃ cortex qm̄ medulla Itm̄
ī sbā fabaz sp̄ cortice ē aligt
rsolutō & rmolitō Itm̄ fabe fa
ciūt vide sopina mala & ptba
tia Itm̄ si gallie nutriant ex
fabis nō faciunt ova Itm̄ co

medētes fabas ī cūt ptu ī corpe
In cortice nō ē absterso h stiptitas
Itm̄ faba abstindit fluxu saguis
anolue Itm̄ faba gpet pectori
& pulmōi Et dicis at sat pz esse
uaci9 qno fabe gpetut ī rgne sa
ni Et si ei excorticaut & plui9 de
cagnat sine matu letisso igne &
p9 pfeci decoctōs qm̄ plu9 mone
aut quss albissa fiat spongiose
& leuissa & calesfiat cū bns ptic
& bono deide sup̄ cfudat oleum
oliuaz ī q° rpe albu sit ferxou et
factu sat bonu & geno & forte nō
ē polest ex olegumibz meli9 factu
fcalo suppdco Cu salno indico me
liori puto q̄ medulla fabaz bria
tibi gnatori ē medulla alioz le
gm̄ lig̃ faba cū cortice st forsan
deterior multis alijs legumibz faba cū
h plg decortice & cortic h diuris
rem & peior multu & mag̃ ī flatia
& difficilior digestie & mag̃ stipti
ca Sui ī faba ē maior encgeitas
ī ē medulla & cortice qm̄ ī alijs
legumibz Sn tota faba ī gnatori ē
bria tibi alijs plurib legumibz ūo
aut ī artile ē sine fabas cum
cortice ī sat rgne Et hc̄ nō solu
berz ē de fabis h eq̃ pz de alijs
legumibz Na om̄ legm̄ cortex ē stiptis
& medulla lenitia Et medulla ē ab
stersiua & cortex nō gz ma laborat
multu ī digendo ī quo ē cutgen
no ē bom̄ sine medulla cū cortice
cortex & ē mali multu & multo peior
qm̄ medulla Et medulla legm̄ me

lior e cortice et melior et sanior sine
cortice quam cum cortice. Item quod faba
deducat ad tristitiam et scrutitate
[illegible] e quod earum decoctio fiat cum
[illegible] caninis pinguibus ut earum tri
stitias tepet et sentiat ut [illegible]
cum bono oleo [illegible] In apatibus
maxillarum et testiculorum [illegible] emplastrum
ex farina fabarum cum vino et farina
fabarum cum pingue porci super poda
gra est ad mitigationem dolorum. Item
farina fabarum cum melle [illegible] ul
cera [illegible] farina [illegible] tempore ambi
[illegible] puta [illegible] oleum et cera
Item in sputo sanguinis et tussi [illegible]
[illegible] ex fabis e [illegible]. Item in
apatibus maxillarum et lacte coagu
lato in maxillis competit emplastrum ex
farina fabarum [illegible] in apatibus gut
turis et [illegible] quod addatur mel et [illegible]
Item [illegible] quod intra fabe [illegible]
decocte cum aceto in aqua [illegible] fort
solutionem ventris [illegible] et dissenterie [illegible]

Habent de ciceribus

Hec [illegible] [illegible] valent et de
[illegible] [illegible] fit [illegible] sit
de fabis [illegible] et ad [illegible] in artis [illegible]
medulla sit cum cortice [illegible] [illegible] su
pradictum de fabis. Item cicera [illegible] me
liora sit [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible]
earum [illegible] [illegible] sine cortice [illegible]
Cortex et earum e [illegible] dure di
gestionis et mali [illegible] et [illegible] est
[illegible] forte [illegible] cortice e
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] laxat
[illegible] [illegible] cortex quod [illegible] [illegible]

sit [illegible]. Item [illegible] e [illegible] sit
dulcis [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible]. Item dico quod [illegible] et cor
pulencia [illegible] [illegible] [illegible] est velocius sit
e [illegible] [illegible] inflat et [illegible] [illegible] ex
tendit [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] multiplicat et [illegible] velocius [illegible]
extendit. Inter omnia legumina ciceri
e [illegible] ad [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] e [illegible] quam album [illegible]
at [illegible] [illegible] [illegible] fabarum est
solidius et fortius et [illegible] magis adherens
et tardius [illegible] [illegible] [illegible] quod me
dulla [illegible] e difficilioris digestionis quod
medulla fabarum et [illegible] melioris
[illegible] [illegible] quod [illegible] digestione medul
la fabe e maioris velocius [illegible] in
[illegible] [illegible] forte [illegible] digestione e [illegible]
[illegible] [illegible] e magis inflativum et [illegible]
[illegible] maioris [illegible] [illegible] [illegible]
Item dico quod medulla ciceris
e difficilioris digestionis quam medulla
fabarum [illegible] faba cum cortice suo e di
fficilioris digestionis quam [illegible] cum cor
tice suo [illegible] faba plus [illegible] de cortice
et cortice [illegible] quam [illegible] [illegible]
[illegible] e [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
puto [illegible] quod [illegible] [illegible] e fortius
et solidius et tardius digestum [illegible] omnia le
gumina. [illegible] [illegible] e [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] ad [illegible] et
[illegible] [illegible] e [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible]
[illegible] [illegible] e valde [illegible] plus quam
[illegible] aliorum leguminum non obstante
quod [illegible] medulle fabarum et [illegible]

liquorum et forte lentium et faseolorum et
pisorum satis sunt congrue. Cicera autem
veretica(?) licet cum corticibus sint magis
digestibilia quam alia scissa cum cor-
ticibus tamen sunt plurimum suppletiva(?) et sepe(?)
intelligo in aliis leguminibus. Et farina
cicerum est abstersiva et mundificativa, propter
quod farina fabarum et ciceris contra morphe-
am et lentigines et colorem corporis efficit bo-
num, et cicera etiam totum corpus bonum colorem
efficiunt. Et item medulla ciceris
confert apostematibus duris maxillarum, ut
dicebatur de farina fabarum, et proprie
si aperta sunt dura et calida. Farina
eciam ciceris confert ulceribus mundificando
propter quod farina fabarum confert cancro et
pruritui. Et item decoctio ciceris vocem
clarificat. Decoctio ciceris sive rube-
orum sive nigrorum aperit opilationes
latentes et confert ydropisi et yctericie et
frangit lapidem in renibus, sed magis ci-
ceris nigri. Cicera autem est obsonandum(?)
in ciceribus quoniam non credam nisi in principio
nec in fine sed in medio. Et cum cocta
personis digeruntur et aliis cibis me-
lius pro ministerio(?) et hoc in libro meo de
regimine sanitatis memini me dixisse. Et tamen
tes autem [illegible] abstineant
a brodio ciceris. Lata autem infusa in
aceto et cocta in speciem(?) [illegible]
ypo. d. quod in ciceribus sunt due substantie que
separantur in decoctione quarum una est intensa(?)
et salsa et lenit ventrem et hoc primo madidum(?)
aque et prima autem lenit ventrem et alia
est dulcis et provocat urinam. Cicera autem

ticorum [illegible] multiplicat materiam
spermatis et mulier(?) [illegible] quantum forte
et solidum et in ipso est inflatio et excitat
ad coytum. Capitulum 7m de [illegible]

Propter quod quo ad pauperes leuiores(?)
Pretio leguminibus sunt minus bo-
ni nutrimenti, sunt enim opilativa, dure di-
gestionis valde, inflativa et generant
humorem melancolicum et generant egritudines
melancolicas. Et splenetica passiones [illegible]
nas, morpheam, cancros, impetigines
et serpigines et ulceras et sicut videntur
poma mala et in cortice peiores
et magis inflativa et difficilioris digestionis
et deterioris nutrimenti, et minus nutriunt. Et in
ipsis cortex est magis stypticus quam
medulla licet et medulla sit styp-
tica. In cortice tamen est quedam intensitas
et acuitas, propter quam prima aqua cuius ventris
est ventrem lenitiva et in ticibus. Et
quia [illegible] est nimis [illegible] decoquatur in ci-
[illegible] cum [illegible] modo fricto et in
aqua carnium porcinarum pinguium re-
centium. Et excorticate tamen sunt
satis laudabilis nutrimenti. Et eo modo
[illegible] excitas(?) [illegible] eorum [illegible]
minuuntur et efficiuntur acceptabiles
in sapore et bene digestibiles et for-
te sic parate bonum dant nutrimentum. Et item
si excorticentur et prima aqua abiciatur
et secundo decoquantur in aqua alia cum
oleo amigdalarum dulcium et zucaro et
addatur aliquantulum aceti ad [illegible]
[illegible] aliquantulum piperis longi
et cinamomi ad confortationem digestionis
et propter debilitatem stomachi et renes et
[illegible] [illegible] bonum est

q e q i eax decoctioe apponatur
salina menta et cum ce xchyre ei
apponit eax siccitas tpat et q[ue] ssti
ce stimulat et mech digerunt eax
vetositas in flatio vertit et e[ius]
nocum[en]ta q sto i sut et eb[i]o toche
et unic et mech spualib[us] removet[ur]
Cort aut si decoquat[ur] cu carnib[us]
salsis vel pisce sut na cu ipse sut
male p carnes salsas malicia
duplicabit[ur] na carnes salse p eax
nutriunt et pisale nutriunt et tardisse
digerunt[ur]. Et ei cortice eo sit cale
scole in teperiore sagine in me
lancolice humores generant[ur] et egritudines
generant melicas et spale si cu cortice
decoquat[ur]. Cortio ei i arti[cu]le e lete
cu cortice coede pna sba corticio
e constipatia et e[ius] intepitas e la
xatia et mot[us] agitate i corpe ge
nat[ur]. Bu roua[n]le e laxabili[us] lete
rospe via alii qp pa eax decocto
abiciat[ur] ut eax intepitas sepet[ur]
deinde i alia aq[ua] zterio decoquat[ur]
et nut[rimen]tu eu[s] e mag[is] grosse et p
cipue si excorticet[ur] et q[uum] sit ex
corticate sit i plurib[us] aq[ui]s decoquat[ur]
facilius digerit[ur] et eax sba efficit[ur]
mag[is] stiptica et ideo max p
hibita et p[re]cipue si cu aq[ui]s stip
ticis vltio decoquat[ur] si cu platag
at cu urtica vl cu [illegible]. En at
bec[us] betr solucioz ipsa excorti
cat decoquat[ur] cu atla ut cu
bleta vel cucurbita vl malua at
mol vl mandali et c[on]t[ra] betr lai
xat. Cum a medulla lete ipse non
est tante stiptic[itas] qu[an]tu[m] p

decoctioz aliq[ui]b[us] lentis potit effici
betr lettia. Cu[m] impolto q[uam] q[uod] ale pacat
plus[quam] betr excorticate coquat in
duplici aq[ua] et mag[is] stiptice efficiant[ur]
et addat[ur] pas aceti i decoctioe 2a
cu reb[us] stipticis stipticis. Si aut
gra[n]a so[rum] sitai calefactiz tuntis gte
ke confortator vo ponat[ur] aceti q[uia]
bo[n]u[m] lium reb[us] stipticis cu pauco
ciamo ut mate. Et ei exciso sitob
calefit tot[us] gteria sitai melior
effica[tur]. Uo e ei bo[n]u[m] lentes coede
cu reb[us] dulcib[us] ua exch[i]c pberunt
opilacoes i epate. Sunt q[uam] lentes
span cu hu[m]ido et vuctuos[e] ut lea
siccitas tpet[ur] et cu aptis ut eax
stipticis remoueat[ur] et cu ventositate
resolutiuis ut eax ventositas gsumat[ur]
et cu stom[achum] calefacientib[us] et digonez
confortatib[us] ut melius et facili[us] dige
rant[ur] et cu hys q[ue] confortat stom[achum]
febres spualia oculos et nervos ut
eax nocu[men]tu tolt aufeat[ur] et e[ius] nu
trimentu sit bonum ex laudabile. Forte ei
ex commixtioe et aggatoe [illegible] nu
trimentu efficiet[ur] valde bo[n]u[m] ut asserit
2o cap. Cu medulla lentu decocta in
aceto dissoluit scrophulas et apostemata
dura. Farina lentis e indiscreta
vlcera et exsiccatiua na lente nulla
e sicca et aligt abstersiua et mun
dificatiua. Ex farina ei sit si emplastrum
sup podagra si de fraba siccine
doz sunt. Fit ex ea emplastru cu
aq[ua] salsa sup mamillas [illegible] i
q[ui]b[us] e lac coagulatu ut sagis

coagulatus. Cat quod leue e valet
sentit quando est in ptie pe ptpue sub
cortice. Ita cu cortice e me i
platia. Leue decocta cu cortice
bis vel trina vice ul decoctione ab
iecta pa aquit ad quam dat mo
strare e salsedo e mag' refectiua
e costipatiua quam leue excorticata
sumo decocta. Cortrees hutee
mesta no appetent lebbs cae s
cocedo hutee z desup bre vel
stragula no cedat letee. Sapie
lee lebut decortatd lebu excorti
tatas i baiot tmorbil i i tali
i fuite dubita quod hoc ua vesse
moneat ad vesica e faciat exo co
riatoz pessam i i testinige tio ut
i testia to puet hoc decocto lenon
expibet. Ctam hoc lebu decocto stom
e vestea cofortat roe stomi tlacta
te matu malam ad cor extiora
adduat tmonet e ports lect. Sed
aut pot quod stom e iust cofortat
z mltu lz quod mae vesse lz
bre duo dat vitex stom cofortat
bre duo dat vitex stom cofortat clarificat visu. Febres
acutem fugat atque venenu. Et vocue po
stit cord cofortacio. E p codam in
destracoz. Ca^m 16^m de robelije

Est e genus robelie sed oro k i
bagia hz colore vide e hz
otheri i me^o sit fasceoli e ei hba
e sed hba fasceoli e e i bagia s
fasceoli e apud sapios e aut
trapim locat mee. Yrap ci de
fasceot tmee fact dmsa capta
de fasceot e tmee. Sapio fact
dmsa capta. C pysa at est simla

ultu robelije u quod pysa sit albior
e rotundior e hut cortice subtiliore
ysaac de pisio ultu facit ca^m
u subtili uoie robelia. Sapio at
e aut no facit metoz de piso
u subtil uoie mee. Yrap at distic
ta ca^a de robelije t mee facit
cu p mee forte rap i telexo pisu
p robelia i telexo quod uidet ro
belia gt' lz qua sit robelie
e pysa fat vidit qua i uata
e effectatibus topods sed e pilqua
sit i figa e sapide. E forte p mee
rap i telexo lbm gm sole sapo
lo sz e mig i cptite e melior mit
Robelia at assatat sabie stota
pua ua sz mig mit e tardig de
scendit tmig s flant e si suant
cu cortice sit melior mit qua sabe
tumore i flacore tocurose st i
rgtoe cala e lc state tocurose sut
sz cortice qua cu corticelua alio sz
cu oib. legutibus que e tercio quod
pisa sit robelije melior uia unti
robelie at sit pate guant huor
fat laudabilee no obstam quod robe
liar sua e natura e terestr. Yrap
at robeliar e pisor est hutabi
tussi e catarm. Yrap at sa^m de ro
belije dt quod i matu sague guant e
nocet unio e alij. Dicut quod sz hor
uoie mee i telexo pisa e robelie
guant huore laudabilee. Cat tr
ad generat expedict quod ysaac
p robeliar i telexo pisa. e sapio
e aut p mee i telexaut pisa

et siliginis vel 3° alimas. Et licet hu-
morum dicendi amici et sapore ullas
ferrent meliores de robeliis et di-
minuti fuissent. Tertia de speciebus
de ciceris posita apparent in robeliis
et in pisis. Et sunt diminuti quia
de pisis ullas pelles ferunt meliores
forte et de pisis ullas ferunt me-
lius quam in eorum regionibus non in vetere
pisa. Et pisa sunt species robeliis licet
pisa ut puto sunt meliora robeliis
et forte robelia in regione vestra sunt
mali nutrimenti et alii huius oppositum asserunt
dicentes quod sunt boni de robeliis. Et
quod sunt experti in propriis regionibus. Et iam
membra aut fractio et conquassatio
seu gonsse [illegible] ex robeliis et
sapa vini cum bonum in dolore multi
Et brodium robeliarum cum lac-
gaude. Et hodium robeliarum cum lac-
tucis febribus ex sanguine colerica
desiccant. Et similiter ex eis decoctum vera
de cortice cum portulaca ut ortica aut
plantagine licet ad dolorem colicarum
et de robeliis. Capitulum 4m de faseolis

De quibus aliqua breviter sunt dicenda. Fas-
eoli declinant ad caliditatem et hum-
iditatem et sunt quasi medii inter fabas et
robelias. Sunt enim velociores digestione
quam robelie seu ciceres et minus
nutriunt sed forte plus et magis inflant
quam robelie et minus quam fabe. Et ex
nutrimento cum cortice est melius nutrimento
fabarum cum cortice sed nutrimentum fabarum
sine cortice est melius ut puto nutrimento
faseolorum. Et cum humiditate et humido
inflatio et faciunt vide sompnia

mala. Sunt tamen bona pectori et pul-
moni. Valent autem faseoli hoc propter quod
cum omnia legumina tardius desiccantur
et citius corrumpuntur quare expedit eos hu-
miditate maiori superiore compescere quam
et inflationem velocius. Sunt enim quod
plurimum capiunt in plenitate sompnia tri-
bulia et perversa faciunt. Et albi pe-
iores sunt rubeis generant enim albi
humores grossiores et tardius digeruntur
et magis inflant. Et si elixentur cum
oleo bono et pipere et ciamino et co-
dantur cum oximagado id est cum sapore
salso et vino eorum velocitatem et di-
gestibilitatem et maliciam diminuunt. Et cum
similiter rubeis cum minus calidis et minus in fla-
tivis. Sed et seu viridi faseoli
rubei cum oleo nardino et primo gal-
bano apparatu in potu valent in mat-
rice provocando menses et urinam. Et autem
faseoli recentes comedantur parantur cum
pipere origano et bono vino. Et et non
tradatur oblivioni quod comedantur propter
sine cortice nam ita cortici leguminum non
est bona. Capitulum 5m de lupinis

Nam oportet multum laborare ut
eos clarificare nam cum generaliter sunt
solum dulce nutrimentum et amara et non come-
duntur ut in pluribus locis illis extrinsecus asserit
galienus. Si comedantur sunt difficilis digestionis
et mali nutrimenti. Et autem dulcorantur cum
bonis aliis comedantur et sine cortice ut
tamen nutriunt et crossos humores generat.
In eo tamen sic dulcorato apparato est sic
siccitas et adustio ut [illegible] claritudo
removeatur et sudantur in aqua

et decoquatur per ea et cum acuitudo
est ablata coedantur sedant nau
seam et excitant appetitum .i. causas
que destruunt appetitum. Lupinus ca
rens humiditate et coctus valet contra ascari
des et lumbricos. Cuius decoctio provo
cat menstrua et urinam aperit opilationes
splenis et epatis et abstergit vesicam
et mundificat. Cuius farina valet contra lentigi
nem et morpheam et multum mundificat cutem et
abstergit vesicam cum aqua pluviali et con
petit scabiei et ulceribus et serpiginosis. Aqua
decoctionis eorum cimices fugat et si
pustule cutis cum ea lauentur aufert.
Lupini dulcorati non habent virtutem stip
ticam vel excalefaciendi. Et compositio ex fari
na lupinorum et mirra et melle fiat
passaria, duabus menstrua provocat. Lupinus
dulcoratus non habet virtutem abstersivam. Virtus
dulcoratus et separatus a cortice habet virtutem
abstersivam et cum cortice non dulcoratus habet
virtutem stipticam. Lupinus dulcoratus est confor
te aliis stipticus et conglutinativus. capitulum tertium
Quod non competit De feniculo
4 Quia cibi vana malorum humorum generat
licet humor generatus a eo frigidus, cuius
rostrum est conveniens medicine quam vana cibi.
Cuius decoctio cum melle mundificat stomachum
et vesicam ab humoribus grossis. Et bis coque
et si hec decoctio fiat cum ficubus pas
sis et liquiricia mundificat pectus ab humo
ribus grossis et visco et confert ad tussim
et ad dolorem. Et si hec decoctio fiat cum
urina et aceto vel cum mambus vel cum
oximo opilationes matricis aperit et ma
tricem mundificat a grossis et viscosis humori
bus. In feniculo est virtus digna
et lecta vel sem calide et viscose
calefaciendo quod ipsius cum viscose et in stillas
operatur cum grossa facilitate. Et resolvunt
apata flatuosa et dicunt confert et in apo
tibus calidis. Et ad aliquos dimovet decli
nat. Vera semper feniculi lenit et maturat. Quam
lenit vel viscositatem et instillat et
maturat vel calidum et vel velocitate
pre cum oleo rosarum confert adustioni igne
Lotio capitis ex eius decoctione furfures
capitis mundificat si recipiat via cibi
nocet capiti et stomacho confert durici splenis
emplastrum vel unctum si permisceat cum
aceto vel vino. Et semper valet in duricia
matris in balneis et in vaporibus et emplastris
et pessariis et ceteris huiusmodi. Infusio
eius est virtus remollitiva et sedativa ano
dina et dolores mitigativa. capitulum decimum De
Q uod est cum calidum et humidum zizania
et paro competit via cibi excorti
catum est valde virtuosum et stomachum de
bilitat et villos eius remollit sicut
alia virtuosa. Propter zizanium excorti
catum ideo grana magis debilitat
stomachum et ob ruborem est cum malum grossitie
ei et ad eius vel dolores remanens putres
cit et corrumpit et facit fetorem oris. Et si cum
melle fiat eius remittit nocumentum zizania
cum cortice quod ad pondera minor et
malicie. Item zizanium proprie ex
corticatum stomachi generat et fastidium. Aqua
decoctionis zizani capillos multipli
cat et furfures mundificat et menstrua pro
vocat et contra venenum valet. Via lenes opi
lando poris tempore vel cum adcon
confert et morsui canis rabidi. Et

zizanium torrefactum minus malum est
quam minus virtuosum cum cortice et bolon
or desiccatus quam sine cortice. Contra
constipationem ventositatem spermatis. Item indigestione
nem ventris et forte et ructuationem eius
generatur superfluitatem et est pulveris decoctio et
ventositatem contra stricturam hanelitus. Contra
asmati constipatum et inunctum. Capitulum 11 de orobo

Orobus est calidus et siccus
in 2º gradu, est herba excolata in diffinitiva
a aspitia et per hoc peroratur. Contra zebriam
et spasmum si videtur a suo cortice et per
se eius decoctio valet per se in rheumatismo et ictericia
quae ex oppilatione procedit. Contra
ad scabiem eius faciunt et contra sanguinem et per
durit ad pluximum sanguinis narium et
mixtum cum melle hoc unguentum mundificat.
Contra morpheam mixtum cum vino.
Contra morsum canis rabidi. Item
mundificando et apatibus resolvendo. Item
bovem inunctum. Item si hoc vulneri ma-
tiletur coeat et calidum torrefactum
et permixtum cum melle consumit. Contra dolorem
pedum ex aqua decoctionis eius, confert si
stuphatur calidus ex frigore. Item decoctio ro-
bo prima pessi aut capitulum 12 de papavere

Unde papaver album et eius semen est
desiccatum quod nigrum et desiccativum et or-
tholanum quod calefacit et plus est. Item
ad album et orthola inter eius semper est
quod nigrum et calefacit. Sed album po-
situm est secum et in 2º et nigrum in 3º. Contra pa-
paver ad manum sem commutum
ad calidum declinat. Item opium fit ex
papavere nigro scilicet ex succo eius vel ex
gummi eius vel ex eius lacte. Contra opium
ad ex plus est et fortius quam ex
desiccativo. Semper ad nigrum non

competit bina tibi sed in pota vero et herba inter
vulgus quod nigri. Item semen 2 manerer et per
fecto et virtute albi in sompni provocative
et bacchus restricte et dolorem sedative
et hoc per plures alterative. Item ad semine
nigri et purgativum valde in ex eo
vulgus calor extinguit. Item semen autem
albo quoddam vultur veniunt albi hoc fit
panis nutritum. Item eius et oleo valde utitur
carentes oleo olivarum et inter semen per-
ad album dupliciter et ad digestionem conficiet
aut codicibus oblivionem. Et sompnum
inducit et calorem debilitat valere
ex eius ad decoctione fit embrocatio
capitis et lotio faciei et extremitatibus ad
sompni provocationem in febribus acutis.
Ex eo fit syrupus et valet ad tussim
ex calida et febribus humoribus. Item est
ad pluximum colicam et diutinam. Contra opium ad
fit ex nigro semine vel eius succo vel
gummi capitulum 13 de agno casto

Unde agnus castus apud grecos eletra
vel pentafilon nominatur et calida et
sicca in 2º gradu et oppositum consumit et spermata
desiccat et castitatem inducit et causat
et propter hoc dicitur agnus castus et propter hoc atte
nienses sternebant lectum ludens extrahar-
bam credentes ex hoc luxuriam ab ho-
minibus et mulieribus effugare. Item propterea quod
magis si comedatur vel bibatur castitatem
inducit secundum oppositum consumendo et sperma
desiccando et est excessive multiplicant
tamen lac nutriendo sperma. Item si ex
agno casto sternatur lectum fugat
animalia reptilia et eius emplastrum
confert morsum canis et lupi. Item si ex
ea bibatur confert morsum serpentis

capit opilationes splenis et epatis. Et
valent in ydropisi decoctio et bibitum.
Et si fricatur locus decubitus pulvis pol-
verizatus et aque ... Et balneum
ex eius aqua valet in dolore matricis
et epatis calidi. Et valde valet assum-
tus contra suffocationem ex eius decoc-
tione agni casti vel eius fumo. Et forte
sedabit caput de splene et sepe balne-
etur in aqua agni casti et fugabit de-
siderium coeundi. Et in de voluit ... Et cataplasma
si complent cum liliis valet in duritie te-
sticulorum et mamillarum. Capitulum IXum de semine lini

Quod est calidus in primo humidum in secundo et
siccum ... est ... valde est
durum digeri et inflativum. Et in ... cibi
non valde competit. Et semen eius rotundum ...
... Et assatum vero vel
... est minus nocivum. ... cur
tuositas conferunt ... molle ...
digestum valet ad tussim siccam et pectus et
pulmonem mundificat. Et ... cum
... et emplastratum cum melle et pipere
... desiderium augmentat coeundi.
Et aposima eius cum oleo ... emplastratum
valet ad ... et ...
Et aposima eius si ... calido
sedat apostema dissolvit. Et semen lini est
... mollificativum resolutivum et maturativum. Et decoc-
tio seminis lyni cum oleo valet ulceribus in
testiculis. Et eius fumus receptus per nares
... consumit et suffocationem matricis. Et
sic est finis istius tractatus Xti de granis.

Tractatus XVus de oleribus et fructibus et
est primum capitulum de fructibus in generali

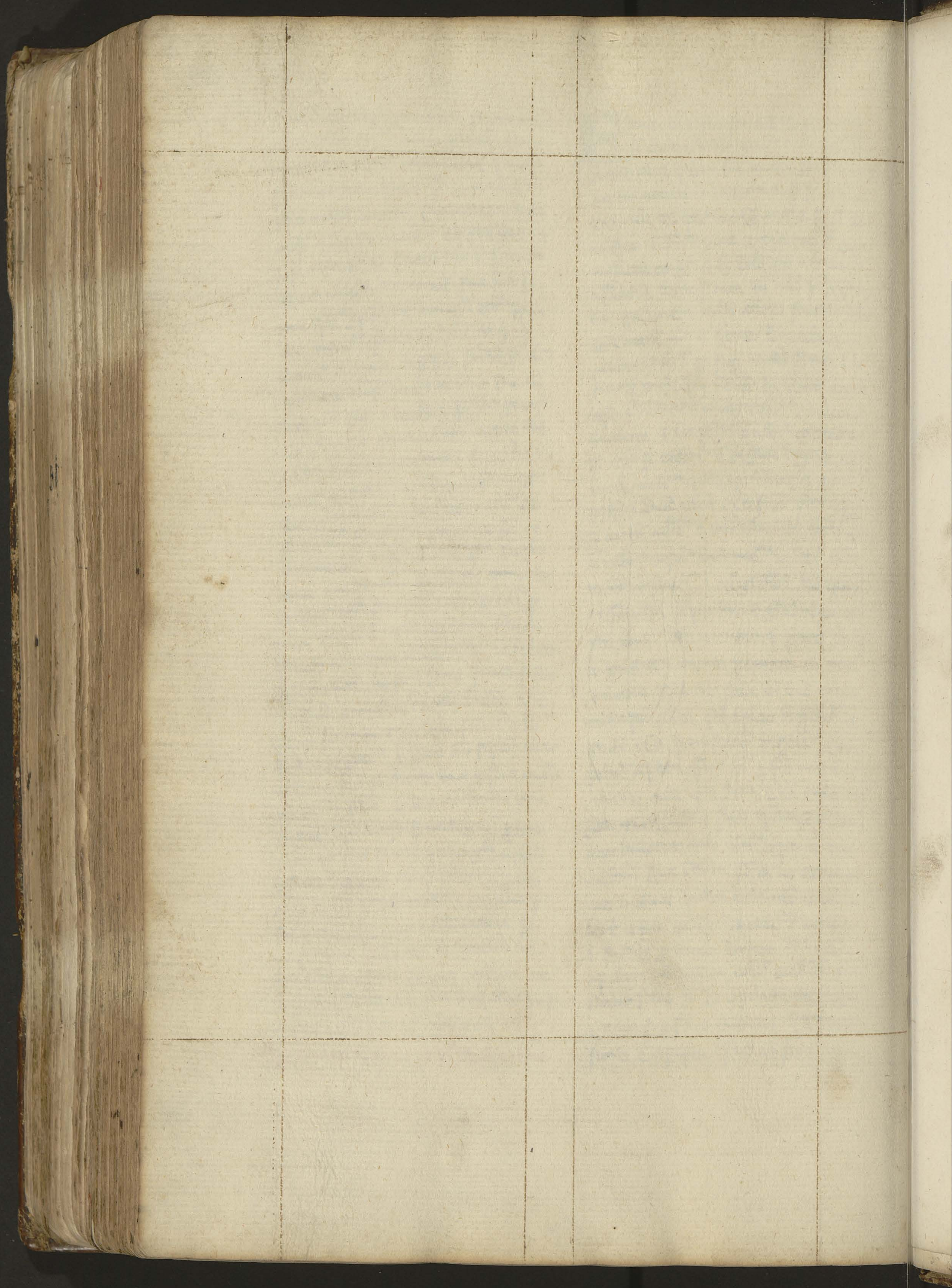
Dicendum est quod de fructibus quidam
mentem ... Et ... dealbant ... ut
... fructus

... ad ... non ...
... Unde ait ... ...
3a caveat conservator sanitatis quod non utatur
fructibus nec oleribus. Et fructus sunt que
... corporibus ... ad
curandum vel preservandum quam ad ...
et deperditi restaurandum. Unde quidam sapiens
sic ait: sanitatis ... quod a fructibus
abstinuit ... fructus non ... Et quia fructus
non competunt corporibus ... et
restaurationem deperditi. Et ... multum
fructuum non est bonum ... ut ... vel ... bonitate
bonorum ... et bonorum ... ha-
bentur ... fructibus
... aliquam utilitatem et plus ad preservandum
vel curandum quam ad conservandum. Sunt enim aliqui
fructus valde ... Et ... sunt calidi et
valde ... ut poma et melones
et granata. Et aliqui sunt calidi et dissolutive
... ut pinee pistacia
amigdala melagna passule avellane.
Et sunt aliqui fructus ... ut
ficus ... et persica mala ... cerosa
et ... Et alii sunt fructus stiptici ut
... et poma ... et ...
et ... ut castanee. Et alii sunt
fructus ... et mundificativi ut
ficus ... amigdale pynee passule. Et
sunt aliqui fructus ... ut sunt
granata et ... poma ...
non ... mala melones pepones et
... Et aliqui fructus ... plus
... ut ficus ... amigdale et ...
Et ... in ... fructus
non ... via ... via
... et ... mala
... quod fructus non ... cibi
et ... magis ... via

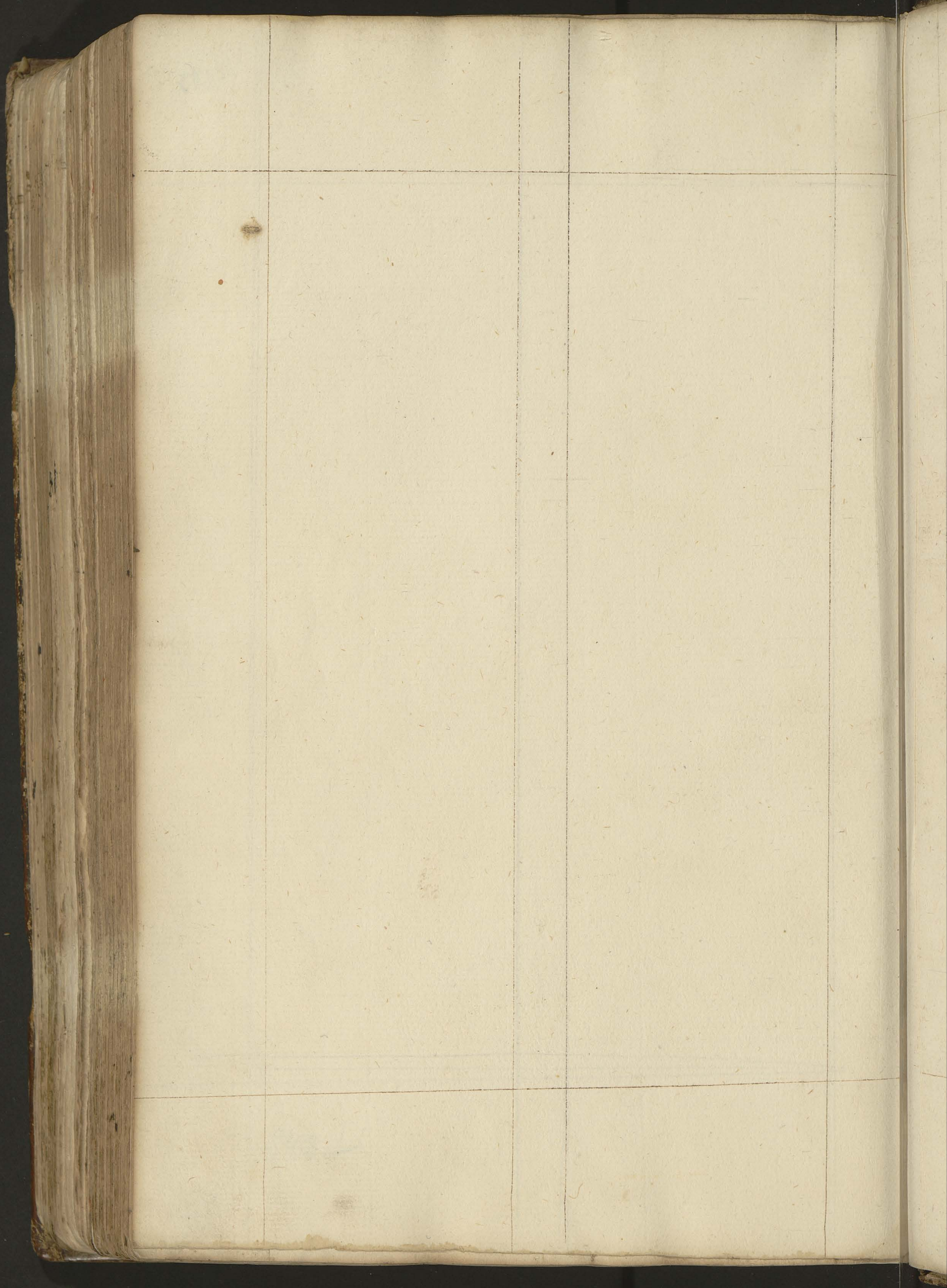
minime ad aliquid commodorum. Primus nota-
tur vincit secunde speciei quo calide sunt
in iuventute et temporibus calidis cedat fructus
frigidos ut poma granata prima mala et non
perfecte matura melonum citrulli et mora
celsi non perfecte matura et aqua frigida pura in
frigida. ¶ Tertio hoc autem fructibus non est secunda
complexio magna ne noceat prima via sed
prima complexionem conficiat ita quod inveniat proportio-
nem nocumenti. Forte tamen dicit aliquis. ¶ Quod
secundum est male dispositum sicut est aliis
modis et aliquibus medicinalibus quae prima via
nocere non potest. ¶ Dico quod si temperantur
in complexione contra eorum malitiam ex parte una
per cibum digerendo et eorum mala superfluitates
leviter expellit. ¶ Et conveniunt magis
corpora immaturum et [illegible] nocumentum et
speciali secundum fructus frigidus convenientes sunt in
alteratione. ¶ Secundo disposite calide quoniam aliqua
alia medicinalia [illegible] inter
delectatur in fructibus et [illegible] aperienti per
[illegible] alteratione reducit
fructus autem calidi sunt convenientes caliditate
¶ Fructus autem calidi sunt convenientes et alterare
disposite frigide ut ficus, secce, pinee, pistacii,
passule, amigdale et dactili. ¶ Utentes autem
debent superiori tempore tibi sumantur cibi
lentius et parcius per horam ante superiorem aliorum
absorbent tempora sicut bona prima matura
melonum et similia. ¶ Utentes autem debent bene
coquere prius aliquos fructus bene preparata
tionem ut ficus siccas et amigdala melonum
et similia. ¶ Utentes autem frigidum corpus preparata
cum aceto post fibam coquenda cottana per-
fecta et odorifera non ultimo mallia sed
aliquid domina. ¶ Utentes autem pectoralia
humoribus occupata strictura et opilata comedant
ficus siccas amigdala dactillos pas-
sulas et similia et post cibum et ante. capitulum 2m

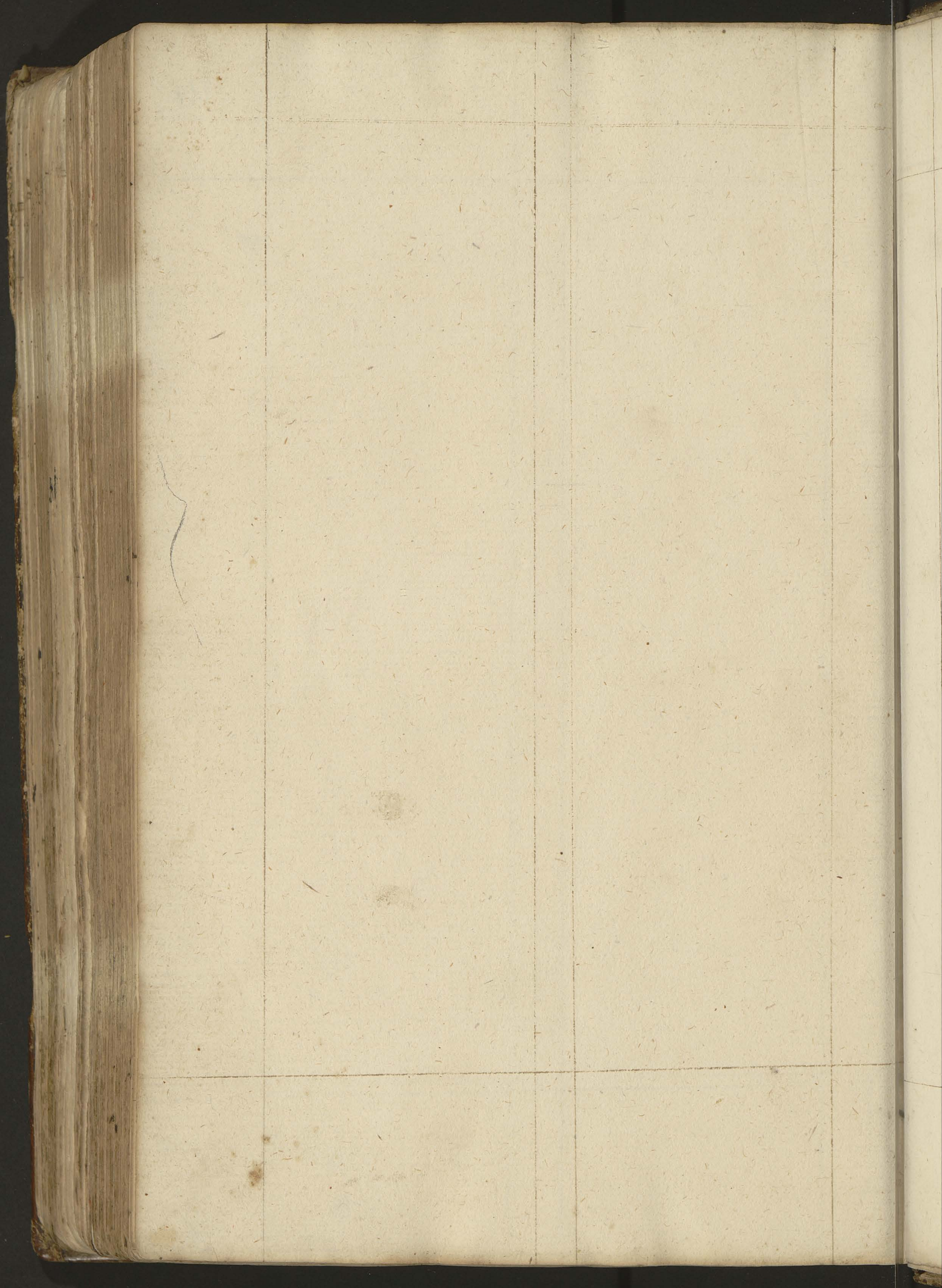
De fructibus in speciali et primo de ficubus

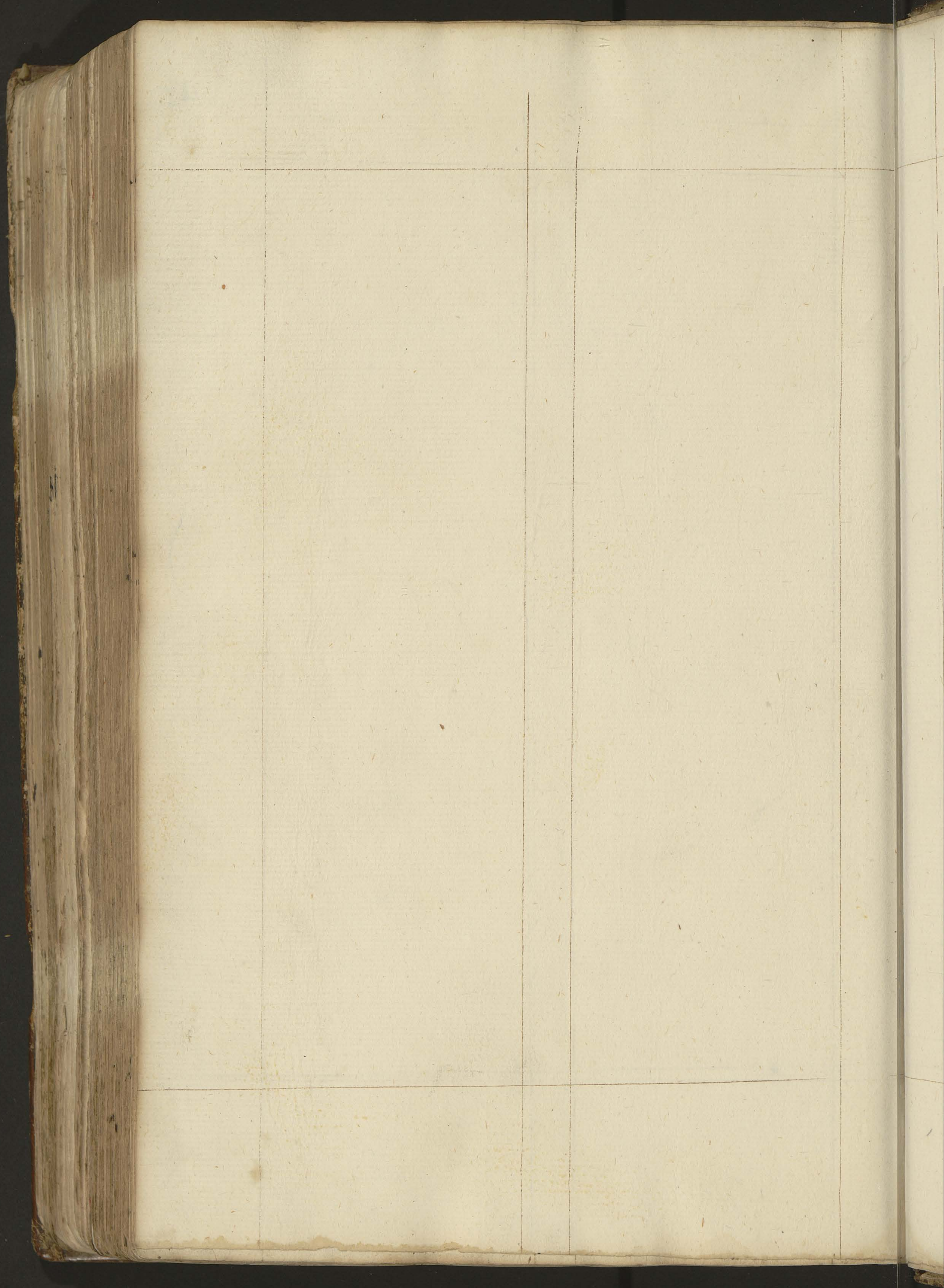
Ficus cum ceteris fructibus bona multum
sunt laudabiliores tamen mali multum non
dicunt aliqui quod ficus bene matura sumpta est tantum
ut non noceat in tachimia. ¶ Sed si sumantur
cum cibo. ¶ Ficus tempore magis male sed si su-
mantur in complexione pura et vana minime eorum
malicia corrigitur. ¶ Etiam colla non careant
inflatione ventositate tamen minus sunt inflative
quam alii et multi aliorum fructuum. ¶ Ficus
autem immature non est conveniens bonitati et est
minor calidus quod ficus matura sed vel lac-
tionem omnium varium habet sed virtute acuta
¶ Est in immatura minus calidus et maioris
duriciei et terrestritatis et nullo modo comedenda
est. ¶ Non si comedatur est difficilis digestionis et
mali nutrimenti et vel ipsius lactis et ...
possunt in duodeno ulcerari intestina. Ficus igitur
immatura nullo modo est comedenda. ¶ Unde autem hoc ficus
in multe capsis habet minime et decimo bene
sunt et sapienti in aggravantibus. ¶ Cum ipsa
resolutiva scrophularum et glandularum et
vel lactis dicis verrucas et porros. ¶ Item
et pustule in capite purulenta cum nitro
et aceto. ¶ Ipsa autem sola cum bene cocta
cathaplasmata scrophulas dissolvit et
si cum cera per unus steterit dissolvitur et re-
solvitur apertata. ¶ Ficus cum perfecte matura bene
minus est calida quam sicca et cum calida in pri-
mo et sit humida et sicca temperata et eius cor-
tex dulor et mali nutrimenti et pauci et non
comedatur grana intrinseca sunt cum ut arena et
non nutriunt. ¶ Pulpa eius nutrit et laxatur
leviter et satis extinguit et caliditate vertitur
et sudores provocat. ¶ Utentes autem latera
opilata autem aperta nullo modo comedat ficus
siccas solas sunt cum opilative vel dulcedine
et earum superflua humiditate quae in siccitatibus
sunt in sumpta. ¶ Ficus autem sicce calidiores

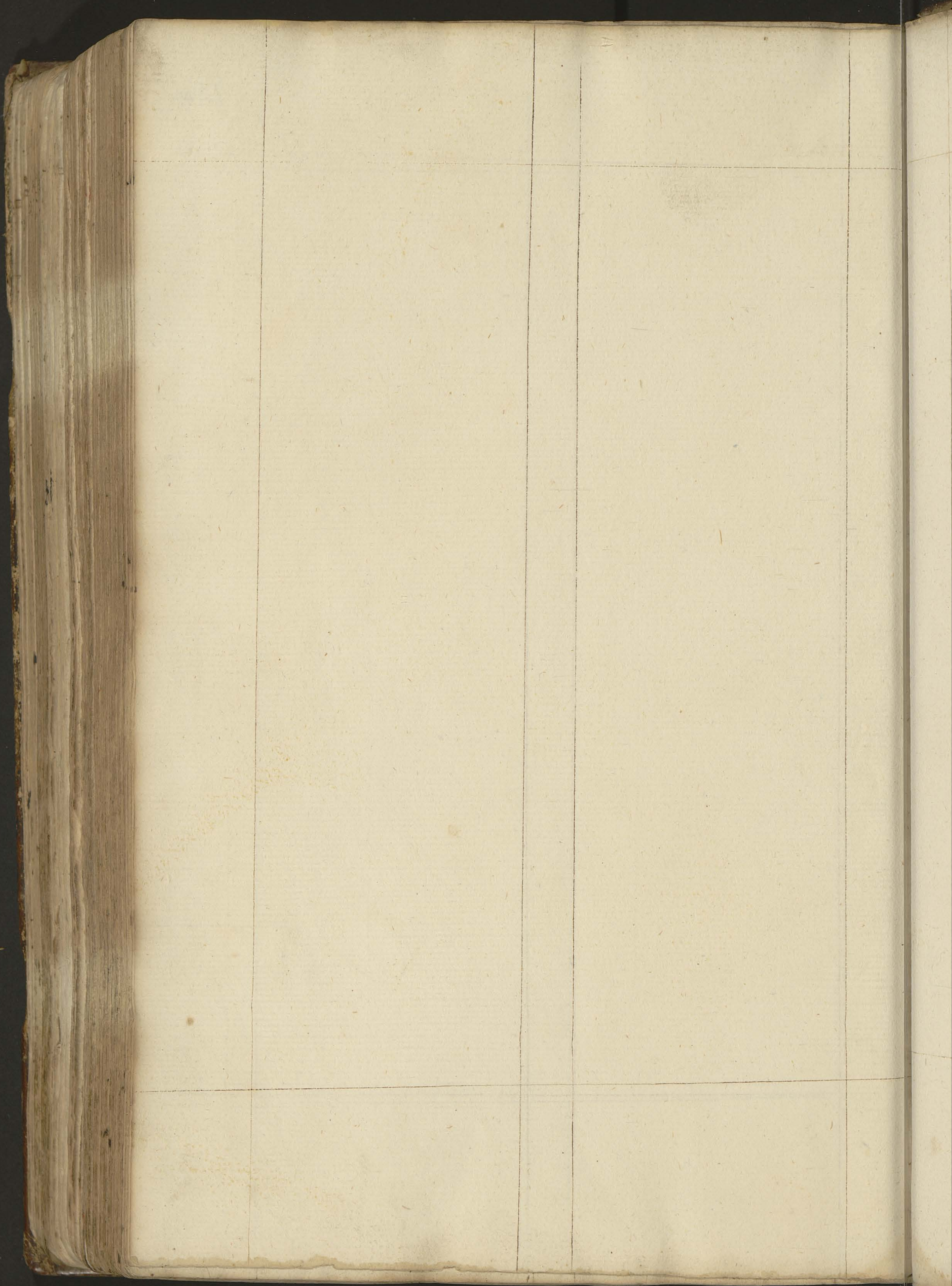

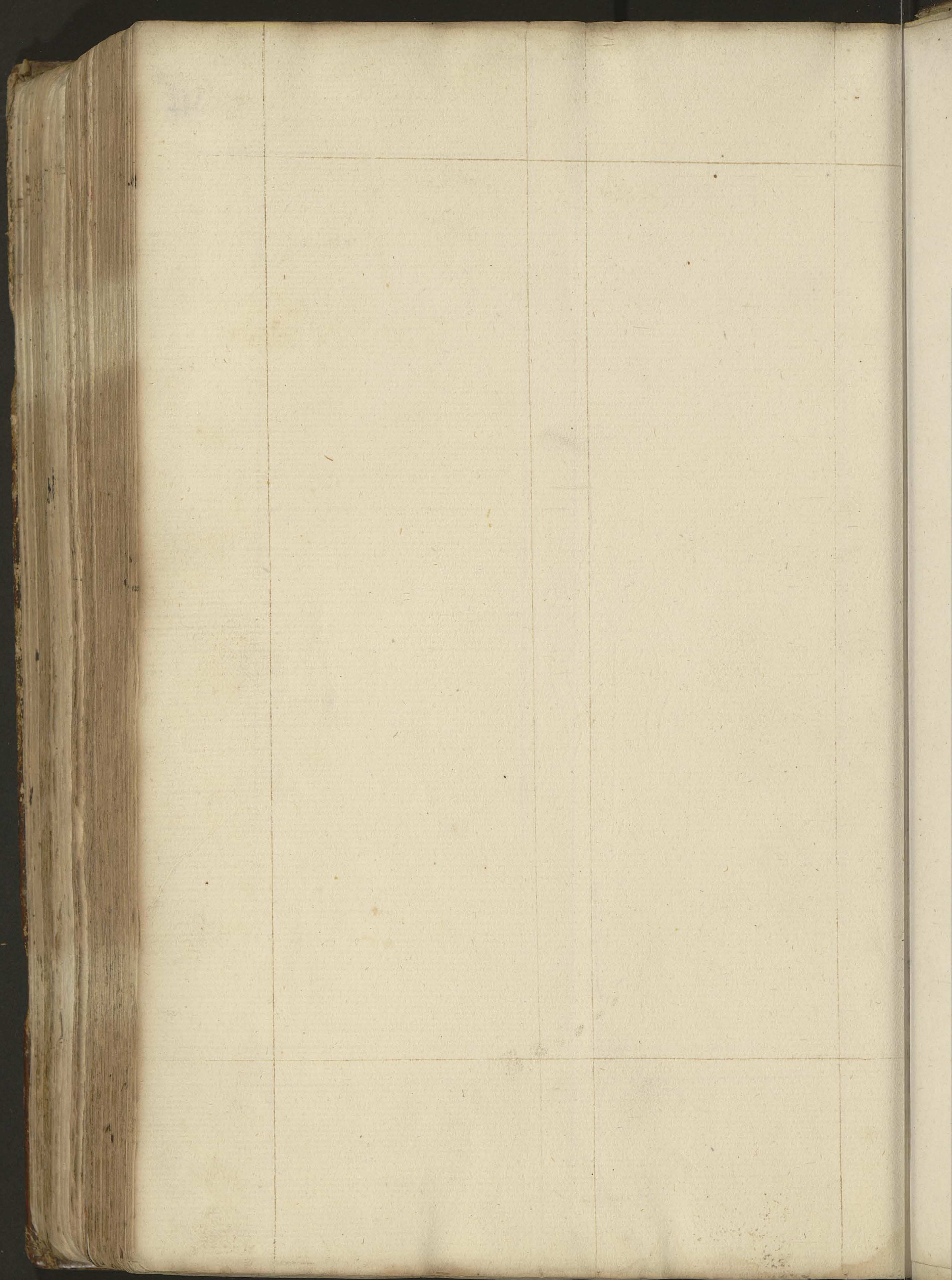

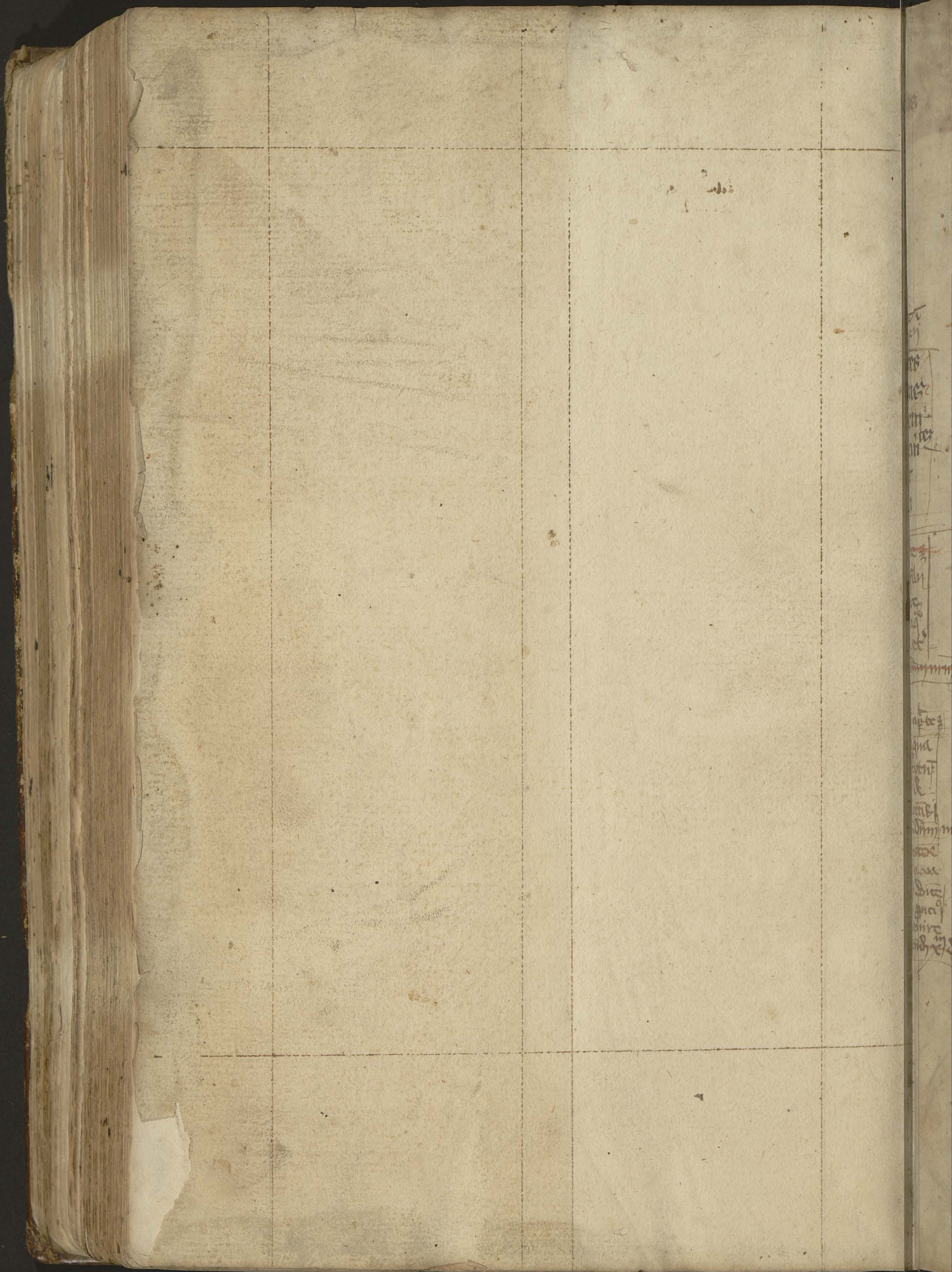

[illegible]

Anno dni 1586

